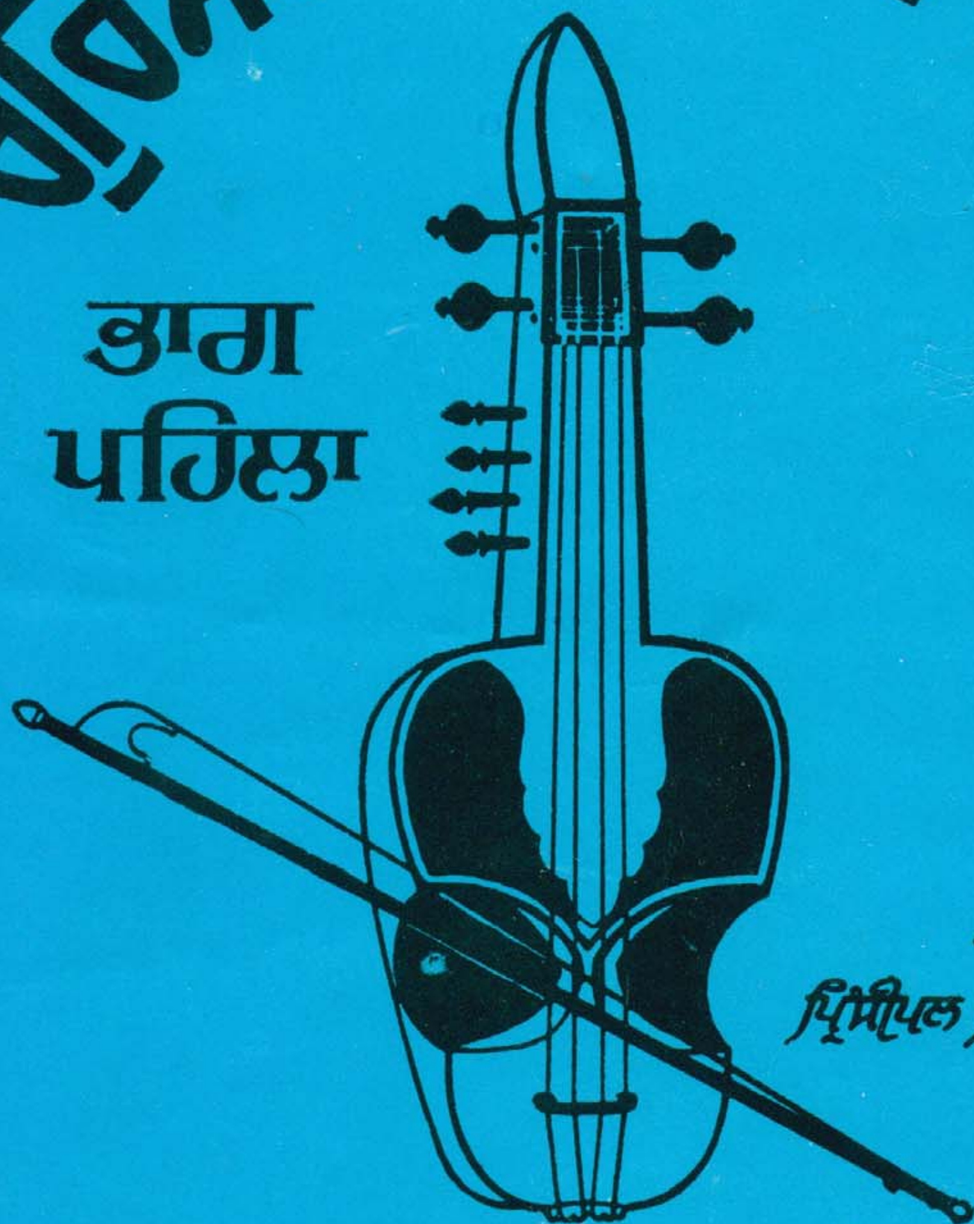
ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਸਾਗਰ

ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ

ਕਰਤਾ:
ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ :—
ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਵਿਦਿਆ ਭੰਡਾਰ ਟ੍ਰਸਟ
ਨਵੀ ਦਿੱਲੀ

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਸਾਗਰ

ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ

ਕਰਤਾ :

ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ :

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਵਿਦਿਆ ਭੰਡਾਰ ਟਰੱਸਟ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ

ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ : ੧੦੦੦, ਫਰਵਰੀ ੧੯੮੮
ਦੂਜੀ ਵਾਰ : ੧੦੦੦, ਦਸੰਬਰ ੧੯੯੨
ਤੀਜੀ ਵਾਰ : ੧੦੦੦, ਦਸੰਬਰ ੧੯੯੮
ਚੌਥੀ ਵਾਰ : ੧੦੦੦ ਦਸੰਬਰ ੨੦੦੩

ਭੇਟਾ : ੧੫੦/- ਰੁਪਏ

ਪੁਸਤਕ ਮਿਲਣ ਦਾ ਪਤਾ :

੧. ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਦਿਆਲਾ
ਗੁ. ਰਕਾਬ ਗੰਜ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ।

੨. ਭਾਈ ਚਤਰ ਸਿੰਘ ਜੀਵਨ ਸਿੰਘ
ਮਾਈ ਸੇਵਾਂ ਬਾਜ਼ਾਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।

੩. ਸਿੰਘ ਬ੍ਰਦਰਜ਼
ਮਾਈ ਸੇਵਾਂ ਬਾਜ਼ਾਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।

੪. JAS MUSICAL LIMITED
108-A, The Broadway
South Hall, Middlesex,
UBI 1QF, U.K.

ਛਾਪਕ : ਨਿਉ ਗਿਆਨ ਆਫਸੈਟ ਪ੍ਰਿੰਟਰ, ਦਿੱਲੀ।

ਸੂਚੀ-ਪੱਤ੍ਰ

(ੳ) ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ੧
(ਅ) ਨਾਦ, ਸੁਰਤੀ-ਸੁਰ, ਸਪਤਕ, ਠਾਟ, ਵਾਦੀ-ਸੰਵਾਦੀ ਆਰੋਹ-ਅਵਰੋਹ, ਪੂਰਵਾਂਗ-ਉਤ੍ਰਾਂਗ, ਜਾਤੀ ਆਦਿ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ੩
(ੲ) ਗਾਇਕਾਂ ਦੇ ਗੁਣ-ਅਵਗੁਣ ੧੦
(ਸ) ਆਵਾਜ਼ ਸੁਰੀਲੀ ਕਰਨ ਦੇ ਸਾਧਨ ਆਦਿ ੧੨
(ਹ) ਅਲੰਕਾਰ-ਪਲਟੇ, ਪਥ-ਪਰਹੇਜ਼ ਆਦਿ ੧੫
(ਕ) ਸੁਰ-ਲਿਪੀ ਚਿੰਨ੍ਹ ਤੇ ਤਾਲ ਠੇਕਿਆਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ੧੮
(ਖ) ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਰ-ਸਰਗਮ ੨੨

੧. ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ ੨੩
੨. ਰਾਗ ਆਸਾ ੪੯
੩. ਰਾਗ ਆਸਾਵਰੀ ੮੧
੪. ਰਾਗ ਭੈਰਉ ੧੦੭
੫. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ ੧੩੭
੬. ਰਾਗ ਸਾਰੰਗ (ਬਿੰਦ੍ਰਾਬਨੀ) ੧੭੧
੭. ਰਾਗ ਭੂਪਾਲੀ ੧੯੫
੮. ਰਾਗ ਕਲਿਆਨ ੨੧੩
੯. ਰਾਗ ਬਿਹਾਗ ੨੩੯
੧੦. ਰਾਗ ਮਾਲਕੌਂਸ ੨੫੯
੧੧. ਰਾਗ ਭੀਮਪਲਾਸੀ ੨੮੧
੧੨. ਰਾਗ ਬਾਗੇਸ਼੍ਰੀ ੩੦੭
੧੩. ਰਾਗ ਕਾਫੀ ੩੨੭
੧੪. ਰਾਗ ਦੇਸ ੩੪੭

ਧੰਨਵਾਦ !

ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਦਿਆਲਾ ਗੁ. ਰਕਾਬ ਗੰਜ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਕੇ ਗਏ ਸਿਖਿਆਰਥੀ ਦੇਸ਼ - ਵਿਦੇਸ਼ ਕਥਾ ਕੀਰਤਨ ਰਾਹੀਂ ਗੁਰਮਤਿ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ-ਪ੍ਰਸਾਰ ਤਾਂ ਕਰ ਹੀ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਈ ਗੁਰੂ ਕੇ ਕੀਰਤਨੀਏ ਬਤੌਰੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਥਾਨਕ ਸਿੱਖ ਬੱਚੇ ਬੱਚੀਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਅਤੇ ਕੀਰਤਨ (ਵਾਜਾ-ਜੋੜੀ) ਸਿਖਾਉਣ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਭੀ ਬੜੇ ਸੁਚੱਜੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਭਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਹਨ ਭਾਈ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਜੋ ਅੱਜ ਕੱਲ ਗੁ. ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਹੌਕਲੈਂਡ (ਨਿਊ ਜੀਲੈਂਡ) ਵਿਖੇ ਲਗਭਗ ਪੰਜ ਸਾਲ ਤੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ (ਕੀਰਤਨ) ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਆਪ ਜੀ ਹਰਿ-ਮਨ ਪਿਆਰੇ ਨਿੱਤ-ਨੇਮੀ ਅਤੇ ਚੰਗੇ ਵਿਦਵਾਨ ਕੀਰਤਨੀਏ ਹਨ। ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਆਪਜੀ ਦਾ ਇਥੋਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਤੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਨਾਲ ਗੂੜ੍ਹਾ ਪਿਆਰ ਬਣਿਆ ਹੈ।

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਸਾਗਰ (ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ) ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਕਾਫੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਮੁਕ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਿੰਟ ਕਰਾਉਣਾ ਪਿਆ। ਦਾਸ ਭਾਈ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਤੀ ਸਨੇਹੀ ਸ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਾਨ, ਸ. ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਸ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਤਹਿ ਦਿਲੋਂ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਮਾਇਆ ਭੇਜੀ ਹੈ। ਸੋ, ਦਾਸ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਹੀ ਸ਼ੁਕਰ ਗੁਜ਼ਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਆਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣਾ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੰਦੇ ਰਹਿਣਗੇ।

ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ

ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੰਗੀਤ ਤੇ ਵੇਲੇ ਵੇਲੇ ਸਿਰ ਅਨੇਕ ਪੁਸਤਕਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਘਾਟ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਬਹੁਤੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਜਾਂ ਤਾਂ ਰਾਗੀ ਸਿੰਘਾਂ ਵਲੋਂ ਲਿਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਪੱਖ ਦਾ ਬਹੁਤਾ ਗਿਆਨ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤਾਂ ਜਾਂ ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਪੱਖੋਂ ਅਧੂਰਾ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਜੋ ਪੁਸਤਕਾਂ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਜਾਣੂ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਲਿਖੀਆਂ ਹਨ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ੇ ਦਾ ਵਰਣਨ ਸੁਚੱਜੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਕਲਾ ਪੱਖ ਦੀ ਵਾਸਤਵਿਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਉਹ ਵਿਸ਼ਾ ਰਹਿ ਗਿਆ ਜਿਸ ਦਾ ਉਹ ਵੇਰਵਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ।

ਸਰਦਾਰ ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਲਿਖੀ ਸੰਗੀਤ ਸੰਬੰਧੀ (ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਸਾਗਰ) ਨਾਮ ਦੀ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਪੁਸਤਕ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੀਰਤਨ ਸੰਬੰਧੀ ਸਮੱਗਰੀ ਬੜੇ ਸੁਚੱਜੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਵਾਸਤਵ ਵਿਚ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਸੰਬੰਧੀ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੀ ਬੜੇ ਚਿਰ ਤੋਂ ਘਾਟ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਪਰ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਹੋਣ ਨਾਲ ਉਹ ਘਾਟ ਪੂਰੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ, ਐਸੀ ਮੈਨੂੰ ਉਮੀਦ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਆਧਾਰਭੂਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਅਤੀ ਸੁੰਚਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਵ, ਹਰੇਕ ਰਾਗ ਤੇ ਖੋਜ ਭਰਿਆ ਲੇਖ, ਉਸ ਦਾ ਆਲਾਪ, ਤਾਨਾ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਤਬਲਾ-ਮ੍ਰਿਦੰਗ (ਜੋੜੀ ਦੇ ਬੋਲ) ਦੇ ਠੇਕਿਆਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦੇ ਕੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਸੰਗੀਤ ਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਜਾਣੂ ਸੱਜਣਾਂ ਲਈ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਲੇਖਕ ਨੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਚੰਗੀ ਤਾਲੀਮ ਹਾਸਿਲ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਨਾਲ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਸਮੁੱਚਾ ਗਿਆਨ ਅਰਜਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਆਪ ਜੀ ਕਾਫੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਦਿਆਲਾ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਰਕਾਬ ਗੰਜ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕੀਰਤਨ (ਸੰਗੀਤ ਸ਼ਾਸਤਰ) ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਆਪ ਨੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਸਾਗਰ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਇਸ ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਉੱਤਰ ਭਾਰਤੀ ਦੇ ਕੁਝ ਪਰਚਲਿਤ ਰਾਗਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਥਾਨ ਦੇ ਕੇ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਵਧਾਇਆ ਹੈ। ਭਾਵ, ਹਰੇਕ ਰਾਗ ਦਾ ਸ਼ਾਸਤਰ ਪਖੋਂ ਵਿਗਿਆਨਕ ਵਰਣਨ ਕਰਕੇ ਉਸੇ ਹੀ ਰਾਗ ਵਿਚ ਸੀਨਾ-ਬਸੀਨਾ

ਚਲੀਆਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਪੁਰਾਤਨ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਨਵੀਨ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰ-ਲਿਪੀ ਵਿਚ ਤਾਲ-ਬੱਧ ਕਰਕੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਭੰਡਾਰ ਦਾ ਖੇਤਰ ਵਿਸਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਆਪ ਨੇ ਆਧੁਨਿਕ ਠਾਟ ਪੱਦਤੀ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਜਿਹੜੀ ਸ਼ਾਸਤਰ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਉਸ ਤੋਂ ਸੰਗੀਤ (ਕੀਰਤਨ) ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੈਨੂੰ ਪੂਰਾ ਯਕੀਨ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਉੱਤਰ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਸਿੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਸਮਾਨ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਪਯੋਗੀ ਹੋਵੇਗੀ।

**Faculty of Music & Fine Arts,
Delhi University, Mall Road,
Delhi—110007.**

ਡਾ: ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੈਂਤਲ

ਮਿਤੀ 15-2-1988

ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ

ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਸਾਗਰ (ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਤੇ ਸ਼ਬਦ) ਦੀ ਇਕ ਪੁਸਤਕ "ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਵਿਦਿਆ ਭੰਡਾਰ ਟ੍ਰਸਟ" ਨੇ ਸੰਨ ੧੯੮੪ ਵਿਚ ਛਪਵਾਈ ਸੀ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਨੂੰ ਗਾਉਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਅਤੇ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦ-ਰੀਤਾਂ (ਟਿਊਨਾਂ) ਨੂੰ ਸੁਰ-ਲਿਪੀ (ਨੁਟੇਸ਼ਨ) ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨੇ ਜਿਥੇ ਉਮੀਦ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ, ਉਥੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਸੰਬੰਧੀ ਹੋਰ ਪੁਸਤਕਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਸੋ ਸ਼ਬਦ-ਕੀਰਤਨ ਸਿੱਖਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦਿਆਂ 'ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਸਾਗਰ' ਦਾ ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਭਾਗ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਵਿਦਿਆ ਭੰਡਾਰ ਟ੍ਰਸਟ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੇਠ ਜਿਹੜਾ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਦਿਆਲਾ, ਗੁ: ਸ੍ਰੀ ਰਕਾਬ ਗੰਜ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ੧੯੩੦ ਤੋਂ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸੇ ਵਿਦਿਆਲੇ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ (ਕੀਰਤਨ) ਸਿਖਾਉਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦਾਸ ਵੀਹ ਸਾਲ ਤੋਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇੰਜ ਸਿੱਖਦਿਆਂ ਸਿਖਾਉਂਦਿਆਂ ਲਗ-ਭਗ ਸਵਾ ਸੌ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਸ਼ਬਦ-ਰੀਤ ਭੰਡਾਰ ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਇਕੱਠਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਅਕਸਰ ਸੱਜਣ-ਮਿੱਤਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦ-ਰੀਤਾਂ ਨੂੰ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਰੂਪ ਦੇਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਪਰ ਏਡੇ ਵੱਡੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਹੱਥ ਪਾਉਣ ਦਾ ਹੀਆ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪੈਂਦਾ। ਉਂਜ ਆਧੁਨਿਕ ਜਾਂ ਪੁਰਾਤਨ ਸ਼ਬਦ-ਰੀਤਾਂ (ਟਿਊਨਾਂ) ਨੂੰ ਸੁਰ-ਲਿਪੀ ਵਿਚ ਲਿਖ ਕੇ ਛਪਵਾਉਣਾ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਜਾਂ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ। ਨਾਲੇ ਐਸੀਆਂ ਸ਼ਬਦ-ਰੀਤਾਂ ਦੇ ਕਈ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਜਾਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਸੰਗੀਤ ਅੱਗੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋ ਚੁਕੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸਾਂ, ਕਿ ਕੋਈ ਐਸਾ ਸੰਗੀਤ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇ, ਜਿਸ ਦੇ ਆਰੰਭ ਵਿਚ ਸੰਗੀਤ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੋਵੇ, ਫਿਰ ਹਰੇਕ ਰਾਗ ਦਾ ਖੋਜ-ਭਰਪੂਰ ਲੇਖ ਹੋਵੇ, ਸੁਰ-ਵਿਸਥਾਰ (ਆਲਾਪ) ਤਾਨਾਂ ਆਦਿ ਹੋਣ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਦ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਤਾਲਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਬਦ-ਰੀਤਾਂ ਤੇ ਪੜਤਾਲਾਂ ਹੋਵਣ। ਪਰ ਐਸੇ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਕਾਫੀ ਸਮਾਂ ਤੇ ਮਿਹਨਤ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸੋ, ਅਕਾਲ-ਪੁਰਖ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਲੱਖ-ਲੱਖ ਸ਼ੁਕਰ ਹੈ ਕਿ 'ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਸਾਗਰ' ਦਾ ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਭਾਗ ਸੰਪੂਰਣ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਆਰੰਭ ਵਿਚ ਸੰਗੀਤ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਫਿਰ ਗਾਇਕਾਂ ਦੇ ਗੁਣ-ਅਵਗੁਣ, ਆਵਾਜ਼ ਸੁਰੀਲੀ ਕਰਨ ਦੇ ਸਾਧਨ, ਆਲੰਕਾਰ-ਪਲਟੇ, ਤਾਲ-ਠੇਕੇ, ਸੁਰ-ਸਰਗਮ ਆਦਿ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਦ ਹਰ ਇਕ ਰਾਗ ਤੇ ਖੋਜ-ਭਰਿਆ ਲੇਖ, ਸੁਰ-ਵਿਸਥਾਰ, ਤਾਨਾਂ ਅਤੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਤਾਲਾਂ ਵਿਚ ਅਤੀ ਸੁੰਦਰ ੨੨੫ ਸ਼ਬਦ-ਰੀਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ੨੨ ਚੋਣਵੀਆਂ

ਪੁਰਾਤਨ 'ਪੜਤਾਲਾਂ' ਵੀ ਦਿਤੀਆਂ ਹਨ। ਇੰਜ ੧੪ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚ ੨੪੭ ਸ਼ਬਦ-ਗੀਤਾਂ ਦਾ ਇਹ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਸੁਰ-ਲਿਪੀ (ਨੁਟੇਸ਼ਨ) ਵਿਚ ਤਾਲ-ਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸੰਗੀਤ ਸਾਗਰ ਦੇ ਇਸ ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ੧੪ ਰਾਗਾਂ ਨੂੰ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ ਤੇ ਲਿਆ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਅੱਜ-ਕਲ੍ਹ ਅੱਠਵੀਂ ਜਮਾਤ ਤੋਂ ਹਾਇਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਤਕ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ (ਸਿਲੇਬਸ) ਅਨੁਸਾਰ ਸਿਖਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸੋ, ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਜਿੱਥੇ ਸ਼ਬਦ-ਕੀਰਤਨ ਸਿੱਖਣ ਵਾਲੇ ਗੁਰਸਿੱਖ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰੇਗੀ, ਉੱਥੇ ਇਸ ਤੋਂ ਉਹ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਭੀ ਪੂਰਾ ਲਾਭ ਉਠਾਉਣਗੇ ਜਿਹੜੇ ਸਕੂਲਾਂ-ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਦਾਸ 'ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਵਿਦਿਆ ਭੰਡਾਰ ਟ੍ਰਸਟ' ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦਾ ਤਹਿ-ਦਿਲ ਤੋਂ ਸ਼ੁਕਰ-ਗੁਜ਼ਾਰ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਟ੍ਰਸਟ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਕਰਵਾ ਕੇ ਜਨ-ਹਿਤ ਲਈ ਇਕ ਸ਼ਲਾਘਾ-ਯੋਗ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਦਿਆਲਾ
ਗੁ: ਸ੍ਰੀ ਰਕਾਬ ਗੰਜ,
ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ
੨੮ ਜਨਵਰੀ, ੧੯੮੮

ਦਾਸ–
ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ

ਗਿਆਨੀ ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ, ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ

ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਦਿਆਲਾ, ਗੁ. ਰਕਾਬ ਗੰਜ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ

ਆਪ ਜੀ ਕਈ ਤੰਤੀ ਸਾਜ਼ ਵਜਾਉਣਾ ਜਾਣਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਸਮੇਂ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦਾ ਸਾਜ਼ 'ਸਰੰਦਾ' ਵਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸੰਗੀਤ-ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ

ਗਾਉਣਾ, ਬਜਾਉਣਾ ਤੇ ਨੱਚਣਾ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਦੇ ਮੇਲ ਨੂੰ ਸੰਗੀਤ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਂਜ ਇਹ ਤਿੰਨੇ ਵਿਦਿਆਂ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤ੍ਰ ਹਨ, ਪਰ ਸੁਤੰਤ੍ਰ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਭੀ ਗਾਉਣ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਜਾਉਣਾ ਤੇ ਬਜਾਉਣ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨੱਚਣਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਇਹ ਹੈ ਇਸ ਵਿਸ਼ਾਲ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਾਧਨਾ ਅਤੇ ਸੱਭਤਾ ਜੋ ਅਨੇਕ ਅੰਗਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪਰਫੁੱਲਤ ਹੈ, ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਮਹਾਨ ਰਿਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਬਤਾਏ ਮਾਰਗ ਤੇ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਿਸ਼ੀਆਂ ਨੇਂ ਅਭਿਆਸ ਤੇ ਅਨੁਭਵ ਰਾਹੀਂ ਖੋਜ ਕਰਕੇ ਜੋ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡੀਆਂ ਉਹ ਅਜੇ ਵੀ ਸਾਡੇ ਲਈ ਮਾਰਗ ਦਰਸ਼ਨ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ

ਭਾਰਤ ਵਰਸ਼ ਵਿਚ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੋ ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹਨ :—

(੧) ਕਰਣਾਟਕੀ ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰਣਾਲੀ, (੨) ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰਣਾਲੀ।

ਕਰਣਾਟਕੀ ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਦੱਖਣੀ ਸੰਗੀਤ ਪੱਧਤੀ ਭੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਮਦਰਾਸ ਪ੍ਰਾਂਤ, ਮੈਸੂਰ ਤੇ ਆਂਧਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਹੀ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੈ।

ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਪੱਧਤੀ ਭੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਮਦਰਾਸ, ਮੈਸੂਰ ਅਤੇ ਆਂਧਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੈ।

ਦੋਹਾਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਮਾਨਤਾ

੧. ਦੋਹਾਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸੁੱਧ-ਵਿਕ੍ਰਿਤ ਮਿਲ ਕੇ ਬਾਰਾਂ ਸੁਰ-ਸਥਾਨ ਹਨ।

੨. ਦੋਹਾਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬਾਰਾਂ ਸੁਰਾਂ ਤੋਂ ਠਾਟ ਦੀ ਉਤਪੱਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਗ ਗਾਏ-ਬਜਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

੩. ਦੋਹਾਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਆਲਾਪ-ਤਾਨ ਤੇ ਗੀਤ ਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

੪. ਦੋਹਾਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜਨਯ-ਜਨਕ (ਠਾਟ ਰਾਗ) ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਹੈ।

ਦੋਹਾਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਭੇਦ

੧. ਉੱਤਰੀ ਤੇ ਦੱਖਣੀ ਪੱਧਤੀ ਵਿੱਚ ਭਾਵੇਂ ਸੁਰ-ਸਥਾਨ ਬਾਰਾਂ ਹੀ ਮੰਨੇ ਹਨ, ਪਰ ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਸੁਰ ਅਤੇ ਨਾਮਾਂ ਵਿਚ ਫਰਕ ਹੈ।

੨. ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਸੁਰ ਉਚਾਰਣ ਤੇ ਆਵਾਜ਼ ਨਿਕਾਲਣ ਦੀਆਂ ਸ਼ੈਲੀਆਂ ਵਖੋ-ਵਖ ਹਨ।

੩. ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਰਾਗ ਤੇ ਤਾਲ ਵੀ ਸੁਤੰਤ੍ਰ ਹਨ। ਭਾਵ—ਦੱਖਣੀ ਰਾਗ ਉੱਤਰੀ ਰਾਗਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੇ।

੪. ਦੱਖਣੀ ਪੱਧਤੀ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ (ਗੀਤ) ਕੰਡ, ਤੇਲਗੂ, ਤਾਮਿਲ ਆਦਿ ਬੋਲੀ ਵਿਚ ਰਚੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਉੱਤਰੀ ਸੰਗੀਤ ਪੱਧਤੀ ਦੇ ਗੀਤ ਬ੍ਰਿਜ ਭਾਸ਼ਾ, ਹਿੰਦੀ, ਉਰਦੂ, ਪੰਜਾਬੀ, ਮਾਰਵਾੜੀ ਆਦਿ ਬੋਲੀ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ।

ਉੱਤਰੀ ਤੇ ਦੱਖਣੀ ਸੁਰਾਂ ਦੀ ਸਮਾਨਤਾ

ਕਰਨਾਟਕੀ ਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਦੋਹਾਂ ਪੱਧਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬਾਰਾਂ ਸੁਰ ਮੰਨੇ ਗਏ ਹਨ. ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ-ਕਿਤੇ ਫਰਕ ਪੈ ਗਿਆ ਹੈ । ਜਿਵੇਂ—ਕਰਨਾਟਕੀ ਸੁੱਧ ਰੇ, ਧਾ, ਸਾਡੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਪੱਧਤੀ ਦੇ ਕੋਮਲ ਰੇ, ਧਾ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹਨ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਸੁੱਧ (ਤੀਵਰ) ਰੇ, ਧਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁੱਧ ਗਾ, ਨੀ ਹਨ ।

ਉੱਤਰੀ ਤੇ ਦੱਖਣੀ ਸੁਰਾਂ ਦਾ ਚਿੱਤ੍ਰ

ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਸੁਰ	ਕਰਨਾਟਕੀ (ਦੱਖਣੀ) ਸੁਰ
੧. ਸਾ (ਅਚੱਲ)	ਸਾ (ਅਚੱਲ)
੨. ਕੋਮਲ ਰੇ	ਸੁੱਧ ਰੇ
੩. ਸੁੱਧ (ਤੀਵਰ) ਰੇ	ਚਾਰ ਸ੍ਰੁਰਤੀ ਰੇ ਯਾ ਸੁੱਧ ਗਾ
੪. ਕੋਮਲ ਗਾ	ਖਟ ਸ੍ਰੁਤਤੀ ਰੇ, ਸਾਧਾਰਣ ਗਾ
੫. ਸੁੱਧ (ਤੀਵਰ) ਗਾ	ਅੰਤਰ ਗਾ
੬. ਸੁੱਧ ਮਾ	ਸੁੱਧ ਮਾ
੭. ਤੀਵਰ ਮਾ	ਪ੍ਰਤੀ ਮਾ
੮. ਪਾ (ਅਚੱਲ)	ਪਾ (ਅਚੱਲ)
੯. ਕੋਮਲ ਧਾ	ਸੁੱਧ ਧਾ
੧੦. ਸੁੱਧ (ਤੀਵਰ) ਧਾ	ਚਾਰ ਸੁਰਤੀ ਧਾ ਯਾ ਸੁੱਧ ਨੀ
੧੧. ਕੋਮਲ ਨੀ	ਖਟ ਸੁਰਤੀ ਧਾ ਯਾ ਕੈਸ਼ਿਕ ਨੀ
੧੨. ਸੁੱਧ (ਤੀਵਰ) ਨੀ	ਕਾਕਲੀ ਨੀ

ਕਰਨਾਟਕੀ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਸੁਰ ਨੂੰ ਕੋਮਲ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ । ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁੱਧ ਸੁਰ ਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਨੀਚੇ ਥਾਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰੂਪ ਬਦਲਦਾ ਹੈ । ਭਾਵ, ਵਿਕ੍ਰਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਹੇਠਾਂ ਤੋਂ ਉੱਤੇ ਨੂੰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਜਿਵੇਂ—ਸੁੱਧ ਰੇ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਚਾਰ ਸੁਰਤੀ ਰੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਸੁੱਧ ਗਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ । ਸੁੱਧ ਗਾ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਸਾਧਾਰਣ ਗਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਅੰਤਰ ਗਾ ਨਾਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ।

ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਗਵਈਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਡੇ ਰਾਗੀ-ਰਬਾਬੀ (ਕੀਰਤਨੀਏ) ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਕੀਰਤਨ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਉਸੇ ਨੂੰ ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਪੱਧਤੀ ਆਖਦੇ ਹਨ । ਇਸ ਲਈ ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਸਿੱਖਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਸੱਜਣਾਂ ਦੀ ਗਿਆਤ ਅਤੇ ਲਾਭ ਹਿਤ ਹੇਠਾਂ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ :—

ਨਾਦ—ਸ਼ਬਦ, ਆਵਾਜ਼ ਜਾਂ ਧੁਨੀ। ਭਾਵ, ਜੋ ਵਾਯੂ ਤੇ ਅਗਨੀ ਦੇ ਮੇਲ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇ ਉਸੇ ਨੂੰ ਨਾਦ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਵੀ ਦੋ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ—ਆਹਤ ਨਾਦ ਅਤੇ ਅਨਾਹਤ ਨਾਦ।

ਆਹਤ ਨਾਦ—ਉਹ ਆਵਾਜ਼ ਜੋ ਦੋ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਰਗੜ ਜਾਂ ਟਕਰਾਉਣ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਕੰਨਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਾਈ ਦੇਵੇ।

ਅਨਾਹਤ ਨਾਦ—ਉਹ ਆਵਾਜ਼ ਜੋ ਕਿਸੇ ਆਧਾਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇ। ਜਿਵੇਂ ਕੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਉਂਗਲਾਂ ਪਾਉਣ ਨਾਲ ਸ਼ਾਂ-ਸ਼ਾਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸੁਣਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ, ਇਸੇ ਲਈ ਸੰਗੀਤ ਨਾਲ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਸੰਬੰਧ ਨਹੀਂ।

ਸੰਗੀਤਾਂ ਵਿਚ ਆਹਤ ਨਾਦ ਦੇ ਤਿੰਨ ਭੇਦ ਲਿਖੇ ਹਨ :—
ਰੂਪ ਭੇਦ, ਜਾਤੀ ਭੇਦ ਤੇ ਸਥਾਨ ਭੇਦ।

ਰੂਪ ਭੇਦ—ਇਕ ਹੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਹੌਲੀ ਜਾਂ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਦੂਰ ਤਕ ਪੁਚਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਭਾਵ ਹੌਲੀ ਆਵਾਜ਼ ਨਜ਼ਦੀਕ ਬੈਠੇ ਲੋਕ ਹੀ ਸੁਣ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਲਗਾਈ ਆਵਾਜ਼ ਦੂਰ ਤਕ ਸੁਣਾਈ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਨੂੰ ਹੀ ਰੂਪ ਭੇਦ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਜਾਤੀ ਭੇਦ—ਇਸ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਪਹਿਚਾਨ ਕਰਨੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਆਵਾਜ਼ ਸਿਤਾਰ, ਸਾਰੰਗੀ, ਵੀਣਾ, ਹਾਰਮੋਨੀਅਮ, ਮ੍ਰਿਦੰਗ ਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਮਨੁਖ, ਪਸ਼ੂ-ਪੰਛੀ ਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਨੂੰ ਜਾਤੀ-ਭੇਦ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਸਥਾਨ ਭੇਦ—ਇਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਆਵਾਜ਼ ਕਿਸ ਥਾਂ ਤੋਂ ਨਿਕਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਭਾਵ—ਮੰਦ੍ਰ ਸਪਤਕ ਤੋਂ ਜਾਂ ਤਾਰ ਸਪਤਕ ਤੋਂ, ਇਥੇ ਇਹ ਗੱਲ ਨੋਟ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਅੰਦੋਲਨ (ਕੰਪਨ ਸੰਖਿਆ) ਘਟ ਹੋਵੇਗੀ ਉਹ ਉਤਨੀ ਹੀ ਨੀਵੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਜਿਤਨੀ ਅੰਦੋਲਨ ਸੰਖਿਆ ਵਧ ਹੋਵੇਗੀ ਉਹ ਉਤਨੀ ਹੀ ਉੱਚੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸੇ ਨੂੰ ਸਥਾਨ ਭੇਦ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਸੁਰਤੀ—ਸੁਰ ਦਾ ਬਾਰੀਕ ਭਾਗ ਸੁਰਤੀ। ਭਾਵ—ਉਹ ਸੂਖਮ ਤੇ ਸੁਰੀਲੀ ਆਵਾਜ਼ ਜੋ ਕੰਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਫ-ਸਾਫ ਸੁਣਾਈ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਜਿਸ ਤੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਘੱਟ ਠਹਿਰਾਉ ਹੋਵੇ। ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਇਕ ਸਪਤਕ ਵਿੱਚ ਬਾਈ ਸੁਰਤੀਆਂ ਮੰਨੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀਣਾ ਜਾਂ ਸਾਰੰਗੀ ਸਾਜ਼ ਤੇ ਵਜਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸੁਰ—ਉਹ ਮਨੋਹਰ ਤੇ ਸੁਰੀਲੀ ਆਵਾਜ਼ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਮਨ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਵੇ ਤੇ ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਕੰਮ ਆਵੇ, ਬਾਈ ਸੁਰਤੀਆਂ ਉਤੇ ਹੀ ਸੱਤ ਸੁਰ ਕਾਇਮ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਭਾਵ—ਗਾਉਣ ਜਾਂ ਬਜਾਉਣ ਸਮੇਂ ਜਦੋਂ ਕਣ, ਮੀਂਡ ਜਾਂ ਸੂਤ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਧੁਨੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਿਆ ਜਾਵੇ ਉਦੋਂ ਤਕ ਉਹ ਸੁਰਤੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਰੁਕੇ ਉਹ ਸੁਰ। ਜਿਵੇਂ—ਸਿਟਾਰ ਜਾਂ ਵੀਣਾ ਦੇ ਤਾਰ ਨੂੰ ਛੇੜਨ ਨਾਲ ਆਰੰਭ ਵਿੱਚ ਜੋ ਆਵਾਜ਼ ਨਿਕਲੇਗੀ ਉਹ ਸੁਰਤੀ ਅਤੇ ਜਿੱਥੇ ਟਿਕੇਗੀ ਉਸੇ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਸੁਰ ਕਹਾਂਗੇ।

ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਸੁਰਤੀ-ਸੁਰ ਵਿਭਾਜਨ ਦਾ ਚਿੱਤ੍ਰ

ਸ੍ਰੁਤੀ ਨੰਬਰ	ਸ੍ਰੁਤੀ ਨਾਮ	ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸਰ-ਨਾਮ	ਸੁਰਤਿ ਸੰਖਯਾ ਵਾਚਕ ਸੁਰ-ਨਾਮ	ਆਧੁਨਿਕ ਸੁਰ-ਨਾਮ	ਕੰਪਨ ਸੰਖਿਆ
੦	ਕਛੋਭਣੀ	ਸੁੱਧ ਨੀ	ਸੁੱਧ ਸਾ	ਸੁਧ ਸਾ	੨੪੦
੧	ਤੀਵਰਾ	...	...	...	੨੫੨ ੬੮/੮੧
੨	ਕੁਮੁਦਵਤੀ	ਕਾਕਲੀ ਨੀ	ਲਘੁ ਦੋ ਸੁਰਤਿਕ ਰੂ	ਅਤਿ ਕੋਮਲ ਰੇ	੨੫੩ ੧/੮
	...	...	ਦੋ ਸੁਰਤਿਕ ਰੁ	ਕੋਮਲ ਰੇ	੨੫੬
੩	ਮੰਦਾ		ਤਿੰਨ ਸੁਰਤਿਕ ਰੇ	ਤੀਵਰ ਰੇ	੨੬੬ ੨/੩
੪	ਛੰਦੋਵਤੀ	ਸੁੱਧ ਸਾ	ਚਾਰ ਸੁਰਤਿਕ ਰੀ	ਤੀਵਰਤਰ ਰੇ	੨੭੦
੫	ਦਯਾਵੰਤੀ	...	ਸੰਕੀਰਣ ਸੁਰਤਿਕ ਗੂ	ਅਤਿ ਕੋਮਲ ਗਾ	੨੮੪ ੪/੯
੬	ਰਜਨੀ	...	ਦੋ ਸੁਰਤਿਕ ਗੁ	ਕੋਮਲ ਗਾ	੨੮੮
੭	ਰਤਿਕਾ	ਸੁੱਧ ਰੇ	ਤਿੰਨ ਸੁਰਤਿਕ ਗਾ	ਤੀਵਰ ਗਾ	੩੦੩
	...	...	ਸੰਕੀ : ਤਿੰਨ ਸੁਰਤਿਕ ਗੀ	ਤੀਵਰਤਰ ਗਾ	੩੦੩ ੧੧/੨੭
੮	ਰੌਦ੍ਰੀ	...	...	...	੩੦੩ ੩/੪
੯	ਕ੍ਰੋਧਾ	ਸੁੱਧ ਗਾ	ਦੋ ਸੁਰਤਿਕ ਮਾ	ਕੋਮਲ ਮਾ	੩੨੦
੧੦	ਵਰਜਿਕਾ	...	...	...	(੩੨੪)
੧੧	ਪ੍ਰਸਾਰਣੀ	ਅੰਤਰ ਗਾ	ਚਾਰ ਸੁਰਤਿਕ ਮਾ	ਤੀਵਰ ਮਾਂ	੩੩੭ ੧/੨
	...	...	ਸੰਕੀਰਣ ਚਾ: ਸੁ: ਮਂ	ਤੀਵਰਤਰ ਮਾਂ	੩੪੧ ੧/੩
੧੨	ਪ੍ਰੀਤੀ	...	...	...	੩੫੫ ੫/੯
੧੩	ਮਾਰਜਨੀ	ਸੁੱਧ ਮਾ	ਸੁੱਧ ਪਾ	ਸੁੱਧ ਪਾ	੩੬੦
੧੪	ਕਛਿਤੀ (ਕਸ਼ਿਤੀ)	...	...	...	੩੭੯ ੭/੨੭
੧੫	ਰੱਤਕਾ (ਰਕਤਾ)	...	ਲਘੁ ਦੋ ਸੁਰਤਿਕ ਧੂ	ਅਤਿ ਕੋਮਲ ਧਾ	੩੭੯ ੧੧/੧੬
	...	...	ਦੋ ਸੁਰਤਿਕ ਧੁ	ਕੋਮਲ ਧਾ	੩੮੪
੧੬	ਸੰਦੀਪਨੀ	...	ਤਿੰਨ ਸੁਰਤਿਕ ਧਾ	ਤੀਵਰ ਧਾ	੪੦੦
੧੭	ਆਲਾਪਿਨੀ	ਸੁੱਧ ਪਾ	ਚਾਰ ਸੁਰਤਿਕ ਧਾ	ਤੀਵਰਤਰ ਧਾ	੪੦੫
੧੮	ਮਦੰਤੀ	...	ਸੰਕੀਰਣ ਸੁਰਤਿਕ ਨੂ	ਅਤਿ ਕੋਮਲ ਨੀ	੪੨੬ ੨/੩
੧੯	ਰੋਹਿਣੀ	...	ਦੋ ਸੁਰਤਿਕ ਨੁ	ਕੋਮਲ ਨੀ	੪੩੨
੨੦	ਰਮਯਾ	ਸੁੱਧ ਧਾ	ਤਿੰਨ ਸੁਰਤਿਕ ਨੀ	ਤੀਵਰ ਨੀ	੪੫੦
	...	...	ਸੰਕੀਰਣ ਤ੍ਰਿਸੁਰਿਕ ਨੀ	ਤੀਵਰਤਰ ਨੀ	੪੫੫ ੧/੯
੨੧	ਉਗ੍ਰਾ	...	...	...	੪੫੫ ੫/੮
੨੨	ਕਛੋਭਣੀ	ਸੁੱਧ ਨੀ	ਤਾਰ ਸਪਤਕ ਸਾਂ	ਸੁੱਧ ਸਾਂਤਾ:ਸ:	੪੮੦

੨੨ ਸੁਰਤੀਆਂ ਤੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ੧੨ ਸੁਰਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦਾ ਚਿੱਤ੍ਰ

ਨੰ:	ਸੁਰਤੀ ਨਾਂਮ	ਸੁਰ ਨਾਮ	ਅੰਦੋਲਨ (ਕੰਪਨ ਸੰਖਿਆ)
੧	ਤੀਵਰਾ	ਸਾ (ਅਚਲ)	੨੪੦
੨	ਕੁਮੁਦਵਤੀ	...	...
੩	ਮੰਦਾ	ਰੁ (ਕੋਮਲ)	੨੫੪ ੨/੧੭
੪	ਛੰਦੋਵਤੀ	...	...
੫	ਦਯਾਵੰਤੀ	ਰੇ ਸ਼ੁੱਧ (ਤੀਵਰ)	੨੭੦
੬	ਰੰਜਨੀ	...	...
੭	ਰਤਿਕਾ	ਗੁ (ਕੋਮਲ)	੨੮੮
੮	ਰੌਦ੍ਰੀ	ਗਾ ਸ਼ੁੱਧ (ਤੀਵਰ)	੩੦੧ ੧੭/੪੩
੯	ਕ੍ਰੋਧਾ	...	...
੧੦	ਵਜ੍ਰਿਕਾ	ਮ (ਸ਼ੁੱਧ)	੩੨੦
੧੧	ਪ੍ਰਸਾਰਿਣੀ	...	...
੧੨	ਪ੍ਰੀਤੀ	ਮਂ (ਤੀਵਰ)	੩੩੮ ੧੪/੧੭
੧੩	ਮਾਰਜਨੀ	...	...
੧੪	ਕਛਿਤੀ	ਪ (ਅਚਲ)	੩੬੦
੧੫	ਰਕਤਾ	...	...
੧੬	ਸੰਦੀਪਨੀ	ਧੁ (ਕੋਮਲ)	੩੮੧ ੩/੧੭
੧੭	ਅਲਾਪਨੀ		...
੧੮	ਮਦੰਤੀ	ਧਾ ਸ਼ੁੱਧ (ਤੀਵਰ)	੪੦੫
੧੯	ਰੋਹਿਣੀ	...	...
੨੦	ਰਮਯਾ	ਨੁ (ਕੋਮਲ)	੪੩੨
੨੧	ਉਗ੍ਰਾ	ਨੀ ਸ਼ੁੱਧ (ਤੀਵਰ)	੪੫੨ ੪/੪੩
੨੨	ਕਛੋਭਣੀ	...	...

ਚਤੁਸ਼ ਚਤੁਸ਼ ਚਤੁਸ਼ਚੈਵ, ਖੜਜ ਮੱਧਮ ਪੰਚਮਾ: ।
ਦ੍ਵੈ ਦ੍ਵੈ ਨਿਖਾਦ ਗੰਧਾਰੋ, ਤ੍ਰਿਸਤ੍ਰੀ ਰਿਖਭ ਧੈਵਤੋ ॥

ਭਾਵ—ਖੜਜ, ਮੱਧਮ ਤੇ ਪੰਚਮ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੁਰਾਂ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਚਾਰ ਸੁਰਤੀਆਂ ਹਨ। ਨਿਖਾਦ, ਗੰਧਾਰ ਵਿੱਚ ਦੋ ਦੋ ਸੁਰਤੀਆਂ ਅਤੇ ਰਿਖਭ, ਧੈਵਤ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਤਿੰਨ ਸੁਰਤੀਆਂ ਹਨ। ਇੰਜ ਬਾਈ ਸੁਰਤੀਆਂ ਸੱਤੇ ਸੁਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਦਿੱਤੀਆਂ।

ਸੱਤ ਸੁਰਾਂ ਵਿੱਚ ੨੨ ਸੁਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੰਡਣ ਦਾ ਸੌਖਾ ਨਿਯਮ

ਸੁ: ਨੰ: ੧ ੨ ੩ ੪ ੫ ੬ ੭ ੮ ੯ ੧੦ ੧੧ ੧੨ ੧੩ ੧੪ ੧੫ ੧੬ ੧੭ ੧੮ ੧੯ ੨੦ ੨੧ ੨੨

ਤਾਰ

ਸਾ ਰ ਗ ਮ ਪ ਧ ਨ

ਸਪਤਕ—ਖੜਜ, ਰਿਖਭ, ਗੰਧਾਰ, ਮੱਧਮ, ਪੰਚਮ, ਧੈਵਤ, ਨਿਖਾਦ

ਸਾ ਰੇ ਗਾ ਮਾ ਪਾ ਧਾ ਨੀ

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੱਤ ਸੁਰਾਂ ਦਾ ਇਕ ਸਪਤਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਗੋਂ ਇਸ ਦੇ ਤਿੰਨ ਭੇਦ ਹਨ :—ਮੰਦ੍ਰ ਸਪਤਕ, ਮੱਧ ਸਪਤਕ ਅਤੇ ਤਾਰ ਸਪਤਕ।

ਮੰਦ੍ਰ ਸਪਤਕ—ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਤੇ ਹੇਠਲਾ ਸਪਤਕ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਆਵਾਜ਼ ਬਹੁਤ ਧੀਮਾਂ, ਗੰਭੀਰ ਤੇ ਹੌਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਦੀਆਂ ਸੁਰਾਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਬਿੰਦੀ ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਸ੍ਰ ਰ੍ ਗ੍ ਮ੍ ਆਦਿ। ਗਾਇਕ (ਰਾਗੀ) ਆਵਾਜ਼ ਸੁਰੀਲੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸਵੇਰੇ ਉਠ ਕੇ ਇਸੇ ਸਪਤਕ ਤੇ ਸੁਰ-ਅਭਿਆਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੁਰਾਂ ਦਾ ਉਚਾਰਣ ਹਿਰਦੇ ਤੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਮੱਧ ਸਪਤਕ—ਇਸ ਦਾ ਆਵਾਜ਼ ਨਾ ਬਹੁਤ ਹੌਲਾ ਅਤੇ ਨਾ ਬਹੁਤ ਉੱਚਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਆਮ ਗੱਲ-ਬਾਤ ਆਦਮੀ ਇਸੇ ਸਪਤਕ ਵਿਚ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸੰਗੀਤਮਈ ਤਰਜ਼ਾਂ (ਟਿਯੂਨਾਂ) ਇਸੇ ਸਪਤਕ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਮੰਨ ਕੇ ਲਿਖੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਸੁਰਾਂ ਤੇ ਬਿੰਦੀ ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੁਰਾਂ ਦਾ ਉਚਾਰਣ ਕੰਠ ਤੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਤਾਰ ਸਪਤਕ—ਇਸ ਦਾ ਆਵਾਜ਼ ਬਹੁਤ ਉੱਚਾ (ਤੇਜ਼) ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਭਾਵ—ਮੱਧ ਸਪਤਕ ਤੋਂ ਦੁਗੁਣਾ ਉੱਚਾ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੁਰਾਂ ਦਾ ਉਚਾਰਣ ਤਾਲੂ ਤੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਤਾਰ ਦੇ ਸਾਜ਼ ਇਸੇ ਸਪਤਕ ਤੇ ਸੁਰ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਇਸੇ ਕਾਰਣ ਇਸ ਦਾ ਨਾਮ ਤਾਰ ਸਪਤਕ ਹੈ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਸੁਰਾਂ ਉਤੇ ਬਿੰਦੀ ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ—ਸਂ ਰਂ ਗਂ ਮਂ ਆਦਿ।

ਅਚੱਲ ਸੁਰ—ਜੋ ਸੁਰ ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਤੇ ਕਾਇਮ ਰਹੇ। ਭਾਵ—ਉੱਚਾ ਨੀਵਾਂ ਨਾ ਹੋਵੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਵਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਅਚੱਲ ਸੁਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਐਸੇ ਸੁਰ ਕੇਵਲ ਦੋ ਹਨ ਖੜਜ ਤੇ ਪੰਚਮ।

ਚੱਲ ਸੁਰ—ਉਹ ਸੁਰ ਜੋ ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਬਦਲੇ (ਹਿਲੇ) ਅਥਵਾ ਚੜ੍ਹੇ ਜਾਂ ਉਤਰੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਚੱਲ ਸੁਰ ਆਖਦੇ ਹਨ। ਐਸੇ ਸੁਰ ਪੰਜ ਹਨ—ਰਿਖਭ, ਗੰਧਾਰ, ਮੱਧਮ, ਧੈਵਤ ਤੇ ਨਿਖਾਦ। ਪਰ—ਰੇ, ਗਾ, ਧਾ, ਨੀ, ਜਦੋਂ ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਤੋਂ

ਹਿਲਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਵਾਜ਼ ਨੀਵਾਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਵ ਉਹ ਸ਼ੁੱਧ (ਤੀਵਰ) ਤੋਂ ਉਤਰ ਕੇ ਕੋਮਲ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮੱਧਮ ਸੁਰ ਉਤਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਉਸ ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਬਾਕੀ ਸੁਰਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਰੁ ਗੁ ਧੁ ਨੁ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਮਲ ਸੁਰਾਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਤਾਂ ਇਕ ਛੋਟੀ ਲਕੀਰ ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਮੱਧਮ ਤੀਵਰ ਦੇ ਉਤੇ ਇੰਜ ਮੰ, ਖੜੀ ਡੰਡੀ ਲਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਸਪਤਕ ਵਿੱਚ ਚਲ-ਅਚੱਲ ਕੁੱਲ ਬਾਰਾਂ ਸੁਰ ਐਸੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੁਟੇਸ਼ਨ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਚਿੰਨ੍ਹ (ਨਿਸ਼ਾਨ) ਲਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਂਜ ਕੋਮਲ ਅਤਿ ਕੋਮਲ, ਤੀਵਰ, ਤੀਵਰਤਰ ਤੇ ਤੀਵਰਤਮ ਸੁਰ ਭੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖ ਕੇ ਸਮਝਾਉਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ। ਉਹ ਤਾਂ ਗਾਅ ਕੇ ਜਾਂ ਤੰਤੀ ਸਾਜ਼ਾਂ ਤੇ ਵਜਾ ਕੇ ਹੀ ਦੱਸੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਜਨਕ-ਜਨਯ ਠਾਟ—ਜਿਵੇਂ ਸੁਰਤੀਆਂ ਤੋਂ ਸੁਰ ਅਤੇ ਸੁਰਾਂ ਤੋਂ ਸਪਤਕ ਬਣਦੇ ਹਨ, ਤਿਵੇਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰਾਂ ਸੁਰਾਂ ਤੋਂ ਠਾਟ (ਥਾਟ) ਅਤੇ ਠਾਟ ਤੋਂ ਅਗੋਂ ਰਾਗ ਬਣਾਏ ਜਾਦੇ ਹਨ। ਠਾਟ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ :—

੧. ਨੌਂ ਸੁਰਾਂ ਦੇ ਠਾਟ ਨੂੰ ਜਨਕ ਠਾਟ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅੱਠ ਤੇ ਸੱਤ ਸੁਰਾਂ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਜਨਯ ਠਾਟ ਆਖਦੇ ਹਨ।

੨. ਠਾਟ ਵਿੱਚ ਸੱਤ ਸੁਰਾਂ ਦਾ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸੁਰਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਠਾਟ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

੩. ਠਾਟ ਵਿੱਚ ਸਾ, ਰੇ, ਗਾ, ਮਾ, ਪਾ, ਧਾ, ਨੀ, ਸੱਤ ਸੁਰ ਨੰਬਰਵਾਰ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਭਾਵ—ਸੁਰਾਂ ਦਾ ਕਰਮਵਾਰ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਕੋ ਨਾਮ ਦੇ ਦੋ ਸੁਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ।

੪. ਠਾਟ ਵਿੱਚ ਆਰੋਹ ਦਾ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਸੱਤੇ ਸੁਰ ਸਾ ਤੋਂ ਨੀ ਤਕ ਨੰਬਰਵਾਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਠਾਟ ਵਿਚ ਅਵਰੋਹ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਹਾਂ, ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਆਰੋਹ-ਅਵਰੋਹ ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਕਰਨਾਟਕ ਸੰਗੀਤ (ਦੱਖਣੀ) ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਵਿਦਵਾਨ ਪੰਡਿਤ ਵਯੰਕਟਮਖੀ ਦੇ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬਾਰਾਂ ਸੁਰਾਂ ਤੋਂ ੭੨ ਬਹਾਤੱਰ ਠਾਟ (ਜਨਕ ਮੇਲ) ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿੱਚ ੩੬ ਠਾਟ ਲਿਖੇ ਹਨ। ਭਾਵ—ਪੰਡਿਤ ਵਯੰਕਟ ਮਖੀ ਦੇ ੭੨ ਮੇਲ ਠਾਟਾਂ ਤੋਂ ਸਾਡੇ ਕੁਲ ੩੬ ਠਾਟ ਐਸੇ ਬਣਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਾਕੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰਾਗ ਉਤਪੰਨ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਛੱਤੀਹ ਠਾਟਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦਸ ਠਾਟ ਐਸੇ ਚੁਣੇ ਗਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਲਗ-ਭਗ ਬਾਕੀ ਦੇ ਰਾਗ ਬਣਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਦਸ ਠਾਟ ਇਹ ਹਨ :—
੧. ਬਿਲਾਵਲ, ੨. ਕਲਿਆਨ, ੩. ਖਮਾਜ, ੪. ਕਾਫੀ,

੫. ਆਸਾਵਰੀ, ੬. ਭੈਰਵੀ, ੭. ਟੋਡੀ, ੮. ਭੈਰਉ, ੯. ਪੂਰਵੀ, ੧੦. ਮਾਰਵਾ ।

ਰਾਗ —ਗਾਉਣ, ਵਜਾਉਣ ਦੀ ਉਹ ਸੁੰਦਰ ਤੇ ਮਧੁਰ ਰਚਨਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਮਨ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਵੇ । ਰਾਗ ਵਿਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ :—

੧. ਆਰੋਹ-ਅਵਰੋਹ ਅਤੇ ਗਮਕ, ਮੀਂਡ, ਸੂਤ ਆਦਿ ਦਾ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ।
੨. ਵਾਦੀ-ਸੰਵਾਦੀ ਅਤੇ ਅਨਵਾਦੀ ਸੁਰਾਂ ਦਾ ਹੋਣਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ।
੩. ਰਾਗ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਠਾਟ (ਮੇਲ) ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ।
੪. ਰਾਗ ਵਿਚ ਘਟੋ-ਘਟ ਸੱਤ ਸੁਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪੰਜ ਸੁਰਾਂ ਦਾ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਘਟ ਸੁਰਾਂ ਦਾ ਰਾਗ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ।
੫. ਰਾਗ ਵਿਚ ਸਾ (ਖੜਜ) ਸੁਰ ਵਰਜਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਮੱਧਮ ਤੇ ਪੰਚਮ ਦੋਵੇਂ ਸੁਰ ਭੀ ਇਕੋ ਸਾਥ ਵਰਜਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ।

ਵਾਦੀ ਸੁਰ—ਇਹ ਰਾਗ ਦਾ ਮੁਖੀ ਸੁਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਨੂੰ ਇਕ ਰਾਜੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸਮਝੋ । ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਰਾਜੇ ਦਾ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਤਿਵੇਂ ਹਰ ਰਾਗ ਵਿਚ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਦਾ ਹੋਣਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ।

ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ—ਜਿਹੜਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਤੋਂ ਘਟ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸੁਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧ ਲਗੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ । ਰਾਗ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਦਰਜਾ ਵਜ਼ੀਰ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸਮਝੋ । ਇਹ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਦਾ ਸੰਵਾਦ ਹੈ । ਜਿਵੇਂ—ਸ ਮ, ਸ ਪ, ਰ ਪ, ਰ ਧ, ਗ ਧ, ਗ ਨ, ਮ ਸਂ, ਪ ਸਂ, ਇੰਜ ਇਹੋ ਸੁਤ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਅਨੁਸਾਰ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਵਾਦੀ-ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਸ ਗ, ਰ ਮ, ਗ ਪ, ਮ ਧ ਜਾਂ ਪ ਨ, ਵਾਦੀ-ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ।

ਅਨਵਾਦੀ ਸੁਰ—ਰਾਗ ਵਿਚ ਵਾਦੀ-ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਕੀ ਅਨੁਵਾਦੀ ਸੁਰ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ । ਭਾਵ—ਰਾਗ ਦਾ ਰੂਪ ਬਨਾਉਣ ਲਈ ਵਾਦੀ-ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰਾਂ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸੁਰ ਅਨਵਾਦੀ ਕਹੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਮੰਤ੍ਰੀ ਜਾਂ ਸਲਾਹਕਾਰ ਸਮਝੋ ।

ਵਿਵਾਦੀ ਸੁਰ—ਜਿਸ ਦੇ ਲਾਉਣ ਨਾਲ ਰਾਗ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਬਿਗੜੇ । ਭਾਵ—ਰਾਗ ਦਾ ਰੂਪ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸੁਰ, ਇਸ ਨੂੰ ਰਾਗ ਦਾ ਵਿਵਰਜਤ ਸੁਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ।

ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸੰਗੀਤ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰਾਂ ਵਿਚ ਵਾਦੀ-ਸੰਵਾਦੀ, ਅਨਵਾਦੀ, ਵਿਵਾਦੀ ਸੁਰਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਸੱਤ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਸੁਰ ਲਿਖੇ ਹਨ । ਜਿਵੇਂ—ਗ੍ਰਹਿ, ਅੰਸ, ਨਿਆਸ, ਅਪਨਿਆਸ ਆਦਿ । ਪਰ ਅੱਜ-ਕੱਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੁਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਇੱਥੇ ਲਿਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ।

ਆਰੋਹ-ਅਵਰੋਹ—ਇਸ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ, ਚੜ੍ਹਾਈ ਤੇ ਉਤਰਾਈ। ਜਦੋਂ ਮੱਧ ਸਪਤਕ ਦੇ ਖੜਜ ਤੋਂ ਸਾ, ਰੇ, ਗਾ, ਮਾ, ਪਾ, ਧਾ, ਨੀ, ਸੁਰ ਵਜਾਈਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਰੋਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤਾਰ ਸਪਤਕ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਮੱਧ ਸਪਤਕ ਦੇ ਖੜਜ ਤੇ ਆਈਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅਵਰੋਹ ਕਰਨਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਪੂਰਵਾਂਗ-ਉਤ੍ਰਾਂਗ—ਪੂਰਵ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਪਹਿਲਾ ਭਾਗ। ਭਾਵ ਇਕੋ ਸਪਤਕ ਦੀਆਂ ਸੁਰਾਂ ਨੂੰ ਜੇ ਦੋ ਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਾ, ਰੇ, ਗਾ, ਮਾ, ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਭਾਗ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਪਾ, ਧਾ, ਨੀ, ਸਾਂ, ਇਹ ਦੂਜਾ ਭਾਗ। ਇੰਜ ਖੜਜ ਤੋਂ ਮੱਧਮ ਤਕ ਪੂਰਵਾਂਗ ਤੇ ਪੰਚਮ ਤੋਂ ਤਾਰ ਸਪਤਕ ਦੇ ਖੜਜ ਤਕ ਨੂੰ ਉਤ੍ਰਾਂਗ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਪੂਰਵਾਂਗ ਵਾਦੀ—ਜਿਸ ਰਾਗ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਵਿਚੋਂ ਹੋਵੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੂਰਵਾਂਗ ਵਾਦੀ ਜਾਂ ਪੂਰਵਾਂਗ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਗ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਰਾਗ ਦਰਬਾਰੀ, ਪੂਰੀਆ, ਮੀਆਂ ਮਲ੍ਹਾਰ ਆਦਿ।

ਉਤ੍ਰਾਂਗ ਵਾਦੀ—ਜਿਸ ਰਾਗ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਦੂਜੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚੋਂ ਹੋਵੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਤ੍ਰਾਂਗ ਵਾਦੀ ਜਾਂ ਉਤ੍ਰਾਂਗ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਗ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਰਾਗ ਬਸੰਤ, ਬਹਾਰ, ਸੋਹਣੀ, ਅਡਾਣਾ ਆਦਿ। ਉਂਜ ਸਾਧਾਰਨ ਤੌਰ ਤੇ ਸਮਝਣ ਲਈ ਪੂਰਵਾਂਗ ਵਾਦੀ ਰਾਗ ਦਿਨ ਦੇ ਬਾਰਾਂ ਵਜੇ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਰਾਤੀਂ ਬਾਰਾਂ ਵਜੇ ਤਕ ਗਾਏ-ਬਜਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਤ੍ਰਾਂਗ ਵਾਦੀ ਰਾਗ ਰਾਤੀਂ ਬਾਰਾਂ ਵਜੇ ਤੋਂ ਦਿਨ ਦੇ ਬਾਰਾਂ ਵਜੇ ਤਕ ਗਾਏ-ਬਜਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਜਾਤੀ—ਰਾਗਾਂ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਪਰਮੁੱਖ ਜਾਤਾਂ ਹਨ—ਓਡਵ, ਖਾਡਵ ਤੇ ਸੰਪੂਰਣ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਜਾਤਾਂ ਤੋਂ ਅਗੋਂ ਦੋ ਦੋ ਜਾਤਾਂ ਹੋਰ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ। ਇੰਜ ਨੌਂ ਜਾਤਾਂ ਤੋਂ ਉੱਤ੍ਰੀ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰਾਗ ਬਣਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਓਡਵ ਜਾਤੀ—ਜਿਸ ਰਾਗ ਦੇ ਆਰੋਹ-ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਪੰਜ ਸੁਰ ਲਗਦੇ ਹੋਣ ਉਸ ਨੂੰ ਓਡਵ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਖਾਡਵ ਜਾਤੀ—ਜਿਸ ਰਾਗ ਦੇ ਆਰੋਹ-ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਛੇ ਸੁਰ ਲੱਗਣ ਉਸ ਨੂੰ ਖਾਡਵ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਆਖਦੇ ਹਨ।

ਸੰਪੂਰਣ ਜਾਤੀ—ਜਿਸ ਰਾਗ ਦੇ ਆਰੋਹ-ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਸੱਤੇ ਸੁਰ ਲੱਗਣ ਉਸ ਨੂੰ ਸੰਪੂਰਣ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਜਾਤਾਂ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ :—
ਓਡਵ-ਖਾਡਵ, ਓਡਵ-ਸੰਪੂਰਣ। ਖਾਡਵ-ਓਡਵ, ਖਾਡਵ-ਸੰਪੂਰਣ ਅਤੇ ਸੰਪੂਰਣ-ਓਡਵ, ਸੰਪੂਰਣ-ਖਾਡਵ।

ਨੋਟ :—ਸੰਗੀਤ-ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਸੰਬੰਧੀ ਹੋਰ ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੂਜੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਗਾਇਕਾਂ ਦੇ ਗੁਣ-ਅਵਗੁਣ

ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰਾਂ ਨੇ ਗਾਇਕਾਂ ਦੇ ਗੁਣ-ਅਵਗੁਣਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਭਲੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜੇ ਕੋਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੰਗੀਤ ਸਿੱਖਣ ਸਮੇਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਕੇ ਅਭਿਆਸ ਕਰੇਗਾ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਰ ਜੇ ਕੋਈ ਸਿਖਿਆਰਥੀ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਅਨੁਸਾਰ ਬਗੈਰ ਸੋਚੇ-ਸਮਝੇ, ਟੇਢਾ-ਮੇਢਾ, ਸੱਜੇ-ਖੱਬੇ, ਹੱਥ-ਪੈਰ ਜਾਂ ਸਿਰ ਹਿਲਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਗਾਉਣ ਵਿਚ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਐਸੇ ਦੋਸ਼ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਦੂਰ ਕਰਨਾ ਔਖਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਕੀਰਤਨ (ਗਾਉਣਾ) ਤਾਂ ਈਸ਼ਵਰ ਦੀ ਆਰਾਧਨਾ ਜਾਂ ਉਸਤਤਿ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਆਖਦੇ ਹਨ :—

ਕਲਿਜੁਗ ਮਹਿ ਕੀਰਤਨ ਪਰਧਾਨਾ। ਗੁਰਮੁਖ ਜਪੀਐ ਲਾਇ ਧਿਆਨਾ॥

ਜਾਂ ਤਹਾਂ ਬੈਕੁੰਠ ਜਿਹ ਕੀਰਤਨ ਤੇਰਾ, ਤੂ ਆਪੇ ਸਰਧਾ ਲਾਇ॥

ਸੋ. ਕੀਰਤਨ ਕਰਨਾ ਤਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਤਮ ਭਗਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਮਨੁਖ ਆਪਣਾ ਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਦਾ ਭੀ ਜੀਵਨ ਸਫਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਖੈਰ! ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਤਾਂ ਪਰਮਾਰਥ ਦੀਆਂ ਹਨ। ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਇਹੋ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਚੰਗੇ ਕੀਰਤਨੀਏ (ਗਾਇਕ) ਵਿਚ ਕਿਹੜੇ ਕਿਹੜੇ ਗੁਣ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਹੇਠਾਂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ :—

ਗੁਣ

੧. **ਰਕਤੰ**—ਹਰ ਇਕ ਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਗਾਣਾ (ਕੀਰਤਨ) ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਸਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮਿਲਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

੨. **ਪੂਰਣ**—ਸੁਰ, ਸੁਰਤੀ, ਛੰਦ, ਪਦ, ਅੱਖਰ ਆਦਿ ਨੂੰ ਠੀਕ ਤੇ ਸ਼ੁੱਧ ਗਾਉਣਾ।

੩. **ਅਲੰਕ੍ਰਿਤੰ**—ਭਾਵ ਹਿਰਦਾ, ਕੰਠ ਅਤੇ ਮਸਤਕ (ਸਿਰ) ਤੋਂ ਆਵਾਜ਼ ਦਾ ਠੀਕ ਉਚਾਰਣ ਕਰਨਾ।

੪. **ਪ੍ਰਸੰਨੰ**—ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲਗਾਉਣਾ।

੫. **ਵਯਕਤੰ**—ਗਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਚੀਜ਼ (ਸ਼ਬਦ) ਅਰਥ ਸਹਿਤ ਅਤੇ ਵਯਾਕਣ ਅਨੁਸਾਰ ਸਹੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

੬. **ਵਿਕਰੁਸ਼ਟੰ**—ਭਾਵ ਸ਼ਬਦਾਂ (ਅੱਖਰਾਂ) ਦਾ ਤਿੰਨੇ ਸਪਤਕਾਂ ਵਿਚ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਤਾਰ ਸਪਤਕ ਵਿਚ ਸਪਸ਼ਟ ਉਚਾਰਣ ਕਰਨਾ।

੭. **ਸ਼੍ਲੱਕਛਣੰ**—ਲਯਕਾਰੀ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵੀਣਤਾ ਅਤੇ ਸੁਰਾਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਗਿਆਨ ਹੋਣਾ।

੮. **ਸਮੰ**—ਸਮ (ਗੁਰ) ਆਦਿ ਠੀਕ ਸਮੇਂ ਤੇ ਦੇਣਾ।

੯. ਸੁਕੁਮਾਰੰ—ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਉਚਾਰਣ ਕੋਮਲਤਾ, ਗੰਭੀਰਤਾ ਅਤੇ ਤੀਵਰਤਾ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖ ਕੇ ਕਰਨਾ।

੧੦. ਮਧੁਰੰ—ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ (ਗਾਉਣ) ਵਾਲਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ ਪੂਰਾ ਧਿਆਨ ਗੁਰੂ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਲਾ ਕੇ, ਭਾਵ ਆਪਣੀਆਂ ਮਨੋਬਿਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕਾਗਰ ਕਰ, ਐਸਾ ਸੁਰੀਲਾ, ਮਧੁਰ ਤੇ ਮਨੋਹਰ ਕੀਰਤਨ ਕਰੇ, ਤਾਂ ਜੋ ਸਰੋਤੇ (ਸੰਗਤ) ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਸੁਣ ਕੇ ਨਿਹਾਲੋ-ਨਿਹਾਲ ਹੋ ਜਾਣ।

ਅਵਗੁਣ

੧. ਸੰਦੱਸ਼ਟ—ਦੰਦਾਂ ਨੂੰ ਭੀਚ (ਘੁਟ) ਕੇ ਗਾਉਣ ਵਾਲਾ।

੨. ਉਧ੍ਰਿਸ਼ਟ—ਬੇਰਸ (ਫਿੱਕਾ) ਅਤੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਚੀਖਣ ਵਾਲਾ।

੩. ਭੀਤ—ਡਰਦੇ-ਡਰਦੇ ਜਾਂ ਦੱਬ ਕੇ ਗਾਉਣ ਵਾਲਾ।

੪. ਸੰਕਿਤ—ਬੇਅਰਥ ਜਾਂ ਛੇਤੀ-ਛੇਤੀ ਗਾਉਣ ਵਾਲਾ।

੫. ਕੰਪਿਤ—ਜਿਸ ਦੇ ਗਾਉਣ ਵਿਚ ਕੰਪਨ ਹੋਵੇ। ਭਾਵ ਸੁਰ ਜਾਂ ਅੱਖਰ ਥੁਰਾਏ, ਸੁਰ ਤੇ ਪੂਰਾ ਨਾ ਟਿਕ ਸਕੇ।

੬. ਕਰਾਲੀ—ਭਯੰਕਰ ਜਾਂ ਬਹੁਤ ਮੂੰਹ ਫਾੜ ਕੇ ਗਾਉਣ ਵਾਲਾ।

੭. ਕਾਕੀ—ਕਾਂ (ਤ੍ਰਾਕ) ਵਰਗੀ ਭੱਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲਾ।

੮. ਵਿਕਲ—ਸੁਰਾਂ ਨੂੰ ਵਧ-ਘਟ ਕਰਕੇ ਗਾਉਣ ਵਾਲਾ।

੯. ਕਰਭ—ਊਠ ਵਾਂਗ ਗਰਦਨ ਅਕੜਾ ਕੇ ਅਤੇ ਉੱਚੀ ਕਰਕੇ ਗਾਉਣ ਵਾਲਾ।

੧੦. ਝੋਂਬਕ—ਗਲੇ ਦੀਆਂ ਰਗਾਂ ਨੂੰ ਫੁਲਾ ਕੇ ਗਾਉਣ ਵਾਲਾ।

੧੧. ਪ੍ਰਸਾਰੀ – ਹੱਥ-ਪੈਰ ਪਟਕ ਕੇ ਮਾਰਨ ਜਾਂ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਭੈੜੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਗਾਉਣਾ।

੧੨. ਵਿਰਸ—ਬੇਰਸਾ ਜਾਂ ਬੇਸੁਰਾ ਗਾਉਣ ਵਾਲਾ।

੧੩. ਅਪਸੁਰ—ਗਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੇ ਰਾਗ ਦੀਆਂ ਸੁਰਾਂ ਤੋਂ ਹਟ ਕੇ, ਕਿਸੇ ਦੂਜੇ ਰਾਗ ਦੀਆਂ ਸੁਰਾਂ ਲਾ ਕੇ, ਰਾਗ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿਗਾੜਨ ਵਾਲਾ।

੧੪. ਅਵਯੱਕਤ—ਜਿਸ ਦੇ ਗਾਣੇ ਵਿਚ ਅੱਖਰ ਸਪਸ਼ਟ ਸੁਣਾਈ ਨਾ ਦੇਣ।

੧੫. ਸਥਾਨ ਭ੍ਰਸ਼ਟ—ਜਿਸ ਦਾ ਆਵਾਜ਼ ਯੋਗ ਥਾਂ ਤੇ ਨਾ ਲੱਗੇ। ਭਾਵ ਗਾਉਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਰ ਤੇ ਠੀਕ ਨਾ ਲਗ ਸਕੇ।

੧੬. ਵਿਸ਼ਮਹਾਤਮ —ਜ਼ਰੂਰਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੁਰਾਂ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਲਾਉਣ ਵਾਲਾ।

੧੭. ਤਾਲਹੀਨਸ਼ਬ—ਤਾਲ ਵਿਚ ਨਾ ਗਾਉਣਾ। ਭਾਵ ਲਯ-ਤਾਲ ਦਾ ਗਿਆਨ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਣ ਬੇਤਾਲ ਹੀ ਗਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲਾ।

੧੮. ਅਨਵਿਧਾਨ—ਬਗੈਰ ਸੋਚੇ-ਸਮਝੇ ਜਾਂ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਗਾਉਣਾ। ਭਾਵ ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਯੋਗ ਗਿਆਨ ਨਾ ਹੋਣਾ ਅਤੇ ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਹ ਗਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲਾ।

ਨੋਟ :—ਜੇ ਕੋਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਅਵਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਨਾ ਵੀ ਕਰ ਸਕੇ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਕਮੀਆਂ ਦੀ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਸਮਝ ਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਦੋਸ਼ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕੀਰਤਨ ਸਿਖਾਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਭੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਅਨੁਸਾਰ ਸੂਰਮੇਂ (ਨੇਤ੍ਰਹੀਣ) ਤੋਂ ਕੀਰਤਨ (ਸੰਗੀਤ) ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਨਹੀਂ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਦੇਖ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਇਸੇ ਲਈ ਉਸ ਤੋਂ ਸਿਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿਚ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਸੁਤੇ ਹੀ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਆਵਾਜ਼ ਸੁਰੀਲੀ ਕਰਨ ਦੇ ਸਾਧਨ

ਸੁਰ-ਪਰਿਵਰਤਨ—ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਲੜਕੇ-ਲੜਕੀਆਂ ਦੀ ਕੰਠ-ਨਲੀ (ਆਵਾਜ਼) ਇਕੋ ਜੇਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਸੁਰ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਹੋਣ ਤੇ ਵੀ ਕੋਈ ਖਾਸ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ, ਪਰ ਅਕਸਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸ਼ੋਰ ਉਮਰ ਵਿਚ ਲੜਕਿਆਂ ਦਾ ਸੁਰ ਬਦਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਵ, ਪੰਦਰਾਂ ਸਾਲ ਦੀ ਆਯੂ ਤੋਂ ਬਾਦ ਮਰਦਾਨੀ ਆਵਾਜ਼ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਆਰੰਭ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਭੀ ਕਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਤਾਰ-ਸਪਤਕ ਦੀਆਂ ਸੁਰਾਂ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣਾ ਸੁਰ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਇੰਜ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕਈ ਵੇਰ ਸੁਰ ਖਰਾਬ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁੜ ਠੀਕ ਕਰਨਾ ਕਠਿਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਸੁਰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਲਗ ਸਕੇ ਉਥੋਂ ਤਕ ਹੀ ਲਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਸਿਆਣੇ ਤਾਂ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸੁਰ ਪਰਿਵਰਤਨ ਸਮੇਂ ਗਾਉਣਾ ਜਾਂ ਸੁਰ-ਅਭਿਆਸ ਭੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਲਾਹ ਨਹੀਂ ਦੇਵਾਂਗੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਸੁਰ ਨੂੰ ਠੀਕ ਦਿਸ਼ਾ ਵਲ ਲੈ ਜਾਣ ਲਈ ਇਹੋ ਤਾਂ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਇਕ ਖਾਸ਼ ਮੌਕਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਦੁਬਾਰਾ ਕਦੇ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ।

ਜਵਾਨੀ ਵਿਚ ਸੁਰ-ਪਰਿਵਰਤਨ ਸਮੇਂ ਬਹੁਤ ਰਿਆਜ਼ ਕਰਨਾ ਹਾਨੀ-ਕਾਰਕ ਹੈ, ਪਰ ਥੋੜਾ-ਥੋੜਾ ਗਾਉਣਾ ਤੇ ਸੌਖੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸੁਰ-ਅਭਿਆਸ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਾ ਇੰਜ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਗਰਮ ਸੋਨੇ ਨੂੰ ਨਿਖਾਰਨਾ। ਸੋ, ਸਰੀਰ ਦੇ ਜਿਵੇਂ ਬਾਕੀ ਅੰਗ ਵਧਦੇ ਹਨ ਤਿਵੇਂ ਕੰਠ-ਨਲੀ ਦਾ ਭੀ ਵਿਕਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਧਿਕ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਨਾਲ ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਰੁਕਾਵਟ ਆਉਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਬਣੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਭਾਵ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਰਿਆਜ਼

ਕਰਨਾ ਛੱਡ ਦੇਵੇ, ਸਗੋਂ ਰਿਆਜ਼ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਨਾਲ ਗਲੇ ਵਿਚ ਸਹਿਜੇ-ਸਹਿਜੇ ਸੋਜ਼ ਤੇ ਨਿਖਾਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਵਿਦਵਾਨ ਤੇ ਸਿਆਣੇ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤਿੰਨ ਚੀਜ਼ਾਂ ਕਿਸੇ ਵਡਭਾਗੇ ਨੂੰ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ—ਸੁੰਦਰਤਾ, ਸੁਰੀਲਾ ਕੰਠ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆ। ਇਹ ਅਕਸਰ ਵੇਖਣ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਖ਼ੂਬਸੂਰਤ ਮਨੁਖ ਦੇ ਪਾਸ ਸੁੰਦਰ ਗਲਾ ਨਹੀਂ ! ਜੇ ਸੁਰੀਲੀ ਆਵਾਜ਼ ਹੈ ਤਾਂ ਸੁੰਦਰਤਾ ਨਹੀਂ !! ਜੇ ਰੱਬ ਦੀ ਮਿਹਰ ਨਾਲ ਇਹ ਦੋ ਚੀਜ਼ਾਂ ਕਿਸੇ ਪਾਸ ਹਨ ਤਾਂ ਵਿਦਿਆ ਨਹੀਂ !!! ਇਸ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਕੁਦਰਤ ਵਲੋਂ ਸਭ ਕੁਝ ਸੁਤੇ ਮਿਲਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ, ਪਰ ਜਿਹੜਾ ਬੰਦਾ ਲਗਨ ਨਾਲ ਮਿਹਨਤ-ਮੁਸ਼ੱਕਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਕੁਦਰਤ (ਰੱਬੀ-ਸ਼ਕਤੀ) ਜ਼ਰੂਰ ਮਦਦ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਭੀ ਉੱਚ-ਕੋਟੀ ਦੇ ਕਈ ਐਸੇ ਕਲਾਕਾਰ ਹੋਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁਰ-ਪਰਿਵਰਤਨ ਸਮੇਂ ਕੰਠ ਫੁੱਟੇ ਘੜੇ ਵਾਂਗ ਬੋਲਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਘੋਰ ਤਪੱਸਿਆ ਕੀਤੀ। ਭਾਵ, ਲਗਾਤਾਰ ਕਈ ਸਾਲ ਤਕ ਸੁਰ-ਅਭਿਆਸ ਕਰਦੇ ਰਹੇ, ਅਖੀਰ ਆਪਣੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਸਨ ਸੁਪ੍ਰਸਿੱਧ ਗਾਇਕ ਪੰਡਿਤ ਓਮਕਾਰ ਨਾਥ ਠਾਕੁਰ ਅਤੇ ਦੂਜੇ (ਠੁਮਰੀ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ) ਬੜੇ ਗੁਲਾਮ ਅਲੀ ਖਾਂ।

ਪੰਡਿਤ ਓਮਕਾਰ ਨਾਥ ਠਾਕੁਰ ਆਪਣੀ ਪੁਸਤਕ 'ਸੰਗੀਤਾਂਜਲੀ' ਵਿਚ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ "ਮੇਰਾ ਬਾਲ-ਕੰਠ ਅਤੀ ਮਧੁਰ ਸੀ ਅਤੇ ਤਿੰਨਾਂ ਸਪਤਕਾਂ ਵਿਚ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਘੁੰਮਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਜਵਾਨੀ ਆਉਣ ਤੇ ਫੁੱਟੇ ਘੜੇ ਵਾਂਗ ਬੋਲਣ ਲਗ ਪਿਆ। ਉਹ ਆਵਾਜ਼ ਇਤਨਾ ਕੁਰੱਖ਼ਤ ਸੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਆਪ ਸੁਣ ਕੇ ਸ਼ਰਮ ਆਉਂਦੀ ਸੀ; ਮੈਂ ਗਾਉਣਾ ਛੱਡ ਕੇ ਮ੍ਰਿਦੰਗ, ਇਸਰਾਜ ਤੇ ਹਾਰਮੋਨੀਅਮ ਵਜਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਸਾਥ ਹੀ ਮੇਰੇ ਗੁਰੂ ਪੰ: ਵਿਸ਼ਣੂ ਦਿਗੰਬਰ ਜੀ 'ਪਲੁਸਕਰ' ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾਲ ਸਵੇਰੇ ਉਠ ਕੇ ਤਾਨਪੂਰਾ ਲੈ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੌਣ ਵਾਲੇ ਕਮਰੇ ਦੇ ਪਾਸ ਬਾਹਰ ਬੈਠ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਤਾਏ ਹੋਏ ਰਾਹ ਤੇ ਮੰਦ੍ਰ-ਸਪਤਕ ਦੀਆਂ ਸੁਰਾਂ ਤੇ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ, ਅੱਜ ਜੋ ਮੇਰੇ ਕੰਠ ਵਿਚ ਰਸ ਹੈ ਉਹ ਉਸੇ ਸਾਧਨਾ ਦਾ ਪਰਿਣਾਮ ਹੈ।" ਸੋ ਲਗਾਤਾਰ ਨਿਯਮ ਅਨੁਸਾਰ ਜੇ ਰਿਆਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਭੱਦਾ ਤੇ ਬੇਸੁਰਾ ਗਲਾ ਭੀ ਸੁਰੀਲਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਧੁਨੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਰ—ਬੰਦੇ ਦਾ ਸੁਰ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਦੋ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਕ 'ਬਾਸ' ਤੇ ਦੂਜਾ 'ਟੇਨਰ'। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਦੇ ਸੁਰ ਭੀ ਦੋ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਕ 'ਕੋਂਟ੍ਰਾਲਟੋ' ਤੇ ਦੂਜਾ 'ਸੋਪ੍ਰਾਨੋ'। 'ਬਾਸ' ਸੁਰ (ਆਵਾਜ਼) ਵਾਲੇ ਬੰਦੇ ਲਈ ਹਾਰਮੋਨੀਅਮ ਦੇ ਚੌਥੇ ਕਾਲੇ ਤੋਂ ਪੰਜਵੇਂ ਕਾਲੇ ਤਕ ਕੋਈ ਭੀ ਸੁਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੁਰ ਵਾਜੇ ਦੇ (ਮੰਦ੍ਰ-ਸਪਤਕ) ਦੇ ਹਨ। ਭਾਵ, ਵਾਜੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਚਿੱਟੇ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਦੇ ਸੁਰ। ਦੂਜਾ 'ਟੇਨਰ' ਆਵਾਜ਼ ਵਾਲੇ ਲਈ ਪਹਿਲੇ ਕਾਲੇ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਕਾਲੇ ਤਕ ਕੋਈ ਭੀ ਸੁਰ ਠੀਕ ਰਹੇਗਾ।

'ਬਾਸ' ਅਤੇ 'ਟੇਨਰ' ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਦੇ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ 'ਬੈਰੀਟੋਨ' ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸੁਰ 'ਬਾਸ' ਤੋਂ ਥੋੜਾ ਉੱਚਾ ਤੇ 'ਟੇਨਰ' ਤੋਂ ਕੁਝ ਨੀਵਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸਤ੍ਰੀਆ ਦੀ 'ਕੌਂਟ੍ਰਾਲਟੋ' ਆਵਾਜ਼ ਭਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਆਵਾਜ਼ ਲਈ ਤੀਜੇ ਚਿੱਟੇ ਤੋਂ ਚੌਥੇ ਕਾਲੇ ਤਕ ਅਤੇ 'ਸੋਪ੍ਰਾਨੋ' ਆਵਾਜ਼ ਤਿੱਖੀ ਤੇ ਉੱਚੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਉਸ ਲਈ ਪੰਜਵੇਂ ਕਾਲੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਚਿੱਟੇ ਤਕ ਠੀਕ ਰਹੇਗਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਕੌਂਟ੍ਰਾਲਟੋ' ਤੇ 'ਸੋਪ੍ਰਾਨੋ' ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਇਕ 'ਮੋਟਾ ਸੋਪ੍ਰਾਨੋ' ਆਵਾਜ਼ ਭੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਲਈ ਚੌਥੇ ਕਾਲੇ ਤੋਂ ਪੰਜਵੇਂ ਕਾਲੇ ਤਕ ਸੁਰ ਠੀਕ ਰਹਿਣਗੇ।

ਉੱਤੇ ਲਿਖੇ ਅਸੂਲਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਗਾਉਣਾ ਤੇ ਸੁਰ-ਅਭਿਆਸ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸੁਰ-ਅਭਿਆਸ—ਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸੁਰ ਮਧੁਰ ਤੇ ਸੁਰੀਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸੁਰ-ਅਭਿਆਸ ਕਰਨਾ ਉਤਨਾ ਹੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜਿਤਨਾ ਨਿੱਤ ਭੋਜਨ ਛਕਣਾ। ਇਥੇ ਇਹ ਗੱਲ ਨੋਟ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਭਿਆਸ ਸਾਲ ਦੋ ਸਾਲ ਨਹੀਂ, ਜੀਵਨ ਭਰ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਹਾਂ, ਨਿੱਤ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦੇ-ਕਰਦੇ ਜਦੋਂ ਅਭਿਆਸੀ ਨੂੰ ਰਸ ਆਉਣ ਲਗ ਪਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਉਹ ਆਪੇ ਹੀ ਇਸ ਦਾ ਆਦੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਿਵੇਂ ਪਹਿਲਵਾਨ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਕਸਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਿਵੇਂ ਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਭੀ ਨਿੱਤ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸਵੇਰੇ (ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ) ਲਗ-ਭਗ ਚਾਰ ਵਜੇ ਉਠ ਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸੁੱਚ ਆਦਿ ਤੋਂ ਵੇਹਲੇ ਹੋ ਤਾਨਪੂਰਾ ਲੈ ਕੇ ਬੈਠ ਜਾਓ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਨਪੂਰਾ ਮਿਲਾਣਾ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਉਹ ਤਾਨਪੂਰੇ ਦੇ ਤਿੰਨ ਤਾਰ ਉਤਾਰ (ਢਿੱਲੇ ਕਰ) ਕੇ ਸਟੀਲ ਦੇ ਇਕ ਤਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸੁਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉੱਚਾ-ਨੀਵਾਂ ਕਰਕੇ ਮਿਲਾ ਲੈਣ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਾਸ ਤਾਨਪੂਰਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਉਹ ਇਕਤਾਰਾ ਜਾਂ ਸੁਰੀਲੇ ਵਾਜੇ (ਹਾਰਮੋਨੀਅਮ) ਦਾ ਸੁਰ ਵਜਾ ਕੇ ਭੀ ਆਪਣਾ ਰਿਆਜ਼ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਬੈਠਕ-ਆਸਨ—ਮੰਦ੍ਰ-ਸਾਧਨਾ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਜਾਂ ਗਾਉਣ ਦੇ ਦੋ ਆਸਨ ਮੰਨੇ ਹਨ। ਇਕ ਬੀਰ ਆਸਨ ਤੇ ਦੂਜਾ ਸਿੱਧ ਆਸਨ, ਪਰ ਗੁਰੂ-ਘਰ ਵਿਚ ਕੀਰਤਨੀਏ ਲਈ ਚੌਂਕੜੀ ਮਾਰ ਬੈਠਣਾ ਹੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੈ।

ਖੜਜ-ਅਭਿਆਸ—ਆਪਣੇ ਸੁਰ ਅਨੁਸਾਰ ਜੋ 'ਸਾ' (ਖੜਜ) ਹੋਵੇ ਉਸ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਮੰਦ੍ਰ-ਸਪਤਕ ਵਲ ਆਵਾਜ ਨੂੰ ਉਤਾਰ ਦੇ ਜਾਓ, ਜੇਕਰ ਹੇਠਲੇ 'ਸਾ' (ਖੜਜ) ਤਕ ਸੁਰ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਲਗਾਓ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਆਵਾਜ਼ ਉਤਰਨੋ ਰੁਕ ਜਾਵੇ ਉਥੇ ਆਪਣਾ ਸੁਰ ਕਾਯਮ ਕਰ ਕੇ ਉਸੇ ਸੁਰ ਦਾ ਉਚਾਰਣ ਕਰੋ। ਘਟੋ-ਘਟ ਪੰਦਰਾਂ ਮਿੰਟ ਅਤੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅੱਧਾ ਘੰਟਾ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਦ ਫਿਰ ਰੇ, ਗਾ, ਮਾ, ਪਾ, ਧਾ, ਨੀ ਸਾ—ਇੰਜ ਸਹਜੇ ਸਹਜੇ ਸੁਰ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣੇ ਮੱਧ-ਸਪਤਕ ਤੇ ਆ ਜਾਓ। ਇਥੇ ਥੋੜਾ ਬਿਸਰਾਮ ਕਰ ਕੇ ਮੁੜ—ਨੀ, ਧਾ, ਪਾ, ਮਾ, ਗਾ, ਰੇ ਸਾ—

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਆਰੋਹ-ਅਵਰੋਹ ਕਰਦੇ ਰਹੋ। ਸਹਜੇ ਸਹਜੇ ਬਿਲੰਬਿੱਤ ਲਯ ਤੋਂ ਮੱਧ-ਲਯ ਅਤੇ ਮੱਧ ਲਯ ਤੋਂ ਦਰੁੱਤ ਲਯ ਤਕ ਰਿਆਜ਼ ਕਰੋ। ਸੁਰ-ਸਰਗਮ ਦੇ ਨਾਲ ਆ, ਈ, ਊ, ਓ ਅਖਰ ਦਾ ਉਚਾਰਣ ਭੀ ਸੁਰਾਂ ਤੇ ਨੰਬਰ ਵਾਰ ਕਰਦੇ ਰਹੋ। ਇੰਜ ਕਰਨ ਨਾਲ ਗਲੇ ਅਤੇ ਫੇਫੜਾਂ ਤੇ, ਸੁਵਾਸ ਨਲੀ ਅਤੇ ਧੁਨੀ ਤੇ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਵ, ਆਵਾਜ਼ ਗੋਲ-ਗੰਭੀਰ ਬਿਲੰਦ ਤੇ ਸੁਰੀਲੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।

ਸੁਰ-ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਇਕ ਗੱਲ ਦਾ ਖਾਸ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਕਸਰ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹਰੇਕ ਸੁਰ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਗਾਉਂਦੇ ਜਾਂ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਤਰੀਕਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ; ਸਗੋਂ ਅਤੀ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਹੈ। ਸੁਰ ਲਗਾਉਣ ਸਮੇਂ ਕਦੇ ਭੀ ਗਲੇ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਆਵਾਜ਼ ਸਹਜ ਰੂਪ ਵਿਚ ਗਲੇ ਤੋਂ ਨਿਕਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਬਾਦ ਰਿਆਜ਼ ਕਰਦੇ ਕਰਦੇ ਆਵਾਜ਼ ਆਪਣੇ ਆਪ ਬਿਲੰਦ ਤੇ ਮਧੁਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਸੰਗੀਤ ਵਿਦਵਾਨ (ਗਾਯਕ) ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਿਤਨਾ ਸੁਰ (ਆਵਾਜ਼) ਹੇਠਾਂ ਮੰਦ੍ਰ-ਸਪਤਕ ਵਲ ਜਾਵੇਗਾ, ਉਤਨਾ ਹੀ ਉੱਚਾ ਹੁੰਦਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਸੁਰ ਅਭਿਆਸ ਲਈ ਅਲੰਕਾਰ ਤੇ ਪਲਟੇ :—

ਅਲੰਕਾਰ-ਪਲਟੇ—ਸ, ਰ, ਗ, ਮ, ਪਾ, ਧ, ਨੀ, ਸੰ; ਸੰ, ਨ, ਧਾ, ਪਾ, ਮਾ, ਗਾ, ਰੇ, ਸਾ।

੧. ਸਗ, ਰਮ, ਗਪ, ਮਧ, ਪਨ, ਧਸੰ; ਸੰਧ, ਨਪ, ਧਮ, ਪਗ, ਮਰ, ਗਸ।

੨. ਸਰਗ, ਰਗਮ, ਗਮਪ, ਮਪਧ, ਪਧਨ, ਧਨਸੰ; ਸੰਨਧ, ਨਧਪ, ਧਪਮ, ਪਮਗ, ਮਗਰ, ਗਰਸ।

੩. ਸਰਗਮ, ਰਗਮਪ, ਗਮਪਧ, ਮਪਧਨ, ਪਧਨਸੰ; ਸੰਨਧਪ, ਨਧਪਮ, ਧਪਮਗ, ਪਮਗਰ, ਮਗਰਸ।

੪. ਸਰ, ਸਰਗ, ਰਗ, ਰਗਮ, ਗਮ, ਗਮਪ, ਮਪ, ਮਪਧ, ਪਧ, ਪਧਨ, ਧਨ, ਧਨਸੰ; ਸੰਨ, ਸੰਨਧ, ਨਧ, ਨਧਪ, ਧਪ, ਧਪਮ, ਪਮ, ਪਮਗ, ਮਗ, ਮਗਰ, ਗਰ, ਗਰਸ।

੫. ਸਰਗਰ, ਰਗਮਗ, ਗਮਪਮ, ਮਪਧਪ, ਪਧਨਧ, ਧਨਸੰਨ, ਨਸੰਰੰਸੰ, ਸੰਨਧਨ, ਨਧਪਧ, ਧਪਮਪ, ਪਮਗਮ, ਮਗਰਗ, ਗਰਸਰ।

੬. ਸਰਸ, ਸਰਗ, ਰਗਰ, ਰਗਮ, ਗਮਗ, ਗਮਪ, ਮਪਮ, ਮਪਧ, ਪਧਪ, ਪਧਨ ਧਨਧ, ਧਨਸੰ; ਸੰਨਸੰ, ਸੰਨਧ, ਨਧਨ, ਨਧਪ, ਧਪਧ, ਧਪਮ, ਪਮਪ, ਪਮਗ, ਮਗਮ, ਮਗਰ, ਗਰਗ, ਗਰਸ।

੭. ਸਨਰਸ, ਗਰਮਗ, ਪਮਧਪ, ਨਧਸੰਨ, ਰੰਸੰਗੰਰੰ, ਸੰਨਰੰਸੰ, ਨਧਸੰਨ, ਧਪਨਧ, ਪਮਧਪ, ਮਗਪਮ, ਗਰਮਗ, ਰਸਗਰ।

੮. ਰਸਨ਼ਸ, ਗਰਸਰ, ਮਗਰਗ, ਪਮਗਮ, ਧਪਮਪ, ਨਧਪਧ, ਸਂਨਧਨ, ਰਂਸਂਨਸਂ, ਨਧਪਧ, ਪਮਗਮ, ਗਰਸਰ ।

੯. ਸਰਸ, ਸਰਗਰਸ, ਸਰਗਮਗਰਸ, ਸਰਗਮਪਮਗਰਸ, ਸਰਗਮਪਧਪਮਗਰਸ, ਸਰਗਮਪਧਨਧਪਮਗਰਸ, ਸਰਗਮਪਧਨਸਂਨਧਪਮਗਰਸ—ਸਰਗਮਪਧਨਸਂਰਂਸਂਨਧਪਮਗਰਸ, ਸਰਗਮਪਧਨਸਂਰਂਗਂਰਂਸਂਨਧਪਮਗਰਸ, ਸਰਗਮਪਧਨਸਂਰਂਗਂਮਂਗਂਰਂਸਂਨਧਪਮਗਰਸ, ਸਰਗਮਪਧਨਸਂਰਂਗਂਮਂਪਂ—ਮਂਗਂਰਂਸਂਨਧਪਮਗਰਸ ।

੧੦. ਸਨ਼ਸਰ, ਸਨ਼ਧ਼ਨ਼ਸਰਗਰ, ਸਨ਼ਧ਼ਪ਼ਧ਼ਨ਼ਸਰਗਮਗਰ, ਸਨ਼ਧ਼ਪ਼ਮ਼ਪ਼ਧ਼ਨ਼ਸਰਗਮਪਮਗਰ, ਸਨ਼ਧ਼ਪ਼ਮ਼ਗ਼ਮ਼ਪ਼ਧ਼ਨ਼ਸਰਗਮਪਧਪਮਗਰ, ਸਨ਼ਧ਼ਪ਼ਮ਼ਗ਼ਰ਼ਗ਼ਮ਼ਪ਼ਧ਼ਨ਼ਸਰਗਮਪਧਨਧਪਮਗਰ, ਸਨ਼ਧ਼ਪ਼ਮ਼ਗ਼ਰ਼ਸ਼ਰ਼ਗ਼ਮ਼ਪ਼ਧ਼ਨ਼ਸਰਗਮਪਧਨਸਂਨਧਪਮਗਰ ।

ਇੰਜ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਲੰਕਾਰ ਤੇ ਪਲਟੇ ਬਣਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਮੰਦ੍ਰ-ਸਾਧਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਇਹੋ ਠੀਕ ਹਨ ।

ਮੰਦ੍ਰ-ਸਾਧਨਾ ਤੋਂ ਬਾਦ ਜਾਂ ਗਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਦ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਮਿਸ਼ਰੀ ਦੀ ਇਕ ਡਲੀ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਰੱਖ ਲੈਣ, ਇਸ ਨਾਲ ਗਲੇ ਦੀ ਖੁਸ਼ਕੀ ਦੂਰ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਧੁਨੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਨਾੜੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚੇਗਾ । ਪੰਦਰਾਂ-ਵੀਹ ਮਿੰਟ ਬਾਦ ਉਬਲੇ ਹੋਏ ਗਰਮ ਦੁੱਧ ਵਿਚ ਇਕ ਚੱਮਚ ਦੇਸੀ ਘਿਓ ਜਾਂ ਬਦਾਮ ਰੋਗਨ ਤੇ ਮਿਸ਼ਰੀ ਘੋਲ ਕੇ ਪੀ ਲੈਣ, ਹੋ ਸਕੇ ਤਾਂ ਬਦਾਮਾਂ ਦੀਆਂ ਗਿਰੀਆਂ ਘਿਸ ਕੇ ਕੋਸੇ ਦੁੱਧ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਲੈਣ ਅਤੇ ਘੰਟਾ ਭਰ ਆਰਾਮ ਕਰਨ ।

ਪੱਥ-ਪਰਹੇਜ਼—ਸੁਰ-ਸਾਧਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਮਨ ਤੇ ਸਰੀਰ ਦੋਵੇਂ ਆਰੋਗ ਰਹਿਣ, ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਅਰੋਗ ਰੱਖਣਾ ਹੈ ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿਚ ਦੱਸਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਧਾਰਣ ਤੌਰ ਤੇ ਹਰ ਬੰਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ । ਪਰ ਇਥੇ ਤਾਂ ਵੀ ਕੀਰਤਨ (ਸੰਗੀਤ) ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਕੁਝ ਖਾਸ ਗੱਲਾਂ ਬਤਾਣੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ ।

ਸੁਰ ਦਾ ਦੁਸ਼ਮਨ ਹੈ ਜ਼ੁਕਾਮ-ਸਰਦੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਭਲੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਜਾਣੂ ਹਾਂ । ਜ਼ੁਕਾਮ ਦੋ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਕ ਸਾਧਾਰਣ ਤੇ ਦੂਜਾ ਪੁਰਾਣਾ । ਸਾਧਾਰਣ ਜ਼ੁਕਾਮ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਿਨਾ ਦਵਾ ਦੇ ਦੋ-ਚਾਰ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਪਰ ਕਈ ਵੇਰ ਜ਼ੁਕਾਮ ਬਿਗੜ ਕੇ ਪੁਰਾਣਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਬਿਨਾ ਦਵਾ-ਦਾਰੂ ਦੇ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਠੀਕ ਹੋਣ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਸਮਾਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਲਈ ਸੁਰ-ਅਭਿਆਸੀ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਸੁਚੇਤ ਰਹਿਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ । ਜ਼ੁਕਾਮ ਹੋ ਜਾਏ ਤਾਂ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ, ਸਗੋਂ ਉਸ ਦਾ ਫੌਰਨ ਇਲਾਜ ਕਰਾਉਣਾ ਹੈ । ਕਿਉਂਕਿ ਬਾਰੰਬਾਰ ਜ਼ੁਕਾਮ ਹੋਣ ਤੇ ਆਵਾਜ਼ ਖ਼ਰਾਬ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

ਜ਼ੁਕਾਮ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ—੧. ਸਰਦੀਆਂ ਵਿਚ ਸਰੀਰ ਦਾ ਤਾਪਮਾਨ ਵਾਯੂ-ਮੰਡਲ ਦੇ ਤਾਪਮਾਨ ਤੋਂ ਅਧਿਕ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਰਦੀ ਲਗਣ ਨਾਲ ਜ਼ੁਕਾਮ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਛਾਤੀ ਤੇ ਗਲਾ ਗਰਮ ਕਪੜੇ ਨਾਲ ਢੱਕ ਕੇ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

੨. ਗਰਮ ਕਮਰੇ ਤੋਂ ਛੇਤੀ ਬਾਹਰ ਠੰਢ ਵਿਚ ਆਉਣ ਨਾਲ ਭੀ ਜ਼ੁਕਾਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

੩. ਰਾਤੀਂ ਬਾਹਰ ਤ੍ਰੇਲ (ਓਸ) ਵਿਚ ਸੌਣ ਨਾਲ ਵੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

੪. ਗਰਮੀ ਦੇ ਮੌਸਮ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਠੰਡਾ (ਬਰਫ) ਦਾ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਨਾਲ ਜਾਂ ਠੰਡੀ ਚੀਜ਼ ਖ਼ਾਣ ਨਾਲ ਵੀ ਜ਼ੁਕਾਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਜ਼ੁਕਾਮ ਦਾ ਇਲਾਜ—ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਜ਼ੁਕਾਮ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਭਾਵੇਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਤੇ ਦੇਸੀ ਗੋਲੀਆਂ ਆਦਿ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਠੀਕ ਇਲਾਜ ਇਸ ਦੇ ਦੋ ਹਨ। ਇਕ ਹੈ—ਸਵੇਰੇ ਉਠ ਕੇ ਨੱਕ ਰਾਹੀਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਕੋਸਾ ਪਾਣੀ ਪੀਣਾ ਜਾਂ ਕੋਸੇ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਥੋੜਾ ਨਮਕ ਮਿਲਾ ਕੇ ਇਕ ਨਾਸ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਨਾਸ ਰਾਹੀਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣਾ। ਦੂਜਾ ਹੈ—ਨੱਕ ਵਿਚ ਰੁਜ਼ਾਨਾ ਨੇਤੀ ਫੇਰਨੀ। ਭਾਵ, ਸੂਤ ਦੀ ਵੱਟੀ ਹੋਈ ਲਗ-ਭਗ ਡੂਢ ਫੁਟ ਲੰਮੀ ਰੱਸੀ ਨਾਸ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਮੂੰਹ ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ। ਜਿਹੜਾ ਬੰਦਾ ਨਿਯਮ ਨਾਲ ਨੇਤੀ ਇਕ-ਇਕ ਵਾਰ ਨੱਕ ਚੋਂ ਕੱਢੇਗਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਕਦੇ ਜ਼ੁਕਾਮ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਾਂ, ਸਰੀਰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਨਾ ਉਹ ਸਰਦੀ ਸਹਾਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਗਰਮੀ, ਇਸ ਲਈ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਖ਼ੁਰਾਕ ਚੰਗੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਭਾਵ, ਸਰੀਰ ਰਿਸ਼ਟ-ਪੁਸ਼ਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਖਾਣ-ਪੀਣ—ਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਫ-ਸੁਥਰਾ ਭੋਜਨ ਛਕੇ, ਜਿਹੜਾ ਛੇਤੀ ਹਜ਼ਮ ਹੋ ਸਕੇ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਤਾਕਤ ਪੁਚਾਵੇ। ਜਿਵੇਂ, ਦੁੱਧ, ਦਹੀਂ, ਦੇਸੀ ਘਿਓ, ਬਦਾਮ ਰੋਗਨ, (ਸਰਦਾਈ) ਹਰੀਆਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਤੇ ਮਿੱਠੇ ਪੱਕੇ ਫਲ ਬਹੁਤ ਲਾਭਕਾਰੀ ਹਨ।

ਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਅਕਸਰ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਦੇਖੇ ਗਏ ਹਨ, ਪਰ ਇਹ ਨਾ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਨਾ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ। ਸੋ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਦਾਚਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥ ਸਰੀਰ ਤੇ ਆਵਾਜ਼ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਸਥਿਲ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਸੁਰ–ਲਿੱਪੀ ਚਿੰਨ੍ਹ

	ਮੰਦ੍ਰ–ਸਪਤਕ	ਮੱਧ–ਸਪਤਕ	ਤਾਰ–ਸਪਤਕ
ਤਿੰਨ ਸਪਤ ਸ਼ੁਧ–ਸੁਰ	ਸ਼ ਰ਼ ਗ਼ ਪ਼ ਧ਼ ਨ਼	ਸ ਰ ਗ ਪ ਧ ਨ	ਸਂ ਰਂ ਗਂ ਪਂ ਧਂ ਨਂ
ਕੋਮਲ, ਸੁਰ ਤੀਵਰ ਮੱਧਮ	ਰੁ਼ ਗੁ਼ ਮ´਼ ਧੁ਼ ਨੁ਼	ਰੁ ਗੁ ਮ´ ਧੁ ਨੁ	ਰੁਂ ਗੁਂ ਮ´ਂ ਧੁਂ ਨੁਂ

ਪ — — —
ਰੇ ऽ ऽ ऽ } ਪਾ ਦੇ ਅੱਗੇ ਤਿੰਨ ਡੈਸ਼ ਹਨ, ਇੰਜ ਪਾ ਦੇ ਚਾਰ ਮਾਤਰੇ ਹੋਏ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿੰਨੇ ਡੈਸ਼ ਕਿਸੇ ਸੁਰ ਨਾਲ ਹੋਣਗੇ ਹੇਠਲਾ ਅੱਖਰ ਉਤਨੇ ਮਾਤਰੇ ਦਾ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ।

× ੦ ੨ ੩ ਜੋੜੀ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਸਮ (ਗੁਰ) ਜਿਥੋਂ ਤਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਵੇ, ਖਾਲੀ ੦ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਇਕ ਦੋ ਤਿੰਨ ਅੱਗੇ ਤਾਲੀਆਂ ਹਨ।

* * ਸ —
* * * * } ਦੋ ਮਾਤਰੇ ਚੁਪ ਰਹਿਣ ਲਈ, ਤੇ ਦੋ ਮਾਤਰੇ ਸਿਰਫ ਸਾਜ਼ ਵਜਾਉਣ ਲਈ, ਦੋਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਰੂਪ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਰ ਗ
ਗ —, ਮ, ਉਤਲੀ ਸੁਰ ਛੋਹ ਕੇ ਹੇਠਲੀ ਸੁਰ ਵਜਾਓ ਜਾਂ ਗਾਓ। ਇਸ ਨੂੰ ਕਣ ਆਖਦੇ ਹਨ, ਕਣ ਮਾਤਰੇ ਦੇ ਚੌਥੇ ਹਿੱਸੇ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

(ਮ) ਉਤਲੀ ਤੇ ਹੇਠਲੀ ਸੁਰ ਨਾਲ ਵਜਾਓ, ਪਮਗਮ, ਜਾਂ ਰਸਨ਼ਸ, ਇਸ ਨੂੰ ਬੜੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਲਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ 'ਗਮਕ' ਵੀ ਆਖਦੇ ਹਨ।

ਧਪ, ਮ
ਪਾ ऽ ऽ ਇਕ ਮਾਤਰੇ ਨੂੰ ਦੋ ਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ਕਹਿਣਾ ਹੈ, ਅੱਧੇ ਮਾਤਰੇ ਵਿਚ 'ਧਪ' ਤੇ ਅੱਧੇ ਵਿਚ 'ਮਾ', ਹੇਠਾਂ ਪਾ ਜਾਂ ਜਿਹੜਾ ਅੱਖਰ ਹੋਵੇ ਉਸੇ ਨੂੰ ਗਾਓ। ਇਸ ਦਾ ਦੂਜਾ ਰੂਪ ਇੰਜ ਹੋਵੇਗਾ, ਧਪ,ਮ– ਜਾਂ ਪਮ,ਗ– ।

ਤਾਲ-ਠੇਕੇ

ਦਾਦਰਾ

ਤਾਲੀ	×			੦		
ਠੇਕਾ	ਧਾ	ਧਿੰ	ਧਾ	ਧਾ	ਤਿੰ	ਤਾ
ਮਾਤਰੇ	੧	੨	੩	੪	੫	੬

ਢਾਈ-ਤਾਲ

ਤਾਲੀ	⊕			੧		੨	
ਠੇਕਾ	ਤੀਂ	ਤੀਂ	ਤਕ	ਧੀਂ	ਧੀਂ	ਧਾ	ਧਾ
ਦੂਜਾ ਠੇਕਾ	ਧਾ	ਦੀਂ	ਤਾ	ਤਿਟ	ਕਤਾ	ਗਿਦੀ	ਗਨ
ਮਾਤਰੇ	੧	੨	੩	੪	੫	੬	੭

ਰੂਪਕ ਜਾਂ ਗੀਤ

ਤਾਲੀ	⊕			੧		੨	
ਠੇਕਾ	ਤੀਂ	ऽ	ਤ੍ਰਕ	ਧੀਂ	ऽ	ਧਾ	ਗੇ
ਦੂਜਾ ,,	ਧੀਂ	ਧਾ	ਤ੍ਰਕ	ਧੀਂ	ਧੀਂ	ਧਾ	ਤ੍ਰਕ
ਤੀਜਾ ,,	ਧੀਂ	ऽ	ਤਕ	ਧੀਂ	ऽ	ਧਾ	ਧਾ
ਮਾਤਰੇ	੧	੨	੩	੪	੫	੬	੭

ਕਹਿਰਵਾ

ਤਾਲੀ	×				੦			
ਠੇਕਾ	ਧਾ	ਧਿੰ	ਧਿੰ	ਧਾ	ਧਾ	ਤਿੰ	ਤਿੰ	ਤਾ
ਦੂਕਾ ,,	ਧਾ	ਧਾਗੇ	ਧਿੰ	ਤਾ	ਤਾ	ਤਾਗੇ	ਤਿੰ	ਤਾ
ਮਾਤਰੇ	੧	੨	੩	੪	੫	੬	੭	੮

ਮੱਤ-ਤਾਲ

ਤਾਲੀ	×		੨			੩			
ਠੇਕਾ	ਧੀਂ	ਤ੍ਰਿਕੜ	ਧੀਂ	ਧਾ	ਤਿ	ਟ	ਧਾਗੇ	ਨਧਾ	ਤ੍ਰਿਕੜ
ਦੂਜਾ ,,	ਧਾ	ਧਿੰ	ਨਕ	ਧਿੰ	ਨਕ	ਤਿਟ	ਕਤਾ	ਗਿਦੀ	ਗਨ
ਮਾਤਰੇ	੧	੨	੩	੪	੫	੬	੭	੮	੯

ਝਪ-ਤਾਲ

ਤਾਲੀ	×		੨			੦		੩		
ਠੇਕਾ	ਧਾ	ਤ੍ਰਿਕੜ	ਧਿੰ	ਧਿੰ	ਨਾ	ਤਿ	ਟ	ਧਿੰ	ਧਿੰ	ਨਾ
ਦੂਜਾ ,,	ਧਿੰ	ਨਗ	ਧਿੰ	ਧਿੰ	ਨਗ	ਤਿੰ	ਨਗ	ਧਿੰ	ਧਿੰ	ਨਗ
ਤੀਜਾ ,,	ਧਾ	ऽ	ਧਾ	ਗੇ	ਤਿ	ਟ	ਕਿੜ	ਧਾ	ਤਿ	ਟ
ਮਾਤ੍ਰੇ	੧	੨	੩	੪	੫	੬	੭	੮	੯	੧੦

ਸੂਲਫ਼ਾਕ (ਸੂਲ-ਸੂਲਫਾਕਤਾ)

ਤਾਲੀ	×		੦		੨		੩		੦	
ਠੇਕਾ	ਧਾ	ਤ੍ਰਕੜ	ਧਿੰ	ਨਾ	ਕੱਤ	ਤੀ	ਧਾ	ਧਾ	ਤਿੰ	ਨਾ
ਦੂਜਾ ,,	ਧਾ	ਧਾ	ਦੀਂ	ਤਾ	ਕਿਟ	ਧਾ	ਤਿਟ	ਕਤਾ	ਗਿਦੀ	ਗਨ
ਮਾਤਰੇ	੧	੨	੩	੪	੫	੬	੭	੮	੯	੧੦

ਭਾਨ-ਮਤੀ ਜਾਂ ਚਾਰਤਾਲ ਦੀ ਸਵਾਰੀ

ਤਾਲੀ	×				੨		੩		੪		
ਠੇਕਾ	ਧਿੰ	ਧਿੰ	ਧਾਗੇ	ਤ੍ਰਕੜ	ਤਿੰ	ਨਾ	ਕੱਤ	ਤੀ	ਧਾਗੇ	ਨਧਾ	ਤ੍ਰਕੜ
ਦੂਜਾ ,,	ਧਾ	ਤਿਟ	ਧਿੰ	ਨਗ	ਧਿਟ	ਧਿਟ	ਧਾਗੇ	ਤਿਟ	ਕਤਾ	ਗਿਦੀ	ਗਨ
ਮਾਤਰੇ	੧	੨	੩	੪	੫	੬	੭	੮	੯	੧੦	੧੧

ਜਗਪਾਲ-ਤਾਲ

ਤਾਲੀ	×					੨		੩		੪	
ਠੇਕਾ	ਧਾ	ਧਿੰਕ	ਨਗ	ਥੂੰ	ਨਾ	ਧੁਮ	ਕਿਟ	ਤਿਟ	ਕਤਾ	ਗਿਦੀ	ਗਨ
ਮਾਤਰੇ	੧	੨	੩	੪	੫	੬	੭	੮	੯	੧੦	੧੧

ਚਾਰ-ਤਾਲ

ਤਾਲੀ	×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਠੇਕਾ	ਧਾ	ਧਾ	ਧਿੰ	ਤਾ	ਕੱਤ	ਤਾ	ਧਿੰ	ਤਾ	ਤਿਟ	ਕਤਾ	ਗਿਦੀ	ਗਨ
ਦੂਜਾ ,,	ਧੀਂ	ਧੀਂ	ਧਾਗੇ	ਤ੍ਰਕੜ	ਤਿੰ	ਨਾ	ਕ	ਤੀ	ਧਾ	ਧਾ	ਧਿੰ	ਨਾ
ਮਾਤਰੇ	੧	੨	੩	੪	੫	੬	੭	੮	੯	੧੦	੧੧	੧੨

ਧੱਕਾ (ਇਕ-ਤਾਲਾ)

ਤਾਲੀ	×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਬਿਲੰ: ਠੇਕਾ	ਧਿੰ	ਧਿੰ	ਧਾਗੇ	ਤਿਟਕਿਟ	ਤੂ	ਨਾ	ਕੱਤ	ਤਾ	ਧਾਗੇ	ਤਿਟਕਿਟ	ਧਿੰ	ਧਾਧਾ
ਦਰੁੱਤ: ,,	ਧਿੰ	ਧਿੰ	ਧਾਗੇ	ਤ੍ਰਕੜ	ਤਿੰ	ਨਾ	ਤਿੰ	ਤਿੰ	ਧਾਗੇ	ਤ੍ਰਕੜ	ਧਿੰ	ਨਾ
ਮਾਤਰੇ	੧	੨	੩	੪	੫	੬	੭	੮	੯	੧੦	੧੧	੧੨

ਜੈਤਾਲ

ਤਾਲੀ	×					੨				੩		੪	
ਠੇਕਾ	ਧੀਂ	ਤ੍ਰਕੜ	ਧਿੰ	ਧਿੰ	ਧਾ	ਧਾ	ਤਿ	ਟਾ	ਧਿੰ	ਧਾ	ਧਾਗੇ	ਨਧਾ	ਤ੍ਰਕੜ
ਮਾਤਰੇ	੧	੨	੩	੪	੫	੬	੭	੮	੯	੧੦	੧੧	੧੨	੧੩

ਚੰਚਲ (ਦੀਪਚੰਦੀ)

ਤਾਲੀ	×			੨				੦			੩			
ਠੇਕਾ	ਧਾ	ਧੀਂ	ऽ	ਧਾ	ਗੇ	ਤੀਂ	ऽ	ਤਾ	ਤੀਂ	ऽ	ਧਾ	ਗੇ	ਧੀਂ	ऽ
ਦੂਜਾ ,,	ਧਾ	ਧੀਂ	ऽ	ਧਾ	ਧਾ	ਤੀਂ	ऽ	ਤਾ	ਤੀਂ	ऽ	ਧਾ	ਧਾ	ਧੀਂ	ऽ
ਮਾਤਰੇ	੧	੨	੩	੪	੫	੬	੭	੮	੯	੧੦	੧੧	੧੨	੧੩	੧੪

ਆੜਾ-ਚੌਤਾਲਾ

ਤਾਲੀ	×	੨	੦	੩	੦	੪	੦
ਠੇਕਾ	ਧਾ ऽਕੜ	ਧੀਂ ਧੀਂ	ਧਾ ਧਾ	ਤਿ ਟ	ਧੀਂ ਧੀਂ	ਧਾ ਧਾਗੇ	ਨਧਾ ਤ੍ਰਿਕੜ
ਦੂਜਾ ,,	ਧੀਂ ਤ੍ਰਿਕੜ	ਧੀਂ ਨਾ	ਤੂ ਨਾ	ਕੱਤ ਤਾ	ਤ੍ਰਿਕੜ ਧੀਂ	ਨਾ ਧੀਂ	ਧੀਂ ਨਾ
ਮਾਤਰੇ	੧ ੨	੩ ੪	੫ ੬	੭ ੮	੯ ੧੦	੧੧ ੧੨	੧੩ ੧੪

ਫਰੋਦੱਸਤ

ਤਾਲੀ	×	੦	੨	੩	੪	੫
ਠੇਕਾ	ਧਿੰ ਧਿੰ	ਧਾਗੇ ਤ੍ਰਿਕਤ	ਤੂ ਨਾ	ਕੱਤ ਤੀ	ਧਾਤ੍ਰਿ ਕੜਧਿੰ ਨਗ	ਧਾਤ੍ਰਿ ਕੜਧਿੰ ਨਗ
ਦੂਜਾ ,,	ਧਿੰ ਧਿੰ	ਧਾ ਤ੍ਰਕ	ਤਿੰ ਨਾ	ਕੱਤ ਤਾ	ਧਾਤ੍ਰਿ ਕਧਿੰ ਨਗ	ਧਾਤ੍ਰਿ ਕਧਿੰ ਨਗ
ਮਾਤਰੇ	੧ ੨	੩ ੪	੫ ੬	੭ ੮	੯ ੧੦ ੧੧	੧੨ ੧੩ ੧੪

ਧਮਾਰ

ਤਾਲੀ	×	੨	੦	੩
ਠੇਕਾ	ਤਾ ਧੀਂ ऽਕੜ ਧਿੰ ਧਿੰ	ਧਾਗੇ ਤ੍ਰਿਕੜ	ਧਾਗੇ ਤੀਂ ऽਕੜ	ਤਿੰ ਤਿੰ ਤਾ ਤ੍ਰਿਕੜ
ਦੂਜਾ ,,	ਕੇ ਧਿ ਟ ਧਿ ਟ	ਧਾ ऽ	ਗੇ ਤਿ ਟ	ਤਿ ਟ ਤਾ ऽ
ਮਾਤਰੇ	੧ ੨ ੩ ੪ ੫	੬ ੭	੮ ੯ ੧੦	੧੧ ੧੨ ੧੩ ੧੪

ਸਵਾਰੀ ਪੰਜ-ਤਾਲ

ਤਾਲੀ	×	੨	੩	੪	੫
ਠੇਕਾ	ਧੀਂ ऽਤਾ ऽਕ	ਧਿੰ ਧਿੰ ਧਾ ਧਾ	ਤਿ ਟ ਧਿੰ ਧਿੰ	ਧਾ ਧਾਗੇ	ਨਧਾ ਤ੍ਰਿਕੜ
ਦੂਜਾ ,,	ਧਾ ਧੁਮ ਕਿਟ	ਧਿੱਤ ਧੁਮ ਕਿਟ ਤਕ	ਧੇ ਤਾ ਤਿਟ ਕਤਾ	ਤਿਟ ਕਤਾ	ਗਿਦੀ ਗਨ
ਮਾਤਰੇ	੧ ੨ ੩	੪ ੫ ੬ ੭	੮ ੯ ੧੦ ੧੧	੧੨ ੧੩	੧੪ ੧੫

ਤਿੰਨ ਤਾਲ (ਪੰਜਾਬੀ ਠੇਕਾ, ਬਿਲੰਬਿਤ-ਲਯ)

ਤਾਲੀ	×	੨	੦	੩
ਠੇਕਾ	ਧਾ ऽਧੀਂ ऽਗ ਧਾ	ਧਾ ऽਧੀਂ ऽਗ ਤਾ	ਤਾ ऽਤੀਂ ऽਗ ਧਾ	ਧਾ ऽਧੀਂ ऽਗ ਧਾ
ਦੂਜਾ ,,	ਧਾ ਕੜਧੀ ऽਕੜ ਧੀਂ	ਧਾਗੇ ਨਾਤੀਂ ऽਕੜ ਤੀਂ	ਤਾ ਕੜਤੀਂ ऽਕੜ ਤੀਂ	ਧਾ ਕੜਧੀਂ ऽਕੜ ਧੀਂ
ਮਾਤਰੇ	੧ ੨ ੩ ੪	੫ ੭ ੬ ੮	੯ ੧੦ ੧੧ ੧੨	੧੩ ੧੪ ੧੫ ੧੬

ਛੋਟੀ-ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਤਾਲੀ	×	੨	੦	੩
ਠੇਕਾ	ਧਾ ऽਧਿੰ ऽ ਧਾ	ਧਾ ऽਧਿੰ ऽ ਤਾ	ਤਾ ऽਤਿੰ ऽ ਧਾ	ਧਾ ऽਧਿੰ ऽ ਧਾ
ਮਾਤਰੇ	੧ ੨ ੩ ੪	੫ ੬ ੭ ੮	੯ ੧੦ ੧੧ ੧੨	੧੩ ੧੪ ੧੫ ੧੬

ਤਿੰਨ ਤਾਲ

ਤਾਲੀ	×	੨	੦	੩
ਠੇਕਾ	ਧਾ ਧਿੰ ਧਿੰ ਧਾ	ਧਾ ਧਿੰ ਧਿੰ ਧਾ	ਧਾ ਤਿੰ ਤਿੰ ਤਾ	ਤਾ ਧਿੰ ਧਿੰ ਧਾ
ਮਾਤਰੇ	੧ ੨ ੩ ੪	੫ ੬ ੭ ੮	੯ ੧੦ ੧੧ ੧੨	੧੩ ੧੪ ੧੫ ੧੬

ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ

ਸੁਰ-ਸਰਗਮ

੧. ਸ, ਰ, ਗ, ਮ, ਪ, ਧ, ਨ, ਸਂ । ਸਂ, ਨ, ਧ, ਪ, ਮ, ਗ, ਰ, ਸ ।

੨. ਸਗ, ਰਮ, ਗਪ, ਮਧ, ਪਨ, ਧਸਂ । ਸਂਧ, ਨਪ, ਧਮ, ਪਗ, ਮਰ, ਗਸ ।

੩. ਸਰ ਗ, ਰਗ ਮ, ਗਮ ਪ, ਮਪ ਧ, ਪਧ ਨ, ਧਨ ਸਂ । ਸਂਨ ਧ, ਨਧ ਪ, ਧਪ ਮ, ਪਮ ਗ, ਮਗ ਰ, ਗਰ ਸ ।

੪. ਸਰ ਗਮ, ਰਗ ਮਪ, ਗਮ ਪਧ, ਮਪ ਧਨ, ਪਧ ਨਸਂ । ਸਂਨ ਧਪ, ਨਧ ਪਮ, ਧਪ ਮਗ, ਪਮ ਗਰ, ਮਗ ਰਸ ।

੫. ਸਰ ਗਰ, ਰਗ ਮਗ, ਗਮ ਪਮ, ਮਪ ਧਪ, ਪਧ ਨਧ, ਧਨ ਸਂਨ, ਨਸਂ ਰਂਸਂ । ਸਂਨ ਧਨ, ਨਧ ਪਧ, ਧਪ ਮਪ, ਪਮ ਗਮ, ਮਗ ਰਗ, ਗਰ ਸਰ ।

੬. ਸਰਸ, ਰਗਰ, ਗਮਗ, ਮਪਮ, ਪਧਪ, ਧਨਧ, ਨਸਂਨ, ਸਂਰਂਸਂ । ਨਧਨ, ਧਪਧ, ਪਮਪ, ਮਗਮ, ਗਰਗ, ਰਸਰ ।

੭. ਸਰਸ ਸਰਗ, ਰਗਰ, ਰਗਮ, ਗਮਗ, ਗਮਪ, ਮਪਮ ਮਪਧ, ਪਧਪ ਪਧਨ, ਧਨਧ ਧਨਸਂ । ਸਂਨਸਂ ਸਂਨਧ, ਨਧਨ ਨਧਪ, ਧਪਧ ਧਪਮ, ਪਮਪ ਪਮਗ ਮਗਮ ਮਗਰ, ਗਰਗ ਗਰਸ ।

੮. ਸਨ਼ਰਸ, ਗਰਮਗ, ਪਮਧਪ, ਨਧਸਂਨ, ਰਂਸਂਗਂਰਂ, ਸਂਨਰਂਸਂ, ਨਧਸਂਨ, ਧਪਨਧ, ਪਮਧਪ ਮਗਪਮ, ਗਰਮਗ, ਰਸਗਰ ।

ਨੋਟ :—ਉੱਤੇ ਲਿਖੀਆਂ ਸਰਗਮਾਂ ਜਦੋਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੰਠ ਹੋ ਜਾਣ ਤਾਂ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਲ-ਬੱਧ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾਉਣ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰੋ ।

ਤਾਲ-ਕਹਿਰਵਾ, ਮਾਤਰੇ ੪—ਧਾ ਦੀ ਤਕ ਧੀਂ ।

੧.	×				×				×				×			
	ਸ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ
੨.	ਸਗ	ਰਮ	ਗਪ	ਮਧ	ਪਨ	ਧਸਂ	ਸਂਧ	ਨਪ	ਧਮ	ਪਗ	ਮਰ	ਗਸ				
੩.	ਸਰ	ਗ.	ਰਗ	ਮ	ਗਮ	ਪ,	ਮਪ	ਧ	ਪਧ	ਨ,	ਧਨ	ਸਂ	ਸਂਨ	ਧ,	ਨਧ	ਪ
	ਧਪ	ਮ.	ਪਮ	ਗ	ਮਗ	ਰ,	ਗਰ	ਸ								
੪.	ਸਰ	ਗਮ,	ਰਗ	ਮਪ,	ਗਮ	ਪਧ,	ਮਪ	ਧਨ,	ਪਧ	ਨਸਂ	ਸਂਨ	ਧਪ,	ਨਧ	ਪਮ,	ਧਪ	ਮਗ,
	ਪਮ	ਗਰ,	ਮਗ	ਰਸ												
੫.	ਸਨ਼	ਰਸ,	ਗਰ	ਮਗ,	ਪਮ	ਧਪ,	ਨਧ	ਸਂਨ,	ਰਂਸਂ	ਗਂਰਂ,	ਸਂਨ	ਰਂਸਂ,	ਨਧ	ਸਂਨ,	ਧਪ	ਨਧ,
	ਪਮ	ਧਪ,	ਮਗ	ਪਮ,	ਗਰ	ਮਗ,	ਰਸ	ਗਰ,								

ਬੈਂਡ ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ—ਤਾਲ-ਕਹਿਰਵਾ, ਮਾਤਰੇ ੪

×				×				×				×			
ਸ	ਗ	ਸ	ਗ	ਸਗ	ਰਸ	ਨ਼	ਰ	ਨ਼	ਰ	ਗਰ	ਸਨ਼	ਸ	ਗ	ਸ	ਗ
ਸਰ	ਗਮ	ਪ	—	ਮਗ	ਰਸ	ਗਰ	ਸਨ਼	ਸ	ਸ	ਸ	ਸ,	ਸਂ	ਨਧ	ਪ	ਮ
ਗ	ਮ	ਪ	ਧਨ	ਸਂ	ਨਧ	ਪ	ਮ	ਗਮ	ਗਮ	ਰ	—,	ਸਂ	ਨਧ	ਪ	ਮ
ਗ	ਮ	ਪ	ਧਨ	ਸਂ	ਨਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	—	ਮਗ	ਰਸ	ਗਰ	ਸਨ਼

ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ

ਵਾਦੀ—ਧ	ਠਾਟ—ਬਿਲਾਵਲ	ਸਮਾਂ—ਦਿਨ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪਹਿਰ।
ਸੰਵਾਦੀ—ਗ	ਜਾਤੀ—ਸੰਪੂਰਣ	ਵਿਸ਼ੇਸ਼—ਆਰੋਹੀ ਵਿਚ 'ਮਧਮ' ਤੇ ਅਵਰੋਹੀ ਵਿਚ 'ਨਿਖਾਦ' ਦੁਰਬਲ।

ਸ਼ੁੱਧ ਬਿਲਾਵਲ ਦੀ ਆਰੋਹੀ-ਅਵਰੋਹੀ

੧. ਸ, ਰ ਗ, ਮ ਪ, ਨਧ, ਨ ਸਂ। ਸਂ, ਨਧ, ਪ, ਮਗ, ਰ ਸ।

ਮ
੨. ਸ, ਰ ਗ, ਮਗ, ਪ, ਨਧ, ਨ ਸਂ। ਸਂ ਨਧ, ਪਮ, ਗ, ਰ, ਸ।

ਅਲਹੀਯਾ ਬਿਲਾਵਲ ਦੀ ਆਰੋਹੀ-ਅਵਰੋਹੀ

ਨ
੧. ਸ, ਰ ਸ, ਗ ਰ, ਗ ਪ, ਧ; ਨ ਧ, ਨ ਸਂ। ਸਂ ਨ ਧ, ਪ, ਧਨੁਧਪ, ਮਗ, ਮਰ, ਸ।

ਬਿਲਾਵਲ ਬੜਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਤੇ ਪੁਰਾਤਨ ਰਾਗ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦੇ ਬਿਲਾਵਲੀ, ਵੇਲਾਵਲੀ, ਬੇਲਾਵਲ ਆਦਿ ਨਾਮ ਲਿਖੇ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਦੇ ਰਾਗ-ਰੂਪ ਵਿਚ ਮਤ-ਭੇਦ ਵੀ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ—ਚਤੁਰਦੰਡਿਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਕਾ, ਸੰਗੀਤ ਸਾਰਾਮ੍ਰਿਤ ਅਤੇ ਸੁਰਮੇਲ ਕਲਾਨਿਧਿ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਠਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਪਰ "ਰਾਗ ਚੰਦ੍ਰੋਦਯ" ਦੇ ਕਰਤਾ ਨੇ ਬੇਲਾਵਲੀ ਨੂੰ ਕੇਦਾਰ ਮੇਲ (ਠਾਟ) ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਕੋਈ ਕੋਈ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰ ਬਿਲਾਵਲ ਤੇ ਬਿਲਾਵਲੀ ਦੋ ਵਖੋ-ਵਖ ਰਾਗ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਐਸਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ "ਰਾਗ ਵਿਵੋਧ, ਸੰਗੀਤ-ਦਰਪਣ ਤੇ ਲੱਕਸ਼ ਸੰਗੀਤ" ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਸਪਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿਚ ਬੇਲਾਵਲੀ ਨੂੰ "ਸੰਕਰਾ ਭਰਣ" ਮੇਲ (ਠਾਟ) ਦਾ ਰਾਗ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਹਾਂ, ਪੰਡਿਤ ਸੋਮਨਾਥ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੰਗੀਤ "ਰਾਗ-ਵਿਵੋਧ" ਵਿਚ ਬੇਲਾਵਲੀ ਦੇ ਦੋ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੱਸੇ ਹਨ—੧. ਸੰਪੂਰਣ ਬੇਲਾਵਲੀ ਤੇ ੨. ਓਡਵ ਬੇਲਾਵਲੀ। ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿਨ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪਹਿਰ ਤੇ ਵਾਦੀ ਧੈਵਤ ਹੀ ਹੈ। ਓਡਵ-ਜਾਤੀ ਵਿਚ 'ਰੇ ਪਾ' ਸੁਰ ਵਰਜਿਤ ਹਨ, ਜੋ ਬਿਲਾਵਲ ਦੇ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰਾਂ ਚੋਂ ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੋ, ਉੱਤੇ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬਿਲਾਵਲ ਤੇ ਬਿਲਾਵਲੀ ਇਕੋ ਰਾਗ ਦੇ ਨਾਮ ਹਨ।

ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਜਿਹੜਾ ਬਿਲਾਵਲ ਗਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ "ਅਲਹੀਯਾ ਬਿਲਾਵਲ" ਆਖਦੇ ਹਨ। ਸ਼ੁੱਧ ਬਿਲਾਵਲ ਤੇ ਅਲਹੀਯਾ-ਬਿਲਾਵਲ ਨੂੰ ਵਖੋ-ਵਖ ਕਰਕੇ ਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹਨ, ਉਂਜ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਥਿਊਰੀ ਇਹੋ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ੁੱਧ ਬਿਲਾਵਲ ਸੰਪੂਰਣ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ ਅਤੇ ਅਲਹੀਯਾ ਬਿਲਾਵਲ ਵਕ੍ਰ-ਸੰਪੂਰਣ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ।

ਆਧੁਨਿਕ ਠਾਟ ਪੱਧਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਰਾਗ ਦੀ ਰਚਨਾ ਬਿਲਾਵਲ ਠਾਟ ਤੋਂ ਮੰਨੀ ਹੈ। ਇਹ ਆਪਣੇ ਠਾਟ ਦਾ ਪ੍ਰਮੁਖ ਰਾਗ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਧੈਵਤ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਗੰਧਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ

ਆਰੋਹ ਵਿਚ 'ਮੱਧਮ' ਦੇ ਨਾਲ 'ਪੰਚਮ' ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਈ ਭੀ "ਗੰਧਾਰ-ਪੰਚਮ" ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ ਹੋਣ ਨਾਲ

ਨ

ਇਸ ਦਾ ਸਰੂਪ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ—"ਗਰ, ਗਮਗ, ਪ, ਨਧ, ਨਸਂ" ਜਾਂ ਗਰ, ਗਪ, ਧ, ਨਧਨਸਂ। ਇਹ ਤਾਨ ਇਸ ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਅੰਤਰੇ ਦਾ ਉਠਾਨ "ਪ ਪ, ਨਧ, ਨਸਂ" ਇੰਜ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਵਰੋਹੀ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ ਤੇ ਮੱਧਮ ਸੁਰ ਲਗਾ ਕੇ ਮੀਂਡ ਨਾਲ ਰਿਖਭ ਤੇ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਗੰਧਾਰ ਤੋਂ ਬਾਦ ਰਿਖਭ ਸਿੱਧਾ ਵੀ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇੰਜ ਕਰਨ ਨਾਲ ਦੂਜੇ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਸ਼ੰਕਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕਦੇ-ਕਦੇ 'ਧ-ਮ' ਤੇ 'ਧ-ਗ' ਦੀ ਸੁਰ ਸੰਗਤਿ ਰਾਗ ਦੀ ਰੰਜਕਤਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਧੈਵਤ ਸੁਰ ਕੰਪਿਤ ਅਤੇ ਨਿਖਾਦ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਕੋਈ ਕੋਈ ਗਾਇਕ ਇਸ ਨੂੰ "ਧੈਵਤ ਤੇ ਮੂਰਛਨਾ" ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਭਾਵ, ਜੋ ਸੁਰ ਕਦੇ ਆਪਣੇ ਅਸਥਾਨ ਤੇ ਨਾ ਆਵੇ ਅਤੇ ਕਦੇ ਆਵੇ, ਫਿਰ ਘਟ ਤੇ ਵਧ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਕੰਨਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਲਗੇ ਉਸ ਸੁਰ ਦੇ ਹਿਲਣ ਨੂੰ ਮੂਰਛਨਾ ਵੀ ਆਖਦੇ ਹਨ।*

ਬਿਲਾਵਲ ਰਾਗ ਦਾ ਜੀਵਨ ਸੁਰ ਧੈਵਤ ਹੈ, ਧੈਵਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਨਿਖਾਦ ਆਪਣੇ ਆਪ ਕਮਜ਼ੋਰ ਰਹੇਗਾ। ਅਵਰੋਹੀ ਵਿਚ ਕਦੀ ਕਦੀ ਧੈਵਤ ਦੇ ਨਾਲ ਕੋਮਲ ਨਿਖਾਦ ਵੀ ਲਗਾ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੰਜ ਕਲਿਆਨ ਠਾਟ ਦੇ ਕੁਝ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਕੋਮਲ ਨਿਖਾਦ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ—ਕੇਦਾਰ, ਕਾਮੋਦ, ਹਮਰੀ, ਛਾਇਆ ਨਟ ਆਦਿ। ਕੋਮਲ ਨਿਖਾਦ ਨਾ ਲਗੇ ਤਾਂ ਵੀ ਰਾਗ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗਾ, ਇਹ ਉਤ੍ਰਾਂਗ ਵਾਦੀ ਰਾਗ ਹੋਣ ਕਾਰਣ ਇਸ ਦਾ ਤਾਰ ਖੜਜ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਥਾਨ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਅਕਸਰ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਆਰੰਭ ਤਾਰ ਖੜਜ ਤੋਂ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਮੱਧ ਤੇ ਤਾਰ ਸਪਤਕ ਵਿਚ ਹੀ ਗਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਮੰਦ੍ਰ ਸਪਤਕ ਵਿਚ ਅਲਾਪ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕਲਿਆਣ ਠਾਟ ਦੇ ਕਿਸੇ ਰਾਗ ਦਾ ਭੁਲੇਖਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਖੁਸ਼ੀ ਤੇ ਖੇੜੇ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ, ਇਸੇ ਲਈ ਅਨੰਦ-ਮੰਗਲ ਸਮੇਂ ਇਸ ਦਾ ਗਾਇਨ ਵਾਦਨ ਅਕਸਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਸ਼ੁੱਧ ਬਿਲਾਵਲ

ਸੁਰ-ਵਿਸਥਾਰ (ਆਲਾਪ)

੧. ਸ—ਗ, ਰਗਮਗ, ਰਸ—ਸ ਨ਼ਧ਼, ਪ਼, ਨ਼ਧ਼, ਨ਼ਸ—ਸਰਗ, ਮਗ, ਰਗ, ਰਸ—ਸਗ, ਰਗਮਗ, ਪਮਗ, ਰਸ-।

ਗ ਨ ਮ ਨ ਨ ਮ

੨. ਸ—ਰਗ, ਮਗ, ਪਮਗ, ਪ, ਧ, ਪਮਗ, ਰ, ਸ—ਸਗ, ਮਗਪ, ਧ-ਮਗ, ਪ, ਧ, ਪਮਗ, ਰਗ, ਰ,

ਨ ਨ ਨ

ਸ—ਸਰਗਮਗ, ਪ, ਧ, ਸਂ- ਧ, ਪਮਗ, ਪਧ, ਧ-ਗਰ, ਗਮਗ, ਪਮਗ, ਰਸ-।

---

*ਮੂਰਛਨਾ ਸੰਬੰਧੀ ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ "ਗੁਰਮਤ ਸੰਗੀਤ ਸਾਗਰ" ਦੇ ਦੂਜੇ ਭਾਗ ਵਿਚ ਵੇਖੋ।

ਨ ਨ ਮ ਨ
੩. ਪ, ਨਧ, ਨਸਂ—ਨਧ, ਪ, ਧ, ਸਂ ਧ, ਪਮਗ, ਰ, ਸ—ਸਗ, ਮਗਪ, ਧ, ਪ, ਨਧ, ਨਸਂ—ਰਂਸਂ,

ਨ ਨ ਨ
ਨਧ, ਨਸਂ—ਧ, ਗ, ਗਰ, ਗਪ, ਧ, ਨਸਂ—ਸਂਨਧ, ਪ, ਧ-ਮਗ, ਪ, ਧ, ਨਸਂ—ਰਂਸਂ, ਸਂਗਂ, ਮਂਰਂ,

ਸਂ—ਸਂਨਧ, ਨਸਂਰਂਸਂ, ਸਂ-ਧ, ਪਮਗ, ਰਗਮਗ, ਰਸ— ।

ਨ ਨ ਗਂ ਨ
੪. ਗਰਗਮਪ, ਧ, ਪ, ਨਧਨਸਂ—ਰਂਸਂ, ਧ, ਪ, ਨਧ,ਨਸਂ—ਰਂਗਂ,ਮਂਗਂ, ਮਂਰਂ, ਸਂ—ਸਂ-ਧ, ਪਮਗ, ਧ,

ਗਂ ਮਂ ਨ ਗ ਗ ਮ
ਨਸਂ—ਰਂਸਂ, ਸਂਗਂਮਂਗਂ, ਰਂਗਂਪਂਮਂਗਂ, ਰਂ, ਸਂ—ਸਂਨਧ, ਨਧਨਸਂਰਂਸਂ—ਧ, ਪਮਗ, ਰ, ਮ, ਗ ਰ,

ਗਂ ਮਂ ਮ
ਸ—ਪ, ਨਧ, ਨਧਨਸਂ—ਸਂਗਂ, ਰਂਗਂਮਂਗਂ, ਪਂ, ਮਂਗਂ, ਰਂ ਸਂ-ਸਂ—ਧ-ਮਗ, ਪਮਗ, ਰ, ਸ— ।

ਅਲਹੀਯਾ ਬਿਲਾਵਲ

ਨੋਟ :—ਇਸ ਰਾਗ ਦੀ ਆਰੋਹੀ ਵਿਚ 'ਮੱਧਮ' ਸੁਰ ਬਹੁਤ ਘਟ ਲਗਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਵਰੋਹੀ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਕੋਮਲ ਨਿਖਾਦ ਨੂੰ ਭੀ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਨ । ਜਿਵੇਂ—"ਸਂ, ਨਧ, ਪ, ਧਨੁਧਪ; ਸਂ, ਧ, ਨੁਪ, ਜਾਂ ਸਂ; ਨੁਧ ਪ" ਆਦਿ ।

ਸੁਰ-ਵਿਸਥਾਰ (ਆਲਾਪ)

ਮ
੧. ਸ—ਗ, ਰ, ਸ—ਸਰਸ, ਸਗ, ਮਗ, ਪਮਗ, ਮਰ, ਸ—ਰਸ, ਨ਼ਧ਼, ਨ਼ੁਪ਼, ਨ਼ਧ਼, ਨ਼ਸ— ।

ਗ ਮ ਗ ਮ
੨. ਸ—ਗ, ਰ, ਗਮਗ, ਪਮਗ, ਰ, ਸ—ਸਰਸ, ਸਰਗ, ਮਰ, ਸ—ਸਰਗਮਗ, ਰਗਪਮਗ, ਰ, ਸ—

ਗ ਮ ਨ਼ ਗ ਪ
ਰਗ, ਪਮਗ, ਮਰ, ਸ—ਧ਼ ਨ਼ੁਪ਼, ਨ਼ਧ਼, ਨ਼ਸ—ਰਸ, ਰ, ਗ, ਪਮਗ, ਗਪਧ-ਮਗ, ਮਰ, ਸ— ।

ਗ ਨ ਪ ਗ ਮ
੩. ਸ—ਸਰਗ, ਮਗ, ਰਗਪ, ਧ, ਪਮਗ, ਮਰ, ਗਪਧ—ਨੁਪ, ਧ-ਗ, ਰਗਪ—ਮਗ, ਰ, ਰਸ—

ਪ ਗ ਗ
ਸਰਗਮਗ, ਗਪਧਨੁਧ, ਪਮਗ, ਮਰ, ਸ—ਸਰਗਪ, ਧ; ਨੁਪ, ਮਗ, ਮਰ, ਰਸ—ਸਗ, ਮਗ, ਰ,

ਪ ਗ
ਗਮਗਪ, ਧਨੁਧ, ਗਪਧ, ਨੁਪ, ਧ-ਮਗ, ਮਰ, ਸ—ਸਰਗਪਧ, ਪ, ਧਨੁਧਪ, ਧ-ਮਗ, ਰਗਮਰ ਰਸ— ।

ਗ ਨ ਨ ਗ ਪ ਨ
੪. ਸ—ਰਗਮਗਪ, ਧ, ਧਪਮਗ, ਧ, ਮਗ, ਰ, ਗਪ, ਧ, ਨਧ,ਨਸਂ—ਨਧ, ਪ, ਨਧ, ਨਸਂ—ਨਧਧਪ,

ਗ ਮ ਨ
ਧਪ, ਧਨੁਧ, ਨੁਪਮਗ, ਰਗਪਮਗ, ਰ, ਰਸ—ਪ,ਪ, ਧ,ਨਧ, ਨਸਂ—ਰਂਸਂ, ਸਂ-ਧ, ਨੁਪ, ਮਗਪ ਧ,

ਗ ਪ ਨ
ਨਧਨਸਂ—ਨਧ, ਪ, ਧ-ਮਗ, ਪ, ਧ, ਪਮਗ, ਰਗਮਗ, ਪਮਗ, ਧ, ਪਮਗ, ਗਪ ਧ; ਪ, ਨਧਨਸਂ—

ਨ ਨ ਗ
ਰਂਸਂ, ਸਂ-ਧ, ਪਮਗਰਰਗਪ ਧ, ਨਸਂ—ਧ, ਨੁਪ, ਰਗਪਮਗ, ਮਰ, ਰਸ— ।

ਨ
੫. ਪ—ਧ, ਨਸਂ—ਰਂਸਂ, ਨਧ, ਨਸਂ—ਸਂ, ਧ, ਮਗ, ਪ, ਨਧ, ਨਧਨਸਂਰਂਸਂ—ਸਂਗਂ, ਮਂਰਂ, ਸਂ—ਨਧ,

ਗਂ ਮਂ ਗਂ ਨ ਧ ਨ
ਨਧਨਸਂ—ਰਂਸਂ, ਸਂਗਂ, ਰਂਗਂਮਂਗਂ, ਰਂ, ਰਂਸਂ—ਰਂਗਂਮਂਗਂ, ਪਂਮਂਗਂ, ਮਂਰਂ, ਸਂ—ਧ, ਨਸਂ—ਨੁਪਮਗ, ਧ,

ਪ ਗ ਨ ਨ ਗ ਗਂ
ਪਮਗ, ਗਪਧ, ਮਗ, ਰਗਪ, ਧ, ਨਧਨਸਂ—ਧਨਸਂਰਂਸਂ—ਰਂਗਂ, ਮਂਗਂ, ਮਂਰਂ, ਰਂਸਂ—ਸਂਗਂ, ਰਂਗਂਪਂ,

ਨ ਨ ਧ ਗ ਮ
ਮਂਗਂ, ਮਂਰਂ, ਸਂ—ਧ, ਧਪਮਗ, ਨੁਧ, ਮਗ, ਰਗਪਮਗ, ਰ,ਸ— ।

ਸ਼ੁੱਧ ਬਿਲਾਵਲ ਦੀਆਂ ਤਾਨਾਂ (ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਨੰ: ੧)

ਅਸਥਾਈ

	੦				੩				×				੨			
	ਰ	ਗ	ਰ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	ਰ								
੧.	ਚ	ਰ	ਨ	ਕ	ਮ	ਲ	ਪੂ	ਭ	ਸਰ	ਗਮ	ਪਧ	ਨਸਂ,	ਸਂਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ
੨.	.	.	.	.	.	.	.	.	ਸਰ	ਗਪ	ਧਨ	ਸਂਰਂ	ਸਂਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ
੩.	ਚ	ਰ	ਨ	ਕ	ਸਰ	ਗਰ	ਗਮ	ਪਮ	ਪਧ	ਨਧ	ਨਸਂ	ਰਂਸਂ	ਨਧ	ਪਮ	ਗਰ	ਸ
੪.	ਚ	ਰ	ਸਨ਼	ਧ਼ਪ਼	ਧ਼ਨ਼	ਸਰ	ਗਮ	ਪਧ	ਸਂਨ	ਧਪ	ਧਨ	ਸਂਰਂ	ਸਂਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ
੫.	ਰਗ	ਮਗ,	ਮਪ	ਮਗ,	ਮਪ	ਧਪ	ਮਗ,	ਮਪ	ਧਨ	ਧਪ	ਮਗ,	ਮਪ	ਧਨ	ਸਂਨ	ਧਪ	ਮਗ
੬.	ਚ	ਰ	ਨ	ਕ	ਮ	ਲ	ਪੂ	ਭ	ਕੇ	ऽ	ਨਿ	ਤ	ਧਿਆ	ऽ	ਸਰ	ਗ,ਰ
	ਗਮ,	ਗਮ	ਪ,ਮ	ਪਧ,	ਪਧ	ਨ,ਧ	ਨਸਂ,	ਸਂਨ	ਧ,ਨ	ਧਪ,	ਧਪ	ਮ,ਪ	ਮਗ,	ਮਗ	ਰ,ਗ	ਰਸ
੭.	ਚ	ਰ	ਨ	ਕ	ਮ	ਲ	ਪੂ	ਭ	ਕੇ	ऽ	ਨਿ	ਤ	ਸਰ	ਗਮ,	ਰਗ	ਮਪ
	ਗਮ	ਪਧ,	ਮਪ	ਧਨ,	ਪਧ	ਨਸਂ,	ਸਂਨ	ਧਪ,	ਨਧ	ਪਮ,	ਧਪ	ਮਗ	ਪਮ	ਗਰ,	ਮਗ	ਰਸ
੮.	ਚ	ਰ	ਨ	ਕ	ਮ	ਲ	ਪੂ	ਭ	ਕੇ	ऽ	ਨਿ	ਤ	ਧਿਆ	ऽ	ਸਨ਼	ਧ਼ਪ਼
	ਧ਼ਨ਼	ਸਰ,	ਸਨ਼	ਧ਼ਪ਼	ਧ਼ਨ਼	ਸਰ	ਗਰ	ਸਨ਼	ਧ਼ਪ਼	ਧ਼ਨ਼	ਸਰ	ਗਮ	ਗਰ	ਸਨ਼	ਧ਼ਪ਼	ਧ਼ਨ਼
	ਸਰ	ਗਮ	ਪਮ	ਗਰ	ਸਨ਼	ਧ਼ਪ਼	ਧ਼ਨ਼	ਸਰ	ਗਮ	ਪਧ	ਪਮ	ਗਰ	ਸਨ਼	ਧ਼ਪ਼	ਧ਼ਨ਼	ਸਰ
	ਗਮ	ਪਧ	ਨਧ	ਪਮ	ਗਰ	ਸਨ	ਧ਼ਪ਼	ਧ਼ਨ਼	ਸਰ	ਗਮ	ਪਧ	ਨਸਂ	ਨਧ	ਪਮ	ਗਰ	ਸ

ਅੰਤਰਾ

੧.	ਪ ਐ	— ऽ	ਪ ਸੀ	— ऽ	ਨ ਕਿ	ਧ ਰ	ਨ ਪਾ	ਨ ਕ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ	ਸਰ	ਗਮ	ਪਧ	ਨਸੰ
੨.	.	.	.	.	.	.	.	.	ਸੰਨ	ਧਪ	ਧਨ	ਸੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ
੩.	ਸੰਨ	ਧਨ	ਸੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਨ	ਸੰਰੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਨ	ਸੰਰੰ	ਗੰਮੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ
੪.	ਐ ਨਧ	ऽ ਪਪ,	ਸੀ ਧਪ	ऽ ਮਮ,	ਕਿ ਪਮ	ਰ ਗਗ,	ਪਾ ਮਗ	ਕ ਰਰ,	ਰਹੁ ਗਰ	ऽ ਸਸ,	ਪ੍ਰ ਗਰ	ਭ ਮਗ	ਮੇ ਪਮ	ऽ ਧਪ	ਸੰਨ ਨਧ	ਧਪ, ਸੰਨ
੫.	ਐ ਸੰਨ	ऽ ਧਪ	ਸੀ ਧਨ	ऽ ਸੰਰੰ	ਕਿ ਸੰਨ	ਰ ਧਪ	ਪਾ ਮਪ	ਕ ਧਨ	ਰਹੁ ਸੰਰੰ	ऽ ਗੰਰੰ	ਪ੍ਰ ਸੰਨ	ਭ ਧਪ	ਧਨ ਮਗ	ਸੰ,ਧ ਮਪ	ਨਸੰ, ਧਨ	ਧਨ ਸੰਨ
੬.	ਐ ਧਪ	ऽ ਧਨ	ਸੀ ਸੰਰੰ	ऽ ਗੰਮੰ	ਕਿ ਗੰਰੰ	ਰ ਸੰਨ	ਸੰਨ ਧਪ	ਧਪ ਧਨ	ਧਨ ਸੰਰੰ	ਸੰਰੰ ਗੰਮੰ	ਸੰਨ ਪੰਮੰ	ਧਪ ਗੰਰੰ	ਧਨ ਸੰਨ	ਸੰਰੰ ਧਪ	ਗੰਰੰ ਧਨ	ਸੰਨ ਸੰਨ
੭.	ਐ ਗਰ	ऽ ਸਰ	ਸੀ ਰਸ	ऽ ਨ਼ਸ	ਕਿ ਸਰ	ਰ ਗਰ	ਸੰਨ ਰਗ	ਧਨ, ਮਗ	ਨਧ ਗਮ	ਪਧ, ਪਮ	ਧਪ ਮਪ	ਮਪ ਧਪ	ਪਮ ਪਧ	ਗਮ ਨਧ	ਮਗ ਧਨ	ਰਗ ਸੰਨ
੮.	ਨਧ ਨਸੰ	ਨਸੰ ਨਧ	ਨਧ ਪਮ	ਪਪ, ਗਰ	ਨਧ ਗਮ	ਨਸੰ ਪਪ,	ਨਧ ਨਧ	ਪਮ ਨਸੰ	ਪਪ, ਨਧ	ਨਧ ਪਮ	ਨਸੰ ਗਰ	ਨਧ ਸਰ	ਪਮ ਗਮ	ਗਮ ਪਪ	ਪਪ, ਨਧ	ਨਧ ਨਸੰ

ਅਲਹੀਯਾ ਬਿਲਾਵਲ ਦੀਆਂ ਤਾਨਾਂ (ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਨੰ: ੩)

ਅਸਥਾਈ

	0				੩				×				੨			
੧.	ਪ ਸੰ ਮ	 ਸੰ ਨ	ਸੰ ਧ ਬੇ	 ਪ ਧਿ	ਪ ਗ ਆ	 ਪ ऽ	 ਮ ਦਯਾ	 ਗ ਲ	ਸਰ	ਗਪ	ਧਨ	ਸੰ	ਧਨੁ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ
੨.	.	.	.	.	.	.	.	.	ਸਰ	ਗਪ	ਧਨ	ਸੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ
੩.	.	.	.	.	.	.	ਸਰ	ਗਪ	ਧਨ	ਸੰਰੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਨੁ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ
੪.	. ਪਮ	. ਗ,	. ਧਨ	. ਸੰਨ	. ਧਪ	. ਧਧ	. ਪਮ	. ਗ.	ਸਰ ਧਨ	ਗਪ ਸੰਰੰ	ਧਧ ਸੰਨ	ਪਮ ਧਪ	.ਗ. ਧਧ	ਧਨੁ ਪਮ	ਧਪ ਗਰ	ਧਧ ਸ
੫.	. ਗਪ	. ਧਨ	. ਸੰਰੰ	. ਸੰਨ	. ਧਨੁ	. ਧਪ,	. ਗਪ	. ਧਨ	ਗਪ ਸੰਰੰ	ਧਨੁ ਗੰਮੰ	ਧਪ, ਗੰਰੰ	ਗਪ ਸੰਨ	ਧਨ ਧਨੁ	ਸੰਨ ਧਪ	ਧਨੁ ਮਗ	ਧਪ, ਰਸ

੬.	ਸਰ ਗਗ ਰਗ ਪਪ	ਗਪ ਧਧ ਪਧ ਨਨ	ਧਨ ਸੰਸੰ ਨਸੰ ਰੰਰੰ	ਸੰਰੰ ਗੰਗੰ ਰੰਗੰ ਮੰਮੰ
	ਗੰਰੰ ਗੰਗੰ ਰੰਸੰ ਰੰਰੰ	ਸੰਨ ਸੰਸੰ ਨਧ ਨਨ	ਧਪ ਧਧ ਪਮ ਪਪ	ਮਗ ਮਮ ਗਰ ਗਗ
੭.	• • • •	• • • •	ਗਗ ਰਗ ਗ,ਰ ਗਗ	ਰਸ, ਧਧ ਪਧ ਧ,ਪ
	ਧਧ ਧਮ, ਗੰਗੰ ਰੰਗੰ	ਗੰ,ਰੰ ਗੰਗੰ ਰੰਸੰ, ਰੰਰੰ	ਸੰਰੰ ਰੰ,ਸੰ ਰੰਰੰ ਸੰਨ,	ਨਨ ਧਨ ਨ,ਧ ਨਨ
	ਧਪ, ਧਧ ਪਧ ਧ,ਪ	ਧਧ ਪਮ, ਪਪ ਮਪ	ਪ,ਮ ਪਪ ਮਗ, ਗਗ	ਰਗ ਗ,ਰ ਗਗ ਰਸ
੮.	ਸਰ ਗਪ ਮਗ ਮਰ,	ਧਨੁ ਧਪ ਮਗ ਮਰ,	ਧਨ ਸੰਰੰ ਸੰਨ ਧਪ	ਮਗ ਮਰ, ਧਨ ਸੰਰੰ
	ਗੰਰੰ ਸੰਨ ਧਨੁ ਧਪ	ਮਗ ਮਰ, ਧਨ ਸੰਰੰ	ਗੰਮੰ ਗੰਰੰ ਸੰਨ ਧਪ	ਧਨੁ ਧਪ ਮਗ ਮਰ

ਅੰਤਰਾ

	ਪ ਪ — —	ਧਨ ਧ ਨ ਨ		
੧.	ਜੀ ਅ ऽ ऽ	ਜੰऽ ਤ ਸ ਭ	ਸੰਨ ਧਪ ਮਗ ਰਸ	ਗਰ ਗਪ ਧਨੁ ਧਧ
੨.	• • • •	• • ਧਨ ਸੰਨ	ਧਨੁ ਧਪ ਮਗ ਰਸ	ਗਪ ਧਨ ਸੰਰੰ ਸੰ
੩.	ਧਨ ਸੰਨ ਧਨੁ ਧਪ,	ਧਨ ਸੰਰੰ ਸੰਨ ਧਨੁ	ਧਪ ਧਨ ਸੰਰੰ ਗੰਮੰ	ਗੰਰੰ ਸੰਨ ਧਨੁ ਧਪ
੪.	• • • •	• • • •	• • • •	ਗਪ ਧਨ ਸੰਰੰ ਗੰਰੰ
	ਸੰਸੰ ਨਨ ਧਧ ਪਪ	ਮਮ ਗਗ ਰਰ ਸਸ	ਰਗ ਪਪ ਗਪ ਧਧ	ਪਧ ਨਨ ਧਨ ਸੰਸੰ
੫.	• • • •	• • • •	ਧਨ ਸੰ,ਧ ਨਸੰ ਧਨ	ਸੰਰੰ ਸੰਨ ਧਪ ਧਨ
	ਸੰਰੰ ਗੰਮੰ ਗੰਰੰ ਸੰਨ	ਧਪ ਮਗ ਰਸ ਸਰ	ਗਰ ਗਮ ਗਰ ਗਪ	ਧਨੁ ਧਪ ਧਨ ਸੰ
੬.	ਰੰਗੰ ਮੰ,ਰੰ ਗੰਮੰ ਰੰਸੰ,	ਧਨ ਸੰ,ਧ ਨਸ ਧਪ	ਰਗ ਮ,ਰ ਗਮ ਰਸ,	ਸਰ ਗਰ ਗਮ ਗਰ
	ਗਪ ਧਪ ਧਨ ਸੰਨ	ਸੰਰੰ ਗੰਰੰ ਗੰਮੰ ਗੰਰੰ	ਸੰਰੰ ਸੰਨ ਧਪ ਮਗ	ਰਸ ਗਪ ਧਨ ਸੰ
੭.	• • • •	ਸੰਰੰ ਸੰ,ਨ ਸੰਨ ਧਨੁ	ਧ,ਪ ਧਪ ਮਪ ਮ,ਗ	ਮਗ ਰਗ ਰ,ਸ ਰਸ,
	ਸਰ ਰਗ ਗਪ ਪਧ	ਧਨ ਨਸੰ ਸੰਰੰ ਰੰਗੰ	ਪੰਪੰ ਮੰਗੰ ਰੰਸੰ ਨਧ	ਪਮ ਗਰ ਗਪ ਧਨ
	ਸੰਰੰ ਗੰਮੰ ਗੰਰੰ ਸੰਨ	ਧਪ ਮਗ ਰਸ, ਸਰ	ਗਪ ਧਨ ਸੰ ਗਪ	ਧਨ ਸੰ ਗਪ ਧਨ

੧. ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਕਵਨ ਸੰਜੋਗ ਮਿਲਉ ਪ੍ਰਭ ਅਪਨੇ ॥
ਪਲੁ ਪਲੁ ਨਿਮਖ ਸਦਾ ਹਰਿ ਜਪਨੇ ॥
ਚਰਨ ਕਮਲ ਪ੍ਰਭ ਕੇ ਨਿਤ ਧਿਆਵਉ ॥
ਕਵਨ ਸੁਮਤਿ ਜਿਤੁ ਪ੍ਰੀਤਮੁ ਪਾਵਉ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਐਸੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਹੁ ਪ੍ਰਭ ਮੇਰੇ ॥
ਹਰਿ ਨਾਨਕ ਬਿਸਰੁ ਨ ਕਾਹੂ ਬੇਰੇ ॥ ੨ ॥

(ਬਿਲਾਵਲੁ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੮੦੬)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
ਰ	ਗ	ਰ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	ਰ	ਪ	—	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ
ਚ	ਰ	ਨ	ਕ	ਮ	ਲ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਕੇ	S	ਨਿ	ਤ	ਧਿਆ	S	ਵਉ	S
						ਨ									
ਪ	ਪ	ਪ	ਧ	ਸਂ	ਸਂ	ਧ	ਪ	ਗ	ਮ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ
ਕ	ਵ	ਨ	ਸੁ	ਮ	ਤ	ਜਿ	ਤੁ	ਪ੍ਰੀ	S	ਤ	ਮੁ	ਪਾ	S	ਵਉ	S

ਅੰਤਰਾ

੦				੩				×				੨			
ਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਨ	ਧ	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	—
ਕ	ਵ	ਨ	ਸੰ	ਜੋ	S	ਗ	ਮਿ	ਲਉ	S	ਪ੍ਰ	ਭ	ਅ	ਪ	ਨੇ	S
						ਨ									
ਨ	ਨ	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਧ	ਪ	ਗ	ਮ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ
ਪ	ਲੁ	ਪ	ਲੁ	ਨਿ	ਮ	ਖ	ਸ	ਦਾ	S	ਹ	ਰਿ	ਜ	ਪ	ਨੇ	S

ਨੋਟ :—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

(ਇਸੇ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਦੂਜੀ ਰੀਤ ਝਪਤਾਲ ਵਿਚ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੀ ਹੈ)

੨. ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ, ਝਪਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਅਸਥਾਈ

×		੨			੦		੩		
ਪ									
ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ
ਚ	ਰ	ਨ	S	ਕ	ਮ	ਲ	ਪ੍ਰ	S	ਭ
							ਮ		
ਗ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	—	ਸ
ਕੇ	S	ਨਿ	S	ਤ	ਧਿਆ	S	ਵਉ	S	S

							ਨ		
ਸ	ਸ	ਗ	—	ਮ	ਪ	ਪ	ਧ	—	ਧ
ਕ	ਵ	ਨ	ऽ	ਸੁ	ਮ	ਤ	ਜਿ	ऽ	ਤ
							ਸਂ		
ਨ	ਧਂ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	—	ਪ
ਪ੍ਰੀ	ऽ	ਤ	ऽ	ਮ	ਧਾ	ऽ	ਵਉ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

		ਨ	ਨ						
ਪ	ਧ	ਧ	ਧ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਸਂ
ਕ	ਵ	ਨ	ऽ	ਸਂ	ਜੋ	ऽ	ਗ	ऽ	ਮਿ
							ਸਂ		
ਨਧ	ਨ	ਸਂ	—	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	—	ਪ
ਲਉ	ऽ	ਪ੍ਰ	ऽ	ਭ	ਅ	ਪ	ਨੇ	ऽ	ऽ
ਪ									
ਸਂ	ਸਂ	ਗਂ	ਮਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	—	ਸਂ
ਪ	ਲ	ਪ	ऽ	ਲ	ਨਿ	ਮ	ਖ	ऽ	ਸ
ਨ							ਨ	ਨ	
ਧ	—	ਪ	ਮ	ਗ	ਪ	ਪ	ਧ	ਧ	ਨ
ਦਾ	ऽ	ਹ	ऽ	ਰਿ	ਜ	ਪ	ਨੇ	ऽ	ऽ

੩. ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਮਨੁ ਮੰਦਰੁ ਤਨੁ ਵੇਸ ਕਲੰਦਰੁ ਘਟ ਹੀ ਤੀਰਥਿ ਨਾਵਾ ॥
ਏਕੁ ਸਬਦੁ ਮੇਰੈ ਪ੍ਰਾਨਿ ਬਸਤੁ ਹੈ ਬਾਹੁੜਿ ਜਨਮਿ ਨ ਆਵਾ ॥੧॥
ਮਨੁ ਬੇਧਿਆ ਦਇਆਲ ਸੇਤੀ ਮੇਰੀ ਮਾਈ ॥
ਕਉਣੁ ਜਾਣੈ ਪੀਰ ਪਰਾਈ ॥
ਹਮ ਨਾਹੀ ਚਿੰਤ ਪਰਾਈ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਅਗਮ ਅਗੋਚਰ ਅਲਖ ਅਪਾਰਾ ਚਿੰਤਾ ਕਰਹੁ ਹਮਾਰੀ ॥
ਜਲਿ ਥਲਿ ਮਹੀਅਲਿ ਭਰਿਪੁਰਿ ਲੀਣਾ ਘਟਿ ਘਟਿ ਜੋਤਿ ਤੁਮ੍ਹਾਰੀ ॥੨॥
ਸਿਖ ਮਤਿ ਸਭ ਬੁਧਿ ਤੁਮਾਰੀ ਮੰਦਿਰ ਛਾਵਾ ਤੇਰੇ ॥
ਤੁਝ ਬਿਨੁ ਅਵਰੁ ਨ ਜਾਨਾ ਮੇਰੇ ਸਾਹਿਬਾ ਗੁਣ ਗਾਵਾ ਨਿਤ ਤੇਰੇ ॥
ਜੀਅ ਜੰਤ ਸਭਿ ਸਰਣਿ ਤੁਮਾਰੀ ਸਰਬ ਚਿੰਤ ਤੁਧੁ ਪਾਸੇ ॥
ਜੋ ਤੁਧੁ ਭਾਵੈ ਸੋਈ ਚੰਗਾ ਇਕ ਨਾਨਕ ਕੀ ਅਰਦਾਸੇ ॥੪॥

(ਬਿਲਾਵਲੁ ਮ: ੧, ਪੰਨਾ ੭੯੫)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
ਪ		ਸਂ		ਪ				ਮ				ਮ			
ਸਂ	ਸਂ	ਧ	ਪ	ਗ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗਮ	ਪ	ਮਗ	ਰ	—	ਸ	—
ਮ	ਨ	ਬੇ	ਧਿ	ਆ	਽	ਦਇਆ	ਲ	ਸੋ	ਤੀ਽	ਮੇ	ਰੀ਽	ਮਾ	਽	ਈ	਽
ਨ਼								ਸ		ਸ		ਸ			
ਸ	ਰ	ਗ	ਮ	ਰ	ਸ	ਰ	ਸ	ਧ਼	ਨ਼	ਰ	ਸ	ਧ਼	—	ਪ਼	—
ਕਉ	਽	ਨ	਽	ਜਾ	਽	ਨੈ	਽	ਪੀ	਽	ਰ	ਪ	ਰਾ	਽	ਈ	਽
ਪ				ਪ		ਨ									
ਗ	ਗ	ਗਮ	ਰ	ਗ	ਪ	ਧ	ਨ	ਸਂਸਂ	ਗਂਰਂ	ਸਂਨ	ਧਨ	ਸਂਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ
ਹ	ਮ	ਨਾ਽	ਹੀ	ਚਿੰ	਽	ਤ	ਪ	ਰਾ਽	਽਽	਽਽	਽਽	਽਽	਽਽	ਈ਽	਽਽

ਅੰਤਰਾ

				ਧ											
ਪ	ਪ	ਪ	—	ਨ	ਧ	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ
ਮ	ਨ	ਮੰ	਽	ਦ	ਰ	ਤ	ਨ	ਵੇ	਽	ਸ	ਕ	ਲੰ	਽	ਦ	ਰ
								ਸਂ				ਸਂ	ਨ਼		
ਸਂ	ਰਂ	ਗਂ	ਮਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਧ	ਨ	(ਸਂ)	—	ਧ	ਪ	ਪ	—
ਘ	ਟ	ਹੀ	਽	ਤੀ	਽	ਰ	ਥ	ਨਾਂ	਽	਽	਽	਽	਽	ਵਾ	਽
ਨ															
ਧ	ਨ	ਸਂ	ਧ	ਨ਼ਪ	ਪ	ਮਗ	ਮਰ	ਰ	ਗਮ	ਪ	ਮਗ	ਮ	ਰ	ਸ	—
ਏ	਽	ਕ	ਸ	ਬ਽	ਦ	ਮੇ਽	ਰੈ਽	ਪ੍ਰਾ	਽਽	ਨ	ਬ਽	ਸ	ਤ	ਹੈ	਽
ਪ				ਪ											
ਗ	—	ਗਮ	ਰ	ਗ	ਪ	ਨ	ਧਨ	ਸਂਸਂ	ਗਂਰਂ	ਸਂਨ	ਧਨ	ਸਂਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ
ਬਾ	਽	ਹੁ਽	ਝ	ਜ	ਨ	ਮ	ਨ਽	ਆ਽	਽਽	਽਽	਽਽	਽਽	਽਽	ਵਾ਽	਽਽

ਨੋਟ :—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੪. ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਯ ਲਯ)

ਤੂ ਸੁਲਤਾਨੁ ਕਹਾ ਹਉ ਮੀਆ ਤੇਰੀ ਕਵਨ ਵਡਾਈ ॥
ਜੋ ਤੂ ਦੇਹਿ ਸੁ ਕਹਾ ਸੁਆਮੀ ਮੈ ਮੂਰਖ ਕਹਣੁ ਨ ਜਾਈ ॥੧॥
ਤੇਰੇ ਗੁਣ ਗਾਵਾ ਦੇਹਿ ਬੁਝਾਈ ॥
ਜੈਸੇ ਸਚ ਮਹਿ ਰਹਉ ਰਜਾਈ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਜੋ ਕਿਛੁ ਹੋਆ ਸਭੁ ਕਿਛੁ ਤੁਝ ਤੇ ਤੇਰੀ ਸਭ ਅਸਨਾਈ ॥
ਤੇਰਾ ਅੰਤੁ ਨ ਜਾਣਾ ਮੇਰੇ ਸਾਹਿਬ ਮੈ ਅੰਧੁਲੇ ਕਿਆ ਚਤੁਰਾਈ ॥੨॥

ਕਿਆ ਹਉ ਕਥੀ ਕਥੇ ਕਥਿ ਦੇਖਾ ਮੈ ਅਕਥੁ ਨ ਕਥਨਾ ਜਾਈ ॥
ਜੋ ਤੁਧੁ ਭਾਵੈ ਸੋਈ ਆਖਾ ਤਿਲੁ ਤੇਰੀ ਵਡਿਆਈ ॥੩॥
ਏਤੇ ਕੂਕਰ ਹਉ ਬੇਗਾਨਾ ਭਉਕਾ ਇਸੁ ਤਨੁ ਤਾਈ ॥
ਭਗਤਿ ਹੀਣੁ ਨਾਨਕੁ ਜੇ ਹੋਇਗਾ ਤ ਖਸਮੈ ਨਾਉ ਨ ਜਾਈ ॥੪॥

(ਬਿਲਾਵਲੁ ਮ: ੧, ਪੰਨਾ ੭੯੫)

ਅਸਥਾਈ

×				੨				੦				੩			
											ਪ	ਪ	ਨ	ਧ	ਨ
											ਤੇ	ਰੇ	ਗੁ	ऽ	ਨ
				ਨ											
ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਧ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗਰ	ਗ	ਮ	ਧ	ਧ	—	ਪ
ਗਾ	ऽ	ਵਾ	ऽ	ਦੇ	ਹਿ	ऽ	ਬੁ	ਝਾ	ऽऽ	ਈ,	ਜੈ	ऽ	ਸੇ	ऽ	ऽ
				ਮ											
ਧ	ਧ	ਪ	—	ਗ	ਮ	ਰ	ਰ	ਸ	—	ਸ					
ਸ	ਚ	ਮਹਿ	ऽ	ਰ	ਹਉ	ऽ	ਰ	ਜਾ	ऽ	ਈ					

ਅੰਤਰਾ

×				੨				੦				੩			
*	ਪ	ਪ	ਪ	ਨ	ਧ	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਸਂ	—
*	ਤੂ	ਸੁ	ਲ	ਤਾ	ऽ	ਨ	ਕ	ਹਾ	ऽ	ਹਉ	ऽ	ਮੀ	ऽ	ਆ	ऽ
								ਸਂ							
—	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਧ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਨ	—	—	—	ਸਂ	ਧ	ਪ	—
ऽ	ਤੇ	ऽ	ਰੀ	ਕ	ਵ	ਨ	ਵ	ਡਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਈ	ऽ
	ਧ							ਮ							
—	ਗ	ਧ	ਧ	ਧ	ਪ	—	ਪ	ਗ	ਮ	ਰ	ਰ	ਸ	—	ਸ	—
ऽ	ਜੋ	ऽ	ਤੂ	ਦੇ	ਹਿ	ऽ	ਸੁ	ਕ	ਹਾ	ऽ	ਸੁ	ਆ	ऽ	ਮੀ	ऽ
	ਗ					ਨ									
ਸ	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਧ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ					
ਮੈ	ਮੂ	ਰ	ਖ	ਕ	ਹਿ	ਣ	ਨ	ਜਾ	ऽ	ਈ,					

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੫. ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਰਾਖਿ ਲੇਹੁ ਹਮ ਤੇ ਬਿਗਰੀ ॥
ਸੀਲੁ ਧਰਮੁ ਜਪੁ ਭਗਤਿ ਨ ਕੀਨੀ ਹਉ ਅਭਿਮਾਨ ਟੇਢ ਪਗਰੀ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥

ਅਮਰ ਜਾਨਿ ਸੰਚੀ ਇਹ ਕਾਇਆ ਇਹ ਮਿਥਿਆ ਕਾਚੀ ਗਗਰੀ ॥
ਜਿਨਹਿ ਨਿਵਾਜਿ ਸਾਜਿ ਹਮ ਕੀਏ ਤਿਸਹਿ ਬਿਸਾਰਿ ਅਵਰ ਲਗਰੀ ॥੧॥
ਸੰਧਿਕ ਤੋਹਿ ਸਾਧ ਨਹੀ ਕਹੀਅਉ ਸਰਨਿ ਪਰੇ ਤੁਮਰੀ ਪਗਰੀ ॥
ਕਹਿ ਕਬੀਰ ਇਹ ਬਿਨਤੀ ਸੁਨੀਅਹੁ ਮਤ ਘਾਲਹੁ ਜਮ ਕੀ ਖਬਰੀ ॥੨॥

(ਬਿਲਾਵਲੁ ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀਉ, ਪੰਨਾ ੮੫੬)

ਅਸਥਾਈ

੩				×				੨				੦			
ਗ															
ਪ	—	ਨਧ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮਗ	ਮਰ
ਰਾ	S	ਖS	ਲੇ	ਚੂ	S	ਹ	ਮ	ਤੇ	S	ਬਿ	ਗ	ਰੀ	S	SS	SS
ਗ	ਮ	ਪ	ਮਗ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਗਪ	ਧਨ਼	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ
ਸੀ	S	ਲ	ਧS	ਰ	ਮ	ਜ	ਪ	ਭS	ਗS	ਤ	ਨ	ਕੀ	S	ਨੀ	S
		ਗ								ਨ					
ਸ	—	ਰ	ਗ	ਗਮ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਧ	ਨ	ਸਂਰਂ	ਸਂਨ	ਧਪ	ਮਗ
ਹਉ	S	ਅ	ਭਿ	ਮਾS	S	ਨ	ਟੇ	S	ਢ	ਪ	ਗ	ਰੀS	SS	SS	SS

ਅੰਤਰਾ

ਧ	ਪ	ਨ	ਧਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਗਂਰਂ	ਗਂ	ਮਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	—
ਅ	ਮ	ਰ	ਜਾS	S	ਨ	ਸੰ	S	ਚੀ	SS	ਇ	ਹ	ਕਾ	S	ਇਆ	S
ਨ															
ਧ	ਪ	ਗਮ	ਰ	ਗ	ਪ	ਨਧ	ਨ	ਸਂ	ਸਂਰਂ	ਸਂਨ	ਧਪ	ਧਨ਼	ਧਪ	ਮਗ	ਮਰ
ਇ	ਹ	ਮਿS	ਥਿ	ਆ	S	ਕਾS	S	ਚੀ	SS	ਗS	ਗS	ਰੀS	SS	SS	SS

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੬, ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਸਾਂਤਿ ਪਾਈ ਗੁਰਿ ਸਤਿਗੁਰਿ ਪੂਰੇ ॥
ਸੁਖ ਉਪਜੇ ਬਾਜੇ ਅਨਹਦ ਤੂਰੇ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਤਾਪ ਪਾਪ ਸੰਤਾਪ ਬਿਨਾਸੇ ॥
ਹਰਿ ਸਿਮਰਤ ਕਿਲ ਵਿਖ ਸਭ ਨਾਸੇ ॥੧॥
ਅਨਦੁ ਕਰਹੁ ਮਿਲਿ ਸੁੰਦਰ ਨਾਰੀ ॥
ਗੁਰਿ ਨਾਨਕਿ ਮੇਰੀ ਪੈਜ ਸਵਾਰੀ ॥੨॥

(ਬਿਲਾਵਲੁ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੮੦੬)

ਅਸਥਾਈ

				੩				×				੨			
										ਗ					
—	ਗ	ਰ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	ਸ	ਪ	ਪ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ
ऽ	ਸਾਂ	ਤ	ਪਾ	ਈ	ऽ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਤ	ਗੁ	ਰ	ਪੂ	ऽ	ਰੇ	ऽ
—	ਪ	ਪ	ਧ	ਪਧ	ਨਸਂ	ਧ	ਪ	ਗ	ਮ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ
ऽ,	ਸੁਖ	ਉ	ਪ	ਜੇऽ	ऽऽ	ਵਾ	ਜੇ	ਅ	ਨ	ਹ	ਦ	ਤੂ	ऽ	ਰੇ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

	ਪ	ਪ	ਪ	ਨ	ਧ	ਨ	—	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂਨ	ਰਂ	ਸਂ	—
	ਤਾ	ਪ	ਪਾ	ऽ	ਪ	ਸੰ	ऽ	ਤਾ	ऽ	ਪ	ਬਿ	ਨਾऽ	ऽ	ਸੇ	ऽ
—	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਧ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਨ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਧ	ਨ	ਧ	ਪ
ऽ	ਹਰਿ	ਸਿ	ਮ	ਰ	ਤ	ਕਿ	ਲ	ਵਿ	ਖ	ਸ	ਭ	ਨਾ	ऽ	ਸੇ	ऽ

੭. ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ. ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਅਪਨੇ ਸੇਵਕ ਕਉ ਕਬਹੁ ਨ ਬਿਸਾਰਹੁ ॥
ਉਰਿ ਲਾਗਹੁ ਸੁਆਮੀ ਪ੍ਰਭ ਮੇਰੇ ਪੂਰਬ ਪ੍ਰੀਤਿ ਗੋਬਿੰਦ ਬੀਚਾਰਹੁ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਪਤਿਤ ਪਾਵਨ ਪ੍ਰਭ ਬਿਰਦ ਤੁਮ੍ਾਰੋ ਹਮਰੇ ਦੋਖ ਰਿਦੈ ਮਤ ਧਾਰਹੁ ॥
ਜੀਵਨ ਪ੍ਰਾਨ ਹਰਿ ਧਨੁ ਸੁਖੁ ਤੁਮਹੀ ਹਉਮੈ ਪਟਲੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਿ ਜਾਰਹੁ ॥੧॥
ਜਲ ਬਿਹੂਨ ਮੀਨ ਕਤ ਜੀਵਨ ਦੂਧ ਬਿਨਾ ਰਹਨੁ ਕਤ ਬਾਰੋ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਪਿਆਸ ਚਰਨ ਕਮਲਨੁ ਕੀ ਪੇਖਿ ਦਰਸੁ ਸੁਆਮੀ ਸੁਖ ਸਾਰੋ ॥੨॥

(ਬਿਲਾਵਲੁ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੮੨੯)

ਅਸਥਾਈ

੩				×				੨				੦			ਗ
															ਅਪ
ਪ	ਧਨ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	—	—	—	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗ
ਨੇ	ਸੇऽ	ਵ	ਕ	ਕਉ	ऽ	ऽ	ऽ	ਓ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਅਪ
ਪ	ਧਨ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	—	—	—	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮਗ	ਮਰ
ਨੇ	ਸੇऽ	ਵ	ਕ	ਕਉ	ऽ	ऽ	ऽ	ਕਬ	ਹੁ	ਨ	ਬਿ	ਸਾ	ऽ	ਰਹੁ	ऽऽ
ਗ	ਮ	ਪ	ਮਗ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਗਪ	ਧਨੁ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ
ਉ	ਰ	ਲਾ	ऽऽ	ਗਹੁ	ऽ	ਸੁਆ	ऽ	ਮੀऽ	ऽऽ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਮੇ	ऽ	ਰੇ	ऽ
		ਗ													
ਸ	—	ਮ	ਗ	ਪ	—	ਨ	ਧਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮਗਮਰ	ਗ
ਪੂ	ऽ	ਰ	ਬ	ਪ੍ਰੀ	ऽ	ਤ	ਗੋऽ	ਬਿੰ	ऽ	ਦ	ਬੀ	ਚਾ	ऽ	ਰਹੁऽऽ,	ਆਪ

ਅੰਤਰਾ

ਪ															
ਗ	ਪ	ਨਧ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਗਂਰਂ	ਗ਼ਂ	ਮਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਸਂਨ	ਧਪ
ਪ	ਤਿ	ਤS	ਪਾ	ਵ	ਨ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਬਿ	ਰS	ਦ	ਤੁ	ਮਾ	S	ਰੇS	SS
		ਗ਼		ਪ		ਨ									
ਗ	ਮ	ਰ	—	ਗ	ਪ	ਧ	ਨ	ਸਂਰਂ	ਸਂਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਗਪ	ਮਗ	ਰਸ	ਗ਼
ਹ	ਮ	ਰੇ	S	ਦੇ	S	ਖ	ਰਿ	ਦੇS	SS	ਮS	ਤS	ਧਾS	SS	ਰਹੁ,	ਆਪ

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੯. ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ, ਤਾਲ ਚੰਚਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਦਾਸ ਤੇਰੇ ਕੀ ਬੇਨਤੀ ਰਿਦ ਕਰਿ ਪਰਗਾਸੁ ॥
ਤੁਮਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਤੇ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਦੋਖਨ ਕੋ ਨਾਸੁ ॥੧॥
ਚਰਨ ਕਮਲ ਕਾ ਆਸਰਾ ਪ੍ਰਭ ਪੁਰਖ ਗੁਣ ਤਾਸੁ ॥
ਕੀਰਤਨ ਨਾਮੁ ਸਿਮਰਤ ਰਹਉ ਜਬ ਲਗੁ ਘਟਿ ਸਾਸੁ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਮਾਤ ਪਿਤਾ ਬੰਧਪ ਤੂਹੈ ਤੂ ਸਰਬ ਨਿਵਾਸੁ ॥
ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਭ ਸਰਣਾਗਤੀ ਜਾ ਕੋ ਨਿਰਮਲ ਜਾਸੁ ॥੨॥

(ਬਿਲਾਵਲੁ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੮੧੮)

ਅਸਥਾਈ

×			੨				੦			੩			
			ਗ਼	ਪ	ਪ	ਪ	ਪਧ	ਨੁ	ਧ	ਪ	—	ਮ	—
			ਕੀ	ਰ	ਤ	ਨ	ਨਾS	S	S	ਮ	S	S	S
ਗ	—	—	ਗ	ਗ	ਗ਼	ਰ	ਗ਼	ਪ	—	—	ਮ	ਗ਼	ਗ਼
S	S	S	ਸਿ	ਮ	ਰ	ਤ	ਰ	ਹਉ	S	S	S	ਜ	ਬ
ਰ	ਗ	—	ਮ	ਗ	ਰ	ਗ	ਰ	—	—	ਸ	—	—	—
ਲ	ਗ਼	S	S	S	ਘ	ਟ	ਸਾ	S	S	ਸ	S	S	S
—	—	—											
S	S	S											

ਅੰਤਰਾ

			ਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਧ	ਨ	ਧ	ਨ	—	—	—
			ਚ	ਰ	ਨ	ਕ	ਮ	ਲ	S	ਕਾ	S	S	S
ਧ	ਪ	—	ਸਂ	—	—	ਸਂ	ਸਂ	—	—	—	—	ਸਂ	ਨ
S	S	S	ਆ	S	S	ਸ	ਰਾ	S	S	S	S	ਪ੍ਰ	ਭ

ਧ	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਨ਼	ਧ	—	—	ਧ	—	—	—
ਧੁ	ਰ	ਖ	ਙ	ਙ	ਗੁ	ਣ	ਤਾ	ਙ	ਙ	ਸ	ਙ	ਙ	ਙ
—	—	—											
ਙ	ਙ	ਙ											

ਨੋਟ :—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੯. ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ, ਤਾਲ ਦਾਦਰਾ (ਮੱਧਯ ਲਯ)

ਭੂਲੇ ਮਾਰਗੁ ਜਿਨਹਿ ਬਤਾਇਆ ॥ ਐਸਾ ਗੁਰੁ ਵਡਭਾਗੀ ਪਾਇਆ ॥੧॥
ਸਿਮਰਿ ਮਨਾ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਚਿਤਾਰੇ ॥
ਬਸਿ ਰਹੇ ਹਿਰਦੈ ਗੁਰ ਚਰਨ ਪਿਆਰੇ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਕਾਮਿ ਕ੍ਰੋਧਿ ਲੋਭਿ ਮੋਹਿ ਮਨੁ ਲੀਨਾ ॥ ਬੰਧਨ ਕਾਟਿ ਮੁਕਤਿ ਗੁਰਿ ਕੀਨਾ ॥੨॥
ਦੁਖ ਸੁਖ ਕਰਤ ਜਨਮਿ ਫੁਨਿ ਮੂਆ ॥ ਚਰਨ ਕਮਲ ਗੁਰਿ ਆਸ੍ਰਮੁ ਦੀਆ ॥੩॥
ਅਗਨਿ ਸਾਗਰ ਬੂਡਤ ਸੰਸਾਰਾ ॥ਨਾਨਕ ਬਾਹ ਪਕਰਿ ਸਤਿਗੁਰਿ ਨਿਸਤਾਰਾ ॥੪॥

(ਬਿਲਾਵਲੁ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੮੦੩)

ਅਸਥਾਈ

×			੦			×			੦		
ਸ	ਸ	-ਰ	ਸਨ਼	ਸ	ਸ	ਗਮ	ਮਧ	-ਧ	ਧਮੰ	ਖ	—
ਸਿਮ	ਰ	ਙਮ	ਨਾਙ	ਰਾ	ਮ	ਨਾਙ	ਮਙ	ਙਚਿ	ਤਾਙ	ਰੇ	ਙ
ਗ											
ਰ	ਰ	ਗ	ਮ	ਮਧ	ਪਪ	ਮਗ	ਮਗ	ਮਮ	ਰ	ਸ	—
ਬਸ	ਰ	ਹੇ	ਹਿਰ	ਦੈਙ	ਗੁਰ	ਚਰ	ਨਙ	ਙਪਿ	ਆ	ਰੇ	ਙ

ਅੰਤਰਾ

			ਨ								
ਧ	ਪ	—	ਧ	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	-ਨ	ਰਂਸਂ	ਸਂ	—
ਭੂ	ਲੇ	ਙ	ਮਾ	ਰ	ਗ	ਜਿ	ਨਹਿ	ਙਬ	ਤਾਙ	ਇਆ	ਙ
ਨ	ਨ					ਸਂ					
ਧ	ਧ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਨ	ਸਂ	—	ਧਨ਼	ਧਧ	ਪਪ
ਐ	ਸਾ	ਙ	ਗੁ	ਰ	ਵਡ	ਭਾ	ਗੀ	ਙ	ਪਾਙ	ਇਆ,	ਵਡ
ਮ											
ਗ	ਮ	—	ਰ	ਸ	—						
ਭਾ	ਗੀ	ਙ	ਪਾ	ਇਆ	ਙ	ਸਿਮਰ	ਮਨਾ	—			

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੧੦. ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ, ਤਾਲ ਸੂਲਫਾਕ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਗੁਰ ਬਚਨੀ ਮਨੁ ਸਹਜ ਧਿਆਨੇ ॥
ਹਰਿ ਕੈ ਰੰਗਿ ਰਤਾ ਮਨੁ ਮਾਨੇ ॥
ਮਨਮੁਖ ਭਰਮਿ ਭੂਲੇ ਬਉਰਾਨੇ ॥
ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਕਿਉ ਰਹੀਐ ਗੁਰ ਸਬਦਿ ਪਛਾਨੇ ॥੧॥
ਬਿਨੁ ਦਰਸਨ ਕੈਸੇ ਜੀਵਉ ਮੇਰੀ ਮਾਈ ॥
ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਜੀਅਰਾ ਰਹਿ ਨ ਸਕੈ ਖਿਨੁ ਸਤਿਗੁਰ ਬੂਝ ਬੁਝਾਈ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਮੇਰਾ ਪ੍ਰਭੁ ਬਿਸਰੈ ਹਉ ਮਰਉ ਦੁਖਾਲੀ ॥
ਸਾਸਿ ਗਿਰਾਸਿ ਜਪਉ ਅਪੁਨੇ ਹਰਿ ਭਾਲੀ ॥
ਸਦ ਬੈਰਾਗਨਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਨਿਹਾਲੀ ॥
ਅਬ ਜਾਨੇ ਗੁਰਮੁਖਿ ਹਰਿ ਨਾਲੀ ॥੨॥
ਅਕਥ ਕਥਾ ਕਹੀਐ ਗੁਰ ਭਾਇ ॥ ਪ੍ਰਭੁ ਅਗਮ ਅਗੋਚਰੁ ਦੇਇ ਦਿਖਾਇ ॥
ਬਿਨੁ ਗੁਰ ਕਰਣੀ ਕਿਆ ਕਾਰ ਕਮਾਇ ॥
ਹਉਮੈ ਮੇਟਿ ਚਲੈ ਗੁਰ ਸਬਦਿ ਸਮਾਇ ॥੩॥
ਮਨਮੁਖੁ ਵਿਛੁੜੈ ਖੋਟੀ ਰਾਸਿ ॥ ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਾਮਿ ਮਿਲੈ ਸਾਬਾਸਿ ॥
ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਧਾਰੀ ਦਾਸਨਿ ਦਾਸ ॥ ਜਨ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਨਾਮ ਧਨੁ ਰਾਸਿ ॥

(ਬਿਲਾਵਲੁ ਮ: ੧, ਪੰਨਾ ੭੯੬)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੩		੦	
ਪ		ਨ							
ਸੰ	ਸੰ	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	—	—
ਬਿ	ਨ	ਦ	ਰ	ਸ	ਨ	ਕੈ	ਸੇ	ऽ	ऽ
ਗ	ਰ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	—	—	—
ਜੀ	ਉ	ਮੇ	ਰੀ	ਮਾ	ऽ	ਈ	ऽ	ऽ	ऽ
ਸ	ਸ	ਧ਼	ਨ਼	ਸ	ਰ	ਸ	—	—	—
ਹ	ਰਿ	ਬਿ	ਨ	ਜੀ	ਅ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ऽ
ਗ	ਗ	ਗ	ਮ	ਰ	—	ਸ	ਸ	—	—
ਰ	ਹਿ	ਨ	ਸ	ਕੈ	ऽ	ਖਿ	ਨ	ऽ	ऽ
ਗ									
ਮ	ਗ	ਧ	ਪ	ਨ	ਧ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ
ਸ	ਤਿ	ਗੁ	ਰ	ਬੂ	ऽ	ਝ	ਬੁ	ਝਾ	ਈ

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਪ	ਨਧ	ਨ	ਸੰ	—	ਸੰ	ਸੰ	—	—
ਗੁ	ਰ	ਬऽ	ਚ	ਨੀ	ऽ	ਮ	ਨ	ऽ	ऽ
ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰਨ	—	ਸੰ	ਧ	—	ਪ
ਸ	ਹ	ਜ	ਧਿ	ਆऽ	ऽ	ਨੇ	ऽ	ऽ	ऽ
ਗ	ਧ	ਧ	—	ਧ	ਨ਼	ਧ	ਪ	—	ਪ
ਹ	ਰਿ	ਕੈ	ऽ	ਰੰ	ऽ	ਗ	ऽ	ऽ	ਰ
ਮਗ	—	ਗ	ਮ	ਰ	—	ਸ	—	—	—
ਤਾऽ	ऽ	ਮ	ਨ	ਮਾ	ऽ	ਨੇ	ऽ	ऽ	ऽ

ਇਸੇ ਤਰਾਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੧੧. ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ, ਇਕਤਾਲਾ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਅਗਮੁ ਅਨੰਤੁ ਅਨਾਦਿ ਆਦਿ ਜਿਸੁ ਕੋਇ ਨ ਜਾਣੈ ॥
ਸਿਵ ਬਿਰੰਚਿ ਧਰਿ ਧ੍ਯਾਨੁ ਨਿਤਹਿ ਜਿਸੁ ਬੇਦੁ ਬਖਾਣੈ ॥
ਨਿਰੰਕਾਰੁ ਨਿਰਵੈਰੁ ਅਵਰੁ ਨਹੀ ਦੂਸਰ ਕੋਈ ॥
ਭੰਜਨ ਗੜ੍ਹਣ ਸਮਰਥੁ ਤਰਣ ਤਾਰਣ ਪ੍ਰਭੁ ਸੋਈ ॥
ਨਾਨਾ ਪ੍ਰਕਾਰ ਜਿਨਿ ਜਗੁ ਕੀਓ ਜਨੁ ਮਥੁਰਾ ਰਸਨਾ ਰਸੈ ॥
ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਗੁਰ ਰਾਮਦਾਸ ਚਿਤਹ ਬਸੈ ॥੧॥

(ਸਵਈਏ ਮਹਲੇ ਚਉਥੇ ਕੇ, ਪੰਨਾ ੧੪੦੪).

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਸੰ	—	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਗ	ਰ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ
ਆ	ऽ	ਦ	ऽ	ਜਿ	ਸ	ਕੋ	ऽ	ਇ	ਨ	ਜਾ	ਣੈ
ਰ	ਸ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰ	ਪ	ਪ	ਗਪ	ਧਪ	ਮਗ	ਮਰ
ਅ	ਗ	ਮ	ਅ	ਨੰ	ऽ	ਤ	ਅ	ਨਾऽ	ऽऽ	ਦऽ	ऽऽ;
ਸ	ਸ	ਸ	ਨ਼	ਧ਼	ਨ਼	ਸ	ਸ	ਰ	ਸ	—	ਸ
ਸਿ	ਵ	ਬਿ	ਰੰ	ऽ	ਚ	ਧ	ਰ	ऽ	ਧਿਆ	ऽ	ਨ
ਗ	ਰ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗਪ	ਪ	ਗਪ	ਧਪ	ਮਗ	ਮਰ
ਨਿ	ਤਹਿ	ਜਿ	ਸ	ਬੇ	ऽ	ਦऽ	ਬ	ਖਾऽ	ऽऽ	ਣੇऽ	ऽऽ

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਪ	—	ਧਸੰ	—	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	—	ਸੰ	—
ਨਿ	ਰੰ	ऽ	ਕਾऽ	ऽ	ਰ	ਨਿ	ਰ	ਵੈ	ऽ	ਰ	ऽ

ਸਂ	ਗਂ	ਗਂ	ਮਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	—	ਧ	ਪ
ਅ	ਵ	ਰ	ਨ	ਹੀ	ਦੂ	ਸ	ਰ	ਕੋ	ऽ	ਈ	ऽ
ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਗ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	—	ਸ
ਭੰ	ਜ	ਨ	ਗ	ਝੂ	ਣ	ਸ	ऽ	ਮ	ਰ	ऽ	ਥ
ਰ	ਸ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰ	ਪ	ਪ	ਗਪ	ਧਪ	ਮਗ	ਮਰ
ਤ	ਰ	ਨ	ਤਾ	ਰ	ਨ	ਪੂ	ਭ	ਸੋऽ	ऽऽ	ਈऽ	ऽऽ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੧੨. ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ, ਇਕਤਾਲਾ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਧੀਰਉ ਦੇਖਿ ਤੁਮ੍ਹਾਰੇ ਰੰਗਾ ॥
ਤੁਹੀ ਸੁਆਮੀ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਤੂਹੀ ਵਸਹਿ ਸਾਧ ਕੈ ਸੰਗਾ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਖਿਨ ਮਹਿ ਥਾਪਿ ਨਿਵਾਜੇ ਠਾਕੁਰ ਨੀਚ ਕੀਟ ਤੇ ਕਰਹਿ ਰਾਜੰਗਾ ॥
ਕਬਹੂ ਨ ਬਿਸਰੇ ਹੀਏ ਮੋਰੇ ਤੇ ਨਾਨਕ ਦਾਸ ਇਹੀ ਦਾਨੁ ਮੰਗਾ ॥੨॥

(ਬਿਲਾਵਲੁ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੮੨੪)

ਅਸਥਾਈ*

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਪ			ਨ			ਗ					
ਸਂ	—	—	ਧ	—	ਪ	ਰ	—	ਗ	ਮ	ਧਪ	ਪ
ਰੰ	ऽ	ऽ	ਗਾ	ऽ	ਮੈਂ	ਵਾ	ऽ	ਰੀ	ਧੀ	ऽऽ	ਰਉ
ਮ									ਸ		
ਗ	—	ਰ	ਗ	—	ਮ	ਗਰ	ਗ	ਰ	ਨ	ਸ	—
ਦੇ	ऽ	ऽ	ਖ	ऽ	ਤੁ	ਮ੍ਹਾऽ	ऽ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ऽ,
ਨ					ਗ						
ਸ	—	—	ਸ	ਸ	ਮ	ਗ	—	—	ਗ	—	—
*	*	*	ਤੁ	ਹੀ	ਸੁ	ਆ	ऽ	ऽ	ਮੀ	ऽ	ऽ
ਮ	ਰ	—	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	—	ਮ	ਰ	—
ऽ	ऽ	ऽ	ਅੰ	ਤ	ਰ	ਜਾ	ऽ	ऽ	ਮੀ	ऽ	ऽ
ਸ	—	—	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	—	ਨ	ਧ	ਨ
ऽ	ऽ	ऽ	ਤੂ	ऽ	ਹੀ	ਵ	ਸਹਿ	ऽ	ਸਾ	ਧ	ਕੈ
			ਨ			ਗ					
ਸਂ	—	—	ਧ	—	ਪ	ਰ	—	ਗ	ਮ	ਧਪ	ਪ
ਸੰ	ऽ	ऽ	ਗਾ	ऽ	ਮੈ	ਵਾ	ऽ	ਰੀ	ਧੀ	ऽऽ	ਰਉ

*ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਨੂੰ ਪੰਥ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰਾਗੀ ਭਾਈ ਸਾ: ਸਮੁੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗਾਉਂਦੇ ਸਨ ।

ਅੰਤਰਾ

			ਪਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	—	ਸਂ	—	—
			ਖਿS	ਠ	ਮਹਿ	ਬਾ	S	S	ਪ	S	S
			ਨ			ਸਂ					
ਸਂ	—	—	ਧ	ਨ	ਸਂਰਂ	ਨ	—	—	ਸਂ	ਧ	—
*	*	*	ਨਿ	ਵਾ	ਜੇS	ਠਾ	S	S	ਕ	ਰ	S
ਪ	—	—	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਪ	ਨ	ਧ	ਨ
S	S	S	ਨੀ	ਕ	ਕੀ	S	ਟ	ਤੇ	ਕ	ਰੈ	ਰਾ
			ਨ			ਗ					
ਸਂ	—	—	ਧ	—	ਪ	ਰ	—	ਗ	ਮ	ਧਪ	ਪ
ਜੰ	S	S	ਗਾ	S	ਮੈ	ਵਾ	S	ਰੀ	ਧੀ	SS	ਰਉ

—ਦੇਖ ਤੂ—

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੧੩. ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ, ਚਾਰਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਨ			ਨ								
ਸਂ	—	—	ਧ	—	ਪ	ਧ	ਮ	ਗ	ਮ	—	ਪ
ਸਾਂ	S	S	ਤ	S	ਪਾ	ਈ	S	S	ਗੁ	S	ਰ
ਮ						ਮ					
ਗ	ਗ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਗ	ਮ	ਰ	ਸ	—	—
ਸ	ਤ	S	ਗੁ	S	ਰ	ਪੂ	S	S	ਰੇ	S	S,
ਸ	ਸ	—	ਗ	—	ਮ	ਪ	—	—	ਨਧ	—	ਨ
ਸੁ	ਖ	S	ੳ	S	ਪ	ਜੇ	S	S	ਬਾS	S	ਜੇ
ਸਂ	ਸਂ	—	ਧ	—	ਪ	ਧ	ਮ	ਗ	ਪ	ਧ	ਨ
ਅ	ਨੰ	S	ਹ	S	ਦ	ਤੂ	S	S	ਰੇ	S	S

ਅੰਤਰਾ

			ਨ								
ਧ	—	—	ਧ	—	ਨ	ਸਂ	—	—	ਸਂ	—	ਸਂ
ਤਾ	S	S	ਪ	S	S	ਪਾ	S	S	ਪ	S	ਸੰ
ਨ						ਸਂ				ਨ	
ਧ	—	ਨ	ਸਂ	—	ਰਂ	ਨ	—	—	ਸਂ	ਧ	ਪ
ਤਾ	S	S	ਪ	S	ਬਿ	ਨਾ	S	S	ਸੇ	S	S

ਪ			ਗਂ			ਗਂ					
ਸਂ	ਸਂ	—	ਰਂ	ਗ਼ਂ	ਗਂ	ਮਂ	ਰਂ	—	ਸਂ	--	ਸਂ
ਹ	ਰਿ	ऽ	ਸਿ	ऽ	ਮ	ਰ	ਤ	ऽ	ਕਿ	ऽ	ਲ
ਨ									ਨ	ਨ	
ਧ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਗ	ਪ	—	—	ਧ	ਧ	ਨ
ਵਿ	ਖ	ऽ	ਸ	ऽ	ਭ	ਨਾ		ऽ	ਸੇ	ऽ	ऽ

ਨੋਟ :—ਇਹੋ ਸ਼ਬਦ ਪੁਸਤਕ ਪੰਨਾ ੩੩ ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਚਾਰ ਤਾਲ ਦੀ ਦੁਗੁਨ, ਤਿਗੁਨ ਤੇ ਚੌਗੁਨ ਕਰਨਾ ਹੀ ਇਸ ਦੀ ਗਾਇਕੀ ਹੈ।

੧੪. ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ, ਪੜਤਾਲ=ਇਕਤਾਲਾ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਬੋਲਹੁ ਭਈਆ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਪਤਿਤ ਪਾਵਨੋ ॥
ਹਰਿ ਸੰਤ ਭਗਤ ਤਾਰਨੋ ॥
ਹਰਿ ਭਰਿਪੁਰੇ ਰਹਿਆ ॥ ਜਲਿ ਥਲੇ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ॥
ਨਿਤ ਗਾਈਐ ਹਰਿ ਦੂਖ ਬਿਸਾਰਨੋ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਹਰਿ ਕੀਆ ਹੈ ਸਫਲ ਜਨਮੁ ਹਮਾਰਾ ॥
ਹਰਿ ਜਪਿਆ ਹਰਿ ਦੂਖ ਬਿਸਾਰਨਹਾਰਾ ॥
ਗੁਰੁ ਭੇਟਿਆ ਹੈ ਮੁਕਤਿ ਦਾਤਾ ॥ ਹਰਿ ਕੀਈ ਹਮਾਰੀ ਸਫਲ ਜਾਤਾ ॥
ਮਿਲਿ ਸੰਗਤੀ ਗੁਨ ਗਾਵਨੋ ॥੧॥
ਮਨ ਰਾਮ ਨਾਮ ਕਰਿ ਆਸਾ ॥ ਭਾਉ ਦੂਜਾ ਬਿਨਸਿ ਬਿਨਾਸਾ ॥
ਵਿਚਿ ਆਸਾ ਹੋਇ ਨਿਰਾਸੀ ॥ ਸੋ ਜਨੁ ਮਿਲਿਆ ਹਰਿ ਪਾਸੀ ॥
ਕੋਈ ਰਾਮ ਨਾਮ ਗੁਣ ਗਾਵਨੋ ॥ ਜਨੁ ਨਾਨਕੁ ਤਿਸੁ ਪਗਿ ਲਾਵਨੋ ॥੨॥

(ਬਿਲਾਵਲੁ ਮ: ੪, ਪੜਤਾਲ, ਪੰਨਾ ੮੦੦)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਸ	ਗ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	—	ਸ
ਬੋਂ	ऽ	ਲਹੁ	ऽ	ਭਈ	ਆ	ਰਾ	ऽ	ਮ	ਨਾ	ऽ	ਮ
ਗ	ਪ	ਪ	ਧ	—	ਧ	ਧ	ਨ̱	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ
ਪ	ਤਿ	ਤ	ਪਾ	ऽ	ਵ	ਨੋ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
											ਹਰਿ
			ਨ								
ਪ	—	ਪ	ਧ	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	—	—
ਸੰ	ऽ	ਤ	ऽ	ਗ	ਤ	ਤਾ	ऽ	ਰ	ਨੋ	ऽ	ऽ

ਨ	ਧ	ਧ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਧ	ਧ	ਪ
ਹ	ऽ	ਰਿ	ਭ	ਰ	ऽ	ਪੂ	ਰੇ	ऽ	ਰ	ਹਿ	ਆ
ਗ	ਧ	ਧ	ਧ	—	ਧ	ਨ਼	ਪ	ਪ	ਮ	ਗ	ਗ
ਜ	ऽ	ਲ	ਥ	ऽ	ਲ	ਰਾ	ऽ	ਮ	ਨਾ	ऽ	ਮ
		ਨ									
ਪ	ਪ	ਧ	ਧ	ਸਂ	ਸਂ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ
ਨਿ	ਤ	ਗਾਈ	ਐ	੭	ਰਿ	ਦੂ	ਖ	ਬਿ	ਸਾ	ਰ	ਨੋ

ਅੰਤਰਾ—ਤਾਲ ਰੂਪਕ (ਇਕ ਤਾਲੇ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਲਯ ਵਿਚ)

⊕			੧		੨		⊕			੧		੨	
ਗ			ਧ										
ਪ	—	ਪ	ਨ	ਨ	ਧ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	—	—	—
ਹ	ऽ	ਰਿ	ਕੀ	ਆ	ਹੈ	ऽ	ਸ	ਫ	ऽ	ਲ	ऽ	ऽ	ऽ
ਸਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਗਂ	—	—	ਮਂ	ਰਂ	—	—	ਸਂ	—	—	—
ਜ	ਨ	ऽ	ਮ	ऽ	ऽ	ਹ	ਮਾ	ऽ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ऽ
ਨ			ਨ										
ਸਂ	—	ਸਂ	ਧ	ਧ	ਧ	ਪ	ਮ	—	ਗ	ਪ	—	—	—
ਹ	ऽ	ਰਿ	ਜ	ਪਿ	ਆ	ऽ	ਹ	ऽ	ऽ	ਰ	ऽ	ऽ	ऽ
ਧ	ਨ਼	ਧ	ਪ	—	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	—	ਸ	—	—	—
ਦੂ	ਖ	ਬਿ	ਸਾ	ऽ	ਰ	ਨ	ਹਾ	ऽ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ऽ

ਤਾਲ ਸੂਲਫਾਕ (ਇਕ ਤਾਲ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਲਯ ਵਿਚ)

×		੦		੨		੩		੦	
ਸ	ਸ	ਧ਼	ਨ਼	ਸ	ਰ	ਸ	—	—	—
ਗੁਰ	ਰ	ਭੇ	ऽ	ਟਿਆ	ऽ	ਹੈ	ऽ	ऽ	ऽ
ਗ	ਗ	—	ਮ	ਰ	—	ਸ	—	—	—
ਮੁ	ਕ	ऽ	ਤ	ਦਾ	ऽ	ਤਾ	ऽ	ऽ	ऽ
ਗ	ਧ	ਧ	ਧ	—	ਧ	ਧ	ਨ਼	ਧ	ਪ
ਹ	ਰਿ	ਕੀ	ਈ	ऽ	ਹ	ਮਾ	ऽ	ਗੀ	ऽ
ਮ	ਗ	—	ਮ	ਰ	—	ਸ	—	—	—
ਸ	ਫ	ऽ	ਲ	ਜਾ	ऽ	ਤਾ	ऽ	ऽ	ऽ

ਪ	ਪ	ਨ	ਧਨ	ਸੰ	—	—	—	—	—
ਮਿ	ਲ	ਸੰ	ਗS	ਤੀ	S	S	S	S	S
ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਸ	—	—	—
ਗੁ	ਨ	ਗਾ	ਵ	ਨੋ	S	S	S	S	S ਬੋਲਹੁ ਭਈਆ

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ—ਤਿੰਨ ਤਾਲ (ਲਯ ਬਰਾਬਰ)

×				੨				੦				੩			
				ਨ											
*	ਪ	—	ਪ	ਧ	ਧ	ਨ	ਨ	ਸੰ	—	ਸੰ	—	ਸੰ	—	ਸੰ	—
*	ਮ	S	ਨ	ਰਾ	ਮ	ਨਾਂ	ਮ	ਕ	S	ਰ	S	ਆ	S	ਸਾ	S
								ਸੰ				ਨੋ			
ਸੰ	ਨਧ	—	ਧ	ਨ	—	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਧ	—	ਪ	—
*	ਭਾS	S	ਉ	ਦੂ	S	ਜਾ	S	ਬਿ	ਨ	ਸ	ਬਿ	ਨਾ	S	ਸਾ	S
								ਨ							
—	ਗੰ	—	ਮੰ	ਰੰ	—	ਸੰ	—	ਧ	—	ਸੰ	ਸੰ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ
*	ਵਿ	S	ਚ	ਆ	S	ਸਾ	S	ਹੋ	S	ਇ	ਨਿ	ਰਾ	S	ਸੀ	S
	ਗ							ਮ							
—	ਰ	—	ਗ	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਗ	—	ਗ	ਮ	ਰ	—	ਸ	—
S	ਸੋ	S	S	ਜ	ਨ	ਮਿ	ਲਿ	ਆ	S	ਹ	ਰਿ	ਪਾ	S	ਸੀ	S

ਮੂਲਵਾਕ (ਲਯ ਬਰਾਬਰ)

×		੦		੨		੩		੦	
ਸ	ਸ	ਗ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	—	—	—
ਕੋ	ਈ	ਰਾ	ਮ	ਨਾ	S	ਮ	S	S	S
ਸੰ	ਸੰ	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	—	—
ਗੁ	ਨ	ਗਾ	ਵ	ਨੋ	S	S	S	S	S
ਸੰ	—	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਜ	S	ਨ	S	ਨਾ	S	ਨ	ਕ	S	S,
								ਤਿ	ਸ
ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਸ	—	—	—
ਪ	ਗ	ਲਾ	ਵ	ਨੋ	S	S	S	S	S ਬੋਲਹੁ ਭਈਆ

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੧੫: ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ, ਪੜਤਾਲ=ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਮੋਹਨ ਨੀਦ ਨ ਆਵੈ ਹਾਵੈ, ਹਾਰ ਕਜਰ ਬਸਤ੍ਰ ਅਭਰਨ ਕੀਨੇ ॥
ਉੜੀਨੀ ਉਡੀਨੀ ਉਡੀਨੀ ਕਬ ਘਰਿ ਆਵੈ ਰੀ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਸਰਨਿ ਸੁਹਾਗਨਿ ਚਰਨ ਸੀਸੁ ਧਰਿ ॥
ਲਾਲਨੁ ਮੋਹਿ ਮਿਲਾਵਹੁ ਕਬ ਘਰਿ ਆਵੈ ਰੀ ॥੧॥
ਸੁਨਹੁ ਸਹੇਰੀ ਮਿਲਨ ਬਾਤ ਕਹਉ, ਸਗਰੋ
ਅਹੰ ਮਿਟਾਵਹੁ ਤਉ ਘਰ ਹੀ ਲਾਲਨੁ ਪਾਵਹੁ ॥
ਤਬ ਰਸ ਮੰਗਲ ਗੁਨ ਗਾਵਹੁ ॥ ਆਨਦ ਰੂਪ ਧਿਆਵਹੁ ॥
ਨਾਨਕ ਦੁਆਰੈ ਆਇਓ ॥ ਤਉ ਮੈ ਲਾਲਨੁ ਪਾਇਓ ਰੀ ॥ ੨ ॥
ਮੋਹਨ ਰੂਪੁ ਦਿਖਾਵੈ ॥ ਅਬ ਮੋਹਿ ਨੀਦ ਸੁਹਾਵੈ ॥
ਸਭ ਮੇਰੀ ਤਿਖਾ ਬੁਝਾਨੀ ॥ ਅਬ ਮੈ ਸਹਿਜ ਸਮਾਨੀ ॥
ਮੀਠੀ ਪਿਰਹਿ ਕਹਾਨੀ ॥ ਮੋਹਨੁ ਲਾਲਨੁ ਪਾਇਓ ਰੀ ॥ ਰਹਾਉ ਦੂਜਾ ॥੧॥
(ਬਿਲਾਵਲੁ ਮ: ੫, ਪੜਤਾਲ, ਪੰਨਾ ੮੩੦)

ਅਸਥਾਈ

×				੨				੦				੩			
											ਗ ਪ	—	ਨ	ਧ	ਨ
											ਮੋ	ऽ	ਹ	ऽ	ਨ
ਸੰ	—	ਸੰ	ਸੰ	ਧ	ਨ਼	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਗ	ਪ	—	ਨ	ਧ	ਨ
ਨੀ	ऽ	ਦ	ਨ	ਆ	ऽ	ਵੈ	ऽ	ਹਾ	ऽ	ਵੈ,	ਮੋ	ऽ	ਹ	ऽ	ਨ
ਸੰ	—	ਸੰ	ਸੰ	ਧ	ਨ਼	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	—	—	ਮ	ਰ	ਸ	—
ਨੀ	ऽ	ਦ	ਨ	ਆ	ऽ	ਵੈ	ऽ	ਹਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਵੈ	ऽ	ऽ	ऽ
ਸ	ਗ	ਗ	ਮ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਸ	—
*	ਹਾ	ਰ	ਕ	ਜ	ਰ	ਬਸ	ਤ੍ਰ	ਅ	ਭ	ਰ	ਨ	ਕੀ	ऽ	ਨੇ	ऽ,
ਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਨ	ਧ	ਨ	ਨ	ਸੰ	—	ਸੰ	—	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ
ਉ	ਡੀ	ਨੀ	ਉ	ਡੀ	ऽ	ਨੀ	ਉ	ਡੀ	ऽ	ਨੀ	ऽ	ਕ	ਬ	ਘ	ਰ
ਨ ਸੰ	—	ਨ	—	ਸੰ	ਧ	—	ਪ	ਮ	ਗ	—	ਪ	—	ਨ		
ਆ	ऽ	ਵੈ	ऽ	ਰੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ,	ਮੋ	ऽ	ਹਨ ਨੀਦ...		

ਅੰਤਰਾ—ਇਕਤਾਲਾ (ਤਿੰਨਤਾਲ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਲਯ ਵਿਚ)

×		੦		੨		੨		੩		੪	
ਪ	ਪ	—	ਨ	ਧ	ਨ	ਸਂ	—	—	ਸਂ	—	ਸਂ
ਸ	ਰ	ऽ	ਨ	ऽ	ਸੁ	ਹਾ	ऽ	ऽ	ਗ	ऽ	ਨ
ਨ	ਧ	—	ਸਂ	—	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਧ	ਧ
ਚ	ਰ	ऽ	ਨ	ऽ	ਸੀ	ऽ	ऽ	ਸ	ਧ	ऽ	ਰ
ਪ	—	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਰ	ਰ	ਸ	—	ਸ	—
ਲਾ	ऽ	ਲ	ਨ	ਮੋ	ऽ	ਹਿ	ਮਿ	ਲਾ	ऽ	ਵਹੁ	ऽ
ਸ	ਸ	ਗ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	—	ਧ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ
ਕ	ਬ	ਘ	ਰ	ਆ	ऽ	ਵੈ	ऽ	ਕ	ਬ	ਘ	ਰ
ਸਂ	ਨ	ਧ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮਗ	ਪ	—	ਨ	ਧ	ਨ
ਆ	ऽ	ਵੈ	ऽ	ਰੀ	ऽ	ऽऽ,	ਮੋ	ऽ	ਹ	ऽ	ਨ

ਨੀਂਦ...

ਸੰਚਾਰੀ, ਸੂਲਫਾਕ (ਬਰਾਬਰ ਲਯ ਤਿੰਨਤਾਲ ਦੀ)

×		੦		੨		੩		੦	
ਸ	ਸ	ਗ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	—	—	—
ਸੁ	ਨਹੁ	ऽ	ਸ	ਹੇ	ऽ	ਰੀ	ऽ	ऽ	ऽ
ਗ	ਪ	ਧ	ਨੁ	ਧ	ਧ	ਧ	ਪ	—	—
ਮਿ	ਲ	ਨ	ਬਾ	ऽ	ਤ	ਕ	ਹਉ	ऽ	ऽ,
ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਰ	ਰ	ਸ	—	ਸ	ਸ
ਸ	ਗ	ਰੋ	ਅ	ਹੰ	ਮਿ	ਟਾ	ऽ	ਵਹੁ	ਤਉ
ਸ·	ਸ	ਸ	ਨ਼	ਧ਼	ਨ਼	ਸ	—	ਸ	—
ਘ	ਰ	ਹੀ	ਲਾ	ਲ	ਨ	ਪਾ	ऽ	ਵਹੁ	ऽ

ਅਭੋਗ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਲਯ ਬਰਾਬਰ)

×				੨				੦				੩			
				ਨ											
*	ਪ	ਪ	ਪ	ਧ	—	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਸਂ	—
*	ਤਬ	ਰ	ਸ	ਮੰ	ऽ	ਗ	ਲ	ਗੁ	ऽ	ਨ	ऽ	ਗਾ	ऽ	ਵਹੁ	ऽ
—	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਧ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	—	—	ਸਂ	ਧ	—	ਪ
ऽ	ਆ	ਨ	ਦ	ਰੂ	ऽ	ਪ	ਧਿ	ਆ	ऽ	ऽ	ऽ	ਵਹੁ	ऽ	ऽ	ऽ
—	ਗਂ	ਗਂ	ਮਂ	ਰਂ	—	ਸਂ	—	ਨ	—	ਸਂ	—	ਧ	—	ਪ	—
ऽ	ਨਾ	ਨ	ਕ	ਦੁਆ	ऽ	ਰੈ	ऽ	ਆਂ	ऽ	ਇਓ	ऽ	ਤਉ	ऽ	ਮੈ	ऽ

ਧ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮਗ	ਪ	—	ਨ	ਧ	ਨ
ਲਾ	ऽ	ਲ	ਨ	ਪਾ	ऽ	ਇਓ	ऽ	ਗੀ	ऽ	ऽऽ,	ਮੋ	ऽ	ਹ	ऽ	ਨ

ਨੀਂਦ ..

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ—ਤਾਲ ਚੰਚਲ (ਲਯ ਬਰਾਬਰ ਤਿੰ: ਦੀ)

×			੨				੦			੩			
ਸ	—	—	ਸ	—	ਸ	ਸ	ਗ	ਰ	—	ਗਮ	—	—	ਗ
*	*	*	ਮੋਂ	ऽ	ਹ	ਨ	ਰੂ	ऽ	ऽ	ਪऽ	ऽ	ऽ	ਦਿ
ਪ	—	ਪ	ਪ	—	—	—	—	—	—	ਧ	ਧ	ਧ	ਧ
ਖਾ	ऽ	ਵੈ,	*	*	*	*	*	*	*	ਅ	ਬ	ਮੋ	ਹਿ
ਧ	—	ਪ	ਧ	—	—	ਨੁ	ਧ	—	—	ਨੁ	ਪ	—	—
ਨੀ	ऽ	ऽ	ਦ	ऽ	ऽ	ਸੁ	ਹਾ	ऽ	ऽ	ਵੈ	ऽ	ऽ	ऽ
ਪ	—	—	ਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਧ	ਨ	—	ਸਂ	—	—	ਰਂ
*	*	*	ਸ	ਭ	ਮੇ	ਰੀ	ਤਿ	ਖਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਬੁ
ਨ	ਸਂ	—	—	—	—	—	ਸਂ	—	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ
ਝਾ	ਨੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	*	*	*	ਅ	ਬ	ਮੈ	ऽ
ਧ	ਨ	—	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਨੁ	ਧ	ਧ	—	ਨੁ	ਪ	—	—
ਸ	ਹ	ऽ	ਜ	ऽ	ऽ	ਸ	ਮਾ	ਨੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
ਪ	—	—	ਗਂ	—	ਗਂ	ਮਂ	ਰਂ	ਰਂ	—	ਸਂ	—	—	ਸਂ
*	*	*	ਮੀ	ऽ	ਠੀ	ऽ	ਪਿ	ਰਹਿ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਕ
ਨ	—	—	ਸਂ	—	—	—	ਸਂ	—	—	ਪ	—	ਪ	ਪ
ਹਾ	ऽ	ऽ	ਨੀ	ऽ	ऽ	ऽ	*	*	*	ਮੋਂ	ऽ	ਹ	ਨ

ਅਗੋਂ ਤਿੰਨਤਾਲ

ਧ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਪ	—	ਪ	ਪ
ਲਾਂ	ऽ	ਲ	ਨ	ਪਾ	ऽ	ਇਓ	ऽ	ਗੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ਮੋਂ	ऽ	ਹ	ਨ
ਧ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮਗ	ਪ	—	ਨ	ਧ	ਨ
ਲਾ	ऽ	ਲ	ਨ	ਪਾ	ऽ	ਇਓ	ऽ	ਗੀ	ऽ	ऽऽ,	ਮੋਂ	ऽ	ਹ	ऽ	ਨ

ਨੀਂਦ...

ਨੋਟ :—ਇਸ ਪੜਤਾਲ ਨੂੰ ਸੋਧ ਕੇ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ । —ਕਰਤਾ

੧੬. ਰਾਗ ਬਿਲਾਵਲ, ਪੜਤਾਲ=ਇਕਤਾਲਾ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਮੋਰੀ ਅਹੰ ਜਾਇ ਦਰਸਨ ਪਾਵਤ ਹੇ ॥
ਰਾਚਹੁ ਨਾਥ ਹੀ ਸਹਾਈ ਸੰਤਨਾ ਅਬ ਚਰਨ ਗਹੇ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਆਹੇ ਮਨ ਅਵਰੁ ਨ ਭਾਵੈ ਚਰਨਾਵੈ
ਚਰਨਾਵੈ ਉਲਝਿਓ ਅਲਿ ਮਕਰੰਦ ਕਮਲ ਜਿਉ ॥
ਅਨ ਰਸ ਨਹੀ ਚਾਹੈ ਏਕੈ ਹਰਿ ਲਾਹੈ ॥੧॥
ਅਨ ਤੇ ਟੂਟੀਐ ਰਿਖ ਤੇ ਛੂਟੀਐ :। ਮਨ ਹਰਿ ਰਸ ਘੂਟੀਐ ਸੰਗਿ ਸਾਧੂ ਉਲਟੀਐ ॥
ਅਨ ਨਾਹੀ ਨਾਹੀ ਰੇ ॥ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰੀਤਿ ਚਰਨ ਚਰਨ ਹੇ ॥੨॥

(ਬਿਲਾਵਲੁ ਮ: ੫, ਪੜਤਾਲ, ਪੰਨਾ ੮੩੦)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਸਂ	—	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਗ	ਰ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ
ਮੋ	ऽ	ਰੀ	ऽ	ਅ	ਹੰ	ਜਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਇ
ਰ	ਸ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗਪ	ਪ	ਗਪ	ਧਪ	ਮਗ	ਮਰ
ਦ	ਰ	ਸ	ਨ	ਪਾ	ऽ	ਵऽ	ਤ	ਹੇऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ
ਸ	ਸ	ਸ	—	ਸ	ਨ਼	ਧ਼	ਨ਼	ਸ	—	ਸ	—
ਰਾ	ਚਹੁ	ਨਾ	ऽ	ਥ	ਹੀ	ऽ	ਸ	ਹਾ	ऽ	ਈ	ऽ
ਗ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨ	ਧ	ਨ	ਨ	ਸਂ	—
ਸੰ	ਤ	ਨਾ	ऽ	ਅ	ਬ	ਚ	ਰ	ਨ	ਗ	ਹੇ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਪ	—	ਨ	ਧ	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ
ਆ	ऽ	ਹੇ	ऽ	ਮ	ਨ	ਅ	ਵ	ਰ	ਨ	ਭਾ	ਵੈ
ਨ		ਨ						ਸਂ			
ਸਂ	ਸਂ	ਧ	—	ਨ	—	ਸਂ	ਰਂ	ਨ	—	ਸਂ	ਧ
ਚ	ਰ	ਨਾ	ऽ	ਵੈ	ऽ	ਚ	ਰ	ਨਾ	ऽ	ਵੈ	ऽ
ਪ	ਪ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਗਂ	ਗਂ	ਮਂ
ਉ	ਲ	ਝਿਓ	ऽ	ਅ	ਲਿ	ਮ	ਕ	ਰੰ	ऽ	ਦ	ਕ
				ਨ		ਨ					
ਰਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਧ	ਧ	ਧ	ਧ	ਪ	ਪ
ਮ	ਲ	ਜਿ	ਉ	ਅ	ਨ	ਰ	ਸ	ਨ	ਹੀ	ਚਾ	ਹੈ
ਗ	ਧ	ਪ	—	—	—	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਸ	—
ਏ	ऽ	ਕੈ	ऽ	ऽ	ऽ	ਹ	ਰਿ	ਲਾ	ऽ	ਹੈ	ऽ

ਮੋਰੀਆ ऽ...

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ—ਸੂਲਫਾਕ (ਲਯ ਬਰਾਬਰ ਦੀ)

×		0		2		3		0	
ਸ	ਸ	ਗ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	—	—	—
ਅ	ਠ	ਤੇ	ऽ	ਟੂ	ਟੀ	ਐ	ऽ	ऽ	ऽ
ਧ									
ਸੰ	ਸੰ	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	—	—
ਰਿ	ਖ	ਤੇ	ऽ	ਛੂ	ਟੀ	ਐ	ऽ	ऽ	ऽ

ਤਿੰਨਤਾਲ (ਬਰਾਬਰ ਲਯ)

×				2				0				3			
*	ਪ	—	ਪ	ਨ	ਧ	ਨ	ਨ	ਸੰ	—	—	ਸੰ	ਸੰ	—	—	—
*	ਮ	ऽ	ਨ	ਹ	ਰਿ	ਰ	ਸ	ਘੂ	ऽ	ऽ	ਟੀ	ਐ	ऽ	ऽ	ऽ
—	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਨਸੰ	ਸੰ	—	ਨ	ਸੰ	ਧ	—	ਪ
ऽ	ਸੰ	ऽ	ਗ	ਸਾ	ऽ	ਧੂ	ऽ	ਉਡ	ਲ	ऽ	ਟੀ	ਐ	ऽ	ऽ	ऽ

ਤਾਲ ਰੂਪਕ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਭਾਵ—ਦੋ ਮਾਤਰੇ ਨੂੰ ਇਕ ਮਾਤਰੇ ਦੀ ਲਯ ਵਿਚ ਗਾਓ ।

⊕			੧		੨		⊕			੧		੨	
ਨ			ਨ										
ਸੰ	—	ਸੰ	ਧ	—	ਧ	ਪ	ਮ	—	ਗ	ਪ	—	—	—
ਅ	ऽ	ਨ	ਨਾ	ऽ	ਹੀ	ऽ	ਨਾ	ऽ	ਹੀ	ਰੇ	ऽ	ऽ	ऽ
ਨ			ਨ										
ਸੰ	—	ਸੰ	ਧ	—	ਧ	ਪ	ਮ	—	ਗ	ਪ	—	ਪ	ਪ
ਅ	ऽ	ਨ	ਨ	ऽ	ਹੀ	ऽ	ਨਾ	ऽ	ਹੀ	ਰੇ	ऽ	ਨਾ	ਨਕ
ਮ							ਮ						
ਗ	—	ਮ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਗ	ਗ	ਗ	ਮ	ਰ	ਸ	ਸ
ਪ੍ਰੀ	ऽ	ਤ	ਚ	ਰ	ਨ	ऽ	ਚ	ਰ	ਨ	ਹੇ	ऽ	ਨਾ	ਨਕ
ਮ							ਮ						
ਗ	—	ਮ	ਰ	ਗ	ਮ	ਪ	ਗ	ਗ	ਗ	ਮ	ਰ	ਸ	—
ਪ੍ਰੀ	ऽ	ਤ	ਚ	ਰ	ਨ	ऽ	ਚ	ਰ	ਨ	ਹੇ	ऽ	ऽ	ऽ

ਅਗੋਂ ਮੌਰੀ ਅਹੰ ਜਾਇ...

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

—ਬਿਲਾਵਲੁ ਰਾਗ ਸਮਾਪਤ—

ਰਾਗ ਆਸਾ

ਵਾਦੀ—ਮ	ਠਾਟ—ਬਿਲਾਵਲ	ਸਮਾਂ—ਰਾਤ ਚੌਥਾ ਪਹਿਰ (ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲਾ)
ਸੰਵਾਦੀ—ਸ	ਜਾਤੀ—ਓਡਵ-ਸੰਪੂਰਣ	ਵਿਸ਼ੇਸ਼—ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਨਿਖਾਦ ਦੁਰਬਲ।

ਆਰੋਹੀ—ਸ, ਰ, ਮ, ਪ, ਧ, ਸਂ।

ਅਵਰੋਹੀ—ਸਂ ਨਧ, ਪ ਮ, ਗ ਰ ਸ।

ਇਹ ਇਕ 'ਦੇਸੀ ਰਾਗ' ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਉੱਤਰ ਭਾਰਤ (ਪੰਜਾਬ) ਦੀ ਲੋਕ 'ਧੁਨ' ਨਾਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ, ਪੁਰਾਤਨ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਇਹ ਬੜਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਤੇ ਮਨੋਹਰ ਰਾਗ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੀ ਸਾਡੇ ਰਾਗੀ-ਰਬਾਬੀ (ਕੀਰਤਨੀਏ) ਬੜੇ ਬੜੇ ਬਿਖੜੇ 'ਤਾਲਾਂ' ਵਿਚ ਇਸ ਰਾਗ ਦੀਆਂ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤਾਂ (ਟਿਯੂਨਾਂ) ਗਾਉਂਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਮਰਯਾਦਾ ਅਨੁਸਾਰ ਅਜੇ ਵੀ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਸਵੇਰੇ (ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ) 'ਸ੍ਰੀ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ' ਤੇ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ 'ਸੋਦਰ ਦੀ ਧੁਨ' ਇਸੇ ਰਾਗ ਵਿਚ ਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਬਿਲਾਵਲ ਠਾਟ ਦੇ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਮੱਧਮ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਖੜਜ ਹੈ। ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ ਤੇ ਨਿਖਾਦ ਵਰਜਿਤ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦੀ ਜਾਤੀ ਓਡਵ-ਸੰਪੂਰਣ ਹੈ ਅਤੇ ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਦਾ ਚੌਥਾ ਪਹਿਰ ਹੈ। ਇਹ ਉਤ੍ਰਾਂਗ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਗ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦਾ ਜੀਵਨ ਸੁਰ ਤਾਰ

ਰਂ ਨ ਪ ਨ

ਸਪਤਕ ਦਾ ਖੜਜ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ—"ਪਧਸਂਰਂ ਗਂਰਂਗਂ ਸਂ, ਧ, ਮ; ਪਧ ਸਂ" ਜਾਂ ਸ ਰ ਮ, ਪ ਧ ਸਂ, ਧ,

ਪ ਰ

ਮ; ਪ, ਮਗਰਸ ਰਗ ਸ—" ਤਾਨ ਬਾਰ ਬਾਰ ਲਗਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਸਹਲ ਤੇ ਭਗਤੀ ਰਸ ਰਾਗ ਹੈ।

ਰਾਗ ਦੀ ਖ਼ੂਬਸੂਰਤੀ ਵਧਾਉਣ ਤੇ ਵਿਲੱਖਣਤਾ ਵਿਖਾਉਣ ਲਈ ਸਿਆਣੇ ਰਾਗੀ ਨਿਖਾਦ ਤੇ

ਪ ਸਂ ਨ

ਗੰਧਾਰ ਕੋਮਲ ਭੀ ਲਗਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ—"ਪਧ ਮ, ਗਮਪ, ਧਨੁਧਪ ਮ; ਪਧ ਸਂ—ਸਂਰਗੁਂ, ਰਂ, ਸਂ,

ਧ ਨ

ਨ, ਧਪ, ਧ, ਸਂ–" ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਸੋਦਰ ਲਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਿਹੜਾ ਸ਼ਬਦ ਰਾਗੀ ਸਿੰਘ ਆਸਾ ਰਾਗ ਵਿਚ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਵਿਚ ਸੂਝਵਾਨ ਰਾਗੀ ਅਜੇ ਭੀ 'ਯਮਨ-ਕਲਿਆਨ' ਦਾ ਅੰਗ ਵਿਖਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਲਈ ਸਾਡੀਆਂ ਕੁਝ ਪੁਰਾਤਨ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤਾਂ ਦੇ ਅੰਤਰੇ ਦਾ ਉਠਾਵ 'ਭੂਪ-ਕਲਿਆਨ' ਵਾਂਗ ਵਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।*

---

*ਸ਼ਬਦ ਰੀਤਾਂ (ਟਿਯੂਨਾਂ) ਸੰਗੀਤ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਦੇ ਨਿਯਮ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ, ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਰਲ-ਗੱਡ ਰੀਤਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਮਹੱਤਤਾ ਨਹੀਂ।

ਆਸਾ ਦੇ ਨਾਲ ਮਿਲਦਾ-ਜੁਲਦਾ ਇਕ 'ਮਾਂਡ' ਰਾਗ ਵੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ, ਰਾਜਿਸਥਾਨ, ਗੁਜਰਾਤ (ਮਾਰਵਾੜ) ਤੇ ਉੱਤਰ-ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਗਾਉਂਦੇ ਬਜਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਜਾਤੀ ਵਕ੍ਰ-ਸੰਪੂਰਣ ਹੈ ਅਤੇ 'ਆਸਾ' ਓਡਵ-ਸੰਪੂਰਣ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ।

ਸੁਰ-ਵਿਸਥਾਰ (ਆਲਾਪ)

ਰ ਨ਼ ਰ ਰ
੧. ਸ—ਰਸ, ਸਰਗ ਸ—ਧ਼, ਪ਼, ਪ਼ਧ਼ਸਰਗ ਸ—ਸਰ, ਗਰਗ ਸ— ।

ਰ ਰ ਪ
੨. ਸ—ਰਮ, ਗਰ, ਸਰਗ ਸ—ਸਰਮ; ਪ, ਮਗਰ ਸਰਗ ਸ—ਸ, ਰ, ਮ, ਪਧ, ਮ—ਪ, ਮਗਰਸ,

ਰ ਰ ਰ
ਗਰਗ ਸ—ਪ਼ਧ਼ਸਰਗ ਸ, ਰਮਗਰਗ ਸ— ।

ਰ ਰ
੩. ਸ—ਰਮਪਧ, ਪਮ—ਮਪਮਗਰ, ਸਰਗ ਸ—ਸ, ਰਮ, ਪਧਨ਼ਧ, ਪਮ—ਪਮਗਰਸ, ਸਗਰਗ ਸ—

ਨ ਪ ਰ
ਸ, ਰਮਪਧਸੰ—ਧ, ਮ—ਮਪਧਸੰ—ਸੰਨਧ, ਨ਼ਧਪਮ—ਪਮਗਰ, ਸਰਗ ਸ—ਪਨ਼ਧਨ਼ਪਧਮਪਮ—

ਰ
ਗਰਗ ਸ— ।

ਨ ਪ ਨ ਪ ਧ ਨ
੪. ਸ—ਰ, ਮ, ਪ, ਧ, ਸੰ—ਸੰਨਧਪਮ, ਮਪ, ਪਧ, ਧਸੰ, ਰੰਸੰ, ਧ, ਮ, ਰਮਪਧਸੰ, ਧ, ਮ; ਪ, ਧ, ਸੰ—

ਰ ਰੰ
ਸੰਨਧ, ਪਮ, ਪਧ ਮਪ ਮਗਰ ਸਰਗਰਗ ਸ—ਸ, ਰਮਪਧਸੰ—ਸੰ ਧ, ਮ, ਪਧਸੰਰੰਗੰ ਸੰ—ਸੰਨਧਪਮ,

ਰੰ ਨ ਪ ਰ ਰ
ਪਧਸੰਰੰਸੰ—ਪਧਸੰਰੰਗੰਰੰਗੰ ਸੰ, ਧ, ਮ; ਪ, ਮਗਰਸ ਗਰਗ ਸ—ਸਰਮਪਧ ਮ, ਗਰਗ ਸ—ਸ,

ਰੰ ਰ ਰ ਰ
ਰਮਪਧਸੰ—ਪਧਸੰਰੰਗੰ ਸੰ—ਸੰਨਧਪਮ; ਪ, ਮਗਰ, ਰਸ ਗ ਸ, ਮਗਰਗ ਸ— ।

ਨ ਪ ਰੰ
੫. ਸ—ਰਮਪਧਸੰ—ਧ, ਮ; ਪਧਸੰ—ਧਸੰਰੰਸੰ, ਸੰਨਧ, ਪਧਸੰਰੰਗੰ ਸੰ, ਸੰਨਧਪਮ; ਪਧਸੰ, ਸੰਰੰ ਨਸੰ ਧਨ

ਰੰ ਰੰ ਰੰ
ਪਧ ਮ; ਪਧਸੰ—ਗੰਰੰਗੰ ਸੰ—ਰੰਮੰ; ਗੰਰੰਗੰ ਸੰ, ਪੰ, ਮੰਗੰਰੰ, ਸੰਰੰਗੰ ਸੰ—ਸੰਨਧਪਮ, ਪਧਸੰ—

ਰੰ ਨ ਪ ਰੰ ਰੰ
ਪਧਸੰਰੰਗੰ ਸੰ—ਧ, ਮ, ਮਪ, ਪਧ, ਧਸੰ—ਸੰਰੰਗੰ ਸੰ, ਗੰ, ਰੰਗੰਸੰ, ਮੰ, ਗੰਰੰ, ਰੰਸੰ ਗੰਰੰਗੰ ਸੰ – ਸੰਰੰਗੰ,

ਸੰ ਨ ਧ ਨ ਨ ਪ ਰ
ਰੰ ਸੰ ਨ ਧਪ, ਧ, ਸੰ—ਸੰ ਧ, ਮ; ਪ, ਮਗਰਸ ਗਰਗ ਸ—ਰਮਪਧਸੰ, ਨਧਪਮ, ਰਮਪਧਸੰ,

ਰੰ ਰੰ ਨ ਪ ਰ
ਸੰਨਧਪਮ, ਪਧਸੰਰੰਗੰਰੰਗੰ ਸੰ—ਪੰ, ਮੰਗੰਰੰਸੰ, ਗੰਰੰਗੰ ਸੰ—ਧ, ਮ, ਪਮਗਰ, ਗਰਗ ਸ—ਰਮਪਧਸੰ––

ਆਸਾ ਦੀਆਂ ਤਾਨਾਂ (ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਨੰ: ੧)

ਅਸਥਾਈ

	੦				੩				×				੨			
	ਗ															
	ਰ	—	ਮ	ਮ਼	ਪ	—	ਧ	ਪਧ								
੧.	ਚੰ	ਠ	ਦ	ਨ	ਕਾ	ਠ	ਬਿ	ਰਠ	ਸ,	ਰਮ	ਪਧ	ਸੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ
੨.	.	.	.	.	.	.	.	.	ਰਮ	ਪਧ	ਸੰਰੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ
੩.	.	.	.	.	ਸਰ	ਸਨ਼	ਧ਼ਪ਼	ਮ਼ਪ਼	ਧ਼ਸ	ਰਮ	ਗਰ	ਸਰ	ਮਪ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ
੪.	ਸਰ	ਮਮ	ਰਮ	ਪਪ	ਮਪ	ਧਧ	ਪਧ	ਸੰਸੰ	ਧਸੰ	ਰੰਰੰ	ਸੰਰੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ
੫.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	ਸਰ	ਮਗ	ਰਗ,
	ਸਰ	ਮਪ	ਮਗ	ਰਗ,	ਸਰ	ਮਪ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਗ,	ਸਰ	ਮਪ	ਧਸੰ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਗ,	ਸਤ
	ਮਪ	ਧਸੰ	ਰੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਗ,	ਸਰ	ਮਪ	ਧਸੰ	ਤੰਗੰ	ਰੰਸੰ	ਨਧ	ਪਮ	ਗਰ	ਗਸ
੬.	.	.	.	.	.	.	ਸਰ	ਮਗ	ਰਸ,	ਸਰ	ਮਪ	ਮਗ	ਰਸ,	ਸਰ	ਮਖ	ਧਪ
	ਮਗ	ਰਸ,	ਸਰ	ਮਪ	ਧਨ਼	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ,	ਸਰ	ਮਪ	ਧਸੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ,	ਸਰ
	ਮਪ	ਧਸੰ	ਰੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ;	ਸਰ	ਮਪ	ਧਸੰ	ਰਮੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ
੭.	.	.	.	.	ਗਰ	ਗਸ,	ਰਮ	ਗਰ	ਗਸ,	ਰਮ	ਪਮ	ਗਰ.	ਗਸ,	ਰਮ	ਪਧ	ਪਮ–
	ਗਰ	ਗਸ,	ਰਮ	ਪਧ	ਨਧ	ਪਮ	ਗਰ	ਗਸ,	ਰਮ	ਪਧ	ਸੰਸੰ	ਨਧ	ਪਮ	ਗਰ	ਗਸ,	ਰਮ–
	ਪਧ	ਸੰਰੰ	ਸੰਸੰ	ਨਧ	ਪਮ	ਗਰ	ਗਸ,	ਰਮ	ਪਧ	ਸੰਰੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰਸੰ	ਨਧ	ਪਮ	ਗਤ	ਗਸ

ਅੰਤਰਾ

	*	ਪ	ਪ	ਪ	ਧ	—	ਪ	ਧ								
੧.	*	ੳ	ਇ	ਭੀ	ਚੰ	ਠ	ਦ	ਨ	ਸੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ	ਰਮ	ਪਧ	ਸੰਰੰ
੨.	ਸੰ,	.	.	.	.	.	.	.	ਸੰਰੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ	ਰਮ	ਪਧ
	ਸੰ,	ੳ	ਇ	ਭੀ	ਚੰ	ਠ	ਦ	ਨ	ਹੋ	ਠ	ਇ	ਰ	ਹੇ	ਠ	ਠ	ਠ
੩.	ਪਧ	ਸੰਰੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰ,	ਸੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਧਧ	ਪਮ	ਗਤ	ਸ,	ਟਮ	ਪਧ	ਮਮ	ਪਧ	ਸੰਰੰ
੪.	ਸੰ,	.	.	.	.	.	.	.	ਸੰਰੰ	ਸੰ.ਸੰ	ਰੰਸੰ	ਨਧ,	ਧਨ	ਧ਼,ਧ	ਨਧ	ਪਮ,
	ਮਪ	ਮ,ਮ	ਪਮ	ਮਗ,	ਸਰ	ਗ,ਸ	ਰਗ	ਸਰ,	ਮਮ	ਰਮ	ਪਪ	ਮਪ	ਧਧ	ਪਧ	ਸੰਸੰ	ਧਸੰ
੫.	ਨਧ,	.	.	.	.	.	.	.	ਧਧ	ਪਮ	ਗਰ	ਸਸ,	ਨਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ,
	ਸੰਸੰ	ਨਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ,	ਰੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮ਼ਗ	ਰਸ,	ਮੰਮੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ

੬.	ਰਮ,	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	ਸੰਸੰ	ਸੰਟ.
	ਧਪ,	ਨਨ	ਨਧ	ਪਮ	ਧਧ	ਧਪ	ਮਗ,	ਪਪ	ਪਮ	ਗਰ	ਮਮ	ਮਗ	ਰਸ,	ਧ਼ਸ	ਗਰ	ਮਗ
	ਪਮ	ਧਪ	ਨਧ	ਸੰਨ	ਰੰਸੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ	ਰਮ	ਮ,ਮ	ਪਪ	ਪਧ	ਧ,ਧ	ਸੰਸੰ,
੭.	ਸੰਰੰ	ਗੰ,ਸੰ	ਰੰਗੰ	ਸੰਰੰ,	ਪਧ਼	ਸੰ,ਪ	ਧਸੰ	ਨਧ,	ਮਪ	ਧ,ਮ	ਪਧ	ਮਪ	ਸਰ	ਗ,ਸ	ਰਗ	ਸਰ
	ਗਗ	ਰ,ਗ	ਗਤ	ਸਰ	ਧਧ	ਪ,ਧ	ਧਪ	ਮਪ	ਸੰਸੰ	ਧ,ਸੰ	ਸੰਧ	ਪਧ	ਗੰਗੰ	ਰੰ,ਗੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰਰੰ

੧. ਰਾਗ ਆਸਾ, ਤ੍ਰਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਕਬੀਰ ਚੰਦਨ ਕਾ ਬਿਰਵਾ ਭਲਾ ਬੇੜ੍ਹਿਓ ਢਾਕ ਪਲਾਸ ॥
ਓਇ ਭੀ ਚੰਦਨੁ ਹੋਇ ਰਹੇ ਬਸੇ ਜੁ ਚੰਦਨ ਪਾਸਿ ॥੧੧॥

(ਸਲੋਕ ਭ: ਕਬੀਰ ਜੀਉ ਕੇ, ਪੰਨਾ ੧੩੬੫)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
ਗ															
ਰ	—	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਧ	ਪਧ	ਸੰ	—	—	ਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ
ਚੰ	ऽ	ਦ	ਨ	ਕਾ	ऽ	ਬਿ	ਰऽ	ਵਾ	ऽ	ऽ	ਭ	ਲਾऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ
—	ਮ	—	ਮ	ਪ	—	ਧ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ
ऽ	ਬੇ	ऽ	ੜ੍ਹਿਓ	ਢਾ	ऽ	ਕ	ਪ	ਲਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽਸ	ਕ	ਬੀ	ऽਰ

ਅੰਤਰਾ

	ਪ	ਪ	ਪ	ਧ	—	ਪ	ਧ	ਸੰ	—	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	—	—	—
	ਓ	ਇ	ਭੀ	ਚੰ	ऽ	ਦ	ਨ	ਹੋ	ऽ	ਇ	ਰ	ਹੇ	ऽ	ऽ	ऽ
—	ਧ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	—	ਗੰ	ਗੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ
ऽ	ਬ	ਸੇ	ਜੁ	ਚੰ	ऽ	ਦ	ਨ	ਪਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽਸ

੨. ਰਾਗ ਆਸਾ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਕਹਾ ਭਇਓ ਜਉ ਤਨੁ ਭਇਓ ਛਿਨੁ ਛਿਨੁ ॥
ਪ੍ਰੇਮੁ ਜਾਇ ਤਉ ਡਰਪੈ ਤੇਰੋ ਜਨੁ ॥੧॥
ਤੁਝਹਿ ਚਰਨ ਅਰਬਿੰਦ ਭਵਨ ਮਨੁ ॥
ਪਾਨ ਕਰਤ ਪਾਇਓ ਪਾਇਓ ਰਾਮਈਆ ਧਨੁ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਸੰਪਤਿ ਬਿਪਤਿ ਪਟਲ ਮਾਇਆ ਧਨੁ ॥
ਤਾ ਮਹਿ ਮਗਨ ਹੋਤ ਨ ਤੇਰੋ ਜਨੁ ॥੨॥
ਪ੍ਰੇਮ ਕੀ ਜੇਵਰੀ ਬਾਧਿਓ ਤੇਰੋ ਜਨ ॥
ਕਹਿ ਰਵਿਦਾਸ ਛੂਟਿਬੋ ਕਵਨ ਗੁਨ ॥੩॥

(ਆਸਾ ਭਗਤ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀਉ, ਪੰਨਾ ੪੮੬)

ਅਸਥਾਈ

0				3				×				2			
—	ਧ	ਧ	ਪ	ਧ	ਸਂ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	ਰ	ਰ	ਸ	ਸ
ऽ	ਤੁ	ਝਹਿ	ਚ	ਰ	ਨ	ਅ	ਰ	ਬਿੰ	ऽ	ਦ	ਭ	ਵ	ਨ	ਮ	ਨ
—	ਰਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਪ	ਪ	ਧ	ਪਧ	ਨ
ऽ	ਪਾऽ	ਨ	ਕ	ਰ	ਤ	ਪਾ	ਇਓ	ਪਾ	ਇਓ	ऽ	ਰਾ	ਮਈ	ਆ	ਧऽ	ਨ
—	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	ਰ	ਮ	ਪ	ਧ	ਪ	ਪ	ਪ	ਪ
ऽ	ਪਾ	ਨ	ਕ	ਰ	ਤ	ਪਾ	ਇਓ	ਪਾ	ਇਓ	ऽ	ਰਾ	ਮਈ	ਆ	ਧ	ਨ

ਅੰਤਰਾ

												ਰਂ			
	ਪ	ਪ	ਧ	ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਸਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਗਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਨ
	ਕ	ਹਾ	ਭ	ਇਓ	ऽ	ਜਉ	ऽ	ਤ	ਨ	ਭ	ਇਓ	ਛਿ	ਨ	ਛਿ	ਨ
ਧਪ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	ਸ
ऽऽ	ਪ੍ਰੇ	ਮ	ਜਾ	ਇ	ऽ	ਤਉ	ऽ	ਡ	ਰ	ਪੈ	ਤੇ	ਰੈ	ऽ	ਜ	ਨ
—	ਧ	ਧ	ਪ												
ऽ,	ਤੁ	ਝਹਿ	ਚਰਨ												

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੩. ਰਾਗ ਆਸਾ, ਛੋਟੀ ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਪਾਤੀ ਤੋਰੈ ਮਾਲਿਨੀ ਪਾਤੀ ਪਾਤੀ ਜੀਉ ॥
ਜਿਸੁ ਪਾਹਨ ਕਉ ਪਾਤੀ ਤੋਰੈ ਸੋ ਪਾਹਨ ਨਿਰਜੀਉ ॥੧॥
ਭੂਲੀ ਮਾਲਨੀ ਹੈ ਏਉ ॥
ਸਤਿਗੁਰੁ ਜਾਗਤਾ ਹੈ ਦੇਉ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਬ੍ਰਹਮੁ ਪਾਤੀ ਬਿਸਨੁ ਡਾਰੀ ਫੂਲ ਸੰਕਰ ਦੇਉ ॥
ਤੀਨਿ ਦੇਵ ਪ੍ਰਤਖਿ ਤੋਰਹਿ ਕਰਹਿ ਕਿਸ ਕੀ ਸੇਉ ॥੨॥
ਪਾਖਾਨ ਗਢਿ ਕੈ ਮੂਰਤਿ ਕੀਨੀ ਦੇ ਕੈ ਛਾਤੀ ਪਾਉ ॥
ਜੇ ਏਹ ਮੂਰਤਿ ਸਾਚੀ ਹੈ ਤਉ ਗੜ੍ਹਣਹਾਰੇ ਖਾਉ ॥੩॥
ਭਾਤੁ ਪਹਿਤਿ ਅਰੁ ਲਾਪਸੀ ਕਰਕਰਾ ਕਾਸਾਰੁ ॥
ਭੋਗਨ ਹਾਰੇ ਭੋਗਿਆ ਇਸੁ ਮੂਰਤਿ ਕੇ ਮੁਖ ਛਾਰੁ ॥੪॥
ਮਾਲਿਨਿ ਭੂਲੀ ਜਗੁ ਭੁਲਾਨਾ ਹਮ ਭੁਲਾਨੇ ਨਾਹਿ ॥
ਕਹੁ ਕਬੀਰ ਹਮ ਰਾਮ ਰਾਖੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਿ ਹਰਿ ਰਾਇ ॥੫॥

(ਆਸਾ ਸ੍ਰੀ ਕਬੀਰ ਜੀਉ, ਪੰਨਾ ੪੭੯)

ਅਸਥਾਈ

×				੨				੦				੩			
						ਪ	—	ਪ	—	—	ਧ	ਸਂ	ਰਂ	ਗਂ	ਗਂ
						ਭੁ	ऽ	ਲੀ	ऽ	ऽ	ਮਾ	ਲ	ਨੀ	ऽ	ਹੈ
ਰਂ	ਗ਼ਂ	ਰਂ	ਸਂ	—	—	ਰਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	—	ਨਧ	ਨ	ਧਪ	—	ਧ
ਏ	ਊ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਸ	ਤ	ਗੁ	ਰ	ऽ	ਜਾऽ	ਗ	ਤਾऽ	ऽ	ਹੈ
ਸਂ	ਸਂ	—	—	—	—	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	—	ਗ	ਗ	ਰ	—	ਸ
ਦੇ	ਊ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ,	ਸ	ਤ	ਗੁ	ਰ	ऽ	ਜਾ	ਗ	ਤਾ	ऽ	ਹੈ
ਸ	ਸ	—	—	—	—										
ਦੇ	ਊ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ										

ਅੰਤਰਾ

											ਨ				
						ਪ	—	ਪ	—	—	ਧ	—	ਸਂ	—	—
						ਪਾ	ऽ	ਤੀ	ऽ	ऽ	ਤੋਂ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ऽ
ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	—	—	ਰਂ	—	ਰਂ	—	—	ਰਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਗਂ	ਰਂ
ਮਾ	ਲ਼	ਨੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ਪਾ	ऽ	ਤੀ	ऽ	ऽ	ਪਾ	ऽ	ਤੀ	ऽ	ऽ
ਗਂ	ਰਂ	—	ਸਂ	—	—	ਗਂ	ਗਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਗ਼ਂ	—	ਰਂ
ਜੀ	ਉ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ,	ਜਿ	ਸ	ਪਾ	ऽ	ऽ	ਹ	ਨ	ਕਉ	ऽ	ऽ
											ਨ				
ਸਂ	—	—	—	—	—	ਧ	—	ਪ	—	—	ਧ	—	ਸਂ	—	ਨਧ
ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਪਾ	ऽ	ਤੀ	ऽ	ऽ	ਤੋਂ	ऽ	ਰੈ	ऽ	ऽऽ
ਸਂ	—	—	ਨ	ਧ	—	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	—	ਪ	ਪ	ਧ	ਨ	ਨ
ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਸੋ	ऽ	ਪਾ	ऽ	ऽ	ਹ	ਨ	ਨਿ	ऽ	ਰ
ਪ	ਧ	—	ਪ	—	—	ਪ	—	ਪ							
ਜੀ	ਉ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ,	ਭੁ	ऽ	ਲੀ							

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੪. ਰਾਗ ਆਸਾ, ਛੋਟੀ ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਚਾਰਿ ਬਰਨ ਚਉਹਾ ਕੇ ਮਰਦਨ ਖਟੁ ਦਰਸਨ ਕਰ ਤਲੀ ਰੇ ॥
ਸੁੰਦਰ ਸੁਘਰ ਸਰੂਪ ਸਿਆਨੇ ਪੰਚਹੁ ਹੀ ਮੋਹਿ ਛਲੀ ਰੇ ॥੧॥
ਜਿਨਿ ਮਿਲਿ ਮਾਰੇ ਪੰਚ ਸੂਰਬੀਰ ਐਸੋ ਕਉਨੁ ਬਲੀ ਰੇ ॥
ਜਿਨਿ ਪੰਚ ਮਾਰਿ ਬਿਦਾਰਿ ਗੁਦਾਰੇ ਸੋ ਪੂਰਾ ਇਹ ਕਲੀ ਰੇ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥

ਵਡੀ ਕੋਮ ਵਸਿ ਭਾਗਹਿ ਨਾਹੀ ਮੁਹਕਮ ਫਉਜ ਹਠਲੀ ਰੇ ॥
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਤਿਨਿ ਜਨਿ ਨਿਰਦਲਿਆ ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਕੈ ਝਲੀ ਰੇ ॥੨॥

(ਆਸਾ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੪੦੪)

ਅਸਥਾਈ

×				੨				੦				੩			
												ਗ			
						ਸ	—	ਮ	—	—	ਮ	ਰ	ਮ	—	ਮ
						ਐ	ऽ	ਸੋ	ऽ	ऽ	ਕਉ	ऽ	ਨ	ऽ	ਥ
ਪ	—	ਪ	ਧ	ਨ	—	ਨ	ਸਂ	ਨ	ਧ	—	ਪ	ਧ	ਪ	ਮਗ	ਮ
ਲੀ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ऽ	ऽ	ਐ	ऽ	ਸੋ	ऽ	ऽ	ਕਉ	ऽ	ਨ	ऽऽ	ਥ
ਪ	ਧ	ਪ	—	—	—	ਧ	ਧ	ਧ	ਧ	—	ਪ	ਧ	ਪ	—	ਮ
ਲੀ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ऽ	ऽ,	ਜਿ	ਨ	ਮਿ	ਲ	ऽ	ਮਾ	ਰੇ	ਪਂ	ऽ	ਚ
ਗ	—	ਰ	ਰ	ਸ	ਸ										
ਸੂ	ऽ	ऽ	ਰ	ਬੀ	ਰ										

ਅੰਤਰਾ

						ਪ	ਪ	ਪ	ਪ	—	ਧ	—	ਸਂ	—	ਨਧ
						ਜਿ	ਨ	ਪਂ	ਚ	ऽ	ਮਾ	ऽ	ਰ	ऽ	ऽऽ
ਸਂ	—	—	—	—	—	ਪ	ਪ	ਪ	—	ਧ	ਸਂ	—	ਰਂ	—	ਸਂ
ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਬਿ	ਦਾ	ਰ	ऽ	ਗੁ	ਦਾ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ऽ
ਨ	—	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ	ਸਂ	—	ਸਂ	—	—	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ
ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਸੋ	ऽ	ਪੂ	ऽ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ਇ	ਹ	ਕ
ਨ	ਧ	ਪ	ਧ	ਨ	—	ਨ	ਸਂ	ਨ	ਧ	—	ਪ	ਧ	ਪ	ਮਗ	ਮ
ਲੀ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ऽ	ऽ	ਸੋ	ऽ	ਪੂ	ऽ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ਇ	ਹऽ	ਕ
ਪ	ਧ	ਪ	—	—	—	ਧ	ਧ	ਧ	ਧ	—	ਪ	ਧ	ਪ	—	ਮ
ਲੀ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ऽ	ऽ,	ਜਿ	ਨ	ਮਿ	ਲ	ऽ	ਮਾ	ਰੇ	ਪਂ	ऽ	ਚ
ਗ	—	ਰ	ਰ	ਸ	ਸ										
ਸੂ	ऽ	ऽ	ਰ	ਬੀ	ਰ	ਐਸੋ ..									

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੫. ਰਾਗ ਆਸਾ, ਛੋਟੀ ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਤ ਲਯ)

ਪਉੜੀ ॥ ਤਿਥੈ ਤੂ ਸਮਰਥੁ ਜਿਥੈ ਕੋਇ ਨਾਹਿ ॥
ਓਥੈ ਤੇਰੀ ਰਖ ਅਗਨੀ ਉਦਰ ਮਾਹਿ ॥
ਸੁਣਿ ਕੈ ਜਮ ਕੇ ਦੂਤ ਨਾਇ ਤੇਰੈ ਛਡਿ ਜਾਹਿ ॥
ਭਉਜਲੁ ਬਿਖਮੁ ਅਸਗਾਹੁ ਗੁਰ ਸਬਦੀ ਪਾਰਿ ਪਾਹਿ ॥
ਜਿਨ ਕਉ ਲਗੀ ਪਿਆਸ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਸੇਇ ਖਾਹਿ ॥
ਕਲਿ ਮਹਿ ਏਹੋ ਪੁੰਨੁ ਗੁਣ ਗੋਵਿੰਦ ਗਾਹਿ ॥
ਸਭਸੈ ਨੋ ਕਿਰਪਾਲੁ ਸਮ੍ਹਾਲੇ ਸਾਹਿ ਸਾਹਿ ॥
ਬਿਰਥਾ ਕੋਇ ਨ ਜਾਇ ਜਿ ਆਵੈ ਤੁਧੁ ਆਹਿ ॥ ੯ ॥

(ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਵਾਰ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੯੬੧)

ਅਸਥਾਈ

×				੨				੦				੩			
						ਪ	ਧ	ਪ	ਧਪ	ਮ	ਗ	—	ਰ	—	ਸ
						ਕ	ਲ	ਮਹਿ	ऽऽ	ऽ	ਏ	ऽ	ਹੋ	ऽ	ऽ
ਸ	ਸ	—	—	—	—	ਮ	—	ਮ	—	—	ਪ	—	ਧ	ਨ	ਨ
ਪੁੰ	ਨ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ,	ਗੁ	ऽ	ਣ	ऽ	ऽ	ਗੋ	ऽ	ਵਿੰ	ऽ	ਦ
ਧ	ਪ	—	ਮ	ਮ	—										
ਗਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਹਿ	ऽ										

ਅੰਤਰਾ

						ਪ	—	ਪ	—	—	ਧ	—	ਸਂ	—	ਨਧ
						ਤਿ	ऽ	ਥੈ	ऽ	ऽ	ਤੂ	ऽ	ਸ	ऽ	ਮऽ
ਸਂ	ਸਂ	—	—	—	—	ਸਂ	—	ਰਂ	—	ਸਂ	ਨ	—	ਸਂ	—	ਨ
ਰ	ਥ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਜਿ	ऽ	ਥੈ	ऽ	ऽ	ਕੋ	ऽ	ਇ	ऽ	ऽ
ਧ	—	ਪ	—	ਪ	—	ਰਂ	—	ਰਂ	—	—	ਰਂ	ਮਂ	ਰਂ	ਗਂ	ਰਂ
ਨਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਹਿ	ऽ	ਓ	ऽ	ਥੈ	ऽ	ऽ	ਤੇ	ऽ	ਰੀ	ऽ	ऽ
ਗਂ	ਰਂ	—	ਸਂ	—	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	—	ਨ	ਧ	ਧ	ਨ	ਨ
ਰ	ਖ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਅ	ਗ	ਨੀ	ऽ	ऽ	ਉ	ऽ	ਦ	ऽ	ਰ
ਧ	ਪ	—	ਮ	ਮ	—										
ਮਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਹਿ	ऽ, ਕਲ ਮਹਿ...										

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੬. ਰਾਗ ਆਸਾ, ਛੋਟੀ ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਕੋਟਿ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਕੋ ਠਾਕੁਰੁ ਸੁਆਮੀ, ਸਰਬ ਜੀਆ ਕਾ ਦਾਤਾ ਰੇ ॥
ਪ੍ਰਤਿਪਾਲੈ ਨਿਤ ਸਾਰਿ ਸਮਾਲੈ ਇਕੁ ਗੁਨੁ ਨਹੀ ਮੂਰਖਿ ਜਾਤਾ ਰੇ ॥੧॥
ਹਰਿ ਆਰਾਧ ਨ ਜਾਨਾ ਰੇ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਗੁਰੁ ਗੁਰੁ ਕਰਤਾ ਰੇ ॥
ਹਰਿ ਜੀਉ ਨਾਮ ਪਰਿਓ ਰਾਮਦਾਸੁ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਦੀਨ ਦਇਆਲ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਸੁਖ ਸਾਗਰ ਸਰਬ ਘਟਾ ਭਰਪੂਰੀ ਰੇ ॥
ਪੇਖਤ ਸੁਨਤ ਸਦਾ ਹੈ ਸੰਗੇ ਮੈ ਮੂਰਖ ਜਾਨਿਆ ਦੂਰੀ ਰੇ ॥੨॥
ਹਰਿ ਬਿਅੰਤੁ ਹਉ ਮਿਤਿ ਕਰਿ ਵਰਨਉ ਕਿਆ ਜਾਨਾ ਹੋਇ ਕੈਸੋ ਰੇ ॥
ਕਰਉ ਬੇਨਤੀ ਸਤਿਗੁਰ ਅਪੁਨੇ ਮੈ ਮੂਰਖ ਦੇਹੁ ਉਪਦੇਸੋ ਰੇ ॥੩॥
ਮੈ ਮੂਰਖ ਕੀ ਕੇਤਕ ਬਾਤ ਹੈ ਕੋਟਿ ਪਰਾਧੀ ਤਰਿਆ ਰੇ ॥
ਗੁਰੁ ਨਾਨਕੁ ਜਿਨ ਸੁਣਿਆ ਪੇਖਿਆ ਸੇ ਫਿਰਿ ਗਰਭਾਸਿ ਨ ਪਰਿਆ ਰੇ ॥੪॥

(ਰਾਗੁ ਸੋਰਠਿ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੬੧੨)

ਅਸਥਾਈ

×				੨				੦				੩			
						ਸ									
						ਧ਼	—	ਸ	ਰ	—	ਗਰ	ਗ	ਰ	—	ਸ
						ਨਾ	ऽ	ਮ	ਪ	ऽ	ਰਿਓ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ਮ
ਗ	ਰ	—	--	—	ਰ	ਸ	ਧ਼	ਸ	ਰ	—	ਗਤ	ਗ	ਰ	—	ਸ
ਦਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਸ	ਨਾ	ऽ	ਮ	ਪ	ऽ	ਰਿਓ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ਮ
ਸ	--	—	—	—	ਸ	ਸ	—	—	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	—	ਮ	ਗ
ਦਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਸ,	*	*	*	ਹ	ਰਿ	ਅ	ਰਾ	ऽ	ਧ	ਨ
ਗ															
ਰ	—	ਮ	—	ਮ	ਪ	ਪ	ਧ	—	ਧ	ਧ	ਧ	ਧ	ਪ	ਪ	ਮ
ਜਾ	ऽ	ਨਾ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਹਤਿ	ਹ	ਰਿ	ਗੁ	ਰ	ਗੁ	ਰ
ਮ	ਮ	ਮ	ਧ	ਪ	—	—	—	—	ਧ	ਧ	ਧ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ
ਕ	ਰ	ਤਾ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਹਰਿ	ਜੀ	ਉ	ਨਾ	ऽ	ਮ	ऽ
ਮ	ਪਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	ਧ਼	ਸ	ਰ—						
ਪ	ਰਿਓ	ਰਾ	ਮ	ਦਾ	ऽਸ,	ਨਾ	ऽ	ਮ	ਪਃਤਿਓ...						

ਅੰਤਰਾ

									ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਗ
									ਕੋ	ਟ	ਬ੍ਰਹ	ਮੰ	ਡ	ਕੋ	ऽ
ਰ	—	ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਧ	—	ਧ	ਧ	ਧ	ਧ	—	ਪ	ਧ
ਠਾ	ऽ	ਕੁ	ਰ	ਸੁਆ	ऽ	ਮੀ	ऽ	ऽ	ਸਰ	ਬ	ਜੀ	ਆ	ऽ	ਕਾ	ऽ
ਪ															
ਮ	—	ਪ	ਧ	ਪ	—	—	—	ਪ							
ਜਾ	ऽ	ਤਾ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ,	—	—	ਧ	—	ਸੰ	—	ਨਧ
						ਪ੍ਰ	ਭ	ਪਾ	ऽ	ऽ	ਲੇ	ऽ	ਨਿ	ऽ	ऽऽ
ਸੰ	—	—	—	—	—	ਪ	—	ਪ	ਧ	—	ਸੰ	—	ਰੰ	ਗੰ	ਰੰ
ਤ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਸਾ	ऽ	ਰ	ਸ	ऽ	ਮਾ	ऽ	ਲੈ	ऽ	ऽ
ਸੰ	—	—	ਨ	ਧ	—	—	—	ਧ	ਸੰ	ਸੰ	ਅੰਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ
ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ,	ऽ	ऽ	ਇਕ	ਗੁ	ਨ	ਨਹੀ	ਮੂ	ऽ	ਰ	ਖ
ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	ਧ਼	ਸ	ਰ—						
ਜਾ	ऽ	ਤਾ	ऽ	ਰੇ	ऽ,	ਨਾ	ऽ	ਮ	ਪਰਿਓ...						

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

ਨੋਟ :—ਇਸੇ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਦੂਜੀ ਰੀਤ (ਟਿਯੂਨ) ਤਾਲ ਕਹਿਰਵਾ ਵਿਚ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੀ ਹੈ ।

੭. ਰਾਗ ਆਸਾ, ਤਾਲ ਕਹਿਰਵਾ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਅਸਥਾਈ

×				०				×				०			
												ਸ	ਧ਼	ਮ	ਰ
												ਹ	ਰਿ	ਆ	ऽ
ਰ	ਗ਼	—	—	—	ਰ	—	ਸ	ਰ	ਸ	ਸ	—	ਸ	ਧ਼	ਸ	ਰ
ਰਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਧ	ऽ	ਨ	ਜਾ	ऽ	ਨਾ	ऽ	ਹ	ਰਿ	ਆ	ऽ
ਗ	—	—	—	—	ਰ	—	ਸ	ਰ	ਸ	ਸ	—	ਸ	—	—	—
ਰਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਧ	ऽ	ਨ	ਜਾ	ऽ	ਨਾ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ऽ	ऽ
—	ਧ	ਧ	ਧ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	—
ऽ	ਹਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਗੁ	ਰ	ਗੁ	ਰ	ਕ	ਰ	ਤਾ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ऽ	ऽ

—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ	ਪ	ਧ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਸ	ਰ
ऽ	ਹਰਿ	ਜੀ	ਉ	ਨਾ	ऽ	ਮ	ਪ	ਰਿਓ	ऽ	ਰਾ	ਮ	ਦਾ	ਸ,	ਆ	ऽ
ਰ	ਗ	—	—												
ਰਾ	ऽ	ऽ	ऽ	—ਧ ਨ ਜਾਨਾ...											

ਅੰਤਰਾ

	ਸ	ਸ	ਗਮ	ਮ	ਮ	ਮ	—	(ਗ) ਰ	—	ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਧ
	ਕੋ	ਟ	ਬ੍ਰਹ	ਮੰ	ਡ	ਕੋ	ऽ	ਠਾ	ऽ	ਕੁ	ਰ	ਸੁਆ	ऽ	ਮੀ	ऽ
—	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਧ	ਪ	ਮ	—	ਪ	ਧ	ਪ	—	—	—
ऽ	ਸਰ	ਬ	ਜੀ	ਆ	ऽ	ਕਾ	ऽ	ਦਾ	ऽ	ਤਾ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ऽ	ऽ
—	ਪ	ਪ	ਧ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਰਂ	ਗਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	—
ऽ	ਪ.	ਤ	ਪਾ	ਲੈ	ऽ	ਨਿ	ਤ	ऽ	ਸਾ	ਰ	ਸ	ਮਾ	ऽ	ਲੈ	ऽ
ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ	ਪ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਸ	ਰ
ਇਕ	ਗੁ	ਨ	ਨਹੀ	ਮੂ	ऽ	ਰ	ਖ	ਜਾ	ऽ	ਤਾ	ऽ	ਰੇ	ऽ,	ਆ	ऽ
ਰ	ਗ	—													
ਰਾ	ऽ	ਧ ਨ ਜਾਨਾ ..													

ਨੋਟ :—ਇਹ ਬਹੁਤ ਮਿੱਠੀ ਤੇ ਸਾਧਾਰਨ ਟਿਊਨ ਹੈ ।

੮. ਰਾਗ ਆਸਾ, ਤਾਲ ਕਹਿਰਵਾ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਤੁਮ ਚੰਦਨ ਹਮ ਇਰੰਡ ਬਾਪੁਰੇ ਸੰਗਿ ਤੁਮਾਰੇ ਬਾਸਾ ॥
ਨੀਚ ਰੂਖ ਤੇ ਊਚ ਭਏ ਹੈ ਗੰਧ ਸੁਗੰਧ ਨਿਵਾਸਾ ॥੧॥
ਮਾਧਉ ਸਤ ਸੰਗਤਿ ਸਰਨਿ ਤੁਮਾਰੀ ॥
ਹਮ ਅਉਗਨ ਤੁਮ੍ਹ ਉਪਕਾਰੀ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਤੁਮ ਮਖਤੂਲ ਸੁਪੇਦ ਸਪੀਅਲ ਹਮ ਬਪੁਰੇ ਜਸ ਕੀਰਾ ॥
ਸਤ ਸੰਗਤਿ ਮਿਲਿ ਰਹੀਐ ਮਾਧਉ ਜੈਸੇ ਮਧੁਪ ਮਖੀਰਾ ॥੨॥
ਜਾਤੀ ਓਛਾ ਪਾਤੀ ਓਛਾ,ਓਛਾ ਜਨਮੁ ਹਮਾਰਾ ॥
ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਕੀ ਸੇਵ ਨ ਕੀਨੀ੍ ਕਹਿ ਰਵਿਦਾਸ ਚਮਾਰਾ ॥੩॥

(ਆਸਾ ਸ੍ਰੀ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀਉ, ਪੰਨਾ ੪੮੬)

ਅਸਥਾਈ

×				०				×				०		ਪ.	ਧ.
														ਮਾ	ऽ
ਧ.	ਸ	—	—	—	—	ਰ	ਗ	ਸ	ਰ	ਸ	—	—	—	ਪ	ਮ
ਧਉ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਮਾ	ऽ	ਧਉ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਸ	ਤ

ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਸ	ਰ	ਗ	ਸ	ਰ	ਸ	—	—	—	ਸ	ਸ
ਸੰ	ऽ	ਗ	ਤ	ਸ	ਰ	ਨ	ਤੂ	ਮਾ	ऽ	ਗੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ਹ	ਮ
—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਪ	ਧ	ਨ	ਪ	ਧ	ਪ	—	—	—	ਪ	ਮ
ऽ	ਅਉ	ਗ	ਨ	ਤੁ	ਮ	ਉ	ਪ	ਕਾ	ऽ	ਗੀ	ऽ	ऽ	ऽ,	ਸ	ਤ
ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਸ	ਰ	ਗ	ਸ	ਰ	ਸ	—	—	—		
ਸੰ	ऽ	ਗ	ਤ	ਗ	ਸ	ਨ	ਤੂ	ਮਾ	ऽ	ਗੀ	ऽ	ऽ	ऽ		

ਅੰਤਰਾ

	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਪ	—	ਧ	ਪਧ	ਨ
	ਤੁ	ਮ	ਚੰ	ਦ	ਨ	ਹ	ਮ	ਇੰ	ਰ	ਡ	ਬਾ	ऽ	ਪ	ਰੇऽ	ऽ
—	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਨ	ਪ	ਧ	ਨ	ਪ	ਧ	ਧ	ਪ	—	—	—	—
ऽ	ਸੰ	ਗ	ਤੁ	ਮਾ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ਬਾ	ऽ	ਸਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
—	ਪ	ਪ	ਧ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਗਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	—
ऽ	ਨੀ	ਚ	ਰੂ	ऽ	ਖ	ਤੇ	ऽ	ਊ	ऽ	ਚ	ਭ	ਏ	ऽ	ਹੈ	ऽ
—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਪ	ਧ	ਨ	ਪ	ਧ	ਪ	—	—	—	ਪ	ਮ
ऽ	ਗੀ	ਧ	ਸੁ	ਗੀ	ऽ	ਧ	ਨਿ	ਵਾ	ऽ	ਸਾ	ऽ	ऽ	ऽ,	ਸਤਿ	ਸੰ:

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੯. ਰਾਗ ਆਸਾ, ਤਾਲ ਕਹਿਰਵਾ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਪਉਣੁ ਉਪਾਇ ਧਰੀ ਸਭ ਧਰਤੀ ਜਲ ਅਗਨੀ ਕਾ ਬੰਧੁ ਕੀਆ ॥
ਅੰਧੁਲੈ ਦਹਿਸਿਰਿ ਮੂੰਡੁ ਕਟਾਇਆ ਰਾਵਣੁ ਮਾਰਿ ਕਿਆ ਵਡਾ ਭਇਆ ॥੧॥
ਕਿਆ ਉਪਮਾ ਤੇਰੀ ਆਖੀ ਜਾਇ ॥
ਤੂੰ ਸਰਬੇ ਪੂਰਿ ਰਹਿਆ ਲਿਵ ਲਾਇ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਜੀਅ ਉਪਾਇ ਜੁਗਤਿ ਹਥਿ ਕੀਨੀ ਕਾਲੀ ਨਥਿ ਕਿਆ ਵਡਾ ਭਇਆ ॥
ਕਿਸੁ ਤੂ ਪੁਰਖੁ ਜੋਰੂ ਕਉਣ ਕਹੀਐ ਸਰਬ ਨਿਰੰਤਰਿ ਰਵਿ ਰਹਿਆ ॥੨॥
ਨਾਲਿ ਕੁਟੰਬੁ ਸਾਥਿ ਵਰਦਾਤਾ ਬ੍ਰਹਮਾ ਭਾਲਣ ਸ੍ਰਿਸਟਿ ਗਇਆ ॥
ਆਗੈ ਅੰਤੁ ਨ ਪਾਇਓ ਤਾ ਕਾ ਕੰਸੁ ਛੇਦਿ ਕਿਆ ਵਡਾ ਭਇਆ ॥੩॥
ਰਤਨ ਉਪਾਇ ਧਰੇ ਖੀਰੁ ਮਥਿਆ ਹੋਰਿ ਭਖਲਾਏ ਜਿ ਅਸੀ ਕੀਆ ॥
ਕਹੈ ਨਾਨਕੁ ਛਪੈ ਕਿਉ ਛਪਿਆ ਏਕੀ ਏਕੀ ਵੰਡਿ ਦੀਆ ॥੪॥

(ਆਸਾ ਮਹਲਾ ੧, ਪੰਨਾ ੩੫੦)

ਅਸਥਾਈ

×				०				×				०		ਧ	—
														ਕਿਆ	S
ਪ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	ਸ	ਰ	ਰ	ਗ	ਰ	ਸ	ਮ	—
ਉ	ਪ	ਮਾ	S	S	S	ਤੇ	ਰੀ	ਆ	S	ਖੀ	S	ਜਾ	ਇ,	ਕਿਆ	S
ਪ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	ਸ	ਰ	ਰ	ਗ	ਰ	ਸ	ਸ	—
ਉ	ਪ	ਮਾ	S	S	S	ਤੇ	ਰੀ	ਆ	S	ਖੀ	S	ਜਾ	S	ਇ	S
ਸ	ਰ	ਰ	ਰ	ਰ	—	ਰ	ਰ	ਗਰ	ਗ	ਰ	ਸ	ਰ	ਮ	ਪ	ਧ
ਤੂੰ	ਸ	ਰ	ਬੇ	ਪੂ	S	ਰ	ਰਹਿ	ਆS	S	ਲਿ	ਵ	ਲਾ	ਇ,	ਕਿਆ	S

ਅੰਤਰਾ

	ਪ	ਪ	ਧ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸ	ਰਂ	ਰਂ	ਗਂ	ਰਂਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	—
	ਪਉ	ਣ	ਉ	ਪਾ	S	ਇ	ਧ	ਰੀ	S	ਸ	ਭ	ਧS	ਰ	ਤੀ	S
—	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਧ	ਪ	ਮ	—	ਮ	ਧ	ਪ	—	—	—
S	ਜਲ	ਅ	ਗ	ਨੀ	S	ਕਾ	S	ਬੰ	S	ਧ	ਕੀ	ਆ	S	S	S
—	ਧ	ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਗਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	—
S	ਅੰ	ਧ	ਲੈ	ਦ	ਹ	ਸਿ	ਰ	ਮੁੰ	S	ਡ	ਕ	ਟਾ	S	ਇਆ	S
—	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਧ	—	ਪ	ਮ	ਮ	ਧ	ਪ	—	ਧ	—
S	ਰਾ	ਵ	ਣ	ਮਾ	S	ਰ	S	ਕਿਆ	ਵ	ਡਾ	ਭ	ਇਆ	S,	ਕਿਆ	S

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੧੦. ਰਾਗ ਆਸਾ, ਤਾਲ ਦਾਦਰਾ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਤੁਝ ਬਿਨੁ ਅਵਰੁ ਨਾਹੀ ਮੈ ਦੂਜਾ ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਮਨ ਮਾਹੀ ॥
ਤੂੰ ਸਾਜਨੁ ਸੰਗੀ ਪ੍ਰਭੁ ਮੇਰਾ ਕਾਹੇ ਜੀਅ ਡਰਾਹੀ ॥ ੧ ॥
ਤੁਮਰੀ ਓਟ ਤੁਮਾਰੀ ਆਸਾ ॥
ਬੈਠਤ ਊਠਤ ਸੋਵਤ ਜਾਗਤ ਵਿਸਰੁ ਨਾਹੀ ਤੂੰ ਸਾਸ ਗਿਰਾਸਾ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਰਾਖੁ ਰਾਖੁ ਸਰਣਿ ਪ੍ਰਭ ਅਪਨੀ ਅਗਨਿ ਸਾਗਰ ਵਿਕਰਾਲਾ ॥
ਨਾਨਕ ਕੇ ਸੁਖਦਾਤੇ ਸਤਿਗੁਰ ਹਮ ਤੁਮਰੇ ਬਾਲ ਗੁਪਾਲਾ ॥੨॥

(ਆਸਾ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੩੭੮)

ਅਸਥਾਈ

×			०			×			०		
ਸਸ	ਸ	—	ਰ	ਸ	ਸ	ਰ	ਮ	—	ਪ	ਧ	—
ਤੁਮ	ਰੀ	ऽ	ਓ	ਟ	ਤੂ	ਮਾ	ਰੀ	ऽ	ਆ	ਸਾ	ऽ
ਪਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰਸ	ਰ	ਗ	ਰ	ਸ	ਸ	ਸ	—
ਤੁਮ	ਰੀ	ऽ	ਓ	ਟऽ	ਤੂ	ਮਾ	ਰੀ	ऽ	ਆ	ਸਾ	ऽ
ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਪ	ਧ	ਧ	ਧ
ਬੈ	ਠ	ਤ	ਊ	ਠ	ਤ	ਸੋ	ਵ	ਤ	ਜਾ	ਗ	ਤ
ਸੰਰੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਧ	ਮ	ਪ	ਧ	—
ਵਿਸ	ਰ	ਨਾ	ਹੀ	ਤੂੰ	ऽ	ਸਾ	ਸ	ਗਿ	ਰਾ	ਸਾ	ऽ
ਪਧ	ਪ	ਪ	ਗ								
ਤੁਮ	ਰੀ	ऽ	ਓਟ ਤੂ...								

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਪ	ਧ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਗੰ	ਸੰ	ਸੰ	—
ਤੁਝ	ਬਿ	ਨ	ਅਵ	ਰ	ਨਾ	ਹੀ	ਮੈ	ऽ	ਦੂ	ਜਾ	ऽ
ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮਗ	ਮ	ਪ	—	—	—	—
ਤੂੰ	ऽ	ਮੇ	ਰੇ	ਮ	ਨऽ	ਮਾ	ਹੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
ਸੰ	—	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਧ	ਮ	ਪ	ਧ	—
ਤੂੰ	ऽ	ਸਾ	ਜ	ਨ	ਮੈਂ	ਗੀ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਮੇ	ਰਾ	ऽ
ਪਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	ਰ	ਸ	—	—	—	—
ਕਾऽ	ਹੇ	ऽ	ਜੀ	ਅ	ਡ	ਰਾ	ਈ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੧੧. ਰਾਗ ਆਸਾ, ਤਾਲ ਸੂਲਫ਼ਾਕ (ਦਰੁੱਤ ਲਯ)

ਪਾਵਤੁ ਰਲੀਆ ਜੋਬਨਿ ਬਲੀਆ ॥
ਨਾਮ ਬਿਨਾ ਮਾਟੀ ਸੰਗਿ ਰਲੀਆ ॥੧॥
ਕਾਨ ਕੁੰਡਲੀਆ ਬਸਤ੍ਰ ਓਢਲੀਆ ॥
ਸੇਜ ਸੁਖਲਦੀਆ ਮਨਿ ਗਰਬਲੀਆ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਤਲੈ ਕੁੰਚਰੀਆ ਸਿਰਿ ਕਨਿਕ ਛਤਰੀਆ ॥
ਹਰਿ ਭਗਤਿ ਬਿਨਾ ਲੇ ਧਰਨਿ ਗਡਲੀਆ ॥੨॥

ਰੂਪ ਸੁੰਦਰੀਆ ਅਨਿਕ ਇਸਤਰੀਆ ॥
ਹਰਿ ਰਸ ਬਿਨੁ ਸਭਿ ਸੁਆਦ ਫਿਕਰੀਆ ॥੩॥
ਮਾਇਆ ਛਲੀਆ ਬਿਕਾਰ ਬਿਖਲੀਆ ॥
ਸਰਣਿ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਭ ਪੁਰਖ ਦਇਆਲੀਆ ॥੪॥

(ਆਸਾ ਮ: ੫, ਪੰਨਾਂ ੩੯੫)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੩		੦	
ਸੰ	—	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ
ਧਾ	ऽ	ਵ	ਤ	ਰ	ਲੀ	ਆ	ऽ	ऽ	ऽ
ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	ਰ	ਮ	ਪ	ਧ	ਪ	ਧ
ਜੋ	ऽ	ਬ	ਨ	ਬ	ਲੀ	ਆ	ऽ	ऽ	ऽ
ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	ਸ	ਰ
ਨਾ	ऽ	ਮ	ਬਿ	ਨਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਮਾ	ऽ
ਗ	—	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	ਸ	—	—	—
ਟੀ	ऽ	ਸੰ	ਗ	ਰ	ਲੀ	ਆ	ऽ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਪ	—	ਪ	ਧ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	—	—	—
ਕਾ	ऽ	ਨ	ਕੂ	ਡ	ਲੀ	ਆ	ऽ	ऽ	ऽ
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ
ਬ	ऽਸ	ਤ੍ਰ	ਓ	ਢ	ਲੀ	ਆ	ऽ	ऽ	ऽ
ਸੰ	—	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ
ਸੇ	ऽ	ਜ	ਸੁ	ਖ	ਲੀ	ਆ	ऽ	ऽ	ऽ
ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	ਰ	ਮ	ਪ	ਧ	ਪ	ਧ
ਮ	ਨ	ਗ	ਰ	ਬ	ਲੀ	ਆ	ऽ	ऽ	ऽ,
ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	ਸ	ਰ
ਨਾ	ऽ	ਮ	ਬਿ	ਨਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਮਾ	ऽ

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੧੨. ਰਾਗ ਆਸਾ, ਤਾਲ ਸੂਲਫ਼ਾਕ (ਦਰੁੱਤ ਲਯ)

ਪਹਿਲਾਂ ਪੂਤੁ ਪਿਛੈ ਰੀ ਮਾਈ ॥ ਗੁਰੁ ਲਾਗੋ ਚੇਲੇ ਕੀ ਪਾਈ ॥੧॥
ਏਕੁ ਅਚੰਭਉ ਸੁਨਹੁ ਤੁਮ ਭਾਈ ॥ ਦੇਖਤ ਸਿੰਘੁ ਚਰਾਵਤ ਗਾਈ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਜਲ ਕੀ ਮਛੁਲੀ ਤਰਵਰਿ ਬਿਆਈ ॥ ਦੇਖਤ ਕੁਤਰਾ ਲੈ ਗਈ ਬਿਲਾਈ ॥੨॥
ਤਲੈ ਰੇ ਬੈਸਾ ਊਪਰਿ ਸੂਲਾ ॥ ਤਿਸ ਕੈ ਪੇਡ ਲਗੇ ਫਲ ਫੂਲਾ ॥ ੩ ॥
ਘੋਰੈ ਚਰਿ ਭੈਸ ਚਰਾਵਨ ਜਾਈ ॥ ਬਾਹਰਿ ਬੈਲੁ ਗੋਨਿ ਘਰਿ ਆਈ ॥੪॥
ਕਹਤ ਕਬੀਰ ਜੁ ਇਸ ਪਦ ਬੂਝੈ ॥ ਰਾਮ ਰਮਤ ਤਿਸੁ ਸਭੁ ਕਿਛੁ ਸੂਝੈ ॥੫॥

(ਆਸਾ ਸ੍ਰੀ ਕਬੀਰ ਜੀਉ, ਪੰਨਾ ੪੮੧)

ਅਸਥਾਈ

×		0		੨		੩		0	
ਸ	—	ਮ	ਮਗ	ਮ	ਪ	ਪ	—	—	ਧ
ਏ	ऽ	ਕ	ਅ	ਚੰ	ऽ	ਭਉ	ऽ	ऽ	ऽ
ਨ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਪ	—	—	—
ਸੁ	ਨਹੁ	ਤੁ	ਮ	ਭਾ	ऽ	ਈ	ऽ	ऽ	ऽ
ਧ	—	ਧ	ਧ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	—	ਮ
ਦੇ	ऽ	ਖ	ਤ	ਸਿੰ	ऽ	ਘ	ऽ	ऽ	ਚ
ਗ	—	ਰ	ਸ	ਰ	ਸ	ਸ	—	—	—
ਰਾ	ऽ	ਵ	ਤ	ਗਾ	ऽ	ਈ	ऽ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਪ	ਧ	—	ਸਂ	—	ਸਂ	—	—	ਸਂ
ਪ	ਹਿ	ਲਾਂ	ऽ	ਪੂ	ऽ	ਤ	ऽ	ऽ	ਪਿ
ਸਂ	—	ਰਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	—	—
ਛੈ	ऽ	ਰੀ	ऽ	ਮਾ	ऽ	ਈ	ऽ	ऽ	ऽ
ਰਂ	ਗਂ	ਗਂ	—	ਰਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	—	ਸਂ
ਗੁ	ਰ	ਲਾ	ऽ	ਗੋ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਚੇ
ਨ	—	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ	ਪ	—	—	—
ਲੇ	ऽ	ਕੀ	ऽ	ਪਾ	ऽ	ਈ	ऽ	ऽ	ऽ

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੧੩. ਰਾਗ ਆਸਾ, ਝਪਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਸੁਤੁ ਅਪਰਾਧ ਕਰਤ ਹੈ ਜੇਤੇ ॥
ਜਨਨੀ ਚੀਤਿ ਨ ਰਾਖਸਿ ਤੇਤੇ ॥ ੧ ॥
ਰਾਮਈਆ ਹਉ ਬਾਰਿਕੁ ਤੇਰਾ ॥
ਕਾਹੇ ਨ ਖੰਡਸਿ ਅਵਗਨੁ ਮੇਰਾ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਜੇ ਅਤਿ ਕ੍ਰੋਪ ਕਰੇ ਕਰਿ ਧਾਇਆ ॥
ਤਾ ਭੀ ਚੀਤਿ ਨ ਰਾਖਸਿ ਮਾਇਆ ॥ ੨ ॥
ਚਿੰਤ ਭਵਨਿ ਮਨੁ ਪਰਿਓ ਹਮਾਰਾ ॥
ਨਾਮ ਬਿਨਾ ਕੈਸੇ ਉਤਰਸਿ ਪਾਰਾ ॥ ੩ ॥
ਦੇਹਿ ਬਿਮਲ ਮਤਿ ਸਦਾ ਸਰੀਰਾ ॥
ਸਹਜਿ ਸਹਜਿ ਗੁਨ ਰਵੈ ਕਬੀਰਾ ॥ ੪ ॥

(ਆਸਾ ਸ੍ਰੀ ਕਬੀਰ ਜੀਉ, ਪੰਨਾ ੪੭੮)

ਅਸਥਾਈ

×		੨			੦		੩		
							ਰ		
ਪ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ	—	ਰ	ਗ	ਸ	—	—
ਰਾ	ऽऽ	ਮਈ	ऽऽ	ऽ	ਆ	ऽ	ਹਉ	ऽ	ऽ
					ਗ				
ਰ	ਗ	ਮਗ	ਰਸ	ਸ	ਰ	ਮ	ਰਮ	ਪਧ	ਸਂ
ਬਾ	ऽ	ਰਿऽ	ऽऽ	ਕ	ਤੇ	ऽ	ਰਾऽ	ऽऽ	ऽ,
ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	—	ਧ
ਕਾ	ऽ	ਹੇ	ऽ	ਨ	ਖੰ	ऽ	ਡ	ऽ	ਸ
					ਗ				
ਪ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ	ਸ	ਰ	ਮ	ਰਮ	ਪਧ	ਸਂ
ਅ	ਵऽ	ਗऽ	ऽऽ	ਨ	ਮੈ	ऽ	ਰਾऽ	ऽऽ	ऽ ਰਾਮ...

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਪ	ਧ	—	ਰਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਸਂ
ਸੁ	ਤ	ਅ	ऽ	ਪ	ਰਾ	ऽ	ਧ	ऽ	ਕ
ਪ	ਪ	ਧ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਗਂਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ
ਰ	ਤ	ਹੈ	ऽ	ऽ	ਜੇ	ऽऽ	ਤੇ	ऽ	ऽ;
ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	—	ਧ
ਜ	ਨ	ਨੀ	ऽ	ऽ	ਚੀ	ऽ	ਤ	ऽ	ਨ

					ਗ				
ਪ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ	ਸ	ਰ	ਮ	ਰਮ	ਪਧ	ਸੰ
ਰਾ	ऽऽ	ਖऽ	ऽऽ	ਸ	ਤੇ	ऽ	ਤੇऽ	ऽऽ	ऽ ਰਾਮਈਆ..

ਨੋਟ :—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ, ਜਾਂ ਅਗੋਂ "ਏਕ ਅਚੰਭਉ ਸੁਨਹੁ ਤੁਮ ਭਾਈ" ਵਾਲੀ ਟਿਯਨ ਤੇ ਗਾਓ ।

੧੪. ਰਾਗ ਆਸਾ, ਮੱਤਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਦੂਖੁ ਘਨੋ ਜਬ ਹੋਤੇ ਦੂਰਿ ॥
ਅਬ ਮਸਲਤਿ ਮੋਹਿ ਮਿਲੀ ਹਦੂਰਿ ॥ ॥੧॥
ਚੁਕਾ ਨਿਹੋਰਾ ਸਖੀ ਸਹੇਰੀ ॥
ਭਰਮੁ ਗਇਆ ਗੁਰਿ ਪਿਰ ਸੰਗਿ ਮੇਰੀ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਨਿਕਟਿ ਆਨ ਪ੍ਰਿਅ ਸੇਜ ਧਰੀ ॥
ਕਾਣਿ ਕਢਨ ਤੇ ਛੂਟ ਪਰੀ ॥ ੨ ॥
ਮੰਦਰਿ ਮੇਰੈ ਸਬਦਿ ਉਜਾਰਾ ॥
ਅਨਦ ਬਿਨੋਦੀ ਖਸਮੁ ਹਮਾਰਾ ॥ ੩ ॥
ਮਸਤਕਿ ਭਾਗੁ ਮੈ ਪਿਰੁ ਘਰਿ ਆਇਆ ॥
ਥਿਰੁ ਸੋਹਾਗੁ ਨਾਨਕ ਜਨ ਪਾਇਆ ॥ ੪ ॥ (ਆਸਾ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੩੭੪)

ਅਸਥਾਈ

×		੨			੩			
	ਨ				ਮ			ਰ
ਸੰਸੰ	ਧਪ	ਪਧ	ਪਮ	–ਪ	ਗਗ	ਰਸ	ਗਰ,ਗ	ਸ
ਚੁਕਾ	ऽਨਿ	ਹੋऽ	ਰਾऽ	ऽऽ	ਸਖੀ	ऽਸ	ਹੇऽऽ	ਰੀ,
ਰਰ	ਮਮ	ਪਪ	–,ਧਨ	ਪਧ	ਸੰਸੰ	ਰੰਰੰ	ਸੰਰੰਗੰਰੰ	ਸੰਨਧਪ
ਭਰ	ਮਗ	ਇਆ	ऽਗੁऽ	ऽਰ	ਪਿਰ	ਸੰਗ	ਮੇऽऽऽ	ਰੀऽऽऽ

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਪਧ	ਸੰ	ਸੰਸੰ	—	ਸੰਰੰ	ਰੰ	ਸੰਰੰਗੰਰੰ	ਸੰਨਧਪ
ਦੂ	ਖਘ	ਨੋ	ਜਬ	ऽ	ਹੋऽ	ਤੇ	ਦੂऽऽऽ	ਰऽऽऽ,
			ਰੰ					
ਗੰਗੰ	ਗੰਤੰ	ਰੰਤੰ	ਸੰਸੰ	ਪਧ	ਸੰਸੰ	ਧਪ,ਧ,	ਸੰਨਧਪ	ਮਗਰਸ
ਅਬੁ	ਮਸ	ਲਤਿ	ਮੋਹਿ	ऽऽ	ਮਿਲੀ	ऽऽ,ਹ,	ਦੂऽऽऽ	ਰऽऽऽ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਕੇ ਲਾਓ ।

ਇਹ ਬਹੁਤ ਪੁਰਾਤਨ ਸ਼ਬਦ-ਰੀਤ ਹੈ ।

੧੫. ਰਾਗ ਆਸਾ, ਇਕਤਾਲਾ (ਦਰੁੱਤ ਲਯ)

ਓਹਾ ਪ੍ਰੇਮ ਪਿਰੀ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਕਨਿਕ ਮਾਣਿਕ ਗਜ ਮੋਤੀਅਨ ਲਾਲਨ ਨਹ ਨਾਹ ਨਹੀ ॥੧॥
ਰਾਜ ਨ ਭਾਗ ਨ ਹੁਕਮ ਨ ਸਾਦਨ ॥ ਕਿਛੁ ਕਿਛੁ ਨ ਚਾਹੀ ॥੨॥
ਚਰਨਨ ਸਰਨਨ ਸੰਤਨ ਬੰਦਨ ॥ ਸੁਖੋ ਸੁਖੁ ਪਾਹੀ ॥
ਨਾਨਕ ਤਪਤਿ ਹਰੀ ॥ ਮਿਲੇ ਪ੍ਰੇਮ ਪਿਰੀ ॥੩॥

(ਆਸਾ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੪੦੬)

ਅਥਸਾਈ

×		०		੨		०		੩		੪	
									ਸ	—	ਰ
									ਓਂ	ऽ	ਹਾ
ਗਰ	ਮਗ	ਰ	ਸ	ਨ਼	ਪ਼ਧ਼	ਸ	—	ਰ	ਮ	ਪ	ਧ
ਪ੍ਰੇऽ	ऽऽ	ਮ	ਪਿ	ਰੀ	ऽऽ	ਪ੍ਰੇ	ऽ	ਮ	ਪਿ	ਰ	ऽ
ਪ	ਧ	ਪ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ			
ਪ੍ਰੇ	ऽ	ऽ	ऽ	ਮ	ਪਿ	ਰੀ	ऽ	ऽ			

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਪ	ਧ	ਧ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ
ਕਨਿ	ਕ	ਮਾ	ਣਿਕ	ਗ	ਜ	ਮੋ	ਤੀ	ਅ	ਨ	ਲਾ	ਲ ਨ
ਸਂ	—	ਸਂ	ਨਧ	ਸਂ	ਰਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ਼	ਪ
ਨਹ	ऽ	ਨਾ	ਹऽ	ऽ	ਨ	ਹੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਨ	ਨ	ਧ	ਧ	ਧ	ਧ	ਧ	ਧ
ਰਾ	ਜ	ਨ	ਭਾ	ਗ	ਨ	ਹੁਕ	ਮ	ਨ	ਸਾ	ਦ	ਨ
ਧ	ਧ	ਪ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	—	ਰ
ਕਿ	ਛ	ਕਿ	ਛ	ਨ	ਚਾ	ਹੀ	ऽ	ऽ,	ਓ	ऽ	ਹਾ—
											ਪ੍ਰੇਮ

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਪ	ਪ	ਧ.	ਧ	ਧ	ਸਂ	ਸ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ
ਚਰ	ਨ	ਨ	ਸਰ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਤ	ਨ	ਬੰ	ਦ	ਨ
ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨਧ	ਸਂ	ਰਂ	ਗਂ	ਰ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ
ਸੁ	ਖੋ	ਸੁ	ਖऽ	ऽ	ਪਾ	ਹੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ

ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂਨ	—	—	—	ਧ	ਧ
ਨਾ	ਨ	ਕ	ਤਪ	ਤ	ਹ	ਰੀऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਮਿ	ਲੇ
ਪ	ਧ	ਪ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	—	ਰ
ਪ੍ਰੇ	ऽ	ऽ	ऽ	ਮ	ਪਿ	ਰੀ	ऽ	ऽ,	ਓ	ऽ	ਹਾ

ਪ੍ਰੇਮ...

੧੬. ਰਾਗ ਆਸਾ, ਇਕਤਾਲਾ (ਦਰੁੱਤ ਲਯ)

ਦੋਇ ਮੁਹਾਰ ਲਗਾਮੁ ਪਹਿਰਾਵਉ ॥ ਸਗਲ ਤ ਜੀਨੁ ਗਗਨ ਦਉਰਾਵਉ ॥੧॥
ਅਪਨੈ ਬੀਚਾਰਿ ਅਸਵਾਰੀ ਕੀਜੈ ॥
ਸਹਜ ਕੈ ਪਾਵੜੈ ਪਗੁ ਧਰਿ ਲੀਜੈ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਚਲੁ ਰੇ ਬੈਕੁੰਠ ਤੁਝਹਿ ਲੇ ਤਾਰਉ ॥ ਹਿਚਹਿ ਤ ਪ੍ਰੇਮ ਕੈ ਚਾਬੁਕ ਮਾਰਉ ॥੨॥
ਕਹਤ ਕਬੀਰ ਭਲੇ ਅਸਵਾਰਾ ॥ ਬੇਦ ਕਤੇਬ ਤੇ ਰਹਹਿ ਨਿਰਾਰਾ ॥੩॥

(ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ, ਕਬੀਰ ਜੀ, ਪੰਨਾ ੩੨੯)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਸ	—	ਰ	ਮ	ਪ	ਧ	ਸਂ	—	—	ਧਪ	ਪ	ਧ
*	*	ਚ	ਲ,	ਚ	ਲ	ਰੇ	ऽ	ऽ	ਬੈऽ	ਕੁੰ	ऽ
ਪ										ਰ	
ਮ	—	—	ਪ	ਮਗ	—	ਰ	ਸ	ਗਰ	ਗ	ਸ	—
ਠ	ऽ	ऽ	ਤੁ	ਝਹਿ	ऽ	ਲੇ	ऽ	ਤਾऽ	ऽ	ਰਉ	ऽ;
ਸ	ਸ	—	ਮ	—	ਮ	ਪ	--	ਮੰ	ਧ	ਪ	—
ਹਿ	ਚਹਿ	ऽ	ऽ	ऽ	ਤ	ਪ੍ਰੇ	ऽ	ऽ	ਮ	ਕੈ	ऽ
ਪ	ਧ	(ਪ)	—	—	ਮ	ਗ	—	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ
ਚਾ	ऽ	ਬੁ	ऽ	ऽ	ਕ	ਮਾ	ऽ	ਰਉ	ऽ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਪ	ਧ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	—	—	ਸਂ
ਦੋ	ਇ	ऽ	ऽ	ऽ	ਮੁ	ਹਾ	ऽ	ਰ	ऽ	ऽ	ਲ
ਪ	—	ਧ	ਸਂ	—	ਰਂ	ਸਂ	ਰਂਗਂਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	—
ਗਾ	ऽ	ਮ	ऽ	ऽ	ਪਹਿ	ਰਾ	ऽऽऽ	ਵਉ	ऽ	ऽ	ऽ
			ਨ					ਪ			
ਸਂ	ਸਂ	—	ਧ	—	ਪ	ਧਪ	ਧ	ਮ	—	—	ਪ
ਸ	ਗ	ऽ	ਲ	ऽ	ਤ	ਜੀऽ	ऽ	ਨ	ऽ	ऽ	ऽ

								ਰ			
ਮਗ	ਗ	—	ਰ	—	ਸ	ਗਰ	ਗ	ਸ	—	—	—
ਗਾऽ	ਗ	ऽ	ਨ	ऽ	ਦਉ	ਰਾऽ	ऽ	ਵਉ	ऽ	ऽ	ऽ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੧੭. ਰਾਗ ਆਸਾ, ਇਕਤਾਲਾ (ਦਰੁੱਤ ਲਯ)

ਕਾਲੁ ਨਾਹੀ ਜੋਗੁ ਨਾਹੀ ਨਾਹੀ ਸਤ ਕਾ ਢਬੁ ॥
ਥਾਨਸਟ ਜਗ ਭਰਿਸਟ ਹੋਏ ਡੂਬਤਾ ਇਵ ਜਗੁ ॥੧॥
ਕਲ ਮਹਿ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਸਾਰੁ ॥
ਅਖੀ ਤ ਮੀਟਹਿ ਨਾਕ ਪਕੜਹਿ ਠਗਣ ਕਉ ਸੰਸਾਰੁ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਆਂਟ ਸੇਤੀ ਨਾਕੁ ਪਕੜਹਿ ਸੂਝਤੇ ਤਿਨਿ ਲੋਅ ॥
ਮਗਰ ਪਾਛੈ ਕਛੁ ਨ ਸੂਝੈ ਏਹੁ ਪਦਮੁ ਅਲੋਅ ॥੨॥
ਖਤ੍ਰੀਆ ਤ ਧਰਮੁ ਛੋਡਿਆ ਮਲੇਛ ਭਾਖਿਆ ਗਹੀ ॥
ਸ੍ਰਿਸਟਿ ਸਭ ਇਕ ਵਰਨ ਹੋਈ ਧਰਮ ਕੀ ਗਤਿ ਰਹੀ ॥੩॥
ਅਸਟ ਸਾਜ ਸਾਜਿ ਪੁਰਾਣ ਸੋਧਹਿ ਕਰਹਿ ਬੇਦ ਅਭਿਆਸੁ ॥
ਬਿਨੁ ਨਾਮ ਹਰਿ ਕੇ ਮੁਕਤਿ ਨਾਹੀ ਕਹੈ ਨਾਨਕੁ ਦਾਸੁ ॥੪॥

(ਰਾਗੁ ਧਨਾਸਰੀ ਮ: ੧, ਪੰਨਾ ੬੬੨)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਸ	ਰਗ	ਗ	ਰਗ	ਨ਼ਸ	ਸ	ਰ	ਮ	ਮ	ਪਧ	ਸਂ	—
ਰਾ	ऽऽ	ਮ	ਨਾऽ	ऽऽ	ਮ	ਸਾ	ऽ	ਰ	ਕਲ	ਮਹਿ	ऽ
ਪ	ਧ	ਪ	ਮਗ	ਰਸ	ਰ	ਗ	—	ਰ	ਸ	—	—
ਰਾ	ऽ	ਮ	ਨਾऽ	ऽऽ	ਮ	ਸਾ	ऽ	ऽ	ਰ	ऽ	ऽ;
ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਨਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ
ਅ	ਖੀ	ਤ	ਮੀ	ਟਹਿ	ऽ	ਨਾऽ	ऽ	ਕ	ਪਕ	ੜਹਿ	ऽ
			ਨ			ਧ					
ਨ	ਨ	ਸਂ	ਧ	—	ਪ	ਪ	—	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ
ਠ	ਗ	ਣ	ਕਉ	ऽ	ਸੰ	ਸਾ	ऽ	ऽ	ਰ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਪ	—	ਪ	ਧ	ਧ	—	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—
ਕਾ	ऽ	ਲ	ਨਾ	ਹੀ	ऽ	ਜੋ	ऽ	ਗ	ਨਾ	ਹੀ	ऽ
ਸਂ	ਰਂ	—	ਰਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂਰਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	—	—
ਨਾ	ਹੀ	ऽ	ਸ	ਤ	ਕਾ	ਢऽ	ऽ	ऽ	ਬ	ऽ	ऽ

									ਨ		
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰਨ	-ਨ	ਸੰ	ਧ	ਧ	ਪ
ਥਾ	ਨਸ	ਟ	ਜ	ਗ	ਭ	ਰਿS	Sਸ	ਟ	ਹੱ	ਏ	S
			ਨ			ਧ					
ਨ	—	ਸੰ	ਧ	—	ਪ	ਪ	—	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ
ਡੂ	S	ਬ	ਤਾ	S	ਇਵ	ਜ	S	S	ਗ	S	S

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੧੮. ਰਾਗ ਆਸਾ, ਇਕਤਾਲਾ (ਦਰੁੱਤ ਲਯ)

ਸਜਣੁ ਮੈਡਾ ਚਾਈਆ ਹਭ ਕਹੀਦਾ ਮਿਤੁ ॥
ਹਭੇ ਜਾਣਨਿ ਆਪਣਾ ਕਹੀ ਨ ਠਾਹੇ ਚਿਤੁ ॥੨॥

(ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ ਵਾਰ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੦੯੬)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
							ਸ	ਰ	ਮ	ਪ	ਧ
							ਸ	ਜ	ਣ	ਮੈ	ਡਾ
										ਧ	
ਧੰ	ਸੰ	ਸੰ	—	—	ਪ	ਪ	ਧ	ਸੰ	ਨ	ਪ	ਧ
ਚਾ	ਈ	ਆਂ	S	S	ਹ	ਭ	ਕ	ਹੀ	S	ਦਾ	S
ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ					
ਮਿ	S	ਤ	S	S	S	S					

ਅੰਤਰਾ

						ਪ	ਪ	ਧ	—	ਸੰ	ਸੰ
						ਹ	ਭੇ	ਜਾ	S	ਣ	ਨ
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	—	—	—	ਪ	ਪ	ਧ	—	ਰੰ	ਸੰ
ਆ	ਪ	ਣਾ	S	S	S,	ਹ	ਭੇ	ਜਾ	S	ਣ	ਨ
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	—	ਪ	ਪ	ਧ	ਧ	ਸੰ	—	ਰੰ	—
ਆ	ਪ	ਣਾ	S	ਕ	ਹੀ	S	ਨ	ਠਾ	S	ਹੇ	S
ਰੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮਗ	ਰਸ	ਰ	ਮ	ਪ	ਧ
ਚਿ	SS	ਤ	S	S	S	SS,	ਸS	ਜ	ਣ	ਮੈ	ਡਾ

ਚਾਈਆ...

੧੯. ਰਾਗ ਆਸਾ, ਤਾਲ ਚੰਚਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਲਾਲੁ ਚੋਲਨਾ ਤੈ ਤਨਿ ਸੋਹਿਆ ॥
ਸੁਰਿ ਜਨ ਭਾਨੀ ਤਾਂ ਮਨੁ ਮੋਹਿਆ ॥ ੧ ॥
ਕਵਨ ਬਨੀ ਰੀ ਤੇਰੀ ਲਾਲੀ ॥
ਕਵਨ ਰੰਗਿ ਤੂੰ ਭਈ ਗੁਲਾਲੀ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਤੁਮ ਹੀ ਸੁੰਦਰਿ ਤੁਮਹਿ ਸੁਹਾਗੁ ॥
ਤੁਮ ਘਰਿ ਲਾਲਨੁ ਤੁਮ ਘਰਿ ਭਾਗੁ ॥ ੨ ॥
ਤੂੰ ਸਤਵੰਤੀ ਤੂੰ ਪਰਧਾਨਿ ॥
ਤੂੰ ਪ੍ਰੀਤਮ ਭਾਨੀ ਤੁਹੀ ਸੁਰ ਗਿਆਨਿ ॥ ੩ ॥
ਪ੍ਰੀਤਮ ਭਾਨੀ ਤਾਂ ਰੰਗਿ ਗੁਲਾਲ ॥
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਸੁਭ ਦ੍ਰਿਸਟਿ ਨਿਹਾਲ ॥ ੪ ॥
ਸੁਨਿ ਰੀ ਸਖੀ ਇਹ ਹਮਰੀ ਘਾਲ ॥
ਪ੍ਰਭ ਆਪਿ ਸੀਗਾਰਿ ਸਵਾਰਨਹਾਰ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ਦੂਜਾ ॥

(ਆਸਾ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੩੮੪)

ਅਸਥਾਈ

×			੨				੦			੩			
			ਗ										
			ਰ	ਰ	ਮ	ਮ	ਪ	—	—	ਧ	ਨ	ਧਪ	ਧ
			ਕ	ਵ	ਨ	ਬ	ਨੀ	ऽ	ऽ	ਰੀ	ऽ	ऽऽ	ऽ
—	—	—	ਸੰ	—	ਸੰ	—	ਸੰ	—	ਨਧ	ਨ	—	—	ਧ
ऽ	ऽ	ऽ	ਤੇ	ऽ	ਰੀ	ऽ	ਲਾ	ऽ	ऽऽ	ਲੀ	ऽ	ऽ	ऽ
ਧਮ	ਗਰ	ਸ	ਪ	ਧ	ਧ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	—	ਨਧ	ਨ	—	—
ऽऽ	ऽऽ	ऽ;	ਕ	ਵ	ਨ	ਰੰ	ऽ	ਗ	ऽ	ਤੂੰऽ	ऽ	ऽ	ऽ
ਧ	ਪ	—	ਪ	ਧ	—	ਪ	ਮ	—	—	ਗ	—	—	—
ऽ	ऽ	ऽ	ਭ	ਈ	ऽ	ਗੁ	ਲਾ	ऽ	ऽ	ਲੀ	ऽ	ऽ	ऽ
ਰ	ਸ	—											
ऽ	ऽ	ऽ											

ਅੰਤਰਾ

			ਪ	—	ਧ	ਧ	ਸੰ	ਸੰ	—	ਸੰ	—	—	—
			ਲਾ	ऽ	ਲ	ਚੋ	ऽ	ਲ	ऽ	ਨਾ	ऽ	ऽ	ऽ
—	—	—	ਪ	—	ਪ	ਪ	ਧ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਗੰ	—	—
ऽ	ऽ	ऽ	ਤੈ	ऽ	ਤ	ਨ	ਸੋ	ऽ	ਹਿ	ਆ	ऽ	ऽ	ऽ

ਰੰ	ਸੰ	—	ਰੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	—	ਸੰ	—	ਸੰ	—	—	—
ऽ	ऽ	ऽ	ਲਾ	ऽ	ਲ	ਚੌ	ऽ	ਲ	ऽ	ਨਾ	ऽ	ऽ	ऽ
—	—	—	ਸੰ	—	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	—	ਨਧ	ਨ	—	—	—
ऽ	ऽ	ऽ	ਤੈ	ऽ	ਤ	ਨ	ਸੋ	ऽ	ਹਿऽ	ਆ	ऽ	ऽ	ऽ
ਧ	ਪ	—	ਪ	ਧ	ਧ	ਰੰ	ਸੰ	—	ਨਧ	ਨ	—	—	—
ऽ	ऽ	ऽ	ਸੁ	ਰ	ਜ	ਨ	ਭਾ	ऽ	ऽऽ	ਨੀ	ऽ	ऽ	ऽ
ਧ	ਪ	—	ਪ	ਧ	ਧ	ਪ	ਮ	—	ਮ	ਗ	—	—	—
ऽ	ऽ	ऽ	ਤਾ	ऽ	ਮ	ਨ	ਮੈਂ	ऽ	ਹਿ	ਆ	ऽ	ऽ	ऽ
ਰ	ਸ	—											
ऽ	ऽ	ऽ	ਕਵਨ ਬ...										

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੨੦. ਰਾਗ ਆਸਾ, ਚਾਰਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ੴ ਸਤਿਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰੁ ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਅਜੂਨੀ ਸੈਭੰ ਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ (ਮੂਲ ਮੰਤ੍ਰ—ਜਪੁ ਜੀ, ਪੰਨਾ ੧)

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਧ	—	ਪਮ	ਪ	ਮਗ	ਰਸ,ਰ	ਗ	ਰ	ਰ	ਸ	—	ਸ
ਏ	ऽ	ਕਓ	ਕਾ	ऽऽ	ऽऽਰ	ਸ	ऽ	ਤ	ਨਾ	ऽ	ਮ;
ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	ਧ	ਧ	ਸੰ	—	ਸੰ	ਸੰ	—	—
ਕ	ਰ	ਤਾ	ਪੁ	ਰ	ਖ	ਨਿ	ऽ	ਰ	ਭਉ	ऽ	ऽ
ਰੰ	—	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਪ	ਧ	ਸੰ	ਰੰਗੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰਰੰ
ਨਿ	ऽ	ਰ	ਵੈ	ਰ	ਅ	ਕਾ	ऽ	ਲऽ	ਮੂ	ਰ	ਤਅ
ਨ	ਨ	ਧਪ	ਧਪ	ਮ	—	ਗ	ਰ	ਰ	ਸ	—	ਸ
ਜੂ	ਨੀ	ਸੈऽ	ਭੰऽ	ऽ	ऽ	ਗੁ	ਰ	ਪ੍ਰ	ਸਾ	ऽ	ਦ

੨੧. ਰਾਗ ਆਸਾ, ਤਾਲ ਧਮਾਰ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਸਲੋਕ ॥ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਜਪੰਤਿਆ ਕਛੁ ਨ ਕਹੈ ਜਮਕਾਲੁ ॥
ਨਾਨਕ ਮਨੁ ਤਨੁ ਸੁਖੀ ਹੋਇ ਅੰਤੇ ਮਿਲੈ ਗੋਪਾਲੁ ॥ ੧ ॥
(ਆਸਾ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੪੫੭)

ਅਸਥਾਈ

×					੨		੦			੩			
							ਗ						
							ਰਰ	ਮ	-ਮ	ਪ	—	ਧਨ	ਪਧ
							ਕਛੁ	ਨ	Sਕ	ਹੈ	S	SS	ਜਮ
ਸਂ	—	ਸਂਰਂ	ਸਂਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ	ਰ	ਮ	-ਮ	ਪ	—	ਧਨ	ਪਧ
ਕਾ	S	SS	SS	SS	SS	Sਲ;	ਕਛੁ	ਨ	Sਕ	ਹੈ	S	SS	ਜਮ
			ਸਂ										
ਸਂ	—	ਸਂਰਂ	ਨ	—	ਧ	-ਧ	ਧ	ਧ	ਧਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	-ਧ
ਕਾ	S	SS	S	S	S	Sਲ	ਹਰਿ	ਹ	Sਰਿ	ਨਾ	S	ਮ	Sਜ
ਪ	ਪਧ	-ਪ	ਮ	-ਗ	ਰਗ	ਰਸ							
ਪੰ	SS	Sਤਿ	ਆ	SS	SS	SS							

ਅੰਤਰਾ

×					੨		੦			੩			
							ਪ	ਪ	-ਧ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ
							ਨਾ	ਨ	Sਕ	ਮ	ਨ	ਤ	ਨ
ਰਂ	ਰਂਸਂ	ਰਂਗਂ	ਸਂ	-ਨ	ਧ	ਧ	ਪ	ਧ	ਮ	ਪ	ਪ	ਧ	-ਰਂ
ਸੁ	ਖੀS	SS	ਹੋਂ	SS	S	ਇ	ਅੰ	ਤੇ	S	ਮਿ	ਲੈ	S	Sਗੋ
ਸਂ	—	-ਨ	ਧ	-ਪ	ਮਗ	ਰਸ							
ਪਾ	S	SS	S	SS	SS	Sਲ,	ਕਛੁ ਨ...						

ਨੋਟ :—ਠਾਅ, ਦੁਗੁਨ, ਤਿਗੁਨ ਤੇ ਚੌਗੁਨ ਕਰਕੇ ਤਿਹਾਈ ਲਾਉਣੀ ਅਤੇ ਸੁਰ-ਤਾਲ ਵਿਚ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ।

੨੨. ਰਾਗ ਆਸਾ, ਤਾਲ ਧਮਾਰ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਅਸਥਾਈ

×					੨		੦			੩			
							ਗ						
						ਸਸ	ਰ	ਮ	—	ਪ	—	ਧ	ਪਧ
						ਐਸੇ	ਕਉ	ऽ	ऽ	ਨ	ऽ	ऽ	ऽਥ
ਸਂ	—	—	ਨ	—	ਧ	ਧਪ	ਧ	ਮ	—	ਪ	—	ਧ	ਪਧ
ਲੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽਥ,	ਲੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽਥ
ਸਂਨ	ਧ	-ਪ	ਮ	-ਗ	ਰਗ	ਰਸ							
ਲੀ	ਰੇ	ऽऽ	ऽ	ऽऽ	ऽऽ,	ਐਸੋ							

ਅੰਤਰਾ

							ਰਂਰਂ	ਸਂ	-ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਨਧ
							ਜਿਨ	ਮਿ	ऽਲ	ਮਾ	ऽ	ਰੇ	ऽऽ
ਸਂ	—	—	ਪ	—	ਧ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਧਸਂ	ਰਂਗਂ
ऽ	ऽ	ऽ	ਪਂ	ऽ	ऽ	ਬ	ਸੂ	ਰ	ऽ	ਬੀ	ਰ	ਹਾਂਜੀ	ਮੇਰੇ
ਰਂ	ਰਂ												
ਗਂ	ਸਂ	—	ਨ	—	ਧ	—	ਪਧ	ਮ	—	ਪ	—	ਧ	ਪਧ
ਪ੍ਰਿਆ	ਰੇ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ;	ਸੋऽ	ਪੂ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ऽਕ
ਸਂਨ	ਧ	-ਪ	ਮ	-ਗ	ਰਗ	ਰਸ	ਰ						
ਲੀऽ	ਰੇ	ऽऽ	ऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਐਸੇ	ਕਉ ..						

ਨੋਟ :—ਧਮਾਰ ਤਾਲ ਵਿਚ ਇਹ ਸ਼ਬਦ-ਰੀਤ ਸੀਨਾ-ਬਸੀਨਾ ਚਲੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ, ਇਹੋ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਨੰ ੪ ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਧਮਾਰ ਗਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਗੋਂ ਸ਼ਬਦ 'ਛੋਟੀ ਤਿੰਨਤਾਲ' ਵਿਚ ਗਾਉਣਾ ਵਧੇਰੇ ਚੰਗਾ ਰਹੇਗਾ ।

੨੩. ਰਾਗ ਆਸਾ, ਤਾਲ ਆੜਾ ਚੌਤਾਲਾ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਜਿ ਚੀਨਸੀ ਆਸਾ ਤੇ ਨ ਭਾਵਸੀ ॥
ਰਾਮਾ ਭਗਤਹ ਚੇਤੀਅਲੇ ਅਚਿੰਤ ਮਨੁ ਰਾਖਸੀ ॥੧॥
ਕੈਸੇ ਮਨ ਤਰਹਿਗਾ ਰੇ, ਸੰਸਾਰੁ ਸਾਗਰੁ ਬਿਖੈ ਕੋ ਬਨਾ ॥
ਝੂਠੀ ਮਾਇਆ ਦੇਖਿ ਕੈ ਭੂਲਾ ਰੇ ਮਨਾ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਛੀਪੇ ਕੇ ਘਰਿ ਜਨਮੁ ਦੈਲਾ ਗੁਰ ਉਪਦੇਸ ਭੈਲਾ ॥
ਸੰਤਹ ਕੈ ਪਰਸਾਦਿ ਨਾਮਾ ਹਰਿ ਭੇਟੁਲਾ ॥੨॥

(ਰਾਗੁ ਆਸਾ ਸ੍ਰੀ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ, ਪੰਨਾ ੪੮੬)

ਅਸਥਾਈ

×		੨		੦		੩		੦		੪		੦	
									ਗ	ਰ	ਸ	—	ਸ
									ਕੈ	ਸੇ	ਮ	ऽ	ਨ
ਗ ਰ	ਮ	ਰਮ	ਪਧ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ	ਸ	ਸ	ਸਤ	ਮਮ	ਰਮ	ਪਧ
ਤ	ਰਹਿ	ਗਾऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਰੇ;	ਸੰ	ਸਾ	ऽਰ	ਸਾऽ	ਗਾऽ
ਸੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਧਨ	ਸੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਪ
ਰ	ਬਿऽ	ਖੇऽ	ਕੌऽ	ऽਬ	ਨਾऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਝੂ	ਠੀ	ਮਾऽ	ऽऽ	ਇਆ
ਮ	ਪਧ	ਨ	ਨਨ	ਧਪ	ਧਪ	ਮਪ	ਮਗ	ਰਸ					
ਦੇ	ऽਖ	ਕੈ	ਭੂऽ	ਲਾऽ	ਰੇऽ	ऽਮ	ਨਾ	ऽऽ					

ਅੰਤਰਾ

×		੨		੦		੩		੦		੪		੦	
									ਪ	ਪਧ	ਪਨ	ਸੰ	-ਸੰ
									ਪਾ	ਰ,ਤ੍ਰਹ	ਮਜੰ	ਚੀ	ऽਨ
									ਛੀ	ਪੇਕੇ	ਘਾ	ਜਨ	ਮਦੈ
ਸੰ	ਪ	ਪ	ਧਸੰ	ਸੰ	ਗੰਰੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਨ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਪ	ਪਧ	ਪਧ
ਸੀ	ਆ	ਸਾ	ਤੇऽ	ਨਾ	ਭਾऽ	ऽਵ	ਸੀऽ	ऽऽ,	ਰਾऽ	ਮਾऽ	ਭਗ	ਤਹ	ਚੇਤੀ
ਲਾ	ਗੁਰ	ਉਪ	ਦੇऽ	ਸ	ਭੇऽ	ऽऽ	ਲਾऽ	ऽऽ,	ਸੰऽ	ਤਹ	ਕੰऽ	ਪਤ	ਸਾऽ
ਸੰ	-ਰੰ	ਸੰਨ	ਪਧ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ	ਸ					
ਅਲੇ	ऽਅ	ਚਿੰਤ	ਮਨ	ਰਾऽ	ऽऽ	ਖऽ	ऽऽ	ਸੀ,	ਕੈਸੇ...				
ਦऽ	ऽਨਾ	ਮਾऽ	ਹਰਿ	ਭੇऽ	ऽऽ	ਟऽ	ऽऽ	ਲਾ,	ਕੈਸ...				

ਨੋਟ :—ਇਹ ਪੁਰਾਤਨ ਸ਼ਬਦ-ਰੀਤ ਹੈ ।

੨੪. ਰਾਗ ਆਸਾ, ਪੜਤਾਲ, ਤਾਲ ਰੂਪਕ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਬਾਪਾਰਿ ਗੋਵਿੰਦ ਨਾਏ ॥
ਸਾਧ ਸੰਤ ਮਨਾਏ ਪ੍ਰਿਅ ਪਾਏ ਗੁਨ ਗਾਏ ਪੰਚ ਨਾਦ ਤੂਰ ਵਜਾਏ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਕਿਰਪਾ ਪਾਏ ਸਹਜਾਏ ਦਰਸਾਏ ਅਬ ਰਾਤਿਆ ਗੋਵਿੰਦ ਸਿਉ ॥
ਸੰਤ ਸੇਵਿ ਪ੍ਰੀਤਿ ਨਾਥ ਰੰਗੁ ਲਾਲਨ ਲਾਏ ॥੧॥
ਗੁਰ ਗਿਆਨੁ ਮਨਿ ਦ੍ਰਿੜਾਏ ਰਹਸਾਏ ਨਹੀ ਆਏ ਸਹਜਾਏ ਮਨਿ ਨਿਧਾਨੁ ਪਾਏ ॥
ਸਭ ਤਜੀ ਮਨੈ ਕੀ ਕਾਮ ਕਰਾ ॥
ਚਿਰੁ ਚਿਰੁ ਚਿਰੁ ਚਿਰੁ ਭਇਆ ਮਨਿ ਬਹੁਤੁ ਪਿਆਸ ਲਾਗੀ ॥
ਹਰਿ ਦਰਸਨੋ ਦਿਖਾਵਹੁ ਮੋਹਿ ਤੁਮ ਬਤਾਵਹੁ ॥
ਨਾਨਕ ਦੀਨ ਸਰਣਿ ਆਏ ਗਲਿ ਲਾਏ ॥੨॥ (ਰਾਗੁ ਆਸਾ ਮ: ੫, ਪੜਤਾਲ, ਪੰ. ੪੦੮)

ਅਸਥਾਈ

⊕			੧		੨		⊕			੧		੨	ਸ ਬਾ
													ਰ
ਪ਼	ਧ਼	ਧ਼	ਧ਼	ਸ	ਸ	ਸ	ਸ	ਰ	ਸ	ਰਗ	—	—	ਸ
ਪਾ	ऽ	ਰ	ਗੋਂ	ऽ	ਵਿੰ	ਦ	ਨ	ऽ	ऽ	ਏऽ	ऽ	ऽ,	ਬਾ
ਪ਼	ਧ਼	ਧ਼	ਧ਼	ਸ	ਸ	ਸ	ਸ	ਰ	ਸ	ਰਗ	—	—	ਰਸ
ਪਾ	ऽ	ਰ	ਗੋਂ	ऽ	ਵਿੰ	ਦ	ਨਾ	ऽ	ऽ	ਏऽ	ऽ	ऽ	ऽऽ
					ਰ								
ਧ	—	ਪ	ਮ	ਗ	ਸ	ਰ	ਗ	—	ਰ	ਸ	—	—	—
ਸਾ	ऽ	ਧ	ਸੰ	ऽ	ਤ	ਮ	ਨਾ	ऽ	ऽ	ਏ	ऽ	ऽ	ऽ,
ਮ	ਮ	—	ਮ	—	ਮ	—	ਪ	ਪ	—	ਧ	—	ਧ	—
ਪ੍ਰਿ	ਅ	ऽ	ਪਾ	ऽ	ਪਾ	ऽ	ਗੁ	ਨ	ऽ	ਗਾ	ऽ	ਏ	ऽ
		ਨ	ਪ				ਮ						
ਸੰ	—	ਧ	ਮ	—	—	ਪ	ਗ	ਗ	ਰ	ਸ	—	ਸ	ਸਾ
ਪੰ	ऽ	ਚ	ਨਾ	ऽ	ऽ	ਦ	ਤੂ	ਰ	ਬ	ਜਾ	ऽ	ਏ,	ਬ

ਅੰਤਰਾ—ਇਕਤਾਲਾ (ਰੂਪਕ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਲਯ ਵਿਚ)

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਧ	ਸੰ	ਸੰ	—	ਸੰ	—	ਸੰ
ਕਿ	ਰ	ਪਾ	ਪਾ	ऽ	ਏ	ਸ	ਹ	ऽ	ਜਾ	ऽ	ਏ
ਰੰ	ਸੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧਪ	ਧ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਅ	ਬ	ਰਾ	ऽ	ਤਿਆ	ऽ	ਗੋਂऽ	ऽ	ਵਿੰ	ਦ	ਸਿ	ਉ,
ਰੰਗੰ	—	ਗੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਗੰ	ਸੰ	—	ਸੰ
ਸੈਂऽ	ऽ	ਤ	ਸੇ	ऽ	ਵ	ਪ੍ਰੀ	ऽ	ਤ	ਨਾ	ऽ	ਬ
ਨ਼ਧ	—	ਪ	ਮਗ	ਸ	ਰ	ਗ	—	ਰ	ਸ	—	ਸ
ਟੰऽ	ऽ	ਗ	ਲਾऽ	ਲ	ਨ	ਲਾ	ऽ	ऽ	ਏ	ऽ	ਬਾ ..

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ—ਸੂਲਫ਼ਾਕ (ਰੂਪਕ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਲਯ ਵਿਚ)

×		੦		੨		੩		੦	
ਸ	ਨ਼ਧ਼	ਸ	ਟ	ਗ	ਰ	ਸ	ਸ	—	—
ਗੁ	ਰऽ	ਗਿਆ	ਨ	ਮਨ	ਦ੍ਰਿ	ੜਾ	ਏ	ऽ	ऽ
ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਪ	—
ਰ	ਹ	ਸਾ	ਏ	ਨ	ਹੀ	ਆ	ऽ	ਏ	ऽ

ਫਿਰ ਦੁਬਾਰਾ ਗੁਗ...

ਪ	ਧ	ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ
ਸ	ਹ	ਜਾ	ऽ	ਏ	ऽ	ਮ	ਨ	ਨਿ	ਧਾ
ਧਪ	ਧ	ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ
ऽऽ	ਨ	ਪਾ	ऽ	ਏ	ऽ	ਸ	ਭ	ਤ	ਜੀ
ਰਂ	ਰਂ	—	ਸਂ	ਸਂਰਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	—	—
ਮ	ਨੈ	ऽ	ਕੀ	ਕਾऽ	ऽਮ	ਕ	ਰਾ	ऽ	ऽ

ਇਕਤਾਲਾ (ਲਯ ਬਰਾਬਰ)

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਧ
ਚਿ	ਰ	ਚਿ	ਰ	ਚਿ	ਰ	ਚਿ	ਰ	ਭ	ਇਆ	ऽ	ਮਨ
ਪ	ਧ	ਧ	ਪ	ਮ	ਮ	ਰ	ਮ	ਪਧ	ਪ	—	—
ਬ	ਹੁ	ਤ	ਪਿਆ	ऽ	ਸ	ਲਾ	ऽ	ऽऽ	ਗੀ	ऽ	ऽ,
ਪ	ਪ	ਧ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਗਂ	ਰਂਸਂ	—	ਸਂ
ਹ	ਰਿ	ऽ	ਦ	ਰ	ਸ	ਨੋ	ऽ	ਦਿ	ਖਾऽ	ऽ	ਵਹੁ
ਨ	—	ਨ	ਧ	ਪ	ਪ	ਪ	ਧ	ਨ	ਧਪ	—	—
ਮੋ	ऽ	ਹਿ	ਤੁ	ਮ	ਬ	ਤਾ	ऽ	ऽ	ਵਹੁ	ऽ	ऽ
ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਧ	—	ਪ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	—	ਮ
ਨਾ	ਨ	ਕ	ਦੀ	ऽ	ਨ	ਸ	ਰ	ਣ	ਆ	ऽ	ਏ
ਗ	—	—	ਰ	—	ਸ	ਸ	ਰ	ਗ	ਸ	—	—
ਗ	ऽ	ऽ	ਲ	ऽ	ऽ	ਲਾ	ऽ	ऽ	ਏ	ऽ	ਬਾ...

ਨੋਟ :—ਪੜਤਾਲ ਗਾਉਣ ਸਮੇਂ ਲਯ ਦੀ ਚਾਲ ਇਕ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਤਾਲ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਚਲੇ, ਤਾਂ ਹੀ ਪੜਤਾਲ ਗਾਉਣ ਦਾ ਅਨੰਦ ਹੈ। (ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੨੫. ਰਾਗ ਆਸਾ, ਪੜਟਾਲ, ਇਕਤਾਲਾ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਕਾਮੁ ਕ੍ਰੋਧੁ ਲੋਭੁ ਤਿਆਗੁ ॥ ਮਨਿ ਸਿਮਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਨਾਮ ॥
ਹਰਿ ਭਜਨ ਸਫਲ ਕਾਮ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਤਜਿ ਮਾਨ ਮੋਹ ਵਿਕਾਰ ਮਿਥਿਆ ਜਪਿ ਰਾਮ ਰਾਮ ਰਾਮ ॥
ਮਨ ਸੰਤਨਾ ਕੈ ਚਰਨਿ ਲਾਗੁ ॥੧॥
ਪ੍ਰਭ ਗੋਪਾਲ ਦੀਨ ਦਇਆਲ ਪਤਿਤ ਪਾਵਨ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਹਰਿ ਚਰਣ ਸਿਮਰ ਜਾਗੁ ॥
ਕਰਿ ਭਗਤਿ ਨਾਨਕ ਪੂਰਨ ਭਾਗੁ ॥੨॥

(ਰਾਗੁ ਆਸਾ ਮ: ੫, ਪੜਤਾਲ, ਪੰਨਾ ੪੦੮)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਸੰ	—	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	—	ਪ
ਕਾ	ऽ	ਮ	ਕ੍ਰੋ	ऽ	ਧ	ਲੋ	ऽ	ਭ	ਤਿਆ	ऽ	ਗ
ਮਗ	ਗ	ਰ	ਸ	ਸ	ਰ	ਗ	—	ਰ	ਸ	—	ਸ
ਮऽ	ਨ	ਸਿ	ਮ	ਰ	ਗੋਂ	ਬਿੰ	ऽ	ਦ	ਨਾ	ऽ	ਮ
ਰ	ਮ	—	ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	—	ਧਨ	ਪ	ਧ
ਹ	ਰ	ऽ	ਭ	ਜ	ਸ	ਫ	ਲ	ऽ	ਕਾऽ	ऽ	ਮ

ਅੰਤਰਾ—ਰੂਪਕ (ਇਕਤਾਲੇ ਦੀ ਠਾਅ ਲਯ ਵਿਚ)

⊕			੧		੨		⊕			੧		੨	
ਪ	—	ਪ	ਧ	ਧ	ਪ	ਧ	ਸੰ	—	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਮਾ	ऽ	ਨ	ਮੋ	ਹ	ऽ	ਵਿ	ਕਾ	ऽ	ਰ	ਮਿ	ਥਿ	ਆ	ਤਜ
ਪ	—	ਪ	ਧ	ਧ	ਪ	ਧ	ਸੰ	—	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	—
ਮਾ	ऽ	ਨ	ਮੋ	ਹ	ऽ	ਵਿ	ਕਾ	ऽ	ਰ	ਮਿ	ਥਿ	ਆ	ऽ
ਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਰੰ	—	ਰੰ	—	ਸੰ	ਰੰ	ਗੰ	ਰੰਸੰ	ਸੰ	ਪ	ਧ
ਜ	ऽ	ਪ	ਰਾ	ऽ	ਮ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ਮ	ਰਾऽ	ਮ	ਮ	ਨ
ਸੰ	—	ਧ	ਪਮ	ਗਰ	ਸ	ਰ	ਗ	ਗ	ਰ	ਸ	—	ਸ	—
ਸੰ	ऽ	ਤ	ਨਾऽ	ऽऽ	ਕੈ	ऽ	ਚ	ਰ	ਨ	ਲਾ	ऽ	ਗ	ऽ

ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ...

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰ—ਇਕਤਾਲਾ (ਲਯ ਬਰਾਬਰ)

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਸ	ਰ	ਗ	ਸ	—	ਸ	ਨ਼	ਧ਼ਪ਼	ਧ਼	ਸ	—	ਸ
ਪ੍ਰ	ਭ	ਗੋ	ਪਾ	ऽ	ਲ	ਦੀ	ऽऽ	ਨ	ਦਯਾ	ऽ	ਲ
ਰਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਪ	ਧ	ਧ	ਧ
ਪऽ	ਤਿ	ਤ	ਪਾ	ਵ	ਨ	ਪਾ	ऽ	ਰ	ਬ੍ਰ	ਹ	ਮ
ਪ	—	ਧ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਗੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਹ	ऽ	ਰਿ	ਚ	ਰ	ਣ	ਸਿ	ਮ	ਰ	ਜਾ	ऽ	ਗ
										ऽਗ	ਕਰ
ਨ											
ਧ	ਧ	ਪ	ਮ	ਮ	ਪ	ਮਗ	ਗ	ਰ	ਸ	—	ਸ
ਭ	ਗ	ਤ	ਨਾ	ਨ	ਕ	ਪੂऽ	ਰ	ਨ	ਭਾ	ऽ	ਗ

ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ...

੨੯. ਰਾਗ ਆਸਾ, ਪੜਤਾਲ, ਸੂਲਫ਼ਾਕ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਹਰਖ ਸੋਗ ਬੈਰਾਗ ਅਨੰਦੀ ਖੇਲੁ ਰੀ ਦਿਖਾਇਓ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਖਿਨਹੂੰ ਭੈ ਨਿਰਭੈ ਖਿਨਹੂੰ ਖਿਨਹੂੰ ਉਠਿ ਧਾਇਓ ॥
ਖਿਨਹੂੰ ਰਸ ਭੋਗਨ ਖਿਨਹੂੰ ਖਿਨਹੂੰ ਤਜਿ ਜਾਇਓ ॥੧॥
ਖਿਨਹੂੰ ਜੋਗ ਤਾਪ ਬਹੁ ਪੂਜਾ ਖਿਨਹੂ ਭਰਮਾਇਓ ॥
ਖਿਨਹੂੰ ਕਿਰਪਾ ਸਾਧੂ ਸੰਗ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਰੰਗੁ ਲਾਇਓ ॥੨॥

(ਰਾਗੁ ਆਸਾ ਮ: ੫, ਪੜਤਾਲ, ਪੰਨਾ ੪੦੯)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੩		੦	
ਸ	ਨ਼	ਧ਼ਪ਼	ਧ	ਸ	—	ਸ	—	—	ਸ
ਹ	ਰ	ऽऽ	ਖ	ਸੋਂ	ऽ	ਗ	ऽ	ऽ	ਬੈ
ਸ	ਰ	ਰ	ਗ	ਰ	—	ਸ	—	—	—
ਰਾ	ऽ	ਗ	ਅ	ਨੰ	ऽ	ਦੀ	ऽ	ऽ	ऽ
ਧ	ਧ	ਧ	ਪ	ਪ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	-ਪ
ਖੇ	ਲ	ਰੀ	ਦਿ	ਖਾ	ऽ	ਇਓ	ऽ	ऽ	ऽऽ
ਗ	ਗ	ਰ	ਸ	ਰ	ਸ	ਸ	—	—	—
ਖੇ	ਲ	ਰੀ	ਦਿ	ਖਾ	ऽ	ਇਓ	ऽ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ—ਤਾਲ ਰੂਪਕ (ਸੂਲ ਦੀ ਠਾਅ ਲਯ ਵਿਚ)

⊕			੧		੨		⊕			੧		੨	
ਪ	ਪ	ਪ	ਧ	—	ਪ	ਧ	ਸਂ	—	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—
ਖਿ	ਨ	ਹੂੰ	ਭੈ	ऽ	ਨਿ	ਰ	ਭੈ	ऽ	ऽ	ਖਿ	ਨ	ਹੂੰ	ऽ
ਸਂ	ਰਂ	—	ਰਂ	—	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਗਂ	ਸਂ	—	—	—
ਖਿ	ਨ	ऽ	ਹੂੰ	ऽ	ਉ	ਠ	ਧਾ	ऽ	ऽ	ਇਓ	ऽ	ऽ	ऽ
ਗਂ	ਗਂ	ਗਂ	ਗਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਗਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—
ਖਿ	ਨ	ਹੂੰ	ਰ	ਸ	*	*	ਭੋ	ਗ	ਨ	ਖਿ	ਨ	ਹੂੰ	ऽ
ਧ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਸ	ਰ	ਗ	—	ਰ	ਸ	—	—	—
ਖਿ	ਨ	ऽ	ਹੂੰ	ऽ	ਤ	ਜਿ	ਜਾ	ऽ	ऽ	ਇਓ	ऽ	ऽ	ऽ

ਹਰਿ ..

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ—ਤਿੰਨਤਾਲ (ਸੂਲ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਲਯ ਵਿਚ)

×				੨				੦				੩			
*	ਸ	ਸ	ਸ	ਰ	—	ਮ	ਮ	—	ਪ	ਪ	ਧ	ਪ	—	ਧ	—
*	ਖਿ	ਨ	ਹੂ	ਜੋ	ऽ	ਕ	ਡਾ	ऽ	ਪ	ਬ	ਹੂ	ਪੂ	ऽ	ਜਾ	ऽ
—	ਧ	—	ਸੰ	ਧ	—	ਧ	ਪ	ਮ	—	—	ਧ	ਪ	—	—	—
ऽ	ਖਿ	ऽ	ਨ	ਹੂੰ	ऽ	ਭ	ਰ	ਮਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਇਓ	ऽ	ऽ	ऽ,
*	ਪ	ਧ	ਧ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	—	ਸੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਗੰ	ਰੰ	—	ਸੰ	—
*	ਖਿ	ਨ	ਹੂੰ	ਕਿ	ਰ	ਪਾ	ऽ	ਸਾ	ऽ	ਧੂ	ऽ	ਸੈ	ऽ	ਗ	ऽ
—	ਧ	ਧ	ਧ	ਧ	ਪ	ਪ	ਮ	ਮ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	—
ऽ	ਠਾ	ਨ	ਕ	ਹ	ਰਿ	ਰੰ	ਗ	ਲਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਇਓ	ऽ	ऽ	ऽ

(ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਪੜਤਾਲਾਂ ਦੀ ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

—ਆਸਾ ਰਾਗ ਸਮਾਪਤ—

ਰਾਗ ਆਸਾਵਰੀ

ਵਾਦੀ—ਧੁ	ਠਾਟ—ਆਸਾਵਰੀ	ਸਮਾਂ— ਦਿਨ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪਹਿਰ
ਸੰਵਾਦੀ—ਗੁ	ਜਾਤੀ—ਓਡਵ-ਸੰਪੂਰਣ	ਵਿਸ਼ੇਸ਼—ਪ ਗੁ ਤੇ ਧੁ ਗੁ ਦੀ ਸੁਰ ਸੰਗਤਿ ।

ਆਰੋਹੀ—ਸ, ਰ ਮ ਪ ਧੁ, ਸਂ ।

ਮ
ਅਵਰੋਹੀ—ਸਂ, ਨੁਧੁ, ਪ, ਧੁ ਮਪ ਗੁ, ਰ ਸ ।

ਆਸਾਵਰੀ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਕਾਲ ਦੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਆਧੁਨਿਕ ਸੁਰ-ਰੂਪ ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਤਨ ਸਰੂਪ ਤੋਂ ਭਿੰਨ ਹੈ । ਰਾਗਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਤੇਰ੍ਹਵੀਂ ਸਦੀ ਤੋਂ ਸਤਾਰ੍ਹਵੀਂ ਸਦੀ ਤਕ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਲਿਖੇ ਸੰਗੀਤ-ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰਨ ਨਾਲ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇਕ ਰਾਗ ਵਿਚ ਥੋੜ੍ਹਾ-ਬਹੁਤ ਪਰਿਵਰਤਨ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਇਆ ਹੈ । ਕਈ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਸਰੂਪ ਤਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਹੀ ਬਦਲ ਗਏ ਹਨ । ਜਿਵੇਂ, ਭੈਰਵੀ ਰਾਗ ਪਹਿਲਾਂ ਭੈਰਉ ਠਾਟ (ਰਾਗ-ਵਰਗ) ਵਿਚ ਸੀ । ਭਾਵ, ਇਸ ਦੇ 'ਰੇ ਧਾ' ਕੋਮਲ ਤੇ 'ਗਾ ਨੀ' ਸੁਰ ਤੀਵਰ ਸਨ । ਫਿਰ 'ਗਾ ਨੀ' ਕੋਮਲ ਤੇ 'ਰੇ ਧਾ' ਤੀਵਰ (ਕਾਫੀ ਠਾਟ) ਅਤੇ ਕਾਫੀ ਤੋਂ 'ਧਾ' ਕੋਮਲ ਹੋਣ ਨਾਲ (ਆਸਾਵਰੀ ਠਾਟ) ਵਿਚ ਆਇਆ, ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦੇ 'ਰੇ ਗਾ ਧਾ ਨੀ' ਕੋਮਲ ਹਨ, ਇੰਜ ਇਹ (ਭੈਰਵੀ ਠਾਟ) ਹੋ ਗਿਆ । ਕੋਮਲ ਆਸਾਵਰੀ ਰਾਗ ਭੀ ਇਸੇ ਠਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ ।

ਉਤੇ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਸਾਵਰੀ ਰਾਗ ਦੀ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਭੀ ਕੁਝ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ । ਸੌਵੀਰੀ, ਸੌਵੀਰ, ਸਾਵੇਰੀ, ਸਾਵਰੀ ਤੇ ਆਸਾਵਰੀ ਇਕੋ ਰਾਗ ਦੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਨਾਮ ਤੇ ਰੂਪ ਹਨ । ਆਦਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਆਸਾ ਰਾਗ ਵਿਚ ਆਸਾ ਰਾਗ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਲਿਖਿਆ ਆਸਾਵਰੀ ਬਿਲਾਵਲ ਠਾਟ ਵਿਚ ਸੀ । ਜਿਵੇਂ ਆਸਾ ਰਾਗ ਹੈ ਤਿਵੇਂ ਆਸਾਵਰੀ ਭੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ । ਪਰ ਇਸ ਦੀਆਂ ਸੁਰਾਂ ਦਾ ਸੁਰ-ਰੂਪ ਸਹਿਜੇ ਸਹਿਜੇ ਬਦਲਦਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦੇ ਦੋ ਰੂਪ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹਨ—(੧) ਕੋਮਲ ਰਿਖਭ ਦੀ ਆਸਾਵਰੀ ਤੇ (੨) ਤੀਵਰ ਰਿਖਭ ਦੀ ਆਸਾਵਰੀ । ਪੁਰਾਤਨ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ 'ਕੋਮਲ ਆਸਾਵਰੀ' ਦਾ ਹੀ ਵਰਣਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਰੂਪ ਅਸਾਂ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤਕ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤਕ ਧ੍ਰੁਪਦ-ਧਮਾਰ ਗਾਉਣ ਦਾ ਰਿਵਾਜ ਆਮ ਸੀ । ਸੰਨ ੧੭੧੯ ਵਿਚ ਮੁਹੰਮਦ ਸ਼ਾਹ ਰੰਗੀਲੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਜਦੋਂ (ਖਯਾਲ-ਗਾਇਕੀ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੋਈ ਤਾਂ ਕਈ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਸੁਰ-ਰੂਪ ਭੀ ਆਸਾਵਰੀ ਵਾਂਗ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਗਏ । ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਗਾਇਕੀ 'ਤਾਨ' ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੈ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਲਯ ਵਿਚ ਤਾਨ ਲਾਉਣ ਸਮੇਂ ਜਿਥੇ ਰੁਕਾਵਟ ਆਈ ਉਥੇ ਸੁਰ ਦਾ ਥੋੜ੍ਹਾ ਰੂਪ ਬਦਲਾ ਦਿੱਤਾ । ਇਹੋ ਵੀਚਾਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਭੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ।

ਪੰਜਾਬ, ਗਵਾਲੀਅਰ, ਮਹਾਂਰਾਸ਼ਟਰ ਆਦਿ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਵਿਚ 'ਤੀਵਰ ਰਿਖਭ' ਵਾਲੀ ਆਸਾਵਰੀ ਗਾਉਣਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕੋਈ ਕੋਈ ਗਾਇਕ ਜਾਂ ਵਜੰਤ੍ਰੀ ਦੋਵੇਂ ਰਿਖਭ ਲਾ ਕੇ ਵੀ ਗਾਉਂਦੇ-ਵਜਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਆਸਾਵਰੀ ਠਾਟ ਦਾ ਇਹ ਜਨਕ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਧੈਵਤ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਗੰਧਾਰ ਹੈ, ਜਾਤੀ, ਔਡਵ-ਸੰਪੂਰਣ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਗਾ-ਨੀ, ਵਰਜਿਤ, ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸੂਰਜ ਉਦਯ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਦ। ਇਸ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਨਿਖਾਦ ਵਰਜਿਤ ਹੈ ਤਾਂ ਵੀ "ਨੁਸੰ, ਨੁਸੰਰੰਸੰਨੁਧੁ, ਪ" ਇੰਜ ਖੜਜ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਪੂਰਵਾਂਗ ਵਿਚ "ਮਪਧੁਮਪਗੁ" ਤੇ ਉਤ੍ਰਾਂਗ ਵਿਚ "ਰਮਪ ਧੁ ਪ" ਇਹ ਤਾਨ ਬਾਰ ਬਾਰ ਲਗਦੀ ਹੈ।

ਆਸਾਵਰੀ ਤੇ ਜੌਨਪੁਰੀ ਦੋਵੇਂ ਜੋੜੀ ਦੇ ਰਾਗ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਕਰਕੇ ਗਾਉਣਾ ਔਖਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਚਲੰਤ ਤਾਨਾਂ ਵਿਚ ਨਿਖਾਦ ਸੁਰ ਛੱਡ ਕੇ ਜਾਣ ਵਿਚ ਰੁਕਾਵਟ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰ "ਰਮਪਧੁਸੰ, ਮਪਧੁਸੰ, ਦੀ ਥਾਂ ਰਮਪਧੁਨੁਸੰ, ਪਧੁਨੁਸੰ, ਮਪਨੁਸੰ" ਇੰਜ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਨਿਖਾਦ ਲਗਣ ਨਾਲ ਜੌਨਪੁਰੀ ਦਾ ਰੂਪ ਹੋ ਜਾਏਗਾ। ਇਸ ਦੇ ਰਿਖਭ ਤੇ ਗੰਧਾਰ ਉਤੇ ਮੱਧਮ ਦੀ ਅਤੇ ਧੈਵਤ ਉਤੇ ਨਿਖਾਦ ਦੀ ਮੀਂਡ ਲਗਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਲੋਕ-ਪ੍ਰਿਅ ਤੇ ਕਰੁਣਾ-ਰਸ ਰਾਗ ਹੈ।

ਸੁਰ-ਵਿਸਥਾਰ (ਆਲਾਪ)

੧. ਸ—ਰਮਪ ਧੁ, ਧੁ, ਪ, ਧੁਮਪ ਗੁ—ਰਸ—ਰਮਪ ਧੁ, ਪ, ਮਪਨੁਧੁ, ਪ, ਮਪਗੁ—ਰਸ।

੨. ਸ, ਰਗੁਰਸ, ਰ ਧੁ—ਪ, ਧੁ, ਸ—ਸ, ਰਮਪਨੁਧੁ, ਧੁ, ਪ, ਮਪਧੁਗੁ, ਰ, ਸ—ਰਸਨੁਧੁ, ਪ, ਮਪ
ਧੁਸ—ਰਮਪਨੁਧੁ, ਪ, ਧੁਮਪਗੁ, ਰ,ਸ—।

੩. ਸ, ਰਮਪ ਧੁ ਧੁ, ਪ, ਮਪਨੁਧੁ, ਪ, ਮਪਧੁਮਪਗੁ, ਰ, ਸ—ਰਮਪ ਧੁ, ਧੁ, ਸੰ—ਨੁਧੁ, ਪ, ਮਪ ਧੁ,
ਸੰ—ਰੰਨੁਧੁ, ਪ, ਮਪਧੁਗੁ, ਰਸ, ਰਮਪ ਧੁ ਧੁ, ਪ, ਧੁਮਪਗੁ, ਰ; ਸ—ਸ, ਰਮਪਨੁਧੁ, ਧੁ, ਸੰ—
ਨੁਸੰਰੰਨੁਧੁ, ਪ, ਮਪਸੰ, ਨੁਧੁ, ਪ, ਰੰ, ਸੰਨੁਧੁ, ਪ, ਮਪਨੁਧੁ, ਧੁ, ਪ, ਰਮਪ ਧੁ, ਪ, ਧੁਮਪਗੁ, ਰ, ਸ—।

੪. ਸ, ਰਮਪ, ਮਪਨੁਧੁ, ਧੁ, ਸੰ —ਰੰਨੁਧੁ, ਪ, ਮਪ ਧੁ, ਸੰ—ਨੁਸੰਰੰ ਧੁ, ਪ, ਧੁਮਪਸੰ ਧੁ, ਪ, ਰੰ ਸੰਨੁਧੁ,
ਪ, ਧੁ ਧੁ, ਸੰ—ਸੰਰੰਗੁੰ, ਰੰਸੰਨੁਧੁ, ਪ, ਰਮਪਨੁਧੁ, ਸ—ਸੰਰੰਗੁੰ, ਰੰ, ਸੰਨੁਧੁ, ਪ, ਮਪਨੁਧੁ, ਪ, ਸੰ,

ਸ ਨ ਨੁ
ਨੁਧੁ, ਪ, ਰਂ, ਸਂਨੁਧੁ, ਪ, ਗੁਂ—ਰਂਸਂਨੁਧੁ, ਪ, ਧੁਮਪਗੁ, ਰ,ਸ—ਰਮਪ ਧੁ, ਧੁ, ਸਂ—ਸਂਰਂਗੁਂ, ਰਂਸਂ,

ਨੁ ਨੁ ਮ ਨੁ
ਨੁਸਂਰਂਸਂਨੁਧੁ, ਪ, ਮਪਧੁਗੁ, ਰ,ਸ—ਸ, ਧੁ, ਧੁ, ਪ, ਰਮਪ ਧੁ, ਸਂ—ਸਂਰਂਗੁਂ, ਰਂਨੁਧੁ, ਪ, ਧੁਗੁ,
ਰ,ਸ— ।

ਨੁ ਨੁ ਨੁ ਨੁ ਨੁ
੫. ਮਪ ਧੁ, ਧੁ, ਸਂ—ਨੁਸਂ, ਨੁਸਂਰਂਨੁਧੁ, ਧੁਸਂ—ਮਪ ਧੁ, ਸਂ—ਗੁਂ—ਰਂਸਂਨੁਧੁ, ਪ, ਮਪ ਧੁ, ਸਂ—ਨੁਧੁ,

ਸ ਨੁ
ਸਂ, ਰਂ,ਸਂਨੁਧੁ, ਸਂ—ਗੁਂ, ਰਂਸਂਨੁਧੁ, ਪ, ਧੁਮਪਗੁ ਰ, ਸ—ਰਮਪ ਧੁ, ਸਂ—ਸਂਰਂਗੁਂ; ਰਂਸਂ, ਨੁਸਂਰਂਸਂਨੁਧੁ,

ਮ ਪ ਨੁ
ਪ, ਰ, ਮ, ਪ, ਧੁ, ਸਂ—ਸਂਰਂਗੁਂ, ਰਂਗੁਂਰਂ, ਸਂਰਂਸਂ, ਨੁਸਂਰਂ ਨੁਧੁ, ਪ, ਸਂ—ਨੁਧੁ, ਪ, ਗੁਂ, ਰਂਸਂਨੁਧੁ, ਪ,

ਸ ਨੁ ਨੁ ਸ
ਮਪਧੁਮਪਗੁ, ਰ, ਸ—ਰਮਪ ਧੁ, ਸਂ—ਨੁਸਂਰਂਧੁ, ਗੁਂ, ਰਂਸਂਨੁਧੁ. ਧੁ, ਪ, ਮਪਧੁ, ਗੁ, ਰ, ਸ—
ਸ, ਰਮਪਧੁਮਪ ਸਂ,ਨੁਧੁ, ਪ, ਧੁਮਪਗੁ, ਰ, ਸ— ।

ਆਸਾ ਦੀਆਂ ਤਾਨਾਂ (ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਨੰ: ੨)

ਅਸਥਾਈ

	੩				×				੨				੦			
	ਰ	ਮ	ਪ	ਸਂ	ਨੁ ਧੁ	—	ਪ	ਪ								
੧.	ਮਾ	ਈ	ਮੋ	ਰੋ	ਪ੍ਰੀ	ਙ	ਤ	ਮ	ਸਰ	ਮਪ	ਧੁਧੁ	ਮਪ	ਨੁਨੁ	ਧੁਪ	ਮਗੁ	ਰਸ
੨.	.	.	.	.	.	.	.	.	ਰਮ	ਪਨੁ	ਧੁਪ	ਮਪ	ਸਂਨੁ	ਧੁਪ	ਮਗੁ	ਰਸ
੩.	.	.	.	.	ਸਰ	ਮਪ	ਧੁਧੁ	ਮਪ	ਨੁਨੁ	ਧੁਪ	ਮਪ	ਸਂਨੁ	ਧੁਪ	ਮਪ	ਮਗੁ	ਰਸ
੪.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	ਸਤ	ਮਗੁ
	ਰਸ,	ਰਮ	ਪਮ	ਗੁਤ.	ਮਪ	ਨੁਧੁ	ਪਮ,	ਪਧੁ	ਸਂਨ	ਧੁਪ,	ਰਂਗੁਂ	ਰਂਸਂ	ਨੁਧੁ	ਪਮ	ਗੁਰ	ਸ
੫.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	ਸਰ	ਗੁ,ਸ
	ਰਗੁ	ਸਰ,	ਮਪ	ਧੁ,ਪ	ਪਧੁ	ਮਪ,	ਨੁਸਂ	ਰਂ,ਨੁ	ਸਂਰਂ	ਨੁਸਂ,	ਰਂਗੁਂ	ਰਂਸਂ	ਨੁਧੁ	ਪਮ	ਗੁਰ	ਸ
੬.	.	.	.	.	ਰਰ	ਸਨੁ	ਧੁਪ,	ਧੁਧੁ	ਪਮ	ਗੁਰ,	ਸਂਸਂ	ਨੁਧੁ	ਪਮ,	ਗੁਂਗੁਂ	ਰਂਸਂ	ਨੁਧੁ,
	ਸਗੁ	ਰਸ,	ਰਮ	ਗੁਰ	ਮਧੁ	ਪਮ	ਧੁਸਂ	ਨੁਧੁ	ਸਂਗੁਂ	ਰਂਸਂ	ਰਂਮਂ	ਗੁਂਰਂ	ਸਂਨੁ	ਧੁਪ	ਮਗੁ	ਰਸ
੭.	ਸਰ	ਮਪ	ਧੁਧੁ	ਪਮ	ਗੁ,	ਰਮ	ਪਨੁ	ਧੁਧੁ	ਪਮ	ਗੁ,	ਰਂਮ	ਪਧੁ	ਸਂਨ	ਧੁਧੁ	ਪਮ	ਗੁ,
	ਰਮ	ਪਧੁ	ਸਂਰਂ	ਸਂਨੁ	ਧੁਧੁ	ਪਮ	ਗੁ,	ਰਮ.	ਪਧੁ	ਸਂਰਂ	ਗੁਂਰਂ	ਸਂਨੁ	ਧੁਧੁ	ਪਮ	ਗੁਰ	ਸਂ

੮.	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	ਰਰ	ਸਨੁ
	ਧੁਪ,	ਪਪ	ਮਗੁ	ਰਸ,	ਨੁਨੁ	ਧੁਪ	ਮਗੁ	ਸੰਸੰ	ਨੁਧੁ	ਪਮ	ਰੰਰੰ	ਸੰਨੁ	ਧੁਪ	ਗੁੰਗੁੰ	ਰੰਸੰ	ਨੁਧੁ
	ਮੰਮੰ	ਗੁੰਰੰ	ਸੰਨੁ	ਰੰਰੰ	ਸੰਨੁ	ਧੁਪ	ਸੰਸੰ	ਨੁਧੁ	ਪਮ	ਨੁਨੁ	ਧੁਪ	ਮਗੁ	ਧੁਧੁ	ਪਮ	ਗੁਰ	ਸ

ਅੰਤਰਾ

	ਪ				ਨੁ		ਨੁ									
	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਧੁ	—	ਧੁ	ਧੁ								
੧.	ਜਨ	ਨਾ	ਨ	ਕ	ਕੈ	ऽ	ਮ	ਨ	ਸੰਨੁ	ਧੁਪ	ਮਗੁ	ਰਸ	ਰਮ	ਪਨੁ	ਧੁਪ	ਮਪ
੨.	•	•	•	•	•	•	ਸੰਰੰ	ਸੰਨੁ	ਧੁਪ	ਨੁਨੁ	ਧੁਪ	ਮਗੁ	ਰਸ	ਰਮ	ਪਧੁ	ਸੰ
੩.	ਰੰਰੰ	ਸੰਨੁ	ਧੁਪ	ਸੰਸੰ	ਨੁਧੁ	ਪਮ	ਨੁਨੁ	ਧੁਪ	ਮਗੁ	ਧੁਧੁ	ਪਮ	ਗੁਰ	ਮਮ	ਗੁਰ	ਸਰ	ਮਪ
੪.	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	ਸੰਰੰ	ਗੁੰਰੰ	ਨੁਸੰ	ਰੰਸੰ
	ਪਧੁ	ਨੁਧੁ	ਮਪ	ਧੁਪ	ਰਮ	ਪਮ	ਸਰ	ਗੁਰ	ਸਰ	ਮਮ	ਰਮ	ਪਪ	ਮਪ	ਧੁਧੁ	ਪਧੁ	ਸੁੰਸੰ
੫.	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	ਗੁੰਗੁੰ	ਰੰ,ਗੁੰ	ਗੁੰਰੰ	ਸੰਸੰ	ਰੰਰੰ	ਸੰ;ਰੰ
	ਰੰਸੰ	ਨੁਧੁ,	ਧੁਧੁ	ਪ,ਧੁ	ਧੁਪ	ਮਪ	ਗੁਗੁ	ਰ,ਗੁ	ਗੁਰ	ਸਸ;	ਸਰ	ਮਪ	ਧੁ,	ਰਮ	ਪਧੁ	ਸੰ,
੬.	•	•	•	•	•	•	•	•	ਸੰਰੰ.	ਗੁੰਰੰ	ਸੰਨੁ	ਧੁਪ	ਨੁਸੰ	ਰੰਸੰ	ਨੁਧੁ	ਪਮ
	ਪਧੁ	ਨੁਧੁ	ਪਮ	ਗੁਰ	ਮਪ	ਧੁਪ	ਮਗੁ	ਰਸ	ਸਰ	ਗੁਰ	ਰਮ	ਪਮ	ਮਪ	ਧੁਪ	ਪਧੁ	ਸੰ,
੭.	ਧੁਧੁ	ਪ,ਧੁ	ਧੁਪ	ਧੁਧੁ	ਪਮ	ਗੁ ੜ	ਸ,	ਸੰਸੰ	ਨੁ;ਸੰ	ਸੰਨੁ	ਸੰਸੰ	ਨੁਧੁ	ਪਮ	ਗੁ ੜ	ਸ,	ਗੁੰਗੁੰ
	ਰੰ,ਗੁੰ	ਗੁੰਰੰ	ਗੁੰਗੁੰ	ਰੰਸੰ	ਨੁਧੁ	ਪਮ	ਗੁਰ	ਸ,	ਰਮ	ਪਧੁ	ਸੰ	ਰਮ	ਪਧੁ	ਸੰ	ਰਮ	ਪਧੁ,
੮.	ਗੁੰਰੰ	ਗੁੰਰੰ	ਸੰਨੁ,	ਰੰਸੰ	ਰੰਸੰ	ਨੁਧੁ,	ਸੰਨੁ	ਸੰਨੁ	ਧੁਪ,	ਨੁਧੁ	ਨੁਧੁ	ਪਮ,	ਧੁਪ	ਧੁਪ	ਮਗੁ,	ਪਮ
	ਪਮ	ਗੁ ੜ,	ਮਗੁ	ਮਗੁ	ਰਸ,	ਗੁਰ	ਗੁਰ	ਸਨੁ,	ਸਰ	ਰਮ	ਮਪ	ਪਧੁ	ਧੁਸੰ	ਸੰਰੰ	ਰੰਗੁੰ	ਰੰਮੰ,

੧. ਰਾਗ ਆਸਾਵਰੀ; ਪੰਜਾਬੀ ਠੇਕਾ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਮਾਈ ਮੋਰੋ ਪ੍ਰੀਤਮੁ ਰਾਮੁ ਬਤਾਵਹੁ ਰੀ ਮਾਈ ॥
ਹਉ ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਖਿਨੁ ਪਲੁ ਰਹਿ ਨ ਸਕਉ
ਜੈਸੇ ਕਰਹਲੁ ਬੇਲਿ ਰੀਝਾਈ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਹਮਰਾ ਮਨੁ ਬੈਰਾਗ ਬਿਰਕਤੁ ਭਇਓ ਹਰਿ ਦਰਸਨ ਮੀਤ ਕੈ ਤਾਈ ॥
ਜੈਸੇ ਅਲਿ ਕਮਲਾ ਬਿਨੁ ਰਹਿ ਨ ਸਕੈ ਤੈਸੇ ਮੋਹਿ ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਰਹਨੁ ਨ ਜਾਈ॥੧॥
ਰਾਖੁ ਸਰਣਿ ਜਗਦੀਸੁਰ ਪਿਆਰੇ ਮੋਹਿ ਸਰਧਾ ਪੂਰਿ ਹਰਿ ਗੁਸਾਈ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਕੈ ਮਨਿ ਅਨਦੁ ਹੋਤ ਹੈ ਹਰਿ ਦਰਸਨੁ ਨਿਮਖ ਦਿਖਾਈ ॥੨॥

(ਰਾਗੁ ਆਸਾਵਰੀ ਮ: ੪, ਪੰਨਾ ੩੬੯)

ਅਸਥਾਈ

×				੨				੦				੩			
					ਨੁ										
				ਪ	ਧੁ	-ਪ	ਮਪ	ਸਂਨੁ	ਸਂਨੁ	ਧੁਪ	ਧੁਪ	ਮਗੁ	ਰਸ	ਰਮ	-ਮ
				ਮਾ	ਈ	ऽਮੋ	ऽਰੋ	ਪ੍ਰੀऽ	ऽऽ	ਤऽ	ਮऽ	ऽऽ	ऽਰਾ	ऽਮ	ऽਬ
					ਮ										
ਪ	ਪ	—	ਪਮ	ਗੁਤ	ਰਗੁ	-ਰ	ਸ	—	-ਰਂ	-ਰਂ	-ਰਂ	ਰਂਗੁਂ	ਰਂਗੁਂ	-ਰਂ	ਸਂਰਂ
ਤਾ	ਵਹੁ	ऽ	ਰੀऽ;	ਮਾऽ	ਈऽ	ऽਮੋ	ਰੋ	ऽ	ऽਪ੍ਰੀ	ऽਤ	ऽਮ	ਰਾऽ	ऽऽ	ऽਮ	ऽਬ
					ਨੁ										
ਨੁਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂਨੁ	ਧੁਪ	ਪਧੁ	-ਪ	ਮਪ	ਸਂਨੁ	ਸਂਨੁ	ਧੁਪ	ਧਪੁ	ਮਗੁ	ਰਸ	ਰਮ	-ਮ
ਤਾऽ	ਵਹੁ	ऽ	ਰੀऽ	ਮਾऽ	ਈ	ऽਮੋ	ऽਰੋ	ਪ੍ਰੀऽ	ऽऽ	ਤऽ	ਮऽ	ऽऽ	ऽਰਾ	ऽਮ	ऽਬ
					ਮ										
ਪ	ਪ	—	ਪਮ	ਗੁਰ	ਰਗੁ	-ਰ	ਸ	—	—						
ਤਾ	ਵਹੁ	ऽ	ਰੀऽ	ਮਾऽ	ਈऽ	ऽਮੋ	ਰੋ	ऽ	ऽ						

ਅੰਤਰਾ

													ਨੁ		
										ਪ	ਮਮ	ਮਪ	ਧੁਧੁ	-ਨੁ	ਧੁ
										ਹਉ	ਹਰਿ	ਬਿਨ	ਖਿਨ	ऽਪ	ऽ
					ਮਂ		ਸਂ						ਨੁ		
ਸਂ	—	—	ਸਂਸਂ	ਸਂਰਂ	ਸਂਰਂ,ਗੁਂ	-ਰਂ	ਨੁਸਂ	ਰਂਸਂ	—	ਸਂ	ਮਮ	ਮਪ	ਧੁਧੁ	-ਨੁ	ਧੁ
[illegible]	ऽ	ऽ	ਰਹਿ	ਨਸ	ਕਉऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽ	ਹਉ	ਹਰਿ	ਖਿਖ	ਖਿਨ	ऽਪ	ऽ

					ਮਂ		ਸਂ						ਮ ਰ		
ਸਂ	—	—	ਸਂਸਂ	ਸਂਰਂ	ਸਂਰਂ,ਗੁਂ	-ਰਂ	ਨੁਸਂ	ਰਂਸਂ	ਨੁਧੁ	ਪਪ	ਪਧੁ	ਮਪ	ਗੁ ਸ	ਰਮ	-ਮ
ਲ	ऽ	ऽ	ਰਹਿ	ਨਸ	ਕਉਿऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਜੈਸੇ	ਕਰ	ਹਲ	ਬੇऽ	ऽਲ	ऽਰੀ
					ਮ										
ਪ	ਪ	—	ਪਮ	ਗੁਰ	ਰਗੁ	-ਰ	ਸ	—	-ਰਂ	-ਰਂ	-ਰਂ	ਰਂਗੁਂ	ਰਂਗੁਂ	-ਰਂ	ਸਂਰਂ
ਝਾ	ਈ	ऽ,	ਰੀऽ	ਮਾऽ	ਈऽ	ऽਮੋ	ਰੋ	ऽ	ऽਪ੍ਰੀ	ऽਤ	ऽਮ	ਰਾऽ	ऽऽ	ऽਮ	ऽਬ
					ਨੁ										
ਨੁਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂਨੁ	ਧੁਪ	ਪਧੁ	-ਪ	ਮਪ								
ਤਾऽ	ਵਹੁ	ऽ	ਰੀऽ	ਮਾऽ	ਈऽ	ऽਮੋ	ऽਰੋ	ਪ੍ਰੀ...							

੨. ਨੋਟ—ਇਸੇ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਦੂਜੀ ਰੀਤ, ਤ੍ਰਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਅਸਥਾਈ

×				੨				੦				੩			
												ਰ	ਮ	ਪ	ਸਂ
												ਮਾ	ਈ	ਮੋ	ਰੋ
ਨੁ								ਮ							
ਧੁ	—	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਮ	ਪਧੁ	ਮਪ	ਗੁ	—	ਰ	ਸ	ਰ	—	ਸ	ਸ
ਪ੍ਰੀ	ऽ	ਤ	ਮ	ਰਾ	ऽ	ਮऽ	ਬऽ	ਤਾ	ऽ	ਵਹੁ	ਰੀ;	ਮਾ	ऽ	ਈ	ਹਉ
ਨੁ															
ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਸ	ਸ	ਸ	ਸ	ਰ	ਮ	ਰ	ਮ	ਪ	—	ਪ	ਧੁ
ਹ	ਰਿ	ਬਿ	ਨ	ਖਿ	ਨ	ਪ	ਲ	ਰ	ਹਿ	ਨ	ਸ	ਕਉ	ऽ	ਜੈ	ਸੇ
								ਨੁ				ਮ			
ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂਰਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਧੁ	—	ਪਮ	ਗੁਰਸ	ਰ	ਮ	ਪ	ਸਂ
ਕ	ਰ	ਹ	ਲ	ਬੇऽ	ऽ	ਲ	ਰੀ	ਝਾ	ऽ	ਈऽ	ऽऽऽ,	ਮਾ	ਈ	ਮੋ	ਰੋ

ਅੰਤਰਾ

ਪ				ਨੁ		ਨੁ									
ਮ	ਮ	ਪ	—	ਧੁ	ਧੁ	ਧੁ	—	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ
ਹ	ਮ	ਰਾ	ऽ	ਮ	ਨ	ਬੈ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ਗ	ਬਿਰ	'ਕ	ਤ	ਭ	ਇਓ
ਨੁ		ਨੁ										ਨੁ			
ਧੁ	—	ਧੁ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂਰਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਧੁ	—	ਪ	—
ਹ	ऽ	ਰ	ऽ	ਦ	ਰ	ਸ	ਨ	ਮੀऽ	ऽ	ਤ	ਕੈ	ਤਾ	ऽ	ਈ	ऽ

				ਨ਼								ਮ			
ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਮਪ	ਗੁ	ਗੁ	ਰ	ਸ
ਜੈ	ਸੈ	ਅ	ਲਿ	ਕਮ	ਲਾ	ਬਿ	ਨ	ਰਹਿ	ऽ	ਨ	ਸਾऽ	ਕੈ	ਤੈ	ਸੇ	ਮੋਹਿ
				ਸਂ						ਨ਼		ਮ			
ਸ	ਸ	ਗੁਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨ਼ਸਂ	ਰਂਸਂ	ਧੁ	ਪ	ਰ	ਪ	ਪ	ਸਂ
ਹ	ਰਿ	ਬਿ	ਨ	ਰਹਿ	ऽ	ਨ	ਨ	ਜ਼ਾऽ	ऽऽ	ਈ	ऽ,	ਮਾ	ਈ	ਸੈ	ਰੇ

ਨੋਟ :—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਇਸੇ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੩. ਰਾਗ ਆਸਾਵਰੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਗੁਰ ਪਰਸਾਦਿ ਮੇਰੈ ਮਨਿ ਵਸਿਆ ਜੋ ਮਾਗਉ ਸੋ ਪਾਵਉ ਰੇ ॥
ਨਾਮਿ ਰੰਗਿ ਇਹੁ ਮਨੁ ਤ੍ਰਿਪਤਾਨਾ ਬਹੁਰਿ ਨ ਕਤਹੂੰ ਧਾਵਉ ਰੇ ॥੧॥
ਹਮਰਾ ਠਾਕੁਰੁ ਸਭ ਤੇ ਊਚਾ ਰੈਣਿ ਦਿਨਸੁ ਤਿਸੁ ਗਾਵਉ ਰੇ ॥
ਖਿਨ ਮਹਿ ਥਾਪਿ ਉਥਾਪਨਹਾਰਾ ਤਿਸ ਤੇ ਤੁਝਹਿ ਡਰਾਵਉ ਰੇ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਜਬ ਦੇਖਉ ਪ੍ਰਭੁ ਅਪੁਨਾ ਸੁਆਮੀ ਤਉ ਅਵਰਹਿ ਚੀਤਿ ਨ ਪਾਵਉ ਰੇ ॥
ਨਾਨਕੁ ਦਾਸੁ ਪ੍ਰਭਿ ਆਪਿ ਪਹਿਰਾਇਆ ਭ੍ਰਮੁ ਭਉ ਮੇਟਿ ਲਿਖਾਵਉ ਰੇ ॥੨॥

(ਰਾਗੁ ਆਸਾ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੪੦੪)

ਅਸਥਾਈ

੩				×				੨				੦			
				ਨ਼				ਮ							
—	ਪ	ਮ	ਪ	ਧੁ	—	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਰ	—	ਸ	—
ऽ	ਹ	ਮ	ਰਾ	ਠਾ	ऽ	ਕੁ	ਰ	ਸ	ਭ	ਤੇ	ऽ	ਊ	ऽ	ਚਾ	ऽ
														ਨ਼	
—	ਰ	ਮ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂਰਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ਼ਸਂ	ਰਂਸਂ	ਧੁ	ਪ
ऽ	ਰੈ	ਣ	ਦਿ	ਨ	ਸ	ਤਿ	ਸ	ਗਾऽ	ऽ	ਵਉ	ऽ	ਰੇऽ	ऽऽ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

	ਪ			ਨ਼		ਨ਼									
	ਮ	ਮ	ਪ	ਧੁ	—	ਧੁ	ਧੁ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	—
	ਖਿ	ਨ	ਮਹਿ	ਥਾ	ऽ	ਪ	ਉ	ਥਾ	ऽ	ਪ	ਨ	ਹਾ	ऽ	ਰਾ	ऽ
									ਸਂ			ਨ਼			
—	ਸਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਗੁਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਨ਼	ਨ਼ਰਂ	ਰਂਸਂ	ਧੁ	—	ਪ	—
ऽ	ਤਿ	ਸ	ਤੇ	ਤੁ	ਝਹਿ	ऽ	ਡ	ਰਾ	ऽ	ਵਉ	ऽऽ	ਰੇ	ऽ	ऽ	ऽ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੪. ਰਾਗ ਆਸਾਵਰੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਵਿਦਿਆ ਵੀਚਾਰੀ ਤਾਂ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ॥
ਜਾਂ ਪੰਚ ਰਾਸੀ ਤਾਂ ਤੀਰਥ ਵਾਸੀ ॥੧॥
ਘੁੰਘਰੂ ਵਾਜੈ ਜੇ ਮਨੁ ਲਾਗੈ ॥
ਤਉ ਜਮੁ ਕਹਾ ਕਰੇ ਮੋ ਸਉ ਆਗੈ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਆਸ ਨਿਰਾਸੀ ਤਉ ਸੰਨਿਆਸੀ ॥
ਜਾਂ ਜਤੁ ਜੋਗੀ ਤਾਂ ਕਾਇਆ ਭੋਗੀ ॥੨॥
ਦਇਆ ਦਿਗੰਬਰੁ ਦੇਹ ਬੀਚਾਰੀ ॥
ਆਪਿ ਮਰੈ ਅਵਰਾ ਨਹ ਮਾਰੀ ॥੩॥
ਏਕੁ ਤੂ ਹੋਰਿ ਵੇਸ ਬਹੁਤੇਰੇ ॥
ਨਾਨਕੁ ਜਾਣੈ ਚੋਜ ਨ ਤੇਰੇ ॥੪॥

(ਰਾਗੁ ਆਸਾ ਮ: ੧, ਪੰਨਾ ੩੫੬)

ਅਸਥਾਈ

੩				×				੨				੦			
	ਪ			ਨੁ								ਮ			
*	ਮ	ਪ	ਸਂ	ਧੁ	—	ਪ	—	ਧੁ	ਮ	ਪਧੁ	ਮਪ	ਗੁ	—	ਰ	ਸ
*	ਘੁੰ	ਘ	ਰੂ	ਵਾ	ऽ	ਜੈ	ऽ	ਜੇ	ऽ	ਮऽ	ਨਃऽ	ਲਾ	ऽ	ਗੈ	ऽ
ਸ														ਨੁ	·
ਰ	—	ਸ	ਸ	ਮ	ਮ	ਰ	ਮ	ਪ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁਸਂ	ਰਂਸਂ	ਧੁ	ਪ
ਤਉ	ऽ	ਜ	ਮ	ਕ	ਹਾ	ऽ	ਕ	ਰੈ	ऽ	ਮੋ	ਸਿਉ	ਆऽ	ऽऽ	ਗੈ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਪ		ਨੂ	ਨੁ									ਨੁ			
ਮ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਧੁ	—	ਪ	—
ਵਿ	ऽ	ਦਿਆ	ਵੀ	ਚਾ	ऽ	ਰੀ	ਤਾਂ	ਪ	ਰ	ਉ	ਪ	ਕਾ	ऽ	ਰੀ	ऽ
								ਮ							
ਮ	—	ਪ	ਧੁ	ਸਂ	—	ਪਧੁ	ਮਪ	ਗੁ	—	ਰ	ਸ	ਰ	—	ਸ	—
ਜਾਂ	ऽ	ਪੰ	ਚ	ਰਾ	ऽ	ਸੀऽ	ਤਾਂऽ	ਤੀ	ऽ	ਰ	ਥ	ਵਾ	ऽ	ਸ਼ੀ	ऽ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੫. ਰਾਗ ਆਸਾਵਰੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਤੂ ਠਾਕੁਰੋ ਬੈਰਾਗਰੋ ਮੈ ਜੇਹੀ ਘਣ ਚੇਰੀ ਰਾਮ ॥
ਤੂ ਸਾਗਰੋ ਰਤਨਾਗਰੋ ਹਉ ਸਾਰ ਨ ਜਾਣਾ ਤੇਰੀ ਰਾਮ ॥
ਸਾਰ ਨ ਜਾਣਾ ਤੂ ਵਡਦਾਣਾ, ਕਰਿ ਮਿਹਰੰਮਤ ਸਾਂਈ ॥
ਕਿਰਪਾ ਕੀਜੈ ਸਾ ਮਤਿ ਦੀਜੈ ਆਠ ਪਹਰ ਤੁਧੁ ਧਿਆਈ ॥
ਗਰਬੁ ਨ ਕੀਜੈ ਰੇਣ ਹੋਵੀਜੈ ਤਾ ਗਤਿ ਜੀਅਰੇ ਤੇਰੀ ॥
ਸਭ ਊਪਰਿ ਨਾਨਕ ਕਾ ਠਾਕੁਰੁ ਮੈ ਜੇਹੀ ਘਣ ਚੇਰੀ ਰਾਮ ॥੧॥

(ਰਾਗੁ ਸੂਹੀ ਛੰਤ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੭੭੯)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
ਪ															
ਸਂ	ਸਂ	—	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਪਧੁ	ਨੁ	—	ਧੁ	ਪਧੁ	ਧਮ	ਗੁਰ	ਸ
ਤੂ	ਠਾ	ऽ	ਕੁ	ਰੋ	ऽ	ਬੈ	ऽ	ਰਾऽ	ऽ	ऽ	ਗ	ਰੋऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽ
—	ਰ	ਮ	ਮ	ਪਧੁ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਸਂ	—	—	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ
ऽ	ਮੈ	ऽ	ਜੇ	ਹੀऽ	ऽ	ਘ	ਣ	ਚੇ	ऽ	ऽ	ਰੀ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ऽਮ

ਅੰਤਰਾ

				ਨੁ											
ਪ	ਮ	—	ਪ	ਧੁ	—	ਪ	ਧੁ	ਸਂ	—	—	ਸਂ	ਸਂ	—	—	—
ਤੂ	ਸਾਂ	ऽ	ਗ	ਰੋ	ऽ	ਰ	ਤ	ਨਾ	ऽ	ऽ	ਗ	ਰੋ	ऽ	ऽ	ऽ
								ਮਂ				ਨੁ			
ਸਂ	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਸਂ	—	ਰਂ	—	ਗੁਂ	—	ਰਂ	ਸਂ	ਧੁ	—	ਪ	ਪ
ਹਉ	ਸਾ	ਰ	ਨ	ਜਾ	ऽ	ਣਾ	ऽ	ਤੇ	ऽ	ऽ	ਰੀ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ऽਮ

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੬. ਰਾਗ ਆਸਾਵਰੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮ ਕੀ ਮਨਿ ਭੂਖ ਲਗਾਈ ॥
ਨਾਮਿ ਸੁਨਿਐ ਮਨੁ ਤ੍ਰਿਪਤੈ ਮੇਰੇ ਭਾਈ ॥੧॥
ਨਾਮੁ ਜਪਹੁ ਮੇਰੇ ਗੁਰਸਿਖ ਮੀਤਾ ॥
ਨਾਮੁ ਜਪਹੁ ਨਾਮੇ ਸੁਖੁ ਪਾਵਹੁ ਨਾਮੁ ਰਖਹੁ ਗੁਰਮਤਿ ਮਨਿ ਚੀਤਾ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਨਾਮੋ ਨਾਮੁ ਸੁਣੀ ਮਨੁ ਸਰਸਾ ॥
ਨਾਮੁ ਲਾਹਾ ਲੈ ਗੁਰਮਤਿ ਬਿਗਸਾ ॥੨॥
ਨਾਮ ਬਿਨਾ ਕੁਸਟੀ ਮੋਹ ਅੰਧਾ ॥
ਸਭ ਨਿਹਫਲ ਕਰਮ ਕੀਏ ਦੁਖੁ ਧੰਧਾ ॥੩॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਜਸੁ ਜਪੈ ਵਡਭਾਗੀ ॥
ਨਾਨਕ ਗੁਰਮਤਿ ਨਾਮਿ ਲਿਵ ਲਾਗੀ ॥੪॥

(ਰਾਗੁ ਆਸਾ ਮ: ੪, ਪੰਨਾ ੩੬੭)

ਅਸਥਾਈ

੨				੦				੩				×			
ਪ				ਮ								ਨੁ			
ਧੁ	ਮ	ਪਧੁ	ਮਪ	ਗੁ	—	ਰ	ਸ	ਰ	ਮ	ਪ	ਸਂ	ਧੁ	—	ਪ	—
ਨਾ	ऽ	ਮऽ	ਜऽ	ਪਹੁ	ऽ	ਮੇ	ਰੇ	ਗੁ	ਰ	ਸਿ	ਖ	ਮੀ	ऽ	ਤਾ	ऽ
				ਨੁ				ਮ							
ਧੁ	ਮ	ਪ	ਪ	ਧੁ	—	ਮ	ਪ	ਗੁ	—	ਰ	ਸ	ਰ	—	ਸ	—
ਨਾ	ऽ	ਮ	ਜ	ਪਹੁ	ऽ	ਨਾ	ऽ	ਮੇ	ऽ	ਸੁ	ਖ	ਪਾ	ऽ	ਵਹੁ	ऽ
ਰ						ਸਂ									
ਮ	—	ਪ	ਧੁ	ਸਂ	—	ਗੁਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁਧੁ	—	ਪ	—
ਨਾ	ऽ	ਮ	ਰ	ਖਹੁ	ऽ	ਗੁ	ਰ	ਮ	ਤ	ਮ	ਨ	ਚੀऽ	ऽ	ਤਾ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

੨				੦				੩				×			
ਪ				ਨੁ		ਨੁ									
ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਪਧੁ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	—
ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਨਾ	ਮ	ਕੀ	ਮਨ	ਭੂ	ऽ	ਖ	ਲ	ਗਾ	ऽ	ਈ	ऽ
ਨੁ		ਨੁ										ਨੁ			
ਧੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂਰਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਧੁ	—	ਪ	—
ਨਾ	ਮ	ਸੁ	ਨਿ	ਐ	ऽ	ਮ	ਨ	ਤ੍ਰਿਪ	ਤੈ	ਮੇ	ਰੇ	ਭਾ	ऽ	ਈ	ऽ

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

ਨੋਟ :—ਇਸ ਰਾਗ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤਾਂ (ਟਿਯੂਨਾਂ) ਦੀ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਰਾਗ ਦੀ ਥਿਊਰੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ।

੭. ਰਾਗ ਆਸਾਵਰੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਠਾਕੁਰ ਹੋਇ ਆਪਿ ਦਇਆਲ ॥
ਭਈ ਕਲਿਆਣ ਆਨੰਦ ਰੂਪ ਹੋਈ ਹੈ ਉਬਰੇ ਬਾਲ ਗੁਪਾਲ ॥ਰਹਾਉ॥
ਦੁਇ ਕਰ ਜੋੜਿ ਕਰੀ ਬੇਨੰਤੀ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਮਨਿ ਧਿਆਇਆ ॥
ਹਾਥੁ ਦੇਇ ਰਾਖੇ ਪਰਮੇਸੁਰਿ ਸਗਲਾ ਦੁਰਤੁ ਮਿਟਾਇਆ ॥੧॥
ਵਰ ਨਾਰੀ ਮਿਲਿ ਮੰਗਲੁ ਗਾਇਆ ਠਾਕੁਰ ਕਾ ਜੈਕਾਰੁ ॥
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਜਨ ਕਉ ਬਲਿ ਜਾਈਐ ਜੋ ਸਭਨਾ ਕਰੇ ਉਧਾਰੁ ॥੨॥

(ਰਾਗੁ ਦੇਵਗੰਧਾਰੀ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੫੩੨ ਤੇ ੪੯੯)

ਅਸਥਾਈ

×				੨				੦				੩			
											ਪ	ਨੁ			
											ਸੰ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਪ
											ਠਾ	ऽ	ਕੁ	ऽ	ਰ
ਨੁ		ਪ		ਮ								ਮ			
ਧੁ	—	ਮ	ਪ	ਗੁ	—	ਰ	ਸ	ਰ	--	ਸ	—	ਗੁ	ਗੁ	ਰ	ਰ
ਹੋ	ऽ	ਇ	ऽ	ਆ	ऽ	ਪ	ਦ	ਇਆ	ऽ	ਲ,	ऽ	ਭ	ਈ	ਕ	ਲਿ
				ਨੁ								ਰ			
ਸ	—	ਸ	ਸ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਸ	ਸ	ਸ	—	ਮ	ਮ	ਪ	ਧੁ
ਆ	ऽ	ਣ	ਅ	ਨੰ	ਦ	ਰੂ	ਪ	ਹੋ	ਈ	ਐ	ऽ	ਉ	ਬ	ਰੇ	ऽ
								ਨੁ							
ਸੰ	ਗੁੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਨੁ	ਸੰ	ਰੰ	ਧੁ	—	ਪ					
ਬਾ	ऽ	ਲ	ਗੁ	ਪਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਲ					

ਅੰਤਰਾ

ਪ				ਨੁ		ਨੁ									
ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਧੁ	—	ਧੁ	—	ਸੰ	ਸੰ	—	ਸੰ	ਸੰ	—	ਸੰ	—
ਦੋ	ਇ	ਕ	ਰ	ਜੋ	ऽ	ੜ	ऽ	ਕ	ਰੀ	ऽ	ਬੇ	ਨੰ	ऽ	ਤੀ	ऽ
ਸੰਰੰ	ਗੁੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਨੁ	ਸੰ	ਰੰ	ਨੁਧੁ	—	—	—	ਪ	—	—	—
ਪਾऽ	ऽ	ਰ	ਬ੍ਰ	ਹ	ਮ	ਮ	ਨ	ਧਿਆ	ऽ	ऽ	ऽ	ਇਆ	ऽ	ऽ	ऽ

ਧ								ਮੁ							
ਸੰ	—	ਸੰ	—	ਪਧੁ	ਮ	ਪਧੁ	ਮਪ	ਗੁ	—	ਰ	ਸ	ਰ	—	ਸ	ਸ
ਹਾ	S	ਥ	S	ਦੇS	ਇ	ਰਾS	SS	ਖੇ	S	ਪ	ਰ	ਮੇ	S	ਸ	ਰ
								ਨੁ							
ਸ	ਸ	ਗੁੰ	—	ਰੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਸੰ	ਧੁ	—	ਪ					
ਸ	ਗ	ਲਾ	S	ਦੂ	ਰ	ਤ	ਮਿ	ਟਾ	S	ਇਆ					

—ਅਖੀਰ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੮. ਰਾਗ ਆਸਾਵਰੀ, ਤ੍ਰਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਅਗਮੁ ਅਨੰਤੁ ਅਨਾਦਿ ਆਦਿ ਜਿਸੁ ਕੋਇ ਨ ਜਾਣੈ ॥
ਸਿਵ ਬਿਰੰਚਿ ਧਰਿ ਧ੍ਯਾਨੁ ਨਿਤਹਿ ਜਿਸੁ ਬੇਦੁ ਬਖਾਣੈ ॥
ਨਿਰੰਕਾਰੁ ਨਿਰਵੈਰੁ ਅਵਰੁ ਨਹੀ ਦੂਸਰ ਕੋਈ ॥
ਭੰਜਨ ਗੜ੍ਹਣ ਸਮਥੁ ਤਰਣ ਤਾਰਣ ਪ੍ਰਭੁ ਸੋਈ ॥
ਨਾਨਾ ਪ੍ਰਕਾਰ ਜਿਨਿ ਜਗੁ ਕੀਓ ਜਨੁ ਮਥੁਰਾ ਰਸਨਾ ਰਸੈ ॥
ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਗੁਰ ਰਾਮਦਾਸ ਚਿਤਹ ਬਸੈ ॥੧॥

(ਸਵਈਏ ਮ: ੪ ਕੇ, ਪੰਨਾ ੧੪੦੪)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
								ਮ							
*	ਪਧੁ	ਮ	ਪ	ਪਧੁ	ਸੰ	ਪਧੁ	ਮਪ	ਗੁ	—	ਰ	ਗੁਸ	ਰ	ਮ	ਪ	ਪ
*	ਅਗ	ਮ	ਅ	ਨੰS	S	ਤS	ਅS	ਨਾ	S	S	SS	ਦ	ਆ	S	ਦ
								ਮ			ਮ				
*	ਪਧੁ	ਮ	ਪ	ਪਧੁ	ਸੰ	ਪਧੁ	ਮਪ	ਗੁ	—	ਰ	ਗੁ	—	ਰ	ਸ	ਰ
*	ਅਗ	ਮ	ਅ	ਨੰS	S	ਤS	ਅS	ਨਾ	S	ਦਿ	ਆ	S	ਦ	ਜਿ	ਸ
ਮ											ਰ				
ਗੁ	—	ਰ	ਸ	ਰ	—	ਸ	—	ਸ	ਸ	ਸ	ਮ	—	ਮ	ਮ	ਮ
ਕੋ	S	ਇ	ਨ	ਜਾ	S	ਣੈ	S	ਸਿ	ਵ	ਬਿ	ਰੰ	S	ਚ	ਧ	ਰ
														ਨੁ	
ਪ	—	ਪ	ਪ	ਪ	ਗੁੰ	ਰੰ	ਗੁੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਸੰ	ਨੁਸੰ	ਰੰਸੰ	ਧੁ	ਪ
ਧ੍ਯਾ	S	ਨ	ਨਿ	ਤਹਿ	S	ਜਿ	ਸ	ਬੇ	S	ਦ	ਬ	ਖਾS	SS	ਣੈ	S

ਅੰਤਰਾ

ਧ				ਨੁ											
ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ
ਨਿ	ਰੰ	S	ਕਾ	S	ਰ	ਨਿ	ਰ	ਵੈ	S	ਰ	ਅ	ਵ	ਰ	ਨ	ਹੀ
						ਨੁ									
ਸਂਰਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਰਂਸਂ	ਧੁ	ਪ	ਪ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ
ਦੂS	S	ਸ	ਰ	ਕੋ	SS	ਈ	S	ਭੰ	ਜ	ਨ	ਗ	ੜ੍ਹ	ਣ	ਸ	S
ਨੁ														ਨੁ	
ਧੁ	—	ਪ	ਧੁ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂਰਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁਸਂ	ਰਂਸਂ	ਧੁ	ਪ
ਮ	S	ਬ	ਤ	ਰ	ਣ	ਤਾ	S	ਰS	ਣ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਸੋS	SS	ਈ	S

ਨੋਟ :—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ । ਇਸ ਰੀਤ (ਟਿਯੂਨ) ਦੇ ਅੰਤਰੇ ਨੂੰ ਇਕੋ ਚੱਕਰ ਵਿਚ ਗਾਉਣਾ ਹੈ ।

੯. ਰਾਗ ਆਸਾਵਰੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਪ੍ਰਭ ਤੇਰੇ ਪਗ ਕੀ ਧੂਰਿ ॥
ਦੀਨ ਦਇਆਲ ਪ੍ਰੀਤਮ ਮਨ ਮੋਹਨ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਮੇਰੀ ਲੋਚਾ ਪੂਰਿ ॥ਰਹਾਉ॥
ਦਹਦਿਸ ਰਵਿ ਰਹਿਆ ਜਸੁ ਤੁਮਰਾ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਸਦਾ ਹਜੂਰਿ ॥
ਜੋ ਤੁਮਰਾ ਜਸੁ ਗਾਵਹਿ ਕਰਤੇ ਸੇ ਜਨ ਕਬਹੂ ਨ ਮਰਤੇ ਝੂਰਿ ॥੧॥
ਧੰਧ ਬੰਧ ਬਿਨਸੇ ਮਾਇਆ ਕੇ ਸਾਧੂ ਸੰਗਤਿ ਮਿਟੇ ਬਿਸੂਰ ॥
ਸੁਖ ਸੰਪਤਿ ਭੋਗ ਇਸੁ ਜੀਅ ਕੇ ਬਿਨੁ ਹਰਿ ਨਾਨਕ ਜਾਨੇ ਕੂਰ ॥੨॥
(ਰਾਗੁ ਟੋਡੀ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੭੧੬)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
								ਮ							
ਪ	ਪਧੁ	ਮ	ਪ	ਪਧੁ	ਸਂ	ਪਧੁ	ਮਪ	ਗੁ	—	ਰਸ	ਰ	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ
ਪ੍ਰਭ	ਤੇS	S	ਰੇ	ਪS	ਗ	ਕੀS	SS	ਧੂ	S	ਰS	ਧੁ	S	ਰ	ਪ੍ਰ	ਭ
								ਮ							
—	ਪਧੁ	ਮ	ਪ	ਪਧੁ	ਸਂ	ਪਧੁ	ਮਪ	ਗੁ	—	ਰ	ਗੁਸ	ਰ	ਮ	ਪ	ਪ
S	ਤੇS	S	ਰੇ	ਪS	ਗ	ਕੀS	SS	ਧੂ	S	S	SS	ਰ	ਧੁ	S	ਰ
								ਮ							
	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂਨੁ	ਰਂਸਂ	ਪਧੁ	ਮਪ	ਗੁ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਰ	—	ਸ	ਸ
	ਦੀ	ਨ	ਦ	ਇਆ	SS	ਲS	ਪ੍ਰੀS	ਤ	ਮ	ਮ	ਨ	ਮੋ	S	ਹ	ਨ

														ਨੁ	
—	ਰ	ਮ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂਰਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁਸਂ	ਰਂਸਂ	ਧੁ	ਪ
ऽ	ਕ	ਰ	ਕਿਰ	ਪਾ	ऽ	ਮੇ	ਰੀ	ਲੋਂऽ	ऽ	ਚਾ	ऽ	ਪੂऽ	ऽऽ	ਰ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

	ਪ			ਨੁ		ਨੁ									
—	ਮ	ਪ	ਪ	ਧੁ	—	ਧੁ	ਧੁ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—
ऽ	ਦਹ	ਦਿ	ਸ	ਰ	ऽ	ਵਿ	ਰਹਿ	ਆ	ऽ	ਜ	ਸ	ਤੁ	ਮ	ਰਾ	ऽ

	ਨੁ							ਸਂ						ਨੁ	
—	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਗੁਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁਸਂ	ਰਂਸਂ	ਧੁ	ਪ
ऽ	ਅਂ	ਤ	ਰ	ਜਾ	ऽ	ਮੀ	ऽ	ਸ	ਦਾ	ऽ	ਹ	ਜੂऽ	ऽऽ	ਰ	ऽ

								ਮ							
—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂਨੁ	ਰਂਸਂ	ਪਧੁ	ਮਪ	ਗੁ	—	ਰ	ਸ	ਰ	ਰ	ਸ	—
ऽ	ਜੋ	ਤੁ	ਮ	ਰਾऽ	ऽऽ	ਜऽ	ਸऽ	ਗਾ	ऽ	ਵਹਿ	ऽ	ਕ	ਰ	ਤੇ	ऽ

														ਨੁ	
—	ਰ	ਮ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂਰਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁਸਂ	ਰਂਸਂ	ਧੁ	ਪ
ऽ	ਸੇ	ਜ	ਨ	ਕ	ਬ	ਹੂ	ਨ	ਮਾ	ਰ	ਭੇ	ऽ	ਝੂऽ	ऽऽ	ਰ	ऽ

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੧੦. ਰਾਗ ਆਸਾਵਰੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਸੁਪਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਚਿਤ੍ਰ ਬਾਨਕ ਬਨੇ ਬਚਿਤ੍ਰ,
ਪਾਵਨ ਪਵਿਤ੍ਰ ਮਿਤ੍ਰ ਆਜ ਮੋਰੇ ਆਏ ਹੈਂ ॥
ਪਰਮ ਦਯਾਲ ਲਾਲ ਲੋਚਨ ਬਿਸਾਲ,
ਮੁਖ ਬਚਨ ਰਸਾਲ ਮਧੁ ਮਧੁਰ ਪੀਆਏ ਹੈਂ ॥
ਸੋਭਤ ਸਿਹਜਾਸਨ ਬਿਲਾਸਨ ਦੈ ਅੰਕਮਾਲ,
ਪ੍ਰੇਮ ਰਸ ਬਿਸਮ ਹ੍ਵੈ ਸਹਜ ਸਮਾਏ ਹੈਂ ॥
ਚਾਤ੍ਰਿਕ ਸਬਦ ਸੁਨਿ ਅਖੀਆਂ ਉਘਰ ਗਈ,
ਭਈ ਜਲ ਮੀਨ ਗਤਿ ਬਿਰਹ ਜਗਾਏ ਹੈਂ ॥੨੦੫॥ (ਕਬਿੱਤ, ਭਾ: ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
				ਨੁ											
			ਪ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਸਂ	—	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਰਂ	ਸਂ
			ਆ	ਜ	ਮੋ	ऽ	ਰੇ	ਆ	ऽ	ऽ	ਏ	ਹੈਂ	ऽ	ऽ	ऽ
ਨੁ				ਨੁ											
ਧੁ	—	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਸਂ	—	—	ਸਂ	ਸਂ	—	—	—
ऽ	ऽ	ऽ	ਆ	ਜ	ਮੋ	ऽ	ਰੇ	ਆ	ऽ	ऽ	ਏ	ਹੈਂ	ऽ	ऽ	ऽ

						ਨੁ		ਮ				ਸ			
—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂਨੁ	ਰਂਸਂ	ਧੁ	ਪ	ਗੁ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਰ	ਨ਼	ਸ	ਸ
ऽ	ਸੁਪ	ਨ	ਚ	ਰਿऽ	ਤ੍ਰੂऽ	ਚਿ	ਤ੍ਰੂ	ਬਾ	ਨ	ਕ	ਬ	ਨੇ	ਬ	ਚਿ	ਤ੍ਰੂ
						ਨੁ									
ਰ	ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਰਂ	ਸਂ
ਪਾ	ਵ	ਨ	ਪ	ਵਿ	ਤ੍ਰੂ	ਮਿ	ਤ੍ਰੂ	ਆ	ਜ	ਮੋ	ਰੇ	ਆ	ਏ	ਹੈਂ	ऽ
ਨੁ															
ਧੁ	—	ਪ													
ऽ	ऽ	ऽ													

ਅੰਤਰਾ

				ਨੁ		ਨੁ									
ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ
ਪ	ਰ	ਮ	ਦ	ਯਾ	ਲ	ਲਾ	ਲ	ਲੋ	ਚ	ਨ	ਬਿ	ਸਾ	ਲ,	ਮੁ	ਖ
ਨੁ															
ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਗੁਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਰਂ	ਸਂ
ਬ	ਚ	ਨ	ਰ	ਸਾ	ऽਲ	ਮ	ਧੁ	ਮ	ਧੁ	ਰ	ਪੀ	ਆ	ਏ	ਹੈਂ	ऽ
ਨੁ				ਨੁ											
ਧੁ	—	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਸਂ	—						
ऽ	ऽ	ऽ,	ਆ	ਜ	ਮੋ	ऽ	ਰੇ	ਆਏ							

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੧੧. ਰਾਗ ਆਸਾਵਰੀ, ਛੋਟੀ ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਯ ਲਯ)

ਮੇਰੋ ਬਾਪੁ ਮਾਧਉ ਤੂ ਧਨੁ ਕੇਸੌ, ਸਾਂਵਲੀਓ ਬੀਠੁਲਾਇ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਕਰ ਧਰੇ ਚਕ੍ਰ ਬੈਕੁੰਠ ਤੇ ਆਏ ਗਜ ਹਸਤੀ ਕੇ ਪ੍ਰਾਨ ਉਧਾਰੀਅਲੇ ॥
ਦੁਹਸਾਸਨ ਕੀ ਸਭਾ ਦ੍ਰੋਪਤੀ ਅੰਬਰ ਲੇਤ ਉਬਾਰੀਅਲੇ ॥੧॥
ਗੋਤਮ ਨਾਰਿ ਅਹਲਿਆ ਤਾਰੀ ਪਾਵਨ ਕੇਤਕ ਤਾਰੀਅਲੇ ॥
ਐਸੇ ਅਧਮੁ ਅਜਾਤਿ ਨਾਮਦੇਉ ਤਉ ਸਰਨਾਗਤਿ ਆਈਅਲੇ ॥੨॥

(ਰਾਗੁ ਮਾਲੀਗਉੜਾ, ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ, ਪੰਨਾ ੯੮੮)

ਅਸਥਾਈ

×				੨				੦				੩			
										ਮ		ਸ			
						ਪ	ਧੁ	ਮ	ਪ	ਗੁ	—	ਰ	ਮ	—	ਪ
						ਸਾਂ	ऽ	ਵ	ਲੀ	ਓ	ऽ	ऽ	ਬੀ	ऽ	ਠ
ਨੁ						ਮ									
ਧੁ	—	—	—	ਪ	ਪ	ਗੁ	ਗੁ	ਰ	—	ਸ	ਰ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਸਂ
ਲਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਇ;	ਮੋ	ਰੋ	ਬਾ	ऽ	ਪ	ਮਾ	ਧਉ	ਤੂ	ਧ	ਨ
ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ										
ਕੇ	ऽ	ਸੋਂ	ऽ	ऽ	ऽ										

ਅੰਤਰਾ

						ਪ					ਨੁ				
						ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਧੁ	—	ਨੁ	—	ਧੁ
						ਕ	ਰ	ਧ	ਰੇ	ऽ	ਚ	ऽ	ਕੂ	ऽ	ऽ
ਸਂ	—	—	—	—	ਸਂ	ਪ	ਧੁ	ਸਂ	ਰਂ	—	ਸਂਰਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	—
ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਬੈ	ਕੁੰ	ऽ	ਠ	ਭੇ	ऽ	ਆऽ	ऽ	ਏ	ऽ	ऽ
ਨੁ	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਪ	ਪ	—	ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ
ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਗ	ਜ	ऽ	ਹਸ	ਤੀ	ਕੇ	ਪ੍ਰਾ	ऽ	ਨ	ਉ
				ਨੁ											
ਨੁ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਧੁ	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਮ	ਪ						
ਧਾ	ऽ	ਰੀ	ਅ	ਲੇ	ऽ,	ਸਾਂ	ऽ	ਵ	ਲੀਓ...						

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੧੨. ਰਾਗ ਆਸਾਵਰੀ, ਤਾਲ ਸੂਲਫ਼ਾਕ (ਦਰੁੱਤ ਲਯ)

ਸਨਕ ਸਨੰਦ ਅੰਤੁ ਨਹੀ ਪਾਇਆ ॥
ਬੇਦ ਪੜੇ ਪੜਿ ਬ੍ਰਹਮੇ ਜਨਮੁ ਗਵਾਇਆ ॥੧॥
ਹਰਿ ਕਾ ਬਿਲੋਵਨਾ ਬਿਲੋਵਹੁ ਮੇਰੇ ਭਾਈ ॥
ਸਹਜਿ ਬਿਲੋਵਹੁ ਜੈਸੇ ਤਤੁ ਨ ਜਾਈ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਤਨੁ ਕਰਿ ਮਟੁਕੀ ਮਨ ਮਾਹਿ ਬਿਲੋਈ ॥
ਇਸੁ ਮਟੁਕੀ ਮਹਿ ਸਬਦੁ ਸੰਜੋਈ ॥੧॥
ਹਰਿ ਕਾ ਬਿਲੋਵਨਾ ਮਨ ਕਾ ਬੀਚਾਰਾ ॥
ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਪਾਵੈ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰਾ ॥੩॥
ਕਹੁ ਕਬੀਰ ਨਦਰਿ ਕਰੇ ਜੇ ਮੀਰਾ ॥
ਰਾਮ ਨਾਮ ਲਗਿ ਉਤਰੇ ਤੀਰਾ ॥੪॥

(ਰਾਗੁ ਆਸਾ ਸ੍ਰੀ ਕਬੀਰ ਜੀ, ਪੰਨਾ ੪੭੮)

ਅਥਸਾਈ

×		੦		੨		੩		੦	
				ਨੁ					
ਮ	ਮ	ਪ	ਸਂ	ਧੁ	ਧੁ		—	—	ਧੁ
ਹ	ਰਿ	ਕਾ	ਬਿ	ਲੰ	ਵ	ਨਾ	ऽ	ऽ	ਬਿ
ਮ									
ਗੁ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਰ	—	ਸ	—	—	—
ਲੰ	ਵਹੁ	ਮੇ	ਰੇ	ਭਾ	ऽ	ਈ	ऽ	ऽ	ऽ
ਮ					ਨੁ				
ਰ	ਰ	ਮ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	—	ਧੁ
ਸ	ਹ	ਜ	ਬਿ	ਲੰ	ऽ	ਵਹੁ	ਜੈ	ऽ	ਸੇ
						ਨੁ			
ਰਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁਸਂ.	ਰੁਂਸਂ	ਧੁ	—	ਪ	—
ਤ	ऽ	ਤ	ਨ	ਜਾऽ	ऽऽ	ਈ	ऽ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਪ		ਨੁ							
ਮ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਸਂ	—	ਸਂ	—	—	—
ਸ	ਨ	ਕ	ਸ	ਨੰ	ऽ	ਦ	ऽ	ऽ	ऽ
				ਨੁ					
ਰਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਧੁ	—	ਪ	—	—	—
ਅੰ	ਤ	ਨ	ਹੀ	ਪਾ	ऽ	ਇਆ	ऽ	ऽ	ऽ
ਮ					ਨੁ				
ਰ	—	ਮ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਪ	—
ਬੇ	ऽ	ਦ	ਪ	ੜ੍ਹੇ	ऽ	ਪੜ੍ਹ	ਬ੍ਰਹ	ਮੇ	ऽ
						ਨੁ			
ਰਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁਸਂ	ਰਂਸਂ	ਧੁ	—	ਪ	—
ਜ	ਨ	ਮ	ਗ	ਵਾऽ	ऽऽ	ਇਆ	ऽ	ऽ	ऽ

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੧੩. ਰਾਗ ਆਸਾਵਰੀ, ਤਾਲ ਦਾਦਰਾ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਗੁਣਾ ਕਾ ਹੋਵੈ ਵਾਸੁਲਾ ਕਢਿ ਵਾਸੁ ਲਈਜੈ ॥
ਜੇ ਗੁਣ ਹੋਵਨਿ ਸਾਜਨਾ ਮਿਲਿ ਸਾਝ ਕਰੀਜੈ ॥
ਸਾਝ ਕਰੀਜੈ ਗੁਣਹ ਕੇਰੀ ਛੋਡਿ ਅਵਗਣ ਚਲੀਐ ॥
ਪਹਿਰੇ ਪਟੰਬਰ ਕਰਿ ਅਡੰਬਰ ਆਪਣਾ ਪਿੜੁ ਮਲੀਐ ॥
ਜਿਥੈ ਜਾਇ ਬਹੀਐ ਭਲਾ ਕਹੀਐ ਝੋਲਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਪੀਜੈ ॥
ਗੁਣਾ ਕਾ ਹੋਵੈ ਵਾਸਲਾ ਕਢਿ ਵਾਸੁ ਲਈਜੈ ॥ ੩ ॥

(ਰਾਗੁ ਸੂਹੀ ਛੰਤ ਮ: ੧, ਪੰਨਾ ੭੬੬)

ਅਸਥਾਈ

×			੦			×			੦		
										ਮ	
										ਰ	ਮ
										ਜਿ	ਥੈ
ਪ	—	ਪ	ਪ	ਧ̲ਪ	ਧ̲ਪ	ਮ	ਮਧ̲	ਪਮ	ਗ̲ਰ	ਗ̲ਰ	ਸ
ਜਾ	ऽ	ਇ	ਬਹੀ	ਐऽ	ऽऽ	ਭ	ਲਾऽ	ऽऽ	ਕਹੀ	ਐऽ	ऽ
ਮ						ਨ̲					
ਰ	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਸਂ	ਧ̲	—	—	ਪ	—	—
ਝੋ	ऽ	ਲ	ਅੰ	ਮ੍ਰਿ	ਤ	ਪੀ	ऽ	ऽ	ਜੈ,	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

×			੦			×			੦		
ਧ			ਨ̲								
ਮ	ਮ	ਪ	ਧ̲	—	ਧ̲	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	—	—
ਗੁ	ਣਾ	ਕਾ	ਹੋ	ऽ	ਵੈ	ਵਾ	ऽ	ਸ	ਲਾ	ऽ	ऽ
									ਨ̲	ਪ	
ਧ	ਪ	ਧ̲	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂਰਂ	ਗ̲ਂ	ਰਂਸਂ	ਧ̲	ਮ	ਮ
ਕ	ਢ	ऽ	ਵਾ	ਸ	ਲ	ਈऽ	ऽ	ऽऽ	ਜੈ,	ਜਿ	ਥੈ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੧੪. ਰਾਗ ਆਸਾਵਰੀ, ਤਾਲ ਚੰਚਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਰਾਜ ਲੀਲਾ ਤੇਰੈ ਨਾਮਿ ਬਨਾਈ ॥
ਜੋਗੁ ਬਨਿਆ ਤੇਰਾ ਕੀਰਤਨੁ ਗਾਈ ॥ ੧ ॥
ਸਰਬ ਸੁਖਾ ਬਨੇ ਤੇਰੈ ਓਲ੍ਹੈ ॥
ਭ੍ਰਮ ਕੇ ਪਰਦੇ ਸਤਿਗੁਰ ਖੋਲ੍ਹੇ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਹੁਕਮੁ ਬੂਝਿ ਰੰਗ ਰਸ ਮਾਣੇ ॥
ਸਤਿਗੁਰ ਸੇਵਾ ਮਹਾ ਨਿਰਬਾਣੇ ॥ ੨ ॥
ਜਿਨਿ ਤੂੰ ਜਾਤਾ ਸੋ ਗਿਰਸਤ ਉਦਾਸੀ ਪਰਵਾਣੁ ॥
ਨਾਮਿ ਰਤਾ ਸੋਈ ਨਿਰਬਾਣੁ ॥ ੩ ॥
ਜਾ ਕਉ ਮਿਲਿਓ ਨਾਮੁ ਨਿਧਾਨਾ ॥
ਭਨਤਿ ਨਾਨਕ ਤਾ ਕਾ ਪੂਰ ਖਜਾਨਾ ॥ ੪ ॥

(ਰਾਗੁ ਆਸਾ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੩੮੫)

ਅਸਥਾਈ

×			੨				੦			੩			
			ਮ					ਨੁ					
			ਰ	ਰ	ਮ	ਮ	ਪ	ਧੁ	—	ਪ	—	—	—
			ਸ	ਰ	ਬ	ਸੁ	ਖਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
								ਨੁ					
—	—	—	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਧੁ	—	ਸਂ	—	—	—
*	*	*	ਬ	ਨੇ	ਤੇ	ਰੈ	ਓ	ऽ	ऽ	ਲ੍ਹੈ	ऽ	ऽ	ऽ
							ਨੁ						
ਸਂ	—	—	ਰਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਧੁ	ਧੁ	—	ਪ	—	—	—
*	*	*	ਭ	ਰ	ਮ	ਕੇ	ਪ	ਰ	ऽ	ਦੇ	ऽ	ऽ	ऽ
			ਪ				ਨੁ						
—	—	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਧੁ	—	—	ਪ	—	—	ਮ
*	*	*	ਸ	ਤਿ	ਗੁ	ਰ	ਖੋਂ	ऽ	ऽ	ਲ੍ਹੇ	ऽ	ऽ	ऽ
ਗੁ	ਰ	ਸ											
ऽ	ऽ	ऽ											

ਅੰਤਰਾ

			ਪ		ਨੁ	⌐							
			ਮ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਸਂ	—	—	ਸਂ	ਸਂ	—	—
			ਰਾ	S	ਜ	ਲੀ	ਲਾ	S	S	ਤੇ	ਰੇ	S	S
—	—	—	ਪ	ਧੁ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਰਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਗੁਂ
S	S	S	ਨਾ	S	ਮ	ਬ	ਨਾ	S	S	ਈS	S	S	S
ਰਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਨੁਧੁ	—	—	ਪ	ਧੁ	ਪ	—
S	S	S	ਜੋ	S	ਗ	ਬ	ਨਿਆ	S	S	ਤੇ	ਰਾ	S	S
							ਨੁ						
ਮ	—	—	ਪ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਧੁ	—	—	ਪ	—	—	ਮ
S	S	S	ਕੀ	ਰ	ਤ	ਨ	ਗਾ	S	S	ਈ	S	S	S
ਗੁ	ਰ	ਸ											
S	S	S											

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੧੫. ਰਾਗ ਆਸਾਵਰੀ, ਚਾਰਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਸਲੋਕੁ ॥ ਲਾਲ ਗੁਪਾਲ ਗੋਬਿੰਦ ਪ੍ਰਭ ਗਹਿਰ ਗੰਭੀਰ ਅਥਾਹ ॥
ਦੂਸਰ ਨਾਹੀ ਅਵਰ ਕੋ ਨਾਨਕ ਬੇਪਰਵਾਹ ॥ ੧ ॥

(ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ ਬਾਵਨ ਅਖਰੀ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੨੫੨)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
							ਪ		ਨੁ		
							ਮ	ਪ	ਧੁ	—	ਮਪ
							ਲਾ	S	ਲ	S	Sਗੁ
ਮ									ਨੁ		
ਗੁ	—	ਰਸ	ਰ	—	ਮ	—	ਪ	ਮਪ	ਧੁ	—	ਮਪ
ਪਾ	S	SS	ਲ	S	S	S;	ਲਾ	SS	ਲ	S	Sਗੁ
ਮ						ਮ				⏞	
ਗੁ	—	ਰਸ	ਰ	ਮ	ਪ	ਗੁ	—	ਗੁ	ਰ	ਗੁ	ਸ
ਪਾ	S	SS	ਲ	S	ਗੋ	ਬਿਂ	S	ਦ	ਪ੍ਰ	S	ਭ
									ਨੁ		
ਸ	ਸ	—	ਰਮ	—	ਮ	ਪ	—	—	ਧੁ	—	ਪਧੁ
ਗ	ਹਿ	S	ਰS	S	ਗਂ	ਭੀ	S	S	ਰ	S	Sਅ

ਧ਼				ਨ਼							
ਗੁੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਧ਼	—	ਪ					
ਬਾ	ਹ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ					

ਅੰਤਰਾ

ਪ			ਨ਼								
ਮ	ਪ	—	ਧ਼	—	ਧ਼	ਸੰ	—	—	ਸੰ	—	—
ਦੂ	ऽ	ऽ	ਸ	ऽ	ਰ	ਨਾ	ऽ	ऽ	ਹੀ	ऽ	ऽ
ਨ਼			ਧ਼			ਸੰ			ਨ਼		
ਧ਼	—	—	ਸੰ	—	ਸੰ	ਰੰ	—	ਸੰ	ਧ਼	—	ਪ
ਅ	ऽ	ऽ	ਵ	ऽ	ਰ	ਕੋ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ;
						ਨ਼					
ਮ	—	—	ਪ	—	ਪ	ਧ਼	—	—	ਸੰ	—	ਰੰ
ਨਾ	ऽ	ऽ	ਨ	ऽ	ਕ	ਥੇ	ऽ	ऽ	ਪ	ऽ	ਰ
ਰੰ				ਨ਼			ਪ		ਨ਼		
ਗੁੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਧ਼	—	ਪ	ਮ	ਪ	ਧ਼	—	ਮਪ
ਵਾ	ਹ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ,	ਛਾ	ऽ	ਲ	ऽ	ऽਗੁ

੧੬: ਰਾਗ ਆਸਾ, ਪੜਤਾਲ, ਚਾਰਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਸਲਿਲ ਮੈ ਧਰਨਿ ਧਰਨਿ ਮੈ ਸਲਿਲ ਜੈਸੇ,
ਰੂਪ ਅਨਰੂਪ ਕੈ ਬਿਮਲ ਜਲ ਛਾਏ ਹੈਂ ॥
ਤਾਹੀ ਜਲ ਮਾਟੀ ਕੈ ਬਨਾਈ ਘਟਿਕਾ ਅਨੇਕ,
ਏਕੈ ਜਲ ਘਟ ਘਟ ਘਟਕਾ ਸਮਾਏ ਹੈਂ ॥
ਜਾਹੀ ਜਾਹੀ ਘਟਿਕਾ ਮੈਂ ਦ੍ਰਿਸਟਿ ਕੈ ਦੇਖੀਅਤਿ,
ਪੇਖੀਅਤ ਆਪਾ ਆਪ ਆਨ ਨ ਦਿਖਾਏ ਹੈਂ ॥
ਪੂਰਨ ਬ੍ਰਹਮ ਗੁਰ ਏਕੰਕਾਰ ਕੈ ਆਕਾਰ,
ਬ੍ਰਹਮ ਬਿਬੇਕ ਏਕ ਏਕ ਠਹਿਰਾਏ ਹੈਂ ॥ ੧੧੦ ॥

(ਕਬਿੱਤ, ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਮ						ਨ਼					
ਰ	ਮ	—	ਪ	—	ਸੰ	ਧ਼	—	—	ਪ	—	ਪ
ਸ	ਲਿ	ऽ	ਲ	ऽ	ਮੈ	ਧ	ऽ	ऽ	ਰ	ऽ	ਨਿ

ਮ						ਮ					
ਗੁ	ਗੁ	ਰਸ	ਰ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਗੁ	ਰ	ਗੁ	ਸ	ਸ
ਧ	ਰ	ऽऽ	ਨ	ऽ	ਮੈ	ਸ	ਲਿ	ਲ	ਜੈ	ऽ	ਸੇ
							ਨ੍				
ਸ	—	ਜ	ਮ	—	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	—	-ਪ
ਗੂ	ऽ	ਪ	ਅ	ऽ	ਨ	ਰੂ	ऽ	ਪ	ਕੈ	ऽ	ऽਬਿ
				ਗੁੰ					ਨ੍		
ਰੰ	ਗੁੰ	—	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ੍	ਸੰ	ਰੰ	ਧੁ	—	ਪ
ਮ	ਲ	ऽ	ਜ	ऽ	ਲ	ਛਾਂ	ऽ	ਏ	ਹੈਂ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ—ਤਾਲ ਸੂਲਫ਼ਾਕ (ਚਾਰਤਾਲ ਦੀ ਚੌਗੁਨ ਲਯ ਵਿਚ)

×		੦		੨		੩		੦	
		ਨ੍							
ਮ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	—	—	ਸੰ
ਤਾ	ਹੀ	ਜ	ਲ	ਮਾ	ਟੀ	ਕੈ	ऽ	ऽ	ਬ
ਰੰ	ਗੁੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ੍	ਰੰ	ਸੰ	ਨ੍	ਧੁ	ਪ
ਨਾ	ਈ	ਘ	ਟਿ	ਕਾ	ਅ	ਨੇ	ऽ	ऽ	ਕ,
ਮ									
ਰ	ਰ	ਮ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਪ	—	—
ਏ	ਕੈ	ਜ	ਲ	ਘ	ਟ	ਘ	ਟ	ऽ	ऽ
ਰੰ	ਗੁੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ੍	ਰੰ	ਸੰ	ਨ੍	ਧੁ	ਪ
ਘ	ਟ	ਕਾ	ਸ	ਮਾ	ਏ	ਹੈਂ	ऽ	ऽ	ऽ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੧੭. ਰਾਗ ਆਸਾਵਰੀ, ਪੜਤਾਲ, ਤਾਲ ਦਾਦਰਾ (ਲਗ-ਭਗ ਬਿਲੰਬਿਤ)

ਹਉ ਅਨਦਿਨੁ ਹਰਿਨਾਮੁ ਕੀਰਤਨੁ ਕਰਉ ॥
ਸਤਿਗੁਰਿ ਮੋ ਕਉ ਹਰਿਨਾਮੁ ਬਤਾਇਆ ॥
ਹਉ ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਖਿਨੁ ਪਲੁ ਰਹਿ ਨ ਸਕਉ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਹਮਰੈ ਸ੍ਰਵਣੁ ਸਿਮਰਨੁ ਹਰਿ ਕੀਰਤਨੁ
ਹਉ ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਰਹਿ ਨ ਸਕਉ ਹਉ ਇਕੁ ਖਿਨੁ ॥
ਜੈਸੇ ਹੰਸੁ ਸਰਵਰ ਬਿਨੁ ਰਹਿ ਨ ਸਕੈ ਤੈਸੇ ਹਰਿ ਜਨੁ ਕਿਉ ਰਹੈ ਹਰਿ ਸੇਵਾ ਬਿਨੁ ॥੧॥
ਕਿਨਹੂੰ ਪ੍ਰੀਤਿ ਲਾਈ ਦੂਜਾ ਭਾਉ ਰਿਦ ਧਾਰਿ ਕਿਨਹੂੰ ਪ੍ਰੀਤਿ ਲਾਈ ਮੋਹ ਅਪਮਾਨ ॥
ਹਰਿ ਜਨ ਪ੍ਰੀਤ ਲਾਈ ਹਰਿ ਨਿਰਬਾਣ ਪਦ
ਨਾਨਕ ਸਿਮਰਤ ਹਰਿ ਹਰਿ ਭਗਵਾਨ ॥੨॥ (ਰਾਗੁ ਆਸਾਵਰੀ ਮ: ੪, ਪੰਨਾ ੩੬੯)

ਅਸਥਾਈ

×			੦			×			੦		ਸ ਹਉ
ਮ						ਨੁ					
ਰ	ਮ	ਰਮ	ਪ	—	ਮਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	—	ਪ
ਅਨ	ਦਿਨ	ਹਰਿ	ਨਾ	ऽ	ऽਮ	ਕੀਰ	ਤਨ	ਕ	ਰਉ	ऽ;	ਹਉ
ਮ						ਨੁ					
ਰ	ਮ	ਰਮ	ਪ	—	ਮਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	—	—
ਅਨ	ਦਿਨ	ਹਰਿ	ਨਾ	ऽ	ऽਮ	ਕੀਰ	ਤਨ	ਕ	ਰਉ	ऽ	ऽ
ਮ			ਮ			ਸ					
ਗੁ	ਗੁ	ਗੁਰ	ਗੁ	ਗੁ	ਗੁਰ	ਰ	ਰ	ਰ	ਸ	ਸ	ਸ
ਸਤਿ	ਗੁ	ਰऽ	ਮੈਂ	ਕਉ	ਹਰਿ	ਨਾ	ਮ	ऽਥ	ਤਾ	ਇਆ,	ਹਉ
									ਨੁ		
ਸ	ਗੁਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂਨੁ	ਰਂਸਂ	ਸਂ	ਧੁ	—	ਪ
ਹਰਿ	ਬਿ	ਨ	ਖਿਨ	ਪ	ਲ	ਰਹਿ	ਨऽ	ਸ	ਕਉ	ऽ	ਹਉ

ਅੰਤਰਾ—ਸੂਲਫ਼ਾਕ (ਦਾਦਰੇ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਵਿਚ)

×		੦		੨		੩		੦	
ਪ		ਨੁ							
ਮ	ਪ	ਧੁ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	—	ਸਂ
ਹ	ਮ	ਰੇ	ऽ	ਸੂ	ਵ	ਣ	ऽ	ऽ	ਸਿਮ
				ਨੁ					
ਸਂ	ਨੁ	ਰਂ	ਸਂ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਪ	—	—
ਰ	ਨ	ਹ	ਰਿ	ਕੀ	ਰ	ਤ	ਨ	ऽ	ऽ; ਹਉ
ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	—	ਸਂ
ਹ	ਰਿ	ਬਿ	ਨ	ਰ	ਹਿ	ਨ	ऽ	ऽ	ਸ
				ਨੁ					
ਸਂ	ਨੁ	ਰਂ	ਸਂ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਪ	—	—
ਕਉ	ऽ	ਹਉ	ऽ	ਇ	ਕ	ਖਿ	ਨ	ऽ	ऽ;
				ਨੁ		ਨੁ			
ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਧੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਪ
ਜੈ	ਸੇ	ਹੰ	ਸ	ਸ	ਰ	ਵ	ਰ	ਬਿ	ਠ

ਮ ਗੁ	ਗੁ	ਮ ਗੁ	ਗੁ	ਰੇ	—	ਸ	—	ਸ	ਸ
								ऽ	ऽ
ਰ	ਹਿ	ਨ	ਸ	ਕੈ	ऽ	ऽ	ऽ →	ਤੇ	ਸੇ,
ਮ ਰ	ਰ	ਮ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਪ	—	—
ਹ	ਰਿ	ਝ	ਨ	ਕਿਉ	ऽ	ਰ	ਹੈ	ऽ	ऽ
ਰੰ	ਗੁੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨੁ ਧੁ	—	ਪ	ਪ	—	—
ਹ	ਰਿ	ਸੇ	ऽ	ਵਾ	ऽ	ਬਿ	ਨ	ऽ	ऽ

ਹਉ ਅਨਦਿਨੁ...

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ—ਰੂਪਕ (ਦਾਦਰੇ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਲਯ ਵਿਚ)

⊕			੧		੨		⊕			੧		੨	
ਸ	ਸ	—	ਨੁ ਧੁੰ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਸ	ਸ	ਸ	ਸ	ਸ	ਸ	ਸ
ਕਿਨ	ਹੂੰ	ऽ	ਪ੍ਰੀ	ਤ	ਲਾ	ਈ	ਦੂ	ਜਾ	ਭਾਉ	ਰਿ	ਦ	ਧਾ	ਰ
ਮ ਰ	ਮ	—	ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	ਨੁ ਧੁ	ਧੁ	ਧੁਪ	ਨੁ ਧੁ	—	ਪ	—
ਕਿਨ	ਹੂੰ	ऽ	ਪ੍ਰੀ	ਤ	ਲਾ	ਈ	ਮੋ	ਹ	ਅਪ	ਮਾ	ऽ	ਨ	ऽ
ਪ ਮ	ਪ	ਪ	ਨੁ ਧੁ	ਧੁ	ਨੁ ਧੁ	ਧੁ	ਸੰ	ਸੰ	ਧੁਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਹਰਿ	ਜ	ਨ	ਪ੍ਰੀ	ਤ	ਲਾ	ਈ	ਹ	ਰਿ	ਨਿਰ	ਬਾ	ਣ	ਪ	ਦ
ਰੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਤੰ	ਗੁੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਸੰ	ਰੰਸੰ	ਨੁ ਧੁ	—	ਪ	ਪ
ਨਾ	ਨ	ਕ	ਜਿ	ਮ	ਰ	ਤ	ਹਰਿ	ਹਰਿ	ਭਗ	ਵਾ	ऽ	ਨ,	ऽ

ਹਉ ਅਨਦਿਨੁ...

ਨੋਟ :—ਪੜਤਾਲ ਗਾਉਣ ਸਮੇਂ ਤਾਲਾਂ ਦੀ 'ਲਯ' ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਮਿਲਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

(ਪੜਤਾਲ ਦੀ ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੧੮. ਰਾਗ ਆਸਾਵਰੀ, ਪੜਤਾਲ. ਤਾਲ ਧਮਾਰ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਓਇ ਪਰਦੇਸੀਆ ਹਾਂ ॥ ਸੁਨਤ ਸੰਦੇਸੀਆ ਹਾਂ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਜਾ ਸਿਉ ਰਚਿ ਰਹੇ ਹਾਂ ॥ ਸਭ ਕਉ ਤਜਿ ਗਏ ਹਾਂ ॥
ਸੁਪਨਾ ਜਿਉ ਭਏ ਹਾਂ ॥ ਹਰਿਨਾਮੁ ਜਿਨਿ ਲਏ ਹਾਂ ॥ ੧ ॥
ਹਰਿ ਤਜਿ ਅਨ ਲਗੇ ਹਾਂ ॥ ਜਨਮਹਿ ਮਰਿ ਭਗੇ ਹਾਂ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਜਨਿ ਲਹੇ ਹਾਂ ॥ ਜੀਵਤ ਸੇ ਰਹੇ ਹਾਂ ॥
ਜਿਸਹਿ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁ ਹੋਇ ਹਾਂ ॥ ਨਾਨਕ ਭਗਤੁ ਸੋਇ ॥ ੨ ॥

(ਰਾਗੁ ਆਸਾਵਰੀ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੪੧੦-੧੧)

ਅਸਥਾਈ

×					੨		੦			੩			
										ਮ ਰ	ਮ	ਪ	ਸਂ
										ਓ	ਇ	ਪ	ਰ
ਨ਼ੀ ਧ਼	—	ਧ਼	ਪ	—	—	ਧ਼	ਮ ਗ਼	ਰ	ਸ	ਸ ਰ	ਰ	ਸ	ਸ
ਦੇ	਽	ਸੀ	ਆ	਽	਽	਽	ਹਾਂ	਽	਽;	ਸੁ	ਨ	ਤ	ਸੰ
ਨ਼ੀ ਧ਼	—	ਪ਼	ਸ	ਰ	ਮ	ਪ	ਮ ਗ਼	ਰ	ਸ				
ਦੇ	਽	ਸੀ	ਆ	਽	਽	਽	ਹਾਂ	਽	਽				

ਅੰਤਰਾ—ਤਾਲ ਸੂਲਫ਼ਾਕ (ਧਮਾਰ ਦੀ ਚੌਗੁਨ ਵਿਚ)

×		੦		੨		੩		੦	
ਪ ਮ	ਪ	ਨ਼ੀ ਧ਼	ਧ਼	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	—	—
ਜਾ	ਸਿਉ	ਰ	ਚਿ	ਰ	ਹੇ	ਹਾਂ	਽	਽	਽
ਰੇ	ਗ਼ੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ਼ੀ ਧ਼	ਧ਼	ਪ	—	—	—
ਸਭ	ਕਉ	ਤ	ਜਿ	ਗ	ਏ	ਹਾਂ	਽	਽	਽
ਨ਼ੀ ਧ਼	ਧ਼	ਪ	ਧ਼	ਮ	ਪ	ਮ ਗ਼	—	ਰ	ਸ
ਸੁਪ	ਨਾ	ਜਿ	ਉ	ਭ	ਏ	ਹਾਂ	਽	਽	਽
ਰ	ਮ	ਪ	ਨ਼ੀ	ਧ਼	ਧ਼	ਪ	ਪ	—	—
ਹ	ਰਿ	ਨਾ	ਮ	ਜਿ	ਨ	ਲ	ਏ	਽	਽
ਰ	ਮ	ਪ	ਨ਼ੀ	ਧ਼	ਧ਼	ਪ	ਪ	ਪ	ਸਂ
ਹ	ਰਿ	ਨਾ	ਮ	ਜਿ	ਨ	ਲ	ਏ,	ਪ	ਰ

ਦੇਸੀਆ, ਧਮਾਰ...

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ—ਤਾਲ ਕਹਿਰਵਾ (ਧਮਾਰ·ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਵਿਚ)

×				○				×				○			
								ਮ				ਨੁ			
ਸ	ਸ	ਨੁਧੁ	ਨੁਧੁ	ਸ	ਸ	ਸ	—	ਰ	ਮ	ਪ	ਮਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	—
ਹਰਿ	ਤਜ	ਅऽ	ਨऽ	ਲ	ਗੇ	ਹਾਂ	ऽ	ਜਨ	ਮਹਿ	ਮ	ਰऽ	ਭ	ਗੇ	ਹਾਂ	ऽ
				ਮਂ						ਨੁ	ਨੁ				
ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂਰਂ	ਗੁਂ	ਗੁਂ	ਗੁਂ	—	ਰਂ	ਸਂ	ਧੁ	ਧੁ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—
ਹਰਿ	ਹਰਿ	ਜ	ਨऽ	ਲ	ਹੇ	ਹਾਂ	ऽ	ਜੀ	ਵ	ਤ	ਸੇ	ਰ	ਹੇ	ਹਾਂ	ऽ
								ਮ			ਮ				
ਸਂ	-ਸਂ	ਸਂ	-ਰਂ	ਨੁਸਂ	ਸਂਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਗੁ	ਗੁ	ਰ	-ਗੁ	ਰ	—	ਸ	—
ਜਿਸਹਿ	ऽਕ੍ਰਿ	ਪਾ	ऽਲ	ਹੋਂऽ	ਏऽ	ਹਾਂ	ऽ	ਨਾ	ਨਕ	ਭਗ	ऽਤ	ਸੋ	ऽ	ਇ	ऽ
ਮ			ਮ												
ਗੁ	ਗੁ	ਰ	-ਗੁ	ਰ	ਸ	ਰਮ	ਪਸਂ								
ਨਾ	ਨਕ	ਭਗ	ऽਤ	ਸੋ	ਇ,	ਓਇ	ਪਰ ਦੇਸੀਆ—ਧਮਾਰ ..								

ਨੋਟ :—ਇਸ ਪੜਤਾਲ ਨੂੰ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਅਨੁਸਾਰ ਸੋਧਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ । —ਕਰਤਾ

—ਆਸਾਵਰੀ ਰਾਗ ਸਮਾਪਤ—

ਰਾਗ ਭੈਰਉ

ਵਾਦੀ—ਧੁ	ਠਾਟ—ਭੈਰਉ	ਸਮਾਂ—ਸਵੇਰੇ (ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲਾ)
ਸੰਵਾਦੀ—ਰੁ	ਜਾਤੀ—ਸੰਪੂਰਣ	ਵਿਸ਼ੇਸ਼—ਰਿਖਭ-ਧੈਵਤ ਅੰਦੋਲਨ ਸਹਿਤ ।

ਮ ਨ
ਆਰੋਹ—ਸ, ਗ, ਮ ਪ ਧੁ, ਨ ਸਂ ।

ਨ ਗ ਗ
ਅਵਰੋਹ—ਸਂ, ਨਧੁ, ਧੁ, ਪ, ਮਗ ਰੁ, ,ਰੁ ਸ ।

ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਛੇ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚੋਂ ਭੈਰਉ ਇਕ ਪਰਮੁਖ ਰਾਗ ਹੈ। ਪੰਡਿਤ ਦਾਮੋਦਰ ਨੇ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ "ਸੰਗੀਤ ਦਰਪਣ" ਵਿਚ ਆਦਿ ਰਾਗ ਕਰਕੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਕੀ ਭੈਤਉ ਆਦਿ ਰਾਗ ਹੈ ?

ਅਤੀ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵੈਦਿਕ ਕਾਲ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਤਿੰਨ ਹੀ ਸੁਰ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਵੇਦ ਮੰਤ੍ਰ ਉਚਾਰੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਅੱਗੇ ਚਲ ਕੇ ਇਕ-ਇਕ ਸੁਰ ਵਧਦਾ ਗਿਆ, ਇੰਜ ਸੱਤ ਸੁਰ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੱਤਾਂ ਸੁਰਾਂ ਤੇ ਸਾਮਗਾਨ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਿਆ।

ਸੰਗੀਤ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਧਿਕਤਰ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਆਦਿਮ ਜਾਤੀਆਂ ਜਾਂ ਵਖੋ-ਵਖ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੇ ਨਾਮਾਂ ਉਤੇ ਰੱਖੇ ਗਏ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ, ਬ੍ਰਿਹੱਦੇਸ਼ੀ, ਮਕਰੰਦ, ਸਮਜਸਾਰ ਤੇ ਰਤਨਾਕਰ, ਆਦਿ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਰਾਗ ਪੁਲਿੰਡਿਕਾ, ਬਕਲਾ, ਕੌਸ਼ਿਕ, ਅੰਧਾਲੀ, ਗੁਰਜਰੀ, ਸੌਰਾਸ਼ਟ੍ਰੀ, ਅਮੀਰੀ, ਅਹੀਰੀ, ਇਤਿਆਦਿ ਨਾਮ ਲਿਖੇ ਹਨ। ਤਿਵੇਂ, ਇਕ ਖਾਨਾ-ਬਦੋਸ਼ "ਭੀਰਵਾ" ਜ਼ਾਤੀ ਹਿਮਾਲਯ ਪਰਬਤ ਵਿਖੇ ਨਿਵਾਸ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਇਹ ਲੋਗ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਬੜੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਸਨ, ਗੰਧ੍ਰਵ ਲੋਗ ਭੀ ਉੱਤਰ-ਪੱਛਮ (ਕਾਬੁਲ ਕੰਧਾਰ) ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸਨ। ਪੰਡਿਤ ਸਾਰੰਗਦੇਵ ਨੇ ਆਪਣੇ "ਸੰਗੀਤ ਰਤਨਾਕਰ" ਵਿਚ ਗੰਧ੍ਰਵ ਸੰਗੀਤ ਨੂੰ ਹੀ ਮਾਰਗ-ਦੇਸ਼ੀ ਸੰਗੀਤ ਬਤਾਇਆ ਹੈ। ਸੋ, ਭੀਰਵਾ ਜਾਤੀ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟ੍ਰੀਯ ਗੀਤ ਵਿੱਚ ਭੈਰਉ ਤੇ ਭੈਰਵੀ ਦੇ ਸੁਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਹੀਯ (ਗੰਧ੍ਰਵ) ਲੋਗਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ 'ਮਾਰਗ-ਸੰਗੀਤ' ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਲਿਆ। ਇੰਜ ਭੀਰਵਾ ਜਾਤੀ ਤੋਂ ਲਏ ਜਾਣ ਕਰ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਭੈਰਵ ਤੇ ਭੈਰਵੀ ਪੈ ਗਿਆ।

ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਿਖਣਾ ਹੀ ਕਾਫੀ ਹੈ ਕਿ ਅੱਠਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ ਸੰਗੀਤ ਵਿਦਵਾਨ ਪੰਡਿਤ ਨਾਰਦ ਦਾ ਲਿਖਿਆ "ਸੰਗੀਤ ਮਕਰੰਦ" ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਰਾਗ-ਰਾਗਨੀ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਮਨੁਖ ਰਾਗ ਤੇ ਇਸਤ੍ਰੀ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਪੇਹਿਲੀ ਵੇਰ੍ਹ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਅਗੋਂ ਇਸੇ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਚਾਰ ਮਤ ਕਾਇਮ ਹੋ ਗਏ—ਸ਼ਿਵ ਮਤ, ਭਰਤ ਮਤ, ਕਾਲੀ ਨਾਥ ਮਤ ਅਤੇ ਹਨੂਮਾਨ ਮਤ।

ਭੈਰਉ, ਮਾਲਕੌਂਸ, ਹਿੰਡੋਲ, ਦੀਪਕ, ਸਿਰੀ ਰਾਗ, ਮੇਘ ਜਾਂ ਬਸੰਤ, ਪੰਚਮ, ਨਟ ਨਾਰਾਇਣ ਇਤਿਆਦਿ ਰਾਗਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਦੇਣ ਲਈ ਸ਼ਿਵ ਜੀ ਅਤੇ ਪਾਰਬਤੀ ਦੇ ਮੁਖ ਤੋਂ ਉਚਾਰਣ ਕੀਤੇ ਬਤਾਏ ਗਏ, ਅਗੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪੰਜ-ਪੰਜ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਪੁੱਤ੍ਰ, ਪੁੱਤ੍ਰ-ਵਧੂ, ਇੰਜ ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਇਕ 'ਪ੍ਰਵਾਰ-ਵਰਗ' ਤਿਆਰ ਕਰ ਲਿਆ, ਜੋ ਸਭ ਮਨੋ-ਕਲਪਤ ਗੱਲਾਂ ਸਨ। ਆਧੁਨਿਕ ਸੰਗੀਤਵੇਤਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਪੋਲ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਹਾਸੋਹੀਣੀਆਂ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਗ ਦੇਵੀ-ਦੇਵਤੇ ਜਾਂ ਮਨੁੱਖ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਵਾਂਗ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਮੱਧ-ਕਾਲ ਵਿਚ ਭੈਰਉ ਦਾ ਸੁਰ-ਰੂਪ ਕੀ ਸੀ ?

ਸੰਗੀਤ ਰਤਨਾਕਰ ਦਾ ਭੈਰਉ 'ਰੇ ਪਾ' ਵਰਜਤ ਸਾਡੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਦੇ 'ਮਾਲਕੌਂਸ' ਨਾਲ ਮਿਲਦਾ-ਜੁਲਦਾ ਸੀ। ਸੰਗੀਤ ਦਰਪਣ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ 'ਚੰਦ੍ਰਕੌਂਸ' ਵਾਂਗ ਤੇ ਸੰਗੀਤ ਪਾਰਜਾਤ (੧੭ਵੀਂ ਸਦੀ) ਵਿਚ ਨਿਖਾਦ ਤੇ ਗੰਧਾਰ ਕੋਮਲ ਦੀ ਥਾਂ ਤੀਵਰ ਹੋ ਗਏ, ਇੰਜ ਇਹ ਪੰਚਮ ਵਰਜ 'ਖਾਡਵ-ਭੈਰਉ' ਦੀ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਵਿਚ ਆਇਆ ਅਤੇ ਹੁਣ ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸੇ ਵਿਚ ਪੰਚਮ ਸੁਰ ਮਿਲਾ ਕੇ ਆਧੁਨਿਕ 'ਭੈਰਉ' ਦਾ ਸੰਪੂਰਣ-ਸੰਪੂਰਣ ਸੁਰ-ਰੂਪ ਅਸਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਭੈਰਉ ਰਾਗ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਧੈਵਤ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਰਿਖਭ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਭੈਰਉ ਦਾ ਰੂਪ 'ਧਾ-ਰੇ' ਸੁਰ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਸੁਰਾਂ ਨੂੰ ਖਾਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹਿਲਾਉਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ

ਨ ਨ ਗ

ਅੰਦੋਲਨ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ, "ਮਪ ਧੁ, ਧੁ, ਪ, ਮਗਰੁ ਰੁ, ਸ" ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਠੀਕ ਲਗਾਉਣ ਨਾਲ ਭੈਰਉ ਦੀ ਝਲਕ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਲਗਦੀ ਹੈ। ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਰਿਖਭ ਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਨਿਖਾਦ ਸੁਰ

ਮ ਨ ਨ ਗ ਨ ਨ

ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ "ਸ, ਗਮਪ ਧੁ, ਧੁ, ਪ, ਮਗਰੁ, ਰੁ, ਸ, ਜਾਂ ਮਪ ਧੁ, ਧੁ, ਪ,

ਗ

ਮਪਗਮਰੁ, ਰੁ, ਸ" ਤਾਨ ਬਾਰ ਬਾਰ ਲਗਦੀ ਹੈ।

ਭੈਰਉ ਬਹੁਤ ਗੰਭੀਰ ਤੇ ਭਗਤੀ-ਰਸ ਰਾਗ ਹੈ, ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ ਵਿਚ ਮੰਦ੍ਰ ਤੇ ਮੱਧ ਸਪਤਕ ਵਿਚ ਆਲਾਪ ਕਰਨ ਨਾਲ ਮਨ ਸ਼ਾਂਤ ਤੇ ਇਕਾਗਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਧੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰਾਗ ਹੈ ਅਤੇ ਉਤ੍ਰਾਂਗ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਭੀ ਤਿੰਨੇ ਸਪਤਕਾਂ ਵਿਚ ਗਾਇਆ ਬਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸੁਰ-ਵਿਸਥਾਰ (ਆਲਾਪ)

ਨ ਗ ਗ ਨ ਨ ਗ

੧. ਸ—ਧੁ, ਨਸ, ਰੁ, ਰੁ, ਸ—ਨਸ ਧੁ, ਧੁ, ਨਸ—ਗਮਰੁ, ਰੁ, ਸ—।

ਨ ਨ ਨ ਗ ਗ ਮ ਗ ਨ ਨ

੨. ਸ—ਧੁ, ਪ, ਮਪ ਧੁ, ਧੁ, ਸ—ਸਰੁ, ਰੁ, ਰੁ, ਸ—ਗਮਪ, ਮਗਰੁ, ਰੁ, ਸ—ਧੁ, ਧੁ, ਰੁਸ—ਗਮਰੁ,

ਗ ਮ ਗ

ਰੁ, ਸ, ਗਮਪਗਮਰੁ, ਰੁ, ਸ—।

ਨ਼ ਨ਼ ਨ਼ ਗ ਨ਼ ਨ਼ ਨ਼ ਗ ਗ
੩. ਸ—ਧੁ਼, ਪ਼. ਮ਼ਪ਼ ਧੁ਼, ਧੁ਼, ਨ਼ਸ—ਗਮਰੁ, ਰੁ, ਸ ਧੁ਼, ਸ, ਨ਼ਸ ਧੁ਼, ਪ਼, ਮ਼ਪ਼ ਧੁ਼, ਨ਼ਸ—ਰੁ, ਰੁ,

ਗ ਮ ਨ ਨ ਗ ਨ਼ ਨ਼ ਨ਼ ਨ਼
ਗਮਰੁ, ਗਮਪਮਗਰੁ, ਰੁ, ਸ—ਸ ਗਮਪ, ਧੁ ਧੁ ਪਮਗਰੁ, ਰੁ, ਸ ਧੁ਼, ਧੁ਼, ਨ਼ਸਰੁ ਧੁ਼, ਧੁ਼, ਸ— ।

ਮ ਨ ਨ ਪ ਨ ਨ ਮ ਗ ਨ ਨ ਨ
੪. ਸ—ਗਮਪ ਧੁ, ਧੁ, ਪ, ਗਮਪਗਮ ਧੁ, ਧੁ, ਪ, ਗਮਗਰੁ, ਰੁ, ਸ—ਮਪਗਮ ਧੁ, ਧੁ, ਪ, ਮਪ ਧੁ—ਮ;

ਗ ਨ ਨ ਨ ਨ ਨ ਨ
ਪਗਮਰੁ, ਗਮਪਗਮਰੁ, ਰੁ, ਸ—ਮਪ ਧੁ; ਨਸਂ, ਧੁ, ਧੁ, ਪ, ਧੁਮਪਗਮ ਧੁ, ਧੁ, ਨਸਂ—ਸਂ, ਧੁ ਧੁ,

ਪ ਗ ਨਨਨ ਨ ਨ ਨ ਗਂ ਨ ਨ
ਪ, ਗਮਪਗਮਰੁ, ਰੁ, ਸ—ਸ, ਧੁਧੁਧੁ, ਪ, ਮਪ ਧੁ, ਨਸਂ—(ਸਂ) ਧੁ, ਧੁ, ਨਸਂ, ਸਂਰੁਂ, ਰੁਂ, ਸਂ ਧੁ, ਧੁ,

ਗ ਗ
ਪ, ਮਪਗਮਰੁ ਰੁ, ਗਮਪਗਮਰੁ, ਰੁ, ਸ— ।

ਨ ਨ ਨ ਨ ਨ ਗਂ ਗਂ ਨ ਨ ਪ ਨ
੫. ਮਪ ਧੁ, ਨਸਂ, ਰੁਂਸਂ, ਧੁ, ਧੁਸਂ—ਨਸਂਰੁਂ ਧੁ, ਧੁ, ਰੁਂ, ਸਂ—ਗਂਮਂ ਰੁਂ, ਰੁ, ਸਂ, ਨਸਂ ਧੁ, ਧੁ, ਪ, ਗਮ ਧੁ;

ਗਂ ਨ ਗਂ ਨ ਨ ਨ ਨ ਗਂ ਗਂ
ਨਸਂਰੁਂ, ਰੁਂ, ਸਂ ਧੁ,ਪਮਗਰੁ—ਰੁਂ, ਰੁਂ, ਸਂ—ਧੁ, ਧੁ, ਸਂ—ਮਪ ਧੁ, ਸਂ—ਸਂਰੁਂ, ਰੁਂ, ਰੁਂ, ਸਂ, ਗਂਮਂਰੁਂ,

ਗਂ ਨ ਨ ਨ ਗ ਮ ਨ ਨ ਗਂ
ਗਂਮਂਪਂਗਂਮਂਰੁਂ, ਰੁਂ, ਸਂ ਧੁ, ਧੁ, ਪ, ਧੁਮਪਗਮ ਧੁ, ਪਮਗਰੁ, ਰੁ, ਸ—ਗਂਮਗਮ ਧੁ, ਸਂ—ਧੁ, ਰੁਂ, ਰੁਂ,

ਨਨਨ ਮ ਗ
ਸਂ—ਨਸਂਰੁਂ, ਧੁ, ਧੁਧੁਧੁ, ਪ, ਮਪਗਮਰੁ, ਰੁ, ਸ— ।

ਭੈਰਉ ਦੀਆਂ ਤਾਨਾਂ (ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਨੰ: ੧)

ਅਸਥਾਈ

	੦				੩				×				੨			
	ਸ	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	—	ਮ	ਪ								
੧.	*	ਰਾ	ऽ	ਖਾ	ਏ	ऽ	ਕ	ਹ	ਨ਼ਸ	ਗਮ	ਪਧੁ	ਨਸਂ	ਧੁਧੁ	ਪਮ	ਗਰੁ	ਸਸ
੨.	.	.	.	.	ਨ਼ਸ	ਗਮ	ਪਧੁ	ਪਮ	ਗਮ	ਪਧੁ	ਨਸਂ	ਰੁਂਸਂ	ਧੁਧੁ	ਪਮ	ਗਰੁ	ਸਸ
੩.	ਸਰੁ	ਗਮ	ਪਧੁ	ਨਸਂ	ਸਂਰੁਂ	ਗਂਮਂ	ਗਂਰੁਂ	ਸਂਸਂ	ਨਸਂ	ਰੁਂਸਂ	ਨਧੁ	ਪਮ	ਗਮ	ਪਮ	ਗਰੁ	ਸਸ
੪.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	ਰੁਰੁ	ਸਸ	ਗਮ	ਧਮ
	ਰੁਰੁ	ਸਸ.	ਗਮ	ਪਧੁ	ਨਧੁ	ਪਮ	ਰੁਰੁ	ਸਸ,	ਗਮ	ਪਧੁ	ਨਸਂ	ਰੁਂਸਂ	ਨਧੁ	ਪਮ	ਰੁਰੁ	ਸਸ

੫.	· · · · ਨਧੁ ਨਸਂ ਨ;ਸਂ ਰੁਸਂ	· · · · ਰੁਗਂ ਰਂ,ਨ ਸਂਨ ਧੁਨ	ਸਰੁ ਸ,ਰੁ ਗਰੁ ਗਮ ਧੁ,ਪ ਧੁਪ ਮਪ ਮ,ਗ	ਗ,ਮ ਪਮ ਪਧੁ ਪ,ਧੁ ਮਗ ਰੁਗ ਰੁ,ਸ ਰੁਸ
੬.	· · · · ਰੁਸਂ ਰੁਰੁਂ ਸਂਨ ਧੁਪ	· · · · ਗਂਗਂ ਰੁਂ,ਗਂ ਗਂਰੁਂ ਗਂਗਂ	ਧੁਧੁ ਪ,ਧੁ ਧੁਪ ਧੁਧੁ ਰੁਸਂ ਨਸਂ ਨਧੁ ਪਧੁ	ਪਮ ਗਰੁ, ਰੁਂਰੁਂ ਸਂ,ਰੁਂ ਪਮ ਗਮ ਗਰੁ ਸਰੁ
੭.	ਨ਼ਸ ਰੁਰੁ ਸਸ, ਰੁਗ ਸਂਸਂ ਨਧੁ, ਨਸਂ ਰੁਂਰੁਂ	ਮਮ ਗਰੁ, ਗਮ ਪਪ ਸਂਨ, ਸਂਰੁਂ ਗਂਗਂ ਰੁਸਂ,	ਮਗ, ਮਪ ਧੁਧੁ ਪਮ, ਰੁਂਰੁਂ ਸਂਨ ਧੁਧੁ ਮਪ	ਪਧੁ ਨ਼ਨ਼ ਧੁਪ, ਧੁਨ ਧੁਧੁ ਪਮ ਗਰੁ ਸਸ
੮.	· · · · ਗਮ ਪਨ਼ ਧੁਧੁ ਪਮ, ਪਧੁ ਨਸਂ ਰੁਂਗਂ ਰੁਸਂ	· · · · ਗਮ ਪਧੁ ਨਸਂ ਨਧੁ ਨਧੁ ਪਮ, ਗਮ ਪਧੁ	· · · · ਪਮ, ਗਮ ਪਧੁ ਨਸਂ ਨਸਂ ਮਂਮਂ ਗਂਰੁਂ ਸਂਨ	ਨ਼ਸ ਗਮ ਪਧੁ ਪਮ, ਰੁਸਂ ਨਧੁ ਪਮ, ਗਮ ਧੁਪ ਮਗ ਰੁਸ ਨ਼ਸ

ਅੰਤਰਾ

	ਪ * ਮ ਪ ਪ	ਨ ਧੁ ਧੁ ਨ —		
੧.	* ਉ ਠ ਤ	ਸੁ ਖੀ ਆ ઽ	ਸਂਨ ਧੁਪ ਮਗ ਰੁਸ	ਨ਼ਸ ਗਮ ਪਧੁ ਨਸਂ,
੨.	* · · ·	ਸਂਰੁਂ ਸਂਨ ਧੁਪ ਮਪ	ਗਮ ਰੁਰੁ ਸਸ ਨ਼ਸ	ਗਮ ਪਧੁ ਨਸਂ ਰੁਸਂ,
੩.	ਸਂਰੁਂ ਗਂਮਂ ਗਂਰੁਂ ਗਂਰੁਂ	ਸਂਰੁਂ ਸਂਨ ਧੁਪ ਮਪ	ਧੁਧੁ ਪਮ ਗਰੁ ਗਰੁ	ਨ਼ਸ ਗਮ ਪਧੁ ਨਸਂ,
੪.	* · · · ਧੁਪ ਧੁਧੁ ਪਮ ਗਮ	· · · · ਰੁਰੁ ਸ,ਰੁ ਰੁਸ ਧੁਧੁ	ਰੁਂਰੁਂ ਸਂ,ਰੁਂ ਰੁਸਂ ਰੁਂਰੁਂ ਪ,ਧੁ ਧੁਪ ਰੁਂਰੁਂ ਸਂ,ਰੁਂ	ਸਂਨ ਧੁਪ, ਧੁਧੁ ਪ,ਧੁ ਰੁਸਂ ਨਧੁ ਪਧੁ ਨਸਂ,
੫.	* · · · ਮਪ ਧੁਪ ਗਮ ਪਮ	· · · · ਰੁਗ ਮਗ ਸਰੁ ਗਰੁ,	ਸਂਰੁਂ ਗਂਰੁਂ ਨਸਂ ਰੁਸਂ ਗਮ ਪਧੁ ਸਂ, ਗਮ	ਧੁਨ ਸਂਨ ਪਧੁ ਨਧੁ ਪਧੁ ਸਂ, ਗਮ ਪਧੁ,
੬.	ਰੁਂਰੁਂ ਸਂ,ਰੁਂ ਰੁਸਂ ਨਸਂ ਸਰੁ ਸਸ ਰੁਗ ਰੁਰੁ	ਧੁਧੁ ਪ,ਧੁ ਧੁਪ ਮਪ ਗਮ ਗਗ ਮਪ ਮਮ	ਗਮ ਮ,ਗ ਮਮ ਰੁਗ ਪਧੁ ਪਪ ਧੁਨ਼ ਧੁਧੁ	ਰੁਰੁ ਸ,ਰੁ ਰੁਸ ਨ਼ਸ ਨਸਂ ਨਨ ਸਂਰੁਂ ਸਂਸਂ,
੭.	ਨਸਂ ਗਂਗਂ ਰੁਸਂ, ਨਸਂ ਪਪ ਮਗ ਰੁਗ ਮਮ	ਰੁਂਰੁਂ ਸਂਨ, ਧੁਨ ਸਂਸਂ ਗਰੁ ਸਰੁ ਗਗ ਰੁਸ.	ਨਧੁ, ਪਧੁ ਨਨ ਧੁਪ; ਨ਼ਸ ਗਮ ਪਧੁ ਨਸਂ	ਮਪ ਧੁਧੁ ਪਮ, ਗਮ ਪਧੁ ਨਸਂ ਪਧੁ ਨਸਂ,
੮.	ਸਂਰੁਂ ਗਂਮਂ ਗਂਰੁਂ ਸਂਸਂ ਗਮ ਪਪ ਮਪ ਮਗ, ਨਸਂ ਰੁਂਰੁਂ ਸਂਰੁਂ ਸਂਨ	ਧੁਪ ਗਮ ਗਰੁ ਸਸ ਮਪ ਧੁਧੁ ਪਧੁ ਪਮ, ਧੁਪ ਮਗ ਰੁਸ, ਮਪ	ਨ਼ਸ ਰੁਰੁ ਸਰੁ ਸਨ਼, ਪਧੁ ਨਨ ਧੁਨ਼ ਧੁਪ ਧੁਧੁ ਸਂ, ਮਪ ਧੁਧੁ	ਰੁਗ ਮਮ ਗਮ ਗਰੁ, ਧੁਨ ਸਂਸਂ ਨਸਂ ਨਧੁ, ਸਂ, ਮਪ ਧੁਧੁ ਸਂ,

੧. ਰਾਗ ਭੈਰਉ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਊਠਤ ਸੁਖੀਆ ਬੈਠਤ ਸੁਖੀਆ ॥ ਭਉ ਨਹੀ ਲਾਗੈ ਜਾਂ ਐਸੇ ਬੁਝੀਆ ॥੧॥
ਰਾਖਾ ਏਕੁ ਹਮਾਰਾ ਸੁਆਮੀ ॥ ਸਗਲ ਘਟਾ ਕਾ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਸੋਇ ਅਚਿੰਤਾ ਜਾਗਿ ਅਚਿੰਤਾ ॥ ਜਹਾਂ ਕਹਾਂ ਪ੍ਰਭੁ ਤੂੰ ਵਰਤੰਤਾ ॥੨॥
ਘਰਿ ਸੁਖਿ ਵਸਿਆ ਬਾਹਰਿ ਸੁਖੁ ਪਾਇਆ ॥
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਗੁਰਿ ਮੰਤ੍ਰੁ ਦ੍ਰਿੜਾਇਆ ॥੩॥

(ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੧੩੬)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
								ਨ				ਗ			
—	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	—	ਮ	ਪ	ਧੁ	—	ਪ	ਮ	ਰੁ	—	ਸ	—
ऽ	ਰਾ	ऽ	ਖਾ	ਏ	ऽ	ਕ	ਹ	ਮਾ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ਸੁਆਂ	ऽ	ਮੀ	ऽ
												ਗ			
—	ਨ਼	ਧੁ਼	ਨ਼	ਸ	—	ਸ	ਰੁ	ਗ	—	ਮ	ਮ	ਰੁ	—	ਸ	—
ऽ	ਸਗ	ਲ	ਘ	ਟਾ	ऽ	ਕਾ	ऽ	ਅੰ	ऽ	ਤ	ਰ	ਜਾ	ऽ	ਮੀ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

	ਪ			ਨ											
—	ਮ	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਨ	—	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਨ	ਸਂ	—
ऽ	ਉ	ਠ	ਤ	ਸੁ	ਖੀ	ਆ	ऽ	ਬੈ	ऽ	ਠ	ਤ	ਸੁ	ਖੀ	ਆ	ऽ
	ਨ											ਨ			
—	ਧੁ	ਰੁਂ	ਰੁਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	—	ਸਂ	ਨ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	—
ऽ	ਭਉ	ਨ	ਹੀ	ਲਾ	ऽ	ਗੈ	ਜਾਂ	ਐ	ऽ	ਸੇ	ऽ	ਬੁ	ਝੀ	ਆ	ऽ

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੨. ਰਾਗ ਭੈਰਉ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਸਭਿ ਘਟ ਤੇਰੇ ਤੂ ਸਭਨਾ ਮਾਹਿ ॥ ਤੁਝ ਤੇ ਬਾਹਰਿ ਕੋਈ ਨਾਹਿ ॥੧॥
ਹਰਿ ਸੁਖਦਾਤਾ ਮੇਰੇ ਮਨ ਜਾਪੁ ॥
ਹਉ ਤੁਧੁ ਸਾਲਾਹੀ ਤੂ ਮੇਰਾ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਬਾਪੁ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਜਹ ਜਹ ਦੇਖਾ ਤਹ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਸੋਇ ॥
ਸਭ ਤੇਰੈ ਵਸਿ ਦੂਜਾ ਅਵਰੁ ਨ ਕੋਇ ॥੨॥
ਜਿਸ ਕਉ ਤੁਮ ਹਰਿ ਰਾਖਿਆ ਭਾਵੈ ॥ ਤਿਸ ਕੈ ਨੇੜੈ ਕੋਇ ਨ ਜਾਵੈ ॥੩॥
ਤੂ ਜਲਿ ਥਲਿ ਮਹੀਅਲਿ ਸਭਤੈ ਭਰਪੂਰਿ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਜਪਿ ਹਾਜਰਾ ਹਜੂਰਿ ॥੪॥ (ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਮ: ੪, ਪੰਨਾ ੧੧੩੪)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
	ਨ			ਮ				ਗ				ਗ			
—	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਰੁ	—	ਗ	ਮ	ਰੁ	—	ਸ	—
ऽ	ਹਰਿ	ਸੁ	ਖ	ਦਾ	ऽ	ਤਾ	ਮੇ	ਰੇ	ऽ	ਮ	ਨ	ਜਾ	ऽ	ਪ	ऽ
									ਨ						
ਸ	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	—
ਹਉ	ਤੁ	ਧ	ਸ	ਲਾ	ਹੀ	ਤੁ	ਮੇ	ਰਾ	ਹਰਿ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਬਾ	ऽ	ਪ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

				ਨ											
—	ਮ	ਪ	ਪ	ਧੁ	—	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਨ	—	ਸਂ	—
ऽ	ਸਭ	ਘ	ਟ	ਤੇ	ऽ	ਰੇ	ਤੂ	ਸ	ਭ	ਨਾ	ऽ	ਮਾ	ऽ	ਹਿ	ऽ
														ਨ	
—	ਰੁਂ	ਰੁਂ	ਰੁਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਰੁਂ	ਸਂ	ਨ	ਧੁ	ਪ
ऽ	ਤੁ	ਝ	ਤੇ	ਬਾ	ऽ	ਹ	ਰ	ਕੋ	ऽ	ਈ	ऽ	ਨਾ	ऽ	ਹਿ	ऽ

੩. ਰਾਗ ਭੈਰਉ, ਤਿੰਨਤਾਲ, (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਸਤਿਗੁਰ ਸਚਾ ਪਾਤਿਸਾਹੁ, ਬੇਪਰਵਾਹੁ ਅਥਾਹੁ ਸਹਾਬਾ ।
ਨਾਉ ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜੁ ਹੈ, ਬੇਮੁਹਤਾਜ ਨ ਮੋਹੁ ਮੁਹਾਬਾ ।
ਬੇਸੁਮਾਰੁ ਨਿਰੰਕਾਰੁ ਹੈ, ਅਲਖ ਅਪਾਰੁ ਅਲਾਹ ਸਿਵਾਬਾ ।
ਕਾਇਮੁ ਦਾਇਮੁ ਸਾਹਿਬੀ, ਹਾਜਰੁ ਨਾਜਰੁ ਵੇਦ ਕਿਤਾਬਾ ॥
ਅਗਮੁ ਅਡੋਲੁ ਅਤੋਲੁ ਹੈ, ਤੋਲਣਹਾਰੁ ਨ ਡੰਡੀ ਛਾਬਾ ।
ਇਕੁ ਛਤਿ ਰਾਜੁ ਕਮਾਂਵਦਾ, ਦੁਸਮਣੁ ਦੂਤੁ ਨ ਸੋਰ ਸਰਾਬਾ ।
ਆਦਲੁ ਅਦਲੁ ਚਲਾਇਦਾ, ਜਾਲਮੁ ਜੁਲਮੁ ਨ ਜੋਰ ਜਰਾਬਾ ।
ਜਾਹਰ ਪੀਰ ਜਗਤੁ ਗੁਰੁ ਬਾਬਾ ॥੩॥

(ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ, ਵਾਰ ੨੪, ਪਉੜੀ ਨੰ: ੩)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
								ਨ				ਗ			
—	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	—	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਰੁ	—	ਸ	—
ऽ	ਜ਼ਾ	ਹ	ਰ	ਪੀ	ऽ	ਰ	ਜ	ਗ	ਤ	ਗੁ	ਰ	ਬਾ	ऽ	ਬਾ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

				ਨ								ਨ			
—	ਮ	ਪ	ਪ	ਧੁ	—	ਨ	—	ਸਂ	—	—	ਸਂ	ਸਂ	—	—	—
ऽ	ਸਤਿ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ऽ	ਚਾ	ऽ	ਪਾ	ऽ	ऽ	ਤ	ਸਾਹ	ऽ	ऽ	ऽ
	ਗਂ											ਨ			
—	ਰੁਂ	—	ਰੁਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਨ	ਧੁ	—	ਪ	—
ऽ	ਬੇ	ऽ	ਪਰ	ਵਾ	ਹੁ	ऽ	ਅ	ਥਾ	ਹੁ	ऽ	ਸ	ਹਾ	ऽ	ਥਾ	ऽ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੪. ਰਾਗ ਭੈਰਉ; ਤਿੰਨਤਾਲ (ਲਗ-ਭਗ ਬਿਲੰਬਿਤ)

ਤੁਝ ਤੇ ਬਾਹਰਿ ਕਿਛੂ ਨ ਹੋਇ ॥ ਤੂ ਕਰਿ ਕਰਿ ਦੇਖਹਿ ਜਾਣਹਿ ਸੋਇ ॥੧॥
ਕਿਆ ਕਹੀਐ ਕਿਛੁ ਕਹੀ ਨ ਜਾਇ ॥
ਜੋ ਕਿਛ ਅਹੈ ਸਭਿ ਤੇਰੀ ਰਜਾਇ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਜੋ ਕਿਛ ਕਰਣਾ ਸੁ ਤੇਰੈ ਪਾਸਿ ॥ ਕਿਸੁ ਆਗੈ ਕੀਚੈ ਅਰਦਾਸਿ ॥੨॥
ਆਖਣੁ ਸੁਨਣਾ ਤੇਰੀ ਬਾਣੀ ॥ ਤੂ ਆਪੇ ਜਾਣਹਿ ਸਰਬ ਵਿਡਾਣੀ ॥੩॥
ਕਰੇ ਕਰਾਏ ਜਾਣੈ ਆਪਿ ॥ ਨਾਨਕ ਦੇਖੈ ਥਾਪਿ ਉਥਾਪਿ ॥੪॥

(ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਮ: ੧, ਪੰਨਾ ੧੧੨੫)

ਅਸਥਾਈ

੩				×				੨				੦			
ਮ				ਨ				ਮ							
ਗ	ਮ	ਪ	ਮਪ	ਧੁ	—	ਪ	ਮ	ਗ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰੁ	—	ਸ	ਸ
ਕਿਆ	ऽ	ऽ	ਕਹੀ	ਐ	ऽ	ਕਿ	ਛ	ਕ	ਹੀ	ऽ	ਨ	ਜਾ	ऽ	ऽ	ਇ;
ਨ਼								ਮ				ਗ			
ਧੁ਼	—	ਨ਼	ਨ਼	ਸ	ਸ	ਸ	ਸ	ਗ	—	ਮ	(ਮ)	ਰੁ	—	ਸ	ਸ
ਜੋ	ऽ	ਕਿ	ਛ	ਅ	ਹੈ	ਸ	ਭ	ਤੇ	ऽ	ਰੀ	ਰ	ਜਾ	ऽ	ऽ	ਇ

ਅੰਤਰਾ

	ਪ	ਨ						ਨ				ਗਂ			
*	ਮ	ਪਧੁ	~ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਧੁ	ਧੁ	ਨ	ਸਂ	ਰੁਂ	—	ਸਂ	—
*	ਤੁ	ਝ ਤੇ	ऽऽ	ਬਾ	ऽ	ਹ	ਰ	ਕਿ	ਛੂ	ऽ	ਨ	ਹੋ	ऽ	ਇ	ऽ
ਨ	ਨ			ਨੁ				ਮ				ਗ			
ਸਂ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	—	ਪ	—	ਗ	—	ਮ	ਗ	ਰੁ	—	ਸ	—
ਤੂ	ਕਰਿ	ਕ	ਰ	ਦੇ	ऽ	ਖਹਿ	ऽ	ਜਾ	ऽ	ਣਹਿ	ऽ	ਸੋ	ऽ	ਇ	ऽ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੫. ਰਾਗ ਭੈਰਉ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਗੰਗ ਗੁਸਾਇਨਿ ਗਹਿਰ ਗੰਭੀਰ ॥ ਜੰਜੀਰ ਬਾਂਧਿ ਕਰਿ ਖਰੇ ਕਬੀਰ ॥੧॥
ਮਨੁ ਨ ਡਿਗੈ ਤਨੁ ਕਾਹੇ ਕਉ ਡਰਾਇ ॥
ਚਰਨ ਕਮਲ ਚਿਤੁ ਰਹਿਓ ਸਮਾਇ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਗੰਗਾ ਕੀ ਲਹਰਿ ਮੇਰੀ ਟੂਟੀ ਜੰਜੀਰ ॥ ਮ੍ਰਿਗ ਛਾਲਾ ਪਰ ਬੈਠੇ ਕਬੀਰ ॥੨॥
ਕਹਿ ਕੰਬੀਰ ਕੋਊ ਸੰਗ ਨ ਸਾਥ ॥ ਜਲ ਥਲ ਰਾਖਨ ਹੈ ਰਘੁਨਾਥ ॥੩॥

(ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ, ਕਬੀਰ ਜੀ, ਪੰਨਾ ੧੧੬੨)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
		ਮ						ਸਂ				ਨ			
ਸ	ਸ	ਗ	ਮ	ਪ	—	ਪ	ਧੁ	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਨ	ਧੁ	—	ਪ	—
ਮ	ਨ	ਨ	ਡਿ	ਗੈ	ऽ	ਤ	ਨ	ਕਾ	ਹੇ	ਕਉ	ਡ	ਰਾ	ऽ	ਇ	ऽ;
				ਨੁ				ਮ				ਗ			
ਮ	ਮ	ਧ	ਧ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗ	ਗ	ਪ	ਮ	ਰੁ	—	ਸ	—
ਚ	ਰ	ਨ	ਕ	ਮ	ਲ	ਚਿ	ਤ	ਰ	ਹਿਓ	ऽ	ਸ	ਮਾ	ऽ	ਇ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

				ਨ											
ਮ	—	ਧ	ਧ	ਧੁ	—	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	—	ਸਂ	—
ਗੰ	ऽ	ਗ	ਗੁ	ਸਾ	ऽ	ਇ	ਨ	ਗਹਿ	ऽ	ਰ	ਗੰ	ਭੀ	ऽ	ਰ	ऽ
ਨ								ਗਂ						ਨ	
ਧੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਰੁਂ	ਰੁਂ	—	ਸਂ	ਨਸਂ	—	ਧੁ	ਪ
ਜੰ	ਜੀ	ਰ	ਬਾਂ	ऽ	ਧ	ਕ	ਰ	ਖ	ਰੇ	ऽ	ਕ	ਬੀऽ	ऽ	ਰ	ऽ
								ਮ				ਗ			
ਮ	ਮ	ਧ	ਧੁ	ਸਂ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਗ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰੁ	—	ਸ	—
ਜੰ	ਜੀ	ਰ	ਬਾਂ	ऽ	ਧ	ਕ	ਰ	ਖ	ਰੇ	ऽ	ਕ	ਬੀ	ऽ	ਰ	ऽ

ਨੋਟ :—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ਅਤੇ ਅਖੀਰਲੀ ਤੁਕ ਦੁਬਾਰਾ ਗਾਓ, ਤਾਂ ਜੋ ਅਸਥਾਈ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਫੜ ਸਕੋ ।

੬. ਰਾਗ ਭੈਰਉ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਕਲਜੁਗ ਮਹਿ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਉਰਧਾਰੁ ॥ ਬਿਨੁ ਨਾਵੈ ਮਾਥੈ ਪਾਵੈ ਛਾਰੁ ॥੧॥
ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਦੁਲਭੁ ਹੈ ਭਾਈ ॥ ਗੁਰ ਪਰਸਾਦਿ ਵਸੈ ਮਨਿ ਆਈ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਜਨ ਭਾਲਹਿ ਸੋਇ ॥ ਪੂਰੇ ਗੁਰ ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੋਇ ॥੨॥
ਹਰਿ ਕਾ ਭਾਣਾ ਮੰਨਹਿ ਸੇ ਜਨ ਪਰਵਾਣੁ ॥ ਗੁਰ ਕੈ ਸਬਦਿ ਨਾਮ ਨੀਸਾਣੁ ॥੩॥
ਸੋ ਸੇਵਹੁ ਜੋ ਕਲ ਰਹਿਆ ਧਾਰਿ ॥ ਨਾਨਕ ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਾਮੁ ਪਿਆਰਿ ॥੪॥

(ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਮ: ੩, ਪੰਨਾ ੧੧੨੯)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
														ਮ	ਗ
														ਰਾ	ਮ
	ਨੁ							ਗ		ਗ					
ਮ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਰੁ	—	ਰੁ	—	ਸ	—	—	—
ਨਾ	ਮ	ਦੁ	ऽ	ਲ	ਭੁ	ਹੈ	ऽ	ਭਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਈ	ऽ	ऽ	ऽ
ਨ਼		ਮ						ਸਂ							
ਸ	ਸ	ਗ	ਮ	ਪ	—	ਪ	ਧੁ	ਨ	—	ਸਂ	ਨ	ਧੁ	ਪ		
ਗੁ	ਰ	ਪ	ਰ	ਸਾ	ऽ	ਦਿ	ਵ	ਸੈ	ऽ	ਮ	ਨਿ	ਆ	ਈ		

ਅੰਤਰਾ

				ਨ											
ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਧੁ	—	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰੁਂ	—	ਸਂ	—
ਕ	ਲ	ਜੁ	ਗ	ਮਹਿ	ऽ	ਰਾ	ਮ	ਨਾ	ਮ	ਉ	ਰ	ਧਾ	ऽ	ਰ	ऽ
ਨ															
ਧੁ	ਧੁ	ਰੁਂ	—	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	—	ਸਂ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗ
ਬਿ	ਨ	ਨਾ	ऽ	ਵੈ	ऽ	ਮਾ	ਥੈ	ਪਾ	ऽ	ਵੈ	ਛਾ	ऽ	ਰ,	—ਰਾ	ਮ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਵਿਚ ਲਾਓ।

੭. ਰਾਗ ਭੈਰਉ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਸਤਿਗੁਰੁ ਸੇਵਿ ਸਰਬ ਫਲ ਪਾਏ ॥ ਜਨਮ ਜਨਮ ਕੀ ਮੈਲੁ ਮਿਟਾਏ ॥੧॥
ਪਤਿਤ ਪਾਵਨੁ ਪ੍ਰਭ ਤੇਰੋ ਨਾਉ ॥
ਪੂਰਬਿ ਕਰਮਿ ਲਿਖੇ ਗੁਣ ਗਾਉ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਸਾਧੂ ਸੰਗਿ ਹੋਵੈ ਉਧਾਰੁ ॥ ਸੋਭਾ ਪਾਵੈ ਪ੍ਰਭ ਕੈ ਦੁਆਰ ॥੨॥
ਸਰਬ ਕਲਿਆਣ ਚਰਣ ਪ੍ਰਭ ਸੇਵਾ ॥
ਧੂਰਿ ਬਾਛਹਿ ਸਭਿ ਸੁਰਿ ਨਰ ਦੇਵਾ ॥੩॥
ਨਾਨਕ ਪਾਇਆ ਨਾਮ ਨਿਧਾਨੁ ॥
ਹਰਿ ਜਪਿ ਜਪਿ ਉਧਰਿਆ ਸਗਲ ਜਹਾਨੁ ॥੪॥

(ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ, ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੧੩੮)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
		ਮ				ਨੁ									
ਸ	ਸ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧ	ਧੁ	ਪਧੁ	ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਨ	ਧੁ	ਧੁਰੁਂ	ਸਂ
ਪ	ਤਿ	ਤ	ਪਾ	ਵ	ਨ	ਪ੍ਰ	ਭS	ਤੇ	S	ਰੋ	S	S	S	ਨਾS	S
								ਗ							
ਨ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗ	—	ਮਪ	ਮ	ਰੁ	—	ਸ	—	—	—	—	—
ਉ	S	S	S	S	S	ਤੇS	ਰੋ	ਨਾ	S	ਉ	S	S	S	S	S
ਨ਼		ਨ਼						ਮ		ਮ		ਗ			
ਧ਼ੁ	—	ਧ਼ੁ	ਧ਼ੁ	ਨ਼	ਨ਼	ਸ	ਸ	ਗ	—	ਪ	ਮ	ਰੁ	—	ਸ	—
ਪੂ	S	ਰ	ਬ	ਕ	ਰ	ਮ	ਲਿ	ਖੇ	S	ਗੁ	ਣ	ਗਾ	S	ਉ	S

ਅੰਤਰਾ

				ਨ								ਨ			
ਮ	ਮ	ਧ	ਪ	ਧੁ	—	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਧੁ	ਰੁਂ	ਸਂ	—
ਸ	ਤ	ਗੁ	ਰ	ਸੇ	S	ਵ	ਸ	ਰ	ਬ	ਫ	ਲ	ਪਾ	S	ਏ	S
ਰੁਂ	ਰੁਂ	ਰੁਂ	ਰੁਂ	ਗਂ	ਮਂਗਂ	ਰੁਂ	ਸਂ	ਨ	—	ਸਂ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਮਗ	ਰੁਸ
ਜ	ਨ	ਮ	ਜ	ਨ	ਮS	ਕੀ	S	ਮੈ	S	ਲ	ਮਿ	ਟਾ	S	ਏS	SS

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੮. ਰਾਗ ਭੈਰਉ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਲਗ-ਭਗ ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਸੁਕ੍ਰਿਤੁ ਕਰਣੀ ਸਾਰੁ ਜਪਮਾਲੀ ॥
ਹਿਰਦੈ ਫੇਰਿ ਚਲੈ ਤੁਧੁ ਨਾਲੀ ॥ ੧ ॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਜਪਹੁ ਬਨਵਾਲੀ ॥
ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਮੇਲਹੁ ਸਤਸੰਗਤਿ ਤੂਟਿ ਗਈ ਮਾਇਆ ਜਮਜਾਲੀ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਗੁਰਮੁਖਿ ਸੇਵਾ ਘਾਲ ਜਿਨਿ ਘਾਲੀ ॥
ਤਿਸੁ ਘੜੀਐ ਸਬਦੁ ਸਚੀ ਟਕਸਾਲੀ ॥ ੨ ॥
ਹਰਿ ਅਗਮ ਅਗੋਚਰੁ ਗੁਰਿ ਅਗਮ ਦਿਖਾਲੀ ॥
ਵਿਚਿ ਕਾਇਆ ਨਗਰ ਲਧਾ ਹਰਿ ਭਾਲੀ ॥ ੩ ॥
ਹਮ ਬਾਰਿਕ ਹਰਿ ਪਿਤਾ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲੀ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਤਾਰਹੁ ਨਦਰਿ ਨਿਹਾਲੀ ॥ ੪ ॥

(ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਮ: ੪, ਪੰਨਾ ੧੧੩੪)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
ਮ		ਨ਼										ਮ			
ਗ	ਮ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	—	ਪਧੁ	ਮਪ	ਧੁਧੁ	ਪਮ	ਪ	ਪ	ਗ	—	ਪ	ਮ
ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਨਾ	਼	ਮS	ਜS	ਪਹੁ	SS	ਬ	ਨ	ਵਾ	S	S	ਲੀ;
ਗੁ								ਸ		ਨ਼		ਗ			
ਰੁ	ਰੁ	ਰੁ	ਰੁ	ਗਰੁ	—	ਸ	—	ਧੁ਼	—	ਸ	ਸ	ਰੁ	—	ਸ	ਸ
ਕ	ਰ	ਕਿ	ਰ	ਪਾS	S	ਮੇ	S	ਲਹੁ	S	ਸ	ਤ	ਸੰ	S	ਗ	ਤ
ਸ		ਮ									ਨ				
ਨ਼	ਸ	ਗ	ਮ	ਪ	—	ਧੁ	ਪ	ਪਧੁ	ਨਸਂ	ਸਂ	ਧੁ	ਨ਼	ਧੁ	ਪ	ਮਧ
ਤੂ	S	ਟ	ਗ	ਈ	S	ਮਾ	S	ਇਆ	SS	ਜ	ਮ	S	ਜਾ	S	ਲੀS

ਅੰਤਰਾ

ਪ				ਨ											
ਮ	—	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	--	ਸਂ	—
ਸੁ	S	ਕ੍ਰਿ	ਤੁ	ਕ	ਰ	ਣੀ	ਸਾ	S	ਰ	ਜ	ਪ	ਮਾ	S	ਲੀ	S
ਸਂ				ਗਂ				ਨ			ਨ				
ਰੁਂ	ਰੁਂ	ਗਂ	ਮਂਗਂ	ਰੁਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਧੁ	ਰੁਂ	ਸਂ	ਧੁ	ਨ਼	ਧੁ	ਪ	ਮਪ
ਹਿ	ਰ	ਦੈ	SS	ਫੇ	S	ਰ	ਚ	ਲੈ	S	ਤੁ	ਧ	S	ਨਾ	S	ਲੀS

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੯. ਰਾਗ ਭੈਰਉ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਲਗ-ਭਗ ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਹਰਿ ਕਾ ਸੰਤੁ ਹਰਿ ਕੀ ਹਰਿ ਮੂਰਤਿ ਜਿਸੁ ਹਿਰਦੈ ਹਰਿਨਾਮੁ ਮੁਰਾਰਿ ॥
ਮਸਤਕਿ ਭਾਗੁ ਹੋਵੈ ਜਿਸੁ ਲਿਖਿਆ ਸੋ ਗੁਰਮਤਿ ਹਿਰਦੈ ਹਰਿਨਾਮੁ ਸਮਾਰਿ ॥੧॥
ਮਧੁ ਸੂਦਨੁ ਜਪੀਐ ਉਰਧਾਰਿ ॥
ਦੇਹੀ ਨਗਰਿ ਤਸਕਰ ਪੰਚ ਧਾਤੂ ਗੁਰ ਸਬਦੀ ਹਰਿ ਕਾਢੇ ਮਾਰਿ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਜਿਨ ਕਾ ਹਰਿ ਸੇਤੀ ਮਨੁ ਮਾਨਿਆ ਤਿਨ ਕਾਰਜ ਹਰਿ ਆਪਿ ਸਵਾਰਿ ॥
ਤਿਨ ਚੂਕੀ ਮੁਹਤਾਜੀ ਲੋਕਨ ਕੀ ਹਰਿ ਅੰਗੀਕਾਰ ਕੀਆ ਕਰਤਾਰਿ ॥੨॥
ਮਤਾ ਮਸੂਰਤਿ ਤਾਂ ਕਿਛੁ ਕੀਜੈ ਜੇ ਕਿਛੁ ਹੋਵੈ ਹਰਿ ਬਾਹਰਿ ॥
ਜੋ ਕਿਛ ਕਰੇ ਸੋਈ ਭਲ ਹੋਸੀ ਹਰਿ ਧਿਆਵਹੁ ਅਨਦਿਨੁ ਨਾਮੁ ਮੁਰਾਰ ॥ ੩ ॥
ਜੋ ਕਿਛੁ ਕਰੇ ਸੁ ਆਪੇ ਆਪੇ ਓਹੁ ਪੂਛਿ ਨ ਕਿਸੈ ਕਰੇ ਬੀਚਾਰਿ ॥
ਨਾਨਕ ਸੋ ਪ੍ਰਭੁ ਸਦਾ ਧਿਆਈਐ ਜਿਨਿ ਮੇਲਿਆ ਸਤਿਗੁਰੁ ਕਿਰਪਾ ਧਾਰਿ ॥੪॥

ਅਸਥਾਈ (ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ,ਮ: ੪,ਪੰ.੧੧੩੫)

੦				੩				×				੨			
ਮ		ਨ						ਗ			ਗ		ਗ		
ਗ	ਮ	ਧੁ	—	ਪ	ਪ	ਪਧੁ	ਪਮ	ਮ	—	(ਮ)	ਰੁ	—	ਰੁ	—	ਸ
ਮ	ਧ	ਸੂ	ऽ	ਦ	ਨ	ਜऽ	ਪੀऽ	ਐ	ऽ	ਉ	ਰ	ऽ	ਧਾ	ऽ	ਰ,
ਨ਼		ਨ਼						ਸ				ਗ			
ਸ	—	ਧੁ਼	ਧੁ਼	ਨ਼	ਨ਼	ਸ	ਸ	ਰੁ	ਰੁ	ਰੁ	ਰੁ	ਰੁ	—	ਸ	—
ਦੇ	ऽ	ਹੀ	ਨ	ਗ	ਰ	ਤ	ਸ	ਕ	ਰ	ਪਂ	ਚ	ਧਾ	ऽ	ਤੂ	ऽ,
ਨ਼		ਮ						ਸਂ						ਗ	
ਸ	ਸ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਨ	ਸਂ	ਰੁਂ	ਸਂ	—	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗ
ਗੁ	ਰ	ਸ	ਬ	ਦੀ	ऽ	ਹ	ਰਿ	ਕਾ	ਢੇ	ऽ	ऽ	ਮਾ	ऽ	ऽ	ਰ

ਅੰਤਰਾ

				ਨ											
ਪ	ਪ	ਪ	—	ਧੁ	ਧੁ	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ
ਹ	ਰਿ	ਕਾ	ऽ	ਸਂ	ਤ	ਹ	ਰਿ	ਕੀ	ऽ	ਹ	ਰਿ	ਮੂ	ऽ	ਰ	ਤ
ਨ														ਨ	
ਧੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਨ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਰੁਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਧੁ	ਪ
ਜਿ	ਸ	ਹਿ	ਰ	ਦੈ	ऽ	ਹ	ਰਿ	ਨਾ	ऽ	ਮ	ਮੁ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ਰ
ਮ				ਧੁ		ਨ						ਗ			
ਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਸਂ	—	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਰੁ	ਸ	ਸ
ਮ	ऽਸ	ਤ	ਕ	ਭਾ	ऽ	ਗ	ਹੋ	ਵੈ	ऽ	ਜਿ	ਸ	ਲਿ	ਖਿ	ਆ,	ਸੋ

ਨ਼		ਮ										ਨ		ਗ	
ਸ	ਸ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਨ	ਸਂ	ਰੂਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗ
ਗੁ	ਰ	ਮ	ਤ	ਹਿਰ	ਦੈ	ਹ	ਰਿ	ਨਾ	ऽ	ਮ	ਸ	ਮੁ'	ऽ	ऽ	ਰ

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੧੦. ਰਾਗ ਭੈਰਉ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਯ ਲਯ)

ਸਲੋਕ ਮ: ੧ ॥

ਗੁਰੁ ਦਾਤਾ ਗੁਰੁ ਹਿਵੈ ਘਰੁ, ਗੁਰੁ ਦੀਪਕੁ ਤਿਹ ਲੋਇ ॥

ਅਮਰ ਪਦਾਰਥ ਨਾਨਕਾ, ਮਨਿ ਮਾਨਿਐ ਸੁਖੁ ਹੋਇ ॥੧॥

(ਵਾਰ ਮਾਝ ਕੀ, ਪੰਨਾ ੧੩੭)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨		ਮ	
														ਪ	ਮ
														ਗੁ	ਰ
ਗ਼								ਗ							
ਰੁ	—	—	ਸ	—	ਰੁ	ਨ਼	ਸ	ਮ	ਮ	—	ਮ	ਮ	—	ਮ	—
ਦਾ	ऽ	ऽ	ਤਾ	ऽ	ਗੁ	ऽ	ਰ	ਹਿ	ਵੈ	ऽ	ਘ	ਰ	ऽ;	*	*
ਗ								ਧੁ		ਨ					
ਰੁ	ਰੁ	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਸਂ	—	ਧੁ	ਧੁਨੁ	ਧੁ	ਪ		
ਗੁ	ਰ	ਦੀ	ऽ	ਪ	ਕ	ਤਿ	ਹ	ਲੋ	ऽ	ऽ	ऽऽ	ਇ	ऽ,		

ਅੰਤਰਾ

				ਨ								ਨ			
ਪ	ਪ	ਪ	—	ਧੁ	—	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	—	—	ਸਂ	—	ਸਂ	—
ਗੁ	ਰ	ਦਾ	ऽ	ਤਾ	ऽ	ਗੁ	ਰ	ਹਿ	ਵੈ	ऽ	ऽ	ਘ	ऽ	ਰ	ऽ
ਨ														ਨ	
ਧੁ	ਧੁ	ਨ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰੂਂ	ਸਂ	—	—	ਨ	ਸਂ	ਧੁ	ਪ
ਗੁ	ਰ	ਦੀ	ऽ	ਪ	ਕ	ਤਿ	ਹ	ਲੋ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਇ	ऽ;
				ਨ											
ਪ	ਧੁ	ਸਂ	ਸਂ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ	—	—	ਮ	(ਮ)	ਗਮ	—	—
ਅ	ਮ	ਰ	ਪ	ਦਾ	ऽ	ਰ	ਥ	ਨਾ	ऽ	ऽ	ਨ	ਕਾ	ऽऽ	ऽ	ऽ
ਗ	ਰੁ	ਰੁ	ਰੁਪ	ਮ	—	ਗ	ਰੁ	—	ਸ	ਸ	ਰੁ	ਨ਼	ਸ		
ਮ	ਨ	ऽ	ਮਾऽ	ऽ	ऽ	ਨਿਐ	ऽ	ऽ	ਸੁ	ਖ	ਹੋ	ऽ	ਇ		

ਨੋਟ :—ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ 'ਨਿਖਾਦ' ਬੜੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਨਾਲ ਲਗਾਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਇਕ ਚੰਗੀ ਬੰਦਿਸ਼ ਹੈ ।

੧੧. ਰਾਗ ਭੈਰਉ, ਤਾਲ–ਚੰਚਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਜੋਗੀ ਗ੍ਰਿਹੀ ਪੰਡਿਤ ਭੇਖਧਾਰੀ ॥ ਏ ਸੂਤੇ ਆਪਣੇ ਅਹੰਕਾਰੀ ॥ ੧ ॥
ਮਾਇਆ ਮਦ ਮਾਤਾ ਰਹਿਆ ਸੋਇ ॥ ਜਾਗਤੁ ਰਹੈ ਨ ਮੂਸੈ ਕੋਇ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਸੋ ਜਾਗੈ ਜਿਸੁ ਸਤਿਗੁਰੁ ਮਿਲੈ ॥ ਪੰਚ ਦੂਤ ਓਹੁ ਵਸਗਤਿ ਕਰੈ ॥ ੨ ॥
ਸੋ ਜਾਗੈ ਜੋ ਤਤੁ ਬੀਚਾਰੈ ॥ ਆਪਿ ਮਰੈ ਅਵਰਾ ਨਹ ਮਾਰੈ ॥ ੩ ॥
ਸੋ ਜਾਗੈ ਜੋ ਏਕੋ ਜਾਣੈ ॥ ਪਰਕਿਰਤਿ ਛੋਡੈ ਤਤੁ ਪਛਾਣੈ ॥ ੪ ॥
ਚਹੁ ਵਰਨਾ ਵਿਚਿ ਜਾਗੈ ਕੋਇ ॥ ਜਮੈ ਕਾਲੈ ਤੇ ਛੂਟੈ ਸੋਇ ॥ ੫ ॥
ਕਹਤ ਨਾਨਕ ਜਨ ਜਾਗੈ ਸੋਇ ॥ ਗਿਆਨ ਅੰਜਨੁ ਜਾ ਕੀ ਨੇਤ੍ਰੀ ਹੋਇ ॥ ੬ ॥
(ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ ਮ: ੩, ਪੰਨਾ ੧੧੨੮)

ਅਸਥਾਈ

×			੨				੦			੩			
							ਨ਼						
			ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਧੁ	—	—	ਪ	—	—	—
			ਮਾ	ਇਆ	ਮ	ਦ	ਮਾ	ऽ	ऽ	ਤਾ	ऽ	ऽ	ऽ
							ਗ						
ਧੁ	ਮ	—	ਗ	—	ਮ	—	ਰੁ	—	—	ਸ	—	—	—
ऽ	ऽ	ऽ	ਰ	ऽ	ਹਿਆ	ऽ	ਸੋ	ऽ	ऽ	ਇ	ऽ	ऽ	ऽ
			ਸ										
—	—	—	ਨ਼	ਸ	ਸ	ਸ	ਰੁ	ਰੁ	—	ਗ	ਰੁ	—	—
ऽ	ऽ	ऽ;	ਜਾ	ऽ	ਗ	ਤ	ਰ	ਹੈ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
			ਨ਼										
ਸ	—	ਸ	ਧੁ਼	—	ਨ਼	—	ਸ	—	ਰੁ	ਸ	—	—	—
ऽ	ऽ	ਨ	ਮੂ	ऽ	ਸੈ	ऽ	ਕੋ	ऽ	ऽ	ਇ	ऽ	ऽ	ऽ

(ਧੁ ਮ — slur over the first two notes of the second cycle)

ਅੰਤਰਾ

×			੨				੦			੩			
			ਪ		ਨ		ਸਂ						
—	—	—	ਮ	—	ਧੁ	—	ਨ	—	—	ਸਂ	—	—	—
ऽ	ऽ	ऽ;	ਜੋ	ऽ	ਗੀ	ऽ	ਗ੍ਰਿ	ऽ	ऽ	ਹੀ	ऽ	ऽ	ऽ
—	—	—	ਰੁਂ	ਰੁਂ	ਰੁਂ	ਰੁਂ	ਗਂ	ਰੁਂ	—	ਸਂ	—	—	—
ऽ	ऽ	ऽ	ਪੰ	ਡਿਤ	ਭੇ	ਖ	ਧਾ	ऽ	ऽ	ਰੀ	ऽ	ऽ	ऽ

ਨ ਧੁ	—	ਪ	ਮ	—	ਪ	ਧੁ	ਸਂ	—	—	ਨ ਧੁ	—	—	—
ऽ	ऽ	ऽ	ਏ	ऽ	ਸੂ	ऽ	ਤੇ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
ਪ	—	ਪ	ਮ ਗ	—	ਮ	ਮ	ਗ ਰੁ	—	—	ਸ	—	—	—
ऽ	ऽ	ਅਪ	ਣੈ	ऽ	ਅ	ਹੰ	ਕਾ	ऽ	ऽ	ਰੀ	ऽ	ऽ	ऽ
—	—	—											
ऽ	ऽ	ऽ											

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।
(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੧੨. ਰਾਗ ਭੈਰਉ, ਤਾਲ ਸੂਲਫ਼ਾਕ (ਦਰੁੱਤ ਲਯ)

ਦਸ ਮਿਰਗੀ ਸਹਜੇ ਬੰਧਿ ਆਨੀ ॥ ਪਾਂਚ ਮਿਰਗ ਬੇਧੇ ਸਿਵ ਕੀ ਬਾਨੀ ॥੧॥
ਸੰਤ ਸੰਗਿ ਲੇ ਚੜਿਓ ਸਿਕਾਰ ॥ ਮ੍ਰਿਗ ਪਕਰੇ ਬਿਨੁ ਘੋਰ ਹਥੀਆਰ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਆਖੇਰ ਬਿਰਤਿ ਬਾਹਰਿ ਆਇਓ ਧਾਇ ॥ ਅਹੇਰਾ ਪਾਇਓ ਘਰ ਕੈ ਗਾਂਇ ॥ ੨ ॥
ਮ੍ਰਿਗ ਪਕਰੇ ਘਰਿ ਆਣੇ ਹਾਟਿ ॥ ਚੁਖ ਚੁਖ ਲੇ ਗਏ ਬਾਂਢੇ ਬਾਟਿ ॥ ੩ ॥
ਏਹੁ ਅਹੇਰਾ ਕੀਨੋ ਦਾਨੁ ॥ ਨਾਨਕ ਕੈ ਘਰਿ ਕੇਵਲ ਨਾਮੁ ॥ ੪ ॥
(ਰਾਗੁ, ਭੈਰਉ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੧੩੬)

ਅਸਥਾਈ

×		੦				੩		੦	
ਸ	—	ਮ ਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਪ	—	—	ਧੁ
ਸੰ	ऽ	ਤ	ਸੰ	ऽ	ਗ	ਲੈ	ऽ	ऽ	ऽ
ਸਂ ਨ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ ਧੁ	—	ਪ	—	—	—
ਚ	ੜਿ	ਓ	ਸਿ	ਕਾ	ऽ	ਰ	ऽ	ऽ	ऽ
ਨ ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਮ	ਪ	ਗ ਮ	ਮ	—	—
ਮ੍ਰਿ	ਗ	ਪ	ਕ	ਰੇ	ऽ	ਬਿ	ਨ	ऽ	ऽ
ਗ	ਰੁ	ਗ	ਮ	ਗ ਰੁ	—	ਸ	—	—	—
ਘੰ	ਰ	ਹ	ਥੀ	ਆ	ऽ	ਰ	ऽ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਧ		ਨ							
ਮ	ਮ	ਧ॒	ਧ॒	ਨ	—	ਸਂ	—	—	—
ਦ	ਸ	ਮਿ	ਰ	ਗੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
ਰ॒ਂ	ਰ॒ਂ	ਰ॒ਂ	ਰ॒ਂ	ਗਂ	ਰ॒ਂ	ਸਂ	—	—	—
ਸਹ	ਜੇ	ਬੰ	ਧ	ਆ	ऽ	ਣੀ	ऽ	ऽ	ऽ
				ਨ					
ਨ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਧ॒	ਧ॒	ਪ	—	ਪ	—
ਪਾਂ	ऽ	ਚ	ਮਿ	ਰ	ਗ	ਬੇ	ऽ	ਧੇ	ऽ
ਮ				ਗ					
ਗ	ਗ	ਮ	—	ਰ॒	—	ਸ	—	—	—
ਸਿ	ਵ	ਕੀ	ऽ	ਬਾਂ	ऽ	ਣੀ	ऽ	ऽ	ऽ

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੧੩, ਰਾਗ ਭੈਰਉ, ਤਾਲ ਸੂਲਫ਼ਾਕ (ਦਰੁੱਤ ਲਯ)

ਕੋਟਿ ਮਨੋਰਥ ਆਵਹਿ ਹਾਥ ॥
ਜਮ ਮਾਰਗ ਕੈ ਸੰਗੀ ਪਾਂਥ ॥ ੧ ॥
ਗੰਗਾ ਜਲੁ ਗੁਰ ਗੋਬਿੰਦ ਨਾਮ ॥
ਜੋ ਸਿਮਰੈ ਤਿਸ ਕੀ ਗਤਿ ਹੋਵੈ, ਪੀਵਤ ਬਹੁੜਿ ਨ ਜੋਨਿ ਭ੍ਰਮਾਮ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਪੂਜਾ ਜਾਪ ਤਾਪ ਇਸਨਾਨ ॥ ਸਿਮਰਤ ਨਾਮ ਭਏ ਨਿਹਕਾਮ ॥ ੨ ॥
ਰਾਜ ਮਾਲ ਸਾਦਰ ਦਰਬਾਰ ॥ ਸਿਮਰਤ ਨਾਮ ਪੂਰਨ ਆਚਾਰ ॥ ੩ ॥
ਨਾਨਕ ਦਾਸ ਇਹੁ ਕੀਆ ਬੀਚਾਰ ॥
ਬਿਨੁ ਹਰਿਨਾਮੁ ਮਿਥਿਆ ਸਭ ਛਾਰ ॥ ੪ ॥

(ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ, ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੧੩੭)

ਅਸਥਾਈ

×		0		੨		੩		0	
ਸਂ						ਨ			
ਨ	—	ਸਂ	—	ਨ	ਸਂ	ਧ॒	—	ਪ	—
ਗੰ	ऽ	ਗਾ	ऽ	ਜ	ਲੁ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
ਸਂ						ਨ			
ਨ	—	ਸਂ	—	ਨਂ	ਸਂ	ਧ॒	—	ਪ	ਪ
ਗੰ	ऽ	ਗਾ	ऽ	ਜ	ਲੁ	ऽ	ऽ	ਗੁ	ਰ

(ਮ)ਗ	—	|	ਮ	ਮ	|	(ਗ)ਰੁ	—	|	ਸ	—	|	—	—
ਗੋ	ऽ	|	ਬਿੰ	ਦ	|	ਨਾ	ऽ	|	ਮ	ऽ	|	ऽ	ऽ;
ਸ	—	|	(ਨ)ਧੁ	ਧੁ	|	ਨ	—	|	ਸ	—	|	ਸ	ਰੁ
ਜੋ	ऽ	|	ਸਿ	ਮ	|	ਰੈ	ऽ	|	ऽ	ऽ	|	ਤਿ	ਸ
ਗ	—	|	ਮ	ਮ	|	(ਗ)ਰੁ	—	|	ਸ	—	|	—	—
ਕੀ	ऽ	|	ਗ	ਤ	|	ਹੰ	ऽ	|	ਵੈ	ऽ	|	ऽ	ऽ
ਸ	—	|	(ਮ)ਗ	ਮ	|	ਪ	ਧੁ	|	ਪ	—	|	—	ਧੁ
ਪੀ	ऽ	|	ਵ	ਤ	|	ਬ	ਹੂ	|	ਝ	ऽ	|	ऽ	ਨ
ਨ	ਨ	|	ਸਂ	ਸਂ	|	(ਨ)ਧੁ	—	|	ਪ	—	|	—	—
ਜੋ	ਨ	|	ਭ	ਰ	|	ਮਾ	ऽ	|	ਮ	ऽ	|	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

(ਪ)ਮ	—	|	(ਨ)ਧੁ	ਧੁ	|	(ਨ)ਸਂ	—	|	ਸਂ	ਸਂ	|	—	—
ਕੋ	ऽ	|	ਟ	ਮ	|	ਨੋ	ऽ	|	ਰ	ਬ	|	ऽ	ऽ
(ਨ)ਧੁ	—	|	ਨ	ਸਂ	|	ਰੁਂ	—	|	ਸਂ	—	|	—	—
ਆ	ऽ	|	ਵਹਿ	ऽ	|	ਹਾ	ऽ	|	ਬ	ऽ	|	ऽ	ऽ
(ਨ)ਸਂ	ਸਂ	|	ਸਂ	—	|	ਨ	ਸਂ	|	(ਨ)ਧੁ	—	|	ਧ	—
ਜ	ਮ	|	ਮਾ	ऽ	|	ਰ	ਗ	|	ਕੋ	ऽ	|	ऽ	ऽ
(ਮ)ਗ	—	|	ਮ	ਗ	|	ਰੁ	—	|	ਸ	—	|	—	—
ਸੋਂ	ऽ	|	ਗੀ	ऽ	|	ਸਾ	ऽ	|	ਬ	ऽ	|	ऽ	ऽ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੧੪. ਰਾਗ ਭੈਰਉ, ਤਾਲ ਸੂਲਫ਼ਾਕ (ਦਰੁੱਤ ਲਯ)

ਗੁਰ ਸੇਵਾ ਤੇ ਭਗਤਿ ਕਮਾਈ ॥ ਤਬ ਇਹ ਮਾਨਸ ਦੇਹੀ ਪਾਈ ॥
ਇਸ ਦੇਹੀ ਕਉ ਸਿਮਰਹਿ ਦੇਵ ॥ ਸੋ ਦੇਹੀ ਭਜੁ ਹਰਿ ਕੀ ਸੇਵ ॥ ੧ ॥
ਭਜਹੁ ਗੋੁਬਿੰਦ ਭੂਲਿ ਮਤ ਜਾਹੁ ॥ ਮਾਨਸ ਜਨਮ ਕਾ ਏਹੀ ਲਾਹੁ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਜਬ ਲਗੁ ਜਰਾ ਰੋਗੁ ਨਹੀ ਆਇਆ ॥ ਜਬ ਲਗ ਕਾਲਿ ਗ੍ਰਸੀ ਨਹੀ ਕਾਇਆ ॥
ਜਬ ਲਗੁ ਬਿਕਲ ਭਈ ਨਹੀ ਬਾਨੀ ॥ ਭਜਿ ਲੇਹਿ ਰੇ ਮਨ ਸਾਰਿਗਪਾਨੀ ॥ ੨ ॥
ਅਬ ਨ ਭਜਸਿ ਭਜਸਿ ਕਬ ਭਾਈ ॥ ਆਵੈ ਅੰਤੁ ਨ ਭਜਿਆ ਜਾਈ ॥
ਜੋ ਕਿਛੁ ਕਰਹਿ ਸੋਈ ਅਬਸਾਰ ॥ ਫਿਰਿ ਪਛੁਤਾਹੁ ਨ ਪਾਵਹੁ ਪਾਰ ॥ ੩ ॥
ਸੋ ਸੇਵਕੁ ਜੋ ਲਾਇਆ ਸੇਵ ॥ ਤਿਨ ਹੀ ਪਾਏ ਨਿਰੰਜਨ ਦੇਵ ॥
ਗੁਰ ਮਿਲਿ ਤਾ ਕੇ ਖੁਲ੍ਹੇ ਕਪਾਟ ॥ ਬਹੁਰਿ ਨ ਆਵੈ ਜੋਨੀ ਬਾਟ ॥ ੪ ॥
ਇਹੀ ਤੇਰਾ ਅਉਸਰੁ ਇਹ ਤੇਰੀ ਬਾਰ ॥ ਘਟ ਭੀਤਰਿ ਤੂ ਦੇਖੁ ਬਿਚਾਰਿ ॥
ਕਹਤੁ ਕਬੀਰੁ ਜੀਤਿ ਕੈ ਹਾਰਿ ॥ ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਕਹਿਓ ਪੁਕਾਰਿ ਪੁਕਾਰਿ ॥ ੫ ॥

(ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ, ਸ੍ਰੀ ਕਬੀਰ ਜੀ, ਪੰਨਾ ੧੧੫੯)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੩		੦	
ਨ						ਗ			
ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਮ	ਪ	ਮ	—	—	—
ਭ	ਜਹੁ	ऽ	ਗ	ਬਿੰ	ऽ	ਦ	ऽ	ऽ	ऽ
ਗ				ਗ					
ਰੁ	ਰੁ	ਪ	ਮ	ਰੁ	—	ਸ	—	—	—
ਭੂ	ਲ	ਮ	ਤ	ਜਾ	ऽ	ਹੁ	ऽ	ऽ	ऽ;
					ਨ				
ਮ	—	ਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	ਧੁ	—	—
ਮਾ	ऽ	ਨ	ਸ	ਜ	ਨ	ਮ	ਕਾ	ऽ	ऽ
				ਨ					
ਨ	—	ਸੰ	—	ਧੁ	—	ਪ	—	—	—
ਏ	ऽ	ਹੀ	ऽ	ਲਾ	ऽ	ਹੁ	ऽ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

		ਨ							
ਮ	ਮ	ਧੁ	—	ਨ	—	ਸੰ	—	—	—
ਗੁ	ਰ	ਸੇ	ऽ	ਵਾ	ऽ	ਤੇ	ऽ	ऽ	ऽ
ਇ	ਸ	ਦੇ	ऽ	ਹੀ	ऽ	ਕਉ	ऽ	ऽ	ऽ

				ਸਂ					
ਰੁਂ	ਰੁਂ	ਰੁਂ	ਰੁ	ਨ	—	ਸਂ	—	—	—
ਭ	ਗ	ਤ	ਕ	ਮਾ	ऽ	ਈ	ऽ	ऽ	ऽ
ਸਿ	ਮ	ਰਹਿ	ऽ	ਦੇ	ऽ	ਵ	ऽ	ऽ	ऽ
				ਨ					
ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਧੁ	—	ਪ	ਪ	—	—
ਤ	ਬ	ਇ	ਹ	ਮਾ	ऽ	ਨ	ਸ	ऽ	ऽ
ਸੋ	ऽ	ਦੇ	ऽ	ਹੀ	ऽ	ਭ	ਜ	ऽ	ऽ
ਮ				ਗ					
ਗ	—	ਮ	—	ਰੁ	—	ਸ	—	—	—
ਦੇ	ऽ	ਹੀ	ऽ	ਪਾ	ऽ	ਈ	ऽ	ऽ	ऽ
ਹ	ਰਿ	ਕੀ	ऽ	ਸੇ	ऽ	ਵ	ऽ	ऽ	ऽ

ਨੋਟ :—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਵੀ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਦੋ ਦੋ ਲਾ ਕੇ ਹੀ ਅਸਥਾਈ ਫੜਨੀ ਹੈ।

੧੫. ਰਾਗ ਭੈਰਉ, ਤਾਲ ਸੂਲਫ਼ਾਕ (ਦਰੁੱਤ ਲਯ)

ਸੋਇ ਰਹੀ ਪ੍ਰਭ ਖਬਰਿ ਨ ਜਾਨੀ ॥
ਭੋਰੁ ਭਇਆ ਬਹੁਰਿ ਪਛੁਤਾਨੀ ॥ ੧ ॥
ਪ੍ਰਿਅ ਪ੍ਰੇਮ ਸਹਜਿ ਮਨਿ ਅਨਦੁ ਧਰਉ ਰੀ ॥
ਪ੍ਰਭ ਮਿਲਬੇ ਕੀ ਲਾਲਸਾ ਤਾ ਤੇ ਆਲਸੁ ਕਹਾ ਕਰਉ ਰੀ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਕਰ ਮਹਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਆਣਿ ਨਿਸਾਰਿਓ ॥
ਖਿਸਰਿ ਗਇਓ ਭੂਮ ਪਰਿ ਡਾਰਿਓ ॥ ੨ ॥
ਸਾਦਿ ਮੋਹਿ ਲਾਦੀ ਅਹੰਕਾਰੇ ॥ ਦੋਸੁ ਨਾਹੀ ਪ੍ਰਭ ਕਰਣੈਹਾਰੇ ॥ ੩ ॥
ਸਾਧ ਸੰਗਿ ਮਿਟੇ ਭਰਮ ਅੰਧਾਰੇ ॥ ਨਾਨਕ ਮੇਲੀ ਸਿਰਜਣਹਾਰੇ ॥ ੪ ॥

(ਰਾਗੁ ਆਸਾ, ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੩੯੯)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੩		੦	
ਨ									
ਧੁ	—	ਪ	ਧੁ	ਮ	ਪ	ਮ	—	—	—
ਭੋਂ	ऽ	ऽ	ऽ	ਰ	ਭ	ਇਆ	ऽ	ऽ	ऽ
		ਗ			ਮ		ਗ	ਗ	
—	ਮ	ਰੁ	ਰੁ	—	ਪ	ਮ	ਰੁ	ਰੁ	ਸ
*	ਬ	ਹੁ	ਰ	ऽ	ਮ	ਛ	ਤਾ	ऽ	ਨੀ

ਨ		ਮ			ਨ				
ਸ	—	ਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ	—	ਪ	ਪ	—
ਸੋ	ऽ	ਇ	ਕੋ	ਹੀ	ऽ	ऽ	ਪ੍ਰ	ਭ	ऽ
ਮ						ਨ		ਮ	
ਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਸਂ	—	ਧੁ	ਪ	ਗ	ਮ
ਖ	ਬ	ਰ	ਨ	ਜਾ	ऽ	ਨੀ	ऽ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਪ		ਨ		ਨ					
ਮ	ਮ	ਧੁ	ਧੁ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	—
ਪ੍ਰਿ	ਅ	ਪ੍ਰੇ	ਮ	ਸਹ	ਜ	ਮ	ਨ	ऽ	ऽ
ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਰੇਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਨ	ਧੁ	ਪ
ਅ	ਨ	ਦ	ਧ	ਰਉ	ऽ	ਰੀ	ऽ	ऽ	ऽ
ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	—	ਪ	ਧੁ
ਪ੍ਰਭ	ਮਿਲ	ਬੇ	ਕੀ	ਲਾ	ਲ	ਸਾ	ऽ	ਤਾ	ਤੇ
ਸਂ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਸ	—	—
ਆ	ਲਸ	ਕਢਾ	ਕ	ਰਉ	ऽ	ਰੀ	ऽ	ऽ	ऽ

ਨੋਟ :—ਇਹ ਬਹੁਤ ਪੁਰਾਤਨ ਤੇ ਸੁੰਦਰ ਸ਼ਬਦ ਗੀਤ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਸਿੱਖੀ ਸੀ ਤਿਵੇਂ ਨੁਟੇਸ਼ਨ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

੧੬. ਰਾਗ ਭੈਰਉ, ਤਾਲ ਦਾਦਰਾ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਗੋਵਿੰਦ ਪ੍ਰੀਤਿ ਸਨਕਾਦਿਕ ਉਧਾਰੇ ॥ ਰਾਮ ਨਾਮ ਸਬਦਿ ਬੀਚਾਰੇ ॥ ੧ ॥
ਹਰਿ ਜੀਉ ਅਪਣੀ ਕਿਰਪਾ ਧਾਰੁ ॥ ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਾਮੇ ਲਗੈ ਪਿਆਰੁ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਅੰਤਰਿ ਪ੍ਰੀਤਿ ਭਗਤਿ ਸਾਚੀ ਹੋਇ ॥ ਪੂਰੈ ਗੁਰਿ ਮੇਲਾਵਾ ਹੋਇ ॥ ੨ ॥
ਨਿਜ ਘਰਿ ਵਸੈ ਸਹਜਿ ਸੁਭਾਇ ॥ ਗੁਰਮੁਖਿ ਨਾਮੁ ਵਸੈ ਮਨਿ ਆਇ ॥੩॥
ਆਪੇ ਵੇਖੈ ਵੇਖਣਹਾਰੁ ॥ ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਰਖਹੁ ਉਰਧਾਰਿ ॥੪॥

(ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ, ਮ: ੩, ਪੰਨਾ ੧੧੨੯)

ਅਸਥਾਈ

×			0			×			0		
ਨ			ਨ						ਮ		
ਧੁ	ਧੁ	ਧੁਪ	ਧੁ	ਧੁ	—	ਪ	ਮ	ਮਗ	ਪ	—	ਪ
ਹਰਿ	ਜੀ	ਉऽ	ਅਪ	ਣੀ	ऽ	ਕਿ	ਰ	ਪਾऽ	ਧਾ	ऽ	ਰ
ਮ							ਗ				
ਗ	ਗ	ਰੁ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਰੁ	—	ਸ	—	ਸ
ਗੁਰ	ਮੁ	ਖ	ਨਾ	ਮੇ	ऽ	ਲ	ਗੈ	ऽ	ਪਿਆ	ऽ	ਰ

ਅੰਤਰਾ

ਪ ਮ ਗੋ	ਮ ਵਿੰ	ਪ ਦ	ਨ ਧ਼ ਪ੍ਰੀ	ਨ ਤ	ਨ ਸਨ	ਨ ਸਂ ਕਾ	ਸਂ ਦਿਕ	ਸਂ ਉ	ਨ ਧਾ	ਸਂ ਰੇ	— ऽ
ਗਂ ਰੁਂ ਰਾ	— ऽ	ਰੁਂ ਮ	ਸਂ ਨਾ	— ऽ	ਸਂ ਮ	ਨ ਸਬ	ਸਂ ਦ	ਨ ਬੀ	ਧ਼ ਚਾ	ਪ ਰੇ	— ऽ

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੧੭. ਰਾਗ ਭੈਰਉ, ਇਕਤਾਲਾ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਰਾਮ ਨਾਮ ਪਰਮ ਧਾਮ ਸੁਧ ਬੁਧ ਨਿਰੀਕਾਰ ਬੇਸੁਮਾਰ ਸਰਬਰ ਕਉ ਕਾਹਿ ਜੀਉ ॥
ਸੁਥਰ ਚਿਤ ਭਗਤ ਹਿਤ ਭੇਖੁ ਧਰਿਓ ਹਰਨਾਖਸੁ ਹਰਿਓ ਨਖ ਬਿਦਾਰਿ ਜੀਉ ॥
ਸੰਖ ਚਕ੍ਰ ਗਦਾ ਪਦਮ ਆਪਿ ਆਪੁ ਕੀਓ ਛਦਮ,
ਅਪਰੰਪਰ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਲਖੈ ਕਉਨੁ ਤਾਹਿ ਜੀਉ ॥
ਸਤਿ ਸਾਚੁ ਸ੍ਰੀ ਨਿਵਾਸੁ ਆਦਿ ਪੁਰਖੁ ਸਦਾ ਤੁਹੀ
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਵਾਹਿ ਜੀਉ ॥੨॥

(ਸਵਈਏ ਮਹਲੇ ਚਉਥੇ ਕੇ, ਪੰਨਾ ੧੪੦੨)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਪ ਵਾ	ਨ ਧ਼ ऽ	ਪ ਹਿ	ਮ ਗੁ	ਗ ਰੂ	ਮ ऽ	ਪ ਵਾ	— ऽ	ਮ ਹਿ	ਧ਼ ਗੁ	ਪ ਰੂ	ਧ਼ ऽ
ਨ ਸਂ ਵਾ	— ऽ	ਸਂ ਹਿ	ਸਂ ਗੁ	ਸਂ ਰੂ	— ऽ,	ਗ ਵਾ	ਮ ऽ	ਪ ਹ	ਧ਼ ਜੀ	ਸਂ ਉ	ਨ ऽ,
ਪ ਸਂ ਸ	— ऽ	ਸਂ ਤਿ	ਨ ਧ਼ ਸਾ	— ऽ	ਪ ਚ	ਮ ਸਿ	ਮ ਰੀ	ਪ ਨਿ	ਗ ਮ ਵਾ	— ऽ	ਮ ਸ
ਗ ਰੁ ਆ	— ऽ	ਰੁ ਦ	ਗ ਪੁ	ਮ ਰ	ਪ ਖ	ਮ ਸ	ਗ ਰੁ ਦਾ	— ऽ	ਸ ਤੁ	ਸ ਹੀ	— ऽ

ਅੰਤਰਾ

									ਨ		
						ਮ	—	ਪ	ਧੁ	—	ਧੁ
						ਰਾ	S	ਮ	ਨਾ	S	ਮ
ਨ						ਗੰ			ਗੰ		
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	—	ਸੰ	ਰੁੰ	—	ਰੁੰ	ਰੁੰ	—	ਰੁੰ
ਪ	ਰ	ਮ	ਧਾ	S	ਮ	ਸੁ	S	ਧ	ਬੁ	S	ਧ
			ਨ			ਨ			ਨ		
ਸੰ	ਸੰ	—	ਧੁ	—	ਪ	ਸੰ	—	ਸੰ	ਧੁ	—	ਧੁ
ਨਿ	ਗੀ	S	ਕਾ	S	ਰ	ਬੇ	S	ਸੁ	ਮਾ	S	ਰ
ਪ	ਧੁ	ਮ	ਪ	ਮ	—	ਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਸੰ	ਨ
ਸ	ਰ	ਬ	ਰ	ਕਉ	S	ਕਾ	S	ਹਿ	ਜੀ	ਉ	S

ਨੋਟ :—ਤਿੰਨ ਵਾਰ 'ਵਾਹਿਗੁਰੂ' ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਤਵੀਂ ਮਾਤ੍ਰਾ ਤੋਂ ।
ਭਾਵ—ਖਾਲੀ ਤੋਂ ਅੰਤਰਾ ਫੜਨਾ ਹੈ ।

੧੮ ਰਾਗ ਭੈਰਉ, ਇਕਤਾਲਾ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਬੀਰ ਅਪਾਰ ਬਡੇ ਬਰਿਆਰ ਅਬਿਚਾਰਹਿ ਸਾਰ ਕੀ ਧਾਰ ਭਛੱਯਾ ॥
ਤੋਰਤ ਦੇਸ ਮਲਿੰਦ ਮਵਾਸਨ ਮਾਤੇ ਗਜਾਨ ਕੇ ਮਾਨ ਮਲੱਯਾ ॥
ਗਾੜ੍ਹੇ ਗੜ੍ਹਾਨ ਕੇ ਤੋੜਨਹਾਰ ਸੁ ਬਾਤਨ ਹੀ ਚਕ ਚਾਰ ਲਵੱਯਾ ॥
ਸਾਹਿਬੁ ਸ੍ਰੀ ਸਭ ਕੋ ਸਿਰਨਾਇਕ ਜਾਚਕ ਅਨੇਕ ਸੁ ਏਕ ਦਿਵੱਯਾ ॥੬॥੨੬॥

(ਅਕਾਲ ਉਸਤਤ, ਤ੍ਵਪ੍ਰਸਾਦਿ ਸਵੱਯੇ ਪਾ:੧੦)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
						ਗ					
ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰੁ	—	—	ਸ	—	—
ਬੀ	S	S	S	ਰ	ਅ	ਪਾ	S	S	ਰ	S	S;
											ਬ
ਨ਼	—	—	ਸ	—	ਰੁ	ਸ	ਨ਼	ਸ	—	ਸ	ਸ
ਡੇ	S	S	ਬ	S	ਰਿ	ਆ	S	ਰ	S	ਅ	ਬਿ
ਸ	—	—	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	—	—	ਧੁ	ਪ	ਧੁ
ਚਾ	S	S	ਰਹਿ	S	S	ਸਾ	S	S	ਰ	S	ਕੀ
ਨ	—	—	ਸੰ	—	ਰੁੰ	ਸੰ	ਨ	ਧੁ	ਪ	ਮਗ	ਮ
ਧਾ	S	S	ਰ	S	ਭ	ਛੈਂ	S	S	S	ਯਾS	S

ਅੰਤਰਾ

ਪ			ਨ								
ਮ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ
ਤੋਂ	ਰ	ਤ	ਦੇ	ਸ	ਮ	ਲਿੰ	ਦ	ਮ	ਵਾ	ਸ	ਨ
					ਸਂ						
ਰੁਂ	ਰੁਂ	ਰੁਂ	ਰੁਂ	ਰੁਂ	ਰੁਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂਨ	ਧੁਪ	ਮ
ਮਾ	ਤੇ	ਗ	ਜਾ	ਨ	ਕੇ	ਮਾ	ਨ	ਮ	ਲੱऽ	ਯਾऽ	ऽ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੧੯. ਰਾਗ ਭੈਰਉ, ਚਾਰਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਕੋਊ ਭਇਓ ਮੁੰਡੀਆ ਸੰਨਿਆਸੀ ਕੋਊ ਜੋਗੀ ਭਇਓ,
ਕੋਊ ਬ੍ਰਹਮਚਾਰੀ ਕੋਊ ਜਤੀ ਅਨੁਮਾਨਬੋ ॥
ਹਿੰਦੂ ਤੁਰਕ ਕੋਊ ਰਾਫਜੀ ਇਮਾਮ ਸਾਫੀ,
ਮਾਨਸ ਕੀ ਜਾਤ ਸਬੈ ਏਕੈ ਪਹਿਚਾਨਬੋ ॥
ਕਰਤਾ ਕਰੀਮ ਸੋਈ ਰਾਜਕ ਰਹੀਮ ਓਈ,
ਦੂਸਰੋ ਨ ਭੇਦ ਕੋਈ ਭੂਲ ਭ੍ਰਮ ਮਾਨਬੋ ॥
ਏਕ ਹੀ ਕੀ ਸੇਵ ਸਭ ਹੀ ਕੋ ਗੁਰਦੇਵ ਏਕ,
ਏਕ ਹੀ ਸਰੂਪ ਸਬੈ ਏਕੈ ਜੋਤ ਜਾਨਬੋ ॥ ੧੫ ॥

(ਅਕਾਲ ਉਸਤਤ, ਕਬਿੱਤ ਨੰ: ੧੫॥੮੫॥)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਨ								ਮ			
ਧੁ	—	ਧੁ	ਪ	—	ਧੁ	ਮ	ਪ	ਗ	ਮ	—	ਪ
ਏ	ऽ	ਕ	ਹੀ	ऽ	ਕੀ	ਸੇ	ऽ	ਵ	ਸ	ऽ	ਭ
	ਗ					ਮ		ਗ			
ਮ	ਰੁ	—	ਗ	ਮ	ਪ	ਗ	ਮ	ਰੁ	ਸ	—	ਸ
ਹੀ	ਕੋ	ऽ	ਗੁ	ऽ	ਰ	ਦੇ	ऽ	ਵ	ਏ	ऽ	ਕ;
ਨ਼	ਨ਼										
ਸ	ਧੁ਼	—	ਨ਼	ਸ	ਸ	ਰੁ	—	ਰੁ	ਸ	ਸ	—
ਏ	ਕ	ऽ	ਹੀ	ऽ	ਸ	ਰੂ	ऽ	ਪ	ਸ	ਬੈ	ऽ
			ਮ					ਗ			
ਗ	ਰੁ	—	ਗ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਸ	—	—
ਏ	ਕੈ	ऽ	ਜੋ	ऽ	ਤ	ਜਾ	ऽ	ਨ	ਬੋ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

			ਨ								
ਮ	ਪ	—	ਧੁ	—	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਸਂ
ਕੋ	ਊ	ऽ	ਭ	ऽ	ਇਓ	ਮੂੰ	ਛੀ	ऽ	ਆ	ऽ	ਸੀ
ਨ											
ਧੁ	ਧੁ	—	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਰੁਂ	ਰੁਂ	—	ਸਂ	—	ਸਂ
ਨਿਆ	ਸੀ	ऽ	ਕੋ	ऽ	ਊ	ਜੋ	ਗੀ	ऽ	ਭ	ऽ	ਇਓ
ਨ								ਮ			
ਧੁ	—	ਧੁ	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਮ	ਪ	ਗ	ਮ	—	ਮ
ਕੋਂ	ऽ	ਊ	ਬੂ	ਹ	ਮ	ਚਾ	ਰੀ	ऽ	ਕੋਂ	ऽ	ਊ
ਗ						ਮ		ਗ			
ਰੁ	ਰੁ	—	ਗ	ਮ	ਪ	ਗ	ਮ	ਰੁ	ਸ	—	—
ਜ	ਤੀ	ऽ	ਅ	ਨੂ	ऽ	ਮਾ	ऽ	ਨ	ਬੋਂ	ऽ	ऽ

ਏਕ ਹੀ ਸੇਵ...

ਸੰਚਾਰੀ

×		०		੨		०		੩		੪	
						ਨ			ਨ		
ਮ	—	ਗਮ	ਪ	—	ਪ	ਧੁ	ਧੁ	—	ਧੁ	—	ਪ
ਹਿੰ	ऽ	ऽऽ	ਦੂ	ऽ	ਤੁ	ਰ	ਕ	ऽ	ਕੋਂ	ऽ	ਊ
			ਨ			ਧੁ			ਨ		
ਮ	ਪ	—	ਧੁ	—	ਧੁ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਧੁ	—	ਪ
ਤਾ	ਫ	ऽ	ਜੀ	ऽ	ਇ	ਮਾ	ऽ	ਮ	ਸਾ	ऽ	ਛੀ
ਮ			ਮ						ਮ		
ਗ	ਮ	ਗ	ਰੁ	ਗ	ਪ	ਮ	—	ਗ	ਰੁ	—	ਸ
ਮਾ	ऽ	ऽ	ਨ	ਸ	ਕੀ	ਜਾ	ऽ	ਤ	ਸ	ऽ	ਬੈ
						ਨ					
ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	—	ਧੁ	—	ਧੁ	ਪ	—	ਧੁ
ਦੇ	ऽ	ਕੋ	ਪ	ਹਿ	ऽ	ਚਾ	ऽ	ਨ	ਥੋਂ	ऽ	ऽ

ਅਭੋਗ

			ਨ			ਨ			ਨ		
ਮ	ਪ	—	ਧੁ	—	ਧੁ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ
ਕ	ਰ	ऽ	ਤਾ	ऽ	ਕ	ਰੀ	ऽ	ਮ	ਸੋ	ऽ	ਈ

ਗਂ						ਗਂ					
ਰੁਂ	ਰੁਂ	—	ਗਂ	—	ਮਂ	ਰੁਂ	—	ਰੁਂ	ਸਂ	—	ਸਂ
ਰਾ	ਜ	ऽ	ਕ	ऽ	ਰ	ਹੀ	ऽ	ਮ	ੳ	ऽ	ਈ
ਪ		ਮ				ਨ			ਨ		
ਮ	ਪ	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਧੁ	—	ਸਂ	ਧੁ	—	ਪ
ਦੂ	ਸ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ਨ	ਭੇ	ऽ	ਦ	ਕੋਂ	ऽ	ਈ
ਮ			ਮ								
ਗ	ਮ	ਰੁ	ਗ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰੁ	ਸ	—	—
ਭੂ	ऽ	ਲ	ਭੂ	ऽ	ਮ	ਮਾ	ऽ	ਨ	ਬੰ	ऽ	ऽ

ਨੋਟ :—ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਦਾ 'ਸੰਚਾਰੀ ਤੇ ਅਭੋਗ' ਇਕੱਠਾ ਹੀ ਗਾਉਣਾ ਹੈ ।

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੨੦. ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ, ਚਾਰਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਅਬ ਰਾਖਹੁ ਦਾਸ ਭਾਟ ਕੀ ਲਾਜ ॥
ਜੈਸੀ ਰਾਖੀ ਲਾਜ ਭਗਤ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਕੀ ਹਰਨਾਖਸ ਫਾਰੇ ਕਰ ਆਜ ॥
ਫੁਨਿ ਦ੍ਰੋਪਤੀ ਲਾਜ ਰਖੀ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭ ਜੀ ਛੀਨਤ ਬਸਤ੍ਰ ਦੀਨ ਬਹੁ ਸਾਜ ॥
ਸੋਦਾਮਾ ਅਪਦਾ ਤੇ ਰਾਖਿਆ ਗਨਿਕਾ ਪੜ੍ਹਤ ਪੂਰੇ ਤਿਹ ਕਾਜ ॥
ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਸੁਪ੍ਰਸੰਨ ਕਲਜੁਗ ਹੋਇ ਰਾਖਹੁ ਦਾਸ ਭਾਟ ਕੀ ਲਾਜ ॥੪॥੧੨॥

(ਸਵਈਏ ਮ: ਚਉਥੇ ਕੇ, ਪੰਨਾ ੧੪੦੦)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
						*	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	—
						*	ਅ	ਬ	ਰਾ	ਖਹੁ	ऽ
ਨ			ਨ								
ਧੁ	—	ਧੁ	ਧੁ	—	ਪ	*	ਮ	ਗ	ਮਰੁ	ਗਮ	ਪ
ਦਾ	ऽ	ਸ	ਭਾ	ऽ	ਟ	*	ਕੀ	ऽ	ऽऽ	ਲਾऽ	ਜ
ਮ				ਗ							
ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰੁ	—	ਸ	ਨ਼	ਸ	ਰੁ	ਸ	—
ਜੈ	ਸੀ	ਰਾ	ਖੀ	ਲਾ	ऽ	ਜ	ਭ	ਗ	ਤ	ਪ੍ਰਹਿ	ऽ
ਨ਼						ਨ਼	ਗ	ਗ			
[illegible]	—	ਧ਼	ਨ਼	ਸ	—	ਸ	ਮ	ਰੁ	—	ਗ	ਮ
ਲਾ	ऽ	ਦ	ਕੀ	ऽ	ऽ	ਹ	ਰ	ਨਾ	ऽ	ਖ	ਸ

				ਗ							
ਪ	ਮ	—	ਗਮ	ਰੁ	—	ਸ	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	—
ਫਾ	ਰੇ	ऽ	ਕਰ	ਆ	ऽ	ਜ,	ਅ	ਬ	ਰਾ	ਖਹੁ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

			ਨ								
*	ਪ	—	ਧੁ	—	ਨ	ਸਂ	—	ਨ	ਸਂ	—	—
*	ਝੂ	ऽ	ਨ	ऽ	ऽ	ਢੂੰ	ऽ	ਪ	ਤੀ	ऽ	ऽ
ਸਂ			ਸਂ						ਨ		
ਰੁਂ	—	ਸਂ	ਰੁਂ	ਸਂ	—	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਧੁ	—	ਪ
ਲਾ	ऽ	ਜ	ਰ	ਖੀ	ऽ	ਹ	ਰਿ	ਪ੍ਰ	ਭ	ऽ	ਜੀ
ਮ						ਪ	ਨ		ਨ		
ਪ	ਮਗ	ਮ	ਪ	—	ਪ	ਸਂ	ਧੁ	—	ਧੁ	—	ਪ
ਛੀ	ऽऽ	ऽ	ਨ	ऽ	ਤ	ਬऽਸ	ਤ੍ਰ	ऽ	ਦੀ	ऽ	ਨ
ਮ				ਗ							
ਪ	ਮ	—	ਗਮ	ਰੁ	—	ਸ	ਮ	ਗ	ਮ	...	
ਬ	ਹੁ	ऽ	ऽऽ	ਸਾ	ऽ	ਜ	ਅ	ਬ	ਰਾਖਹੁ	...	

ਸੰਚਾਰੀ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
						ਨ			ਨ		
ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	—	—	ਧੁ	—	—	ਧੁ	—	ਪ
ਸੌ	ऽ	ऽ	ਦਾ	ऽ	ऽ	ਮਾ	ऽ	ऽ	ਅ	ऽ	ਪ
ਨ						ਸਂ			ਨ		
ਧੁ	—	—	ਨ	ਸਂ	—	ਰੁਂ	ਸਂ	—	ਧੁ	—	ਪ
ਦਾ	ऽ	ऽ	ਤੇ	ऽ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ਖਿਆ	ऽ	ऽ
ਮ						ਮ			ਮ		
ਪ	ਮ	ਗ	ਮਰੁ	—	ਗ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰੁ	—	ਸ
ਗ	ਨ	ऽ	ਕਾऽ	ऽ	ऽ	ਪ	ਤ੍ਰ	ऽ	ਤ	ऽ	ऽ
ਨ਼	ਨ਼					ਸ			ਮ		
ਸ	ਧ਼ੁ	—	ਨ਼	ਸ	—	ਮ	—	ਗ	ਰੁ	—	ਸ
ਪੂ	ਰੇ	ऽ	ਤਿਹ	ऽ	ऽ	ਕਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਜ

ਅਭੋਗ

			ਨ								
ਮ	ਪ	—	ਧੁ	—	ਨ	ਸਂ	—	ਨ	ਸਂ	—	—
ਸਿ	ਰੀ	ऽ	ਸ	ऽ	ਤ	ਗੁ	ऽ	ऽ	ਰ	ऽ	ऽ
ਨ			ਸਂ						ਨ		
ਧੁ	--	—	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਰੁਂ	—	ਸਂ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ
ਸੁ	ऽ	ऽ	ਪ	ऽ	ਰ	ਸੰ	ऽ	ਨ	ਥ	ਲ	ऽ
			ਨ						ਨ		
ਮ	—	ਪ	ਧੁ	—	ਧੁ	ਨ	—	ਸਂ	ਧੁ	—	ਧ
ਜੁ	ऽ	ਗ	ਹੋ	ऽ	ਇ	ਰਾ	ऽ	ਖਹੁ	ਦਾ	ऽ	ਸ
ਮ				ਗ							
ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਰੁ	—	ਸ	ਮ	ਗ	ਮ	ਧ...	
ਭਾ	ऽ	ਟ	ਕੀ	ਲਾ	ऽ	ਜ,	ਅ	ਬ	ਲਾ	ਖਹੁ ਦਾਸ...	

ਨੋਟ—ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ 'ਰਾਖਾ ਏਕ ਹਮਾਰਾ ਸੁਆਮੀ' ਦੀ 'ਟਿਯੂਨ' ਤੇ ਵੀ ਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਚਾਰਤਾਲ ਦੀ ਦੁਗੁਨ, ਤਿਗੁਨ ਚੌਗੁਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਿੰਨਤਾਲ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਤਾਲ ਵਿਚ ਗਾਉਣ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਆਨੰਦ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਸੰਚਾਰੀ ਤੇ ਅਭੋਗ ਕੱਠੇ ਗਾਉਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ।

੨੧. ਰਾਗ ਭੈਰਉ, ਪੜਤਾਲ ਚਾਰਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਪਰਤਿਪਾਲ ਪ੍ਰਭ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਕਵਨ ਗੁਨ ਗਨੀ ॥
ਅਨਿਕ ਰੰਗ ਬਹੁ ਤਰੰਗ ਸਰਬ ਕੋ ਧਨੀ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਅਨਿਕ ਗਿਆਨ ਅਨਿਕ ਧਿਆਨ ਅਨਿਕ ਜਾਪ ਜਾਪ ਤਾਪ ॥
ਅਨਿਕ ਗੁਨਿਤ ਧੁਨਿਤ ਲਲਿਤ ਅਨਿਕ ਧਾਰ ਮੁਨੀ ॥੧॥
ਅਨਿਕ ਨਾਦ ਅਨਿਕ ਬਾਜ ਨਿਮਖ ਨਿਮਖ ਅਨਿਕ ਸ੍ਵਾਦ
ਅਨਿਕ ਦੋਖ ਅਨਿਕ ਰੋਗ ਮਿਟਹਿ ਜਸ ਸੁਨੀ ॥
ਨਾਨਕ ਸੇਵ ਅਪਾਰ ਦੇਵ ਤਟਹ ਖਟਹ ਬਰਤ ਪੂਜਾ
ਗਵਨ ਭਵਨ ਜਾਤ੍ਰ ਕਰਨ ਸਗਲ ਫਲ ਪੁਨੀ ॥੨॥

(ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ, ਮ: ੫, ਪੜਤਾਲ, ਪੰਨਾ ੧੧੫੩)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	ਮ
											ਗਮ ਪਰਤਿ
ਨ									ਮ		
ਧੁ	—	ਧੁ	ਪ	ਪ	ਪਧੁ	ਮ	—	ਪ	ਗ	ਮ	—
ਧਾ	S	ਲ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਕ੍ਰਿS	ਧਾ	S	S	ਲ	S	S
						ਗ					
ਗ	ਗ	ਰੁ	ਗ	ਮ	(ਮ)	ਰੁ	—	—	ਸ	—	—
ਕ	ਵ	ਨ	ਗੁ	ਨ	ਗ	ਨੀ	S	S	S	S;	S
ਨ਼	ਨ਼										
ਸ	ਧੁ	ਧੁ	ਨ਼	ਸ	ਸ	ਰੁ	—	ਰੁ	ਸ	—	ਸ
ਅ	ਨਿ	ਕ	ਹੈ	S	ਗ	ਬਹੁ	S	ਤ	ਹੈ	S	ਗ
									ਨ		ਮ
ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਰੁਂ	ਸਂ	—	—	ਧੁ	ਪਮ	ਗਮ
ਸ	ਰ	ਬ	ਕੋ	S	ਧ	ਨੀ	S	S	S	SS,	ਪਰਤਿ ..

ਅੰਤਰਾ ਤਾਲ ਰੂਪਕ—ਚਾਰਤਾਲ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਵਿੱਚ

⊕			੧		੨		⊕			੧		੨	
			ਨ							ਨ			
ਮ	ਪ	ਪ	ਧੁ	—	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	—	ਸਂ
ਅ	ਨਿ	ਕ	ਗਿਆ	S	S	ਨ	ਅ	ਨਿ	ਕ	ਧਿਆ	S	S	ਨ
										ਨ			
ਰੁਂ	ਰੁਂ	ਰੁਂ	ਸਂ	—	—	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	(ਸਂ)	ਧੁ	—	ਪ	ਪ
ਅ	ਨਿ	ਕ	ਜਾ	S	S	ਪ	ਜਾ	S	ਪ	ਤਾ	S	S	ਪ
ਨ			ਨ							ਮ			
ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	—	ਮ	ਮ	ਪ	ਗ	ਗ	ਮ	—
ਅ	ਨਿ	ਕ	ਗੁ	ਨਿ	ਤ	S	ਪੁ	ਨਿ	ਤ	ਲ	ਲਿ	ਤ	S
							ਗ					ਮ	
ਗ	ਗ	ਰੁ	ਗ	—	ਮ	(ਮ)	ਰੁ	—	—	ਸ	—	ਗ	ਮ
ਅ	ਨਿ	ਕ	ਧਾ	S	ਰ	ਮੁ	ਨੀ	S	S	S	S,	ਪਰ	ਤਿ-ਪਾਲ

ਸੰਚਾਰੀ, ਇਕਤਾਲਾ—ਚਾਰਤਾਲ ਦੀ ਤਿਗੁਨ ਜਾਂ ਚੌਗੁਨ ਲਯ ਵਿੱਚ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਸ	ਸ	ਰੁ	ਸ	—	ਸ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	—	ਮ
ਅ	ਨਿ	ਕ	ਨਾ	ऽ	ਦ	ਅ	ਨਿ	ਕ	ਬਾ	ऽ	ਜ
ਗ						ਗ					
ਰੁ	ਰੂ	ਰੁ	ਗ	ਮ	ਮ	ਰੁ	ਰੁ	ਰੁ	ਸ	—	ਸ
ਨਿ	ਮ	ਖ	ਨਿ	ਮ	ਖ	ਅ	ਨਿ	ਕ	ਸ੍ਵਾ	ऽ	ਦ
ਨ਼											
ਧ਼	ਧ਼	ਧ਼	ਨ਼	—	ਨ਼	ਸ	ਸ	ਰੁ	ਸ	—	ਸ
ਅ	ਨਿ	ਕ	ਦੋ	ऽ	ਖ	ਅ	ਨਿ	ਕ	ਰੋ	ऽ	ਗ
ਮ						ਗ					
ਗ	ਗ	—	ਮਪ	ਮ	ਮ	ਰੁ	—	—	ਸ	—	—
ਮਿ	ਟਹਿ	ऽ	ਜऽ	ਸ	ਸੁ	ਨੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ

ਅਭੋਗ, ਤਿੰਨ ਤਾਲ—ਇਕਤਾਲੇ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਲਯ ਵਿਚ

×				੨				੦				੩			
				ਨ								ਨ			
*	ਮ	ਮ	ਪ	ਧੁ	—	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	—	ਸਂ	ਸਂ	—	—	ਸਂ
*	ਨਾ	ਨ	ਕ	ਸੈ	ऽ	ਵ	ਅ	ਪਾ	ऽ	ऽ	ਰ	ਦੇ	ऽ	ऽ	ਵ
												ਨ			
ਸਂ	ਰੁਂ	ਰੁਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	—	—	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਧੁ	—	ਪ	—
*	ਤ	ਟਹ	ऽ	ਖ	ਟਹ	ऽ	ऽ	ਬ	ਰ	ऽ	ਤ	ਪੂ	ऽ	ਜਾ	ऽ
												ਮ			
*	ਪਧੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਮ	—	—	ਪ	ਗ	ਗ	ਮ	—
*	ਗऽ	ਵ	ਨ	ਭ	ਵ	ਨ	ऽ	ਜਾ	ऽ	ऽ	ਤ੍ਰ	ਕ	ਰ	ਨ	ऽ
												ਨ		ਮ	
—	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਧੁ	—	ਰੁਂ	ਸਂ	—	—	—	ਧੁ	ਪ	ਗ	ਮ
ऽ	ਸ	ਗ	ਲ	ਫ	ਲ	ऽ	ਪੁ	ਨੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਪਰ	ਫਿ

ਨ		
ਧੁ	—	ਧੁ
ਧਾ	ऽ	ਲ

ਇਥੋਂ ਚਾਰਤਾਲ।

ਨੋਟ—ਪੜਤਾਲ ਗਾਉਣ ਸਮੇਂ ਤਾਲ ਦੀ 'ਲਯ' ਇਕੋ ਥਾਂ ਟਿਕੀ ਰਹਿਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਤਾਲ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਇਸ ਪੜਤਾਲ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਉਂ ਸੁਰ ਬੱਧ ਕੀਤਾ ਹੈ। —ਕਰਤਾ

—ਭੈਰਉ ਰਾਗ ਸਮਾਪਤ—

ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ

ਵਾਦੀ—ਮ	ਠਾਟ—ਭੈਰਵੀ	ਸਮਾਂ—ਦਿਨ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪਹਿਰ
ਸੰਵਾਦੀ—ਸ	ਜਾਤੀ—ਸੰਪੂਰਣ	ਵਿਸ਼ੇਸ਼—ਬਾਰਾਂ ਸੁਰ ਵੀ ਲਗਦੇ ਹਨ ।

ਆਰੋਹੀ—ਸ, ਰੁ ਗੁ ਮ, ਪ ਧੁ ਨੁ ਸਂ।

ਅਵਰੋਹੀ—ਸਂ, ਨੁ ਧੁ ਪ, ਮ, ਗੁ ਰੁ ਸ।

ਭੈਰਵੀ ਠਾਟ ਦੇ ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਮੱਧਮ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਖੜਜ ਹੈ। ਜਾਤੀ-ਸੰਪੂਰਣ ਤੇ ਗਾਂਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ—ਦਿਨ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪਹਿਰ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ 'ਸਮੇਂ ਦਾ ਬੰਧਨ ਨਹੀਂ', ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਵੀ ਗਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਭੈਰਵੀ ਅਤੀ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਰਾਗ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਇਸ ਦਾ ਰੂਪ ਅੱਜ ਦੇ ਕਾਫੀ ਜਾਂ ਆਸਾਵਰੀ ਰਾਗ ਨਾਲ ਮਿਲਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਵਿਚ ਹੁਣ ਸਭ ਕੋਮਲ ਸੁਰ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਦੋਵੇਂ ਰਿਖਭ ਤੇ ਦੋਵੇਂ ਮੱਧਮ ਲਗਾਉਣ ਨਾਲ ਰਾਗ ਦੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ—ਸਰੁਗੁ, ਮ, ਗੁਰਗ, ਸਰੁਸ—ਜਾਂ ਸ, ਰੁਗੁਮ, ਮੰਮਗੁਰਗੁ ਸਰੁਸ, ਨੁਧੁਨੁਸਰੁਸ—ਉਂਜ ਗੁਣੀ ਜਨ ਰਾਗ ਦੀ ਰੰਜਕਤਾ ਤੇ

ਵਿਲੱਖਣਤਾ ਵਿਖਾਉਣ ਲਈ ਬਾਰਾਂ ਹੀ ਸੁਰ ਲਗਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ "ਸ, ਰੁਗੁਮ, ਗੁਰੁਸ, ਰੁਨੁਸਧੁਨੁਸਰੁਸ" ਤਾਨ ਬਾਰ ਬਾਰ ਲਗਦੀ ਹੈ। ਅੰਤਰੇ ਦਾ ਉਠਾਵ ਭੀ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ—

ਗੁਮ ਧੁਨੁਸਂ ਜਾਂ ਪ, ਧੁਮ, ਧੁਨੁਸਂ—ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਕਈ ਵਾਰ 'ਰਿਖਭ' ਤੇ 'ਪੰਚਮ' ਛੱਡ ਦਿਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ "ਸਂਨੁਧੁ, ਜਾਂ ਨੁਰੁਂਸਂਨੁਧੁ, ਪ" ਇੰਜ ਧੈਵਤ ਸੁਰ ਉਤੇ ਠਹਿਰਣ ਨਾਲ ਆਸਾਵਰੀ ਜਾਂ ਬਿਲਾਸਖਾਨੀ ਦਾ ਸਰੂਪ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਸੋ, "ਨੁਧੁਪ, ਸਂਨੁਧੁਪ, ਧੁਨੁਸਂਰੁਂ, ਸਂਨੁਧੁਪ" ਇੰਜ ਸਿੱਧੀ ਤਾਨ ਹੀ ਆਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਵਿਦਵਾਨ ਇਸੇ ਲਈ ਧੈਵਤ ਸੁਰ ਨੂੰ ਵਾਦੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਆਸਾਵਰੀ ਤੇ ਬਿਲਾਸਖਾਨੀ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਵੀ ਧੈਵਤ ਹੈ। ਹਾਂ, ਖੜਜ ਤੇ ਪੰਚਮ ਵਾਦੀ-ਸੰਵਾਦੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ ਧ੍ਰੁਪਦ-ਧਮਾਰ, ਤਰਾਨੇ, ਟੱਪੇ, ਠੁਮਰੀ, ਗ਼ਜ਼ਲ, ਗੀਤ ਆਦਿ ਹੀ ਅਧਿਕ ਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਮਨੋਹਰ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਤੇ ਭਗਤਿ-ਰਸ ਰਾਗ ਹੈ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਕਸਰ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਭੈਰਵੀ ਦੇ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪ੍ਰਚੱਲਿਤ ਹਨ।

ਸੁਰ-ਵਿਸਥਾਰ (ਆਲਾਪ)

ਨੁ. ਨੁ.

੧. ਸ, ਧੁ, ਨੁਸ, ਰੁਸ—ਧੁਨੁਸਰੁਸ, ਰੁਨੁਸ, ਪੁਨੁਸਰੁਗੁਰੁਸ, ਰੁਸ ਧੁਨੁਸਰੁਨੁਸ—ਗੁ, ਰੁਸ, ਸਰੁਗੁ, ਰਗੁਰੁਸ,

ਰੁਨੁਸ ਧੁਨੁਸਰੁਸ— ।

੨. ਨੁਸਗੁ, ਰਗੁ, ਰਗੁਮਗੁਰੁਸ, ਸਰੁਗੁਮ, ਮਗੁਮ, ਰਗੁਮ, ਮਗੁਰੁਸ, ਰੁਨੁਸਧੁਨੁਸਰੁਸ, ਸਰੁਗੁਮ, ਗੁਰਗੁ,

ਮਗੁ, ਪਮਗੁਰੁਸ—ਸ, ਰੁਗੁਮ, ਮੰਮਗੁਰਗੁ, ਸਰੁਮਗੁਰੁਸ— ।

ਮ

੩. ਨੁਸ ਗੁਮ, ਮਗੁਮ, ਰਗੁਮ, ਸਰੁਗੁਮ, ਸਮ, ਮਗੁ, ਰਗੁਮ, ਪਮਗੁ, ਮਗੁਰੁ ਗੁਰੁਸ, ਰੁਨੁਸਧੁਨੁਸ,

ਮ ਪ

ਨੁਸਗੁਮਪਧੁਪ, ਗੁਮਪਧੁਪ, ਮਪਧੁਪ, ਮਗੁਮ, ਗੁਰਮਗੁਰੁਸ, ਨੁਸਗੁਮਪਧੁਪ, ਧੁਪਮ, ਮੰਮਗੁਰਗੁ, ਸਰੁਸ,

ਰੁਸਗੁਰ ਮਗੁਪਮਧੁਪਮਗੁਰੁਸ, ਧੁਨੁਸਰੁਸ ।

ਨੁ

੪. ਸ, ਮ, ਗੁਮ, ਗੁਸ, ਗੁਮਪਧੁਪ, ਧੁਮ, ਪਗੁ, ਮਰੁ, ਧੁੰ, ਨਸਰੁਸ, ਨੁਸਗੁਮਪਧੁਪਮਗੁਰੁਸ ਰੁਨੁਸਗੁਮਪਧੁਪ,

ਮ ਮ

ਨੁਧੁਪ, ਧੁਨੁਧੁਪ, ਨੁਧ,ਮ, ਪਧੁਪ, ਗੁਮਧੁਨੁਧੁਪ. ਨੁਨੁਧੁਨੁਧੁਪ, ਸੰਨੁਧੁਪ, ਧੁਨੁਸੰਨੁਧੁਪ, ਗੁਮਧੁਨੁਸੰਨੁਧੁਪ,

ਮ ਨੁ ਨੁ

ਪਧੁਨੁਸੰਨੁਧੁਪ, ਨੁਧਨੁਪਧੁਪ, ਮ, ਗੁਮ, ਪਧੁਪਮਗੁਰੁਸ—ਗੁਮ, ਧੁ,ਨੁਸੰਰੁਸੰ—ਧੁਨੁਸੰਰੁਸੰਨੁਧੁਪ, ਧੁਨੁਸੰ

ਨੁ

ਧੁਨੁਸੰਰੁਸੰ, ਧੁਮ, ਧੁਨੁਸੰਰੁਸੰ, ਸੰਨੁਧੁਪ, ਨੁਧੁਪਮ, ਧੁਪਮਗੁ, ਪਮਗੁਰੁ, ਮਗੁਰੁਸ— ।

ਮ

੫. ਸ, ਮਧੁਪਧੁਪਗੁਮ, ਗੁਮਧੁਨੁਸੰ, ਧੁਨੁਸੰਰੁਸੰਨੁਧੁਪ, ਧੁਮ, ਗੁਮਧੁਨੁਸੰ, ਰੁਸੰ, ਸੰਰੁਗੁੰਰੁਸੰ, ਨੁਮੰਗੁੰ, ਰੰਗੁੰਰੁਸੰ,

ਧੁ

ਗੁੰਰੰਗੁੰ ਸੰਰੁਸੰ, ਰੁੰਨੁਸੰਧੁਨੁਸੰਰੁਸੰ, ਸੰਰੁਗੁੰ, ਰੰਗੁੰ, ਮੰਗੁੰਰੁਸੰ, ਸੰਰੰਗੁੰਮੰ, ਗੁੰ, ਰੁੰਨੁ,ਸੰਰੁਸੰ, ਸੰਰੁੰਨੁਸੰਨੁਧੁਪ,

ਪ

ਗੁਮਪਧੁਪ, ਧੁਪਮ, ਗੁਮ, ਰਗੁ ਮ, ਸਰੁਗੁਮ, ਨੁਸਗੁਮ, ਮੰਮ, ਗੁਰ,ਮਗੁ, ਪਮ, ਧੁਪ, ਨੁਧੁ ਸੰਨੁ ਰੁਸੰ,

ਗੁੰਰੰ ਮੰਗੁੰਰੁਸੰ, ਰੁੰਨੁਸੰਧੁਨੁਸੰਰੁਸੰਨੁਧੁ ਪਮਗੁਰੁਸ— ।

ਭੈਰਵੀ ਦੀਆਂ ਤਾਨਾਂ (ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਨੰ: ੧)

ਅਸਥਾਈ

	੩				×				੨				੦			
	ਸ ਨ	ਸ	ਮ ਗ	ਮ	ਨ ਧ	ਧ	ਪ	ਮ								
੧.	ਅ	ਬ	ਹ	ਮ	ਚ	ਲੀ	ऽ	ਠਾ	ਨਸ	ਗਮ	ਪਧ	ਨਸਂ	ਨਧ	ਪਮ	ਗਰ	ਸ
੨.	.	.	.	.	.	.	ਨਸ	ਗਮ	ਪਧ	ਨਸਂ	ਗਂਗਂ	ਰਂਸਂ	ਨਧ	ਪਮ	ਗਰ	ਸ
੩.	*	ਨਰ	ਸਗ	ਰਮ	ਗਪ	ਮਧ	ਪਨ	ਧਸਂ	ਨਰਂ	ਸਂਗਂ	ਰਂਸਂ	ਗਂਰਂ	ਸਂਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ
੪.	. ਗਰ	. ਮਗ	. ਪਮ	. ਧਪ	. ਨਧ	. ਸਂਨ	. ਰਂਸਂ	. ਗਂਰਂ	. ਸਂਰਂ	. ਨਸਂ	. ਧਨ	. ਪਧ	. ਮਧ	. ਗਮ	ਸਨ ਰਗਂ	ਰਸ ਸਰ
੫.	. ਸਂਰਂ	. ਸਂਰਂ	. ਗਂ,ਰਂ	. ਗਂਰਂ,	. ਸਂਰਂ	. ਸਂ,ਨ	. ਸਂਨ	. ਧਨ	ਨਸ ਧਂ,ਪ	ਗ,ਸ ਧਪ	ਗਮ ਮਪ	ਗਮ ਮ,ਗ	ਧ,ਮ ਮਗ	ਧਨ ਰਗ	ਧਨ ਰ,ਸ	ਸਂ,ਨ ਰਸ
੬.	ਨਸ ਸਂਨ	ਰਸ ਰਂਸਂ	ਸਰ ਨਧ	ਗਰ ਸਂਨ	ਰਗ ਧਪ	ਮਗ ਨਧ	ਗਮ ਪਮ	ਪਮ ਧਪ	ਪਧ ਮਗ	ਨਧ ਪਮ	ਧਨ ਗਰ	ਸਂਨ ਮਗ	ਨਸਂ ਰਸ	ਰਂਸਂ ਗਰ	ਸਂਰਂ ਸਨ	ਗਂਰਂ ਰਸ
੭.	. ਗਰ ਧਨ	. ਸਰ ਗਂ,	. ਪ, ਰਂਸਂ	. ਮਗ ਨਸਂ	. ਰਗ ਮਂ,	. ਧ, ਮਂਗਂ	. ਪਮ ਗਂਰਂ,	. ਗਮ ਰਂਸਂ	. ਨ, ਸਂਨ,	. ਧਪ ਨਧ	. ਮਪ ਧਪ	. ਸਂ, ਪਮ	ਸ, ਨਧ ਮਗ	ਰਸ ਪਧ ਗਰ	ਨਸ ਰਂ, ਰਸ	ਮ ਸਂਨ ਸਨ
੮.	. ਪਧ ਧਨ	. ਪਪ ਧਧ	. ਧਪ ਸਂਨ	. ਮਗ, ਧਪ,	. ਧਨ ਪਧ	. ਧਧ ਪਪ	. ਨਧ ਨਧ	. ਪਮ, ਪਮ,	* ਨਸਂ ਮਪ	. ਨਨ ਮਮ	. ਸਂਨ ਪਮ	. ਧਪ, ਗਰ,	ਰਗ ਸਂਰਂ ਗਮ	ਰਰ ਸਂਸਂ ਗਗ	ਮਗ ਰਂਸਂ ਮਗ	ਰਸ, ਨਧ, ਰਸ

ਅੰਤਰਾ

	੩				×				੨				੦			
	ਮ ਗ	ਮ	ਨ ਧ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ								
੧.	ਜ	ਨ	ਨਾ	ਨਕ	ਸ	ਰ	ਣ	ਤ	ਸਂਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ	ਨਸ	ਗਮ	ਧਨ	ਸਂ
੨.	.	.	.	.	.	.	ਸਂਰਂ	ਸਂਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ	ਨਸ	ਗਮ	ਧਨ	ਸਂਰਂ	ਸਂ
੩.	,	.	.	.	ਧਨ	ਸਂਸਂ	ਨਧ	ਪਮ	ਗਮ	ਪਪ	ਮਗ	ਰਸ	ਨਸ	ਗਮ	ਧਨ	ਸਂ
੪.	*	ਸਂਨ	ਧ,ਨ	ਧਪ	ਧਪ	ਮ,ਪ	ਮਗ	ਮਗ	ਰ,ਗ	ਰਸ	ਨਸ	ਗਮ,	ਗਮ	ਧਨ,	ਮਧ	ਨਸਂ

੫.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	ਸੰਨੁ	ਧੁਧੁ
	ਨੁਧੁ	ਪਪ	ਧੁਪ	ਮਮ	ਪਮ	ਗੁਗੁ	ਮਗੁ	ਰੁਰੁ	ਗੁਰੁ	ਸਸ	ਨੁਸ	ਗੁਮ	ਧੁ,	ਗੁਮ	ਧੁਨੁ	ਸੰ
੬.	.	.	.	.	.	.	ਧੁਨੁ	ਸੰ,ਧੁ	ਨੁਸੰ	ਧੁਨੁ	ਸੰਨੁ	ਧੁਪ	ਮਗੁ	ਰੁਸ	ਨੁਸ	ਗੁਮ
	ਸਗੁ	ਮਧੁ	ਗੁਮ	ਧੁਨੁ	ਮਧੁ	ਨੁਸੰ	ਧੁਨੁ	ਸੰਰੁੰ	ਨੁਸੰ	ਰੁੰਗੁੰ	ਸੰਰੁੰ	ਗੁੰਮੰ	ਗੁਗੁੰ	ਰੁੰਸੰ	ਨੁਧੁ	ਪਮ
੭.	.	.	ਸੰਥੁੰ	ਗੁੰਰੁੰ	ਸੰਨੁ	ਧੁਨੁ	ਸੰਨੁ	ਧੁਪ,	ਮਪ	ਧੁਪ	ਮਗੁ	ਰਗੁ	ਮਗੁ	ਰੁਸ,	ਨੁਸ	ਗੁਮ
	ਪ,	ਗੁਮ	ਪਧੁ	ਨੁ,	ਮਪ	ਧੁਨੁ	ਸੰ,	ਪਧੁ	ਨੁਸੰ	ਰੁੰ,	ਸੰਨੁ	ਧੁਪ	ਮਗੁ	ਰੁਸ	ਨੁਸ	ਗੁਮ
੮.	.	.	.	.	.	.	.	.	ਸੰਰੁੰ	ਸੰਗੁੰ	ਰੁੰਸੰ	ਨੁਸੰ,	ਨੁਸੰ	ਨੁਰੁੰ	ਸੰਨੁ	ਧੁਨੁ,
	ਧੁਨੁ	ਧੁਸੰ	ਨੁਧੁ	ਪਧੁ,	ਪਧੁ	ਪਨੁ	ਧੁਪ	ਮਪ,	ਮਪ	ਮਧੁ	ਪਮ	ਗੁਮ,	ਗੁਮ	ਗੁਪ	ਮਗੁ	ਰਗੁ,
	ਰਗੁ	ਰਮ	ਗੁਰੁ	ਸਰੁ,	ਸਰੁ	ਸਗੁ	ਰੁਸ	ਨੁਸ,	ਗੁਮ	ਧੁਨੁ	ਸੰ,	ਗੁਮ	ਧੁਨੁ	ਸੰ,	ਗੁਮ	ਧੁਨੁ

੧. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ, (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਅਬ ਹਮ ਚਲੀ ਠਾਕੁਰ ਪਹਿ ਹਾਰਿ ॥
ਜਬ ਹਮ ਸਰਣਿ ਪ੍ਰਭੂ ਕੀ ਆਈ ਰਾਖੁ ਪ੍ਰਭੂ ਭਾਵੈ ਮਾਰਿ ॥ ੧ ॥
ਲੋਕਨ ਕੀ ਚਤੁਰਾਈ ਉਪਮਾ ਤੇ ਬੈਸੰਤਰਿ ਜਾਰਿ ॥
ਕੋਈ ਭਲਾ ਕਹਉ ਭਾਵੈ ਬੁਰਾ ਕਹਉ ਹਮ ਤਨੁ ਦੀਓ ਹੈ ਢਾਰਿ ॥ ੧ ॥
ਜੋ ਆਵਤ ਸਰਣਿ ਠਾਕੁਰ ਪ੍ਰਭ ਤੁਮਰੀ ਤਿਸੁ ਰਾਖਹੁ ਕਿਰਪਾ ਧਾਰਿ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਸਰਣਿ ਤੁਮਾਰੀ ਹਰਿ ਜੀਉ ਰਾਖਹੁ ਲਾਜ ਮੁਰਾਰਿ ॥ ੨ ॥

(ਰਾਗੁ ਦੇਵਗੰਧਾਰੀ, ਮ: ੪, ਪੰਨਾ ੫੨੭)

ਅਸਥਾਈ

੩				×				੨				੦			
ਸ		ਮ		ਨੁ				ਮ				ਗ			
ਨੁ	ਸ	ਗੁ	ਮ	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਮ	ਰੁ	—	ਸ	ਰੁ
ਅੰ	ਬ	ਹ	ਮ	ਚ	ਲੀ	ऽ	ਠਾ	ਕੁ	ਰ	ਪਹਿ	ऽ	ਹਾ	ऽ	ऽ	ਰ
				ਸ											
ਸ	—	—	—	ਨੁ	ਸ	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗੁ
*	*	*	*	ਜੰ	ਬ	ਹ	ਮ	ਮ	ਰ	ਣ	ਪ੍ਰ	ਭੂ	ऽ	ਕੀ	ऽ
	ਪ								ਮ						
ਮ	ਧੁ	ਪ	—	ਪਧੁ	ਨੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਗੁ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਰੁ	ਸ	ਰੁ
ਆ	ऽ	ਈ	ऽ	ਰਾऽ	ऽ	ਖ	ਪ੍ਰ	ਭੂ	ऽ	ਭਾ	ਵੈ	ਮਾ	ऽ	ऽ	ਰ

ਅੰਤਰਾ

ਮ		ਨੁ												ਨੁ	
ਗੁ	ਮ	ਧੁ	ਨੁ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਰੁ	—	ਸਂ	—	ਰੁਂ	ਸਂ	ਧੁ	ਪ
ਲੋਂ	S	ਕ	ਨ	ਕੀ	S	ਚ	ਤੁ	ਰਾ	S	ਈ	S	ਉ	ਪ	ਮਾ	S
ਪ												ਨੁ			
ਗੁਂ	—	—	ਰੁਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਸਂ	ਰੁਂ	ਸਂ	ਧੁ	—	ਪ	—
ਤੇ	S	S	ਬੈ	ਸੰ	S	ਤ	ਰ	ਜਾ	S	S	S	S	S	ਰ	S
ਪ	ਸ	ਸ	ਧੁ	ਪ	—	ਪ	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ	—	—	—
ਕੋਈ	ਭ	ਲਾ	ਕ	ਹੁ	S	ਭਾਂ	ਵੇ	ਬੁ	ਰਾ	S	ਕ	ਹੁ	S	S	S
ਪ	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ	—	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਰੁ	ਸ	ਰੁ
ਹ	ਮ	ਤ	ਨ	ਦੀ	ਓ	S	ਹੈ	ਢਾ	S	S	S	S	S	S	ਰ

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੨. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਮਨ ਜਿਉ ਆਪੁਨੇ ਪ੍ਰਭ ਭਾਵਉ ॥
ਨੀਚਹੁ ਨੀਚੁ ਨੀਚੁ ਅਤਿ ਨਾਨ੍ਹਾ ਹੋਇ ਗਰੀਬੁ ਬੁਲਾਵਉ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਅਨਿਕ ਆਡੰਬਰ ਮਾਇਆ ਕੇ ਬਿਰਥੇ ਤਾ ਸਿਉ ਪ੍ਰੀਤ ਘਟਾਵਉ ॥
ਜਿਉ ਅਪੁਨੋ ਸੁਆਮੀ ਸੁਖੁ ਮਾਨੈ ਤਾ ਮਹਿ ਸੋਭਾ ਪਾਵਉ ॥੧॥
ਦਾਸਨ ਦਾਸ ਰੇਣੁ ਦਾਸਨ ਕੀ ਜਨ ਕੀ ਟਹਲ ਕਮਾਵਉ ॥
ਸਰਬ ਸੂਖ ਬਡਿਆਈ ਨਾਨਕ ਜੀਵਉ ਮੁਖਹੁ ਬੁਲਾਵਉ ॥੨॥

(ਰਾਗੁ ਦੇਵਗੰਧਾਰੀ, ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੫੨੯)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨		ਮ	ਮ
														ਮ	ਨ
						ਨੁ									
(ਗੁ)	—	ਗੁ	ਰੁ	ਸ	—	ਧੁਂ	ਨੁ	ਸ	ਰੁ	ਸ	—	—	—	—	—
ਜਿਉ	S	ਅ	ਪ	ਨੇ	S	ਪ੍ਰੰ	ਭੰ	ਭਾ	S	ਵਉ	S	S	S;	S	S
ਧੁ															
ਨੁ.	—	ਨੁ.	—	ਨੁ.	ਧੁ.	ਧੁ.	ਨੁ.	ਸ	ਸ	ਰੁ	ਨੁ.	ਸ	—	ਸ	—
ਨੀ	S	ਚਹੁ	S	ਨੀ	S	ਚ	ਨੀ	S	ਚ	ਅ	ਤਿ	ਨਾ	S	ਨ੍ਹਾ	S

		ਨੁ													
ਸ	—	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	—	ਪਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	—	ਪ	ਮ	ਗੁ	—	ਮ	ਮ
ਹੇ	ऽ	ਇ	ਗ	ਰੀ	ऽ	ਬऽ	ਬੁ	ਲਾ	ऽ	ਵਉ	ऽ	ऽ	ऽ,	ਮ	ਨ

ਅੰਤਰਾ

ਨੁ															
ਧੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਮ	ਧੁ	ਨੁ	ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—
ਅ	ਨਿ	ਕ	ਅ	ਡੰ	ਬਰ	ਮਾ	ऽ	ਇਆ	ऽ	ਕੇ	ऽ	ਬਿ	ਰ	ਥੇ	ऽ
ਸਂ															
ਨੁ	—	ਨੁ	—	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਗੁਂ	—	ਰੁਂ	—	ਸਂ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ
ਤਾ	ऽ	ਜਿਉ	ऽ	ਪ੍ਰੀ	ऽ	ਤ	ਘ	ਟਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਵਉ	ऽ	ऽ	ऽ
ਸਂ	—	ਧੁ	ਧੁ	ਪ	—	ਪ	—	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	—	ਪ	—
ਜਿਉ	ऽ	ਅ	ਪੁ	ਨੋ	ऽ	ਸੁਆ	ऽ	ਮੀ	ऽ	ਸੁ	ਖ	ਮਾ	ऽ	ਨੇ	ऽ
ਮ															
ਗੁ	—	ਧੁ	—	ਪ	—	ਪਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	—	ਪ	ਮ	ਗੁ	—	ਮ	ਮ
ਤਾ	ऽ	ਮਹਿ	ऽ	ਸੰ	ऽ	ਭਾऽ	ऽ	ਪਾ	ऽ	ਵਉ	ऽ	ऽ	ऽ,	ਮ	ਨ

ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੩. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ, ਛੋਟੀ ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਹਮਾਰੀ ਪਿਆਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਧਾਰੀ ॥
ਗੁਰਿ ਨਿਮਖ ਨ ਮਨ ਤੇ ਟਾਰੀ ਰੇ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਦਰਸਨ ਪਰਸਨ ਸਰਸਨ ਹਰਸਨ ॥
ਰੰਗਿ ਰੰਗੀ ਕਰਤਾਰੀ ਰੇ ॥ ੧ ॥
ਖਿਨੁ ਰਮ ਗੁਰ ਗਮ ਹਰਿ ਦਮ ਨਹ ਜਮ ॥
ਹਰਿ ਕੰਠਿ ਨਾਨਕ ਉਰਿ ਹਾਰੀ ਰੇ ॥ ੨ ॥

(ਰਾਗੁ ਆਸਾ, ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੪੦੪)

ਅਸਥਾਈ

×											ਪ	ਧੁ	ਪ	—	ਧੁ
											ਹ	ਮਾ	ਰੀ	ऽ	ऽ
				ਮ		ਪ									
ਮ	ਪ	—	—	ਗੁ	—	ਮ	ਧੁ	ਪ	ਪ	—	ਮ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸਨੁ
ਪਿਆ	ਰੀ	ऽ	ऽ	ਅੰ	ऽ	ਮ੍ਰਿ	ਤ	ਧਾ	ਰੀ	ऽ	ऽ	ਗੁਰ	ਨਿਮ	ਖ	ਨऽ
ਸ	ਰੁ	ਗੁ	ਮ	—	ਗੁਰ	ਗੁ	ਰੁ	ਸ	—	—					
ਮ	ਨ	ਤੇ	ऽ	ऽ	ਟਾऽ	ऽ	ਰੀ	ਰੇ	ऽ	ऽ					

ਅੰਤਰਾ

											ਧ̲	ਮ	ਧ̲	—	ਨ̲
											ਦ	ਰ	ਸ	ऽ	ਨ
ਸਂ	ਸਂ	—	—	—	—	ਰਂ̲	—	ਸਂ	—	—	ਰਂ̲	ਨ̲	ਸਂ	—	ਸਂ
ਪ	ਰ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਸ	ऽ	ਨ	ऽ	ऽ	ਸ	ਰ	ਸ	ऽ	ਨ
								ਨ̲							
ਰਂ̲	ਰਂ̲	—	—	ਸਂ	—	ਰਂ̲ਨ̲	ਸਂ	ਧ̲	—	ਪ	ਸ	ਧ̲	ਪ	—	ਪ
ਹ	ਰ	ऽ	ऽ	ਸ	ऽ	ਨऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਰੰ	ऽ	ਗ	ऽ	ਰੰ
				ਮ											
ਧ̲	—	ਪ	ਪ	ਗ̲	—	—	ਮ	ਪ	—	—	ਮ	ਮ̍	ਗ̲	ਰ	ਸਨ̣
ਗੀ	ऽ	ਕ	ਰ	ਤਾ	ऽ	ऽ	ਰੀ	ਰੇ	ऽ	ऽ	ऽ,	ਗੁਰ	ਨਿਨ	ਖ	ਨऽ
ਮ	ਰ̲	ਗ̲	ਮ	—	ਗ̲ਰ	ਗ̲	ਰ̲	ਸ	—	—					
ਮ	ਨ	ਤੇ	ऽ	ऽ	ਟਾऽ	ऽ	ਰੀ	ਰੇ	ऽ	ऽ, ਹਮਾਰੀ...					

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੪. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਤੂ ਠਾਕੁਰ ਤੁਮ ਪਹਿ ਅਰਦਾਸਿ ॥ ਜੀਉ ਪਿੰਡ ਸਭ ਤੇਰੀ ਰਾਸਿ ॥
ਤੁਮ ਮਾਤ ਪਿਤਾ ਹਮ ਬਾਰਿਕ ਤੇਰੇ ॥ ਤੁਮਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਮਹਿ ਸੂਖ ਘਨੇਰੇ ॥
ਕੋਇ ਨ ਜਾਨੈ ਤੁਮਰਾ ਅੰਤੁ ॥ ਊਚੇ ਤੇ ਊਚਾ ਭਗਵੰਤ ॥
ਸਗਲ ਸਮਗ੍ਰੀ ਤੁਮਰੈ ਸੂਤ੍ਰਿ ਧਾਰੀ ॥ ਤੁਮ ਤੇ ਹੋਇ ਸੁ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ॥
ਤੁਮਰੀ ਗਤਿ ਮਿਤਿ ਤੁਮਹੀ ਜਾਨੀ ॥ ਨਾਨਕ ਦਾਸ ਸਦਾ ਕੁਰਬਾਨੀ ॥੮॥੪॥

(ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ ਸੁਖਮਨੀ ਮਃ ੫, ਪੰਨਾ ੨੬੮)

ਅਸਥਾਈ

×				੨				੦				੩			
ਪ	—	ਪ	—	ਪ	ਧ̲	ਨ̲	ਸਂ	ਨ̲	ਧ	ਨ̲	—	ਧ̲	ਪ	ਮ	ਗ̲
ਤੂ	ऽ	ਠਾ	ऽ	ਕੁ	ਰ	ਤੁ	ਮ	ਪਹਿ	ऽ	ਅ	ऽ	ਰ	ਦਾ	ऽ	ਸ
ਮ	ਪ	ਮਪ	ਧ̲	ਪ	ਮ	ਗ̲	ਰ	ਗ̲	ਮ	—	ਪਧ̲	ਪਮ	ਗ̲ਰ̲	ਸਨ̲	ਸ
ਜੀ	ऽ	ऽऽ	ऽ	ਜੀ	ਉ	ਪਿੰ	ਡ	ਸ	ਭ	ऽ	ਤੇऽ	ਰੀऽ	ਰਾऽ	ऽऽ	ਸਿ

ਅੰਤਰਾ

				ਨੁ											
ਮ	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਧੁ	—	ਨੁ	ਨੁ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਰਂ	ਸਂ	—
ਤੁਮ	ਮਾ	ਤ	ਪਿ	ਤਾ	ऽ	ਹ	ਮ	ਬਾ	ऽ	ਰਿ	ਕ	ਤੇ	ऽ	ਰੇ	ऽ
ਸਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਗੁਂ	ਸਂ	ਰੁਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਧੁ	ਸਂ
ਤੁ	ਮ	ਰੀ	ऽ	ਕਿ	ਰ	ਪਾ	ਮਹਿ	ਸੂ	ऽ	ਖ	ਘ	ਨੇ	ਰੇ;	ਸੂ	ਖ
ਨੁ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਪ	ਨੁ	ਧ	ਨੁ	—	ਨੁ	ਮ	ਪਧੁ	ਪਮ	ਗੁਰੁ	ਸਨੁ	ਸ
ਘ	ਨੇ	ऽ	ਰੇ	ਸੂ	ਖ	ਘ	ਨੇ	ऽ	ਰੇ	ਸੂ	ਖऽ	ਘऽ	ਨੇऽ	ऽऽ	ਰੇ

ਨੋਟ—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ। ਜਿਥੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਹੈ ਉਥੋਂ ਤੁਕ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਹੋਰ ਕਹਿਣੀ ਹੈ।

੫. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਹਮ ਅਵਗੁਣਿ ਭਰੇ ਏਕੁ ਗੁਣੁ ਨਾਹੀ ॥
ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਛਾਡਿ ਬਿਖੈ ਬਿਖੁ ਖਾਈ ॥
ਮਾਯਾ ਮੋਹ ਭਰਮ ਪੈ ਭੂਲੇ ਸੁਤ ਦਾਰਾ ਸਿਉ ਪ੍ਰੀਤਿ ਲਗਾਈ ॥
ਇਕੁ ਉਤਮ ਪੰਥੁ ਸੁਨਿਓ ਗੁਰ ਸੰਗਤਿ ਤਿਹ ਮਿਲੰਤ ਜਮ ਤ੍ਰਾਸ ਮਿਟਾਈ ॥
ਇਕ ਅਰਦਾਸਿ ਭਾਟ ਕੀਰਤ ਕੀ ਗੁਰ ਰਾਮਦਾਸ ਰਾਖਹੁ ਸਰਣਾਈ ॥੪॥

(ਸਵਈਏ ਮਹਲੇ ਚਉਥੇ ਕੇ, ਪੰਨਾ ੧੪੦੬)

ਅਸਥਾਈ

੨				੦				੩				×			
					ਮ			ਨੁ							
ਸ	ਸਰੁ	ਨੁ	ਸ	ਰੁ	ਗੁ	ਰੁ	ਸ	ਧੁ	ਧੁ	ਨੁ	ਨੁ	ਸ	—	ਸ	—
ਹਮ	ਅਵ	ਗੁ	ਣ	ਭ	ਰੇ	ऽ	ऽ	ਏ	ਕ	ਗੁਂ	ਣਂ	ਨਾ	ऽ	ਹੀ	ऽ
								ਗੁ				ਗੁ			
—	ਸ	ਸ	ਰੁ	ਗੁ	—	ਮ	ਮ	ਮ	ਮਗੁ	ਮਪ	ਮ	ਰੁ	—	ਸ	—
ऽ	ਅੰ	ਮ੍ਰਿ	ਤ	ਛਾ	ऽ	ਡ	ਬਿ	ਖੈ	ऽऽ	ਬਿऽ	ਖ	ਖਾ	ऽ	ਈ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

	ਸ	—	ਰੁ	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਗੁਮ	ਪਧੁ	ਪ	—
	ਮਾ	ऽ	ਯਾ	ਮੋ	ਹ	ऽ	ਭ	ਰ	ਮ	ਪੈ	ऽ	ਭੂऽ	ऽऽ	ਲੇ	ऽ
									ਮ			ਗੁ			
—	ਮ	ਪ	ਪ	ਪਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਪ	ਗੁ	ਮਪ	ਮ	ਰੁ	—	ਸ	—
ऽ	ਸੁ	ਤ	ਦਾ	ਰਾऽ	ऽ	ਸਿ	ਉ	ਪ੍ਰੀ	ऽ	ਤऽ	ਲ	ਗਾ	ऽ	ਈ	ऽ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

ਨੋਟ—ਇਸ ਸ਼ਬਦ-ਗੀਤ ਨੂੰ ਮੱਧਮ ਸੁਰ ਤੋਂ ਗਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

੬. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਮੋ ਕਉ ਤੂੰ ਨ ਬਿਸਾਰਿ ਤੂ ਨ ਬਿਸਾਰਿ ॥
ਤੂ ਨ ਬਿਸਾਰੇ ਰਾਮਈਆ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਆਲਾਵੰਤੀ ਇਹੁ ਭ੍ਰਮੁ ਜੋ ਹੈ ਮੁਝ ਊਪਰਿ ਸਭ ਕੋਪਿਲਾ ॥
ਸੂਦੁ ਸੂਦੁ ਕਰਿ ਮਾਰਿ ਉਠਾਇਓ ਕਹਾ ਕਰਉ ਬਾਪ ਬੀਠੁਲਾ ॥੧॥
ਮੂਏ ਹੂਏ ਜਉ ਮੁਕਤਿ ਦੇਹੁਗੇ ਮੁਕਤਿ ਨ ਜਾਨੈ ਕੋਇਲਾ ॥
ਏ ਪੰਡੀਆ ਮੋ ਕਉ ਢੇਢ ਕਹਤ ਤੇਰੀ ਪੈਜ ਪਿਛੰਉਡੀ ਹੋਇਲਾ ॥੨॥
ਤੂ ਜੁ ਦਇਆਲੁ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁ ਕਹੀਅਤੁ ਹੈਂ ਅਤਿ ਭੁਜ ਭਇਓ ਅਪਾਰਲਾ ॥
ਫੇਰਿ ਦੀਆ ਦੇਹੁਰਾ ਨਾਮੇ ਕਉ ਪੰਡੀਅਨ ਕਉ ਪਿਛਵਾਰਲਾ ॥੩॥

(ਰਾਗੁ ਮਲਾਰ ਭਗਤ ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ, ਪੰਨਾ ੧੨੯੨)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
											ਸ	ਸ	ਰੁ	ਨੁ	ਸ
											ਮੋ	ਕਉ	ऽ	ਤੂੰ	ऽ
ਪ	—	ਪ	ਪ	—	ਧੁ	ਮ	—	ਪਧੁ	ਨੁਸਂ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਰ
ਨ	ऽ	ਬਿ	ਸਾ	ऽ	ਰ	ਤੂ	ऽ	ਨऽ	ऽऽ	ਬਿ	ਸਾ	ऽ	ਰ	ਤੂ	ऽ
							ਸ								
ਗੁ	ਪ	ਮ	ਗੁਰ	ਗੁ	ਸ	ਰੁ	ਨੁ	ਸ	—	—	—	—	—	—	—
ਨ	ऽ	ਬਿ	ਸਾऽ	ਰੇ	ਰਾ	ऽ	ਮਈ	ਆ	ऽ	ऽ	ऽ,	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

	ਮ			ਨੁ											
—	ਗੁ	—	ਮ	ਧੁ	—	ਨੁ	—	ਸਂ	ਸ	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਰੁਂ	ਸਂ	—
*	ਆ	ऽ	ਲਾ	ਵੰ	ऽ	ਤੀ	ऽ	ਇ	ਹੁ	ਭ੍ਰ	ਮ	ਜੋ	ऽ	ਹੈ	ऽ
*	ਸੂ	ਦ	ਸੂ	ऽ	ਦ	ਕ	ਰ	ਮਾ	ऽ	ਰ	ਉ	ਠਾ	ऽ	ਇਓ	ऽ
—	ਨੁ	ਨੁ	ਨੁ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰੁਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਸਂ	ਨੁ	ਧੁ	—	ਪ	—
ऽ	ਮੁ	ਝ	ਊ	ਪ	ਰ	ਸ	ਭ	ਕੋ	ऽ	ऽ	ਪਿ	ਲਾ	ऽ	ऽ	ऽ
ऽ	ਕ	ਹਾ	ਕ	ਰਉ	ऽ	ਬਾ	ਪ	ਬੀ	ऽ	ऽ	ਠਾ	ਲਾ	ऽ,	ਤੂ	ऽ
ਮ							ਸ								
ਗੁ	ਪ	ਮ	ਗੁਰ	ਗੁ	ਸ	ਰੁ	ਨੁ	ਸ	—	—	ਸ	ਸ	ਰੁਂ		
ਨ	ऽ	ਬਿ	ਸਾऽ	ਰੇ	ਰਾ	ऽ	ਮਈ	ਆ	ऽ	ऽ,	ਮੋ	ਕਉ	ਤੂ...		

ਨੋਟ :—ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਦੋ ਦੋ ਤੁਕਾਂ ਲਾਓ ।

੭. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧ ਲਯ)

ਤੂ ਠਾਕੁਰੋ ਬੈਰਾਗਰੋ ਮੈ ਜੇਹੀ ਘਣ ਚੇਰੀ ਰਾਮ ॥
ਤੂੰ ਸਾਗਰੋ ਰਤਨਾਗਰੋ ਹਉ ਸਾਰ ਨ ਜਾਣਾ ਤੇਰੀ ਰਾਮ ॥
ਸਾਰ ਨ ਜਾਣਾ ਤੂ ਵਡ ਦਾਣਾ, ਕਰਿ ਮਿਹਰੰਮਤ ਸਾਂਈ ॥
ਕਿਰਪਾ ਕੀਜੈ ਸਾ ਮਤਿ ਦੀਜੈ ਆਠ ਪਹਰ ਤੁਧੁ ਧਿਆਈ ॥
ਗਰਬੁ ਨ ਕੀਜੈ ਰੇਣ ਹੋਵੀਜੈ ਤਾ ਗਤਿ ਜੀਅਰੇ ਤੇਰੀ ॥
ਸਭ ਊਪਰਿ ਨਾਨਕ ਕਾ ਠਾਕੁਰੁ ਮੈ ਜੇਹੀ ਘਣ ਚੇਰੀ ਰਾਮ ॥ ੧ ॥

(ਰਾਗੁ ਸੂਹੀ ਛੰਤ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੭੭੯)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
ਸ	ਸ	—	ਰੁ	ਗੁ	—	ਪ	ਮ	ਮ	ਗੁਰ	ਗੁ	ਰੁ	ਸ	—	—	—
ਤੂ	ਠਾ	ऽ	ਕੁ	ਰੋ	ऽ	ਬੈ	ऽ	*	ਰਾऽ	ऽ	ਗੁ	ਰੋ	ऽ	ऽ	ऽ
					ਨੁ										ਗੁ
			ਸ	ਸ	ਧੁ	ਧੁ	ਨੁ	ਸ	—	—	ਨੁ	ਸਰੁ	ਗੁਮ	—	ਰੁ
ਰੁ	ਨੁ	ਸ	ਰੁ												
ऽ	ऽ	ऽ	ਮੈ	ਜੇ	ਹੀ	ਘ	ਣ	ਚੇ	ऽ	ऽ	ਰੀ	ਰਾऽ	ऽऽ	ऽ	ਮ;
ਗੁ	ਸ	—	ਰੁ	ਗੁ	—	ਮ	—	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਮ	ਪ	—	—	ਮ
ਤੂੰ	ਸਾ	ऽ	ਗ	ਰੋ	ऽ	ऽ	ऽ	ਰਤ	ਨਾ	ऽ-	ਗ	ਰੋ	ऽ	ऽ	ऽ
															ਗ
ਗੁ	ਰੁ	ਸ	ਰੁ	ਸ	ਨੁ	ਧੁ	ਨੁ	ਸ	—	—	ਨੁ	ਸਰੁ	ਗਮ	—	ਰੁ
ऽ	ऽ	ਹਉ	ਸਾ	ਰ	ਨ	ਜਾ	ਣਾ	ਤੇ	ऽ	ऽ	ਰੀ	ਰਾऽ	ऽऽ	ऽ	ਮ
ਗੁ	ਸ	—	ਰੁ												
ਤੂ	ਠਾ	ऽ	ਕੁ												

ਅੰਤਰਾ

				ਪ		ਮ		ਨੁ							
				ਧੁ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਧੁ	—	ਨੁ	—	ਸਂ	—	ਸਂ	ਨੁ
				ਸਾ	ऽ	ਰ	ਨ	ਜਾ	ऽ	ਣਾ	ऽ	ਤੂ	ऽ	ਵ	ਡ
											ਮ			ਗ	
ਸਂ	ਗੁਂ	ਗੁਂ	ਸਂ	ਧੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਪਧੁ	ਨੁਧੁ	ਪ	ਗੁ	—	ਮ	ਰੁ	—
ਦਾ	ऽ	ਣਾ	ऽ	ਕ	ਰ	ਮਿ	ਹ	ਰੰऽ	ऽऽ	ਮ	ਤ	ऽ	ਸਾਂ	ਈ	ऽ
ਗੁ	ਸ	—	ਰੁ	ਗੁ	—										
ਤੂ	ਠਾ	ऽ	ਕ	ਰੋ ..											

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੮. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧ ਲਯ)

ਜਗਤ ਮਹਿ ਝੂਠੀ ਦੇਖੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ॥
ਅਪਨੇ ਹੀ ਸੁਖ ਸਿਉ ਸਭ ਲਾਗੇ ਕਿਆ ਦਾਰਾ ਕਿਆ ਮੀਤ ॥੧॥
ਮੇਰੋ ਮੇਰੋ ਸਭੈ ਕਹਤ ਹੈ ਹਿਤ ਸਿਉ ਬਾਂਧਿਓ ਚੀਤ ॥
ਅੰਤਿ ਕਾਲਿ ਸੰਗੀ ਨਹ ਕੋਊ ਇਹ ਅਚਰਜ ਹੈ ਰੀਤਿ ॥੧॥
ਮਨ ਮੂਰਖ ਅਜਹੂ ਨਹ ਸਮਝਤਿ ਸਿਖ ਦੈ ਹਾਰਿਓ ਨੀਤ ॥
ਨਾਨਕ ਭਉਜਲੁ ਪਾਰਿ ਪਰੈ ਜਉ ਗਾਵੈ ਪ੍ਰਭ ਕੇ ਗੀਤ ॥੨॥

(ਰਾਗੁ ਦੇਵਗੰਧਾਰੀ, ਮਹਲਾ ੯, ਪੰਨਾ ੫੩੬)

ਅਸਥਾਈ

×				੨				੦				੩			
			ਸ	ਸ	ਧੁ	ਪ	ਮ	—	ਗੁਰ	ਗੁ	ਰੁ	ਸ	—	ਧੁ	ਨੁ
			ਜ	ਗ	ਤ	ਮਹਿ	ऽ	ऽ	ਝੂऽ	ऽ	ਠੀ	ਦੇ	ऽ	ਖੀ	ऽ
ਸ	—	ਸ	ਸ	ਸ	ਧੁ	ਪ	ਮ	—							
ਪ੍ਰੀ	ऽ	ਤ,	ਜ	ਗ	ਤ	ਮਹਿ	ऽ	ऽ							

ਅੰਤਰਾ

									ਮ			ਨੁ			
									ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਧੁ	--	ਨੁ	ਨੁ
									ਅ	ਪ	ਨੇ	ਹੀ	ऽ	ਸੁ	ਖ
ਸੰ	—	ਸੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਰੁੰ	ਸੰ	—	—	ਸੰ	ਨੁ	ਸੰ	ਨੁਸੰ	ਰੁੰ	ਸੰ	ਨੁ
ਸਿਉ	ऽ	ਸ	ਭ	ਲਾ	ऽ	ਗੇ	ऽ	ऽ	ਕਿਆ	ऽ	ਦਾ	ਰਾऽ	ऽ	ਕਿਆ	ऽ
ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਗੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ	—							
ਮੀ	ऽ	ਤ,	ਜ	ਗ	ਤ	ਮਹਿ	ऽ	ऽ	ਝੂਠੀ...						

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੯. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਹਉ ਵਾਰਿ ਵਾਰਿ ਜਾਉ ਗੁਰ ਗੋਪਾਲ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਮੋਹਿ ਨਿਰਗੁਨ ਤੁਮ ਪੂਰਨ ਦਾਤੇ ਦੀਨਾ ਨਾਥ ਦਇਆਲ ॥੧॥
ਊਠਤ ਬੈਠਤ ਸੋਵਤ ਜਾਗਤ ਜੀਅ ਪ੍ਰਾਨ ਧਨ ਮਾਲ ॥੨॥
ਦਰਸਨ ਪਿਆਸ ਬਹੁਤੁ ਮਨਿ ਮੇਰੈ ਨਾਨਕ ਦਰਸ ਨਿਹਾਲ ॥੩॥

(ਰਾਗੁ ਨਟ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੯੮੦)

ਅਸਥਾਈ

੨				੦				੩				×			
										ਸ					
ਮ	ਗੁ	ਪ	ਮ	ਗੁਰ	ਗੁ	ਰੁ	ਸ	ਸ	ਸਰੁ	ਨੁ	ਸ	ਮ	—	—	ਮ
ਹਉ	ऽ	ਵਾ	ਰਿ	ਵਾऽ	ऽ	ਰਿ	ਜਾ	ਉ	ਗੁ	ਰਂ	ਗੋ	ਪਾਂ	ऽ	ऽ	ਲ ;
										ਸ					
ਮ	ਗੁ	ਪ	ਮ	ਗੁਰ	ਗੁ	ਰੁ	ਸ	ਸ	ਸਰੁ	ਨੁ	ਸ	ਮ	—	—	—
ਹਉ	ऽ	ਵਾ	ਰਿ	ਵਾऽ	ऽ	ਰਿ	ਜ	ਉ	ਗੁऽ	ਰਂ	ਗੋ	ਪਾ	ऽ	ऽ	ऽ

—	—	ਮ	—	—	
ऽ	ऽ	ਲ	ऽ	ऽ	

ਅੰਤਰਾ

					ਮ			ਨੁ							
					ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਧੁ	ਧੁ	ਨੁ	ਨੁ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਗੁਂ
					ਮੋ	ਹਿ	ਨਿਰ	ਗੁ	ਨ	ਤੁ	ਮ	ਪੂ	ऽ	ਰ	ਨ
ਰੁਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਰੁਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ	—	—	ਮ
ਦਾ	ऽ	ਤੇ	ऽ	ऽ	ਦੀ	ऽ	ਨਾ	ਨਾ	ऽ	ਥ	ਦ	ਇਆ	ऽ	ऽ	ਲ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੧੦. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ (ਸਿੰਧ ਭੈਰਵੀ), ਛੋਟੀ ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਤਿਚਰੁ ਵਸਹਿ ਸੁਹੇਲੜੀ ਜਿਚਰੁ ਸਾਥੀ ਨਾਲਿ ॥
ਜਾ ਸਾਥੀ ਉਠੀ ਚਲਿਆ ਤਾ ਧਨ ਖਾਕੂ ਰਾਲਿ ॥ ੧ ॥
ਮਨਿ ਬੈਰਾਗੁ ਭਇਆ ਦਰਸਨੁ ਦੇਖਣੈ ਕਾ ਚਾਉ ॥
ਧੰਨ ਸੁ ਤੇਰਾ ਥਾਨੁ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਜਿਚਰੁ ਵਸਿਆ ਕੰਤੁ ਘਰਿ ਜੀਉ ਜੀਉ ਸਭਿ ਕਹਾਤਿ ॥
ਜਾ ਉਠੀ ਚਲਸੀ ਕੰਤੜਾ ਤਾ ਕੋਇ ਨ ਪੁਛੈ ਤੇਰੀ ਬਾਤ ॥੨॥
ਪੇਈਅੜੈ ਸਹੁ ਸੇਵਿ ਤੂੰ ਸਾਹੁਰੜੈ ਸੁਖਿ ਵਸੁ ॥
ਗੁਰਿ ਮਿਲਿ ਚਜੁ ਆਚਾਰੁ ਸਿਖੁ ਤੁਧੁ ਕਦੇ ਨ ਲਗੈ ਦੁਖੁ ॥ ੩ ॥
ਸਭਨਾ ਸਾਹੁਰੈ ਵੰਞਣਾ ਸਭਿ ਮੁਕਲਾਵਣਹਾਰ ॥
ਨਾਨਕ ਧੰਨੁ ਸੁਹਾਗਣੀ ਜਿਨ ਸਹ ਨਾਲਿ ਪਿਆਰੁ ॥ ੪ ॥

(ਸਿਰੀ ਰਾਗੁ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੫੦)

ਅਸਥਾਈ

×				੨				੦				੩			
						ਨ									
						ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	—	ਨ	—	ਸਂ	—	ਰਂ
						ਮ	ਨ	ਬੈ	ऽ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ਗ	ऽ	ਭ
ਨ															
ਸਂ	—	ਧ	—	ਮ	ਗੁ	ਗੁ	ਪ	ਮ	ਮ	—	ਗੁ	ਗੁ	ਸ	—	ਨੁ
ਇਆ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਦ	ਰ	ਸ	ਨ	ऽ	ਦੇ	ਖ	ਣੈ	ऽ	ਕਾ
						ਮ					ਨ		ਨ		
ਸ	—	—	—	—	ਸ	ਗੁ	—	ਗੁ	ਮ	—	ਧੁ	—	ਸਂ	—	ਨ
ਚਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਉ;	ਧੰ	ऽ	ਨ	ਸੁ	ऽ	ਤੇ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ऽ
ਸਂ	—	—	—	—	ਸਂ										
ਥਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਨ										

ਅੰਤਰਾ

						ਮ					ਨ		ਨ		
						ਗੁ	—	ਗੁ	ਮ	—	ਧੁ	—	ਸਂ	—	ਨ
						ਤਿ	ऽ	ਚ	ਰ	ऽ	ਵ	ऽ	ਸਹਿ	ऽ	ਸੁ
						—: ਜਾ	ऽ	ਸਾ	ऽ	ऽ	ਥੀ	ऽ	ਉ	ऽ	ਠੀ
ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	—	—	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਨ	—	ਸਂ	—	ਰਂ
ਹੇ	ਲ	ੜੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ਜਿ	ऽ	ਚ	ਰ	ऽ	ਸਾ	ऽ	ਥੀ	ऽ	ऽ
ਚ	ਲਿ	ਆ	ऽ	ऽ	ऽ	ਤਾ	ऽ	ਧ	ਨ	ऽ	ਖਾ	ऽ	ਕੂ	ऽ	ऽ

ਨ (ਸ — ਪ —)															
ਸ	—	ਪ	—	ਮ	ਗੁ										
ਨਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਲ :-	ਗੁ	ਪ	ਮ	ਮ	—	ਗੁ	ਗੁ	ਸ	—	ਨ
ਰਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਲ,	ਦ	ਰ	ਸ	ਨ	ऽ	ਦੇ	ਖ	ਣੇ	ऽ	ਕਾ
ਚਾਉ...															

ਨੋਟ :—ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਦੋ ਦ ਤੁਕਾਂ ਲਾ ਕੇ ਅਸਥਾਈ ਫੜੋ । ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਵਿੱਚ 'ਰੇ ਤੇ ਨੀ' ਤੀਵਰ ਲਗਦੇ ਹਨ । ਪੰਥ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰਾਗੀ ਭਾਈ ਸਮੁੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਇਸ ਸ਼ਬਦ-ਰੀਤ ਨੂੰ ਗਾਉਂਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ।

੧੧. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ, ਤਾਲ ਕਹਿਰਵਾ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਮਾਧਉ ਜਲ ਕੀ ਪਿਆਸ ਨ ਜਾਇ ॥
ਜਲ ਮਹਿ ਅਗਨਿ ਉਠੀ ਅਧਿਕਾਈ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਤੂੰ ਜਲ ਨਿਧਿ ਹਉ ਜਲ ਕਾ ਮੀਨੁ ॥
ਜਲ ਮਹਿ ਰਹਉ ਜਲਹਿ ਬਿਨੁ ਖੀਨੁ ॥ ੧ ॥
ਤੂੰ ਪਿੰਜਰੁ ਹਉ ਸੂਅਟਾ ਤੋਰ ॥
ਜਮੁ ਮੰਜਾਰੁ ਕਹਾ ਕਰੈ ਮੋਰ ॥ ੨ ॥
ਤੂੰ ਤਰਵਰੁ ਹਉ ਪੰਖੀ ਆਹਿ ॥
ਮੰਦਭਾਗੀ ਤੇਰੋ ਦਰਸਨੁ ਨਾਹਿ ॥ ੩ ॥
ਤੂੰ ਸਤਿਗੁਰੁ ਹਉ ਨਉਤਨੁ ਚੇਲਾ ॥
ਕਹਿ ਕਬੀਰ ਮਿਲੁ ਅੰਤ ਕੀ ਬੇਲਾ ॥ ੪ ॥

(ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ, ਕਬੀਰ ਜੀ, ਪੰਨਾ ੨੨੩)

ਅਸਥਾਈ

×				o				×				o			
														ਸ	ਨੁ
														ਮਾ	ਧਉ
ਸ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਸ	ਰੁ	ਸ	ਨੁ	ਸ	—	—	—	ਸ	ਸ
ਜ	ਲ	ਕੀ	ऽ	ਪਿਆ	ऽ	ਸ	ਨ	ਜਾ	ऽ	ਇ	ऽ	ऽ	ऽ;	ਜਲ	ਮਹਿ
ਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗੁ	—	—	—		
ਅ	ਗ	ਨ	ਉ	ਠੀ	ऽ	ਅ	ਧਿ	ਕਾ	ऽ	ਇ	ऽ	ऽ	ऽ,		

ਅੰਤਰਾ

	ਮ			ਨ਼											
—	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਧੁ	ਧੁ	ਨੁ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰੁਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਸਂ	—
ऽ	ਤੂੰ	ਜ	ਲ	ਨਿ	ਧ	ਹਉ	ऽ	ਜ	ਲ	ਕਾ	ऽ	ਮੀ	ऽ	ਨ	ऽ
—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਰੁਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਸਂ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗੁ
ऽ	ਜ	ਲ	ਮਹਿ	ਰ	ਹਉ	ऽ	ਜ	ਲਹਿ	ऽ	ਬਿ	ਨ	ਖੀ	ਨ,	ਮਾ	ਧਉ

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੧੨. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ, ਤਾਲ ਕਹਿਰਵਾ (ਮੱਧਮ ਲਯ)

ਮੈ ਬੰਦਾ ਬੈਖਰੀਦੁ ਸਚੁ ਸਾਹਿਬੁ ਮੇਰਾ ॥
ਜੀਉ ਪਿੰਡੁ ਸਭੁ ਤਿਸ ਦਾ ਸਭੁ ਕਿਛੁ ਹੈ ਤੇਰਾ ॥ ੧ ॥
ਮਾਣੁ ਨਿਮਾਣੇ ਤੂੰ ਧਨੀ ਤੇਰਾ ਭਰਵਾਸਾ ॥
ਬਿਨੁ ਸਾਚੇ ਅਨ ਟੇਕ ਹੈ ਸੋ ਜਾਣਹੁ ਕਾਚਾ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਤੇਰਾ ਹੁਕਮੁ ਅਪਾਰ ਹੈ ਕੋਈ ਅੰਤੁ ਨ ਪਾਏ ॥
ਜਿਸੁ ਗੁਰੁ ਪੂਰਾ ਭੇਟਸੀ ਸੋ ਚਲੈ ਰਜਾਏ ॥ ੨ ॥
ਚਤੁਰਾਈ ਸਿਆਣਪਾ ਕਿਤੈ ਕਾਮਿ ਨ ਆਈਐ ॥
ਤੁਠਾ ਸਾਹਿਬੁ ਜੋ ਦੇਵੈ ਸੋਈ ਸੁਖੁ ਪਾਈਐ ॥ ੩ ॥
ਜੇ ਲਖ ਕਰਮ ਕਮਾਈਅਹਿ ਕਿਛੁ ਪਵੈ ਨ ਬੰਧਾ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਕੀਤਾ ਨਾਮੁ ਧਰ ਹੋਰੁ ਛੋਡਿਆ ਧੰਧਾ ॥ ੪ ॥

(ਰਾਗੁ ਆਸਾ ਕਾਫੀ, ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੩੯੬)

ਅਸਥਾਈ

×				੦				×				੦			
						ਸ	ਨੁ	ਸ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਸ	ਰੁ
						ਮੈ	ऽ	ਬੰ	ऽ	ਦਾ	ऽ	ऽ	ਬੈ	ऽ	ਖ
ਸ	—	—	—	—	ਸ	—	—	ਸ	ਪ	—	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਮ
ਰੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਦੁ;	*	*	ਸ	ਚ	ऽ	ਸਾ	ऽ	ਹਿ	ऽ	ਬ
ਮ	ਪ	ਮ	—	ਗੁ	—										
ਮੇ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ऽ										

ਅੰਤਰਾ

		ਨ਼													
*	ਸ	ਧ਼ੁੰ	ਨ਼	ਸ	ਰੁ	ਸ	ਸ	—	ਗੁ	ਰ	ਗੁ	ਸ	ਰੁ	ਸ	—
*	ਜੀ	ऽ	ਉ	ਪਿੰ	ਡ	ਸ	ਭ	ऽ	ਤਿ	ऽ	ਸ	ਦਾ	ऽ	ऽ	ऽ
—	ਪ	—	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗੁ	—	—	ਸ	ਨ਼
ऽ	ਸ	ऽ	ਭ	ਕਿ	ਛ	ਹੈ	ऽ	ਤੇ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ऽ,	ਮੈ	ऽ

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ

		ਨ਼													
*	ਸ	ਧ਼ੁੰ	ਨ਼	ਸ	ਰੁ	ਸ	—	—	ਗੁ	ਰ	ਗੁ	ਸ	ਰੁ	ਸ	—
*	ਮਾ	ਣ	ਨਿ	ਮਾ	ऽ	ਣੇ	ऽ	ऽ	ਤੂੰ	ऽ	ਧ	ਣੀ	ऽ	ऽ	ऽ
ऽ	ਬਿ	ਨ	ਸਾ	ਚੇ	ऽ	ਅ	ਨ	ऽ	ਟੇ	ऽ	ਕ	ਹੈ	ऽ	ऽ	ऽ
—	ਪ	—	—	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗੁ	—	—	—	—
ऽ	ਤੇ	ऽ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ਭ	ਰ	ਵਾ	ऽ	ਸਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
ऽ	ਸੋ	ऽ	ऽ	ਜਾ	ऽ	ਣਹੁ	ऽ	ਕਾ	ऽ	ਚਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਸ	ਨ਼
														ਮੈ	ऽ

ਨੋਟ ;—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਦੂਜੇ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਦੋ ਦੋ ਲਾ ਕੇ ਅਸਥਾਈ ਫੜੋ। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਨੂੰ ਮੱਧਮ ਸੁਰ ਤੋਂ ਗਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

੧੩. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ, ਤਾਲ ਕਹਿਰਵਾ (ਮੱਧਮ ਲਯ)

ਤੂੰ ਮੇਰਾ ਪਿਤਾ ਤੂੰ ਹੈ ਮੇਰਾ ਮਾਤਾ ॥
ਤੂੰ ਮੇਰਾ ਬੰਧਪੁ ਤੂੰ ਮੇਰਾ ਭ੍ਰਾਤਾ ॥
ਤੂੰ ਮੇਰਾ ਰਾਖਾ ਸਭਨੀ ਥਾਈ ਤਾ ਭਉ ਕੇਹਾ ਕਾੜਾ ਜੀਉ ॥
ਤੁਮਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਤੇ ਤੁਧੁ ਪਛਾਣਾ ॥
ਤੂੰ ਮੇਰੀ ਓਟ ਤੂੰ ਹੈ ਮੇਰਾ ਮਾਣਾ ॥
ਤੁਝ ਬਿਨੁ ਦੂਜਾ ਅਵਰ ਨ ਕੋਈ ਸਭ ਤੇਰਾ ਖੇਲੁ ਅਖਾੜਾ ਜੀਉ ॥੨॥
ਜੀਅ ਜੰਤ ਸਭਿ ਤੁਧੁ ਉਪਾਏ ॥
ਜਿਤੁ ਜਿਤੁ ਭਾਣਾ ਤਿਤੁ ਤਿਤੁ ਲਾਏ ॥
ਸਭੁ ਕਿਛੁ ਕੀਤਾ ਤੇਰਾ ਹੋਵੈ ਨਾਹੀ ਕਿਛੁ ਅਸਾੜਾ ਜੀਉ ॥ ੩ ॥
ਨਾਮੁ ਧਿਆਇ ਮਹਾ ਸੁਖ ਪਾਇਆ ॥
ਹਰਿ ਗੁਣ ਗਾਇ ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਸੀਤਲਾਇਆ ॥
ਗੁਰਿ ਪੂਰੈ ਵਜੀ ਵਾਧਾਈ ਨਾਨਕ ਜਿਤਾ ਬਿਖਾੜਾ ਜੀਉ ॥ ੪ ॥

(ਰਾਗੁ ਮਾਝ, ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੦੩)

ਅਸਥਾਈ

੦				×				੦				×			ਸ ਹ
ਰੁ	ਸ	ਨ਼	ਨ਼	ਸ	ਗੁ	ਗੁ	—	ਮ	ਪ	ਪ	—	ਮ	ਗੁ	—	ਮ
ਰਿ	ਗੁ	ऽ	ਣ	ਗਾ	ऽ	ਇ	ऽ	ਮੇ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਮ
ਗੁ	ਰੁ	ਸ	ਸ	ਸ	—	—	—	ਨ਼ ਰੁੰ	ਸ	—	—	—	—	—	
ਨ	ਸੀ,	ऽ	ਤ	ਲਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਇਆ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ;	

ਅੰਤਰਾ

															ਮ ਗੁ [illegible]
ਮ	ਨ਼ ਧੁ	—	ਨ਼	ਸਂ	ਸਂ	—	—	ਨ਼	ਰੁਂ	ਸਂ	—	—	—	—	ਨ਼
ऽ	ਮੇ	ऽ	ਰਾ	ਪਿ	ਤਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	[illegible]
ऽ	ਮੈ	ऽ	ਰਾ	ਬੰ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਧ	ਪ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	[illegible]
ਨ਼	ਸਂ	—	ਰੁਂ	ਸਂ	ਨ਼	ਸਂ	ਨ਼	ਧੁ	—	ਪ	—	—	—	—	
ਹੈ	ਮੇ	ऽ	ਰਾ	ਮਾ	ऽ	ਤਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ;	ਗੁਂ
ऽ	ਮੇ	ऽ	ਰਾ	ਭ੍ਰਾ	ऽ	ਤਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਤੂੰ
—	ਗੁਂ	—	ਗੁਂ	ਰਂ	—	—	—	ਸਂ	ਰੁਂ	ਸਂ	ਨ਼	—	—	—	—
ऽ	ਮੇ	ऽ	ਰਾ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਖਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
ਨ਼	ਸਂ	ਸਂ	ਗੁਂ	ਗੁਂ	ਰੁਂ	—	—	ਸਂ	—	—	—	—	—	—	—
ਸ	ਭ	ਨੀ	ऽ	ਥਾਂ	ऽ	ऽ	ऽ	ਈ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
ਸਂ	—	ਸਂ	ਨ਼	ਨ਼	ਰੁਂ	ਸਂ	ਨ਼	ਧੁ	ਪ	—	—	ਪ	ਧੁ	ਨ਼	ਧੁ
ਤਾਂ	ऽ	ਭਉ	ऽ	ਕੇ	ऽ	ऽ	ऽ	ਹਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਕਾ	ऽ	ऽ	ऽ
ਪ	ਮ	—	—	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਰੁ	ਸ	—	—	—	—	ਸ–
ੜਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਜੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ਉ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਹਰਿ...

ਨੋਟ :—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਉਤੇ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੧੪. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ, ਤਾਲ ਕਹਿਰਵਾ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਘਰ ਮੰਦਰ ਹਟਨਾਲੇ ਸੋਹੇ ਜਿਸੁ ਵਿਚਿ ਨਾਮੁ ਨਿਵਾਸੀ ਰਾਮ ॥
ਸੰਤ ਭਗਤ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਅਰਾਧਹਿ ਕਟੀਐ ਜਮ ਕੀ ਫਾਸੀ ਰਾਮ ॥
ਕਾਟੀ ਜਮ ਫਾਸੀ ਪ੍ਰਭਿ ਅਬਿਨਾਸੀ ਹਰਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਧਿਆਏ ॥
ਸਗਲ ਸਮਗ੍ਰੀ ਪੂਰਨ ਹੋਈ ਮਨ ਇਛੇ ਫਲ ਪਾਏ ॥
ਸੰਤ ਸਜਨ ਸੁਖਿ ਮਾਣਹਿ ਰਲੀਆ ਦੂਖ ਦਰਦ ਭਰਮ ਨਾਸੀ ॥
ਸਬਦਿ ਸਵਾਰੇ ਸਤਿਗੁਰਿ ਪੂਰੈ ਨਾਨਕ ਸਦ ਬਲਿ ਜਾਸੀ ॥ ੨ ॥

(ਰਾਗੁ ਸੂਹੀ: ਛੰਤ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੭੮੩)

ਅਸਥਾਈ

×				○				×				○			
											ਮ				
—	ਸ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	—	ਮਪ	—	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਪਨੁ	ਧੁ
ऽ	ਘ	ਰ	ਮੰ	ਦ	ਰ	ਹ	ਟ	ऽ	ਨਾ	ऽ	ਲੇ	ਸੋ	ऽ	ਹੇऽ	ऽ
					ਪ	ਮ			ਨੁ						
—	ਪਧੁ	ਪ	ਮ	ਮਪ	ਮ	ਪ	—	ਪ	ਧੁ	—	ਮ	ਗੁ	—	ਰੁ	ਸ
ऽ	ਜਿਸ	ਵਿ	ਚ	ਨਾऽ	ऽ	ਮ	ऽ	ਨਿ	ਵਾ	ऽ	ਸੀ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ऽਮ

ਅੰਤਰਾ

—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਧੁ	—	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਨੁਸਂ	—	ਸਂ	—
ऽ	ਸੰ	ਤ	ਭ	ਗ	ਤ	ਹ	ਰਿ	ऽ	ਨਾ	ਮ	ਅ	ਰਾऽ	ऽ	ਧਹਿ	ऽ
	ਗੁਂ			ਸਂ											
—	ਰੁਂ	ਰੁਂ	ਰੁਂ	ਨੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਮ	ਗੁ	ਸਰੁ	ਗੁ	ਰੁ	ਸ	—	—	ਸ
ऽ	ਕ	ਟੀ	ਐ	ਜ	ਮ	ਕੀ	ऽ	ऽ	ਫਾऽ	ऽ	ਸੀ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ऽਮ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੧੫. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ, ਤਾਲ ਕਹਿਰਵਾ (ਲਗ-ਭਗ ਦਰੁੱਤ ਲਯ)

ਬੰਗ ਕੇ ਬੰਗਲੀ ਫਿਰੰਗ ਕੇ ਫਿਰੰਗਾ ਵਾਲੀ
ਦਿਲੀ ਕੇ ਦਿਲਵਾਲੀ ਤੇਰੀ ਆਗਿਆ ਮੈ ਚਲਤ ਹੈਂ ।
ਰੋਹ ਕੇ ਰੁਹੇਲੇ ਮਾਘ ਦੇਸ ਕੇ ਮਘੇਲੇ ਬੀਰ
ਬੰਗਸੀ ਬੁੰਦੇਲੇ ਪਾਪ ਪੁੰਜ ਕੋ ਮਲਤ ਹੈਂ ।
ਗੋਖਾ ਗੁਨ ਗਾਵੈ ਚੀਨ ਮਚੀਨ ਕੇ ਸੀਸ ਨਯਾਵੈ,
ਤਿਬਤੀ ਧਿਆਇ ਦੋਖ ਦੇਹ ਕੋ ਦਲਤ ਹੈਂ ।
ਜਿਨੈ ਤੋਹਿ ਧਿਆਇਓ ਤਿਨੈ ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਤਾਪ ਪਾਇਓ,
ਸਰਬ ਧਨਧਾਮ ਫਲ ਫੂਲ ਸੋ ਫਲਤ ਹੈਂ ॥ ੩ ॥ ੨੫੫ ॥

(ਅਕਾਲ ਉਸਤਤਿ ਪਾ: ੧੦)

ਅਸਥਾਈ

੦				×				੦				×			
															ਸ ਜਿ
ਸ	—	ਸ	ਰੁ	ਨ਼ੁ	ਸ	ਨ਼ੁ	ਰੁ	ਸ	ਸ	ਸ	—	—	—	—	—
ਨੈ	ऽ	ਤੋਂ	ਹਿ	ਧਿਆਂ	ऽ	ਇਓ	ऽ	ऽ	ਤਿ	ਨੈ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
ਸ	ਗੁ	ਗੁ	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	—	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਪ	—	—	—	—	ਪ
ਪੂ	ਰ	ਨ	ਪ੍ਰ	ਤਾ	ऽ	ऽ	ਪ	ਪਾ	ऽ	ਇਓ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਸ
ਪ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਪ	—	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਗੁ
ਰ	ਬ	ਧ	ਨ	ਧਾ	ऽ	ऽ	ਮ	ਫ	ऽ	ਲ	ऽ	ਫੂ	ऽ	ਲ	ऽ
ਰੁ	—	—	ਮ	ਗੁ	ਰੁ	ਰੁ	—	ਸ	—	—	—	—	—	—	ਸ
ਸੋ	ऽ	ऽ	ਫ	ਲ	ऽ	ਤ	ऽ	ਹੈਂ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ;	ਜਿ

ਅੰਤਰਾ

				ਸੰ											
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੁੰ	ਨੁ	—	ਸੰ	—	—	—	—	ਸੰ	ਨੁ	—	ਨੁ	ਧੁ
ਬੰ	ਗ	ਕੇ	ਬੰ	ਗਾ	ऽ	ਲੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਫਿ	ਰੰ	ऽ	ਗ	ऽ
ਧੁ	—	—	ਨੁ	ਧੁ	—	ਧੁ	—	ਪ	—	ਪ	—	—	—	—	—
ਕੇ	ऽ	ऽ	ਫਿ	ਰੰ	ऽ	ਗਾ	ऽ	ਵਾ	ऽ	ਲੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
ਪ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਪ	—	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਗੁ
ਦਿ	ਲੀ	ਕੇ	ਦਿਲ	ਵਾ	ऽ	ਲੀ	ऽ	ਤੇ	ऽ	ਰੀ	ऽ	ਆ	ऽ	ਗਿਆ	ऽ
ਰੁ	—	—	ਮ	ਗੁ	ਰੁ	—	—	ਸ	—	—	—	—	—	—	ਸ
ਮੈ	ऽ	ऽ	ਚ	ਲ	ਤ	ऽ	ऽ	ਹੈਂ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ,	ਜਿ

੧੬. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ (ਸਿੰਧ ਭੈਰਵੀ), ਤਾਲ ਕਹਿਰਵਾ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਰੋਮ ਰੋਮ ਕੋਟਿ ਬ੍ਰਹਮਾਂਡ ਕੋ ਨਿਵਾਸ ਜਾਸ,
ਮਾਨਸ ਐਤਾਰ ਧਾਰ ਦਰਸ ਦਿਖਾਏ ਹੈਂ ।
ਜਾ ਕੇ ਓਅੰਕਾਰ ਕੇ ਅਕਾਰ ਹੈਂ ਨਾਨਾ ਪ੍ਰਕਾਰ,
ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਸ਼ਬਦ ਗੁਰਸਿਖਨ ਸੁਨਾਏ ਹੈਂ ।
ਜਗ ਭੋਗ ਨਈਵੇਦ ਜਗਤ ਭਗਤ ਜਾਹਿ,
ਅਸਨ ਬਸਨ ਗੁਰੁ ਸਿਖਨ ਲਡਾਏ ਹੈਂ ।
ਨਿਗਮ ਸੇਖਾਦਿਕ ਕਥਿਤ ਨੇਤਿ ਨੇਤਿ ਕਰ,
ਪੂਰਨ ਬ੍ਰਹਮ ਗੁਰ ਸਿਖਨ ਲਖਾਏ ਹੈਂ ॥ ੩੫ ॥

(ਕਬਿੱਤ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ)

ਅਸਥਾਈ

×				੦				×				੪			
—	—	—	ਸ	ਗੁ	ਮ	—	ਪ	ਮ	ਗੁ	—	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਗੁ	—
ऽ	ऽ	ऽ	ਮਾ	ਨਸ	ਐ	ऽ	ऽ	ਤਾ	ऽ	ऽ	ਰ	ਧਾ	ऽ	ਰ	ऽ
					ਨ਼								ਨ਼		
—	—	—	ਸ	ਸ	ਧੁ	—	ਨ਼	ਸ	—	ਸ	ਗੁ	—	ਸ	—	—
ऽ	ऽ	ऽ	ਦ	ਰ	ਸ	ऽ	ਦਿ	ਖਾ	ऽ	ਏ	ऽ	ऽ	ਹੈਂ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

			ਧ	ਪ	ਪ	—	ਧੁ	ਨੁ	—	—	ਸਂ	—	ਸਂ	—	—
			ਰੋ	ਮ	ਰੋ	ऽ	ਮ	ਕੋ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਟ	ऽ	ऽ
												ਪ			
—	—	—	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਨੁ	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਨੁ	ਨੁ	ਧੁ	—	ਪ	—
ऽ	ऽ	ऽ	ਬ੍ਰਹ	ਮਾਂ	ਡ	ਕੇ	ਨਿ	ਵਾ	ऽ	ऽ	ਸ	ਜਾ	ऽ	ਸ	ऽ
			ਸਂ												
—	—	—	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਪ	—	ਮ	—
ऽ	ऽ	ऽ	ਮਾ	ਨਸ	ਅ	ऽ	ਵ	ਤਾ	ऽ	ऽ	ਰ	ਧਾ	ऽ	ਰ	ऽ
													ਨ਼		
ਗੁ	—	—	ਸ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਗੁ	—	—	ਸ	—	—
ऽ	ऽ	ऽ	ਦ	ਰ	ਸ	ऽ	ਦਿ	ਖਾ	ऽ	ਏ	ऽ	ऽ	ਹੈਂ	ऽ	ऽ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੧੭. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ, ਤਾਲ ਕਹਿਰਵਾ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਅਸਥਾਈ

×				○				×				○			
ਸ	ਪ	—	ਪ	ਪਧੁ	ਨੁਧੁ	ਪ	ਮ	—	ਮ	ਮੰ	ਮ	ਗੁਰ	ਮ	ਗੁ	—
ਹ	ਮਾ	ऽ	ਰੀ	ਪਿਆ	ऽऽ	ਰੀ	ऽ	ऽ	ਅੰ	ਮ੍ਰਿ	ਤ	ਧਾ	ऽ	ਰੀ	ऽ
		ਸ													
ਗੁ	ਰ	ਨੁ	ਨੁ	ਸ	ਰ	ਗੁ	ਮ	—	ਗੁ	—	ਰੁ	ਸ	—	—	—
ਗੁਰ	ਨਿਮ	ਖੰ	ਨੰ	ਮ	ਨ	ਤੇ	ऽ	ऽ	ਟਾ	ऽ	ਰੀ	ਰੇ	ऽ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

*	ਸ	ਸ	ਰੁ	ਗੁ	ਮ	ਮ	ਮ	—	ਗੁਰ	ਗੁ	ਮ	ਗੁ	ਰੁ	ਸ	ਸ
*	ਦਰ	ਸ	ਨ	ਪ	ਰ	ਸ	ਨ	*	ਸਰ	ਸ	ਨ	ਹ	ਰ	ਸ	ਨ
—	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਨੁ	—	ਸਂ	—	ਸਂ	ਨੁ	—	ਧੁ	ਪ	—	ਮ	ਗੁ
*	ਰੰ	ਗ	ਰੰ	ਗੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ਕਰ	ਤਾ	ऽ	ਰੀ	ਰੇ	ऽ	ऽ	ऽ

ਨੋਟ :—ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਨੰ: ੩ ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ । —ਗੁਰ ਨਿ :—

੧੮. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ, ਤਾਲ ਦਾਦਰਾ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਬਿਰਥੀ ਸਾਕਤ ਕੀ ਆਰਜਾ ॥
ਸਾਚ ਬਿਨਾ ਕਹ ਹੋਵਤ ਸੂਚਾ ॥
ਬਿਰਥਾ ਨਾਮ ਬਿਨਾ ਤਨੁ ਅੰਧ ॥
ਮੁਖਿ ਆਵਤ ਤਾਕੈ ਦੁਰਗੰਧ ॥
ਬਿਨੁ ਸਿਮਰਨ ਦਿਨੁ ਰੈਨਿ ਬ੍ਰਿਥਾ ਬਿਹਾਇ ॥
ਮੇਘ ਬਿਨਾ ਜਿਉ ਖੇਤੀ ਜਾਇ ॥
ਗੋਬਿਦ ਭਜਨ ਬਿਨੁ ਬ੍ਰਿਥੇ ਸਭ ਕਾਮ ॥
ਜਿਉ ਕਿਰਪਨ ਕੇ ਨਿਰਾਰਥ ਦਾਮ ॥
ਧੰਨਿ ਧੰਨਿ ਤੇ ਜਨ ਜਿਹ ਘਟਿ ਬਸਿਓ ਹਰਿ ਨਾਉ ॥
ਨਾਨਕ ਤਾਕੈ ਬਲਿ ਬਲਿ ਜਾਉ ॥ ੬ ॥

(ਗਉੜੀ ਸੁਖਮਨੀ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੨੬੯)

ਅਸਥਾਈ

×			o			×					
					ਮ	ਗੁਰ	ਗੁ	ਰੁ	ਸ	ਰੁ	ਨੁ
					ਗੋ	ਬਿੰ	ऽ	ऽ	ਦ	ऽ	ਭ
ਸ	ਸ	ਰੁ	ਸ	ਸ	ਸ	ਰੁ	ਮ	—	—	ਪ	ਧੁ
ਜ	ਨ	ऽ	ਬਿ	ਨ	ਬਿ	ਰ	ਥੇ	ऽ	ऽ	ਸ	ਭ
ਪਮ	ਪ	ਮ	ਗੁਰ	ਗੁ	—	ਸ	ਸ	ਧੁ	ਪ	ਪ	—
ਕਾऽ	ऽ	ऽ	ਮऽ	ऽ;	ऽ	ਜਿਉ	ਕਿ	ਰ	ਪ	ਨ	ऽ
ਪ	—	ਧ	ਪ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁਪ	ਧੁ	ਪਮ	ਗੁਰ	ਗੁ	ਮ
ਕੇ	ऽ	ਨਿ	ਰਾ	ਰ	ਥ	ਦਾऽ	ऽ	ऽऽ	ਮऽ	ऽ,	ਗੋ ਬਿੰਦ ਭ ..

ਅੰਤਰਾ

ਧੁ	ਮ	—	ਧੁ	—	ਨੁ	ਸਂ	—	ਰੁਂ	ਸਂ	ਸਂ	—
ਬਿ	ਰ	ऽ	ਥੀ	ऽ	ऽ	ਸਾ	ऽ	ऽ	ਕ	ਤ	ऽ
ਨੁ	—	—	ਸਂ	—	ਸਂ	ਰੁਂ	—	ਸਂ	ਨੁ ਧੁ	—	ਪ
ਕੀ	ऽ	ऽ	ਆ	ऽ	ਰ	ਜਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
ਸ	ਸ	ਧੁ	ਪ	—	—	ਪ	—	—	ਪ	ਧੁ	ਨੁ
ਸਾ	ਚ	ਬਿ	ਨਾ	ऽ	ऽ	ਕਹਿ	ऽ	ऽ	ਹੋ	ਵ	ਤ
ਧੁਪ	ਧੁ	ਪਮ	ਗੁਰ	ਗੁ	ਮ						
ਸੂऽ	ऽ	ऽऽ	ਚਾऽ	ऽ,	ਗੋ	ਬਿੰਦ...					

ਨੋਟ :—ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਦੀ ਚਾਲ ਕੁਝ ਟੇਢੀ ਹੈ। ਭਾਵ—ਸਮ(ਗੁਰ) ਥੇ, ਦੀ ਥਾਂ 'ਰੇ' ਤੇ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੧੯. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ, ਤਾਲ ਦਾਦਰਾ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਪਉੜੀ॥ ਜਾ ਤੂ ਮੇਰੈ ਵਲਿ ਹੈਂ ਤਾ ਕਿਆ ਮੁਹਛੰਦਾ ॥
ਤੁਧੁ ਸਭੁ ਕਿਛੁ ਮੈਨੋ ਸਉਪਿਆ ਜਾ ਤੇਰਾ ਬੰਦਾ ॥
ਲਖਮੀ ਤੋਟਿ ਨ ਆਵਈ ਖਾਇ ਖਰਚਿ ਰਹੰਦਾ ॥
ਲਖ ਚਉਰਾਸੀਹ ਮੇਦਨੀ ਸਭ ਸੇਵ ਕਰੰਦਾ ॥
ਏਹ ਵੈਰੀ ਮਿਤ੍ਰ ਸਭਿ ਕੀਤਿਆਂ ਨਹ ਮੰਗਹਿ ਮੰਦਾ ॥
ਲੇਖਾ ਕੋਇ ਨ ਪੁਛਈ ਜਾ ਹਰਿ ਬਖਸੰਦਾ ॥
ਅਨੰਦ ਭਇਆ ਸੁਖੁ ਪਾਇਆ ਮਿਲਿ ਗੁਰ ਗੋਵਿੰਦਾ ॥
ਸਭੇ ਕਾਜ ਸਵਾਰੀਐ ਜਾ ਤੁਧੁ ਭਾਵੰਦਾ ॥ ੭ ॥

(ਮਾਰੂ ਡਖਣੇ ਵਾਰ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੦੯੬)

ਅਸਥਾਈ

×			०			×			०			ਸ ਜਾ
ਪ ਤੂ	— ऽ	— ऽ	ਪ ਧੁ ਮੇ	— ऽ	ਪ ਮ ਰੈ	ਮ ਪ ਵ	— ऽ	ਮ ਲ	ਗੁਰ ਹੈऽ	ਸਰ ऽऽ	ਸ ਨ਼ ਤਾ	
ਸ ਕਿਆ	— ऽ	ਸ ਮੁ	ਰੁ ਹ	ਗੁਰ ਛऽ	ਸਰੁ ऽऽ	ਸ ਦਾ	— ऽ	— ऽ	ਸਰੁ ऽऽ	ਨ਼ ऽ,		

ਅੰਤਰਾ

											ਸ ਤੁਧ
ਸਂ ਸਭ	ਸਂ ਕਿ	ਸਂ ਛ	ਸਂ ਮੈ	ਸਂ ਨੋ	ਸਂਰਂ ऽऽ	ਸਂ ਨ਼ ਸਉ	— ऽ	ਨ਼ਧ ਪਿऽ	ਪਧ ਆऽ.	ਧ ਮ ऽ	ਮ ਜਾ
ਧ ਤੇ	— ऽ	ਪ ਰਾ	ਧੁ ऽ	ਨ਼ਧ ਬੰऽ	ਪਧੁ ऽऽ	ਪ ਦਾ	— ऽ	— ऽ	ਗੁਮ ऽऽ	ਸਰੁ ऽऽ,	ਨ਼ਸ ਜਾ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੨੦. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ, ਤਾਲ ਦਾਦਰਾ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਪਉੜੀ॥ ਓਥੈ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਵੰਡੀਐ ਸੁਖੀਆ ਹਰਿ ਕਰਣੇ ॥
ਜਮ ਕੈ ਪੰਥਿ ਨ ਪਾਈਅਹਿ ਫਿਰਿ ਨਾਹੀ ਮਰਣੇ ॥
ਜਿਸਨੋ ਆਇਆ ਪ੍ਰੇਮ ਰਸੁ ਤਿਸੈ ਹੀ ਜਰਣੇ ॥
ਬਾਣੀ ਉਚਰਹਿ ਸਾਧ ਜਨ ਅਮਿਉ ਚਲਹਿ ਝਰਣੇ ॥
ਪੇਖਿ ਦਰਸਨੁ ਨਾਨਕ ਜੀਵਿਆ ਮਨ ਅੰਦਰਿ ਧਰਣੇ ॥ ੯ ॥

(ਗਉੜੀ ਕੀ ਵਾਰ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੩੨੦)

ਅਸਥਾਈ

×			੦			×			੦		
ਸ	ਗੁ	ਗੁਸ	ਸਗੁ	ਮਪ	ਮ	ਗੁਰ	ਗੁਸ	ਰੁਨ਼ੁ	ਸ	—	ਨ਼ੁਧ਼ੁ
ਬਾ	ਣੀ	ऽऽ	ਉਚ	ਰਹਿ	ऽ	ਸਾऽ	ऽऽ	ऽਧ	ਜਨ	ऽ	ऽऽ
ਪ	ਪ	—	ਪਧੁ	ਪ	—	ਪਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗੁ
ਅਮਿ	ਓ	ऽ	ਚऽ	ਲਹਿ	ऽ	ਝਰ	ਣੇ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਪ	ਪਧੁ	ਨ਼ੁ	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁਧ	ਨੁ	ਪਧੁ	ਨੁਧੁ	ਪ	—
ਓ	ਥੈ	ऽऽ	ਅੰ	ਮ੍ਰਿ	ਤ	ਵੰऽ	ऽ	ऽਡੀ	ਐऽ	ऽ	ऽ
ਪ	ਪ	ਪਧੁ	ਪ	ਮ	ਮ	ਗੁਰ	ਗੁ	ਸਰੁ	ਗੁਰੁ	ਸ	—
ਸੁਖੀ	ਆ	ऽऽ	ਹ	ਰਿ	ਕਰ	ਣੇऽ	ऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽ	ऽ

੨੧. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ, ਤਾਲ ਰੂਪਕ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਮਨ ਕਹਾ ਲੁਭਾਈਐ ਆਨ ਕਉ ॥
ਈਤ ਊਤ ਪ੍ਰਭੁ ਸਦਾ ਸਹਾਈ ਜੀਅ ਸੰਗਿ ਤੇਰੇ ਕਾਮ ਕਉ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਾਮੁ ਪ੍ਰਿਅ ਪ੍ਰੀਤਿ ਮਨੋਹਰ ਇਹੈ ਅਘਾਵਨ ਪਾਨ ਕਉ ॥
ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਹੈ ਸਾਧ ਸੰਤਨ ਕੀ ਠਾਹਰ ਨੀਕੀ ਧਿਆਨ ਕਉ ॥੧॥
ਬਾਣੀ ਮੰਤ੍ਰ ਮਹਾ ਪੁਰਖਨ ਕੀ ਮਨਹਿ ਉਤਾਰਨ ਮਾਨ ਕਉ ॥
ਖੋਜਿ ਲਹਿਓ ਨਾਨਕ ਸੁਖ ਥਾਨਾਂ ਹਰਿ ਨਾਮਾ ਬਿਸ੍ਰਾਮ ਕਉ ॥੨॥

(ਰਾਗੁ ਸਾਰੰਗ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੨੦੮)

ਅਸਥਾਈ

⊕			੧		੨		⊕			੧		੨	
													ਸ ਮਨ
	ਮ				ਨ								
ਸਰ	ਗ	-ਰ	ਸਨ	ਸ	ਧ	ਨ	ਸ	—	ਸਰ	ਸ	—	—	—
ਕS	ਹਾ	Sਲੁ	ਭਾS	ਈ	ਐ	S	ਆ	S	Sਨ	ਕਉ	S	S,	S
									ਮ				
ਸ	ਸ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਪਮ	ਪ	ਗ	ਮਪ	ਧ	ਪ	—
ਈ	ਤ	S	ਊ	ਤ	ਪੂ	ਭ	ਸS	ਦਾ	ਸ	ਹਾS	S	ਈ	S
ਪ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	ਮ	ਗ	ਗਮ	ਪਧ	ਪਮ	ਗਰ	ਸ	—	ਸ
ਜੀ	ਅ	ਸੰ	S	ਗ	ਤੇ	ਰੇ	ਕਾS	SS	Sਮ	ਕਉ	S	S,	ਮਨ

ਅੰਤਰਾ

					ਨ								
ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਧ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ
ਅੰ	ਮ੍ਰਿ	ਤ	ਨਾ	ਮ	ਪ੍ਰਿ	ਅ	ਪ੍ਰੀ	ਤ	ਮS	ਨੋ	S	ਹ	ਰ
ਨਧ	ਧ	ਧ	ਨ	—	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂਨ	ਸਂ	-ਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ	ਸ-
ਇS	ਹੈ	ਅ	ਘਾ	S	ਵ	ਨ	ਪਾS	S	Sਨ	ਕਉ	SS	SS,	ਮਨ

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੨੨. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ, ਤਾਲ ਸੂਲਫ਼ਾਕ (ਮੱਧ ਲਯ)

ਲਾਲੁ ਲੋਚਨਾ ਤੈ ਤਨਿ ਸੋਹਿਆ ॥ ਸੁਰਿ ਜਨ ਭਾਨੀ ਤਾਂ ਮਨੁ ਮੋਹਿਆ ॥੧॥
ਕਵਨ ਬਨੀ ਰੀ ਤੇਰੀ ਲਾਲੀ ॥ ਕਵਨ ਰੰਗਿ ਤੂੰ ਭਈ ਗੁਲਾਲੀ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਤੁਮ ਹੀ ਸੁੰਦਰਿ ਤੁਮਹਿ ਸੁਹਾਗੁ ॥ ਤੁਮ ਘਰਿ ਲਾਲਨੁ ਤੁਮ ਘਰਿ ਭਾਗੁ ॥੨॥
ਤੂੰ ਸਤਵੰਤੀ ਤੂੰ ਪਰਧਾਨਿ ॥ ਤੂੰ ਪ੍ਰੀਤਮ ਭਾਨੀ ਤੁਹੀ ਸੁਰ ਗਿਆਨਿ ॥੩॥
ਪ੍ਰੀਤਮ ਭਾਨੀ ਤਾਂ ਰੰਗਿ ਗੁਲਾਲ ॥ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਸੁਭ ਦ੍ਰਿਸਟਿ ਨਿਹਾਲ ॥੪॥
ਸੁਨਿ ਰੀ ਸਖੀ ਇਹ ਹਮਰੀ ਘਾਲ ॥
ਪ੍ਰਭ ਆਪਿ ਸੀਗਾਰਿ ਸਵਾਰਨਹਾਰ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥ ਦੂਜਾ ॥

(ਰਾਗੁ ਆਸਾ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੩੮੪)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੩			੦
ਪ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਪ	ਮ	—	—	—
ਕ	ਵ	ਨ	ਬ	ਨੀ	ऽ	ਰੀ	ऽ	ऽ	ऽ
ਸ	ਗੁ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਰੁ	ਸ	—	—	—
ਤੇ	ऽ	ਰੀ	ऽ	ਲਾ	ऽ	ਲੀ	ऽ	ऽ	ऽ
ਨੁ	ਸ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਧੁ	ਪ	—	—	—
ਕ	ਵ	ਨ	ਰੰ	ऽ	ਗ	ਤੂੰ	ऽ	ऽ	ऽ
ਸਂ	ਸਂ	—	ਨੁ	ਸਂ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਮ	ਗੁ
ਭ	ਈ	ऽ	ਗੁ	ਲਾ	ऽ	ਲੀ	ऽ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਮ		ਨੁ							
ਗੁ	ਮ	ਧੁ	ਨੁ	ਸਂ	ਰੁਂ	ਸਂ	—	—	—
ਲਾ	ऽ	ਲ	ਚੋਂ	ऽ	ਲ	ਨਾ	ऽ	ऽ	ऽ
ਨੁ	—	ਸਂ	ਰੁਂ	ਨੁ	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ
ਤੋਂ	ऽ	ਤ	ਨ	ਸੋਂ	ਹਿ	ਆ	ऽ	ऽ	ऽ
ਨੁ	ਨੁ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਧੁ	ਪ	ਮ	—	ਗੁ
ਸੁ	ਰ	ਜ	ਨ	ਭਾ	ऽ	ਨੀ	ऽ	ऽ	ऽ
ਸ	ਗੁ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਰੁ	ਸ	—	—	—
ਤਾ	ऽ	ਮ	ਨ	ਮੋਂ	ਹਿ	ਆ	ऽ	ऽ	ऽ

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੨੩. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ, ਝਪਤਾਲ (ਲਗ-ਭਗ ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਕਰਵਤ ਭਲਾ ਨ ਕਰਵਟ ਤੇਰੀ ॥ ਲਾਗੁ ਗਲੇ ਸੁਨੁ ਬਿਨਤੀ ਮੇਰੀ ॥੧॥
ਹਉ ਵਾਰੀ ਮੁਖ ਫੇਰਿ ਪਿਆਰੇ ॥ ਕਰਵਟੁ ਦੇ ਮੋ ਕਉ ਕਾਹੇ ਕਉ ਮਾਰੇ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਜਉ ਤਨੁ ਚੀਰਹਿ ਅੰਗੁ ਨ ਮੋਰਉ ॥ ਪਿੰਡੁ ਪਰੈ ਤਉ ਪ੍ਰੀਤਿ ਨ ਤੋਰਉ ॥੨॥
ਹਮ ਤੁਮ ਬੀਚੁ ਭਇਓ ਨਹੀ ਕੋਈ ॥ ਤੁਮਹਿ ਸੁ ਕੰਤ ਨਾਰਿ ਹਮ ਸੋਈ ॥
ਕਹਤੁ ਕਬੀਰੁ ਸੁਨਹੁ ਰੇ ਲੋਈ ॥ ਅਬ ਤੁਮਰੀ ਪਰਤੀਤਿ ਨ ਹੋਈ ॥੪॥

(ਰਾਗੁ ਆਸਾ, ਸ੍ਰੀ ਕਬੀਰ ਜੀ, ਪੰਨਾ ੪੮੪)

ਅਸਥਾਈ

×		੨			०		੩		
ਪ	—	ਗੁਮ	ਪਧੁ	ਪਮ	ਮਧੁ	ਪਮ	ਗੁ	ਰੁ	ਸ
ਹਉ	ऽ	ਵਾऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਰੀऽ	ऽऽ	ਮੁ	ऽ	ਖ;
							ਗੁ		
ਸ	ਗੁ	—	ਮ	ਮਗੁ	ਗੁਮਪ	ਮ	ਰੁ	—	ਸ
ਫੇ	ऽ	ऽ	ਰ	ऽऽ	***	ਪਿ	ਆ	ऽ	ਰੇ
*	ਨੁਸ	ਧੁ	ਧੁ	ਧੁਪ	ਮਪ	ਮਪਧੁਨੁ	ਧੁਪ	ਮਧੁ	ਧ
*	ਕਰ	ਵ	ਟ	ਢੇऽ	ऽऽ	ऽऽऽ	ਮੋऽ	ऽऽ	ਕਉ
*	ਨੁਸ	ਮ	ਮ	ਮਗੁ	ਗੁਮ	ਗੁਮ,ਧੁ	ਮੰਮ	ਗੁਮੰ	ਮ
*	ਕਰ	ਵ	ਟ	ਢੇऽ	ऽऽ	ऽऽऽ	ਮੋऽ	ऽऽ	ਕਉ
ਸਂ	ਨੁ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਧੁਨੁ	ਸਂਨੁ	ਧੁਪ	ਮਗੁ	ਰੁਸ
ਕਾ	ऽ	ਹੇ	ऽ	ਕਉ	ਮਾऽ	ऽऽ	ਰੇऽ	ऽऽ	ऽऽ

ਅੰਤਰਾ

		ਨੁ							
ਧੁ	ਮ	ਧੁ	—	ਨੁ	ਸਂ	ਰੁਂ	ਸਂ	—	ਸਂ
ਕ	ਰ	ਵ	ऽ	ਤ	ਭਾ	ਲਾ	ऽ	ऽ	ਨ
ਸਂ	ਸਂਨੁ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਨੁਰੁਂ	ਸਂਨੁ	ਧੁ	ਪ	—
ਕ	ਰऽ	ਵ	ऽ	ਟ	ਤੇऽ	ऽऽ	ਰੀ	ऽ	ऽ
ਪ		ਗੁਂ	ਸਂ						
ਗੁਂ	—	ਰੁਂ	ਨੁ	ਨੁ	ਨੁਸਂ	ਸਂਗੁਂ	ਰੁਂਸਂ	ਨੁਰੁਂ	ਸਂ
ਲਾ	ऽ	ਗ	ऽ	ਗ	ਲੇऽ	ऽऽ	ਸੁऽ	ऽऽ	ਣ
ਸਂ	ਨੁ	ਸਂ	—	—	ਧੁਨੁ	ਸਂਨੁ	ਧੁਪ	ਮਗੁ	ਰੁਸ
ਬਿ	ਨ	ਤੀ	ऽ	ऽ	ਮੇऽ	ऽऽ	ਰੀऽ	ऽऽ	ऽऽ

ਨੋਟ :—ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਅਤੀ ਮਧੁਰ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੨੪. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ, ਇਕਤਾਲਾ (ਦਰੁੱਤ ਲਯ)

ਪੂਛਤ ਪਥਿਕ ਤਿਹ ਮਾਰਗਿ ਨ ਧਾਰੈ ਪਗਿ,
ਪ੍ਰੀਤਮ ਕੈ ਦੇਸ ਕੈਸੇ ਬਾਤਨ ਸੇ ਜਾਈਐ ॥
ਪੂਛਤ ਹੈ ਬੈਦ ਖਾਤ ਔਖਧਿ ਨ ਸੰਜਮ ਸੈ,
ਕੈਸੇ ਮਿਟੈ ਰੋਗ ਸੁਖ ਸਹਜਿ ਸਮਾਈਐ ॥
ਪੂਛਤਿ ਸੁਹਾਗਨਿ ਹੈ ਕਰਮਿ ਦੁਹਾਗਨਿ ਕੈ,
ਰਿਦੈ ਬਿਭਚਾਰ ਕਤ ਸਿਹਜਾ ਬੁਲਾਈਐ ॥
ਗਾਇ ਸੁਨੈ ਆਂਖੇ ਮੀਚੈ ਪਾਈਐ ਨ ਪਰਮ ਪਦੁ,
ਗੁਰੁ ਉਪਦੇਸ ਗਹਿ ਜੌ ਲੌ ਨ ਕਮਾਈਐ ॥ ੪੩੯ ॥

(ਕਬਿੱਤ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਮ											
ਗੁ	ਰ	—	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਗੁਰ	ਗੁ	ਰੁ	ਸਰੁ	ਨੁ	ਸ
ਪ੍ਰੀ	ऽ	ऽ	ਤ	ਮ	ਕੈ	ਦੇऽ	ऽ	ਸ	ਕੈऽ	ऽ	ਸੇ
ਮ	—	ਮ	—	—	ਮ	ਮ	ਪ	ਮਪ	ਧੁ	ਪ	ਮ
ਬਾ	ऽ	ਤਨ	ऽ	ऽ	ਸੇ	ਜਾ	ਈ	ਐऽ	ऽ	ऽ	ऽ;
ਸ											
ਨੁ	ਸ	—	ਗੁ	—	ਗੁ	ਮ	ਮ	—	ਮ	—	—
ਪੂੰ	ਛ	ऽ	ਤ	ऽ	ਪ	ਥਿ	ਕ	ऽ	ਤਿਹ	ऽ	ऽ
ਪ	ਪ	—	ਧੁ	—	ਨੁ	ਧੁ	ਧੁ	—	ਪ	—	ਮ
ਮਾ	ਰ	ऽ	ਗ	ऽ	ਨ	ਧ	ਰੈ	ऽ	ਪ	ऽ	ਗ

ਅੰਤਰਾ

ਮ			ਨੁ								
ਗੁ	ਮ	—	ਧੁ	—	ਨੁ	ਸਂ	—	ਰੁਂ	ਸਂ	—	ਸਂ
ਪੂ	ਛ	ऽ	ਤ	ऽ	ਹੈ	ਬੈ	ऽ	ਦ	ਖਾ	ऽ	ਤ
ਨੁ	ਨੁ	—	ਸਂ	—	ਰੁਂ	ਨੁ	ਸਂ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ	—
ਔ	ਖ	ऽ	ਧਿ	ऽ	ਨ	ਸੰ	ਜ	ਮ	ਸੈ	ऽ	ऽ;
ਪ	ਪ	—	ਪ	ਪ	—	ਪਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਪ	ਪ	—
ਕੈ	ਸੇ	ऽ	ਮਿ	ਟੈ	ऽ	ਰੋऽ	ऽ	ਗ	ਸੁ	ਖ	ऽ
ਮ	ਮ	ਮ	—	—	ਮ	ਮ	ਪ	ਮਪ	ਧੁ	ਪ	ਮ
ਸ	ਹ	ਜ	ऽ	ऽ	ਸ	ਮਾ	ਈ	ਐऽ	ऽ	ऽ	ऽ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੨੫. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ, ਤਾਲ ਚੰਚਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਜਿਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਸੁਨਹਿ ਕਰਨ ਨਾਦ ॥ ਜਿਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਪੇਖਹਿ ਬਿਸਮਾਦ ॥
ਜਿਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਬੋਲਹਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਰਸਨਾ ॥ ਜਿਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਸੁਖਿ ਸਹਜੇ ਬਸਨਾ ॥
ਜਿਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਹਸਤ ਕਰ ਚਲਹਿ ॥ ਜਿਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਸੰਪੂਰਨ ਫਲਹਿ ॥
ਜਿਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਪਰਮ ਗਤਿ ਪਾਵਹਿ ॥ ਜਿਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਸੁਖਿ ਸਹਜਿ ਸਮਾਵਹਿ ॥
ਐਸਾ ਪ੍ਰਭੁ ਤਿਆਗਿ ਅਵਰ ਕਤ ਲਾਗਹੁ ॥ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਨਾਨਕ ਮਨਿ ਜਾਗਹੁ ॥੬॥੮॥
(ਗਉੜੀ ਸੁਖਮਨੀ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੨੭੦)

ਅਸਥਾਈ

×			੨				੦			੩			
			ਸ	ਸ	ਰੁ	ਗੁ	ਰੁ	—	—	ਸ	—	—	—
			ਐ	ਸਾ	ਪ੍ਰ	ਭੁ	ਤਿਆ	ऽ	ऽ	ਗ	ऽ	ऽ	ऽ
		ਨੁ											
ਰੁਸ	ਨੁਸ	ਧੁ	ਸ	ਸ	ਰੁ	ਗੁ	ਰੁ	—	—	ਸ	—	—	—
ऽऽ	ऽऽ	ऽ;	ਐ	ਸਾ	ਪ੍ਰ	ਭੁ	ਤਿਆ	ऽ	ऽ	ਗ	ऽ	ऽ	ऽ
					ਪ			ਮ					
—	—	ਸ	ਪ	ਧੁ	ਮ	ਮ	ਮਪ	ਗੁ	ਮ	ਧੁਪ	ਨੁਧੁ	ਪ	—
ऽ	ऽ	ਅ	ਵ	ਰ	ਕ	ਤ	ਲਾऽ	ऽ	ऽ	ਗਹੁ	ऽऽ	ऽ	ऽ
							ਨੁ						
ਮ	—	—	ਗੁ	ਪ	ਪ	ਪ	ਧੁ	—	—	ਪ	—	—	—
ऽ	ऽ	ऽ	ਗੁ	ਰ	ਪ	ਰ	ਸਾ	ऽ	ऽ	ਦ	ऽ	ऽ	ऽ
					ਪ			ਮ					
—	—	ਪ	ਪ	ਧੁ	ਮ	ਮ	ਮਪ	ਗੁ	ਮ	ਧੁਪ	ਨੁਧੁ	ਮ	ਗੁ
ऽ	ऽ	ਨਾ	ਨ	ਕ	ਮ	ਨ	ਜਾऽ	ऽ	ऽ	ਗਹੁ	ऽऽ	ऽ	ऽ
		ਨੁ											
ਰੁਸ	ਨੁਸ	ਧੁ											
ऽऽ	ऽऽ	ऽ											

ਅੰਤਰਾ

							ਗੁ						
			ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਸਂ	ਰੁ	—	—	ਸਂ	—	—	—
			ਜਿ	ਹ	ਪ	ਰ	ਸਾ	ऽ	ऽ	ਦ	ऽ	ऽ	ऽ
						ਸਂ	ਨੁ						
—	—	—	ਨੁ	ਨੁ	ਧ	ਨੁ	ਧੁ	—	—	ਪ	—	—	—
ऽ	ऽ	ऽ	ਸੁ	ਨਹਿ	ਕਰ	ਨ	ਨਾ	ऽ	ऽ	ਦ	ऽ	ऽ	ऽ

							ਨ਼						
—	—	—	ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	ਧ਼	—	—	ਪ	—	—	—
ऽ	ऽ	ऽ	ਜਿ	ਹ	ਪ	ਰ	ਸਾ	ऽ	ऽ	ਦ	ऽ	ऽ	ऽ
					ਪ			ਮ					
—	—	ਪ	ਪ	ਧ਼	ਮ	ਮ	ਮਪ	ਗ਼	ਮ	ਧ਼ਪ	ਨ਼ਧ਼	ਮ	ਗ਼
ऽ	ऽ	ਪੇ	ਖਹਿ	ऽ	ਬਿ	ਸ	ਮਾऽ	ऽ	ऽ	ਦऽ	ऽऽ	ऽ	ऽ
		ਨ਼											
ਗ਼ਸ	ਨ਼ਸ	ਧ਼											
ऽऽ	ऽऽ	ऽ											

ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੨੬. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ, ਤਾਲ ਚੰਚਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਓਇ ਜੁ ਦੀਸਹਿ ਅੰਬਰਿ ਤਾਰੇ ॥ ਕਿਨਿ ਓਇ ਚੀਤੇ ਚੀਤਨਹਾਰੇ ॥੧॥
ਕਹੁ ਰੇ ਪੰਡਿਤ ਅੰਬਰੁ ਕਾ ਸਿਉ ਲਾਗਾ ॥ ਬੂਝੈ ਬੂਝਨਹਾਰੁ ਸਭਾਗਾ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਸੂਰਜ ਚੰਦੁ ਕਰਹਿ ਉਜੀਆਰਾ ॥ ਸਭ ਮਹਿ ਪਸਰਿਆ ਬ੍ਰਹਮ ਪਸਾਰਾ ॥੨॥
ਕਹੁ ਕਬੀਰ ਜਾਨੈਗਾ ਸੋਇ ॥ ਹਿਰਦੈ ਰਾਮੁ ਮੁਖਿ ਰਾਮੈ ਹੋਇ ॥੩॥

(ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ, ਸ੍ਰੀ ਕਬੀਰ ਜੀ, ਪੰਨਾ ੩੨੯)

ਅਸਥਾਈ

×			੨				੦			੩			
										ਸ		ਨ਼	
										ਨ਼	ਸ	ਧ਼	ਨ਼
										ਓ	ऽ	ਇ	ਜੁ
										ਸ		ਨ਼	
ਸ	ਰੁ	—	ਸ	—	—	—	—	—	—	ਨ਼	ਸ	ਧ਼	ਨ਼
ਦੀ	ऽ	ऽ	ਸਹਿ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ;	ਓ	ऽ	ਇ	ਜੁ
ਸ	—	ਸ	ਸ	ਰੁ	ਸ	ਨ਼	ਸ	ਗ਼	—	ਗ਼	—	—	—
ਦੀ	ऽ	ਸਹਿ	ਅੰ	ऽ	ਬ	ਰਿ	ਤਾ	ऽ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ऽ	ऽ
—	—	—	ਸ	ਗ਼	ਮ	ਪ	ਮਗ	ਮ	—	ਗ਼	—	—	—
*	*	*	ਕਿ	ਨਿ	ਓ	ਇ	ਚੀऽ	ऽ	ऽ	ਤੇ	ऽ	ऽ	ऽ
		ਰੁ										ਨ਼	
—	—	ਸ	ਸ	ਗ਼	ਮ	ਪ	ਮ	—	ਗ਼	ਰੁ	ਸ	ਧ਼	ਨ਼
ऽ	ऽ	ऽ	ਚੀ	ऽ	ਤ	ਨ	ਹਾ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ऽ	ਓਇ	ਜੁ

ਅੰਤਰਾ

			ਸ	ਸ	—	ਰ॒	ਗ॒	ਗ॒	ਮ				
			ਕ	ਹੁ	ऽ	ਰੇ	ਪੰ	ਡਿ	ਤ	ਮ	ਮ	ਮ	—
										ਅੰ	ਬ	ਰ	ऽ
							ਗ						
—	—	—	ਸ	ਗ॒	ਪ	ਮ	ਰ॒	—	—				
ऽ	ऽ	ऽ	ਕਾ	ऽ	ਸਿਉ	ऽ	ਲਾ	ऽ	ऽ	ਸ	—	—	—
										ਗਾ	ऽ	ऽ	ऽ
								ਨ॒					
—	—	—	ਪ	—	ਪ	—	ਪ	ਧ॒	—	ਪ	ਪ	ਮ	—
ऽ	ऽ	ऽ	ਬੂ	ऽ	ਝੈ	ऽ	ਬੂ	ऽ	ऽ	ਝ	ਨ	ऽ	ऽ
		ਰ॒										ਨ॒	
ਗ॒	—	ਸ	ਸ	ਗ॒	ਮ	ਪ	ਮ	—	ਗ॒	ਰ॒	ਸ	ਧ॒ੰ	ਨ॒
*	*	*	ਹਾ	ऽ	ਰ	ਸ	ਭਾ	ऽ	ਗਾ	ऽ	ऽ;	ਓਇ	ਜੁ

ਨੋਟ :—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ । ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਨੂੰ ਮੱਧਮ ਸੁਰ ਤੋਂ ਗਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ।

੨੭. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ, ਤਾਲ ਫਰੋਦਸਤ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਪ੍ਰੀਤਮ ਜਾਨਿ ਲੇਹੁ ਮਨ ਮਾਹੀ ॥
ਅਪਨੇ ਸੁਖ ਸਿਉ ਹੀ ਜਗੁ ਫਾਂਧਿਓ, ਕੋ ਕਾਹੂ ਕੋ ਨਾਹੀ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਸੁਖ ਮਹਿ ਆਨਿ ਬਹੁਤੁ ਮਿਲਿ ਬੈਠਤ, ਰਹਤ ਚਹੂੰ ਦਿਸਿ ਘੇਰੈ ॥
ਬਿਪਤਿ ਪਰੀ ਸਭ ਹੀ ਸੰਗੁ ਛਾਡਿਤ ਕੋਊ ਨ ਆਵਤ ਨੇਰੈ ॥੧॥
ਘਰ ਕੀ ਨਾਰਿ ਬਹੁਤ ਹਿਤੁ ਜਾ ਸਿਉ ਸਦਾ ਰਹਿਤ ਸੰਗਿ ਲਾਗੀ ॥
ਜਬ ਹੀ ਹੰਸ ਤਜੀ ਇਹ ਕਾਇਆ ਪ੍ਰੇਤ ਪ੍ਰੇਤ ਕਰ ਭਾਗੀ ॥੨॥
ਇਹ ਬਿਧਿ ਕੋ ਬਿਉਹਾਰੁ ਬਨਿਓ ਹੈ, ਜਾ ਸਿਉ ਨੇਹੁ ਲਗਾਇਓ ॥
ਅੰਤਿ ਬਾਰ ਨਾਨਕ ਬਿਨੁ ਹਰਿ ਜੀ ਕੋਊ ਕਾਮਿ ਨ ਆਇਓ ॥੩॥
(ਰਾਗੁ ਸੋਰਠਿ ਮਹਲਾ ੯, ਪੰਨਾ ੬੩੪)

ਅਸਥਾਈ

×		੨		੩		੪					੬		
						ਪ		ਪ					
						ਧ॒	ਪਮ	ਗ॒	ਰ	ਗ॒	ਰ॒	ਸ	ਰ॒
						ਪ੍ਰੀ	ਤਮ	ਜਾ	ਨ	ਲੇ	ਹੁ	ਮ	ਨ
								ਮ	ਮ				
ਮ	—	ਮ	—	—	—	—	—	ਗ॒	ਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਪ
ਮਾ	ऽ	ਹੀ	ऽ	ऽ	ऽ;	*	*	ਅ	ਪ	ਨੇ	ਸੁ	ਖ	ਸਿਉ

— ऽ	ਪ ਹੀ	ਧ॒ ਮ	ਨ॒ ਭ	ਧ॒ ਫੌ	— ऽ	ਪ ਧਿਓ	ਮ ऽ	ਗ॒ ਕੇ	ਪ ऽ	ਮ ਕਾ	ਗ॒ਰੇ॒ ਹੂऽ	ਸ ऽ	ਰੇ॒ ਕਉ
ਮ ਨਾ	— ऽ	ਮ ਹੀ	— ऽ	— ऽ	— ऽ								

ਅੰਤਰਾ

								ਮ ਗ॒ ਸੁ	ਗ॒ ਖ	ਮ ਮਹਿ	ਨ॒ ਧ॒ ਆ	ਧ॒ ਨ	ਨ॒ ਬ
ਸਂ ਹੁਤ	ਸਂ ਮਿ	ਸਂ ਲ	ਸਂ ਬੈ	ਸਂ ਠ	ਸਂ ਤ	— *	— *	ਨ॒ ਰਹ	ਨ॒ ਤ	ਨ॒ ਚ	ਸਂ ਹੂੰ	ਸਂ ਦਿ	ਰੇ॒ਂ ਸ
ਨ॒ ਘੰ	ਸਂ ऽ	ਨ॒ ऽ	ਧ॒ ਰੇ	ਪ ऽ	— ऽ	— *	— *	ਮ ਗ॒ ਬਿਪ	ਮ ਪ ਤ	ਪ ਪ	ਪ ਰੀ	ਪ ਸ	ਪ ਭ
ਪ ਹੀ	ਧ॒ ਸੰ	ਨ॒ ਗ	ਧ॒ ਛਾ	ਪ ਡਿ	ਪ ਤ	— *	— *	ਮ ਗ॒ ਕੋ	ਪ ਊ	ਮ ਨ	ਗ॒ਰੇ॒ ਆਂऽ	ਸ ਵ	ਰੇ॒ ਤ
ਮ ਨੇ	— ऽ	ਮ ਹੈ	— ऽ	— ऽ	— ऽ								

ਨੋਟ :—ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਨੂੰ ਭਾਈ ਸਮੁੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਇਹ 'ਟਿਯੂਨ' ਬਹੁਤ ਮਧੁਰ ਤੇ ਸ਼ੁੱਧ ਹੈ।

੨੮. ਰਾਗ ਭੈਰਵੀ, ਪੜਤਾਲ, ਤਾਲ ਧਮਾਰ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਹਮ ਘਰਿ ਸਾਜਨ ਆਏ ॥ ਸਾਚੈ ਮੇਲਿ ਮਿਲਾਏ ॥
ਸਹਜਿ ਮਿਲਾਏ ਹਰਿ ਮਨਿ ਭਾਏ, ਪੰਚ ਮਿਲੇ ਸੁਖੁ ਪਾਇਆ ॥
ਸਾਈ ਵਸਤੁ ਪਰਾਪਤਿ ਹੋਈ, ਜਿਸੁ ਸੇਤੀ ਮਨੁ ਲਾਇਆ ॥
ਅਨਦਿਨੁ ਮੇਲੁ ਭਇਆ ਮਨੁ ਮਾਨਿਆ, ਘਰ ਮੰਦਰਿ ਸੋਹਾਏ ॥
ਪੰਚ ਸਬਦ ਧੁਨਿ ਅਨਹਦ ਵਾਜੇ, ਹਮ ਘਰਿ ਸਾਜਨ ਆਏ ॥੧॥

(ਰਾਗੁ ਸੂਹੀ, ਛੰਤ ਮ: ੧, ਪੰਨਾ ੭੬੪)

ਅਸਥਾਈ

×					੨		੦			੩			
						ਮ						ਨ̣	
					ਸਰ̣	ਗ̣	ਰ̣	ਸ	ਰ̣	ਨ̣	ਸ	ਧ̣	ਨ̣
					ਹS	ਮ	ਘ	S	ਰ	ਸਾਂ	S	ਜਾਂ	ਨਾਂ
ਸ	—	ਸ	—	—	ਸ	ਰ̣	ਗ̣	ਮ	—	ਪ	ਧ̣	ਧ	ਮ
ਆ	S	ਏ	S	S	ਸਾ	S	ਚੋ	S	S	ਮੇ	S	ਲ	ਮਿ
ਗ̣	ਰ̣	ਸ	—	—									
ਲਾ	S	ਏ	S	S									

ਅੰਤਰਾ—ਸੂਲਫ਼ਾਕ (ਧਮਾਰ ਦੀ ਚੌਗੁਨ ਲਯ ਵਿਚ ਗਾਓ)

×		੦		੨		੩		੦	
ਮ		ਨ̣							
ਗ̣	ਮ	ਧ̣	ਨ̣	ਸਂ	ਰ̣ਂ	ਸਂ	—	—	—
ਸ	ਹ	ਜ	ਮਿ	ਲਾ	S	ਏ	S	S	S
						ਨ̣			
ਨ̣	ਨ̣	ਸਂ	ਰ̣ਂ	ਨ̣	ਸਂ	ਧ̣	—	ਪ	—
ਹ	ਰਿ	ਮ	ਨ	ਭਾ	S	ਏ	S	S	S;
ਪ	—	ਪ	ਪ	ਧ	ਧ̣	ਨ̣	ਧ̣	ਧ	—
ਪੰ	S	ਚ	ਮਿ	ਲੇ	S	ਸੁ	ਖ	ਪਾ	S
ਮ	ਗ̣	ਸ	ਰ̣	ਗ̣	ਰ̣	ਨ̣	ਸ	ਧ̣	ਨ̣
ਇਆ	S	ਹ	ਮ	ਘ	ਰ	ਸਾਂ	S	ਜਾਂ	ਨਾਂ ਆਏ . ਧਮਾਰ

ਸੰਚਾਰੀ—ਇਕਤਾਲਾ (ਧਮਾਰ ਦੀ ਚੌਗੁਨ ਵਿਚ ਗਾਓ)

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਸ	—	ਸ	—	—	ਰ̣	ਗ̣	-ਗ̣	ਮ	—	—	ਮ
ਸਾ	S	ਈ	S	S	S	ਵ	Sਸ	ਤ	S	S	ਧ
						ਗ					
ਮ	ਗ̣	ਪ	ਮ	—	—	ਰ̣	—	ਸ	—	—	—
ਰਾ	S	ਪ	ਤ	S	S	ਹੋ	S	ਈ	S	S	S;
ਸ	—	ਪ	—	ਪ	—	ਪ	ਧ̣	ਨ̣	—	ਧ̣	ਧ̣
ਜਿ	S	ਸ	S	ਸੇ	S	ਤੀ	S	S	S	ਮ	ਨ
ਪ	ਮ	ਪ	—	—	—	ਧ̣	ਪ	ਮ	ਗ̣	ਰ̣	ਸ
ਲਾ	S	ਇਆ	S	S	S	S	S	S	S	S	S

ਸ	—	ਪ	—	ਪ	—	ਪ	ਧ̱	ਨ̱	—	ਧ̱	ਧ̱
ਜਿ	S	ਸ	S	ਸੇ	S	ਤੀ	S	S	S	ਮ	ਨ
ਪ	—	ਮ	—	ਗ̱	ਗ̱	ਮ	ਮ	ਧ̱	—	ਨ̱	ਨ̱
ਲ਼ਾ	S	ਇਆ	S	ਅ	ਨ	ਦਿ	ਨ	ਮੇਂ	S	ਲ	ਭ

ਅਭੌਂਗ–ਤਿੰਨਤਾਲ (ਲਯ ਬਰਾਬਰ ਹੀ ਰਹੇਗੀ)

×				੨				੦				੩			
								ਮ				ਨ̱			
ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨ̱	ਰ̱ਂ	ਸਂ	—	ਗ̱	ਗ̱	ਮ	ਮ	ਧ̱	—	ਨ̱	ਨ̱
ਇਆ	S	ਮ	ਨ	ਮਾ	S	ਨਿਆ	S	ਅ	ਨ	ਦਿ	ਨ	ਮੇਂ	S	ਲ	ਭ
ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨ̱	ਰ̱ਂ	ਸਂ	—	ਨ̱	ਨ̱	—	ਨ̱	ਸਂ	ਸਂ	—	ਰ̱ਂ
ਇਆ	S	ਮ	ਨ	ਮਾ	S	ਨਿਆ	S	ਘ	ਰ	S	ਮੇਂ	ਦ	ਰ	S	ਸੇ
														ਸਂ	
ਸਂ	ਨ̱	ਸਂ	ਨ̱	ਧ̱	—	ਪ	—	ਗ̱ਂ	—	ਗ̱ਂ	ਗ̱ਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਨ̱	ਨ̱
ਹਾ	S	S	S	ਏ	S	S	S	ਪੰ	S	ਚ	ਸ	ਬ	ਦ	ਧ̱	ਨਿ
ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਗ̱ਂ	ਰ̱ਂ	—	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰ̱ਂ	ਸਂ	ਨ̱	ਪ	ਧ̱
ਅ	ਨ	ਹ	ਦ	ਵਾ	S	ਜੇ	S	'ਹ	ਮ	ਘ	ਰ	ਸਾ	S	ਜ	ਨ
ਸਂ	ਨ̱	ਧ̱	ਪ	ਮ	ਗ̱	ਰ̱	ਸ	ਸ	ਰ̱	ਮ	ਗ̱	ਰ̱	ਸ	ਧ̱	ਨ̱
ਆ	S	S	S	ਏ	S	S	S'	ਹ	ਮ	ਘ	ਰ	ਸਾ	S	ਜਂ	ਨਂ

ਤਾਲ–ਧਮਾਰ ਦੀ ਅਸਥਾਈ ਕਹਿ ਕੇ (ਸਮ) ਤੇ ਮੁਕਾਓ ।

×													
						ਮ						ਨ̱	
ਸ	—	ਸ	—	—	ਸਰ̱	ਗ̱	ਰ̱	ਸ	ਰ̱	ਨ̱	ਸ	ਧ̱ਂ	ਨ̱
ਆ	S	ਏ	S	S	ਹS	ਮ	ਘ	S	ਰ	ਸਾਂ	S	ਜਂ	ਨਂ

ਆਏ...

ਨੋਟ :—ਪੜਤਾਲ ਗਾਉਣ ਸਮੇਂ ਤਾਲ ਦੀ ਲਯ ਵਲ ਉਚੇਚਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖੋ ।
ਭਾਵ —ਪੜਤਾਲ ਵਿਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਤਾਲ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੀ ਲਯ ਨਾਲ ਮਿਲਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ । (ਸੁਰ ਰਚਨਾ 'ਟਿਯੂਨ' ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

—ਭੈਰਵੀ ਰਾਗ ਸਮਾਪਤ—

ਰਾਗ ਸਾਰੰਗ

ਵਾਦੀ—ਰ	ਠਾਟ—ਕਾਫੀ	ਸਮਾਂ— ਦਿਨ ਦੂਜਾ ਪਹਿਰ (ਦੁਪਹਿਰ)
ਸੰਵਾਦੀ—ਪ	ਜਾਤੀ— ਓਡਵ-ਓਡਵ	ਵਿਸ਼ੇਸ਼— ਇਸ ਨੂੰ ਬਿੰਦ੍ਰਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ ਭੀ ਆਖਦੇ ਹਨ ।

ਆਰੋਹ —ਨ਼ ਸ, ਰ, ਮ ਪ, ਨ ਸਂ ।

ਅਵਰੋਹ—ਸਂ, ਨ਼ ਪ, ਮ ਰ, ਸ ।

ਪੁਰਾਤਨ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਸਾਰੰਗ ਦੇ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਲਿਖੇ ਹਨ । ਜਿਵੇਂ :—ਸ਼ੁੱਧ ਸਾਰੰਗ, ਮਧਮਾਦ ਸਾਰੰਗ, ਬਿੰਦ੍ਰਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ, ਮੀਏਂ ਕੀ ਸਾਰੰਗ, ਸਾਮੰਤ ਸਾਰੰਗ, ਵਡਹੰਸ ਸਾਰੰਗ ਆਦਿ । ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਸਾਰੰਗ' ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬ੍ਰਿਦ੍ਰਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ ਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ । ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸਾਰੰਗ ਰਾਗ ਗਾਉਣ ਲਈ ਕਹੋ ਤਾਂ ਉਹ ਬਿੰਦ੍ਰਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ ਹੀ ਆਰੰਭ ਕਰੇਗਾ । ਇਸ ਲਈ ਸਾਰੰਗ ਕਹਿਣ ਤੇ ਬਿੰਦ੍ਰਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ ਦਾ ਹੀ ਅਰਥ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਭਾਵੇਂ ਸਾਰੰਗ ਕਹੋ ਜਾਂ 'ਬਿੰਦ੍ਰਾਬਨੀ' ਸਾਰੰਗ', ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਭਾਵ ਇਕ ਹੀ ਹੈ । ਜਿਵੇਂ, 'ਦਰਬਾਰੀ' ਜਾਂ ਦਰਬਾਰੀ ਕਨੜਾ ਅਤੇ 'ਟੋਡੀ' ਜਾਂ ਮੀਏਂ ਕੀ ਟੋਡੀ ਦਾ ਇਕ ਹੀ ਅਰਥ ਹੈ, ਤਿਵੇਂ ਸਾਰੰਗ ਜਾਂ 'ਬਿੰਦ੍ਰਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ' ਇਕ ਹੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ ।

ਸਾਰੰਗ ਰਾਗ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਕਾਫੀ ਠਾਟ ਤੋਂ ਮੰਨੀ ਗਈ ਹੈ । ਕਈ ਵਿਦਵਾਨ ਇਸ ਨੂੰ ਖਮਾਜ ਠਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਮੰਨਦੇ ਹਨ । ਪਰ ਸਾਰੰਗ ਦੇ ਕੁਝ ਪ੍ਰਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਕੋਮਲ ਗੰਧਾਰ ਭੀ ਲਗਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਠਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਮੰਨਣਾ ਹੀ ਵਧੇਰੇ ਠੀਕ ਹੈ ।

ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ 'ਰਿਖਭ' ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ 'ਪੰਚਮ' ਹੈ, ਗੰਧਾਰ-ਧੈਵਤ ਸੁਰ ਵਰਜਿਤ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਹ ਓਡਵ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ । ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ (ਮੱਧ ਦਿਨ) ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਹੈ । ਮਧਮਾਦ ਸਾਰੰਗ ਤੇ ਬਿੰਦ੍ਰਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ ਦੋਵੇਂ ਸਮਪਰਕ੍ਰਿਤਿਕ ਰਾਗ ਹਨ, ਪਰ ਮਧਮਾਦ ਸਾਰੰਗ ਵਿਚ ਕੋਮਲ ਨਿਖਾਦ ਹੀ ਲਗਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਿੰਦ੍ਰਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ ਵਿਚ (ਤੀਵਰ-ਕੋਮਲ) ਦੋਵੇਂ ਨਿਖਾਦ ਲਗਦੇ ਹਨ । ਭਾਵ—ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਤੀਵਰ ਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਕੋਮਲ ਨਿਖਾਦ ਲਗਦਾ ਹੈ । ਇਸ ਦੇ ਪੂਰਵਾਂਗ ਵਿਚ "ਨ਼ਸ, ਰ; ਮਰ, ਪ ਮ ਰ, ਸ" ਅਤੇ ਉਤ੍ਰਾਂਗ ਵਿਚ "ਪ, ਨ਼ਪ, ਮਰ", ਇਹ ਤਾਨ ਬਾਰ ਬਾਰ ਲਗਦੀ ਹੈ । ਅੰਤਰੇ ਦਾ ਉਠਾਵ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਸਮੇਂ "ਮਪ, ਨ਼ਪ, ਨ…ਸਂ" ਇੰਜ ਨਿਖਾਦ ਤੇ ਥੋੜਾ ਰੁਕਨ ਨਾਲ ਤਾਰ ਖੜਜ ਅਧਿਕ ਸੁੰਦਰ ਮਲੂਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ।

ਇਹ ਰਾਗ ਇਤਨਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ ਕਿ ਸਭ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਦੇ ਲੋਗ ਇਸ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹਨ ਅਤੇ ਅਨੇਕ ਲੋਕ-ਗੀਤਾਂ ਦੀਆਂ ਧੁਨਾਂ ਇਸ ਰਾਗ ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹਨ । ਭਾਵ —ਲੋਕ-ਗੀਤਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਧਾਰਣ ਧੁਨਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸੰਗੀਤ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਦੀਆਂ ਗਾਇਨ ਸ਼ੈਲੀਆਂ ਇਸ ਵਿਚ ਭਲੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਗਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ । ਇਹ ਸਰਲ, ਮਧੁਰ ਤੇ ਲੋਕ-ਪ੍ਰਿਅ ਰਾਗ ਹੈ ।

ਸੁਰ-ਵਿਸਥਾਰ (ਆਲਾਪ)

੧. ਸ—ਰਨ੍ਹ, ਸ; (ਸ) ਨ੍ਹ ਪ੍ਹ, ਨ੍ਹ—ਸ, ਨ੍ਹਸਨ੍ਹਪ੍ਹ, ਪ੍ਹਨ—ਸ—ਸਰ, (ਸ) ਨ੍ਹਪ੍ਹ, ਮ੍ਹਪ੍ਹ, ਨ੍ਹ—ਸ

ਨ੍ਹਸਰ, ਸਰਮਰ, ਰ ਮਰ, ਨ੍ਹ—ਸ ।

੨, ਸ—ਰ, ਰਸਨ੍ਹਸ, ਨ੍ਹ—ਪ੍ਹ, ਨ੍ਹ—ਸ, ਪ੍ਹਨ੍ਹਸ, ਨ੍ਹਸਰ, ਰ—ਮ, ਮਰ, ਨ੍ਹ—ਸ, ਨ੍ਹ—ਮ੍ਹਪ੍ਹ ਨ੍ਹ—ਸ,

ਪ੍ਹਨ੍ਹਸਰ, ਨ੍ਹ ਪ੍ਹ, ਨ੍ਹਨ੍ਹਪ੍ਹ, ਮ੍ਹਪ੍ਹਨ੍ਹ—ਸ, ਰ—ਮ ਰ—ਸ, ਪ੍ਹਨ੍ਹਸਰਮਰ, ਮ—ਰ, ਸਨ੍ਹਪ੍ਹ, ਨ੍ਹਮ੍ਹਪ੍ਹਨ੍ਹ,

ਸ— ।

੩: ਸ—ਪ੍ਹਨ੍ਹਸਰ, ਮ-ਰ, ਰਮਰਸਨ੍ਹਪ੍ਹ, ਨ੍ਹਸਰ, ਰ; ਮ-ਰ, ਰਮਪਰ—ਰ ਮਪ, ਮਰ, ਸ—ਸਰਮਪਮਰ;

ਰਮਪ, ਮਪ, ਮਰਸਨ੍ਹਸਰ—ਰਮਪਰ, ਰਮਰਸਨ੍ਹਪ੍ਹਮ੍ਹਪ੍ਹਨ੍ਹ—ਸ, ਰ ਮਪ—ਮਪ, ਮਪਨ੍ਹਪ, ਰਮਪਨ੍ਹਮਪ

—(ਪ) ਰ, ਮਪ ਰ, ਰਮਪ ਰ—ਨ੍ਹਸ—ਸਰਮਪ, ਮਪਨ੍ਹਪ, ਨ੍ਹਨ੍ਹਪ, ਮਪਮਰ, ਰਮਪਰ, ਨ੍ਹ-ਸ— ।

੪. ਸ—ਨ੍ਹਸਰਮਪਨ੍ਹਪ, ਨ੍ਹਨ੍ਹਪਮਪਮਰਮਪ—ਮਪਨ੍ਹਮਪਨ੍ਹਨ੍ਹਪਮਰ, ਰਮਪਨ੍ਹਪਮਰ, ਨ੍ਹ—ਸ, ਰਮਪਨ੍ਹ,

ਪਨ੍ਹਮਪ, ਪਨ੍ਹਸੰਨ੍ਹਪ, ਮਪਨ੍ਹਮਪਨ—ਸੰ, (ਸੰ) ਨ੍ਹ-ਪ, ਨ੍ਹਨ੍ਹਮਪਨ—ਸੰ, ਪਨ੍ਹਪ, ਮਪਨ੍ਹਮਪਨ੍ਹਪਮਰ,

ਰਮਪਨ੍ਹ, ਪਨ੍ਹਪ੍ਹਮਰ, ਨ੍ਹਸ—ਨ੍ਹਸਰਮਰਸ, ਨ੍ਹਸਰਮਪਨ੍ਹਪ, ਮਪਨ੍ਹਮਪਨ—ਸੰ, ਨਸੰਪਨ੍ਹ-ਪ, ਨ੍ਹਨ੍ਹਪ,

ਰਮਪਨ੍ਹਮਪਨ—ਸੰ, (ਸੰ) ਨ੍ਹ-ਪ, ਮਪਨਸੰਰੰਨਸੰਨ੍ਹਨ੍ਹਪ, ਰਮਪਨ੍ਹਪ, ਨ੍ਹਨ੍ਹਪਮਰ, ਰਮਪਨ੍ਹਪਮਰਨ੍ਹ, ਸ- ।

੫. ਮ, ਪ, ਨ੍ਹਪ, ਮਪਨ—ਸੰ, ਪਨਸੰਪਸੰ, ਪਨਸੰਰੰ, ਨਸੰਨ੍ਹਪ, ਮਪਨ੍ਹਮਪਨ—ਸੰ, ਨਸੰਰੰਨਸੰ, ਨ੍ਹ ਨ੍ਹਪ,

ਰਮਪ, ਨ੍ਹਮਪਨ—ਸੰ, ਨਸੰਟੰ, ਰੰਮੰਰੰ, ਮਪਨਸੰਰੰਮੰਰੰ, ਨਸੰਰੰਨਸੰਨ੍ਹਪ, ਮਪਨ—ਸੰ, ਮਪਨਸੰਰੰ, ਰੰਮੰਰੰ,

ਰੰਮੰ, ਮੰਰੰ, ਨ, ਸੰ—ਨਸੰਰੰ, ਰੰ-ਸੰ, ਰੰਰੰਸੰਨਸੰ, ਨ੍ਹਪਮਪਨਸੰਰੰਮੰਰੰ, ਰੰਮੰਪੰਰੰ, ਰੰਮੰਰੰਨਸੰ, ਨਸੰਰੰਨਸੰਨ੍ਹਪ,

ਮਪਨ੍ਹਮਪਨ-ਸੰ, ਨਸੰਰੰਮੰਰੰ, ਮੰਪੰਮੰਰੰ, ਰੰਮੰਰੰਸੰਨਸੰਰੰਸੰਨ੍ਹਪਮਪਨ੍ਹਨ੍ਹਪਮਰ, ਨ੍ਹ-ਸ, ਨ੍ਹਸਰਮਪਨ੍ਹਮਪਨਸੰਰੰ
ਮੰਰੰਸੰ, ਨਸੰਰੰਸੰਨ੍ਹਪ, ਮਪਨ੍ਹਨ੍ਹਪਮਰਰਸ ।

ਸਾਰੰਗ ਦੀਆਂ ਤਾਨਾਂ (ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਨੰ: ੧)

ਅਸਥਾਈ

	×	੨	੦	੩
			ਪਨ਼ ਮੋਂS	ਮ ਪ ਰ — ਸ ਹਨ ਘ S ਰ
੧.	* ਨ਼ਸ ਰਮ ਪਨ਼	ਮਪ ਨਸਂ ਰਂਸਂ ਨ਼ਪ	ਮਪ ਰਰ ਸਸ, ਮੋਂS	ਹਨ . . .
੨.	. . . . ਰਮ ਪਨ਼ ਮਪ ਨਸਂ	. . . . ਰਂਸਂ ਨ਼ਪ ਮਪ ਨ਼ਨ਼	. . . . ਪਮ ਰਰ ਸਸ. ਮੋਂS	ਨ਼ਸ ਰਮ ਰਸ ਨ਼ਸ ਹਨ ਘ . .
੩.	. . . . ਨਸਂ ਰਂਮਂ ਰਂਰਂ ਸਂਸਂ	. . . . ਪਨ਼ ਪਮ ਰਰ ਨ਼ਸ	ਸਰ ਮਪ ਰਮ ਪਨ਼ ਰਮ ਰਸ ਨ਼ਸ ਮੋਂS	ਮਪ ਨਸਂ ਪਨ ਸਂਰਂ ਹਨ ਘ S ਰ
੪.	. . . . ਸਂਰਂ ਨਸਂ ਰਂਮਂ ਸਂਰਂ	. . ਸਰ ਨ਼ਸ ਨਸਂ ਪਨ਼ ਮਪ ਰਮ	ਰਮ ਸਰ ਮਪ ਰਮ ਸਰ ਨ਼ਸ ਰਮ, ਮੋਂS	ਪਨ਼ ਮਪ ਨਸਂ ਪਨ ਹਨ . . .
੫.	. . ਨ਼ਸ ਰ,ਸ ਰਂਸਂ ਨਸਂ ਨ਼,ਪ ਨ਼ਪ	ਰਮ ਰਮ ਪ,ਮ ਪਨ਼ ਮਪ ਮ,ਰ ਮਰ ਸਰ	ਪਨ ਸਂ,ਨ ਸਂਰਂ ਸਂਰਂ ਸ,ਨ਼ ਸਰ ਮਪ ਮੋਂS	ਮਂ,ਰਂ ਮਂਪਂ ਰਂਮਂ ਰਂ,ਸਂ ਹਨ . . .
੬.	. . . . ਰਰ, ਨ਼ਨ਼ ਪ,ਨ਼ ਨ਼ਪ ਮਪ, ਸਂਨ਼ ਪਨ਼, ਰਂਸਂ	. . . . ਮਪ, ਰਂਰਂ ਸਂ,ਰਂ ਰਂਸਂ ਨਸਂ, ਮਂਰਂ ਸਂਰਂ, ਸਂਨ਼	. . . . ਰਂਰਂ, ਨਸਂ ਨ਼ਪ, ਮਰ ਪਮ ਰਸ ਨ਼ਸ ਮੋਂS	. ਰਰ ਸ,ਰ, ਰਸ ਸਰ, ਪਮ ਰਮ, ਨ਼ਪ ਹਨ . . .

ਅੰਤਰਾ

	ਧ ਮ ਮ ਮ ਮ	ਨ਼ ਪ — ਨ ਨ		
੧.	ਨਿ ਕ ਟ ਸੁ	ਨਹੁ S ਅ ਰ	ਨਸਂ ਰਂਸਂ ਨ਼ਪ ਮਪ	ਰਰ ਨ਼ਸ ਰਮ ਪਨ਼,
੨.	. . . .	ਨਸਂ ਰਂਸਂ ਨ਼ਪ ਮਪ	ਨ਼ਨ਼ ਪਮ ਰਰ ਸਸ	ਨ਼ਸ ਰਮ ਪਨ਼ ਮਪ
੩.	ਮਪ ਨਸਂ ਰਂਮਂ ਰਂਸਂ	ਨਸਂ ਰਂਰਂ ਸਂਸਂ ਨ਼ਨ਼	ਪਮ ਰਰ ਸਸ ਨ਼ਸ	ਰਮ ਪਨ਼ ਮਪ ਨਸਂ,
੪.	. . . . ਪਮ ਮਰ ਮਮ ਰਸ	, . . . ਨ਼ਸ ਹਸ ਸਰ ਮਰ	ਨਸਂ ਰਂਮਂ ਰਂਰਂ ਪਨ ਰਮ ਪਮ ਮਪ ਨ਼ਪ	ਸਂਸਂ ਨ਼ਪ ਮਪ ਨ਼ਨ਼ ਪਨ ਸਂਨ ਨਸਂ ਰਂਸਂ,
੫.	ਪਨ ਸਂ,ਪ ਨਸਂ ਪਨ ਮਂਮਂ ਰਂਸਂ ਸਂਸਂ ਨ਼ਪ	ਸਂਰਂ ਨਸਂ ਪਨ਼ ਮਪ ਨ਼ਨ਼ ਪਮ ਪਪ ਮਰ	ਰਮ ਸਰ ਨ਼ਸ S ਮਮ ਰਸ ਸਰ ਮ,ਰ	ਨਸਂ ਰਂ,ਨ ਸਂਰਂ ਨਸਂ ਮਪ ਮਪ ਨ਼,ਪ ਨਸਂ,
੬.	. . . . ਰਰ ਸਰ, ਮਮ ਰਮ, ਨ਼ਨ਼ ਪਨ਼ ਪਮ ਰਮ,	. . . . ਮਪ ਮਪ, ਨ਼ਨ਼ ਪਨ਼, ਪਪ ਮਪ ਮਰ / ਸਰ,	ਰਂਰਂ ਸਂ,ਤਂ ਰਂਸਂ ਰਂਰਂ ਸਂਸਂ ਨਸਂ, ਰਂਰਂ ਸਂਰਂ, ਪਨ਼ ਮਪ ਨਸਂ ਪਨ਼	ਸਂਨ਼ ਪਮ ਰਸ ਨ਼ਸ, ਮਂਮਂ ਰਂਮਂ ਰਂਸਂ ਨਸਂ, ਮਪ ਨਸਂ ਪਨ਼ ਮਪ

੧. ਰਾਗ ਸਾਰੰਗ (ਬਿੰਦ੍ਰਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ), ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਮੋਹਨ ਘਰਿ ਆਵਹੁ ਕਰਉ ਜੋਦਰੀਆ ॥
ਮਾਨੁ ਕਰਉ ਅਭਿਮਾਨੈ ਬੋਲਉ ਭੂਲ ਚੂਕ ਤੇਰੀ ਪ੍ਰਿਅ ਚਿਰੀਆ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਨਿਕਟਿ ਸੁਨਉ ਅਰੁ ਪੇਖਉ ਨਾਹੀ, ਭਰਮਿ ਭਰਮਿ ਦੁਖ ਭਰੀਆ ॥
ਹੋਇ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਗੁਰ ਲਾਹਿ ਪਾਰਦੋ ਮਿਲਉ ਲਾਲੁ ਮਨੁ ਹਰੀਆ ॥੧॥
ਏਕ ਨਿਮਖ ਜੇ ਬਿਸਰੈ ਸੁਆਮੀ ਜਾਨਉ ਕੋਟਿ ਦਿਨਸ ਲਖ ਬਰੀਆ ॥
ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਕੀ ਭੀਰ ਜਉ ਪਾਈ ਤਉ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਸੰਗਿ ਮਿਰੀਆ ॥੨॥

(ਰਾਗੁ ਸਾਰੰਗ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੨੦੯)

ਅਸਥਾਈ

×				੨				੦				੩			
											ਪ				
											ਨੁ	ਪ	ਮਰ	—	ਸ
											ਮੋ	ਹਨ	ਘS	S	ਰ
ਮ								ਮ							
ਰ	—	—	ਸ	ਰ	ਮ	ਪਨੁ	ਪ	ਰ	ਰ	ਸ	—	ਨ਼	-	ਨ਼	ਨ਼
ਆ	S	S	ਵਹੁ	ਕ	ਰਉ	SS	ਜੋ	ਦ	ਰੀ	ਆ;	S	ਮਾ	S	ਨ	ਕ
ਸ	—	ਮ	ਰ	ਮ	—	ਪ	—	ਪ	ਨੁ	ਪ	—	ਮ	—	ਪ	—
ਰਉ	S	ਅ	ਭਿ	ਮਾ	S	ਨੈ	S	ਬੋ	S	ਲਉ	S	ਭੁ	S	ਲ	S
ਨ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂਰਂ	ਸਂਨੁ	ਪਨੁ	ਪਮ	ਰਮ	ਰਸ	ਨ਼ਸ					
ਚੂ	S	ਕ	ਤੇ	ਰੀS	SS	ਪ੍ਰਿS	ਅS	ਚਿS	ਰੀS	ਆS					

ਅੰਤਰਾ

×				੨				੦				੩			
ਪ				ਨੁ											
ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਨ	—	ਸਂ	—
ਨਿ	ਕ	ਟ	ਸੁ	ਨਉਂ	S	ਅ	ਰ	ਪੇ	S	ਖਉ	S	ਨਾ	S	ਹੀ	S
ਨ	ਨ	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂਰਂ	ਮਂ	—	—	ਪ	ਨੁ	ਪ	—
ਭ	ਰ	ਮ	ਭ	ਰ	ਮ	ਦੂ	ਖ	ਭS	ਰੀ	S	S	ਆ	S	S	S
ਪ	ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਮਂਰਂ	ਮਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਨੁ	ਪ	—
ਹੋ	S	ਇ	ਕ੍ਰਿ	ਪਾS	ਲ	ਗੁ	ਰ	ਲਾ	S	ਹਿ	ਪਾ	S	ਰ	ਦੋ	S
											ਪ				
ਮ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਪਨੁ	ਪਮ	ਰਸ	ਨੁ	ਪ			
ਮਿ	ਲਉ	S	ਲਾ	S	ਲ	ਮ	ਨ	ਹS	ਰੀS	ਆS,	ਮੋ	ਹਨ ਘਰ...			

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੨. ਰਾਗ ਸਾਰੰਗ (ਬਿੰਦ੍ਰਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ), ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਅਪੁਨੇ ਠਾਕੁਰ ਕੀ ਹਉ ਚੇਰੀ ॥
ਚਰਨ ਗਹੇ ਜਗ ਜੀਵਨ ਪ੍ਰਭ ਕੇ ਹਉਮੈ ਮਾਰਿ ਨਿਬੇਰੀ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਪੂਰਨ ਪਰਮਜੋਤਿ ਪਰਮੇਸਰ ਪ੍ਰੀਤਮ ਪ੍ਰਾਨ ਹਮਾਰੇ ॥
ਮੋਹਨ ਮੋਹਿ ਲੀਆ ਮਨੁ ਮੇਰਾ ਸਮਝਸਿ ਸਬਦੁ ਬੀਚਾਰੇ ॥੧॥
ਮਨਮੁਖ ਹੀਨ ਹੋਛੀ ਮਤਿ ਝੂਠੀ ਮਨਿ ਤਨਿ ਪੀਰ ਸਰੀਰੇ ॥
ਜਬ ਕੀ ਰਾਮ ਰੰਗੀਲੈ ਰਾਤੀ ਰਾਮੁ ਜਪਤ ਮਨੁ ਧੀਰੇ ॥੨॥
ਹਉਮੈ ਛੋਡਿ ਭਈ ਬੈਰਾਗਨਿ ਤਬ ਸਾਚੀ ਸੁਰਤਿ ਸਮਾਨੀ ॥
ਅਕੁਲ ਨਿਰੰਜਨ ਸਿਉ ਮਨੁ ਮਾਨਿਆ ਬਿਸਰੀ ਲਾਜ ਲੋਕਾਨੀ ॥੩॥
ਭੂਰ ਭਵਿਖ ਨਾਹੀ ਤੁਮ ਜੈਸੇ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਪ੍ਰਾਨ ਅਧਾਰਾ ॥
ਹਰਿ ਕੈ ਨਾਮਿ ਰਤੀ ਸੋਹਾਗਨਿ ਨਾਨਕ ਰਾਮ ਭਤਾਰਾ ॥੪॥

(ਰਾਗੁ ਸਾਰੰਗ ਚਉਪਦੇ ਮ: ੧, ਪੰਨਾ ੧੧੯੭)

ਅਸਥਾਈ

×				੨				੦				੩			
													ਪਨੁ	ਮ	ਪ
													ਅऽ	ਪ	ਨੇ
ਨ								ਮ							
ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਰ	—	ਸ	—	—	ਪਨੁ	ਮ	ਪ
ਠਾ	ऽ	ਕੁ	ਰ	ਕੀ	ऽ	ਹਉ	ऽ	ਚੇ	ऽ	ਰੀ	ऽ	ऽ)	ਅऽ	ਪ	ਨੇ
ਨ				ਪ				ਮ							
ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਰ	—	ਸ	—	ਨ਼	ਨ਼	ਸ	ਸ
ਠਾ	ऽ	ਕ਼	ਰ	ਕੀ	ऽ	ਰਉ	ऽ	ਚੇ	ऽ	ਰੀ	ऽ	ਚ	ਰ	ਨ	ਗ
ਮ															
ਰ	—	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਪ	ਪ	ਪ	ਨੁ	ਪ	—	ਮ	—	ਪ	—
ਹੇ	ऽ	ਜ	ਗ	ਜੀ	ऽ	ਵ	ਨ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਕੇ	ऽ	ਹਉ	ऽ	ਮੈ	ऽ
ਨ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਨਸਂ	ਰਂਸਂ	ਪਨੁ	ਪਮ	ਰਸ	ਨ਼ਸ	—			
ਮਾ	ऽ	ਰ	ਨਿ	ਬੇ	ऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਰੀऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	*			

ਅੰਤਰਾ

ਪ				ਪ											
ਮ	—	ਪ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ
ਪੂ	ऽ	ਰ	ਨ	ਪ	ਰ	ਮ	ਜੋ	ऽ	ਤ	ਪ	ਰ	ਮੇ	ऽ	ਸ	ਰ
												ਪ			
ਨ	—	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁ	—	ਪ	—
ਪ੍ਰੀ	ऽ	ਤ	ਮ	ਪ੍ਰਾ	ऽ	ਨ	ਹ	ਮਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ऽ	ऽ

				ਮਂ											
ਰਂ	—	ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਮਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ਼	—	ਪ	—
ਮੋ	ऽ	ਹ	ਨ	ਮੋ	ऽ	ਹਿ	ਲੀ	ਆ	ऽ	ਮ	ਨ	ਮੋ	ऽ	ਰਾ	ऽ
ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਨਸਂ	ਰਂਸਂ	ਨ਼ਪ	ਮਨ	ਮ			
ਸ	ਮ	ਝ	ਸ	ਸ	ਬ	ਦ	ਬੀ	ਚਾऽ	ऽऽ	ਰੇऽ	ऽऽ	ऽ,	ਅਪਨੇ...		

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ। (ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੩. ਰਾਗ ਸਾਰੰਗ (ਬਿੰਦ੍ਰਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ), ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਮ ਲਯ)

ਕਿਉ ਜੀਵਨੁ ਪ੍ਰੀਤਮ ਬਿਨੁ ਮਾਈ ॥
ਜਾ ਕੇ ਬਿਛੁਰਤ ਹੋਤ ਮਿਰਤਕਾ ਗ੍ਰਿਹ ਮਹਿ ਰਹਨੁ ਨ ਪਾਈ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਜੀਅ ਹੀਅ ਪ੍ਰਾਨ ਕੋ ਦਾਤਾ ਜਾ ਕੈ ਸੰਗਿ ਸੁਹਾਈ ॥
ਕਰਹੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸੰਤਹੁ ਮੋਹਿ ਅਪਨੀ ਪ੍ਰਭ ਮੰਗਲ ਗੁਣ ਗਾਈ ॥੧॥
ਚਰਨ ਸੰਤਨ ਕੇ ਮਾਥੇ ਮੇਰੇ ਊਪਰਿ ਨੈਨਹੁ ਧੂਰਿ ਬਾਂਛਾਈ ॥
ਜਿਹ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਮਿਲੀਐ ਪ੍ਰਭ ਨਾਨਕ ਬਲਿ ਬਲਿ ਤਾ ਕੈ ਹਉ ਜਾਈ ॥੨॥

(ਰਾਗੁ ਸਾਰੰਗ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੨੦੭)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
														ਨ	
														ਸਂ	—
														ਕਿਉ	ऽ
								ਮ							
ਨ਼	ਪ	ਪ	ਪਮ	ਰ	ਮ	ਪ	ਮ	ਰ	—	—	—	ਸ	—	—	—
ਜੀ	ਵ	ਨ	ਪ੍ਰੀऽ	ਤ	ਮ	ਬਿ	ਨ	ਮਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਈ	ऽ,	ऽ	ऽ
ਨ਼	—	ਸ	—	ਰ	ਰ	ਸ	ਸ	ਨ਼	ਪ	ਨ਼	ਨ਼	ਸ	ਸ	ਸ	—
ਜਾ	ऽ	ਕੇ	ऽ	ਬਿ	ਛ	ਰ	ਤ	ਹੋ	ऽ	ਤ	ਮਿ	ऽਰ	ਤ	ਕਾ	ऽ
ਨ਼	ਸ	ਰ	ਮ	ਪ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	—	—	—	ਨ਼	ਪ		
ਗ੍ਰਿ	ਹ	ਮ	ਹਿ	ਰ	ਹ	ਨ	ਨ	ਜਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਈ	ऽ		

ਅੰਤਰਾ

												ਸਂ			
ਮ	ਮ	ਪ	—	ਨ਼	ਪ	ਨ	—	ਸਂ	—	ਸਂ	ਰਂ	ਨ	—	ਸਂ	—
ਜੀ	ਅ	ऽ	ऽ	ਹੀ	ਅ	ऽ	ऽ	ਪ੍ਰਾ	ऽ	ਨ	ਕੋ	ਦਾ	ऽ	ਤਾ	ऽ
ਸਂ				ਮਂ											
ਨ	ਸਂ	ਰਂ	—	ਰਂ	ਮਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ਼	ਪ		
ਜਾ	ऽ	ਕੈ	ऽ	ਸੰ	ऽ	ਗ	ਸ	ਹਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਈ	ऽ		

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੪. ਰਾਗ ਸਾਰੰਗ (ਬਿੰਦ੍ਰਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ), ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਅਬ ਮੋਰੋ ਨਾਚਨੋ ਰਹੋ ॥
ਲਾਲ ਰੰਗੀਲਾ ਸਹਜੇ ਪਾਇਓ ਸਤਿਗੁਰ ਬਚਨਿ ਲਹੋ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਕੁਆਰ ਕੰਨਿਆ ਜੈਸੇ ਸੰਗਿ ਸਹੇਰੀ ਪ੍ਰਿਅ ਬਚਨ ਉਪਹਾਸ ਕਹੋ ॥
ਜਉ ਸੁਰਿਜਨੁ ਗ੍ਰਿਹ ਭੀਤਰਿ ਆਇਓ ਤਬ ਮੁਖੁ ਕਾਜਿ ਲਜੋ ॥੧॥
ਜਿਉ ਕਨਿਕੋ ਕੋਠਾਰੀ ਚੜਿਓ ਕਬਰੋ ਹੋਤ ਫਿਰੋ ॥
ਜਬ ਤੇ ਸੁਧ ਭਏ ਹੈ ਬਾਰਹਿ ਤਬ ਤੇ ਥਾਨ ਥਿਰੋ ॥੨॥
ਜਉ ਦਿਨੁ ਰੈਨਿ ਤਊ ਲਉ ਬਜਿਓ ਮੂਰਤ ਘਰੀ ਪਲੋ ॥
ਬਜਾਵਨਹਾਰੋ ਉਠਿ ਸਿਧਾਰਿਓ ਤਬ ਫਿਰਿ ਬਾਜ ਨ ਭਇਓ ॥੩॥
ਜੈਸੇ ਕੁੰਭ ਉਦਕਿ ਪੂਰਿ ਆਨਿਓ ਤਬ ਉਹੁ ਭਿੰਨ ਦ੍ਰਿਸਟੋ ॥
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਕੁੰਭੁ ਜਲੈ ਮਹਿ ਡਾਰਿਓ ਅੰਭੈ ਅੰਭ ਮਿਲੋ ॥੪॥

(ਸਾਰੰਗ ਮ: ੫, ੧੨੦੨)

ਅਸਥਾਈ

੨				੦				੩				×			
							ਮ					ਮ			
ਮ	ਪ	ਸਂ	—	ਨ̱	ਪ	—	ਰ	ਰ	ਸ	ਨ਼	ਸ	ਰ	—	—	ਸ
ਅ	ਬ	ਮੋ	ऽ	ਰੋ	ऽ	ऽ	ਨਾ	ਚ	ਨੋ	ऽ	ਰ	ਹੋ	ऽ	ऽ	ऽ
ਸ															
ਨ਼	—	ਸ	ਸ	ਮ	ਰ	ਮ	—	ਪ	ਪ	ਪ	—	ਪ	ਨ̱	ਪ	—
ਲਾ	ऽ	ਲ	ਰੰ	ਗੀ	ऽ	ਲਾ	ऽ	ਸ	ਹ	ਜੇ	ऽ	ਪਾ	ऽ	ਇਓ	ऽ
ਮ	ਪ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਮਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨਸਂ	ਰਂਸਂ	ਨ̱ਪ	ਮਪ	ਨ̱ਨ̱	ਪਮ	ਰਸ	ਨ਼ਸ
ਸ	ਤਿ	ਗੁ	ਰ	ਬ	ਚ	ਨ	ਲ	ਹੋऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ

ਅੰਤਰਾ

ਪ														ਨ	
ਮ	—	ਪ	ਪ	ਨ̱	ਪ	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ
ਕੁਆ	ऽ	ਰ	ਕੰ	ਨਿਆ	ऽ	ਜੈ	ਸੇ	ਸੰ	ऽ	ਗ	ਸ	ਹੇऽ	ऽ	ਰੀ	ਪ੍ਰਿਅ
												ਪ			
ਨ	ਨ	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ̱	—	ਪ	—
ਬ	ਚ	ਨ	ਉਪ	ਹਾ	ऽ	ਸ	ਕ	ਹੋ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ;
												ਪ			
ਮ	—	ਮ	ਮ	ਮ	ਰ	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਪ	ਪ	ਨ̱	ਮ	ਪ	—
ਜਉ	ऽ	ਸੁ	ਰ	ਜ	ਨ	ਗ੍ਰਿ	ਹ	ਭੀ	ऽ	ਤ	ਰ	ਆ	ऽ	ਇਓ	ऽ

ਮ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨਸੰ	ਰੰਸੰ	ਨੁਪ	ਮਪ	ਨੁਨੁ	ਪਮ	ਰਸ	ਨੁਸ
ਤ	ਬ	ਮੁ	ਖ	ਲਾ	ऽ	ਜ	ਲ	ਜੌऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੫. ਰਾਗ ਸਾਰੰਗ (ਬਿੰਦ੍ਰਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ), ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧ ਲਯ)

ਬਦਹੁ ਕੀ ਨ ਹੋਡ ਮਾਧਉ ਮੋ ਸਿਉ ॥
ਠਾਕੁਰ ਤੇ ਜਨੁ ਜਨ ਤੇ ਠਾਕੁਰੁ ਖੇਲੁ ਪਰਿਓ ਹੈ ਤੋ ਸਿਉ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਆਪਨ ਦੇਉ ਦੇਹੁਰਾ ਆਪਨ ਆਪ ਲਗਾਵੈ ਪੂਜਾ ॥
ਜਲ ਤੇ ਤਰੰਗ ਤਰੰਗ ਤੇ ਹੈ ਜਲੁ ਕਹਨ ਸੁਨਨ ਕਉ ਦੂਜਾ ॥੧॥
ਆਪਹਿ ਗਾਵੈ ਆਪਹਿ ਨਾਚੈ ਆਪਿ ਬਜਾਵੈ ਤੂਰਾ ॥
ਕਹਤ ਨਾਮਦੇਉ ਤੂੰ ਮੇਰੋ ਠਾਕੁਰੁ ਜਨੁ ਊਰਾ ਤੂ ਪੂਰਾ ॥੨॥

(ਰਾਗੁ ਸਾਰੰਗ, ਬਾਣੀ ਨਾਮਦੇਉ ਜੀ, ਪੰਨਾ ੧੨੫੨)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
ਨ						ਮ		ਮ							
ਸੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਰ	ਸ	ਰ	—	—	—	ਸ	—	—	—
ਬ	ਦਹੂ	ਕੀ	ਨ	ਹੋ	ਡ	ਮਾ	ਧਉ	ਮੌ	ऽ	ऽ	ऽ	ਸਿਉ	ऽ	ऽ	ऽ
ਨੁ	—	ਸ	ਸ	ਨੁ	—	ਨੁ	ਨੁ	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਮ	ਪ	ਨ	ਸੰ
ਠਾ	ऽ	ਕੁ	ਰ	ਤੇ	ऽ	ਜ	ਨ	ਜ	ਨ	ਤੇ	ऽ	ਠਾ	ऽ	ਕੁ	ਰ
ਨ	—	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਮਰ	ਸ
ਖੇ	ऽ	ਪ	ਰਿਓ	ਰਿਓ	ऽ	ਹੈ	ऽ	ਤੋ	ऽ	ऽ	ऽ	ਸਿਉ	ऽ	ऽऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਪ				ਪ								ਨ			
ਮ	—	ਪ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸੰ	—	ਸੰ	—	ਸੰ	—	ਸੰ	ਸੰ
ਆ	ऽ	ਪ	ਨ	ਦੇ	ਉ	ऽ	ਦੇ	ਹੁ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ਆ	ऽ	ਪ	ਨ
ਨ	—	ਨ	ਨ	ਸੰ	—	ਸੰ	—	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨੁ	—	ਪ	—
ਆ	ऽ	ਪ	ਲ	ਗਾ	ऽ	ਵੈ	ऽ	ਪੂ	ऽ	ऽ	ऽ	ਜਾ	ऽ	ऽ	ऽ
ਪ															
ਨੁ	ਨੁ	ਨੁ	—	ਪ	ਪ	—	ਪ	ਮ	ਰ	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਧ	ਪ
ਜ	ਲ	ਤੇ	ऽ	ਤ	ਰੰ	ऽ	ਗ	ਤ	ਰੰ	ऽ	ਗ	ਤੇ	ਹੈ	ਜ	ਲ
ਮ	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਮੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਮਰ	ਸ
ਕ	ਹ	ਨ	ਸੁ	ਨ	ਨ	ਕਉ	ऽ	ਦੂ	ऽ	ऽ	ऽ	ਜਾ	ऽ	ऽऽ	ऽ

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੬. ਰਾਗ ਸਾਰੰਗ (ਬਿੰਦ੍ਰਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ), ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਗੋਪਾਲ ਤੇਰਾ ਆਰਤਾ ॥
ਜੋ ਜਨ ਤੁਮਰੀ ਭਗਤਿ ਕਰੰਤੇ ਤਿਨ ਕੇ ਕਾਜ ਸਵਾਰਤਾ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਦਾਲਿ ਸੀਧਾ ਮਾਗਉ ਘੀਉ ॥ ਹਮਰਾ ਖੁਸੀ ਕਰੈ ਨਿਤ ਜੀਉ ॥
ਪਨ੍ਹੀਆ ਛਾਦਨੁ ਨੀਕਾ ॥ ਅਨਾਜੁ ਮਾਗਉ ਸਤ ਸੀ ਕਾ ॥੧॥
ਗਊ ਭੈਸ ਮਾਗਉ ਲਾਵੇਰੀ ॥ ਇਕ ਤਾਜਨਿ ਤੁਰੀ ਚੰਗੇਰੀ ॥
ਘਰ ਕੀ ਗੀਹਨਿ ਚੰਗੀ ॥ ਜਨੁ ਧੰਨਾ ਲੇਵੈ ਮੰਗੀ ॥੨॥
(ਰਾਗੁ ਧਨਾਸਰੀ, ਭਗਤ ਧੰਨਾ ਜੀ, ਪੰਨਾ ੬੯੫)

ਅਸਥਾਈ

×				੨				੦				੩			ਮਪ ਗੋS
ਸਂ ਪਾ	— S	— S	— S	ਨ̱ S	ਪ ਲ	ਮ ਤੇ	ਰ S	ਸ ਰਾ	— S	— S	ਮ ਆ	ਰ ਰ	ਮ ਤਾ	— S;	ਧ S
ਮ ਰ ਜੋ	— S	ਰ ਜ	ਸ ਨ	ਰ ਤੁ	ਮ ਮ	ਪ ਰੀ	ਨ̱ S	ਪ ਭ	ਮ ਗ	ਰ ਤ	ਸ ਕ	ਨ̱ ਰੰ	ਰ S	ਸ ਤੇ	— S
— •	ਨ ਤਿ	ਨ ਨ	ਨ ਕੇ	ਸਂ ਕਾ	— S	ਸਂ ਜ	ਸਂ ਸ	ਨ ਵਾ	ਸਂ S	ਨਸਂ SS	ਰਂਸਂ ਰS	ਨ̱ ਤਾ	ਪ S	ਮ S,	ਧ ਗੋ

ਅੰਤਰਾ

• •	ਧ ਮ ਦਾ	— S	ਮ ਲ	ਨ̱ ਪ ਸੀ	— S	ਨ ਧਾ	— S	ਸਂ ਮਾ	— S	ਸਂ ਗਉ	— S	ਨ ਸਂ ਘੀ	— S	ਧਂ ਊ	— S
• •	ਨ ਹ	ਨ ਮ	ਨ ਰਾ	ਸਂ ਖੁ	ਸਂ ਸੀ	— S	ਸਂ ਕ	ਨ ਰੈ	ਸਂ S	ਰਂ ਨਿ	ਸਂ ਤ	ਨ̱ ਜੀ	— S	ਪ ਊ	— S
— S	ਮ ਪ	ਮ ਨੀ	ਮ ਆ	ਮ ਰ ਛਾ	— S	ਮ ਦ	ਮ ਨ	ਪ ਨੀ	S	— S	— S	ਮ ਪ ਕਾ	— S	— S	— S
ਧ ਅ	ਨ ਨਾ	ਨ ਜ	ਨ ਮ	ਸਂ ਗਉ	— S	ਸਂ ਸ	ਸਂ ਤ	ਨ ਸੀ	ਸਂ S	ਰਂ S	ਸਂ S	ਨ̱ ਕਾ	ਪ S	ਮ S	ਪ ਗੋ

ਨੋਟ :—ਇਹ ਪੁਰਾਂਤਨ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਰਾਗੀ-ਰਬਾਬੀ ਗਾਂਉਂਦੇ ਸਨ।

੭. ਰਾਗ ਸਾਰੰਗ (ਬਿੰਦ੍ਰਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ), ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਇਹੁ ਤਨੁ ਮਾਇਆ ਪਾਹਿਆ ਪਿਆਰੇ ਲੀਤੜਾ ਲਬਿ ਰੰਗਾਏ ॥
ਮੇਰੈ ਕੰਤ ਨ ਭਾਵੈ ਚੋਲੜਾ ਪਿਆਰੇ ਕਿਉ ਧਨ ਸੇਜੈ ਜਾਏ ॥ ੧ ॥
ਹੰਉ ਕੁਰਬਾਨੈ ਜਾਉ ਮਿਹਰਵਾਨਾ ਹੰਉ ਕੁਰਬਾਨੈ ਜਾਉ ॥
ਹੰਉ ਕੁਰਬਾਨੈ ਜਾਉ ਤਿਨਾ ਕੈ ਲੈਨਿ ਜੋ ਤੇਰਾ ਨਾਉ ॥
ਲੈਨਿ ਜੋ ਤੇਰਾ ਨਾਉ ਤਿਨਾ ਕੈ ਹੰਉ ਸਦ ਕੁਰਬਾਨੈ ਜਾਉ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਕਾਇਆ ਰੰਙਣਿ ਜੇ ਥੀਐ ਪਿਆਰੇ ਪਾਈਐ ਨਾਉ ਮਜੀਠ ॥
ਰੰਙਣ ਵਾਲਾ ਜੇ ਰੰਙੈ ਸਾਹਿਬੁ ਐਸਾ ਰੰਗੁ ਨ ਡੀਠ ॥੨॥
ਜਿਨ ਕੇ ਚੋਲੇ ਰਤੜੇ ਪਿਆਰੇ ਕੰਤੁ ਤਿਨਾ ਕੈ ਪਾਸਿ ॥
ਧੂੜਿ ਤਿਨਾ ਕੀ ਜੇ ਮਿਲੈ ਜੀ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਕੀ ਅਰਦਾਸਿ ॥੩॥
ਆਪੇ ਸਾਜੇ ਆਪੇ ਰੰਗੇ ਆਪੇ ਨਦਰਿ ਕਰੇਇ ॥
ਨਾਨਕ ਕਾਮਣਿ ਕੰਤੈ ਭਾਵੈ ਆਪੇ ਹੀ ਰਾਵੇਇ ॥੪॥

(ਰਾਗੁ ਤਿਲੰਗ ਮਹਲਾ ੧, ਪੰਨਾ ੭੨੧)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
ਪ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	—	ਸੰ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਨੁ	—	ਨੁ	ਮ	ਪ	ਮ	ਪ
ਹੰਉ	ਕੁ	ਰ	ਬਾ	ऽ	ਨੈ	ਹੰਉ	ਕੁ	ਰ	ਬਾ	ऽ	ਨੈ	ਹੰਉ	ਕੁ	ਰ	ਬਾ
		ਮ													
—	ਪ	ਧ	ਰ	ਸ	ਨ਼	ਸ	—	ਮ	ਰ	ਮ	—	ਪ	—	—	—
ऽ	ਨੈ	ਕੁ	ਰ	ਬਾ	ऽ	ਨੈ	ऽ	ਜਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਉ	ऽ	ऽ	ऽ
—	ਰ	ਰ	ਸ	ਰ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਰ	ਸ	ਨ਼	ਰ	ਸ	—
ऽ;	ਹੰਉ	ਕੁ	ਰ	ਬਾ	ऽ	ਨੈ	ऽ	ਜਾ	ਉ	ਮਿਹ	ਰ	ਵਾ	ऽ	ਨਾ	ऽ
—	ਨ	ਨ	ਨ	ਸੰ	—	ਸੰ	—	ਨ	ਸੰ	ਨਸੰ	ਰੰਸੰ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਪ
ऽ	ਹੰਉ	ਕੁ	ਰ	ਬਾ	ऽ	ਨੈ	ऽ	ਜਾ	ऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਉ	ऽ	ਪਿਆ	ਰੇ

ਅੰਤਰਾ

	ਪ														
	ਮ	ਮ	ਮ	ਨੁ	ਪ	ਨ	—	ਸੰ	—	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	—	ਸੰ	—
	ਹੰਉ	ਕੁ	ਰ	ਬਾ	ऽ	ਨੈ	ऽ	ਜਾ	ऽ	ਉ	ਤਿ	ਨਾ	ऽ	ਕੈ	ऽ
												ਪ			
—	ਨ	ਨ	ਨ	ਸੰ	—	ਸੰ	—	ਨਸੰ	-ਨ	ਸੰਰੰ	ਸੰ	ਨੁ	—	ਪ	—
ऽ	ਲੈ	ਨ	ਜੋ	ਤੇ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ਨਾऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽ	ਉ	ऽ	ऽ	ऽ

—	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਰ	ਮ	—	ਪ	—	ਪ	ਪ	ਪ	—	ਪ	—
ऽ	ਲੇ	ਨ	ਜੋ	ਤੇ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ਨਾ	ऽ	ਉ	ਤਿ	ਨਾ	ऽ	ਕੇ	ऽ
ਪ	ਨ	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਨ	ਸਂ	ਨਸਂ	ਰਂਸਂ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਪ
ਹਉ	ਸਦ	ਕੁ	ਰ	ਬਾ	ऽ	ਨੈ	ऽ	ਜਾ	ऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਉ	ऽ	ਪਿਆ	ਰੇ

ਨੋਟ .—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ । ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਨੂੰ ਸੁਰਗਵਾਸੀ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਸਮੁੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗਾਉਂਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ।

੯. ਰਾਗ ਸਾਰੰਗ (ਬਿੰਦ੍ਰਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ), ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧ ਲਯ)

ਵੁਠੇ ਮੇਘ ਸੁਹਾਵਣੇ ਹੁਕਮੁ ਕੀਤਾ ਕਰਤਾਰਿ ॥
ਰਿਜਕੁ ਉਪਾਇਓਨੁ ਅਗਲਾ ਠਾਂਢਿ ਪਾਈ ਸੰਸਾਰਿ ॥
ਤਨੁ ਮਨੁ ਹਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸਿਮਰਤ ਅਗਮ ਅਪਾਰ ॥
ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਪ੍ਰਭ ਆਪਣੀ ਸਚੇ ਸਿਰਜਣਹਾਰ ॥
ਕੀਤਾ ਲੋੜਹਿ ਸੋ ਕਰਹਿ ਨਾਨਕ ਸਦ ਬਲਿਹਾਰ ॥੨॥

(ਰਾਗੁ ਸਾਰੰਗ, ਵਾਰ ਮ: ੫, ਰੰਨਾ ੧੨੫੧)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
ਨੁਸ	ਰਮ	ਰਸ,	ਰਮ	ਪਨੁ	ਪਮ,	ਪਨ	ਸਂਨ	ਸਂ	—	—	—	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਰ
ਵੁऽ	ऽऽ	ਠੇऽ	ਮੇऽ	ऽऽ	ਘਸੁ	ਹਾऽ	ਵऽ	ਣੇ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
	ਸਂ			ਨ											
ਸ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	—	ਨੁ	ਪ	ਮਪ	ਸਂਸਂ	ਨੁਪ	ਮਪ	ਨੁਨੁ	ਧਮ	ਰਸ	ਨੁਸ
*	ਹੁਕ	ਮ	ਕੀ	ਤਾ	ऽ	ਕ	ਰ	ਤਾऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽਰ

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨ	—	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	—	ਸਂ	ਰਂ	ਨ	ਸਂ	—
ਰਿ	ਜ	ਰ	ਉ	ਪਾ	ऽ	ਇਓ	ਨ	ਅ	ऽ	ऽ	ਗ	ਲਾ	ऽ	ऽ	ऽ
ਰਂ	—	ਰਂ	ਮਂ	ਰਂ	—	ਸਂ	—	ਨਸਂ	ਰਂਸਂ	ਨੁਪ	ਮਪ	ਨੁਨੁ	ਧਮ	ਰਸ	ਨੁਸ
ਠਾਂ	ऽ	ਢ	ਪਾ	ਈ	ऽ	ਸੰ	ऽ	ਸਾऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽਰ

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੯. ਰਾਗ ਸਾਰੰਗ (ਬਿੰਦ੍ਰਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ), ਤਾਲ ਦਾਦਰਾ (ਮੱਧਮ ਲਯ)

ਨਾਮ ਭਗਤਿ ਮਾਗੁ ਸੰਤ ਤਿਆਗ ਸਗਲ ਕਾਮੀ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਪ੍ਰੀਤਿ ਲਾਇ ਹਰਿ ਧਿਆਇ ਗੁਨ ਗੋਬਿੰਦ ਸਦਾ ਗਾਇ ॥
ਹਰਿਜਨ ਕੀ ਰੇਨੁ ਬਾਂਛ ਦੈਨਹਾਰ ਸੁਆਮੀ ॥੧॥
ਸਰਬ ਕੁਸਲ ਸੁਖ ਬਿਸ੍ਰਾਮ ਆਨੰਦਾ ਅਨੰਦ ਨਾਮ,
ਜਮ ਕੀ ਕਛੁ ਨਾਹਿ ਤ੍ਰਾਸ ਸਿਮਰਿ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ॥
ਏਕ ਸਰਨ ਗੋਬਿੰਦ ਚਰਨ ਸੰਸਾਰ ਸਗਲ ਤਾਪ ਹਰਨ ॥
ਨਾਵ ਰੂਪ ਸਾਧ ਸੰਗ ਨਾਨਕ ਪਾਰਗਰਾਮੀ ॥੨॥

(ਰਾਗੁ ਸਾਰੰਗ, ਪੜਤਾਲ, ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੨੩੦)

ਅਸਥਾਈ

×			੦			×			੦		
						ਮ					
ਸ	—	ਸ	ਰ	ਰ	ਪ	ਰ	—	ਰ	ਸ	—	ਸ
ਨਾ	S	ਮ	ਭ	ਗ	ਤ	ਮਾ	S	ਗ	ਸੰ	S	ਤ
ਨ਼	ਪ	ਪ	ਨ਼	ਨ	ਨ਼	ਸ	—	ਨ਼	ਸ	—	—
ਤਿਆ	S	ਗ	ਸ	ਗ	ਲ	ਕਾ	S	S	ਮੀ	S	S

ਅੰਤਰਾ

ਮ	—	ਪ	ਨ	—	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ
ਪ੍ਰੀ	S	ਤ	ਲਾ	S	ਇ	ਹ	ਰ	ਧਿ	ਆ	S	ਇ
ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	—	ਰਂ	ਸਂ	(ਸਂ)	—	ਨ	—	ਪ
ਗੁ	ਨ	ਗੋ	ਬਿੰ	S	ਦ	ਸ	ਦਾ	S	ਗਾ	S	ਇ
			ਮਂ								
ਗਂ	ਰਂ	—	ਰਂ	ਮਂ	ਰਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਨ	—	ਪ
ਹ	ਰਿ	S	ਜ	ਨ	ਕੀ	ਰੇ	S	ਨ	ਬਾ	S	ਛ
ਮ	—	ਮ	ਪ	—	ਸਂ	ਨ	ਪ	—	ਮ	ਰ	—
ਦੈ	S	ਨ	ਹਾ	S	ਰ	ਸੁਆ	S	S	ਮੀ	S	S

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੧੦. ਰਾਗ ਸਾਰੰਗ (ਬਿੰਦ੍ਰਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ), ਤਾਲ ਦਾਦਰਾ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਕਉਨੁ ਸਹਾਈ ਮਨ ਕਾ ॥
ਮਾਤ ਪਿਤਾ ਭਾਈ ਸੁਤ ਬਨਿਤਾ ਹਿਤੁ ਲਾਗੋ ਸਭ ਫਨ ਕਾ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਆਗੇ ਕਉ ਕਿਛੁ ਤੁਲਹਾ ਬਾਂਧਹੁ ਕਿਆ ਭਰਵਾਸਾ ਧਨ ਕਾ ॥
ਕਹਾ ਬਿਸਾਸਾ ਇਸ ਭਾਂਡੇ ਕਾ ਇਤਨਕੁ ਲਾਗੈ ਠਨਕਾ ॥੧॥
ਸਗਲ ਧਰਮ ਪੁੰਨ ਫਲ ਪਾਵਹੁ ਧੂਰਿ ਬਾਂਛਹੁ ਸਭ ਜਨ ਕਾ ॥
ਕਹੈ ਕਬੀਰੁ ਸੁਨਹੁ ਰੇ ਸੰਤਹੁ ਇਹੁ ਮਨੁ ਉਡਨ ਪੰਖੇਰੂ ਬਨ ਕਾ ॥੨॥

(ਰਾਗੁ ਸਾਰੰਗ, ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀਉ, ਪੰਨਾ ੧੨੫੩)

ਅਸਥਾਈ

੦			×			੦			×		
									ਸਂ		
ਪਨੁ	ਮ	ਪ	ਨ	ਨ	-ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂਰਂ	ਨ	ਸਂ	—
ਹਰਿ	ਬਿ	ਨ	ਕਉ	ਨ	Sਸ	ਹਾ	ਈ	SS	ਮਨ	ਕਾ	S;
			ਨ						ਮ		
ਨੁ	ਪ	—	ਸਂ	ਸਂ	-ਸਂ	ਨੁ	ਪ	ਪ	ਰ	—	ਸਰ
S	S	S	ਮਾ	ਤ	Sਪਿ	ਤਾ	S	ਭਾ	ਈ	S	ਸੁਤ
ਸ			ਮ								
ਨੁ	ਸ	—	ਰ	ਮ	ਪ	ਨਸਂ	ਰਂਮਂ	ਰਂਸਂ	ਨ	ਸਂ	—
ਬਨ	ਤਾ	S	ਹਿ	ਤ	ਲਾ	ਗੋS	SS	ਸਭ	ਫਨ	ਕਾ	S

ਅੰਤਰਾ

×			੦			×			੦		
ਮ	ਪ	—	ਪਨੁ	ਪ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਨ	ਸਂ	—
ਆ	ਗੇ	S	ਕਉ	S	ਕਿਛ	ਤੁਲ	ਹਾ	S	ਬਾਂ	ਧਹੁ	S
						ਸਂ					
ਨ	—	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂਰਂ	ਨ	ਸਂ	—	ਨੁ	ਪ	—
ਕਿਆ	S	ਭਰ	ਵਾ	ਸਾ	SS	ਧਨ	ਕਾ	S	S	S	S
ਰਂ	ਰਂ	-ਰਂ	ਮਂਰਂ	ਮਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂਰਂ	ਨ	ਸਂ	—
ਕ	ਹਾ	Sਬਿ	ਸਾS	S	ਸਾ	ਇ	ਸ	ਭਾਂS	ਡੇ	ਕਾ	S
ਨ											
ਸਂ	ਸਂ	-ਸਂ	ਨੁਪ	ਮਰ	ਸਰ	ਨੁ	ਸ	—	ਪਨੁ	ਮ	ਪ
ਇਤ	ਨ	Sਕੁ	ਲਾS	SS	ਗੈS	ਠਨ	ਕਾ	S,	ਹਰਿ	ਬਿ	ਨ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ। (ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੧੧. ਰਾਗ ਸਾਰੰਗ (ਬਿੰਦ੍ਰਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ), ਤਾਲ ਰੂਪਕ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਦਾਸ ਅਨਿੰਨ ਮੇਰੋ ਨਿਜ ਰੂਪ ॥
ਦਰਸਨ ਨਿਮਖ ਤਾਪ ਤ੍ਰਈ ਮੋਚਨ ਪਰਸਤ ਮੁਕਤਿ ਕਰਤ ਗ੍ਰਿਹਕੂਪ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਮੇਰੀ ਬਾਂਧੀ ਭਗਤੁ ਛਡਾਵੈ ਬਾਂਧੈ ਭਗਤੁ ਨ ਛੂਟੈ ਮੋਹਿ ॥
ਏਕ ਸਮੈ ਮੋ ਕਉ ਗਹਿ ਬਾਂਧੈ ਤਉ ਫੁਨਿ ਮੋ ਪੈ ਜਬਾਬੁ ਨ ਹੋਇ ॥ ੧ ॥
ਮੈ ਗੁਨ ਬੰਧ ਸਗਲ ਕੀ ਜੀਵਨਿ ਮੇਰੀ ਜੀਵਨਿ ਮੇਰੇ ਦਾਸ ॥
ਨਾਮਦੇਵ ਜਾ ਕੇ ਜੀਅ ਐਸੀ ਤੈਸੋ ਤਾ ਕੈ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਗਾਸ ॥ ੨ ॥

(ਰਾਗੁ ਸਾਰੰਗ, ਬਾਣੀ ਨਾਮਦੇਉ ਜੀ, ਪੰਨਾ ੧੨੫੨)

ਅਸਥਾਈ

੧		੨		⊕			੧		੨		⊕		
				ਮ									
ਪ਼ਨ਼	—	ਪ	ਧ	ਰ	—	ਸ	ਨ਼	ਸ	ਰ	ਸ	ਰ	—	ਰ
ਦਾ	ऽ	ਸ	ਅ	ਨਿੰ	ऽ	ਨ	ਮੇ	ਰੋ	ਨਿ	ਜ	ਰੂ	ऽ	ਪ
				ਸ									
ਸ	ਸ	ਸ	ਰ	ਨ਼	ਨ਼	ਪ਼	ਨ਼	ਸ	ਰ	ਮ	ਰ	ਰ	ਸ
ਦ	ਰ	ਸ	ਨ	ਨਿ	ਮ	ਖ	ਤਾ	ਪ	ਤ੍ਰ	ਈ	ਮੋ	ਚ	ਨ
ਮ													
ਰ	ਰ	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ਼	—	ਪ
ਪ	ਰ	ਸ	ਤ	ਮੁ	ਕ	ਤ	ਕਰ	ਤ	ਗ੍ਰਿ	ਹ	ਕੂ	ऽ	ਪ

ਅੰਤਰਾ

੧		੨		⊕			੧		੨		⊕		
ਮ	—	ਪ	—	ਨ	—	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ
ਮੇ	ऽ	ਰੀ	ऽ	ਬਾਂ	ऽ	ਧੀ	ਭ	ਗ	ਤ	ਛ	ਡਾ	ऽ	ਵੈ
ਨ													
ਸਂ	—	ਸਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ਼	—	ਪ
ਬਾਂ	ऽ	ਧੈ	ਭ	ਗ	ਤ	ਨ	ਛੂ	ऽ	ਟੈ	ऽ	ਮੋ	ऽ	ਹਿ
ਨ													
ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ਼	ਪ	ਪ	ਮ	ਰ	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਪ
ਏ	ऽ	ਕ	ਸ	ਮੈ	ऽ	ਮੋ	ਕਉ	ऽ	ਗ	ਹਿ	ਬਾਂ	ऽ	ਧੈ
ਮ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ਼	—	ਪ
ਤਉ	ऽ	ਫੁ	ਨ	ਮੋ	ऽ	ਪੈ	ਜ	ਬਾ	ਬ	ਨ	ਹੋ	ऽ	ਇ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ। (ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੧੨. ਰਾਗ ਸਾਰੰਗ, ਇਕਤਾਲਾ (ਦਰੁੱਤ ਲਯ)

ਐਸੀ ਹੋਇ ਪਰੀ ॥ ਜਾਨਤੇ ਦਇਆਰ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਮਾਤਰ ਪਿਤਰ ਤਿਆਗਿ ਕੈ ਮਨੁ ਸੰਤਨ ਪਾਹਿ ਬੇਚਾਰਿਓ ॥
ਜਾਤਿ ਜਨਮ ਕੁਲ ਖੋਈਐ ਹਉ ਗਾਵਉ ਹਰਿ ਹਰੀ ॥ ੧ ॥
ਲੋਕ ਕੁਟੰਬ ਤੇ ਟੂਟੀਐ ਪ੍ਰਭ ਕਿਰਤਿ ਕਿਰਤਿ ਕਰੀ ॥
ਗੁਰਿ ਮੋ ਕਉ ਉਪਦੇਸਿਆ ਨਾਨਕ ਸੇਵਿ ਏਕ ਹਰੀ ॥ ੨ ॥ ੮ ॥

(ਰਾਗੁ ਸਾਰੰਗ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੨੩੦)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਸਂ											
ਨ਼	ਨ	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਨ਼	—	ਪ	ਮ	ਨ਼	ਪ
ਐ	ਸੀ	ਹੋਂਇ	ਪ	ਰੀ	ऽ	ਐ	ऽ	ਸੀ	ਹੋਂ	ਇ	ਪ
ਮ	—	ਰ	ਮ	ਨ਼	ਪ	ਮ	—	ਰ	—	ਸ	—
ਰੀ	ऽ	ऽ	ਹੋ	ਇ	ਪ	ਰੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
ਸ	ਰ	—	ਮ	ਪ	ਪ	ਮ	ਰ	—	ਸ	—	—
ਜਾ	ऽ	ऽ	ਨ	ऽ	ਤੇ	ਦ	ਇਆ	ऽ	ਰ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਸ	ਸ	ਸ	ਰ	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਪ	ਪ	ਪ	ਪ
ਮਾ	ਤ	ਰ	ਪਿ	ਤ	ਰ	ਤਿਆ	ऽ	ਗ	ਕੈ	ਮ	ਨ
ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	ਨ਼	ਪ	ਮ	—	ਰ	—	ਸ	—
ਸੰ	ਤ	ਨ	ਪ	ਹਿ	ਬੇ	ਚਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਇਓ	ऽ
			ਨ਼								
ਮ	ਪ	ਪ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ
ਜਾ	ऽ	ਤ	ਜ	ਨ	ਮ	ਕੁ	ऽ	ਲ	ਖੋਈ	ਐ	ਹਉ
ਸਂ	—	ਨ	ਸੈਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ਼	—	ਪ	—	—	—
ਗਾ	ऽ	ਵਉ	ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ

—ਅਗਲੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੧੩. ਰਾਗ ਸਾਰੰਗ, ਤਾਲ ਆੜਾ ਚੌਤਾਲਾ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਮਾਨੀ ਤੂੰ ਰਾਮ ਕੈ ਦਰਿ ਮਾਨੀ ॥
ਸਾਧ ਸੰਗਿ ਮਿਲਿ ਹਰਿ ਗੁਨ ਗਾਏ ਬਿਨਸੀ ਸਭ ਅਭਿਮਾਨੀ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਧਾਰਿ ਅਨੁਗ੍ਰਹੁ ਅਪਨੀ ਕਰਿ ਲੀਨੀ ਗੁਰਮੁਖਿ ਪੂਰ ਗਿਆਨੀ ॥
ਸਰਬ ਸੂਖ ਆਨੰਦ ਘਨੇਰੇ ਠਾਕੁਰ ਦਰਸ ਧਿਆਨੀ ॥
ਨਿਕਟਿ ਵਰਤਨਿ ਸਾ ਸਦਾ ਸੁਹਾਗਨਿ ਦਹਦਿਸ ਸਾਈ ਜਾਨੀ ॥
ਪ੍ਰਿਅ ਰੰਗ ਰੰਗਿ ਰਾਤੀ ਨਾਰਾਇਨ, ਨਾਨਕ ਤਿਸੁ ਕੁਰਬਾਨੀ ॥੨॥

(ਰਾਗੁ ਸਾਰੰਗ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੨੨੮)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੩		੦		੪		੦	
ਮ ਰ	—	ਪ	—	ਨੁ	ਪ	ਰ	ਮ	ਰ	ਸ	ਸ	ਸ	ਨ਼	ਸ
ਮਾ	ऽ	ਨੀ	ऽ	ਤੂੰ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ਮ	ਕੈ	ਦ	ਰ	ਮਾ	ਨੀ
ਨ਼ ਸ	ਸ	ਰ	ਰ	ਸ	ਸ	ਨੁ	ਪ਼	ਨ਼	ਨ਼	ਸ	—	ਸ	—
ਸਾ	ਧ	ਸੰ	ਗ	ਮਿ	ਲ	ਹੰ	ਰਿ	ਗੁ	ਨ	ਗਾ	ऽ	ਏ	ऽ
ਮ ਰ	ਰ	ਮ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰਸੰ	ਨੁਪ	ਮਪ	ਨੁਨੁ	ਪਮ	ਰਸ
ਬਿ	ਨ	ਸੀ	ऽ	ਸ	ਭ	ਅ	ਭਿ	ਮਾऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਨੀऽ	ऽऽ	ऽऽ

ਅੰਤਰਾ

ਪ ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨ	—	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	—	ਨ	ਸੰ	ਸੰ
ਧਾ	ਰ	ਅ	ਨੁ	ਗ੍ਰਹੁ	ऽ	ਅ	ਪ	ਨੀ	ਕ	ऽ	ਰ	ਮਾ	ਨੀ
ਨ	ਨ	ਨ	ਨ	ਸੰ	—	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	—	ਪ	ਨੁ	ਪ
ਗੁ	ਰ	ਮੁ	ਖ	ਪੂ	ऽ	ਰ	ਗਿ	ਆ	ऽ	ऽ	ਨੀ	ऽ	ऽ
ਰੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਰੰ	—	ਮੰ	ਰੰ	—	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	—	ਸੰ
ਸ	ਰ	ਬ	ਸੂ	ऽ	ਖ	ਆ	ऽ	ਨੰ	ਦ	ਘ	ਨੇ	ऽ	ਰੇ
ਮ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰਸੰ	ਨੁਪ	ਮਪ	ਨੁਨੁ	ਪਮ	ਰਸ
ਠਾ	ऽ	ਕ	ਰ	ਦ	ਰ	ਸ	ਧਿ	ਆऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਨੀऽ	ऽऽ	ऽऽ

—ਅਗਲੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੧੪. ਰਾਗ ਸਾਰੰਗ, ਤਾਲ ਚਾਰਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਸਾਸਤ੍ਰ ਬੇਦ ਪੁਰਾਣ ਪੜ੍ਹੰਤਾ ॥ ਪੂਕਾਰੰਤਾ ਅਜਾਣੰਤਾ ॥
ਜਾਂ ਬੂਝੈ ਤਾਂ ਸੂਝੈ ਸੋਈ ॥ ਨਾਨਕੁ ਆਖੈ ਕੂਕ ਨ ਹੋਈ ॥੧॥
(ਸਾਰੰਗ ਕੀ ਵਾਰ, ਸਲੋਕ ਮ: ੧, ਪੰਨਾ ੧੨੪੨)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਨ											
ਸਂ	—	ਸਂ	ਨ਼ਪ	ਨ਼	ਪ	ਮ	—	ਰ	ਮ	—	ਪ
ਸਾ	S	Sਸਂ	ਤS	S	ਰ	ਬੇ	S	S	ਦ	S	ਪੁ
ਪ	—	—	ਪਮ	ਨ਼	ਪ	ਮ	—	ਰ	ਸ	—	—
ਰਾ	S	S	ਣS	S	ਪ	ੜ੍ਹੰ	S	S	ਤਾ	S	S
ਸ	—	—	ਮ	ਰ	ਮ	ਪ	—	—	ਨ਼	ਮ	ਪ
ਪੂ	S	S	ਕਾ	S	S	ਰੰ	S	S	ਤਾ	S	S
ਨ	—	—	ਸਂ	—	ਰਂ	ਸਂ	—	ਪ	ਨ਼	ਮ	ਪ
ਅ	S	S	ਜਾ	S	S	ਣੰ	S	S	ਤਾ	S	S

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪ	—	ਪ	ਨ	—	ਸਂ	—	ਨ	ਸਂ	—	—
ਜਾਂ	S	S	ਬੂ	S	S	ਝੈ	S	S	ਤਾਂ	S	S
ਨ਼	ਪ	—	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	—	ਪ	ਨ਼	ਮ	ਪ
ਸੂ	S	S	ਝੈ	S	S	ਸੋ	S	S	ਈ	S	S
ਮ	—	—	ਪਰ	ਮ	ਮ	ਪ	—	—	ਪ	—	—
ਨਾ	S	S	ਨS	S	ਕ	ਆ	S	S	ਖੈ	S	S
ਨ	—	—	ਸਂ	—	ਰਂ	ਸਂ	—	ਪ	ਨ਼	ਮ	ਪ
ਕੂ	S	S	ਕ	S	ਨ	ਹੋ	S	S	ਈ	S	S

ਨੋਟ :—ਝਪਤਾਲ, ਚਾਰਤਾਲ ਜਾਂ ਧਮਾਰ ਗਾਉਣ ਸਮੇਂ ਠਾਅ, ਦੁਗੁਨ, ਤਿਗੁਨ, ਚੋਗੁਨ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਤਿਹਾਈ ਲਾ ਕੇ 'ਸਮ' ਤੇ ਆਓ । ਭਾਵ—ਲਯਤਾਲ ਦੀ ਵੰਡ ਕਰਕੇ ਗਾਉਣ ਨੂੰ ਹੀ 'ਧੁਰਪਦ–ਧਮਾਰ' ਗਾਉਣਾ ਆਖਦੇ ਹਨ ।

੧੫. ਰਾਗ ਸਾਰੰਗ, 'ਪੜਤਾਲ', ਚਾਰਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਸੁਭ ਬਚਨ ਬੋਲਿ ਗੁਨ ਅਮੋਲ ॥
ਕਿੰਕਰੀ ਬਿਕਾਰ ॥ ਦੇਖ ਰੀ ਬੀਚਾਰ ॥
ਗੁਰ ਸਬਦੁ ਧਿਆਇ ਮਹਲੁ ਪਾਇ ॥
ਹਰਿ ਸੰਗਿ ਰੰਗ ਕਰਤੀ ਮਹਾ ਕੇਲ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਸੁਪਨ ਰੀ ਸੰਸਾਰੁ ॥ ਮਿਥਨੀ ਬਿਸਥਾਰੁ ॥
ਸਖੀ ਕਾਇ ਮੋਹਿ ਮੋਹਿਲੀ ਪ੍ਰਿਅ ਪ੍ਰੀਤਿ ਰਿਦੈ ਮੇਲ ॥੧॥
ਸਰਬ ਰੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਪਿਆਰ ॥ ਪ੍ਰਭੁ ਸਦਾ ਰੀ ਦਇਆਰੁ ॥
ਕਾਂਏ ਆਨ ਆਨ ਰੁਚੀਐ ॥ ਹਰਿ ਸੰਗਿ ਸੰਗਿ ਖਚੀਐ ॥
ਜਉ ਸਾਧ ਸੰਗ ਪਾਏ ॥ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਧਿਆਏ ॥
ਅਬ ਰਹੇ ਜਮਹਿ ਮੇਲ ॥੨॥੧॥

(ਰਾਗੁ ਸਾਰੰਗ, ਪੜਤਾਲ, ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੨੨੯)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	ਮਪ ਸੁਭ
ਸਂ ਨ	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਰੰਸਂ	ਨੁ	-ਨੁ	ਮਪ
ਬ	ਚ	ਨ	ਬੋ	਽	ਲ	ਗੁ	ਨ	ਅ਽	ਮੋ	਽ਲ	ਸੁਭ
ਸਂ ਨ	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਰੰਸਂ	ਨੁ	—	ਪ
ਬ	ਚ	ਨ	ਬੋ	਽	ਲ	ਗੁ	ਨ	ਅ਽	ਮੋ	਽	ਲ
ਮ	—	ਰ	ਰਮ	ਪਨੁ	ਪ	ਮ	ਰ	—	ਸ	—	—
ਕਿੰ	਽	ਕ	ਰੀ਽	਽਽	ਬਿ	ਕਾ	਽	਽	ਰ	਽	਽
ਮ	—	ਪ	ਨ	—	ਨ	ਸਂ	—	—	ਰੰਸਂ	ਨੁਪ	ਮਪ
ਦੇ	਽	ਖ	ਰੀ	਽	ਬਿ	ਚਾ	਽	਽	ਰ਽	਽਽,	ਸੁਭ

ਅੰਤਰਾ—ਇਕਤਾਲਾ, ਚਾਰਤਾਲ ਦੀ ਤਿਗੁਨ ਲਯ ਵਿੱਚ

×		੦		੨		੦		੩		੪	ਪਪ ਗੁਰ
ਸ	ਸ	ਸ	ਰ	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਪ
ਸ	ਬ	ਦ	ਧਿਆ	਽	ਇ	ਮ	ਹ	ਲ	ਪਾ	ਇ,	ਹਰਿ
ਧ	—	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਰ	—	ਸ	—	—
ਸੰ	਽	ਗ	ਰੰ	਽	ਗ	ਕ	ਰ	਽	ਤੀ	਽	਽

						ਨ					
ਨ	ਨ	—	ਸਂ	—	ਰਂ	ਸਂ	—	—	ਨ਼	ਮ	ਪ
ਮ	ਹਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਕੇ	ऽ	ऽ	ਲ,	ਸੁ	ਭ

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ—ਤਾਲ ਰੂਪਕ, ਚਾਰਤਾਲ ਦੀ ਦੁਗਨ ਵਿੱਚ

⊕			੧		੨		⊕			੧		੨	
ਨ਼			ਮ										
ਸ	ਸ	ਸ	ਰ	—	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਮ	ਪ	—	—	—
ਸੁ	ਪ	ਨ	ਰੀ	ऽ	ऽ	ਸੰ	ਸਾ	ऽ	ऽ	ਰ	ऽ	ऽ	ऽ
ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	ਨ਼	ਪ	ਪ	ਮ	ਰ	—	ਸ	—	ਸ	ਸ
ਮਿ	ਥ	ऽ	ਨੀ	ऽ	ऽ	ਥਿਸ	ਥਾ	ऽ	ऽ	ਰ	ऽ	ਸ	ਖੀ
			ਨ਼										
ਮ	—	ਮ	ਪ	—	ਨ	—	ਸਂ	—	ਨ	ਸਂ	—	—	ਸਂ
ਕਾ	ऽ	ਇ	ਮੋ	ऽ	ਹਿ	ऽ	ਮੋ	ऽ	ਹਿ	ਲੀ	ऽ	ऽ	ਪ੍ਰਿਅ
ਨ													
ਸਂ´	—	ਸਂਨ	ਸਂਰਂ	ਰਂ	—	—	ਸਂਨ	ਸਂ	—	ਨ਼	ਪ	—	—
ਪ੍ਰੀ	ऽ	ਤऽ	ਰਿऽ	ਦੇ	ऽ	ऽ	ਮੇऽ	ऽ	ऽ	ਲ	ऽ	ऽ	ऽ

ਤਿੰਨਤਾਲ, ਚਾਰਤਾਲ ਦੀ ਚੌਗੁਨ

×				੨				੦				੩			
	ਨ														
*	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ਼	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਰ	—	ਰ	ਸ	—	—	ਸ
*	ਸ	ਰ	ਬ	ਗੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ਪ੍ਰੀ	ऽ	ऽ	ਤ	ਪਿਆ	ऽ	ऽ	ਰ
ਸ	ਰ	ਰ	—	ਮ	—	ਪ	ਪ	ਨ਼	—	—	—	ਨ਼	ਪ	—	—
ਪ੍ਰਭ	ਸ	ਦਾ	ऽ	ਗੀ	ऽ	ऽ	ਦ	ਇਆ	ऽ	ऽ	ऽ	ਰ	ऽ,	ऽ	ऽ
														ਕਾਂ	ਏ

ਸੂਲਫ਼ਾਕ, ਤਿੰਨਤਾਲ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਲਯ ਵਿੱਚ

×		੦		੨		੩		੦	
ਪ									
ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ
ਆ	ਨ	ਆ	ਨ	ਰੁ	ਚੀ	ਐ	ऽ,	ਕਾਂ	ਏ
ਪ									
ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸਂ	---	ਸਂ	ਸਂ
ਆ	ਨ	ਆ	ਨ	ਰੂ	ਚੀ	ਐ	ऽ	ਹ	ਰਿ

ਰਂ	ਮਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਨ	ਸਂ	—	—	ਸਂ
ਸੰ	ਕ	ਸੰ	ਗ	ਖ	ਚੀ	ਐ	S	S,	ਜਉ
ਪ									
ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨ	—	ਸਂ	—	—	ਸਂ
ਸਾ	ਧ	ਸੰ	ਗ	ਪਾ	S	ਏ	S	S	ਕਹੁ
ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਸਂਨ	ਸਂ	ਨੁ	ਪ	—	ਪ
ਨਾ	ਨਕ	ਹਰਿ	ਧਿ	ਆS	S	ਏ	S	S	S
								ਅ	ਬ
ਸਂ	ਸਂ	ਨੂ	ਪ	ਮ	ਰ	ਸ	—	ਸ	ਸ
ਰ	ਹੇ	ਜ	ਮਹਿ	ਮੇ	S	ਲ	S	ਅ	ਬ
ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਰ	ਸ	—	ਮ	ਪ
ਰ	ਹੇ	ਜ	ਮਹਿ	ਮੇ	S	ਲ	S,	ਸੁ	ਭ ਬਚਨ ਬੋ ..

ਨੋਟ :— ਪੜਤਾਲ ਗਾਉਣ ਸਮੇਂ ਲਯ ਦਾ ਧਿਆਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਭਾਵ—ਚਾਰਤਾਲ ਦੀ ਲਯ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖ ਕੇ ਬਾਕੀ ਤਾਲਾਂ ਨੂੰ ਉਸੇ ਦੀ ਦੁਗੁਨ, ਤਿਗੁਨ ਜਾਂ ਚੌਗੁਨ ਲਯ ਵਿੱਚ ਗਾਉਣਾ ਹੈ।

੧੬. ਰਾਗ ਸਾਰੰਗ, 'ਪੜਤਾਲ', ਝਪਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਜਪਿ ਮਨ ਨਿਰਭਉ ॥ ਸਤਿ ਸਤਿ ਸਦਾ ਸਤਿ ॥
ਨਿਰਵੈਰੁ ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ॥ ਆਜੂਨੀ ਸੰਭਉ ॥
ਮੇਰੇ ਮਨ ਅਨਦਿਨੋ ਧਿਆਇ ਨਿਰੰਕਾਰੁ ਨਿਰਾਹਾਰੀ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਹਰਿ ਦਰਸਨ ਕਉ ਹਰਿ ਦਰਸਨ ਕਉ ਕੋਟਿ ਕੋਟਿ ਤੇਤੀਸ ਸਿਧ ਜਤੀ ਜੋਗੀ
ਤਟ ਤੀਰਥ ਪਰਭਵਨ ਕਰਤ ਰਹਤ ਨਿਰਾਹਾਰੀ ॥
ਤਿਨ ਜਨ ਕੀ ਸੇਵਾ ਥਾਇ ਪਈ ਜਿਨ ਕਉ ਕਿਰਪਾਲ ਹੋਵਤੁ ਬਨਵਾਰੀ ॥੧॥
ਹਰਿ ਕੇ ਹੋ ਸੰਤ ਭਲੇ ਤੇ ਊਤਮ ਭਗਤ ਭਲੇ ਜੋ ਭਾਵਤ ਹਰਿ ਰਾਮ ਮੁਰਾਰੀ ॥
ਜਿਨ ਕਾ ਅੰਗੁ ਕਰੈ ਮੇਰਾ ਸੁਆਮੀ ਤਿਨ ਕੀ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਪੈਜ ਸਵਾਰੀ ॥੨॥੪॥

(ਰਾਗੁ ਸਾਰੰਗ, ਪੜਤਾਲ ਮ: ੪, ਪੰਨਾ ੧੨੦੧)

ਅਸਥਾਈ

×		੨			੦		੩		
ਸਂ									
ਨ	ਸਂ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਰ	ਸ	—	—
ਜ	ਪ	ਮ	S	ਨ	ਨਿ	ਰ	ਭਉ	S	S
ਨੁ					ਰ				
ਸ	ਸ	ਰ	—	ਪ	ਮ	ਰ	ਸ	—	ਸ
ਸ	ਤ	ਸ	S	ਤ	ਸ	ਦਾ	ਸ	S	ਤ
ਨੁ	ਪ	ਨੁ	ਨੁ	ਨੁ	ਸ	ਸ	ਰ	ਸ	ਸ
ਨਿ	ਰ	ਵੈ	ਰ	ਅ	ਕਾ	ਲ	ਮੂ	ਰ	ਤ
ਮ	ਰ	ਮ	ਪ	ਪ	ਮ	ਨੁ	ਪ	—	—
ਆ	S	ਜੂ	S	ਨੀ	ਸੰ	S	ਭਉ	S	S ਜਪ ਮ.. ਦੁਬਾਰਾ

ਸੂਲਫਾਕ—ਝਪਤਾਲ ਦੀ ਚੌਗੁਨ ਲਯ ਵਿੱਚ

×		੦		੨		੩		੦	
ਪ									
ਮ	—	ਪ	—	ਨ	—	ਸਂ	—	—	—
ਮੋ	S	ਰੇ	S	ਮ	S	ਨ	S	S	S
ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁ	—	ਪ	—	—	—
ਅ	ਨ	S	ਦਿ	ਨੋ	S	S	S	S	S
ਮ	—	ਪ	ਪ	ਨੁ	ਨੁ	ਪ	—	—	ਪ
ਧਿਆ	S	S	ਇ	ਨਿ	ਰੰ	ਕਾ	S	S	ਰ
ਮ	ਰ	—	—	ਨੁ	ਰ	ਸ	—	—	—
ਨਿ	ਰਾ	S	S	ਹਾ	S	ਰੀ	S	S	S ਜਪ ਮਨ ਨਿਰS— ਅਗੇ ਅੰਤਰਾ

ਅੰਤਰਾ—ਤਾਲ ਰੂਪਕ, ਝਪਤਾਲ ਦੀ ਤਿਗੁਨ ਲਯ ਵਿੱਚ

⊕			੧		੨		⊕			੧		੨	ਪ ਹਰਿ
ਪ			ਨੁ										
ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ
ਦਰ	ਸ	ਨ	ਕਉ	S	ਹ	ਰਿ	ਦਰ	ਸ	ਨ	ਕਉ	S,	ਹ	ਰਿ
ਪ			ਨੁ										
ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	—	—	—
ਦਰ	ਸ	ਨ	ਕਉ	S	ਹ	ਰਿ	ਦਰ	ਸ	ਨ	ਕਉ	S	S	S

ਨ	—	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਸਂ	(ਸਂ)	ਨ਼	ਨ਼	ਪ	ਪ
ਕੋ	ऽ	ਟਿ	ਕੋ	ਟਿ	ਤੇ	ਤੀ	ਸ	ਸਿ	ਧ	ਜ	ਤੀ	ਜੋ	ਗੀ
			ਮਂ										
ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਮਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਰਂਸਂ	ਨ਼	ਨ਼	ਪ	—
ਤ	ਟ	ਤੀ	ਰ	ਥ	ਪ	ਰ	ਭ	ਵ	ਨऽ	ਕ	ਰ	ਤ	ऽ
ਮ	ਪ	—	ਸਂ	—	ਨ਼	ਪ	ਮਰ	—	—	ਸ	—	—	ਸ
ਰ	ਹ	ऽ	ਤ	ऽ	ਨਿ	ਰਾ	ਹਾऽ	ऽ	ऽ	ਗੀ	ऽ	ऽ	ऽ

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ–ਤਿੰਨਤਾਲ, ਝਪਤਾਲ ਦੀ ਚੌਗੁਨ ਲਯ ਵਿੱਚ

×				੨				੦				੩			
	ਪ			ਨ਼											
*	ਮ	—	ਮ	ਪ	—	ਨ	—	ਸਂ	—	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	—	—	—
*	ਹ	ऽ	ਰਿ	ਕੇ	ऽ	ਹੋ	ऽ	ਸੰ	ऽ	ਤ	ਹ	ਲੇ	ऽ	ऽ	ऽ
*	ਨ	—	—	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ਼	—	ਪ	—
*	ਤੇ	ऽ	ऽ	ਊ	ऽ	ਤ	ਮ	ਭ	ਗ	ਤ	ਭ	ਲੇ	ऽ	ऽ	ऽ
												ਸ			
ਪ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ਼	—	ਪ	—	ਮ	—	ਰ	ਰ	ਨ਼	—	ਸ	—
ਜੋ	ਭਾ	ਵ	ਤ	ਹ	ऽ	ਰਿ	ऽ	ਨਾ	ऽ	ਮ	ਮੁ	ਗਾ	ऽ	ਗੀ	ऽ

ਸੂਲਫਾਕ–ਤਿੰਨਤਾਲ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਲਯ ਵਿੱਚ

×		੦		੨		੩		੦	
ਮ	ਮ	ਪ	—	ਨ	—	ਸਂ	—	—	ਸਂ
ਜਿ	ਨ	ਕਾ	ऽ	ਅੰ	ऽ	ਗ	ऽ	ऽ	ਕ
ਨ									
ਸਂ	—	ਰਂ	ਰਂ	(ਸਂ)	—	ਨ਼	ਪ	—	—
ਰੇ	ऽ	ਮੇ	ਰਾ	ਸੁਆ	ऽ	ਮੀ	ऽ	ऽ	ऽ
ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਮਂ	ਰਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ
ਤਿ	ਨ	ਕੀ	ऽ	ਨਾ	ऽ	ਨ	ਕ	ਹ	ਰਿ
ਸਂ									
ਨ	—	ਮਂ	ਸਂ	(ਸਂ)	—	ਨ਼	ਪ	—	—
ਪੈ	ऽ	ਜ	ਸ	ਵਾ	ऽ	ਗੀ	ऽ	ऽ	ऽ ਜਪ ਮਨ ਨਿਰ...

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ)

੧੭. ਰਾਗ ਸਾਰੰਗ, 'ਪੜਤਾਲ', ਝਪਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਜਪਿ ਮਨ ਸਿਰੀ ਰਾਮੁ ॥ ਰਾਮ ਰਮਤ ਰਾਮੁ ॥ ਸਤਿ ਸਤਿ ਰਾਮੁ ॥
ਬੋਲਹੁ ਭਈਆ ਸਦ ਰਾਮ ਰਾਮੁ ਰਾਮੁ ਰਵਿ ਰਹਿਆ ਸਰਬਗੇ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਰਾਮੁ ਆਪੇ ਆਪਿ ਆਪੇ ਸਭੁ ਕਰਤਾ, ਰਾਮੁ ਆਪੇ ਆਪਿ ਆਪਿ ਸਭਤੁ ਜਗੇ ॥
ਜਿਸੁ ਆਪਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੇ ਮੇਰਾ ਰਾਮ ਰਾਮ,
ਰਾਮ ਰਾਇ ਸੋ ਜਨੁ ਰਾਮ ਨਾਮ ਲਿਵਲਾਗੇ ॥੧॥
ਰਾਮ ਨਾਮ ਕੀ ਉਪਮਾ ਦੇਖਹੁ ਹਰਿ ਸੰਤਹੁ,
ਜੋ ਭਗਤ ਜਨਾਂ ਕੀ ਪਤਿ ਰਾਖੈ ਵਿਚਿ ਕਲਿਜੁਗ ਅਗੇ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਕਾ ਅੰਗੁ ਕੀਆ ਮੇਰੈ ਰਾਮ ਰਾਇ ਦੁਸਮਨ ਦੂਖ ਗਏ ਸਭਿ ਭਗੇ ॥੨॥

(ਰਾਗੁ ਸਾਰੰਗ, ਪੜਤਾਲ, ਮ: ੪, ਪੰਨਾ ੧੨੦੨)

ਅਸਥਾਈ

×		੨			੦		੩		
ਸ					ਸਂ		ਨ		
ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਸਂ	—	ਸਂ
ਜ	ਪ	ਮ	ऽ	ਨ	ਸਿ	ਰੀ	ਰਾ	ऽ	ਮ
ਨੁ	ਪ	ਮ	ਮ	ਪ	ਸਂ	—	ਨੁ	ਪ	—
ਰਾ	ਮ	ਰ	ਮ	ਤ	ਰਾ	ऽ	ਮ	ऽ	ऽ
ਮ	ਰ	ਸ	ਮ	ਰ	ਮ	—	ਪ	—	—
ਸ	ਤ	ਸ	ऽ	ਤ	ਰਾ	ऽ	ਮ	ऽ	ऽ
ਪ	ਪ				ਮ				
ਮ	ਨੁ	ਪ	ਪ	ਮਪ	ਰ	ਰ	ਸ	—	ਸ
ਬੋ	ਲਹੁ	ਭਈ	ਆ	ਸਦ	ਰਾ	ਮ	ਰਾ	ऽ	ਮ
ਸ								ਪ	
ਨੁ	ਸ	ਸ	ਮ	ਰ	ਮ	ਪ	ਨੁਨੁ	ਮ	ਪ
ਰਾ	ਮ	ਰ	ਵਿ	ਰ	ਹਿਆ	ऽ	ਸਰ	ਬ	ਗੇ

ਅੰਤਰਾ–ਇਕਤਾਲਾ, ਝਪਤਾਲ ਦੀ ਤਿਗੁਨ ਲਯ ਵਿੰਚ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਸ	—	ਸ	ਰ	ਮ	ਮ	ਪ	—	—	ਪ	—	—
ਰਾ	ऽ	ਮ	ਆ	ऽ	ਪੇ	ਆ	ऽ	ऽ	ਪ	ऽ	ऽ
ਪ	—	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਰ	—	ਸ	—	—
ਆ	ऽ	ਪੇ	ਸ	ऽ	ਭ	ਕ	ਰ	ऽ	ਤਾ	ऽ	ऽ

ਮ	—	ਮ	ਪ	ਨ	ਨੁ	ਸਂ	—	ਨ	ਸਂ	—	—
ਰਾ	ऽ	ਮ	ਆ	ऽ	ਪੇ	ਆ	ऽ	ऽ	ਪ	ऽ	ऽ
ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਸਂਨ	ਸਂ	—	ਨੁ	ਪ	—
ਆ	ऽ	ਪ	ਸ	ਭ	ਤ	ਜऽ	ऽ	ऽ	ਗੋ	ऽ	ऽ
						ਮਂ					
ਪ	ਰਂ	—	ਰਂ	—	ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਮਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਸਂ
ਜਿ	ਸ	ऽ	ਆ	ऽ	ਪ	ਕਿ	ਰ	ਪਾ	ਕ	ਰੇ	ऽ
ਨ											
ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ	ਰ	ਸ	—	ਸ	—
ਮੇ	ਰਾ	ਰਾ	ਮ	ਰਾ	ਮ,	ਰਾ	ਮ	ਰਾ	ऽ	ਇ	ऽ
ਮ	—	ਪ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ
ਸੋ	ऽ	ਜ	ਨ	ਰਾ	ਮ	ਨਾ	ਮ	ਲਿ	ਵ	ਲਾ	ਗੇ

ਜਪ ਮਨ ਸਿਰੀ...

ਸੰਚਾਰੀ ਤੇ ਅਭੋਗ–ਤਾਲ ਭਾਨਮਤੀ, ਝਪਤਾਲ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਲਯ ਵਿੱਚ

×				੨		੩		੪		
ਮਰ	ਰਰ	-ਰ	ਸ	ਸਸ	ਸ	ਸ	ਨ਼ਸ	ਰਸ	ਨ਼	ਪ਼ਪ਼
ਰਾऽ	ਮਨਾ	ऽਮ	ਕੀ	ਉਪ	ਮਾ	ਦੇ	ਖਹੁ	ਹਰਿ	ਸੰ	ਤਹੁ,ਜੋ
ਮ਼ਮ਼	ਪ਼ਪ਼	ਨ਼	ਸ	ਸਸ	ਮਰ	ਮ	ਪਪ	ਮਮ	ਨੁਨੁ	ਪਪ
ਭਗ	ਤਜ	ਨਾ	ਕੀ	ਪਤਿ	ਰਾ	ਖੈ	ਵਿਚ	ਕਲਿ	ਜੁਗ	ਅਗੇ

ਸੂਲਫਾਕ–ਝਪਤਾਲ ਦੀ ਚੌਗੁਨ ਲਯ ਵਿੱਚ

×		੦		੨		੩		੦	
ਮ	ਮ	ਪ	—	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	—
ਜ	ਨ	ਨਾ	ऽ	ਨ	ਕ	ਕਾ	ऽ	ਅੰ	ऽ
ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਨੁ	ਪ	ਪ
ਗ	ਕੀ	ਆ	ऽ	ਮੇ	ਰੈ	ਰਾ	ਮ	ਰਾ	ਇ,
ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਮਂ	ਰਂ	—	ਸਂ	ਸਂ
ਦੂ	ਸ਼	ਮ	ਨ	ਦੂ	ऽ	ਖ	ऽ	ऽ	ਗ
ਨ									
ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	(ਸਂ)	—	ਨੁ	ਪ	—	—
ਦੇ	ऽ	ਸ	ਭ	ਭ	ऽ	ਗੋ	ऽ	ऽ	ऽ

ਜਪ ਮਨ...

(ਸ੍ਵੈ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

—ਬਿੰਦ੍ਰਾਬਨੀ ਸਾਰੰਗ ਰਾਗ ਸਮਾਪਤ—

ਰਾਗ ਭੁਪਾਲੀ

ਵਾਦੀ—ਗ	ਠਾਟ—ਕਲਿਆਨ	ਸਮਾਂ—ਰਾਤ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪਹਿਰ ।
ਸੰਵਾਦੀ—ਧ	ਜਾਤੀ—ਓਡਵ-ਓਡਵ	ਵਿਸ਼ੇਸ਼—ਕਲਿਆਨ ਅੰਗ ਨਾਲ ਗਾਉਣਾ ਹੈ ।

ਆਰੋਹੀ—ਸ, ਰ, ਗ; ਪ, ਧ, ਸਂ ।

ਅਵਰੋਹੀ—ਸਂ ਧ, ਪ ਗ, ਰ, ਸ ।

ਭੁਪਾਲੀ ਇਕ ਸੌਖਾ ਤੇ ਸਰਲ ਰਾਗ ਹੈ । ਪਰ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਬਾਰੇ ਭੀ ਮਤ-ਭੇਦ ਹੈ । ਜਿਵੇਂ :—ਪਾਰਿਜਾਤ, ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ ਇੰਜ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, "ਮਨੀ ਵਰਜਾਤੁ ਭੁਪਾਲੀ ਰੀ ਧੌ ਯੱਤ੍ਰ ਚ ਕੋਮਲੌ" । ਭਾਵ, ਓਡਵ ਜਾਤੀ ਦੇ ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ 'ਰੇ-ਧਾ' ਸੁਰ ਕੋਮਲ ਹਨ । 'ਸੁਰਮੇਲਕਲਾਨਿਧੀ' ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ ਭੀ ਲਗ-ਭਗ ਇੰਜ ਹੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ । ਭੁਪਾਲੀ ਵਰਗੇ ਸਾਧਾਰਣ ਰਾਗ ਬਾਰੇ ਭੀ ਅਗਰ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਮਤ-ਭੇਦ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਪਰਸਿੱਧ ਤੇ ਕਠਿਨ ਰਾਗਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਮਤ-ਭੇਦ ਹੋਣੇ ਕੋਈ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ।

ਕਲਿਆਨ ਠਾਟ ਤੋਂ ਉਤਪੰਨ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਰਾਗਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਤਿੰਨ ਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡਦੇ ਹਾਂ । ਪਹਿਲਾ ਵਰਗ ਐਸੇ ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਮੱਧਮ ਸੁਰ ਪੂਰਨ ਤੌਰ ਤੇ ਵਰਜਿਤ ਹੈ । ਜੇ ਲਗਦਾ ਭੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਥੋੜਾ ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ—ਭੁਪਾਲੀ, ਸ਼ੁੱਧ ਕਲਿਆਨ, ਜੈਤ ਕਲਿਆਨ, ਚੰਦ੍ਰਕਾਂਤ ਆਦਿ ਇਸੇ ਵਰਗ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ । ਦੂਜੇ ਵਰਗ ਦੇ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਤੀਵਰ ਮੱਧਮ ਹੀ ਲਗਦਾ ਹੈ—ਏਮਨ, ਕਲਿਆਨ, ਹਿੰਡੋਲ ਆਦਿ । ਤੀਜਾ ਵਰਗ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ ਮੱਧਮ ਲਗਦੇ ਹਨ—ਹਮੀਰ, ਕੇਦਾਰ, ਕਾਮੋਦ, ਛਾਇਆ ਨਟ, ਗੌਂਡ ਸਾਰੰਗ ਇਤਿਆਦਿ ਇਸੇ ਵਰਗ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ।

ਭੁਪਾਲੀ ਕਲਿਆਨ ਠਾਟ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਵਰਗ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸੇ ਵਰਗ ਵਿਚ ਸ਼ੁੱਧ ਕਲਿਆਨ, ਜੈਤ ਕਲਿਆਨ ਆਦਿ ਰਾਗ ਹਨ । ਸੋ, ਭੁਪਾਲੀ ਨੂੰ ਗਾਉਣ ਸਮੇਂ ਬੜੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਰਤਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਲਿਆਨ ਠਾਟ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਬਿਲਾਵਲ ਠਾਟ ਦਾ ਇਕ 'ਦੇਸਕਾਰ' ਰਾਗ ਭੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਆਰੋਹ-ਅਵਰੋਹ ਭੁਪਾਲੀ ਨਾਲ ਮਿਲਦੇ ਹਨ । ਭਾਵ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਜਾਤੀ ਤੇ ਸੁਰ ਇਕੋ ਹਨ, ਪਰ ਅਨੋਖੀ ਤੇ ਸੁਆਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੰਗੀਤ ਵਿਦਵਾਨ ਭੁਪਾਲੀ ਨੂੰ ਕਲਿਆਨ ਠਾਟ ਦਾ ਅਤੇ ਦੇਸਕਾਰ ਨੂੰ ਬਿਲਾਵਲ ਠਾਟ ਦਾ ਮੰਨਦੇ ਹਨ । ਭੁਪਾਲੀ ਦਾ ਵਾਦੀ ਗੰਧਾਰ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਧੈਵਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਦੇਸਕਾਰ ਦਾ ਵਾਦੀ ਧੈਵਤ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਗੰਧਾਰ ਹੈ । ਭੁਪਾਲੀ ਕਲਿਆਨ ਅੰਗ ਨਾਲ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਦੇਸਕਾਰ ਨੂੰ ਬਿਲਾਵਲ ਅੰਗ ਨਾਲ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ । ਭੁਪਾਲੀ ਪੂਰਵਾਂਗ ਵਾਦੀ ਰਾਗ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦਾ ਆਲਾਪ ਬਹੁਤਾ ਮੰਦਰ ਤੇ ਮੱਧ ਸਪਤਕ ਵਿਚ ਹੀ ਕੀਤਾ

ਸ
ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ :—ਸ, ਧ਼, ਪ਼, ਧ਼, ਸ—ਸ ਰ, ਗ—ਰ, ਸ— ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੁਰਾਂ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਤੋਂ ਨਵੀਂ ਕਲਪਨਾ ਰਾਹੀਂ ਆਲਾਪਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਅੰਤਰੇ ਦਾ ਉਠਾਵ ਅਕਸਰ ' ਗ, ਪ ਧ ਸਂ, ਪ ਧ ਸਂ, ਜਾਂ ਪ ਗ, ਪ ਧ ਸਂ" ਇੰਜ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਭੂਪਾਲੀ ਇਕ ਸਰਲ ਤੇ ਮਧੁਰ ਰਾਗ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਛੇਤੀ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਗੰਧਾਰ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਧੈਵਤ ਹੈ ਅਤੇ ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪਹਿਰ ਹੈ।

ਸੁਰ-ਵਿਸਥਾਰ (ਆਲਾਪ)

ਰ ਸ ਸ ਸ ਸ ਸ ਰ ਸ
੧. ਸ, ਰਗ, ਰ ਸ, ਧ਼ਸਰ, ਸਧ਼, ਸ —ਧ਼ਪ਼, ਧ਼ਸ—ਸ, ਧ਼, ਧ਼ਸ, ਧ਼ਪ਼, ਪ਼ਧ਼ਸ, ਧ਼ ਧ਼ਸ—ਧ਼ ਸਰ, ਰਸਧ਼ਪ਼,
ਸ ਸ ਰ ਗ
ਧ਼ਸਰ—ਸਧ਼ਸ, ਸਧ਼ਪ਼, ਧ਼ਸ, ਧ਼ ਸ ਰਗ—ਰਗਰ, ਸਧ਼ਪ਼, ਧ਼ਸ—।

ਸ ਸ ਗ ਗ ਗ ਗ
੨. ਸਰਗ—ਰ, ਗਗ ਰਸਰ, ਧ਼ ਧ਼ਗ, ਸਰਗ—ਰ, ਰ ਰਸ—ਪ਼ਧ਼ਸਰਗ—ਸਰਗ, ਰਗ, ਰ,ਸ—
ਸ ਗ ਸ ਗ ਗ
ਧ਼ਸਰਗ, ਸਰਗ—ਗਗਰਸਰ, ਸਧ਼, ਧ਼ਗ, ਪ਼ਧ਼, ਸਰਗ ਸ ਰਗ, ਸਰਗਪ—ਗ, ਰ ਗ, ਗਰ, ਰਸਧ਼ ਸ—।

ਗ ਗ ਗ ਪ ਗ ਗ
੩. ਸਰਗ—ਰਗ, ਰ ਰਗ—ਗਪ—ਗ, ਪਪ ਗਰਰਗਪ—ਗ, ਰਗਪਰਗ, ਸਰਗ, ਰ ਰਸ—ਸਧ਼ਪ਼ਧ਼
ਗ ਪ ਪ ਪ ਧ
ਸਰਗਪ—ਗ, ਧਪ ਰਗ—ਰ,ਸਰਸ—ਸਰਗਪਰਗਪ, ਪਪਗਰਰਗਪ, ਗ ਪਧ, (ਪ) ਗ, ਰਗਪਧਪਗ,
ਗ ਪ ਗ ਗ ਗ ਪ ਪ ਪ ਧ
ਰਗਪਧ, ਗਪਧਪਗ, ਪਰਗ, ਰ ਰ ਸਧ਼,ਸਰਗ,ਰ, ਸ—ਰ ਗਪ, ਪਗਰਰਗਪ, ਗ ਪਧ, ਸਂ, ਸਂਧਪ,
ਸਂ ਗ
ਧਸਂ—ਧਪ—ਗ, ਰਗਪਧ, ਪਧਸਂਧਪਗ, ਰਗਪ ਰਗ—ਰ,ਸ—।

ਪ ਸਂ ਸਂ ਰਂ ਸਂ ਪ ਧ
੪. ਗ, ਪਧਸਂ—ਪ ਧਸਂ—ਸਂਸਂਧਪ ਧਸਂ—ਧ ਸਂਰਂ; ਸਂ (ਸਂ) ਧ, ਪ-ਗ, ਰਗਪਧਸਂ, ਪ ਧਸਂ—ਗ, ਪ
ਸਂ ਸਂ ਸਂ ਧ ਪ ਗ ਗ
ਧਸਂ—ਧ ਧਸਂ—ਪਧਸਂਰਂ, ਰਂ (ਰਂ) ਸਂਧ, ਪਧਸਂਰਂ, ਧਸਂਰਂਸਂਧ, ਗੋਪਧਪ-ਗ, ਰ ਰਗ, ਰ,ਸ—
ਸਂ ਸਂ ਸਂ ਸਂ ਸਂ ਸਂ ਸਂ
ਸਰਗਪਧਸਂ—ਪ ਧਸਂ—ਧ ਧਸਂ—ਸਂ (ਸਂ) ਧ, ਧ ਸਂ ਰਂ—ਰਂ ਰਂ ਸਂਧ, ਪਧਸਂਧਪਗ, ਰਗਪਗਰ,
ਸਂ ਸਂ ਗ ਗ
ਸ—ਸਰ, ਰਗ, ਗਪ, ਪਧ, ਧਸਂ, ਧ ਧਸਂ—ਧਸਂਧਪਗ. ਪਗਰ, ਗ-ਰ ਰਸ—।

ਪ ਸਂ ਸਂ ਸਂ ਗਂ ਰਂ ਸਂ ਸਂ
੫. ਗਪਧਸਂਰਂ, ਧਸਂ—ਧਪਗ, ਪਧਸਂ, ਗਸਂਰਂ, ਧਰਂਸਂ—ਸਂਰਂਗਂ--ਗਂਰਂ, ਸਂਧਪ, ਧਸਂ—ਗਪਧਸਂ, ਪਧਸਂ,

ਗਂ ਗਂ ਗਂ ਰਂ ਗਂ ਧ ਸਂ
ਪਧਸਂਰਂ, ਰਂਗਂ—ਰਂ ਰਂਸਂ—ਧਸਂ ਰਂਗਂ—ਰਂਗਂਰਂਸਂ—ਸਂ ਸਂਧਪਧਸਂਰਂਸਂਧ, ਸਂਧਪਗ, ਰਗਪਧਸਂ ਪਧਸਂ—

ਸਂ ਸਂ ਸਂ ਰਂ ਗਂ ਗਂ
ਧ ਧਸਂ—ਧ ਸਂ ਰਂਗਂ, ਸਂਰਂਗਂ—ਗਂਗਂਰਂਸਂਰਂ, ਸਂਧ, ਪਧਸਂਰਂਗਂ, ਸਂਰਂਗਂਪਂਗਂ, (ਗਂ) ਰਂ,ਸਂ—ਧਸਂਰਂਗਂ,

ਗਂ ਪਂ ਗਂ ਸਂ ਗ ਗ
ਰਂ ਗਂਪਂਗਂ, ਰਂਗਂਰਂ, ਰਂਸਂਧਪਗ, ਰਗਪ ਰਗ, ਗਰ ਰ; ਸ— ।

ਗ ਪ ਸਂ ਸਂ ਗਂ ਸਂ ਗ
ਸਰਗਪ, ਰਗਪਧ, ਗਪਧਸਂ, ਪਧਸਂਰਂ, ਧਸਂਰਂਗਂ, ਸਂਰਂਗਂਪਂਗਂਰਂਸਂ, ਧਸਂਧਪਗ, ਰ, ਰਸ— ।

ਭੁਪਾਲੀ ਰਾਗ ਦੀਆਂ ਤਾਨਾਂ (ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਨੰ: ੨)

ਅਸਥਾਈ

	×				੨				੦				੩			
												ਸ	ਧ਼	ਸ	—	ਰ
	ਗ	—	ਗ									ਬ	ਲ	ਬ	ऽ	ਲ
੧.	ਜਾ	ऽ	ਉ	ਸਰ	ਗਪ	ਧਸਂ	ਪਧ	ਸਂਸਂ	ਧਪ	ਗਰ	ਸ,	ਬ	ਲ	ਬ	ऽ	ਲ
੨.	.	.	.	ਸਰ	ਗਪ	ਧਸਂ	ਰਂਸਂ	ਧਸਂ	ਧਪ	ਗਰ	ਸ,	ਬ	ਲ	ਬ	ऽ	ਲ
੩.	ਗਪ	ਧਸਂ	ਪਧ	ਸਂਰਂ	ਗਂਗਂ	ਰਂਸਂ	ਧਰਂ	ਸਂਸਂ	ਧਪ	ਗਰ	ਸ,	ਬ	ਲ	ਬ	ऽ	ਲ
੪.	.	.	ਸਰ	ਗਰ;	ਗਪ	ਗਰ,	ਗਪ	ਧਸਂ	ਧਪ	ਗਰ.	ਗਪ	ਧਸਂ	ਰਂਰਂ	ਸਂਸਂ	ਧਪ	ਗਰ,
	ਸਂ,	ਧਪ	ਗਰ	ਧ,	ਧਪ	ਗਰ,	ਗਪ	ਧਸਂ	ਧਪ	ਗਰ	ਸ,	ਬ	ਲ	ਬ	ऽ	ਲ
੫.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	ਸਧ਼	ਸਰ	ਗਰ,	ਸਧ਼	ਸਰ	ਗਪ	ਗਰ,
	ਸਧ਼	ਸਰ	ਗਪ	ਧਪ	ਗਰ,	ਸਧ਼	ਸਰ	ਗਪ	ਧਸ	ਧਪ	ਗਰ,	ਸਧ਼	ਸਰ	ਗਪ	ਧਸਂ	ਰਂਸਂ
	ਧਪ	ਗਰ,	ਸਧ਼	ਸਰ	ਗਪ	ਧਸਂ	ਰਂਗਂ	ਰਂਸਂ	ਧਪ	ਗਰ	ਸ,	ਬ	ਲ	ਬ	ऽ	ਲ
੬.	.	.	.	.	ਸਰ	ਗਪ	ਗ,	ਰਗ	ਪਧ	ਗ,	ਰਗ	ਪਧ	ਸਂਸਂ	ਧਪ	ਗ,	ਰਗ
	ਪਧ	ਸਂਰਂ	ਸਂਸਂ	ਧਪ	ਗ,	ਰਗ	ਪਧ	ਸਂਰਂ	ਗਂਰਂ	ਸਂਸਂ	ਧਪ	ਗ,	ਗਂ,	ਗਂਰਂ	ਸਂਧ	ਰਂ,
	ਰਂਸਂ	ਧਪ	ਸਂ,	ਸਂਧ	ਪਗ	ਧ,	ਧਪ	ਗਰ	ਪ,	ਪਗ	ਰਸ	ਬ	ਲ	ਬ	ऽ	ਲ
੭.	.	.	.	.	ਗਰ	ਗਰ	ਸਰ	ਸਧ਼	ਪ਼ਧ਼	ਸਰ	ਗ,	ਸਂਧ	ਸਂਧ	ਪਧ	ਪਗ	ਰਗ
	ਪਧ	ਸਂ,	ਗਂਰਂ	ਗਂਰਂ	ਸਂਰਂ	ਸਂਧ	ਪਧ	ਸਂਰਂ	ਗਂ,	ਸਂਰਂ	ਰਂ,ਧ	ਸਂਸਂ	ਪਧ	ਧ,ਗ	ਪਪ	ਰਗ
	ਗ,ਸ	ਰਰ	ਧ਼ਸ	ਸਰ	ਗ,	ਧ਼ਸ	ਸਰ	ਗ,	ਧ਼ਸ	ਸਰ	ਗ,	ਬ	ਲ	ਬ	ऽ	ਲ
੮.	.	.	.	.	.	ਸਰ	ਗਗ	ਰਸ,	ਰਗ	ਪਪ	ਗਰ,	ਗਪ	ਧਧ	ਪਗ,	ਪਧ	ਸਂਸਂ
	ਧਪ,	ਧਸਂ	ਰਂਰਂ	ਸਂਧ,	ਸਂਰਂ	ਗਂਗਂ	ਰਂਸਂ	ਧਪ	ਗਰ,	ਸਰ	ਗਪ;	ਰਗ	ਪ਼ਧ,	ਗਪ	ਧਸਂ,	ਪਧ
	ਸਂਰਂ,	ਧਸਂ	ਰਂਗਂ,	ਸਂਰਂ	ਗਂਪਂ,	ਗਂਗਂ	ਰਂਸਂ,	ਰਂਰਂ,	ਸਂਧ,	ਸਂਸਂ	ਧਪ,	ਧਧ	ਪਗ,	ਪਪ	ਗਰ,	ਗਗ
	ਰਸ,	ਰਰ	ਸਧ਼,	ਸਰ	ਗ,	ਸਧ਼	ਸਰ	ਗ,	ਸਧ਼	ਸਰ	ਗ,	ਬ	ਲ	ਬ	ऽ	ਲ

ਅੰਤਰਾ

													ਪ			
													ਗ	ਗ	ਪ	ਧ
	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ									ਜ	ਨ	ਨਾ	ਨਕ
੧.	ਦਾ	ऽ	ਸ	ਨ	ਪਧ	ਸਂਰਂ	ਸਂਧ	ਪਧ	ਸਂਸਂ	ਧਪ	ਗਰ	ਸ,	ਜ	ਨ	ਨਾ	ਨਕ
੨.	ਪਧ	ਸਂਰਂ	ਗਂਗਂ	ਰਂਸਂ	ਪਧ	ਸਂਰਂ	ਸਂਧ	ਪਧ	ਸਂਸਂ	ਧਪ	ਗਰ	ਸ,	ਜ	ਨ	ਨਾ	ਨਕ
੩.	.	.	.	.	.	.	.	.	,	.	.	.	ਗਂਗਂ	ਰਂਸਂ,	ਰਂਰਂ	ਸਂਧ
	ਸਂਸਂ	ਧਪ,	ਧਧ	ਪਗ,	ਪਪ	ਗਰ,	ਗਗ	ਰਸ,	ਸਰ	ਗਪ	ਧਸਂ	ਪਧ,	ਜ	ਨ	ਨਾ	ਨਕ
੪.	.	.	.	.	ਗਪ	ਧਸਂ	ਪਧ	ਸਂਰਂ	ਧਸਂ	ਰਂਗਂ	ਸਂਰਂ	ਗਂਪਂ	ਗਂਦਂ	ਸਂਰਂ,	ਰਂਸਂ	ਧਸਂ,
	ਸਂਧ	ਪਧ,	ਧਪ	ਗਪ,	ਪਗ	ਰਗ,	ਗਰ	ਸਰ,	ਗਪ	ਧਸਂ	ਪਧ	ਸਂ,	ਜ	ਨ	ਨਾ	ਨਕ
੫.	.	.	.	.	ਸਂਰਂ	ਗਂ,ਸਂ	ਰਂਗਂ	ਸਂਰਂ,	ਪਧ	ਸਂਪ	ਧਸਂ	ਪਧ,	ਪਧ	ਸਂਸਂ	ਧਪ,	ਗਪ
	ਸਰ	ਗ,ਸ	ਰਗ	ਸਰ	ਗਪ	ਧਸਂ	ਰਂਗਂ	ਰਂਸਂ	ਧਸਂ	ਧਪ	ਗਰ	ਸ,	ਜ	ਨ	ਨਾ	ਨਕ
੬.	.	.	.	.	.	.	ਸਂਰਂ	ਗਂਗਂ	ਰਂਸਂ,	ਧਸਂ	ਰਂਰਂ	ਸਂਧ,	ਪਧ	ਸਂਸਂ	ਧਪ,	ਗਪ
	ਧਧ	ਪਗ,	ਰਗ	ਪਪ	ਗਤ,	ਸਰ	ਗਗ	ਰਸ,	ਸਸ	ਗਗ	ਰਰ	ਪਪ	ਗਗ	ਧਧ	ਪਪ	ਸਂਸਂ
	ਧਧ	ਰਂਰਂ	ਧਧ	ਸਂਸਂ,	ਧਧ	ਰਂਰਂ	ਧਧ	ਸਂਸਂ,	ਧਧ	ਰਂਰਂ	ਧਧ	ਸਂਸਂ,	ਜ	ਨ	ਨਾ	ਨਕ
੭.	.	.	.	.	ਸਂਰਂ	ऽਰਂ	ਸਂਧ	ਸਂਧ,	ਧਸਂ	ऽਸਂ	ਧਪ	ਧਪ,	ਪਧ	ऽਧ	ਪਗ	ਪਗ
	ਗਪ	ऽਪ	ਗਰ	ਗਰ,	ਸ	ऽ	ਸਰ	ਸਸ	ਰਗ	ਰਰ	ਗਪ	ਗਗ	ਪਧ	ਪਪ	ਧਸਂ	ਧਧ
	ਸਂਰਂ	ਸਂਧ	ਪਧ	ਸਂ,	ਸਂਰਂ	ਸਂਧ	ਪਧ	ਸਂ,	ਸਂਰਂ	ਸਂਧ	ਪਧ	ਸਂ,	ਜ	ਨ	ਨਾ	ਨਕ
੮.	.	.	.	.	ਸਂਰਂ	ਸਂਗਂ	ਰਂਸਂ,	ਧਸਂ	ਧਰਂ	ਸਧ,	ਪਧ	ਪਸਂ	ਧਪ,	ਗਪ	ਗਧ	ਪਗ,
	ਰਗ	ਰਪ	ਗਰ	ਸ,	ਗਂ,	ਗਂਗਂ	ਰਂਸਂ	ਧਸਂ,	ਰਂ,	ਰਂਰਂ	ਸਂਧ	ਪਧ	ਸਂ,	ਸਂਸਂ	ਧਪ	ਗਪ
	ਧ,	ਧਧ	ਪਗ	ਰਗ	ਪ,	ਪਪ	ਗਰ	ਸਰ	ਗ,	ਗਗ	ਟਸ	ਧਸ,	ਸਰ	ਗਪ	ਧਸ	ਪਧ
	ਸਂ	ਸ,	ਸਰ	ਗਪ	ਧਸਂ	ਪਧ	ਸਂ	ਸ,	ਸਰ	ਗਪ	ਧਸਂ	ਪਧ	ਜ	ਨ	ਨਾ	ਨਕ

੧. ਰਾਗ ਭੂਪਾਲੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਕੀਰਤਿ ਕਰਨ ਸਰਨ ਮਨਮੋਹਨ ਜੋਹਨ ਪਾਪ ਬਿਦਾਰਨ ਕਉ ॥
ਹਰਿ ਤਾਰਨ ਤਰਨ ਸਮ੍ਰਥ ਸਭੈ ਬਿਧਿ ਕੁਲਹ ਸਮੂਹ ਉਧਾਰਨ ਸਉ ॥
ਚਿਤ ਚੇਤਿ ਅਚੇਤ ਜਾਨਿ ਸਤ ਸੰਗਤਿ ਭਰਮ ਅੰਧੇਰ ਮੋਹਿਓ ਕਤ ਧਉਂ ॥
ਮੂਰਤ ਘਰੀ ਚਸਾ ਪਲੁ ਸਿਮਰਨ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਰਸਨਾ ਸੰਗਿ ਲਉ ॥
ਹੋਛਉ ਕਾਜੁ ਅਲਪ ਸੁਖ ਬੰਧਨ ਕੋਟਿ ਜਨੰਮ ਕਹਾ ਦੁਖ ਭਉਂ ॥
ਸਿਖ੍ਯਾ ਸੰਤ ਨਾਮੁ ਭਜੁ ਨਾਨਕ ਰਾਮ ਰੰਗਿ ਆਤਮ ਸਿਉਂ ਰਉਂ ॥੨॥
(ਸਵਯੇ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕ, ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੩੮੭)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
—	ਗ	ਰ	ਗ	ਸ	ਰ	ਸ	ਸ	ਸ	ਧ਼	ਸ	ਸ	ਗ	ਰ	ਗ	ਗ
*	ਕੀ	ਰ	ਤ	ਕ	ਰ	ਨ	ਸ	ਰ	ਨ	ਮ	ਨ	ਮੋ	ऽ	ਹ	ਨ
—	ਗ	ਗ	ਰ	ਗ	ਪ	ਧ	ਸਂ	ਧ	ਸਂ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ	—
*	ਜੋ	ਹ	ਨ	ਪਾ	ऽ	ਪ	ਬਿ	ਦਾ	ऽ	ਰ	ਨ	ਕਉ	ऽ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਗ	ਗ	ਗ	ਪ	ਪ	ਸਂ	ਧ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ
ਹਤਿ	ਤਾ	ਰ	ਨ	ਤ	ਰ	ਨ	ਸਮ	ਰ	ऽ	ਥ	ਸ	ਭੈ	ऽ	ਬਿ	ਧਿ
ਸਂ	ਰਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਧ	ਸਂ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ	—
ਕੁ	ਲਹ	ऽ	ਸ	ਮੂ	ਹ	ऽ	ਉ	ਧਾ	ऽ	ਰ	ਨ	ਸਉ	ऽ	ऽ	ऽ

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।
(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੨. ਰਾਗ ਭੁਪਾਲੀ, ਤ੍ਰਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਮ੍ਹ ਲਾਲਨ ਸਿਉ ਪ੍ਰੀਤਿ ਬਨੀ ॥ਰਹਾਉ॥
ਤੋਰੀ ਨ ਤੂਟੈ ਛੋਰੀ ਨ ਛੂਟੈ ਐਸੀ ਮਾਧੋ ਖਿੰਚ ਤਨੀ ॥ ੧ ॥
ਦਿਨਸੁ ਰੈਨਿ ਮਨ ਮਾਹਿ ਬਸਤੁ ਹੈ, ਤੂ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਪ੍ਰਭ ਅਪਨੀ ॥੨॥
ਬਲਿ ਬਲਿ ਜਾਉ ਸਿਆਮ ਸੁੰਦਰ ਕਉ, ਅਕਥ ਕਥਾ ਜਾ ਕੀ ਬਾਤ ਸੁਨੀ ॥੩॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਦਾਸਨਿ ਦਾਸੁ ਕਹੀਅਤਿ ਹੈ,ਮੋਹਿ ਕਰਹੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਠਾਕੁਰ ਅਪਨੀ॥੪॥
(ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੮੨੭)

ਅਸਥਾਈ

੩				×				੨				੦			
															ਸ
															ਥ
ਧ਼	ਸ	—	ਰ	ਗ	—	ਗ	—	ਗ	ਰ	ਗ	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ	—
ਲ	ਥ	ऽ	ਲ	ਜਾ	ऽ	ਉ	ऽ	ਸਿਆ	ऽ	ਮ	ਸੁੰ	ਦ	ਰ	ਕਉ,	ऽ
ਗ	ਗ	ਪ	ਧ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਧ	ਸਂ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ	ਸ
ਅ	ਕ	ਥ	ਕ	ਥਾ	ऽ	ਜਾਂ	ਕੀ	ਬਾ	ऽ	ਤ	ਸੁ	ਨੀ	ऽ	ऽ,	ਥ

ਅੰਤਰਾ

ਪ															
ਗ	—	ਪ	ਧ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਧ	ਸਂ	ਰਂ	ਗਂ	—	ਰਂ	ਸਂ
ਮੂ	ऽ	ਲਾ	ऽ	ਲ	ਨ	ਜਿਉ	ऽ	ਪ੍ਰੀ	ऽ	ਤ	ਬ	ਨੀ	ऽ	ऽ	ऽ
ਤੋ	ऽ	ਰੀ	ਨ	ਤੂ	ऽ	ਟੈ	ऽ	ਛੋ	ऽ	ਰੀ	ਨ	ਛੂ	ऽ	ਟੈ	ऽ
ਸਂ															
ਧ	—	ਸਂ	—	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਗ	ਪ	ਧ	ਸਂ	ਧਪ	ਗਰ	ਸ	ਸ
ਐ	ऽ	ਸੀ	ऽ	ਮਾ	ऽ	ਧੌ	ऽ	ਖਿੰ	ऽ	ਚ	ਤ	ਨੀऽ	ऽऽ	ऽ,	ਬ

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੩. ਰਾਗ ਭੂਪਾਲੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਨਾ ਮੈਲਾ ਨਾ ਧੁੰਧਲਾ, ਨਾ ਭਗਵਾ ਨਾ ਕਚੁ ॥
ਨਾਨਕ ਲਾਲੋ ਲਾਲ ਹੈ, ਸਚੈ ਰਤਾ ਸਚੁ ॥

(ਮਾਰੂ ਵਾਰ, ਸਲੋਕ ਮ: ੧, ਪੰਨਾ ੧੦੮੯)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
ਸਰ	ਗਪ	ਧਸਂ	ਸਂ	ਧਸਂ	ਧਪ	ਗਰ	ਸਰ	ਸ	ਧ਼	ਸ	ਰ	ਗ	ਰ	ਗ	—
ਨਾऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਮੈ	ਲਾऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਨਾऽ	ਧੁੰ	ऽ	ऽ	ਧ	ਲਾ	ऽ	ऽ	ऽ
								ਸਂ							
ਗ	—	ਗ	ਰ	ਗ	ਪ	ਧ	ਸਂ	ਧ	ਸਂ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ	—
ਨਾ	ऽ	ਭ	ਗ	ਵਾ	ऽ	ऽ	ਨਾ	ਕ	ऽ	ऽ	ऽ	ਚ	ऽ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਪ															
ਗ	—	ਗ	ਗ	ਪ	—	ਧ	ਪਧ	ਸਂ	—	—	ਸਂ	ਧ	ਰਂ	ਸਂ	—
ਨਾ	ऽ	ਨ	ਕ	ਲਾ	ऽ	ਲੋ	ऽऽ	ਲਾ	ऽ	ऽ	ਲ	ਹੈ	ऽ	ऽ	ऽ
ਸਂ															
ਧ	ਸਂ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ	ਰ	ਗ	ਪ	ਧ	ਸਂ	ਧਸਂ	ਧਪ	ਗਰ	ਸ
ਸ	ऽ	ਚੇ	ऽ	ਰ	ऽ	ਤਾ	ऽ	ਸ	ऽ	ऽ	ऽ	ਚऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽ

੪. ਰਾਗ ਭੂਪਾਲੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਸਭ ਸੁਖ ਦਾਤਾ ਰਾਮ ਹੈ, ਦੂਸਰ ਨਾਹਿਨ ਕੋਇ ॥
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਸੁਨਿ ਰੇ ਮਨਾ, ਤਿਹ ਸਿਮਰਤ ਗਤਿ ਹੋਇ ॥ ੯ ॥
(ਸਲੋਕ ਮ: ੯, ਪੰਨਾ ੧੪੨੬)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
ਗ	ਰ	ਗ	ਰ	ਸ	ਰ	ਸ	—	ਸ	ਧ਼	ਸ	ਰ	ਗ	ਰ	ਗ	—
ਸ	ਭ	ਸੁ	ਖ	ਦਾ	ऽ	ਤਾ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ਮ	ਹੈ	ऽ	ऽ	ऽ
ਗ	—	ਗ	ਰ	ਗ	ਪ	ਧ	ਸਂ	ਧ	ਸਂ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ	—
ਦੂ	ऽ	ਸ	ਰ	ਨਾ	ऽ	ਹਿ	ਨ	ਕੋ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਇ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਪ						ਧ						ਸਂ			
ਗ	ਗ	ਗ	—	ਪ	ਪ	ਸਂ	ਧ	ਸਂ	—	—	ਸਂ	ਧ	ਰਂ	ਸਂ	—
ਕ	ਹੁ	ਨਾ	ऽ	ਨ	ਕ	ਸੁ	ਨ	ਰੇ	ऽ	ऽ	ਮ	ਨਾ	ऽ	ऽ	ऽ
ਗਂ	ਰਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਧ	ਸਂ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ	—
ਤਿ	ਹ	ਸਿ	ਮ	ਰ	ਤ	ਗ	ਤ	ਹੋ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਇ	ऽ

੫. ਰਾਗ ਭੂਪਾਲੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਜਾਚਿਕੁ ਨਾਮੁ ਜਾਚੈ ਜਾਚੈ ॥
ਸਰਬਧਾਰ ਸਰਬ ਕੇ ਨਾਇਕ ਸੁਖ ਸਮੂਹ ਕੇ ਦਾਤੇ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਕੇਤੀ ਕੇਤੀ ਮਾਂਗਨਿ ਮਾਗੈ ਭਾਵਨੀਆ ਸੋ ਪਾਈਐ ॥ ੧ ॥
ਸਫਲ ਸਫਲ ਸਫਲ ਦਰਸੁ ਰੇ ਪਰਸਿ ਪਰਸਿ ਗੁਨ ਗਾਈਐ ॥
ਨਾਨਕ ਤਤ ਤਤ ਸਿਉ ਮਿਲੀਐ ਹੀਰੈ ਹੀਰ ਬਿਧਾਈਐ ॥ ੨ ॥
(ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੩੨੧)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
ਗ	ਰ	ਗ	ਗ	ਪ	ਗ	—	ਰ	ਸ	—	ਸ	—	ਰ	ਧ̣	ਸ	—
ਜਾ	ऽ	ਚਿ	ਕ	ऽ	ਨਾ	ऽ	ਮ	ਜਾ	ऽ	ਚੈ	ऽ	ਜਾ	ऽ	ਚੈ	ऽ
								ਪ		ਪ					
—	ਸ	ਸ	ਰ	ਰ	ਗ	ਗ	ਰ	ਗ	ਗ	ਗ	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ	ਸ
ऽ	ਸ	ਰ	ਬ	ਧਾ	ऽ	ਰ	ਸ	ਰ	ਬ	ਕੇ	ऽ	ਨਾ	ऽ	ਇ	ਕ
	ਧ														
—	ਗ	ਗ	ਗ	ਪ	ਪ	ਧ	—	ਪਧ	ਸਂਰਂ	ਗਂਰਂ	ਸਂ	ਧਸਂ	ਧਪ	ਗਰ	ਸ
ऽ	ਸੁ	ਖ	ਸ	ਮੂ	ਹ	ਕੇ	ऽ	ਦਾऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽ	ਤੇऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

	ਧ														
—	ਗ	—	ਗ	ਪ	—	ਸਂ	ਧ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	—
ऽ	ਕੇ	ऽ	ਤੀ	ਕੇ	ऽ	ਤੀ	ऽ	ਮਾਂ	ऽ	ਗ	ਨ	ਮਾ	ऽ	ਗੈ	ऽ
ਗਂ	ਰਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	—	ਪਧ	ਸਂਰਂ	ਗਂਰਂ	ਸਂ	ਧਸਂ	ਧਪ	ਗਰ	ਸ
ਭਾ	ऽ	ਵ	ਨੀ	ਆ	ऽ	ਸੰ	ऽ	ਪਾऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਈ	ਐऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽ

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੬. ਰਾਗ ਭੂਪਾਲੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਤੂ ਚਉ ਸਜਣ ਮੈਡਿਆ ਡੇਈ ਸਿਸੁ ਉਤਾਰਿ ॥
ਨੈਣ ਮਹਿੰਜੇ ਤਰਸਦੇ ਕਦਿ ਪਸੀ ਦੀਦਾਰੁ ॥ ੧ ॥

(ਮਾਰੂ ਵਾਰ ਡਖਣੇ, ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੦੯੪)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
ਧ															
ਸਂ	—	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ	ਰ	ਸ	ਧ̣	ਸ	ਸ	ਗ	ਰ	ਗ	—
ਤੂ	ऽ	ਚਉ	ऽ	ਸ	ऽ	ਜ	ਣ	ਮੈ	ऽ	ऽ	ਡਿ	ਆ	ऽ	ऽ	ऽ
ਪ				ਸਂ											
ਗ	—	ਪ	—	ਧ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਪਧ	ਸਂ	ਧ	ਪ	ਗਪ	ਧਪ	ਗਰ	ਸ
ਡੇ	ऽ	ਈ	ऽ	ਸਿ	ऽ	ਸ	ਉ	ਤਾऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਰ

ਅੰਤਰਾ

ਪ															
ਗ	—	ਗ	ਗ	ਪ	—	ਸਂ	ਧ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	—
ਨੈ	S	ਣ	ਮ	ਹਿੰ	S	ਜੋ	S	ਤ	ਰ	S	ਸ	ਦੇ	S	S	S
ਸਂ	ਸਂ	ਧ	—	ਸਂ	—	ਰਂ	—	ਸਂਰਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਧਸਂ	ਧਪ	ਗਰ	ਸ
ਕ	ਦ	ਪ	S	ਸੀ	S	ਦੀ	S	ਦਾS	S	S	S	SS	SS	SS	ਰ
ਗਪ	ਧਸਂ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ	ਰ	ਸ							
ਤੂS	SS	S	ਚਉ	ਜ	S	ਜ	ਣ	ਮੈ...							

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੭. ਰਾਗ ਭੂਪਾਲੀ, ਤਾਲ ਰੂਪਕ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਸਰਬ ਗੁਣ ਨਿਧਾਨੰ ਕੀਮਤਿ ਨ ਗਿਜਾਨੰ ਧਜਾਨੰ ਊਚੇ ਤੇ ਊਚੌ ਜਾਨੀਜੈ ਪ੍ਰਭ ਤੇਰੋ ਥਾਨੰ ।।
ਮਨੁ ਧਨੁ ਤੇਰੋ ਪ੍ਰਾਨੰ ਏਕੈ ਸੂਤਿ ਹੈ ਜਹਾਨੰ ॥
ਕਵਨ ਉਪਮਾ ਦੇਉ ਬਡੇ ਤੇ ਬਡਾਨੰ ॥
ਜਾਨੈ ਕਉਨੁ ਤੇਰੋ ਭੇਉ ਅਲਖ ਅਪਾਰ ਦੇਉ ਅਕਲ ਕਲਾ ਹੈ ਪ੍ਰਭ ਸਰਬ ਕੋ ਧਾਨੰ ॥
ਜਨੁ ਨਾਨਕੁ ਭਗਤੁ ਦਰਿ ਤੁਲਿ ਬ੍ਰਹਮ ਸਮਸਰਿ ਏਕ ਜੀਹ ਕਿਆ ਬਖਾਨੈ ॥
ਹਾਂ ਕਿ ਬਲਿ ਬਲਿ ਬਲਿ ਬਲਿ ਸਦ ਬਲਿਹਾਰਿ ॥ ੪ ॥

(ਸਵਯੇ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖ ਬਾਕੁ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੩੯੬)

ਅਸਤਾਈ

⊕			੧		੨		⊕			੧		੨	
ਸ										ਸ			
ਗ	ਗ	ਰ	ਸ	ਰ	ਸ	ਸ	ਧ	—	ਧ	ਧ	ਸ	—	—
ਸ	ਰ	ਬ	ਗੁ	S	ਣ	ਨਿ	ਧਾ	S	S	ਨੰ	S	S	S
							ਗ						
ਸ	—	ਰ	ਗ	ਗ	—	ਪ	ਰ	—	ਰ	ਸ	—	ਸ	—
ਕੀ	S	S	ਮ	ਤ	S	ਨ	ਗਜਾ	S	ਨੰ	ਧਜਾ	S	ਨੰ	S
ਸ	—	ਰ	ਗ	—	ਪ	ਧ	ਸਂ	—	ਧ	ਸਂ	—	—	—
ਊ	S	S	ਚੇ	S	ਤੇ	S	ਊ	S	S	ਚੌ	S	S	S
ਧ													
ਸਂ	—	ਧ	ਪ	ਗ	ਧ	ਪ	ਗ	—	ਰ	ਸ	—	ਸ	—
ਜਾ	S	ਨੀ	ਜੈ	S	ਪ੍ਰ	ਭ	ਤੇ	S	ਰੋ	ਥਾ	S	ਨੰ	S

ਅੰਤਰਾ

ਪ

ਗ	ਗ	ਗ	ਪ	—	ਧ	—	ਸਂ	—	ਧ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ
ਮਨ	ਧ	ਨ	ਤੇ	ऽ	ਰੋ	ऽ	ਪ੍ਰਾ	ऽ	ऽ	ਣੰ	ऽ	ਏ	ਕੋ
ਧ	ਪ	ਪ	ਧ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਗਂ	—	—	—
ਸੂ	ऽ	ਤ	ਹੈ	ऽ	ऽ	ਜ	ਹਾ	ऽ	ऽ	ਣੰ	ऽ	ऽ	ऽ
ਗਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਧ	ਪ	ਧ	ਸਂ	—	ਧ	ਸਂ	--	—	—
ਕ	ਥੰ	ਨ	ਉ	ਪ	ਮਾ	ऽ	ਦੇ	ऽ	ऽ	ਉ	ऽ	ऽ	ऽ
ਪ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ	ਰ	ਗ	—	ਰ	ਸ	—	—	—
ਬ	ਡੇ	ऽ	ਤੇ	ऽ	ऽ	ਬ	ਡਾ	ऽ	ऽ	ਣੰ	ऽ	ऽ	ऽ

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੯. ਰਾਗ ਭੁਪਾਲੀ, ਤਾਲ ਸੂਲਫਾਕ (ਦਰੁੱਤ ਲਯ)

ਲਾਲੁ ਚੋਲਨਾ ਤੈ ਤਨਿ ਸੋਹਿਆ ॥ ਸੁਰਿਜਨ ਭਾਨੀ ਤਾਂ ਮਨੁ ਮੋਹਿਆ ॥ ੧ ॥
ਕਵਨ ਬਨੀ ਰੀ ਤੇਰੀ ਲਾਲੀ ॥ ਕਵਨ ਰੰਗਿ ਤੂ ਭਈ ਗੁਲਾਲੀ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਤੁਮ ਹੀ ਸੁੰਦਰਿ ਤੁਮਹਿ ਸੁਹਾਗੁ ॥ ਤੁਮ ਘਰਿ ਲਾਲਨੁ ਤੁਮ ਘਰਿ ਭਾਗੁ ॥
ਤੂੰ ਸਤਵੰਤੀ ਤੂੰ ਪਰਧਾਨਿ ॥ ਤੂੰ ਪ੍ਰੀਤਮ ਭਾਨੀ ਤੁਹੀ ਸੁਰ ਗਿਆਨਿ ॥ ੩ ॥
ਪ੍ਰੀਤਮ ਭਾਨੀ ਤਾਂ ਰੰਗਿ ਗੁਲਾਲ ॥ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਸੁਭ ਦ੍ਰਿਸਟਿ ਨਿਹਾਲ ॥ ੪ ॥
ਸੁਨਿ ਰੀ ਸਖੀ ਇਹ ਹਮਰੀ ਘਾਲ ॥ ਪ੍ਰਭ ਆਪਿ ਸੀਗਾਰਿ ਸਵਾਰਨਹਾਰ ॥੧॥
ਰਹਾਉ ਦੂਜਾ ॥

(ਰਾਗੁ ਆਸਾ, ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੩੮੪)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੩		੦	
ਗ	ਰ	ਸ	ਰ	ਗ	ਧ	ਪ	—	ਗ	—
ਕ	ਵ	ਨ	ਬ	ਨੀ	ऽ	ਰੀ	ऽ	ऽ	ऽ
ਗ	ਪ	ਧ	ਸਂ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ	—
ਤੇ	ऽ	ਰੀ	ऽ	ਲਾ	ऽ	ਲੀ	ऽ	ऽ	ऽ
ਸ	ਸ	ਰ	ਰ	ਸ	ਰਸ	ਧ̣	—	ਪ̣	—
ਕ	ਵ	ਨ	ਰੰ	ऽ	ਗऽ	ਤੂ	ऽ	ऽ	ऽ
ਗ	ਰ	ਗ	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ	—	—	—
ਭ	ਈ	ऽ	ਗੁ	ਲਾ	ऽ	ਲੀ	ऽ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਪ	—	ਸਂ	ਧ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	—	—
ਲਾ	ऽ	ਲ	ਚੋਂ	ऽ	ਲ	ਨਾ	ऽ	ऽ	ऽ
ਧ	—	ਸਂ	ਰੰ	ਸਂ	—	ਧ	—	ਪ	—
ਤੈ	ऽ	ਤ	ਨ	ਸੋਂ	ऽ	ਹਿਆ	ऽ	ऽ	ऽ
ਗੰ	ਰੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸਂ	ਰੰ	ਸਂ	—	—	—
ਮੁ	ਰ	ਜ	ਨ	ਭਾ	ऽ	ਨੀ	ऽ	ऽ	ऽ
ਧ									
ਪ	—	ਧ	ਸਂ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ	—
ਤਾਂ	ऽ	ਮ	ਚ	ਮੋਂ	ऽ	ਹਿਆ	ऽ	ऽ	ऽ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ। (ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੯. ਰਾਗ ਭੁਪਾਲੀ, ਤਾਲ–ਸੂਲਫਾਕ (ਦਰੁੱਤ ਲਯ)

ਏਕ ਸੈ ਅਧਿਕ ਏਕ ਨਾਇਕਾ ਅਨੇਕ ਜਾ ਕੈ,
ਦੀਨ ਕੇ ਦਇਆਲ ਹੋਇ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਕ੍ਰਿਪਾ ਧਾਰੀ ਹੈ ॥
ਸਜਨੀ ਰਜਨੀ ਸਸਿ ਪ੍ਰੇਮ ਰਸ ਔਸਰ ਮੈ,
ਅਬਲੈ ਅਧੀਨ ਗਤਿ ਬੇਨਤੀ ਉਚਾਰੀ ਹੈ ॥
ਜੋਈ ਜੋਈ ਆਗਿਆ ਹ੍ਵੈ ਸੋਈ ਸੋਈ ਮਾਨਿ ਜਾਨਿ,
ਹਾਥ ਜੋਰੈ ਅਗ੍ਰਭਾਗਿ ਹੋਏ ਆਗਜਾਕਾਰੀ ਹੈ ॥
ਭਾਵਨੀ ਭਗਤਿ ਭਾਇ, ਚਾਇਕੈ ਚਈਲੋ ਭਜੋ,
ਸਫਲ ਜਨਮ ਧੰਨਿ ਆਜੁ ਮੇਰੀ ਬਾਰੀ ਹੈ ॥ ੨੧੨ ॥

(ਕਬਿੱਤ, ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੩		੦	
ਪ									
ਗ	ਗ	ਪ	ਧਪ	ਗ	ਗ	ਰ	ਸ	—	ਸ
ਭਾ	ਵ	ਨੀ	ਭऽ	ਗ	ਤ	ऽ	ਭਾ	ऽ	ਇ
ਸ	ਸ	ਰ	ਰ	ਸ	ਰ	ਸ	ਧ਼	ਪ਼	—
ਚਾ	ਇ	ਕੈ	ਚ	ਚ	ਈ	ऽ	ਭ	ਜੋਂ	ऽ
ਧ਼									
ਸ	ਸ	ਰ	ਰ	ਗ	ਗ	ਰ	ਪ	ਗ	—
ਸ	ਫ	ਲ	ਜ	ਨ	ਨ	ऽ	ਧੰ	ਨ	ऽ

ਪ									
ਗ	ਪ	ਧ	ਸਂ	ਧ	—	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ
ਅ	ਜ	ਮੇ	ਰੀ	ਬਾ	ऽ	ਰੀ	ਹੈ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਗ	ਪ	ਧ	ਸਂ	ਸਂ	ਧ	ਸਂ	—	ਸਂ
ਏ	ਕ	ਸੈ	ਅ	ਧਿ	ਕ	ऽ	ਏ	ऽ	ਕ
ਧ									
ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਗਂ	ਰਂ	—	ਸਂ	ਧ	—	ਪ
ਨਾ	ਇ	ਕਾ	ਅ	ਨੇ	ऽ	ਕ	ਜਾ	ऽ	ਕੈ
ਪ									
ਗ	ਗ	ਗ	ਰ	ਗ	ਪ	ਪ	ਧ	ਧ	ਧ
ਦੀ	ਨ	ਕੇ	ਦ	ਇਆ	ऽ	ਲ	ਹੇ	ਇ	ਕ੍ਰਿ
ਧ									
ਸਂ	ਸਂ	ਧ	ਪ	ਗ	—	ਰ	ਸ	—	—
ਪਾ	ਲ	ਕ੍ਰਿ	ਪਾ	ਧਾ	ऽ	ਰੀ	ਹੈ	ऽ	ऽ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ। (ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੧੦. ਰਾਗ ਭੁਪਾਲੀ, ਤਾਲ–ਭਾਨਮਤੀ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਮਨਸਾ ਪੂਰਨ ਸਰਨਾ ਜੋਗ ॥ ਜੋ ਕਰਿ ਪਾਇਆ ਸੋਈ ਹੋਗੁ ॥
ਹਰਨ ਭਰਨ ਜਾ ਕਾ ਨੇਤ੍ਰ ਫੋਰੁ ॥ ਤਿਸ ਕਾ ਮੰਤ੍ਰੁ ਨ ਜਾਨੈ ਹੋਰੁ ॥
ਅਨਦ ਰੂਪ ਮੰਗਲ ਸਦ ਜਾ ਕੈ ॥ ਸਰਬ ਥੋਕ ਸੁਨੀਅਹਿ ਘਰਿ ਤਾ ਕੈ ॥
ਰਾਜ ਮਹਿ ਰਾਜੁ ਜੋਗ ਮਹਿ ਜੋਗੀ ॥ ਤਪ ਮਹਿ ਤਪੀਸਰੁ ਗ੍ਰਿਹਸਤ ਮਹਿ ਭੋਗੀ ॥
ਧਿਆਇ ਧਿਆਇ ਭਗਤਹ ਸੁਖੁ ਪਾਇਆ ॥
ਨਾਨਕ ਤਿਸੁ ਪੁਰਖ ਕਾ ਕਿਨੈ ਅੰਤੁ ਨ ਪਾਇਆ ॥ ੨ ॥

(ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ, ਸੁਖਮਨੀ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੨੮੪)

ਅਸਥਾਈ

x				੨		੩		੪		
						ਧ				
						ਸਂ-	ਧਪ	ਗਰ	ਸਰ	ਗ
						ਰਾऽ	ਜਮਹਿ	ਰਾऽ	ਜऽ	ਜੋ
ਧ	—	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ	ਸਰ	ਗ	ਪ	ਸਂ	ਧ
ਗ	ऽ	ਮਹਿ	ਜੋ	ऽ	ਗੀ	ਤਪ	ਮਹਿ	ਤ	ਪੀ	ऽ
ਸ	ਸਂ	ਸਰਂ	ਗਂ,ਰਂਸਂ	ਧਸਂਧਪ	ਗਰਸ—					
ਸ	ਰ	ਗ੍ਰਿਹਸ	ਤ ਮਹਿ	ਭੋऽऽऽ	ਗੀऽऽऽ					

ਅੰਤਰਾ

						ਗ ਪ ਮ	ਗ ਨ	ਗ ਸਾ	ਪ ਪੂ	ਸੰਧ ਰਨ
ਸੰ ਸ	ਸੰ ਰ	ਸੰ ਨਾ	ਸੰ ਜੋ	ਰੰ ऽ	ਸੰ ਗ	ਧ ਸੰ ਜੋ	ਧ ਕ	ਪ ਰ	ਸੰ ਪਾ	ਸੰ ਇਆ
ਗੰਰੰ ਸੋऽ	ਸੰਧ ऽऽ	ਪਧ ਈऽ	ਸੰ ਹੋ	ਧਪ ऽऽ	ਗ,ਰਸ ਗऽऽ					

ਨੋਟ :—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ। ਜੇ ਅਗੋਂ "ਕਵਨ ਬਨੀ ਰੀ ਤੇਰੀ ਲਾਲੀ" ਦੀ ਟਿਊਨ ਤੇ ਗਾਓ ਤਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਰਸ ਆਵੇਗਾ।

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੧੧. ਰਾਗ ਭੂਪਾਲੀ, ਤਾਲ–ਦਾਦਰਾ (ਮੱਧਮ ਲਯ)

ਵੈਦੋ ਨ ਵਾਈ ਭੈਣੋ ਨ ਭਾਈ ਏਕੋ ਸਹਾਈ ਰਾਮੁ ਹੇ ॥ ੧ ॥
ਕੀਤਾ ਜਿਸੋ ਹੋਵੈ ਪਾਪਾਂ ਮਲੋ ਧੋਵੈ ਸੋ ਸਿਮਰਹੁ ਪਰਧਾਨ ਹੇ ॥ ੨ ॥
ਘਟਿ ਘਟੇ ਵਾਸੀ ਸਰਬਨਿ ਵਾਸੀ ਅਸਥਿਰੁ ਜਾ ਕਾ ਥਾਨੁ ਹੇ ॥ ੩ ॥
ਆਵੈ ਨ ਜਾਵੈ ਸੰਗੇ ਸਮਾਵੈ ਪੂਰਨ ਜਾ ਕਾ ਕਾਮੁ ਹੇ ॥ ੪ ॥
ਭਗਤ ਜਨਾ ਕਾ ਰਾਖਨਹਾਰਾ ॥
ਸੰਤ ਜੀਵਹਿ ਜਪਿ ਪ੍ਰਾਨ ਅਧਾਰਾ ॥
ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਸਮਰਥੁ ਸੁਆਮੀ ਨਾਨਕੁ ਤਿਸੁ ਕੁਰਬਾਨੁ ਹੇ ॥ ੫ ॥

(ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ ਅੰਜਲੀ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੦੦੮)

ਅਸਥਾਈ

×			੦			×			੦		
ਸ ਵੈ	ਰਗ ਦੋऽ	ਰ ਨ	ਗ ਵਾ	— ऽ	ਗ ਈ	ਗ ਭੈ	ਪਧ ਣੋऽ	ਪ ਨ	ਧ ਭਾ	— ऽ	ਧ ਈ
ਸੰ ਏ	ਸੰ ਕੋ	ਸੰ ਸ	ਸੰ ਹਾ	ਪ ऽ	ਧ ਈ	ਸੰ ਰਾ	— ऽ	ਧ ਮ	ਪਗ ਹੇऽ	ਰਸ ऽऽ	— ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਪ											
ਗ	ਗ	ਪ	ਧ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ
ਕੀ	ਤਾ	ਜਿ	ਸੋ	ਹੈਂ	ਵੈ	ਪਾ	ਪਾਂ	ਮ	ਲੋ	ਧੋ	ਵੈ
				ਧ							
ਸਂ	ਰਂਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਪ	ਧ	ਸਂ	—	ਧ	ਪਗ	ਰਸ	—
ਸੋ	ਸਿS	ਮ	ਰਹੁ	ਪ	ਰ	ਧਾ	S	ਨ	ਹੋS	SS	S

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੧੨. ਰਾਗ ਭੁਪਾਲੀ, ਤਾਲ ਕਹਿਰਵਾ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਸ੍ਰਾਵਗਸੁੱਧ ਸਮੂਹ ਸਿਧਾਨ ਕੇ ਦੇਖਿ ਫਿਰਿਓ ਘਰ ਜੋਗ ਜਤੀ ਕੇ ॥
ਸੂਰ ਸੁਰਾਰਦਨ ਸੁੱਧ ਸੁਧਾਦਿਕ ਸੰਤ ਸਮੂਹ ਅਨੇਕ ਮਤੀ ਕੇ ॥
ਸਾਰੇ ਹੀ ਦੇਸ ਕੋ ਦੇਖਿ ਰਹਿਓ ਮਤ ਕੋਊ ਨ ਦੇਖੀਅਤ ਪ੍ਰਾਨਪਤੀ ਕੇ ॥
ਸ੍ਰੀ ਭਗਵਾਨ ਕੀ ਭਾਇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਹੂ ਤੇ ਏਕ ਰਤੀ ਬਿਨੁ ਏਕ ਰਤੀ ਕੇ ॥ ੧ ॥ ੨੧ ॥

(ਤ੍ਵ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਸ: ਅਕਾਲ ਉਸਤਤ, ਪਾ: ੧੦)

ਅਸਥਾਈ

×				੦				×				੦			
	ਪ											ਗ			
—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਧ	ਸਂ	ਧ	ਪ	ਗ	ਗ	ਗ	ਪ	ਰ	—	ਸ	—
S	ਏ	ਕ	ਰ	ਤੀ	S	ਬਿ	ਨ	S	ਏ	ਕ	ਰ	ਤੀ	S	ਕੇ	S
				ਰ								ਗ			
—	ਸ	ਰ	ਸ	ਗ	—	ਗ	ਗ	—	ਗ	ਗ	ਪ	ਰ	—	ਸ	ਸ
S	ਸ੍ਰੀ	ਭ	ਗ	ਵਾ	S	ਨ	ਕੀ	S	ਭਾ	ਇ	ਕ੍ਰਿ	ਪਾ	S	ਹੂ	ਤੇ

ਅੰਤਰਾ

	ਪ														
	ਗ	ਗ	ਗ	ਪ	—	ਧ	—	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਧ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ
	ਸ੍ਰਾ	ਵ	ਗ	ਸੁ	S	ਧ	S	ਸ	ਮੂਹ	S	ਸਿ	ਧਾ	S	ਨ	ਕੇ
										—				ਰਂ	
—	ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	—	ਰਂ	ਰਂ	—	ਸਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਗਂਰਂ	ਗਂ	ਸਂ	—
S	ਦੇ	ਖ	ਫਿ	ਰਿਓ	S	ਘ	ਰ	S	ਜੋ	ਗ	ਜ	ਤੀS	S	ਕੇ	S

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੧੩. ਰਾਗ ਭੂਪਾਲੀ, ਚਾਰਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਹੇ ਗੋਬਿੰਦ ਹੇ ਗੋਪਾਲ ਹੇ ਦਇਆਲ ਲਾਲ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਪ੍ਰਾਨ ਨਾਥ ਅਨਾਥ ਸਖੇ ਦੀਨ ਦਰਦ ਨਿਵਾਰ ॥ ੧ ॥
ਹੇ ਸਮ੍ਰਥ ਅਗਮ ਪੂਰਨ ਮੋਹਿ ਮਇਆ ਧਾਰਿ ॥ ੨ ॥
ਅੰਧਕੂਪ ਮਹਾ ਭਇਆਨ ਨਾਨਕ ਪਾਰਿ ਉਤਾਰ ॥ ੩ ॥

(ਰਾਗੁ, ਮਲਾਰ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੨੭੩)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਗ	—	ਰ	ਗ	—	ਪ	ਗ	—	ਰ	ਸ	ਰ	ਸ
ਹੇ	ऽ	ਗੋ	ਬਿੰ	ऽ	ਦ	ਹੇ	ऽ	ਗੋ	ਪਾ	ऽ	ਲ
ਸ	—	ਧ਼	ਸ	ਗ	ਰ	ਸ	ਰ	ਸ	ਧ਼	—	ਪ਼
ਹੇ	ऽ	ਦ	ਇਆ	ऽ	ਲ	ਲਾ	ऽ	ऽ	ਲ	ऽ	ऽ,
			ਪ								
ਸ	—	ਰ	ਗ	ਪ	ਸੰਧ	ਸੰ	—	ਸੰ	ਧ	ਰੰ	ਸੰ
ਪ੍ਰਾ	ऽ	ਨ	ਨਾ	ऽ	ਥਅ	ਨਾ	ऽ	ਥ	ਸ	ऽ	ਖੇ
ਸੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰਸੰ	ਪ	ਧ	ਸੰ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ
ਦੀ	ऽ	ਨ	ਦਰ	ਦ	ऽਨਿ	ਵਾ	ऽ	ऽ	ਰ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਗ											
ਪ	ਗ	ਗ	ਪ	ਸੰ	ਧ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਹੇ	ऽ	ਸਮ	ਰ	ऽ	ਥ	ਅ	ਗ	ਮ	ਪੂ	ਰ	ਨ
	ਸੰ										
ਸੰ	ਧ	ਧ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਗੰ	—	ਰੰ	ਸੰ	ਧ	ਧ
ਮੋ	ऽ	ਹਿ	ਮ	ਇਆ	ऽ	ਧਾ	ऽ	ऽ	ਰ	ऽ	ऽ
			ਪ						ਧ		
ਪ	ਗ	ਰ	ਗ	ਪ	ਸੰਧ	ਸੰ	—	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ
ਅੰ	ऽ	ਧ	ਕੂ	ऽ	ਪਮ	ਹਾ	ऽ	ਭ	ਇਆ	ऽ	ਨ
ਸੰ	ਗੰ										
ਗੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਪ	ਧ	ਸੰ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ
ਨਾ	ਨ	ਕ	ਪਾ	ਰ	ऽਉ	ਤਾ	ऽ	ऽ	ਰ	ऽ	ऽ

ਨੋਟ :—ਦੁਗੁਨ, ਤਿਗੁਨ, ਚੌਗੁਨ ਲਯ ਦੀ ਵੰਡ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਤਿਹਾਈ ਲਾ ਕੇ ਸਮ ਤੇ ਆਓ ।

੧੪. ਰਾਗ ਭੁਪਾਲੀ, 'ਪੜਤਾਲ', ਇਕਤਾਲਾ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਪਾਰ ਬ੍ਰਹਮੁ ਪਰਮੇਸੁਰ ਸੁਆਮੀ ਦੂਖ ਨਿਵਾਰਣੁ ਨਾਰਾਇਣੇ ॥
ਸਗਲ ਭਗਤ ਜਾਚਹਿ ਸੁਖ ਸਾਗਰ ਭਵਨਿਧਿ ਤਰਣ ਹਰਿ ਚਿੰਤਾਮਣੇ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਦੀਨ ਦਇਆਲ ਜਗਦੀਸ ਦਮੋਦਰ ਹਰਿ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਗੋਬਿੰਦੇ ॥
ਤੇ ਨਿਰਭਉ ਜਿਨ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮੁ ਧਿਆਇਆ ਗੁਰਮਤਿ ਮੁਰਾਰਿ ਹਰਿ ਮੁਕੰਦੇ ॥ ੧ ॥
ਜਗਦੀਸੁਰ ਚਰਨ ਸਰਨ ਜੋ ਆਏ ਤੇ ਜਨ ਭਵਨਿਧਿ ਪਾਰਿ ਪਰੇ ॥
ਭਗਤ ਜਨਾ ਕੀ ਪੈਜ ਹਰਿ ਰਾਖੈ ਜਨ ਨਾਨਕ ਆਪਿ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੇ ॥ ੨ ॥

(ਰਾਗੁ, ਕਲਿਆਨੁ ਭੋਪਾਲੀ ਮ: ੪, ਪੰਨਾ ੧੩੨੧)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
							ਗ				
ਗ	—	ਰ	ਗ	ਗ	ਪ	ਗ	ਰ	ਰ	ਸ	—	ਸ
ਪਾ	ऽ	ਰ	ਬ੍ਰਹ	ਮ	ਪਰ	ਮੇ	ਸੁ	ਰ	ਸੁਆ	ऽ	ਮੀ
ਸ	ਸ	ਧ਼	ਸ	ਗ	ਰ	ਸ	ਰ	ਸ	ਧ਼	—	ਪ਼
ਦੂ	ਖ	ਨਿ	ਵਾ	ਰ	ਣ	ਨਾ	ਰਾ	ਇ	ਣੇ	ऽ	ऽ
ਸ	ਸ	ਰ	ਗ	ਪ	ਧ	ਸਂ	ਸਂ	ਧ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ
ਸ	ਗ	ਲ	ਭ	ਗ	ਤ	ਜਾ	ਚਹਿ	ਸੁਖ	ਸਾ	ਗ	ਰ
ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਧ਼	ਰਂ	ਸਂ	ਧ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ
ਭਵ	ਨਿ	ਧ	ਤਰ	ਣ	ਹਰਿ	ਚਿੰ	ਤਾ	ਮ	ਣੇ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ–ਤਿੰਨਤਾਲ (ਬਰਾਬਰ ਲਯ)

×				੨				੦				੩			
ਗ						ਧ						ਧ			
ਪ	--	ਗ	ਗ	ਪ	ਪ	ਸਂ	ਧ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ
ਦੀ	ऽ	ਨ	ਦ	ਇਆ	ਲ	ਜ	ਗ	ਦੀ	ऽ	ਸ	ਦ	ਮੋ	ਦਰ	ਹ	ਰਿ
ਸਂ	—	ਧ	ਧ	ਸਂ	—	ਰਂ	—	ਸਂ	ਰਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	—
ਅੰ	ऽ	ਤ	ਰ	ਜਾ	ऽ	ਮੀ	ऽ	ਗੋ	ऽ	ਬਿੰ	ऽ	ਦੇ	ऽ	ऽ	ऽ;
ਧ												ਗ			
ਪ	—	ਧ	ਸਂ	ਧ	—	ਪ	ਪ	ਗ	ਰ	ਗ	ਪ	ਰ	—	ਸ	—
ਤੇ	ऽ	ਨਿ	ਰ	ਭਉ	ऽ	ਜਿ	ਨ	ਸ੍ਰੀ	ऽ	ਰਾ	ਮ	ਧਿਆ	ऽ	ਇਆ	ऽ
ਸ	ਰ	ਗ	ਪ	ਧ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਧ	ਪ	ਗ	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ	—
ਗੁ	ਰ	ਮ	ਤ	ਮੁ	ਰਾ	ऽ	ਰਿ	ਹ	ऽ	ਰਿ	ਮੁ	ਕੰ	ऽ	ਦੇ	ऽ

—ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ...

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ—ਤਾਲ ਰੂਪਕ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਇਕਤਾਲੇ ਦੀ)

⊕			੧		੨		⊕			੧		੨	
ਸ	—	ਰ	ਗ	—	ਗ	ਰ	ਗ	ਪ	ਪ	ਧ	ਧ	ਧ	ਧ
ਜ	਽	ਗ	ਦੀ	਽	ਸ	ਰ	ਚ	ਰ	ਠ	ਸ	ਰ	ਠ	ਜੋ
ਧਾ	—	ਗ	ਪ	—	ਧ	ਸਂ	ਧ	ਪ	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ	ਸ
ਆ	਽	ਏ	ਤੇ	਽	ਜ	ਠ	ਭਵ	ਨਿ	ਧਿ	ਪਾ	ਰ	ਥ	ਰੇ,
ਪ	ਪ	ਗ	ਪ	ਪ	ਸਂ	ਧ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਧ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ
ਭ	ਗ	ਤ	ਜ	ਨਾ	ਕੀ	਽	ਪੈ	ਜ	ਹਰਿ	ਰਾ	ਖੈ	ਜ	ਨ
ਗਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਧ	ਪ	ਧ	ਸਂ	ਸਂ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ
ਨਾ	ਨ	ਕ	ਆ	ਪ	ਹ	ਰਿ	ਕਿ	ਰ	ਪਾ	ਕ	ਰੇ	਽	਽

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

—ਭੁਪਾਲੀ ਰਾਗ ਸਮਾਪਤ—

ਰਾਗ ਕਲਿਆਨ

ਵਾਦੀ—ਗ	ਠਾਟ—ਕਲਿਆਨ	ਸਮਾਂ—ਰਾਤ ਪਹਿਲਾ ਪਹਿਰ
ਸੰਵਾਦੀ—ਨ	ਜਾਤੀ—ਸੰਪੂਰਣ-ਸੰਪੂਰਣ	ਵਿਸ਼ੇਸ਼—ਆਰੋਹ ਵਿੱਚ ਪੰਚਮ ਸੁਰ ਘਟ ਲੱਗਦਾ ਹੈ।

ਆਰੋਹੀ—ਸ, ਨ਼, ਰ ਗ, ਮੰ ਧ ਨ, ਸਂ ।

ਅਵਰੋਹੀ—ਸਂ ਨ, ਧ, ਪ, ਮੰਗ, ਰ ਸ।

ਕਲਿਆਨ ਇਕ ਪੁਰਾਤਨ ਰਾਗ ਹੈ। ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦੇ ਯਮਨ, ਇਮਨ, ਯਮੁਨਾ-ਕਲਿਆਨ, ਜਾਂ ਕਲਿਆਣੀ ਇਤਿਆਦਿ ਨਾਮ ਲਿਖੇ ਹਨ। ਯਮਨ ਇਕ ਫ਼ਾਰਸੀ ਸ਼ਬਦ ਹੈ, ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਮੀਰ ਖੁਸਰੋ ਨੇ ਕਲਿਆਨ ਰਾਗ ਵਿਚ ਥੋੜ੍ਹਾ ਕੋਮਲ ਮੱਧਮ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਯਮਨ-ਕਲਿਆਨ ਰੱਖਿਆ। ਇਸ ਲਈ ਕਈ ਵਿਦਵਾਨ ਕਲਿਆਨ ਤੇ ਯਮਨ-ਕਲਿਆਨ ਦੋ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਰਾਗ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਯਮਨ-ਕਲਿਆਨ ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ ਮੱਧਮ ਲਗਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਲਿਆਨ ਜਾਂ ਯਮਨ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਤੀਵਰ ਮੱਧਮ ਹੀ ਲਾਈਦਾ ਤੇ। ਯਮਨ-ਕਲਿਆਨ ਵਿਚ "ਗ ਮ ਪ, ਜਾਂ ਪ ਮ ਗ" ਇੰਜ ਸਿੱਧਾ ਕੋਮਲ ਮੱਧਮ ਨਹੀਂ ਲਾਈਦਾ, ਸਗੋਂ ਉਸ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤਾ [illegible] ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ—ਪ, ਮੱਗ ਮਗ, ਜਾਂ ਨ਼ਰਗ ਮੰਗ, ਪਮੰਗ, ਮਗ, ਰਗ, ਨ਼ਰ ਗਰ, ਸ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਗੰਧਾਰ ਸੁਰ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਲਗਦਾ ਹੈ।

ਕਲਿਆਨ ਇਕ ਜਨਕ ਰਾਗ ਹੈ। ਭਾਵ, ਆਧੁਨਿਕ ਦਸ ਠਾਟਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਠਾਟ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਲਗ-ਭਗ ਚੌਵੀਹ ਰਾਗ ਉਤਪੰਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ, ਇਸ ਨੂੰ ਰਾਗ ਯਮਨ ਕਹਿਣ ਦਾ ਰਿਵਾਜ ਹੈ, ਪਰ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਨਾਮ ਕਲਿਆਨ ਜਾਂ ਕਲਿਆਣੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਗੰਧਾਰ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਨਿਖਾਦ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਜਾਤੀ ਸੰਪੂਰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪਹਿਰ ਹੈ। ਇਹ ਪੂਰਵਾਂਗ ਵਾਦੀ ਰਾਗ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਭੀ ਤਿੰਨੇ ਸਪਤਕਾਂ ਵਿਚ ਭਲੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਗਾਇਆ ਬਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਪੰਚਮ ਸੁਰ ਅਕਸਰ ਛੱਡ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਲਾਪ ਦਾ ਆਰੰਭ ਨਿਖਾਦ ਸੁਰ ਤੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ—ਨ਼ਰ, ਨ਼ਰਗ, ਮੱਗ, ਪਮੰਗ, ਰਗ, ਰ, ਨ਼ਰਸ। ਤਾਂਨ ਲਾਉਣ ਸਮੇਂ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਖੜਜ-ਪੰਚਮ ਦੋਵੇਂ ਸੁਰ ਬਹੁਤ ਘਟ ਲਾਈਦੇ ਹਨ, ਐਸਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਤਾਂਨ ਵਿਚ ਇਕ ਖਾਸ ਮਧੁਰਤਾ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) ਵਿਖੇ ਲਗ-ਭਗ ਚੌਵੀਹ ਘੰਟੇ (ਅਖੰਡ) ਕੀਰਤਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਚਾਰ ਚੌਕੀਆਂ ਖਾਸ ਨੀਯਤ ਹਨ। ਚੌਕੀ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ—ਚਾਰ ਰਾਗੀਆਂ ਦੀ ਭਜਨ ਮੰਡਲੀ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਥਾਪੀ ਹੋਈ ਕੀਰਤਨ ਮਰਯਾਦਾ। ਉਹ ਚਾਰ ਚੌਕੀਆਂ ਇਹ ਹਨ :—

੧. ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਵੇਲੇ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਦੀ ਚੌਕੀ। ੨. ਸਵਾ ਪਹਿਰ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹੇ ਚਰਨ ਕਮਲ ਦੀ ਚੌਕੀ। ੩. ਸ਼ਾਮ ਵੇਲੇ ਰਹਿਰਾਸ ਦਾ ਪਾਠ ਆਰੰਭ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੋਦਰ ਦੀ ਚੌਕੀ। ੪. ਚਾਰ ਘੜੀ ਰਾਤ ਬੀਤਣ ਪੁਰ ਕਲਿਆਨ ਦੀ ਚੌਕੀ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਲਿਆਨ ਰਾਗ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸੋ, ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਮਰਯਾਦਾ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਡੇ ਰਾਗੀ-ਰਬਾਬੀ ਪੁਰਾਤਨ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੀ ਕਲਿਆਨ ਰਾਗ ਵਿਚ ਸ਼ਬਦ ਗਾਇਨ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇਹ ਇਕ ਗੰਭੀਰ, ਸਰਲ ਤੇ ਭਗਤੀ ਰਸ ਰਾਗ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਗਾਇਕ ਇਸ ਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਗਾ-ਬਜਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।

ਸੁਰ-ਵਿਸਥਾਰ (ਆਲਾਪ)

ਸ ਸ ਸ

੧. ਗ, ਰਸ, ਨ਼ਰਸ, ਨ਼ਰਗ—ਰਸ, ਨ਼ਰ, ਨ਼ਰਗ, ਰਸ—ਨ਼ਧ਼ਪ਼, ਧ਼ਪ਼, ਨ਼ਧ਼ਪ਼, ਮ´਼ਧ਼ਨ਼, ਧ਼ਨ਼ਰ, ਨ਼ਰਗ, ਰ, ਸ—।

ਸ ਪ਼ ਨ਼ ਨ਼ ਸ

੨. ਸ—ਨ਼ਰਗ, ਰਗ—ਰਸ, ਨ਼ਰਨ਼ਧ਼ਪ਼, ਧ਼ਪ਼ ਮ´਼ਧ਼ਨ਼, ਧ਼ਪ਼, ਮ´਼ਧ਼ਨ਼, ਧ਼ਨ਼ਰ, ਨ਼ਰਗ, ਰਮ´ਗ,

ਗ ਗ ਪ਼ ਨ਼ ਰ

ਰਗਰ, ਨ਼ਰਸ—ਰਗਰਸਨ਼ਧ਼ਪ਼, ਮ´਼ਧ਼ਨ਼, ਧ਼ਨ਼ਰਗ, ਨ਼ਰਗ, ਰ ਸ—।

ਗ

੩. ਰਗ—ਰਗਰ, ਨ਼ਰਗ, ਮ´ਗ, ਪ, ਮ´ਗ, ਰਗਰ, ਨ਼ਰਸ—(ਸ) ਨ਼ਧ਼ਪ਼, (ਪ਼) (ਧ਼) (ਨ਼) ਰਸ, ਨ਼ਧ਼ਪ਼, ਨ਼ਧ਼ਨ਼, ਧ਼ਪ਼, ਮ´਼ਧ਼ਨ਼, ਧ਼ਨ਼ਰ, ਨ਼ਰਗ, ਰਗਮ´ਗ, ਪਮ´ਗ, ਰਗਰ, ਨ਼ਰਸ—ਨ਼ਰਗ, (ਪ) ਮ´ਗ, ਮ´ਪਮ´ਗ; ਰਗਰਸ, ਨ਼ਰਗਰ, ਨ਼ਰਸ—।

ਨ਼

੪. ਸਨ਼ਰਸ ਗਰ ਮ´ਗ, ਪ, ਮ´ਗ, ਰਗ, ਨ਼ਰਗ, ਧ਼ਨ਼ਰਗ, ਮ´ਧਪ, ਮ´ਗ, ਮ´ਧ, ਨਧਪਮ´ਗ, ਰਗਮ´ਧ,

ਸ ਗ ਸ ਗ ਗ ਸ ਗ ਮ´

ਨਧਪਮ´ਗ, ਰਸ, ਨ਼ਰਸ, ਗਰਮ´ਗ, ਨ਼ਰਗਮ´ਪਰ, ਸ, ਰਗ, ਨ਼ ਰਗ, ਰਮ´ਗ, ਪਰ, ਗਰਸ, ਨ਼ ਰ ਗ

ਪ ਮ´ ਪ ਗ ਮ´ ਗ

ਮ´ਪ—ਧਪ, ਮ´ਧਪ, ਨਧਪ, ਗ ਮ´ਨ, ਧਪਮ´ਗ, ਰਸ—, ਰਗਮ´ਧਨ, ਮ´ਧਨ ਗਮ´ਧਨ, ਰਗਮ´ਧਨ, ਨ਼ਰ ਗਮ´ਧਨ, ਸਂ, ਨਧਪਮ´ਗ, ਰ, ਨ਼ਰਸ—।

੫. ਪ, ਮ´ਗਮ´ਪ, ਮ´ਧਪ, ਨਧਪ, ਮ´ਧਨਸਂ, ਨਧਪ, ਮ´ਗ, ਮ´ਧਨ, ਸਂ—ਨਰਂਸਂ, ਨਰਂਗਂ, ਰਂਸਂ. ਸਂਨਧਪ, ਮ´ਗ,

ਸਂ ਗਂ

ਮ´ਧਨਸਂ—ਨਸਂ, ਨਧਨਰਂ, ਨਧਪ, ਮ´ਧਨਸਂ—ਨਸਂਨਧਨ, ਮ´ਧਨ, ਰਂਸਂ—ਨਰਂਗਂ, ਰਂਗਂ, ਰਂ,ਸਂ—

ਸਂ ਸ ਗ ਮ´ ਪ ਧ ਨ ਸਂ ਗਂ

ਨਰਂਸਂ, (ਸਂ) ਨਧਪਮ´ਗ—ਨ਼, ਰ, ਗ, ਮ´, ਪ ਧ, ਨ,ਰਂ,ਸਂ—ਸਂਨਧ, ਨਰਂਗਂ, ਰਂਗਂ, ਮ´ਂਗਂ, ਪਂ, ਮ´ਂਗਂ,

ਸਂ ਗਂ ਸਂ ਗਂ ਮ´ਂ ਪਂ

ਰਂ, ਨਰਂਸਂ—ਨਧ,ਨ ਰਂਗਂ—ਰਂਸਂ, ਨਧਨਰਂਗਂਰਂ, ਮ´ਂਗਂ, ਪਂ, ਮ´ਂਗਂਰਂ, ਨਰਂਸਂ, ਨ ਰਂ ਗਂ ਮ´ਂ ਪਂ, ਮ´ਂਗਂ,

ਗਂ

ਰਂਗਂ, ਰਂਸਂ, (ਸਂ) ਨਧਪ, (ਨ) ਧਪਮ´ਗ, (ਪ) ਮ´ਗ,ਰ,ਸ—।

ਕਲਿਆਨ ਰਾਗ ਦੀਆਂ ਤਾਨਾਂ (ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਨੰ: ੧)

ਅਸਥਾਈ

	੦	੩	×	੨
	ਪ ਗ ਨ (ਪ) — ਰ	— ਸ ਗ ਰ		
੧.	ਹ ਮਾ ਨ ਰੈ	ਨ ਇਹ ਕਿ ਰ	ਨ਼ਰ ਗਮੱ ਪਧ ਨਸਂ	ਨਧ ਪਮੱ ਗਰ ਸ
੨.	. . . .	ਨ਼ਰ ਗਮੱ ਪਧ ਨਸਂ	ਰਂਸਂ ਨਧ ਪਮੱ ਗਰ	ਗਮੱ ਪਮੱ ਗਰ ਸ
੩.	ਸਰ ਗਮੱ ਗਰ, ਗਮੱ	ਪਧ ਨਧ ਪਮੱ ਗਰ,	ਗਮੱ ਪਧ ਨਸਂ ਰਂਸਂ	ਨਧ ਪਮੱ ਗਰ ਸ
੪.	ਨ਼ਰ ਨ਼ਗ ਰਗ ਰਮੱ	ਗਮੱ ਗਪ ਮੱਪ ਮੱਧ	ਪਧ ਪਨ ਧਨ ਰਂਸਂ	ਨਧ ਪਮੱ ਗਰ ਸ
੫.	. . . . ਗਪ ਮੱਗ, ਮੱਧ ਪਮੱ,	. . . . ਪਨ ਧਪ, ਧਸਂ ਨਧ,	, . . . ਨਰਂ ਸਂਨ, ਸਂਗਂ ਰਂਸਂ,	ਸਗ ਰਸ, ਰਮੱ ਗਤ, ਨਧ ਪਮੱ ਗਰ ਸ
੬.	. . . . ਮੱਗ, ਨਧ ਨਧ ਪਮੱ,	. . . . ਸਂਨ ਸਂਨ ਧਪ, ਰਂਸਂ	ਮੱਗ ਮੱਗ ਰਸ, ਪਮੱ ਰਂਸਂ ਨਧ, ਗਂਤਂ ਗਂਰਂ	ਪਮੱ ਗਤ, ਧਪ ਧਪ ਸਂਨ ਧਪ ਮੱਗ ਰਸ
੭.	ਸਨ਼ ਰਸ ਗਰ ਮੱਗ ਸਂਨ ਸਂਸਂ ਨਧ ਨਨ	ਪਮੱ ਧਪ ਨਧ ਸਂਨ ਧਪ ਧਧ ਪਮੱ ਪਪ	ਰਂਸਂ ਗਂਰਂ ਮੱਗਂ ਪਂਮੱ ਮੱਗ ਮੱਮੱ ਗਰ ਗਗ	ਗਂਰਂ ਗਂਤਂ ਰਂਸਂ ਰਂਰਂ ਰਸ ਰਰ ਸਨ਼ ਸ
੮.	. . . . ਪਮੱ ਗਰ, ਗਮੱ ਪਧ ਗਰ, ਗਮੱ ਪਧ ਨਸਂ	. . . . ਪਮੱ ਗਰ, ਗਮੱ ਪਧ ਰਂਸਂ ਨਧ ਪਮੱ ਗਰ,	. . . . ਨਧ ਪਮੱ ਗਰ, ਗਮੱ ਗਮੱ ਪਧ ਨਰਂ ਗਂਰਂ	ਗਤ ਗਮੱ ਗਰ, ਗਮੱ ਪਧ ਨਸਂ ਨਧ ਪਮੱ ਸਂਨ ਧਪ ਮੱਗ ਰਸ

ਅੰਤਰਾ

	ਮੱ ਪ ਪ ਸਂ ਸਂ	ਸ — ਸਂ —		
੧.	ਬਿ ਨ ਮਿ ਲ	ਬੇ ਨ ਨਾ ਨ	ਸਂਨ ਧਪ ਮੱਗ ਰਸ	ਨ਼ਰ ਗਮੱ ਧਨ ਸ
੨.	. . . .	. . . .	ਸਂਰਂ ਸਂਨ ਧਪ ਮੱਗ	ਰਗ ਮੱਪ ਧਨ ਸਂ
੩.	ਸਂਰਂ ਗਂਰਂ ਸਨ ਧਪ	ਮੱਗ ਰਸ ਨ਼ਤ ਗਮੱ	ਧਨ ਸਂ, ਗਮੱ ਧਨ	ਸਂ, ਗਮੱ ਧਨ ਸਂ
੪.	. . . . ਨਧ ਪਮੱ ਗਮੱ ਧਪ	. . . . ਮੱਗ ਰਗ ਮੱਪ ਧਨ	. . . . ਸਂਨ ਧਪ ਮੱਗ ਰਸ	ਗਂਰਂ ਸਂਨ ਧਨ ਰਂਸਂ ਰਗ ਮੱਪ ਧਨ ਸਂ

੫.	. . . .	ਸੰਨ ਧਪ ਮੰਗ ਰਸ,	ਗੰਗੰ ਰੰਸੰ ਨਧ ਪਮੰ
ਗਰ ਸ, ਸੰ, ਗੰਰੰ	ਸੰਨ ਧਪ ਮੰਗ ਰਸ	ਨ਼ਰ ਗ,ਰ ਗਮੰ, ਗਮੰ	ਧ,ਮੰ ਧਨ, ਧਨ ਸੰ
੬. ਗੰ, ਰੰਸੰ ਨਸੰ ਰੰ	ਸੰਨ ਧਨ ਸੰ, ਨਧ	ਪਧ ਨ, ਧਪ ਮੰਪ	ਧ, ਪਮੰ ਗਮੰ ਪ,
ਮੰਗ ਰਸ, ਗਰ ਮੰਗ	ਪਮੰ ਧਪ ਨਧ ਸੰਨ	ਰੰਸੰ ਗੰਰੰ ਸੰਨ ਧਪ	ਮੰਗ ਰਸ ਰਗ ਮੰਪ
੭.	. . . .	. . . .	ਸੰਨ ਸੰ, ਸੰਨ ਧਨ
ਸੰ, ਸੰਨ ਧਪ ਧਨ	ਸੰ, ਸੰਨ ਧਪ ਮੰਪ	ਧਨ ਸੰ, ਸੰਨ ਧਪ	ਮੰਗ ਮੰਪ ਧਨ ਸੰ,
ਸੰਨ ਧਪ ਮੰਗ ਰਗ	ਮੰਪ ਧਨ ਸੰ, ਸੰਨ	ਧਪ ਮੰਗ ਰਸ ਰਗ	ਮੰਪ ਧਨ ਸੰਰੰ ਸੰ
੮. ਸੰਰੰ ਸੰਨ ਧਨ ਮੰਧ	ਨਰੰ ਸੰਨ ਧਨ ਮੰਧ	ਨਰੰ ਗੰਰੰ ਸੰਨ ਧਨ	ਮੰਧ ਨਰੰ ਸੰਨ ਸੰ,
ਧਨ ਸੰਰੰ ਗੰਮੰ ਗੰਰੰ	ਸੰਨ ਧਪ ਮੰਗ ਰਸ	ਨ਼ਰ ਗਮੰ, ਰਗ ਮੰਧ,	ਗਮੰ ਧਨ, ਮੰਧ ਨਸੰ
ਰੰਸੰ, ਗਮੰ ਧਨ ਮੰਧ	ਨਰੰ ਸੰ, ਗਮੰ ਧਨ	ਮੰਧ ਨਰੰ ਸੰ, ਗਮੰ	ਧਨ ਮੰਧ ਨਰੰ ਸੰ

੧. ਰਾਗ ਕਲਿਆਨ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਹਮਾਰੈ ਏਹ ਕਿਰਪਾ ਕੀਜੈ ॥
ਅਲਿ ਮਕਰੰਦ ਚਰਨ ਕਮਲ ਸਿਉ ਮਨੁ ਫੇਰਿ ਫੇਰਿ ਰੀਝੈ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਆਨ ਜਲਾ ਸਿਉ ਕਾਜੁ ਨ ਕਛੂਐ, ਹਰਿ ਬੂੰਦ ਚਾਤ੍ਰਿਕ ਕਉ ਦੀਜੈ ॥੧॥
ਬਿਨੁ ਮਿਲਬੇ ਨਾਹੀ ਸੰਤੋਖਾ, ਪੇਖਿ ਦਰਸਨੁ ਨਾਨਕ ਜੀਜੈ ॥੨॥

(ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੩੨੧)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
ਪ			ਗ								ਪ		ਗ		
ਨ	(ਪ)	—	ਰ	—	ਸ	ਗ	ਰ	ਗ	—	—	ਮੰ	—	ਮੰ	ਪ	—
ਹ	ਮਾ	ऽ	ਰੈ	ऽ	ਏਹ	ਕਿ	ਰ	ਪਾ	ऽ	ऽ	ਕੀ	ऽ	ऽ	ਜੈ	ऽ
ਮੰ														ਨ਼	
ਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਮੰਗ	ਮੰ	ਗ	ਰ	ਨ਼ਰ	ਗਮੰ	ਪ	ਰ	ਗ	ਰ	ਸ	—
ਅ	ਲਿ	ਮ	ਕ	ਰੰऽ	ऽ	ਦ	ऽ	ਚऽ	ਰऽ	ਨ	ਕ	ਮ	ਲ	ਸਿਉ	ऽ
												ਧ			
ਨ਼	—	ਰ	—	ਗ	ਗ	ਮੰ	ਪ	ਪ	ਸੰ	ਨ	—	ਪ	—	—	—
ਮ	ऽ	ਨੁ	ऽ	ਫੇ	ਰ	ਫੇ	ਰ	ਰੀ	ऽ	ਝੈ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਮੱ								ਨ							
ਪ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	(ਸਂ)	ਨ	ਧ	ਨ	ਧ	ਪਂ	—
ਆ	ऽ	ਨ	ਜ	ਲਾ	ऽ	ਸਿ	ਉ	ਕਾ	ऽ	ਜ	ਨ	ਕ	ਛੂ	ਐ	ऽ
				ਗ										ਨ਼	
ਪ	ਮੱ	ਗ	ਪ	ਰ	—	ਸਰ	ਸ	ਸਰ	ਗਮੱ	ਪ	ਰ	ਗ	ਰ	ਸ	—
ਹ	ऽ	ਰ	ऽ	ਬੂ	ऽ	ਦऽ	ਚਾ	ਤ੍ਰਿऽ	ਕऽ	ਕਉ	ऽ	ਦੀ	ऽ	ਜੈ	ऽ

ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੨. ਰਾਗ ਕਲਿਆਨ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਲਾਲਨੁ ਰਾਵਿਆ ਕਵਨ ਗਤੀ ਰੀ ॥ ਸਖੀ ਬਤਾਵਹੁ ਮੁਝਹਿ ਮਤੀਰੀ ॥੧॥
ਸੂਹਬ ਸੂਹਬ ਸੂਹਵੀ ॥ ਅਪਨੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਕੈ ਰੰਗਿ ਰਤੀ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਪਾਵ ਮਲੋਵਉ ਸੰਗਿ ਨੈਨ ਭਤੀਰੀ ॥ ਜਹਾ ਪਠਾਵਹੁ ਜਾਂਉ ਤਤੀਰੀ ॥੨॥
ਜਪ ਤਪ ਸੰਜਮ ਦੇਉ ਜਤੀ ਰੀ ॥ ਇਕ ਨਿਮਖ ਮਿਲਾਵਹੁ ਮੋਹਿ ਪ੍ਰਾਨ ਪਤੀਰੀ ॥੩॥
ਮਾਣੁ ਤਾਣੁ ਅਹੰਬੁਧਿ ਹਤੀ ਰੀ ॥ ਸਾ ਨਾਨਕ ਸੋਹਾਗਵਤੀਰੀ ॥੪॥
(ਰਾਗੁ ਸੂਹੀ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੭੩੯)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
ਸ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮੱ	ਗ	ਮੱ	ਪ	ਪ	ਗ	ਰ	ਨ਼	ਰ	ਸ	—
ਲਾ	ऽ	ਲ	ਨ	ਰ	ਵਿ	ਆ	ऽ	ਕ	ਵ	ਨ	ਗ	ਤੀ	ऽ	ਰੀ	ऽ
ਨ਼ਰ	ਗਮੱ	ਪ	ਨ	ਧ	—	ਪ	ਮੱ	ਗ	ਮੱ	ਗ	ਰ	ਸਨ਼	ਰ	ਸ	—
ਸऽ	ਖੀऽ	ऽ	ਬ	ਤਾ	ऽ	ਵਹੁ	ऽ	ਮੁ	ਝਹਿ	ऽ	ਮ	ਤੀऽ	ऽ	ਰੀ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

		ਮੱ													
ਪ	—	ਗ	ਗ	ਪ	—	ਧ	ਪਧ	ਸਂ	—	—	ਸਂ	ਨ	ਰਂ	ਸਂ	—
ਸੂ	ऽ	ਹ	ਬ	ਸੂ	ऽ	ਹ	ਬऽ	ਸੂ	ऽ	ऽ	ਹ	ਵੀ	ऽ	ऽ	ऽ
ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ	ਗ	ਮੱ	ਪ	—	ਗ	ਰ	ਪ	ਰ	ਸ	—
ਅ	ਪ	ਨੇ	ਪ੍ਰੀ	ਤ	ਮ	ਕੈ	ऽ	ਰੰ	ऽ	ਗ	ਰ	ਤੀ	ऽ	ऽ	ऽ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੩. ਰਾਗ ਕਲਿਆਨ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਦੂਖੁ ਘਨੋ ਜਬ ਹੋਤੇ ਦੂਰਿ ॥ ਅਬ ਮਸਲਤਿ ਮੋਹਿ ਮਿਲੀ ਹਦੂਰਿ ॥੧॥
ਚੁਕਾ ਨਿਹੋਰਾ ਸਖੀ ਸਹੇਰੀ ॥ ਭਰਮੁ ਗਇਆ ਗੁਰਿ ਪਿਰ ਸੰਗਿ ਮੇਰੀ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਨਿਕਟਿ ਆਨਿ ਪ੍ਰਿਅ ਸੇਜ ਧਰੀ ॥ ਕਾਣਿ ਕਢਨ ਤੇ ਛੂਟਿ ਪਰੀ ॥੨॥
ਮੰਦਰਿ ਮੇਰੈ ਸਬਦਿ ਉਜਾਰਾ ॥ ਅਨਦ ਬਿਨੋਦੀ ਖਸਮੁ ਹਮਾਰਾ ॥੩॥
ਮਸਤਕਿ ਭਾਗੁ ਮੈ ਪਿਰੁ ਘਰਿ ਆਇਆ ॥ ਥਿਰੁ ਸੋਹਾਗੁ ਨਾਨਕ ਜਨ ਪਾਇਆ ॥੪॥

(ਰਾਗੁ ਆਸਾ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੩੭੪)

ਅਸਥਾਈ

×				੨				੦				੩			
ਨ															
ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ॑	ਪ	—
ਦੂ	S	ਖ	ਘ	ਨੋ	S	ਜ	ਬ	ਹੋ	S	ਤੇ	S	ਦੂ	S	ਰ	S
ਗ	ਗ	ਗ	ਰ	ਗ	ਮ॑	ਪ	ਮ॑	ਗ	ਰ	ਗ	ਰ	ਸਨ਼	ਰ	ਸ	—
ਅ	ਬ	ਮ	ਸ	ਲ	ਤ	ਮੋ	ਹਿ	ਮਿ	ਲੀ	S	ਹ	ਦੂS	S	ਰ	S

ਅੰਤਰਾ

ਧ	ਗ	ਧ	ਧ	ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਸਂ	ਰਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ
ਚੂ	S	ਕਾ	ਨਿ	ਹੋ	S	ਰਾ	S	ਸ	ਖੀ	S	ਸ	ਹੇ	S	ਰੀ	S
ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ	ਗ	ਰ	ਗ	ਮ॑	ਪ	ਧ	ਸਂਨ	ਧਪ	ਮ॑ਗ	ਰਸ
ਭ੍ਰ	ਰ	ਮ	ਗ	ਇਆ	S	ਗੁ	ਰ	ਪਿ	ਰ	ਸੰ	ਗ	ਮੇS	SS	ਰੀS	SS

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੪. ਰਾਗ ਕਲਿਆਨ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਤੂ ਠਾਕੁਰੁ ਤੁਮ ਪਹਿ ਅਰਦਾਸਿ ॥ ਜੀਉ ਪਿੰਡੁ ਸਭੁ ਤੇਰੀ ਰਾਸਿ ॥
ਤੁਮ ਮਾਤ ਪਿਤਾ ਹਮ ਬਾਰਿਕ ਤੇਰੇ ॥ ਤੁਮਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਮਹਿ ਸੂਖ ਘਨੇਰੇ ॥
ਕੋਇ ਨ ਜਾਨੈ ਤੁਮਰਾ ਅੰਤੁ ॥ ਊਚੇ ਤੇ ਊਚਾ ਭਗਵੰਤ ॥
ਸਗਲ ਸਮਗ੍ਰੀ ਤੁਮਰੈ ਸੂਤ੍ਰਿ ਧਾਰੀ ॥ ਤੁਮ ਤੇ ਹੋਇ ਸੁ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ॥
ਤੁਮਰੀ ਗਤਿ ਮਿਤਿ ਤੁਮ ਹੀ ਜਾਨੀ ॥ ਨਾਨਕ ਦਾਸ ਸਦਾ ਕੁਰਬਾਨੀ ॥

(ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ, ਸੁਖਮਨੀ, ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੨੬੮)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
ਪ															
ਨ	ਧ	—	ਪ	—	ਮੱ	ਗ	ਮੱ	ਪ	—	—	—	—	—	—	—
ਤੁ	ਮ	ऽ	ਮਾ	ऽ	ਤ	ऽ	ਪਿ	ਤਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
ਮੱ															
ਗ	ਗ	ਗ	ਰ	ਗ	ਮੱ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮੱ	ਗ	ਰ	ਗ	ਰ	ਸ	—
ਤੁਮ	ਮਾ	ਤ	ਪਿ	ਤਾ	ऽ	ਹ	ਮ	ਬਾ	ऽ	ਰਿ	ਕ	ਤੇ	ऽ	ਰੇ	ऽ
ਨ਼	ਰ	ਗ	ਮੱ	ਪ	ਧ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮੱ	ਗ	ਮੱ
ਤੁ	ਮ	ਰੀ	ऽ	ਕਿ	ਰ	ਪਾ	ਮਹਿ	ਸੁ	ऽ	ਖ	ਘ	ਨੇ	ऽ	ਰੇ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਗ	ਪ	ਧ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਨ	ਰਂ	ਸਂ	—
ਤੂ	ऽ	ਠਾ	ऽ	ਕੁ	ਰ	ਤੁ	ਮ	ਪਹਿ	ऽ	ਅ	ਰ	ਦਾ	ऽ	ਸ	ऽ
ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ	ਗ	ਮੱ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮੱ	ਗ	ਰ	ਗ	ਮੱ
ਜੀ	ऽ	ਉ	ऽ	ਪਿੰ	ਡ	ਸ	ਭ	ਤੇ	ऽ	ਰੀ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ਸ	ऽ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੫. ਰਾਗ ਕਲਿਆਨ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਯ ਲਯ)

ਹਰਿ ਕੇ ਨਾਮ ਬਿਨਾ ਦੁਖੁ ਪਾਵੈ ॥
ਭਗਤਿ ਬਿਨਾ ਸਹਸਾ ਨਹ ਚੂਕੈ ਗੁਰ ਇਹ ਭੇਦੁ ਬਤਾਵੈ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਕਹਾ ਭਇਓ ਤੀਰਥ ਬ੍ਰਤ ਕੀਏ, ਰਾਮ ਸਰਨਿ ਨਹੀ ਆਵੈ ॥
ਜੋਗ ਜਗ ਨਿਹਫਲ ਤਿਹ ਮਾਨਉ, ਜੋ ਪ੍ਰਭ ਜਸੁ ਬਿਸਰਾਵੈ ॥ ੧ ॥
ਮਾਨ ਮੋਹ ਦੋਨੋ ਕਉ ਪਰਹਰਿ, ਗੋਬਿੰਦ ਕੇ ਗੁਨ ਗਾਵੈ ॥
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਇਹ ਬਿਧਿ ਕੋ ਪ੍ਰਾਨੀ, ਜੀਵਨ ਮੁਕਤਿ ਕਹਾਵੈ ॥ ੨ ॥

(ਰਾਗੁ, ਬਿਲਾਵਲੁ ਮ: ੯, ਪੰਨਾ ੮੩੦)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
ਮੱ				ਪ											
ਪ	ਪ	ਨ	ਧ	ਮੱ	ਧ	ਪ	ਪ	ਮੱ	ਰ	ਮੇ	—	ਪ	—	—	—
ਹ	ਰਿ	ਕੇ	ऽ	ਨਾ	ਮ	ਬਿ	ਨਾ	ਦੁ	ਖ	ਪਾ	ऽ	ਵੈ	ऽ	ऽ	ऽ

ਪ	ਨ	ਧ	ਧ	ਪ	ਮੱ	ਗ	ਰ	ਗ	ਰ	ਗਮੱਪ	ਰ	ਗ	ਰ	ਸ	—
ਭ	ਗ	ਤ	ਬਿ	ਨਾ	ऽ	ਸਹ	ऽ	ਸਾ	ऽ	ਨऽऽ	ਹ	ਚੂ	ऽ	ਕੈ	ऽ
				ਮ਼				ਮ਼							
ਨ਼	ਨ਼	ਰ	ਰ	ਗ	—	—	—	ਪ	—	—	ਨ	ਮ਼	ਧ	ਪ	—
ਗੁ	ਰ	ਇ	ਹ	ਭੇ	ऽ	ऽ	ऽ	ਦ	ऽ	ऽ	ਬ	ਤਾ	ऽ	ਵੇ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਪ	—	ਮ਼	ਗ	—	ਰ	—	ਗ	ਪ	ਸਂ	ਧ	ਸਂ	—	ਸਂ	—
ਕ	ਹਾ	ऽ	ਭ	ਇਓ	ऽ	ਤੀ	ऽ	ਰ	ਥ	ਥ਼	ਤ	ਕੀ	ऽ	ਏ	ऽ
				ਸਂ											
ਸਂ	—	ਗਂ	ਰਂ	ਨ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਸਂ	—	ਨ	—	ਮ਼	ਪ
ਰਾ	ऽ	ਮ	ਸ	ਰ	ਨ	ਨ	ਹੀ	ਆ	ऽ	ऽ	ऽ	ਵੇ	ऽ	ऽ	ऽ-
'ਗ	ਰ	ਗ	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ	ਸ	ਸਰ	ਗਮ਼	ਪਧ	ਨਸਂ	ਨਧ	ਪਮੱ	ਗਰ	ਸ
ਨਾ	ऽ	ਮ	ਬਿ	ਨਾ	ऽ	ਦੁ	ਖ	ਪਾऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਵੈऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽ'

ਨੋਟ—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ। ਅੰਤਰਾ ਗਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਨਾਮ ਬਿਨਾਂ ਦੁਖ ਪਾਵੈ" ਦੀ ਤੁਕ ਗਾ ਕੇ ਹੀ ਅਸਥਾਈ ਤੇ ਆਉਣਾ ਹੈ। ਲਯ ਵਧਾ ਕੇ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਗਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਇਹ ਇਕ ਪੁਰਾਤਨ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਹੈ।

੬. ਰਾਗ ਕਲਿਆਨ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਬਿਨ ਕਰਤਾਰ ਨ ਕਿਰਤਮ ਮਾਨੋ ॥
ਆਦਿ ਅਜੋਨਿ ਅਜੈ ਅਬਿਨਾਸੀ ਤਿਹ ਪਰਮੇਸਰ ਜਾਨੋ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਕਹਾ ਭਯੋ ਜੋ ਆਨ ਜਗਤ ਮੈ ਦਸਕ ਅਸੁਰ ਹਰਿ ਘਾਏ ॥
ਅਧਿਕ ਪ੍ਰਪੰਚ ਦਿਖਾਇ ਸਭਨ ਕਹ ਆਪਹਿ ਬ੍ਰਹਮ ਕਹਾਏ ॥੧॥
ਭੰਜਨ ਗੜ੍ਹਨ ਸਮਰਥ ਸਦਾ ਪ੍ਰਭੁ ਸੋ ਕਿਮ ਜਾਤਿ ਗਿਨਾਯੋ ॥
ਤਾਂ ਤੇ ਸਰਬ ਕਾਲ ਕੇ ਅਸਿ ਕੋ ਘਾਇ ਬਚਾਇ ਨ ਆਯੋ ॥੨॥
ਕੈਸੇ ਤੋਹਿ ਤਾਰਿ ਹੈ ਸੁਨਿ ਜੜ ਆਪ ਡੁਬਿਯੋ ਭਵਸਾਗਰ ॥
ਛੁਟਿਹੋ ਕਾਲ ਫਾਸ ਤੇ ਤਬ ਹੀ ਗਹੋ ਸਰਨਿ ਜਗਤਾਗਰ ॥੩॥

(ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ, ਸ਼ਬਦ ਹਜ਼ਾਰੇ ਪਾਤਿਸਾਹੀ ੧੦)

ਅਸਥਾਈ

੩				×				੨				੦			ਸ
															ਬਿ
ਨ਼												ਗ			
ਧ਼	ਸ	—	ਰ	ਗ	—	ਗ	ਗ	ਗ	ਰ	ਗ	ਪ	ਰ	—	ਸ	—
ਨ	ਕ	ऽ	ਰ	ਤਾ	ऽ	ਟ	ਨ	ਕਿ	ਰ	ਤ	ਮ	ਮਾ	ऽ	ਨੋ,	ऽ
				ਮੱ								ਨ			
ਪ	—	ਮੱ	ਗ	ਪ	—	ਪ	ਪ	ਨ	—	ਨ	ਸਂ	ਧ	—	ਪ	—
ਆ	ऽ	ਦਿ	ਅ	ਜੋਂ	ऽ	ਨਿ	ਅ	ਜੈ	ऽ	ਅ	ਬਿ	ਨਾ	ऽ	ਸੀ	ऽ
ਮੱ	ਮੱ	ਧ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	-ਧ	ਪ	-ਮੱ	ਗ	-ਰ	ਸ	ਸ
ਤਿ	ਹ	ਪ	ਰ	ਮੇ	ऽ	ਸ	ਰ	ਜਾ	ऽऽ	ऽ	ऽऽ	ऽ	ऽऽ	ਨੋ,	ਬਿ

ਅੰਤਰਾ

	ਮੱ			ਪ											
*	ਪ	ਗ	ਗ	ਮੱ	—	ਧ	ਮੱਧ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	---
*	ਕ	ਹਾ	ਭ	ਯੋਂ	ऽ	ਜੋਂ	ऽऽ	ਆ	ऽ	ਨ	ਜ	ਗ	ਤ	ਮੈ	ऽ
														ਧ	
—	ਨ	ਨ	ਨ	ਨ	ਨ	ਧ	ਨ	ਸਂ	—	—	—	ਨਧ	ਨ	ਪ	—
ऽ	ਦਸ	ਕ	ਅ	ਸੁ	ਰ	ਹ	ਰਿ	ਘਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽऽ	ऽ	ਏ	ऽ
			ਮੱਂ	ਗਂ											
—	ਗਂ	ਗਂ	ਪਂ	ਰਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਰਂ	ਸਂ	—
*	ਅਧਿ	ਕ	ਪਰ	ਪੰ	ऽ	ਚ	ਦਿ	ਖਾ	ऽ	ਇ	ਸ	ਭ	ਨ	ਕਹ	ऽ
				ਧ											
—	ਨ	—	ਸਂ	ਨ	-ਧ	ਪ	ਪ	ਨ	-ਧ	ਪ	-ਮੱ	ਗ	-ਰ	ਸ,	ਸ
*	ਆ	ऽ	ਪਹਿ	ਬ੍ਰ	ਹऽ	ਮ	ਕ	ਹਾ	ऽऽ	ऽ	ऽऽ	ऽ	ऽऽ	ਏ,	ਬਿ

ਨ ਕਰਤਾ...

— ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ । (ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੭. ਰਾਗ ਕਲਿਆਨ, ਛੋਟੀ ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਯ ਲਯ)

ਮੇਰੇ ਲਾਲਨ ਕੀ ਸੋਭਾ ॥
ਸਦ ਨਵਤਨ ਮਨ ਰੰਗੀ ਸੋਭਾ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਬ੍ਰਹਮ ਮਹੇਸ ਸਿਧ ਮੁਨਿ ਇੰਦ੍ਰਾ ਭਗਤਿ ਦਾਨੁ ਜਸੁ ਮੰਗੀ ॥੧॥
ਜੋਗ ਗਿਆਨ ਧਿਆਨ ਸੇਖਨਾਗੈ, ਸਗਲ ਜਪਹਿ ਤਰੰਗੀ ॥
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਸੰਤਨ ਬਲਿਹਾਰੈ ਜੋ ਪ੍ਰਭ ਕੇ ਸਦ ਸੰਗੀ ॥੨॥

(ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ, ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੩੨੨)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨		ਪ	
														ਧ	—
														ਸੋ	ऽ
					ਰ										
ਪ	—	ਮੱ	ਗਰ	ਗ	ਸ	—	ਰ	ਗ	—	ਗ	ਗ	ਗ	—	—	—
ਭਾ	ऽ	ऽ	ਸੋਂऽ	ਭਾ	ਮੇ	ऽ	ਰੇ	ਲਾ	ऽ	ਲ	ਨ	ਕੀ	ऽ;	ऽ	ऽ
—	ਰ	ਰ	ਰ	ਰ	ਰ	ਸ	ਰ	ਗ	ਪ	ਗ	ਰ	ਸਨ਼	ਰ	ਸ	—
ऽ	ਸਦ	ਨ	ਵ	ਤ	ਨ	ਮ	ਨ	ਰੰ	ऽ	ਗੀ	ऽ	ਸੋਂऽ	ऽ	ਭਾ	ऽ
					ਰ										
ਪ	ਪ	ਮੱ	ਗਰ	ਗ	ਸ	—	ਰ								
ਸੋ	ਭਾ	ऽ	ਸੋਂऽ	ਭਾ	ਮੇ	ऽ	ਰੇ								

ਅੰਤਰਾ

	ਮੱ														
	ਪ	ਪ	ਪ	ਧ	—	ਪ	ਧ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	—
	ਬ੍ਰਹ	ਮ	ਮ	ਹੇ	ऽ	ਸ	ऽ	ਸਿ	ਧ	ਮ	ਨਿ	ਇੰ	ऽ	ਦ੍ਰਾ	ऽ
														ਪ	
—	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਧ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਨ	ਧ	—	ਧ	—
ऽ	ਭ	ਗ	ਤ	ਦਾ	ਨ	ਜ	ਸ	ਮੰ	ऽ	ਗੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ਸੋ	ऽ
ਪ	—	ਮੱ	ਗਰ	ਗ	ਸ	—	ਰ								
ਭਾ	ऽ	ऽ	ਸੋਂऽ	ਭਾ	ਮੇ	ऽ	ਰੇ	ਲਾਲ ..							

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

(ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਨੂੰ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਸਮੁੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਭੀ ਗਾਉਂਦੇ ਸਨ)

੮. ਰਾਗ ਕਲਿਆਨ, ਤ੍ਰਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਮ ਲਯ)

ਰਾਮਾ ਰਮ ਰਾਮੈ ਅੰਤੁ ਨ ਪਾਇਆ ।
ਹਮ ਬਾਰਿਕ ਪ੍ਰਤਿਪਾਰੇ ਤੁਮਰੇ ਤੂ ਬਡ ਪੁਰਖੁ ਪਿਤਾ ਮੇਰਾ ਮਾਇਆ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਹਰਿ ਕੇ ਨਾਮ ਅਸੰਖ ਅਗਮ ਹਹਿ, ਅਗਮ ਅਗਮ ਹਰਿ ਰਾਇਆ ॥
ਗੁਣੀ ਗਿਆਨੀ ਸੁਰਤਿ ਬਹੁ ਕੀਨੀ ਇਕੁ ਤਿਲੁ ਨਹੀ ਕੀਮਤਿ ਪਾਇਆ ॥੧॥
ਗੋਬਿਦ ਗੁਣ ਗੋਬਿੰਦ ਸਦ ਗਾਵਹਿ, ਗੁਣ ਗੋਬਿੰਦ ਅੰਤੁ ਨ ਪਾਇਆ ॥
ਤੂ ਅਮਿਤਿ ਅਤੋਲੁ ਅਪਰੰਪਰ ਸੁਆਮੀ, ਬਹੁ ਜਪੀਐ ਥਾਹ ਨ ਪਾਇਆ ॥੨॥
ਉਸਤਤਿ ਕਰਹਿ ਤੁਮਰੀ ਜਨ ਮਾਧੌ ਗੁਨ ਗਾਵਹਿ ਹਰਿ ਰਾਇਆ ॥
ਤੁਮੁ ਜਲਨਿਧਿ ਹਮ ਮੀਨੇ ਤੁਮਰੇ ਤੇਰਾ ਅੰਤੁ ਨ ਕਤਹੂ ਪਾਇਆ ॥੩॥
ਜਨ ਕਉ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਹੁ ਮਧਸੂਦਨ ਹਰਿ ਦੇਵਹੁ ਨਾਮੁ ਜਪਾਇਆ ॥
ਮੈ ਮੂਰਖ ਅੰਧੁਲੇ ਨਾਮੁ ਟੇਕ ਹੈ, ਜਨ ਨਾਨਕ ਗੁਰਮੁਖਿ ਪਾਇਆ ॥੪॥

(ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਮ: ੪, ਪੰਨਾ ੧੩੧੯)

ਅਸਥਾਈ

×				੨				੦				੩			
											ਗ	ਰ	ਰਗਮ́	ਪਧ	ਪ
											ਰਾ	ਮਾ	ਰS	SS	ਮ
ਗ															
ਰ	—	ਸ	—	ਸ	ਨ਼ਧ਼	ਸ	ਰ	ਗਰ	ਰ	ਸ	—	ਸ	ਨ਼ਧ਼	ਸ	ਰ
ਰਾ	S	ਮੈ	S	ਅੰ	SS	ਤ	ਨ	ਪਾS	ਇਆ	S,	S	ਹ	ਮS	ਬਾ	S
								ਮ́							
ਗ	ਗ	ਗ	ਗ	ਗ	—	ਗ	ਰ	ਪ	ਪ	ਪ	—	ਮ́	ਧ	ਨ	ਸੰ
ਰਿ	ਕ	ਪ੍ਰ	ਤ	ਪਾ	S	ਰੇ	S	ਤੁ	ਮ	ਰੇ	S	ਤੂ	S	ਬ	ਡ
		ਧ													
ਨਧ	ਨ	ਪ	ਪ	ਮ́	ਧ	ਪ	ਮ́	ਗ	ਗ	ਰਸ					
ਪੁS	ਰ	ਖ	ਪਿ	ਤਾ	S	ਮੇ	ਰਾ	ਮਾ	ਇਆ	SS;					

ਅੰਤਰਾ

												ਮ́			
												ਪ	ਪ	ਮ́	ਗ
												ਹ	ਰਿ	ਕੇ	S
ਪ				ਨ											
ਮ́	—	ਧ	ਧ	ਸੰ	—	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਰੰ	ਸੰ	—	ਨ	ਰੰ	ਗੰ	ਰੰ
ਨਾ	S	ਮ	ਅ	ਸੰ	S	ਖ	ਅ	ਗ	ਮ	ਹਹਿ	S,	ਅ	ਗ	ਮ	S

												ਨ			
ਨ	ਰਂ	ਸਂ	—	ਨ	ਪ	ਨ	ਸਂ	ਨ	-ਧ	ਪ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ
ਅ	ਗ	ਮ	S	*	*	ਹ	ਰਿ	ਰਾ	SS	ਇਆ	S	ਗੁ	ਨੀ	S	S
ਪ				ਮੱ			ਮੱ	ਗ							
ਮੱ	ਧ	ਪ	—	ਗ	ਰ	ਗ	ਪ	ਰ	—	ਸ	—	ਨ਼	ਰ	ਗ	ਮੱ
ਗਿਆ	S	ਨੀ	S	ਸੁ	ਰ	ਤ	ਬਹੁ	ਕੀ	S	ਨੀ	S,	ਇ	S	ਕ	S
	ਧ														
ਪ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ	ਪਮੱ	ਗਰ	ਸ	ਗ	ਰ	ਗਮੱ	ਪਧ	
ਤਿ	ਲ	ਨ	ਹੀ	ਕੀ	S	ਮ	ਤ	ਪਾS	ਇਆ	S,	ਰਾ	ਮਾ	ਰਾ...		

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

ਨੋਟ :— ਇਹ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਬੰਦਿਸ਼ ਹੈ । (ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੯. ਰਾਗ ਕਲਿਆਨ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਪ੍ਰਭ ਕੀਜੈ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨ ਹਮ ਹਰਿ ਗੁਨ ਗਾਵਹਗੇ ॥
ਹਉ ਤੁਮਰੀ ਕਰਉ ਨਿਤ ਆਸ ਪ੍ਰਭ ਮੋਹਿ ਕਬ ਗਲ ਲਾਵਹਿਗੇ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਹਮ ਬਾਰਿਕ ਮੁਗਧ ਇਆਨ, ਪਿਤਾ ਸਮਝਾਵਹਿਗੇ ॥
ਸੁਤੁ ਖਿਨੁ ਖਿਨੁ ਭੂਲਿ ਬਿਗਾਰਿ, ਜਗਤ ਪਿਤ ਭਾਵਹਿਗੇ ॥੧॥
ਜੋ ਹਰਿ ਸੁਆਮੀ ਤੁਮ ਦੇਹੁ ਸੋਈ ਹਮ ਪਾਵਹਗੇ ॥
ਮੋਹਿ ਦੂਜੀ ਨਾਹੀ ਠਉਰ, ਜਿਸੁ ਪਹਿ ਹਮ ਜਾਵਹਗੇ ॥੨॥
ਜੋ ਹਰਿ ਭਾਵਹਿ ਭਗਤ, ਤਿਨਾ ਹਰਿ ਭਾਵਹਿਗੇ ॥
ਜੋਤੀ ਜੋਤਿ ਮਿਲਾਇ, ਜੋਤਿ ਰਲਿ ਜਾਵਹਗੇ ॥੩॥
ਹਰਿ ਆਪੇ ਹੋਇ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁ ਆਪਿ ਲਿਵ ਲਾਵਹਿਗੇ ॥
ਜਨੁ ਨਾਨਕੁ ਸਰਨਿ ਦੁਆਰਿ ਹਰਿ ਲਾਜ ਰਖਾਵਹਿਗੇ ॥੪॥

(ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਮ: ੪, ਪੰਨਾ ੧੩੨੧)

ਅਸਥਾਈ

X				੨				੦				੩			
											ਸਸ	ਰਗਮੱਪ	-ਰ	ਗਰ	ਸ
											ਪ੍ਰਭ	ਕੀSSS	Sਜੈ	ਕਿਰ	ਪਾ
-ਸ	(ਸ)	ਸ	ਨ਼ਧ਼	ਨ਼	ਨ਼	ਧ਼ਪ਼	ਪ਼	ਸ	ਸ	ਸ	-ਸ	ਗਰ	ਗਰ	ਨ਼ਰ	ਸ
*ਨਿ	ਧਾ	ਨ	ਹਮ	ਹ	ਰਿ	ਗੁS	ਨ	ਗਾ	ਵਹ	ਗੇ,	Sਗ	ਨS	ਗਾS	ਵਹ	ਗੇ
ਸ	—	ਗ	ਰ	ਗ	—	ਗ	ਗਗ	ਮੱ	ਮੱਗ	ਪ	ਪ	ਪ	ਮੱਪਧਨ	-ਧ	ਪ
ਹਉ	S	ਤੁ	ਮ	ਰੀ	S	ਕ	ਰਉ	ਨਿ	ਤS	ਆ	ਸ	ਪ੍ਰ	ਭSSS	SS	S

(ਪ)	ਮੱ	ਗ	ਰ	ਪਗ	ਪ	ਗ	ਰ	ਨ਼	ਰਰ	ਸ	ਸਸ	ਰਗਮੱਪ
ਮੋ	ऽ	ਹਿ	ऽ	ਕऽ	ਬ	ਗ	ਲ	ਲਾ	ਵਹਿ	ਗੇ,	ਪ੍ਰਭ	ਕੀਜੈ...

ਅੰਤਰਾ

												ਪ	ਗ	ਪ	ਧਪ
												ਹ	ਮ	ਬਾ	ਰਿਕ
ਸੰਸੰ	ਸੰਸੰ	(ਸੰ)	ਸੰ	ਨ	–ਧ	ਸੰ	ਸੰਰੰ	ਸੰ	ਨਨ	ਧ	ਪ	ਗੰ	ਰੰ	ਨਰੰ	ਸੰਸੰ
ਮੁਗ	ਧਇ	ਆ	ਨ	*	*ਪਿ	ਤਾ	ਸਮ	ਝਾ	ਵਹਿ	ਗੇ	ऽ	ਸੁ	ਤ	ਖਿਨ	ਖਿਨ
ਨ	ਧਧ	ਮੱਧਨ	(ਧ)	ਪਪ	ਮੱ	ਗ	ਰ	ਨ਼	ਰਰ	ਸ	ਸਸ	ਰਗਮੱਪ —			
ਬੂ	ਲਵਿ	ਗਾऽऽ	ਰ	ਜਗ	ਤ	ਪਿ	ਤ	ਭਾ	ਵਹਿ	ਗੇ,	ਪ੍ਰਭ	ਕੀਜੈ...			

ਨੋਟ :—ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਨੂੰ ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ ਵਿਚ ਹੀ ਗਾਉਣਾ ਹੈ, ਰਾਗ ਦਾ ਆਲਾਪ ਆਦਿ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੇ ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਨਾ ਲਾਉਣਾ ਚਾਹੋ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਟਿਊਨ ਜੋ ਅਗੇ 'ਇਕਤਾਲੇ' ਵਿਚ ਨੁਟੇਸ਼ਨ ਕੀਤੀ ਹੈ ਗਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇੰਜ ਗਾਉਣ ਨਾਲ ਵਧੇਰੇ ਰਸ ਤੇ ਆਨੰਦ ਆਵੇਗਾ।

੧੦. ਰਾਗ ਯਮਨ ਕਲਿਆਨ, ਤਾਲ ਕਹਿਰਵਾ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਆਇਆ ਸਫਲ ਤਾਹੂ ਕੋ ਗਨੀਐ ॥ ਜਾਸੁ ਰਸਨ ਹਰਿ ਹਰਿ ਜਸੁ ਭਨੀਐ ॥
ਆਇ ਬਸਹਿ ਸਾਧੂ ਕੈ ਸੰਗੇ ॥ ਅਨਦਿਨੁ ਨਾਮ ਧਿਆਵਹਿ ਰੰਗੇ ॥
ਆਵਤ ਸੋ ਜਨੁ ਨਾਮਹਿ ਰਾਤਾ ॥ ਜਾ ਕਉ ਦਇਆ ਮਇਆ ਬਿਧਾਤਾ ॥
ਏਕਹਿ ਆਵਨ ਫਿਰਿ ਜੋਨਿ ਨ ਆਇਆ ॥ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਕੈ ਦਰਸਿ ਸਮਾਇਆ ॥੧੩॥
(ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ ਬਾਵਨ ਅਖਰੀ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੨੫੨)

ਅਸਥਾਈ

×				੦				×				੦			
													ਨ਼		
											ਨ਼	ਸ	ਧ਼	—	ਨ਼
											ਆ	ऽ	ਇਆ	ऽ	ऽ
		ਗ					ਸ								
ਸ	—	ਰ	ਗ	ਰ	ਸ	ਰ	ਨ਼	ਸ	—	—	ਸ	ਗ	ਗ	—	ਮ
ਸ	ऽ	ਫ	ऽ	ऽ	ਲ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਤਾ	ਹੂ	ਕੋ	ऽ	ऽ
ਗ													ਮੱ		
ਰ	—	ਗ	—	ਸ	ਰ	ਸ	ਨ਼	ਸ	—	—	ਮੱ	ਪ	ਗ	—	ਮੱ
ਗ	ऽ	ਨੀ	ऽ	ਐ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਜਾ	ऽ	ਸ	ऽ	ਰ

					ਮੰ										
ਪ	ਪ	ਧ	—	—	ਪ	ਪ	—	—	—	—	ਨ	ਨ	ਧ	—	ਪ
ਸ	ਨ	S	S	S	ਹ	ਰਿ	S	S	S	S	ਹ	ਨਿ	ਜ	S	ਸ
				ਮੰ											
ਮੰ	—	ਪ	—	ਗ	—	ਰ	—	ਸ	—	—					
ਭ	S	ਨੀ	S	ਐ	S	S	S	S	S	S,					

ਅੰਤਰਾ

											ਮੰ				
											ਗ	—	ਮੰ	—	ਧ
											ਆ	S	ਇ	S	ਬ
ਸਂ	—	—	—	—	—	—	—	ਸਂ	—	—	ਨ	ਰਂ	ਗਂ	—	ਰਂ
ਸਹਿ	S	S	S	S	S	S	S	*	*	*	ਸਾ	ਧੂ	ਕੈ	S	S
ਨ	—	ਰਂ	—	—	ਸਂ	—	—	—	—	—	ਨ	ਸਂ	ਨ	—	ਧ
ਸੰ	S	S	S	S	ਗੇ	S	S	S	S	S	ਅ	ਨ	ਦਿ	S	ਨ
ਪ										ਗ					
ਮੰ	—	ਧ	—	ਪ	—	—	—	—	—	ਰ	ਰ	—	ਗ	—	ਪ
ਨਾ	S	S	S	ਮ	S	S	S	S	S	S	ਧਿਆ	S	ਵਹਿ	S	S
ਗ													ਨ		
ਰ	—	—	—	—	ਸ	—	—	—	—	—	ਨ	ਸ	ਧ	—	
ਰੰ	S	S	S	S	ਗੇ	S	S	S	S	S,	ਆ	S	ਇਆ ਸਫਲ...		

ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਗਾਓ

੧੧. ਰਾਗ ਕਲਿਆਨ, ਸੂਲਫਾਕ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਨ ਰਾਗੰ ਨ ਰੰਗੰ ਨ ਰੂਪੰ ਨ ਰੇਖੰ ॥ ਨ ਮੋਹੰ ਨ ਕ੍ਰੋਹੰ ਨ ਦ੍ਰੋਹੰ ਨ ਦ੍ਵੈਖੰ ॥
ਨ ਕਰਮੰ ਨ ਭਰਮੰ ਨ ਜਨਮੰ ਨ ਜਾਤੰ ॥ ਨ ਮਿਤ੍ਰੰ ਨ ਸੱਤ੍ਰੰ ਨ ਪਿੱਤ੍ਰੰ ਨ ਮਾਤੰ ॥੧॥
ਨ ਨੇਹੰ ਨ ਗੇਹੰ ਨ ਕਾਮੰ ਨ ਧਾਮੰ ॥ ਨ ਪੁਤ੍ਰੰ ਨ ਮਿੱਤ੍ਰੰ ਨ ਸੱਤ੍ਰੰ ਨ ਭਾਮੰ ॥
ਅਲੇਖੰ ਅਭੇਖੰ ਅਜੋਨੀ ਸਰੂਪੰ ॥ ਸਦਾ ਸਿੱਧ ਦਾ ਬੁੱਧਿ ਦਾ ਬ੍ਰਿੱਧ ਰੂਪੰ ॥੨॥
ਨਹੀਂ ਜਾਨ ਜਾਈ ਕਛੂ ਰੂਪ ਰੇਖੰ ॥ ਕਹਾ ਬਾਸੁ ਤਾ ਕੋ ਫਿਰੈ ਕਉਨ ਭੇਖੰ ॥
ਕਹਾ ਨਾਮ ਤਾ ਕੈ ਕਹਾ ਕੈ ਕਹਾਵੈ ॥ ਕਹਾ ਕੈ ਬਖਾਨੋ ਕਹੇ ਮੋ ਨ ਆਵੈ ॥੩॥
ਨ ਰੋਗੰ ਨ ਸੋਗੰ ਨ ਮੋਹੰ ਨ ਮਾਤੰ ॥ ਨ ਕਰਮੰ ਨ ਭਰਮੰ ਨ ਜਨਮੰ ਨ ਜਾਤੰ ॥
ਅਦ੍ਵੈਖੰ ਅਭੇਖੰ ਅਜੋਨੀ ਸਰੂਪੇ ॥ ਨਮੋ ਏਕ ਰੂਪੇ ਨਮੋ ਏਕ ਰੂਪੇ ॥੪॥੯੪॥

(ਅਕਾਲ ਉਸਤਤ, ਭੁਜੰਗ ਪ੍ਰਯਾਤ ਛੰਦ, ਪਾ: ੧੦)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੩		੦	
									ਨ਼ ਸ ਨ
ਗਰ	ਗ	ਰ	ਸ	ਸ	ਨ਼	ਧ਼	ਸ	—	ਸ
ਮੋS	S	ਏ	S	ਕ	ਰੂ	S	ਪੇ	S	ਨ
					ਗ				
ਨ਼	ਰ	ਗ	—	ਪ	ਰ	—	ਸ	—	ਸ
ਮੋਂ	S	ਏ	S	ਕ	ਰੂ	S	ਪੇ	S,	ਨ

ਅੰਤਰਾ

									ਧ ਨ
ਮ́					ਨ				
ਗ	—	ਮ́	ਧ	ਧ	ਸੰ	—	ਸੰ	—	ਸੰ
ਰਾ	S	ਗੋਂ	S	ਨ	ਰੰ	S	ਗ	S	ਨ
ਨ	—	ਰੰ	—	ਰੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	—	ਸੰ
ਰੂ	S	ਪੰ	S	ਨ	ਰੇ	S	ਖੰ	S,	ਨ
ਨ	—	ਧ	—	ਪ	ਮ́	ਧ	ਪ	—	ਧ
ਮੋ	S	ਹੰ	S	ਨ	ਕ੍ਰੋ	S	ਹੰ	S	ਨ
ਗ					ਗ				
ਰ	—	ਗ	—	ਪ	ਰ	—	ਸ	—	ਸ
ਦ੍ਰੂੰ	S	ਹੰ	S	ਨ	ਦ੍ਰੋ	S	ਖੰ	S,	ਨ

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੧੧. ਰਾਗ ਕਲਿਆਨ, ਸੂਲਫਾਕ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਦੇਹੁ ਸੰਦੇਸਰੋ ਕਹੀਅਹੁ ਪ੍ਰਿਅ ਕਹੀਅਉ ॥
ਬਿਸਮੁ ਭਈ ਮੈ ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਸੁਨਤੇ, ਕਹਹੁ ਸੁਹਾਗਨਿ ਸਹੀਅਉ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਕੋ ਕਹਿਤੋ ਸਭ ਬਾਹਰਿ ਬਾਹਰਿ, ਕੋ ਕਹਤੋ ਸਭ ਮਹੀਅਉ ॥
ਬਰਨੁ ਨ ਦੀਸੈ ਚਿਹਨੁ ਨ ਲਖੀਐ ਸੁਹਾਗਨਿ ਸਾਂਤਿ ਬੁਝਹੀਅਉ ॥ ੧ ॥
ਸਰਬ ਨਿਵਾਸੀ ਘਟਿ ਘਟਿ ਵਾਸੀ ਲੇਪ ਨਹੀ ਅਲਪਹੀਅਉ ॥
ਨਾਨਕੁ ਕਹਤ ਸੁਨਹੁ ਰੇ ਲੋਗਾ ਸੰਤ ਰਸਨ ਕੋ ਬਸਹੀਅਹੁ ॥ ੨ ॥

(ਰਾਗ ਜੈਤਸਰੀ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੭੦੦)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੩		੦	
ਨ਼									
ਸਂ	—	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ́	ਧ	ਪ	ਮ́	ਪ
ਦੇ	ऽ	ਹੁ	ਸੰ	ਦੇ	ऽ	ਸ	ਰੇ	ऽ	ऽ
ਗ	ਰ	ਮ́ਪ	—	ਗ	ਰ	ਨ਼	ਰ	ਸ	—
ਕ	ਹੀ	ਅਹੁ	ऽ	ਪ੍ਰਿ	ਅ	ਕ	ਹੀ	ਆਉ	ऽ
ਸ	ਰ	ਗ	ਰ	ਨ਼	ਰ	ਸ	—	—	ਸ
ਬਿ	ਸ	ਮ	ਭ	ਈ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਮੈ
ਗ	ਰ	ਗ	ਧ	ਗ	ਰੇ	ਸ	—	—	—
ਬ	ਹੁ	ਬਿ	ਧ	ਸੂ	ਨ	ਤੇ	ऽ	ऽ	ऽ,
ਨ਼	ਰ	ਗ	ਮ́	ਧ	ਮ́ਧ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—
ਕ	ਹਹੁ	ਸੁ	ਹਾ	ਗ	ਨऽ	ਸ	ਹੀ	ਆਉ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਧ	ਗ	ਪ	ਧ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	—	—
ਕੋ	ऽ	ਕ	ਹ	ਤੋ	ऽ	ਸ	ਭ	ऽ	ऽ
ਸਂ	ਰੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਨ	ਰੰ	ਸਂ	ਸਂ	—	—
ਬਾਂ	ऽ	ਹ	ਰ	ਬਾ	ऽ	ਹ	ਰ	ऽ	ऽ
ਸਂ	—	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ́	ਧ	ਪ	—	ਪ
ਕੋ	ऽ	ਕ	ਹ	ਤੋ	ऽ	ऽ	ਸ	ऽ	ਭ
ਗ	ਰ	ਪ	—	ਗ	ਰ	ਨ਼	ਰ	ਸ	—
ਮ	ਹੀ	ਅਉ	ऽ,	ਪ੍ਰਿ	ਅ	ਕ	ਹੀ	ਅਉ	ऽ

— ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੧੩. ਰਾਗ ਕਲਿਆਨ, ਝਪਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਰੇ ਮਨ ਡੀਗਿ ਨ ਡੋਲੀਐ ਸੀਧੈ ਮਾਰਗਿ ਧਾਉ ॥
ਪਾਛੈ ਬਾਘੁ ਡਰਾਵਣੋ ਆਗੈ ਅਗਨਿ ਤਲਾਉ ॥
ਸਹਸੈ ਜੀਅਰਾ ਪਰਿ ਰਹਿਓ ਮਾ ਕਉ ਅਵਰੁ ਨ ਢੰਗੁ ॥
ਨਾਨਕ ਗੁਰਮੁਖਿ ਛੁਟੀਐ ਹਰਿ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿਉ ਸੰਗੁ ॥ ੭ ॥

(ਸਲੋਕ ਵਾਰਾਂ ਤੇ ਵਧੀਕ ਮ: ੧, ਪੰਨਾ ੧੪੧੦)

ਅਸਥਾਈ

×		੨			੦		੩		
ਪ ਮ'	ਾਪਧ	ਮ'ਧ	ਨਸਂ	ਨਧ	ਧਮ'	ਧ	ਪ	ਮ'ਗ	ਮ'
ਰੇ	ਮਨ	ਡੀਤ	ਗਤ	ਨਤ	ਡੋਤ	ਲੀ	ਐ	ਤਤ	ਤ
ਧ	ਪ	ਮ'ਗ	ਮ'	ਡ ਗ ਰ ਰ	ਗਮ'	ਪਧ	ਮ' ਪ	—	—
ਸੋ	ਧੈ	ਮਾਤ	ਤ	ਰਗ	ਧਾਤ	ਤਤ	ਉ	ਤ	ਤ
ਪ	ਮ'	ਗ	ਗ	ਰ	ਨ਼	ਰ	ਸ	—	—
ਪਾ	ਛੈ	ਬਾ	ਘ	ਡ	ਰਾ	ਵ	ਣੋ	ਤ	ਤ
ਨ਼	ਰ	ਗਠਾ	ਮ'	ਪਪ	ਰਸਂ	ਨਧ	ਨਪ	ਧਮ'	ਪ
ਆ	ਗੈ	ਅਗ	ਨ	ਤਤ	ਲਾਤ	ਤਤ	ਤਤ	ਤਤ	ਉ

ਅੰਤਰਾ

ਪ ਮ'	ਗ	ਮ'	ਧ	ਧ	ਸਂ	ਸਂਸਂ	ਸਂ	—	—
ਸਹ	ਸੈ	ਜੀ	ਅ	ਰਾ	ਪ	ਰ,ਰ	ਹਿਓ	ਤ	ਤ
ਸਂ	ਸਂ	ਨਲ	ਧ	ਮ'ਮ'	ਮ'ਧ	ਨਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ
ਮਾ	ਕਉ	ਅਵ	ਰ	ਤਨ	ਢੰਤ	ਤਤ	ਗ	ਤ	ਤ
ਪ	ਪਮ'	ਗ	ਗ	ਰਰ	ਨ਼	ਰ	ਸ	—	—
ਨਾ	ਨਕ	ਗੁ	ਰ	ਮੁਖ	ਛੂ	ਟੀ	ਐ	ਤ	ਤ
ਨ਼ਨ਼	ਰ	ਗ	ਮ'	ਪਪ	ਰਸਂ	ਨਧ	ਨਪ	ਧਮ'	ਧ
ਹਰਿ	ਪ੍ਰੀ	ਤ	ਮ	ਸਿਉ	ਸੰਤ	ਤਤ	ਤਤ	ਤਤ	ਗ

ਨੋਟ :--ਇਸ ਸ਼ਬਦ-ਰੀਤ ਨੂੰ ਗਾਉਣ ਸਮੇਂ ਦੁਗੁਨ, ਤਿਗੁਨ ਆਦਿ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਤਿਹਾਈ ਲਾ ਕੇ ਸਮ (ਗੁਰ) ਤੇ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

੧੪. ਰਾਗ ਕਲਿਆਨ, ਇਕਤਾਲਾ (ਦਰੁੱਤ ਲਯ)

ਪ੍ਰਭ ਕੀਜੈ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨ ਹਮ ਹਰਿ ਗੁਨ ਗਾਵਹਗੇ ॥
ਹਉ ਤੁਮਰੀ ਕਰਉ ਨਿਤ ਆਸ ਪ੍ਰਭ ਮੋਹਿ ਕਬ ਗਲ ਲਾਵਹਿਗੇ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਹਮ ਬਾਰਿਕ ਮੁਗਧ ਇਆਨ ਪਿਤਾ ਸਮਝਾਵਹਿਗੇ ॥
ਸੁਤੁ ਖਿਨੁ ਖਿਨੁ ਭੂਲਿ ਬਿਗਾਰ ਜਗਤ ਪਿਤ ਭਾਵਹਗੇ ॥੧॥
ਜੋ ਹਰਿ ਸੁਆਮੀ ਤੁਮ ਦੇਹੁ ਸੋਈ ਹਮ ਪਾਵਹਗੇ ॥
ਮੋਹਿ ਦੂਜੀ ਨਾਹੀ ਠਉਰ ਜਿਸੁ ਪਹਿ ਹਮ ਜਾਵਹਗੇ ॥੨॥
ਜੋ ਹਰਿ ਭਾਵਹਿ ਭਗਤ ਤਿਨਾ ਹਰਿ ਭਾਵਹਿਗੇ ॥
ਜੋਤੀ ਜੋਤਿ ਮਿਲਾਇ ਜੋਤਿ ਰਲਿ ਜਾਵਹਗੇ ॥੩॥
ਹਰਿ ਆਪੇ ਹੋਇ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁ ਆਪਿ ਲਿਵ ਲਾਵਹਿਗੇ ॥
ਜਨੁ ਨਾਨਕੁ ਸਰਨਿ ਦੁਆਰਿ ਹਰਿ ਲਾਜ ਰਖਾਵਹਿਗੇ ॥੪॥

(ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਮ: ੪, ਪੰਨਾ ੧੩੨੧)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
										ਨ਼ਧ਼	ਸ
										ਪ੍ਰਡ	ਭ
ਰ					ਮੱ	ਗ					
ਗ	—	ਰ	ਗ	ਗ	ਪ	ਰ	—	—	ਸ	ਸ	ਸ
ਕੀ	ऽ	ਜੈ	ਕ੍ਰਿ	ਪਾ	ਨਿ	ਧਾ	ऽ	ऽ	ਨ,	ਹ	ਮ
											·
ਰਗ	ਗ	ਗ	ਗਮੱ	ਪ	ਮੱ	ਧ	—	—	—	ਪ	—
ਹਰਿ	ਗੁ	ਨ	ਗਾऽ	ऽ	ਵਹ	ਗੇ	ऽ	ऽ	ऽ,	ਹਉ	ऽ
ਧ											
ਨ	ਨ	ਨ	ਨ	ਨ	ਧ	ਧਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ
ਤੁਮ	ਰੀ	ਕ	ਰਉ	ਨਿ	ਤ	ਆऽ	ऽ	ਸ	ਪ੍ਰਭ	ਮੋ	ਹਿ
								ਧ			
ਨ	ਨ	ਨ	ਨ	—	ਧ	ਨਧ	ਨ	ਪ	ਗਰ	ਸ	ਰ
ਕਬ	ਗ	ਲ	ਲਾ	ऽ	ਵਹਿ	ਗੇऽ	ऽ	ऽ	ऽऽ,	ਪ੍ਰ	ਭ

ਅੰਤਰਾ

											ਪ
											ਹਮ
ਮੱ						ਨ					
ਗ	ਗ	ਗ	ਮੱ	ਧ	ਧ	ਸਂ	—	—	ਸਂ	—	ਸਂ
ਬਾ	ਰਿ	ਕ	ਮੁਗ	ਧ	ਇ	ਆ	ऽ	ऽ	ਨ	ऽ	ਪਿ

ਨ	ਨ	ਨ	ਰੰ	—	ਰੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	—	ਸੰ	ਸੰ
ਤਾ	ਸ	ਮ	ਝਾ	ऽ	ਵਹਿ	ਗੇ	ऽ	ऽ	ऽ	ਸੁ	ਤ
ਨ	ਨ	ਨ	ਨ	ਧ	ਨ	ਸੰ	—	—	ਸੰ	—	ਸੰ
ਖਿਨ	ਖਿ	ਨ	ਭੁ	ਲ	ਵਿ	ਗਾ	ऽ	ऽ	ਰ	ऽ	ਜ
ਨ	ਨ	ਨ	ਨ	—	ਧ	ਨਧ	ਨ	ਧ ਪ	ਗਰ	ਸ	ਰ
ਗਤ	ਧਿ	ਤ	ਭਾ	ऽ	ਵਹਿ	ਗੇऽ	ऽ	ऽ	ऽऽ,	ਪ੍ਰ	ਭ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੋਂ ਲਾਓ ।

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੧੫. ਰਾਗ ਕਲਿਆਨ, ਇਕਤਾਲਾ (ਦਰੁੱਤ ਲਯ)

ਹਰਿ ਚਰਨ ਸਰਨ ਕਲਿਆਨ ਕਰਨ ॥ ਪ੍ਰਭ ਨਾਮੁ ਪਤਿਤ ਪਾਵਨੋ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਸਾਧ ਸੰਗਿ ਜਪਿ ਨਿਸੰਗ ਜਮਕਾਲੁ ਤਿਸੁ ਨ ਖਾਵਨੋ ॥੧॥
ਮੁਕਤਿ ਜੁਗਤਿ ਅਨਿਕ ਸੂਖ ਹਰਿ ਭਗਤਿ ਲਵੈ ਨ ਲਾਵਨੋ ॥
ਪ੍ਰਭ ਦਰਸ ਲੁਬਧ ਦਾਸ ਨਾਨਕ ਬਹੁੜਿ ਜੋਨਿ ਨ ਧਾਵਨੋ ॥੨॥

(ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੩੨੩)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
										ਸੰ	ਸੰ
										ਹ	ਰਿ
ਨ	ਧ	ਨ	—	—	ਧ	ਮੰ	ਧ	ਪ	—	—	ਪ
ਚ	ਰੇ	ਨ	ऽ	ऽ	ऽ	ਸ	ਰ	ਨ	ऽ	ऽ	ਕ
ਗ	ਰ	ਗ	—	—	ਰ	ਨ਼	ਰ	ਸ	—	ਸ	ਸ
ਲਿਆ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਨ	ਕ	ਰ	ਨ	ऽ,	ਪ੍ਰ	ਭ
ਨ਼	ਧ਼	ਨ਼	—	ਰ	ਰ	ਗ	ਗ	ਮੰ	—	ਪ	—
ਨਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਮ	ਧ	ਤਿ	ਤ	ऽ	ऽ	ऽ
ਗ	ਰ	ਗ	—	—	ਰ	ਸ	—	—	—	ਸੰ	ਸੰ
ਧਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਵ	ਨੋ	ऽ	ऽ	ऽ,	ਹ	ਰਿ

ਅੰਤਰਾ

ਧ	—	ਧ	—	ਪ	ਧ	ਸੰ	—	—	—	—	ਸੰ
ਸਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਧ	ਸੰ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਗ
ਨ	—	ਰੰ	—	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	—	—	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਜ	ऽ	ਪ	ऽ	ऽ	ਨਿ	ਸੰ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਗ;
									ਗ,	ਜ	ਮ
ਨ	—	—	—	—	ਧ	ਮੱ	ਧ	ਪ	—	—	ਪ
ਕਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਲ	ਤਿ	ऽ	ਸ	ऽ	ऽ	ਨ
ਗ	ਰ	ਗ	—	—	ਰ	ਸ	—	—	—	ਸੰ	ਸੰ
ਖਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਵ	ਨੋ	ऽ	ऽ	ऽ,	ਹ	ਰਿ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੧੯. ਰਾਗ ਕਲਿਆਨ, ਇਕਤਾਲਾ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਐਸੀ ਲਾਲ ਤੁਝ ਬਿਨ ਕਉਨੁ ਕਰੈ ॥
ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜੁ ਗੁਸਈਆ ਮੇਰਾ, ਮਾਥੈ ਛਤ੍ਰ ਧਰੈ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਜਾ ਕੀ ਛੋਤਿ ਜਗਤ ਕਉ ਲਾਗੈ, ਤਾ ਪਰ ਤੁਹੀ ਢਰੈ ॥
ਨੀਚਹ ਊਚ ਕਰੈ ਮੇਰਾ ਗੋਬਿੰਦੁ ਕਾਹੂ ਤੇ ਨ ਡਰੈ ॥ ੧ ॥
ਨਾਮਦੇਵ ਕਬੀਰੁ ਤਿਲੋਚਨੁ ਸਧਨਾ ਸੈਣ ਤਰੈ ॥
ਕਹਿ ਰਵਿਦਾਸ ਸੁਨਹੁ ਰੇ ਸੰਤਹੁ ਹਰਿ ਜੀਉ ਤੇ ਸਭੈ ਸਰੈ ॥੨॥

(ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ ਸ੍ਰੀ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ, ਪੰਨਾ ੧੧੦੬)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
				ਨ	ਧ	ਪ	ਮੱ	ਗ	ਰ	ਗ	ਮੱ
				ਹੇ	ਗ	ਰੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ਬ	ਨਿ
ਪ	—	—	—	ਨ	ਧ	ਪ	ਮੱ	ਗ	ਰ	ਗ	ਮੱ
ਵਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਜ,	ਗ	ਰੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ਬ	ਨਿ
ਪ	—	—	—	ਨ਼	ਰ	ਮੱ	—	ਗ	ਮੱ	—	ਧ
ਵਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਜ	ਗੁ	ਸਈ	ऽ	ਆ	ऽ	ऽ	ਮੇ
ਪ	ਮੱ	ਗ	ਮੱ	ਗ	—	ਮੱ	ਧ	ਧ	ਨ	ਨ	ਸੰ
ਰਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਮਾ	ऽ	ਥੈ	ਛ	ਤ੍ਰ	ਧ

ਧ	ਨ	ਧ	ਪ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ́	ਗ	ਰ	ਗ	ਮ́
ਰੇ	ऽ	ऽ	ऽ	ਹੇ,	ਗ	ਰੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ਬ	ਨਿ
ਪ	—	—	—	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ́	ਗ	ਰ	ਗ	ਮ́
ਵਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਜ,	ਗ	ਰੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ਬ	ਨਿ
ਮ́			ਨ								
ਧ	—	ਧ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਰਂ	ਸਂ
ਐ	ऽ	ਸੀ	ਲਾ	ऽ	ਲ	ਤੁਝ	ਬਿ	ਨ	ਕਵ	ਨ	ਕ
ਨ	ਧ	ਨ	ਪ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ́	ਗ	ਰ	ਗ	ਮ́
ਰੇ	ऽ	ऽ	ऽ	ਹੇ	ਗ	ਰੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ਬ	ਨਿ

ਅੰਤਰਾ

ਪ	—	—	ਮ́	ਧ	ਧ	ਨਸਂ	—	—	ਸਂ	—	ਨ
ਵਾ	ऽ	ਜ;	ਜਾਂ	ऽ	ਕੀ	ਛੋऽ	ऽ	ऽ	ਤ	ऽ	ऽ
ਸਂ	—	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	—	ਨ	ਧ	ਨ
ऽ	ऽ	ਜ	ਗ	ਤ	ਕਉ	ਲਾ	ऽ	ऽ	ਗੋ	ऽ	ऽ
ਪ	—	—	ਗ	ਗ	ਗ	ਮ́	ਧ	—	ਨ	—	ਸਂ
ऽ	ऽ	ऽ,	ਤਾ	ਪ	ਰ	ਤੁ	ऽ	ऽ	ਹੀ	ऽ	ਦ
ਧ	ਨ	ਧ	ਪ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮ́	ਗ	ਰ	ਗ	ਮ́
ਰੈ	ऽ	ऽ	ऽ	ਹੇ	ਗ	ਰੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ਬ	ਨਿ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

ਨੋਟ :—ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ (ਟਿਯੂਨ) ਦੀ ਬੰਦਿਸ਼ ਇੰਜ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਗਵਈਯਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਸਨਮੁਖ ਗਾਉਂਦਾ ਹੋਇਆ ਉਸ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ । ਪੰਚਮ ਸੁਰ ਤੇ ਗੁਰ (ਸਮ) ਹੋਣ ਨਾਲ ਅਤੇ ਫਿਰ ਪੰਚਮ ਸੁਰ ਤੋਂ ਮੰਦ੍ਰ ਸਪਤਕ ਦੀ ਨਿਖਾਨ ਸੁਰ ਤੇ ਆਉਣ ਨਾਲ ਰਾਗ ਵਿਚ ਵਿਲੱਖਣਤਾ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰੋਤੇ ਲਈ ਇਹ ਨਿਰਨਾ ਕਰਨਾ ਔਖਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਰਾਗ ਕਲਿਆਨ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ।

੧੭. ਰਾਗ ਕਲਿਆਨ, ਇਕਤਾਲਾ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਹਮਾਰੈ ਏਹ ਕਿਰਪਾ ਕੀਜੈ ॥
ਅਲਿ ਮਕਰੰਦ ਚਰਨ ਕਮਲ ਸਿਉ ਮਨੁ ਫੇਰਿ ਫੇਰਿ ਰੀਝੈ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਆਨ ਜਲਾ ਸਿਉ ਕਾਜੁ ਨ ਕਛੂਐ ਹਰਿ ਬੂੰਦ ਚਾਤ੍ਰਿਕ ਕਉ ਦੀਜੈ ॥ ੧ ॥
ਬਿਨੁ ਮਿਲਬੇ ਨਾਹੀ ਸੰਤੋਖਾ ਪੇਖਿ ਦਰਸਨੁ ਨਾਨਕੁ ਜੀਜੈ ॥ ੨ ॥

(ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੩੨੧)

ਅਸਥਾਈ

੩		੪		×		੦		੨		੦	
ਗਗ	ਰਗਰ	(ਸ)	ਨ̣ਧ̣	ਸਸਨ̣ਧ̣	ਨ̣ਧ̣	ਪ̣	—	ਸ	—	ਸ	ਰ
ਹS	ਮਾSS	ਰੈ	ਏਹ	ਕਿSਰS	SS	ਪਾ	S	ਕੀ	S	ਜੈ	S
ਮਗ	ਰਰ	ਰ	ਨ̣ਸ	ਸ	ਸ	ਗ	ਗ	ਗ	ਗ	ਮਗ	ਰ
ਅਲਿ	ਮਕ	ਰੰ	ਦS	ਚ	ਰ	ਨ	ਕ	ਮ	ਲ	ਸਿਉ	S
								ਨ			
ਧ	ਗ	ਪ	(ਪ)	ਰ	ਗ	—	ਰ	ਧ̣	ਨ̣	ਸ	—
ਮ	ਨ	ਫੇ	ਰਿ	ਫੇ	S	S	ਰਿ	ਰੀ	S	ਝੈ	S

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਗ	ਪ	ਧਪ	ਸਂ	—	ਸਂਸਂ	ਨਸਂ	ਸਂ	—	—	ਨਧ
ਆ	S	ਨ	Sਜ	ਲਾ	S	ਸਿਉ	SS	ਕਾ	S	S	ਜS
ਬਿ	ਨ	ਮਿ	Sਲ	ਬੇ	S	SS	SS	ਨਾ	S	S	ਹੀS
		ਮ´		ਮ´							
ਸਂਨਧ	ਨਧ	ਪ	(ਪ)	ਪ	(ਪ)ਮ´	ਗ	ਰ	ਗ	ਪ	ਨਧ	ਸਂ
ਨSS	SS	ਕ	ਛੂ	ਐ	S S	ਹ	ਰ	ਬੂੰ	S	ਦS	S
ਸੰSS	SS	ਤੋ	S	ਖਾ	S S	ਪੇ	ਖ	ਦ	ਰ	ਸS	ਨ
								ਨ			
—	ਨ	ਧ	ਪ	ਰ	ਗ	—	ਰ	ਧ̣	ਨ̣	ਸ	—
S	ਚਾ	S	ਤ੍ਰਿ	ਕ	ਕਉ	S	S	ਦੀ	S	ਜੈ	S
S	ਨਾ	S	S	S	ਨ	S	ਕ	ਜੀ	S	ਜੈ	S

ਨੋਟ :—ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਖ਼ਯਾਲ ਅੰਗ ਨਾਲ ਗਾਉਣਾ ਹੈ। ਭਾਵ—ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ ਵਿਚ 'ਇਕਤਾਲੇ' ਦਾ ਠੇਕਾ ਰੱਖ ਕੇ ਰਾਗ ਦਾ ਆਲਾਪ ਤਾਨ ਪਲਟੇ ਆਦਿ ਲਾਉਣੇ ਹਨ। ਇਹੋ ਸ਼ਬਦ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਗ ਦੇ ਆਰੰਭ ਵਿਚ ਨੁਟੇਸ਼ਨ ਹੈ।

੧੮. ਰਾਗ ਕਲਿਆਨ, ਪੜਤਾਲ, ਚਾਰਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਕਉਨ ਬਿਧਿ ਤਾ ਕੀ ਕਹਾ ਕਰਉ ॥
ਧਰਤ ਧਿਆਨੁ ਗਿਆਨੁ ਸਸਤ੍ਰਗਿਆ ਅਜਰੁ ਪਦੁ ਕੈਸੇ ਜਰਉ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਬਿਸਨ ਮਹੇਸ ਸਿਧ ਮੁਨਿ ਇੰਦ੍ਰਾ, ਕੈ ਦਰਿ ਸਰਨਿ ਪਰਉ ॥ ੧ ॥
ਕਾਹੂ ਪਹਿ ਰਾਜੁ ਕਾਹੂ ਪਹਿ ਸੁਰਗਾ ਕੋਟਿ ਮਧੇ ਮੁਕਤਿ ਕਹਉ ॥
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਰਸੁ ਪਾਈਐ ਸਾਧੂ ਚਰਨ ਗਹਉ ॥ ੨ ॥
(ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੩੨੨)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
									ਨ਼		
ਸਂ	ਨਧ	ਪਮ'	ਪ	ਗ	ਰ	ਗ	ਪ	ਗਰ	ਸ	—	ਸ
ਕਉ	ऽऽ	ਨऽ	ऽ	ਬਿ	ਧ	ਤਾ	ਕੀ	ਕਹਾ	ਕ	ऽ	ਰਉ
			ਗ								
ਨ਼	ਧ਼	ਨ਼	ਰ	ਗ	ਪ	ਗ	ਗ	ਰਰ	ਸਨ਼	ਰ	ਸ
ਧ	ਰ	ਤੰ	ਧਿਆ	ऽ	ਨ	ਗਿਆ	ਨ	ਸਸ	ਤ੍ਰੂऽ	ऽ	ਗਿਆ
ਨ਼	ਰ	ਗ	—	ਮ'	ਧ	ਪਧ	ਨ	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ
ਅ	ਜ	ਰ	ऽ	ਪ	ਦੁ	ਕੈ'	ਸੇ	ऽ	ਜ	ऽ	ਰਉ

ਅੰਤਰਾ–ਤਾਲ ਰੂਪਕ, ਚਾਰਤਾਲ ਦੀ ਦੂਗੁਨ ਲਯ ਵਿਚ

⊕			੧		੨		⊕			੧		੨	
							ਨ						
ਪ	ਮ'ਗ	—	ਮ'	—	ਧ	ਮ'ਧ	ਸਂ	—	—	ਸਂ	—	—	—
ਬਿ	ਸऽ	ऽ	ਨ	ऽ	ऽ	ਮऽ	ਹੇ	ऽ	ऽ	ਸ	ऽ	ऽ	ऽ
										ਨ			
ਨ	ਧ	—	ਨ	—	ਰਂ	ਰਂ	ਗਂ	ਰਂ	—	ਸਂ	—	—	—
ਸਿ	ਧ	ऽ	ਮੁ	ऽ	ऽ	ਨਿ	ਇੰ	ऽ	ऽ	ਦ੍ਰਾ	ऽ	ऽ	ऽ
ਸਂ	—	ਨ	ਧ	—	ਪ	—	ਪ	ਮ'	ਧ	ਪ	ਪ	—	—
ਕੈ	ऽ	ऽ	ਦ	ऽ	ਰ	ऽ	ਸ	ਰ	ਨ	ਪ	ਰਉ	ऽ	ऽ
			ਮ'										
ਗ	—	ਰ	ਗ	ਗ	ਪ	—	ਗ	ਗ	ਰ	ਸ	ਸ	—	—
ਕੈ	ऽ	ऽ	ਦ	ऽ	ਰ	ऽ	ਸ	ਰ	ਨ	ਪ	ਰਉ	ऽ	ऽ

ਕਉਨ...

ਸੰਚਾਰੀ, ਤਾਲ–ਸੂਲਫਾਕ, ਚਾਰਤਾਲ ਦੀ ਚੌਗੁਨ ਲਯ ਵਿਚ

×		੦		੨		੩		੦	
	ਨ਼								
ਸ	ਧ਼	ਸ	ਰ	ਗ	—	ਗ	—	—	—
ਕਾ	ਹੂ	ऽ	ਪਹਿ	ਰਾ	ऽ	ਜ	ऽ	ऽ	ऽ
				ਗ					
ਗ	ਰ	ਗ	ਪ	ਰ	ਰ	ਸ	—	—	—
ਕਾ	ਹੂ	ऽ	ਪਹਿ	ਸੁ	ਰ	ਗਾ	ऽ	ऽ	ऽ
ਪ	—	ਪ	—	ਮੱ	ਧ	ਪ	—	—	—
ਕੌ	ऽ	ਟ	ऽ	ਮ	ऽ	ਧੇ	ऽ	ऽ	ऽ
				ਗ					
ਗ	ਰ	ਗ	ਪ	ਰ	—	ਸ	—	—	—
ਮੁ	ਕ	ਤ	ऽ	ਕ	ऽ	ਹਉ	ऽ	ऽ	ऽ

ਅਭੋਗ–ਤਿੰਨਤਾਲ, ਸੂਲਫਾਕ ਦੀ ਲਯ ਵਿਚ

×				੨				੦				੩			
				ਪ				ਨ							
ਪ	ਧ	ਮੱ	ਗ	ਮੱ	—	ਧ	ਧ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	—
ਕ	ਹੁ	ऽ	ऽ	ਨਾ	ऽ	ਨ	ਕ	ਨਾ	ਮ	ਰ	ਸ	ਪਾ	ਈ	ਐ	ऽ
				ਪ				ਨ							
ਪ	ਧ	ਮੱ	ਗ	ਮੱ	—	ਧ	ਧ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	—
ਕ	ਹੁ	ऽ	ऽ	ਨਾ	ऽ	ਨ	ਕ	ਨਾ	ਮ	ਰ	ਸ	ਪਾ	ਈ	ਐ	ऽ
ਸੰ	ਰੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	—	ਨ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	—
ਸਾ	ऽ	ਧੂ	ऽ	ਚ	ਰ	ਨ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਗ	ਹਉ	ऽ	ऽ
ਸੰ	ਰੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	—	ਨ	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	—
ਸਾ	ऽ	ਧੂ	ऽ	ਚ	ਰ	ਨ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਗ	ਹਉ	ऽ	ऽ

ਕਉਨ ..

ਨੋਟ :—ਪੜਤਾਲ ਗਾਉਣ ਸਮੇਂ ਤਾਲਾਂ ਦੀ ਲਯ ਕਾਇਮ ਰਹੇ ।

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੧੯. ਰਾਗ ਕਲਿਆਨ, ਪੜਤਾਲ, ਚਾਰਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਗੁਨ ਨਾਦ ਧੁਨਿ ਅਨੰਦ ਬੇਦ ॥
ਕਥਤ ਸੁਨਤ ਮੁਨਿ ਜਨਾ ਮਿਲਿ ਸੰਤ ਮੰਡਲੀ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਗਿਆਨ ਧਿਆਨ ਮਾਨ ਦਾਨ ਮਨ ਰਸਿਕ ਰਸਨ ਨਾਮੁ ਜਪਤ ਤਹ ਪਾਪ ਖੰਡਲੀ ॥੧॥
ਜੋਗ ਜੁਗਤਿ ਗਿਆਨ ਭੁਗਤਿ ਸੁਰਤਿ ਸਬਦ ਤਤ ਬੇਤੇ ਜਪੁ ਤਪੁ ਅਖੰਡਲੀ ॥
ਓਤਿ ਪੋਤਿ ਮਿਲਿ ਜੋਤਿ ਨਾਨਕ ਕਛੂ ਦੁਖੁ ਨ ਡੰਡਲੀ ॥ ੨ ॥

(ਰਾਗੁ ਕਲਿਆਨ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੩੨੨)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
											ਸਰ ਗੁਨ
ਗ	—	ਰ	ਗ	ਗ	ਰ	ਸ	—	ਸ	ਸ	ਨ਼ਧ਼	ਸਰ
ਨਾ	ऽ	ਦ	ਧੁ	ਨਿ	ਅ	ਨੰ	ऽ	ਦ	ਬੇ	ऽਦ,	ਗੁਨ
ਗ	—	ਰ	ਗ	ਗ	ਰ	ਸ	—	ਸ	ਸਨ਼	ਰ	ਸ
ਨਾ	ऽ	ਦ	ਧੁ	ਨ	ਅ	ਨੰ	ऽ	ਦ	ਬੇऽ	ऽ	ਦ
								ਮੱ			
ਸ	ਸ	ਨ਼ਧ਼	ਸ	ਸ	ਰ	ਗ	ਗ	ਪ	ਪ	ਪ	ਪ
ਕ	ਥ	ਤ	ਸੁ	ਨ	ਤ	ਮੁ	ਨਿ	ਜ	ਨਾ	ਮਿ	ਲ
ਪ	ਧ	ਨ	ਧ	ਪ	ਮੱ	ਗ	ਰ	ਸ	—	ਨ਼ਧ਼	ਸਰ
ਸੰ	ऽ	ਤ	ਮੰ	ऽ	ਡ	ਲੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽऽ,	ਗੁਨ ਨਾਦ...

ਅੰਤਰਾ—ਤਾਲ ਰੂਪਕ, ਚਾਰਤਾਲ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਲਯ ਵਿਚ

⊕			੧		੨		⊕			੧		੨	
		ਮੱ											
ਪ	—	ਗ	ਮੱ	—	ਧ	ਮੱਧ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	—
ਗਿਆ	ऽ	ਨ	ਧਿਆ	ऽ	ਨ	ऽऽ	ਮਾ	ऽ	ਨ	ਦਾ	ऽ	ਨ	ऽ
		ਨ											
ਸਂ	ਸਂ	ਧ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	—	ਗਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਧ	—
ਮ	ਨ	ऽ	ਰ	ਸ	ਕ	ऽ	ਰ	ਸ	ऽ	ਨ	ऽ	ऽ	ऽ
					ਗ		ਮੱ						
ਪ	—	ਮੱ	ਗ	ਮੱ	ਰ	ਰ	ਗ	ਪ	—	ਧ	ਧ	—	—
ਨਾ	ऽ	ऽ	ਮ	ऽ	ऽ	ਜ	ਪ	ਤ	ऽ	ਤ	ਹ	ऽ	ऽ

ਸਂ	—	ਨ	ਧ	—	ਪ	ਪ	—	—	ਮੰ	ਗ	ਰ	ਸ	ਰ
ਧਾ	ऽ	ऽ	ਪ	ऽ	ऽ	ਖੰ	ऽ	ऽ	ਡ	ਲੀ	ऽ,	ਗੁ	ਨ

ਨਦਰ...

ਸੰਚਾਰੀ–ਇਕਤਾਲਾ, ਚਾਰਤਾਲ ਦੀ ਚੁਗੁਨ ਲਯ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਪ	—	ਪ	ਪ	ਪ	ਧ	ਨ	—	ਧ	ਪ	ਪ	ਮੰ
ਜੋਂ	ऽ	ਗ	ਜੁ	ਗ	ਤ	ਗਿਆ	ऽ	ਨ	ਭੂ	ਗ	ਤ
						ਗ					
ਗ	ਗ	ਰ	ਗ	ਗ	ਪ	ਰ	—	ਰ	ਸ	—	ਸ
ਸੁ	ਰ	ਤ	ਸ	ਬ	ਦ	ਤ	ऽ	ਤ	ਬੇ	ऽ	ਤੇ
		ਨ਼									
ਸ	ਸ	ਧ਼ੁ	ਸ	ਸ	ਰ	ਗ	—	ਰ	ਗ	—	—
ਜ	ਪ	ऽ	ਤ	ਪ	ਅ	ਖੰ	ऽ	ਡ	ਲੀ	ऽ	ऽ

ਅਭੋਗ–ਸੂਲਫਾਕ, ਚੌਗੁਨ ਲਯ ਚਾਰਤਾਲ ਦੀ

×		੦		੨		੩		੦	
ਧ	—	—	ਧ	ਸਂ	—	ਸਂ	—	—	—
ਓ	ऽ	ऽ	ਤ	ਪੋ	ऽ	ਤ	ऽ	ऽ	ऽ
ਸਂ	ਰਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	—	—	—
ਮਿ	ਲੀ	ऽ	ऽ	ਜੋ	ऽ	ਤ	ऽ	ऽ	ऽ
ਸਂ	—	ਨ	ਧ	ਪ	ਮੰ	ਧ	ਪ	—	—
ਨਾ	ऽ	ਨ	ਕ	ਕ	ਛੂ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
ਗ	ਰ	ਗ	ਪ	ਗ	ਰ	ਸ	—	ਸ	ਰ
ਦੁ	ਖ	ਨ	ਡੰ	ऽ	ਡ	ਲੀ	ऽ	ਗੁ	ਨ ਨਾਦ ਧੁਨ ..

—ਕਲਿਆਨ ਰਾਗ ਸਮਾਪਤ—

ਰਾਗ ਬਿਹਾਗ

ਵਾਦੀ—ਗ | ਠਾਟ—ਬਿਲਾਵਲ | ਸਮਾਂ—ਰਾਤ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪਹਿਰ ।
ਸੰਵਾਦੀ—ਨ | ਜਾਤੀ—ਓਡਵ-ਸੰਪੂਰਣ | ਵਿਸ਼ੇਸ਼—ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਤੀਵਰ ਮੱਧਮ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਅਤੇ ਰੇ-ਧਾ ਦੁਰਬਲ ।

ਆਰੋਹੀ—ਸ, ਗ; ਮ ਪ, ਨ, ਸਂ ।
ਧ ਮੰ ਰ
ਅਵਰੋਹੀ—ਸਂ ਨ, ਪ, ਗ,ਮਗ; ਮ ।

ਬਿਹਾਗ ਕੋਈ ਪੁਰਾਤਨ ਰਾਗ ਨਹੀਂ । ਸਗੋਂ ਇਹ ਬਿਹਾਗੜਾ ਰਾਗ ਦਾ ਇਕ ਨਵਾਂ ਰੂਪ ਹੈ । ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ "ਬਿਹੰਗ, ਬਿਹੰਗੜ, ਬਿਹਾਗਰਾ ਜਾਂ ਬਿਹਾਗੜਾ" ਨਾਮ ਹੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ । ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਗਾਇਕ ਬਿਹਾਗੜਾ ਰਾਗ ਬਹੁਤ ਘਟ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਅਕਸਰ ਬਿਹਾਗ ਹੀ ਸੁਣਨ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ । ਰਾਤੀਂ ਗਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚ ਬਿਹਾਗ ਇਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰਾਗ ਹੈ ਅਤੇ ਗਾਇਕ (ਰਾਗੀ) ਇਸ ਨੂੰ ਆਮ ਗਾਉਂਦੇ ਬਜਾਉਂਦੇ ਹਨ ।

ਬਿਹਾਗ ਰਾਗ ਦੇ ਠਾਟ ਸੰਬੰਧੀ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਵਿਚ ਮਤ-ਭੇਦ ਹਨ । ਸੰਗੀਤਾਚਾਰੀਯ ਸ੍ਰੀ ਭਾਤਖੰਡੇ ਜੀ ਇਸ ਨੂੰ ਬਿਲਾਵਲ ਠਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਮੰਨਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਦੂਜੇ ਸੰਗੀਤ ਵਿਦਵਾਨ ਇਸ ਨੂੰ ਕਲਿਆਨ ਠਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਇਹ ਮਤ-ਭੇਦ ਬਿਹਾਗ ਵਿਚ ਤੀਵਰ ਮੱਧਮ ਲਗਣ ਕਰਕੇ ਹੈ । ਭਾਤਖੰਡੇ ਜੀ ਦੇ ਮਤ ਅਨੁਸਾਰ ਤੀਵਰ ਮੱਧਮ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਵਿਵਾਦੀ ਸੁਰ ਦੇ ਨਾਤੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਪਰ ਬਿਹਾਗ ਰਾਗ ਨੂੰ ਕਲਿਆਨ ਠਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਤੀਵਰ ਮੱਧਮ ਨੂੰ ਰਾਗ ਦਾ ਇਕ ਖਾਸ ਅੰਗ ਮੰਨਦੇ ਹਨ । ਆਧੁਨਿਕ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਜੋ ਬਿਹਾਗ ਗਾਇਆ ਬਜਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਚ ਸਪਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿਚ ਗਾਇਕ ਤੀਵਰ ਮੱਧਮ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਸੋ, ਬਿਹਾਗ ਇਕ ਸੁਤੰਤਰ ਰਾਗ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਨੂੰ ਬਿਲਾਵਲ ਠਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਆਖੋ ਜਾਂ ਕਲਿਆਨ ਠਾਟ ਦਾ, ਇਸ ਨਾਲ ਰਾਗ ਦੇ ਗਾਉਣ ਬਜਾਉਣ ਵਿਚ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗਾ ।

ਬਿਹਾਗ ਭਾਵੇਂ ਓਡਵ-ਸੰਪੂਰਣ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ । ਪਰ "ਸ, ਗ, ਪ, ਨ" ਇਹ ਚਾਰ ਐਸੇ ਸੁਰ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬਿਹਾਗ ਦੀ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਛੁਪੀ ਹੋਈ ਹੈ । ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਰਿਖਭ-ਧੈਵਤ ਵਰਜਿਤ ਹਨ ਅਤੇ ਅਵਰੋਹੀ ਵਿਚ ਭੀ ਇਹ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਲਗਦੇ ਹਨ । ਬਾਕੀ ਮੱਧਮ ਸੁਰ ਭੀ ਖੁਲ੍ਹੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ । ਭਾਵ, ਗੰਧਾਰ ਤੋਂ ਬਾਦ ਪੰਚਮ ਅਤੇ ਪੰਚਮ ਤੋਂ ਬਾਦ ਗੰਧਾਰ ਸੁਰ ਤੇ ਥੋੜਾ ਰੁਕ ਕੇ ਖੜਜ ਤੇ ਆਈਦਾ ਹੈ । ਇਸੇ ਲਈ ਬਿਹਾਗ ਵਿਚ ਸ਼ੰਕਰਾ ਰਾਗ ਝਲਕਦਾ ਹੈ ।

ਮੰ
ਜਿਵੇਂ—"ਸ ਗ, ਮ ਪ, ਨਸਂਨ, ਪ, ਗ—ਸ" ਸੋ, ਨਿਖਾਦ ਤੇ ਥੋੜਾ ਰੁਕ ਕੇ ਪੰਚਮ ਅਤੇ ਗੰਧਾਰ ਤੇ ਠਹਿਰ ਕੇ ਖੜਜ ਤੇ ਇੰਜ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧੈਵਤ-ਰਿਖਭ ਦੋਵੇਂ ਸੁਰ ਲਗ ਜਾਣ । ਉਂਜ ਰਾਗ ਦੀਆਂ ਬਾਰੀਕੀਆਂ ਨੂੰ ਲਿਖ ਕੇ ਸਮਝਾਉਣਾ ਬਹੁਤ ਕਠਿਨ ਹੈ । ਪਰ ਜੇ ਸਿਖਿਆਰਥੀ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦਾ ਰਹੇ ਤਾਂ ਸਹਿਜੇ ਸਹਿਜੇ ਰਾਗ ਦੇ ਸੁਰ ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਲਾਉਣੇ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ।

ਸੁਰ-ਵਿਸਥਾਰ (ਆਲਾਪ)

ਨ਼ ਪ਼ ਪ਼ ਮ਼ ਸ

੧. ਸ—(ਸ) ਨ਼, ਸ, ਰਨ਼—ਨ਼—ਸ, (ਸ) ਨ਼, ਨ਼—ਪ਼—ਪ਼ਨ਼, ਨ਼ਸ—ਪ਼ਨ਼ਸ—ਰਸ, ਸਗ,

ਰ ਰ ਪ਼ ਸ

ਗ—ਸ, ਨ਼—ਪ਼, ਨ਼, ਨ਼ਸ—।

ਰ ਮ਼ ਰ ਪ

੨. ਸ—ਰਨ਼ਸਗ—ਗ, ਰਨ਼, ਸ—ਨ਼—ਪ਼, ਪ਼ਨ਼, ਸਗ—ਰਨ਼ਸ—ਨ਼ਸਗ—ਗ, ਮਗ—ਸ, ਨ਼ਸਗਮਗ,

ਧ਼ ਸ ਮ ਪ ਪ ਰ

ਰਨ਼ਸ—ਨ਼—ਪ਼, ਮ਼ਪ਼—ਪ਼ਨ਼ਸਗ—ਰਨ਼, ਸ—ਨ਼ਸ, ਪ਼ਨ਼ਸਗ—ਗ ਮ, ਮਗ—ਗ—ਸ—।

ਰ ਪ ਪ ਸ

੩. ਨ਼ਸਰਨ਼ਸਗ—ਗ, ਮਗ, ਗਮਪ (ਪ) ਮੰਗਮਗ—ਮ ਮਗ—ਰਨ਼, ਸ—ਨ਼ਸਗਮਗ—ਸ, ਪ਼ਨ਼ਸਗ,

ਮ ਰ ਧ ਪ ਪ

ਗਮਪਮੰਗਮਗ - ਗ—ਸ, ਸਗ, ਮਪ—ਪਮੰ, ਗਮਗ—ਗਮਪਧਗ, ਮਗ—ਰਨ਼, ਪ਼, ਪ਼ਨ਼, ਸਗ—

ਮ ਰ ਪ ਪ ਮੰ ਪ ਸ

ਗਮਪ ਗ, ਮਗ—ਸ, ਨ਼ਸਗ—ਗ ਮ ਗਮਪ—ਪਗ, ਗਮਪ, ਮੰਗਮਗ, ਸਗਮਪ—ਨ਼ਸਗਮਪ—

ਮੰ ਮੰ ਪ

ਗਮਪਨ—ਪ, ਪ ਪ—ਗ, ਮਗ—ਸ।

ਪ ਪ ਰ ਰ

੪. ਸਮਗਪਮੰਧਗ, ਮਗ—ਗਮਪਗਮਪਨ—ਨ—ਪ, ਪਮੰਗਮਗ, ਗ—ਸ, ਪ਼ਨ਼ਸਗ. ਨ਼ਸਗਮਪ, ਨ—ਪ,

ਧ ਪ ਪ

ਮੰਪਨ—ਪ, (ਪ) ਮੰਗਮਪਨ—ਨ—ਪਮੰਗਮਗ—ਗਮਪਨ—ਨਧਪ, ਮੰਪਧਮੰਪ ਗਮਗ, ਮਗ,

ਧ ਪ ਮੰ ਮੰ

ਗਮਪਨ—ਪ, ਪਮੰਗਮਗ, ਰਨ਼, ਸ—ਨ਼ਸਗਮਪਨ—ਨ—ਪ, ਮੰਪਨ, ਪਮੰਗਮਪ—ਨ—ਪ, ਪ ਪ

ਪ ਨ ਪ ਪ

ਗਮਪਨ—ਸਂ, ਸਂ (ਸ਼ਂ) ਨ—ਨ—ਪਮੰਗਮਪਨ—ਨਸਂ—ਪਨਸਂ, ਰਂਸਂ, ਨਸਂਰਂਸਂਨ—ਪ, ਪਮੰਗ

ਮਗ—ਸ—।

ਪ

੫. ਗਮਪਨ—ਸਂ, ਨਸਂ—ਨ—ਪ, ਗਮਪਗਮਪਨ—ਸਂ, ਪਨਸਂਰਂਸਂ, (ਸਂ) ਨ, ਪਨ—ਨਸਂ—ਸਂਗਂ—

ਰਂ ਮੰ ਮ ਸਂ

ਗਂ—ਸਂ, ਸਂਨਸਂਗਂ—ਗਂ—ਸਂ, ਪਨਸਂਰਂਨ—(ਸਂ) ਨ, ਧਪ, ਪਮੰਗਮਗ, ਗਮਪਨ, ਸਂ—ਨਸਂਗਂ—ਰਂਸਂ,

ਧ ਪ ਸਂ ਰਂ ਨ ਪਂ ਰਂ

(ਸਂ) ਨ, ਨਪ, ਗਮਪਨ, ਨਸਂ—ਸਂਗਂਮਂਗਂ—ਗਂ—ਸਂ, ਨਸਂਗਂ—ਸਂ, ਪਨਸਂਗਂ, ਮਂਗਂ, ਨਸਂਗਂਮਂਗਂ—ਸਂ,

ਧ ਧ ਪਂ ਰਂ

ਸਂਰਂਸਂਨ, ਨ—ਪ—ਗਮਪਨਸਂ, ਪਨਸਂ, ਸਂਗਂ, ਮਂਗਂ, ਪਂ, ਗਂਮਂਗਂ, ਗਂ—ਸਂ, ਰਂਸਂਨਸਂਨ—ਪਨਸਂਗਂ,

ਰਂ ਪ ਪ

ਗਂਮਂਪਂਗਂ, ਗਂ—ਸਂ, ਨ—ਪ; ਪਮੰਗ; ਮਗ—ਸ।

ਬਿਹਾਗ ਰਾਗ ਦੀਆਂ ਤਾਨਾਂ (ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਨੰ: ੨)

ਅਸਥਾਈ

	੦	੩	×	੨
	ਨ ਧ ਮੰ ਸਂ ਨ ਪ ਗ	ਮ ਗ ਸ ਨ਼		
੧.	ਮੂ ऽ ਲਾ ਲ	ਨ ਸਿ ऽ ਉ	ਨ਼ਸ ਗਮ ਪਨ ਸਂਰਂ	ਸਂਨ ਧਪ ਮਗ ਰਸ
੨.	. . . .	. . . .	ਗਮ ਪਨ ਸਂਗਂ ਰਂਸਂ	ਨਧ ਪਮ ਗਰ ਸ
੩.	ਨ਼ਸ ਗਮ ਪਨ ਧਪ	ਗਮ ਪਨ ਸਂਨ ਧਪ	ਗਮ ਪਨ ਸਂਗਂ ਰਂਸਂ	ਨਧ ਪਮ ਗਰ ਸ
੪.	. . . . ਸਂਨ ਧਪ ਮੰਪ ਗਮ	ਪਨ਼ ਸਰ ਨ਼ਸ ਗਗ ਗਗ ਰਸ, ਗਮ ਪਨ	ਰਸ, ਗਮ ਪਮੰ ਗਮ ਸਂਰਂ ਨਸਂ ਗਂਗਂ ਰਂਸਂ	ਗਗ ਰਸ, ਗਮ ਪਨ ਨਧ ਪਮ ਗਰ ਸ
੫.	. . . . ਨਧ ਸਂਨ ਧਪ ਮੰਪ	, . . . ਧਗ –ਮ ਗਰ ਸ,	ਸਂਨ ਧਪ ਮੰਪ, ਸਂਨ ਨ਼ਸ ਗਮ ਪਨ ਸਂਰਂ	ਧਪ ਮੰਪ ਸਂਨ ਧ,ਸਂ ਸਂਨ ਧਪ ਮਗ ਰਸ
੬.	. . . . ਗ, ਗਮ ਗ, ਨ਼ਸ ਸਂਨ ਪਮੰ ਗਮ ਗ,	. . . . ਗਮ ਪਨ ਸਂਨ ਪਮੰ ਗਮ ਗ, ਨ਼ਸ ਗਮ	. . . . ਗਮ ਗ, ਗਮ ਗ, ਪਨ ਸਂਗਂ ਰਂਸਂ ਨਧ	ਨ਼ਸ ਗਮ ਪਮੰ ਗਮ ਨ਼ਸ ਗਮ ਪਨ ਸਂਰਂ ਪਮੰ ਗਮ ਗ, ਗਮ
੭.	. . . . ਮੰਪ ਨਨ ਸਂਨ –ਧ ਰਂਸਂ ਨਸਂ ਗਂਰਂ ਨਸਂ	. . . . ਪਮੰ ਗਮ ਗ, ਰਸ ਗਮਂ ਗਂਰਂ ਸਂਨ –ਧ	ਗਮ ਗਰ ਸ, ਪਮੰ ਨ਼ਸ ਗਮ ਪਪ ਗਮ ਪਮੰ ਗਮ ਗ, ਰਸ	ਗਮ ਗਰ ਸ, ਧਪ ਪਨ ਨਧ ਪਪ ਨਸਂ ਪਮੰ ਗਮ ਗ, ਰਸ
੮.	. . . . ਮੰਪ ਗਮ ਗ, ਨ਼ਸ ਧਪ ਮੰਪ ਗਮ ਗ,	ਨ਼ਸ ਗਮ ਗ, ਨ਼ਸ ਗਮ ਪਨ ਸਂਨ ਧਪ ਨ਼ਸ ਗਮ ਪਨ ਸਂਗਂ	ਗਮ ਪਮੰ ਗਮ ਗ, ਮੰਪ ਗਮ ਗ, ਨ਼ਸ ਰਂਸਂ ਨਧ ਪਮੰ ਗਮ	ਨ਼ਸ ਗਮ ਪਨ ਧਪ ਗਮ ਪਨ ਸਂਰਂ ਸਂਨ ਗ, ਗਮ ਗ, ਗਮ

ਅੰਤਰਾ

	੦	੩	×	੨
੧.	ਜ ਨ ਨਾ ਨਕ	ਦਾ ऽ ਸ ਨ	ਸਂਨ ਧਪ ਮਗ ਰਸ	ਨ਼ਸ ਗਮ ਪਨ ਸਂ
੨.	. . . .	ਪਨ ਸਂਰਂ ਸਂਨ ਧਪ	ਮੰਪ ਗਮ ਗਰ ਨ਼ਸ	ਗਮ ਪਨ ਸਂਰਂ ਸਂ
੩.	. . . . ਗਮ ਪਮ ਗਰ ਸ,	. . . , ਸਗ ਮਪ, ਗਮ ਪਨ,	ਨਰਂ ਸਂਨ ਧਪ, ਗਮ ਪਨ ਸਂਰਂ, ਨਸਂ ਗਂਰਂ	ਪਨ ਸਂਰਂ ਸਂਨ ਧਪ ਸਂਨ ਧਪ ਮਗ ਰਸ
੪.	. . . . ਪਨ ਸਂਰਂ ਸਂਨ ਧਪ	. . . . ਗਮ ਪਮ ਗਰ ਸ,	ਨਸਂ ਗਂਰਂ ਸਂਨ, ਪਨ ਗਮ ਪਨ ਸਂ, ਗਮ	ਸਂਗਂ ਰਂਸਂ ਗਂਰਂ ਸਂਨ, ਪਨ ਸਂ, ਗਮ ਪਨ

੫.	•	•	•	•	•	•	•	•	ਸੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮੱਪ,	ਗਮ	ਪਨ	ਧਪ	ਮੱਪ
	ਗਮ,	ਗਮ	ਪਨ	ਸੰਨ਼	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ	ਨ਼ਸ,	ਨ਼ਸ	ਗਮ	ਸਗ	ਮਪ	ਗਮ	ਪਨ	ਮਪ	ਨਸੰ
੬.	ਸੰਨ	ਧ,ਨ	ਧਪ,	ਧਪ	ਮ,ਪ	ਮਗ,	ਮਗ	ਰ,ਗ	ਰਸ,	ਨ਼ਸ	ਗ,ਸ	ਗਮ,	ਗਮ	ਪ,ਮ	ਪਨ,	ਪਨ
	ਸੰ,	ਗੰਮੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ,	ਨ਼ਸ	ਗਮ	ਪਨ	ਸੰ,	ਗਮ	ਪਨ	ਸੰ;	ਗਮ	ਪਨ
੭.	•	•	•	•	•	•	•	•	ਪਨ	ਸੰ,ਪ	ਨਸੰ	ਪਨ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ
	ਨਸੰ	ਰੰ,ਨ	ਸੰਰੰ	ਨਸੰ	ਰੰਸੰ	ਨਧ	ਪਮੱ	ਗਮ	ਗਰ	ਸ,	ਨ਼ਸ	ਸਗ	ਗਮ	ਮਪ	ਪਨ	ਨਸੰ
	ਸੰਗੰ	ਗੰਮੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮੱਪ	ਨਸੰ	ਰੰਸੰ	ਨਧ	ਪਮ	ਗਰ	ਸ,	ਨ਼ਸ	ਗਮ	ਪਨ	ਸੰ
੮.	•	•	•	•	ਗੰ,	ਗੰਰੰ	ਸੰਨ,	ਰੰ	ਰੰਸੰ	ਨਧ,	ਸੰ	ਸੰਨ	ਧਪ,	ਨ	ਨਧ	ਪਮ;
	ਧ	ਧਪ	ਮਗ,	ਪ	ਪਮ	ਗਰ	ਨ਼ਸ,	ਗਰ	ਮਗ	ਪਮੱ	ਧਪ	ਨਧ	ਸੰਨ	ਰੰਸੰ	ਗੰਰੰ	ਮੰਗੰ
	ਪੰਮੰ	ਗੰਮੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ,	ਗਮ	ਪਨ	ਸੰ;	ਗਮ	ਪਨ	ਸੰ,	ਗਮ	ਪਨ	ਸੰ;

੧. ਰਾਗ ਬਿਹਾਗ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਪ੍ਰਹਲਾਦ ਪਠਾਏ ਪੜਨ ਸਾਲ॥-

-ਸੰਗਿ ਸਖਾ ਬਹੁ ਲੀਏ ਬਾਲ ॥ ਮੋ ਕਉ ਕਹਾ ਪੜ੍ਹਾਵਸਿ ਆਲ ਜਾਲ ॥
ਮੇਰੀ ਪਟੀਆ ਲਿਖਿ ਦੇਹੁ ਸ੍ਰੀ ਗੋਪਾਲ ॥ ੧ ॥
ਨਹੀ ਛੋਡਉ ਰੇ ਬਾਬਾ ਰਾਮਨਾਮ ॥ ਮੇਰੋ ਅਉਰ ਪੜ੍ਹਨ ਸਿਉ ਨਹੀ ਕਾਮੁ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਸੰਡੈ ਮਰਕੈ ਕਹਿਓ ਜਾਇ ॥ ਪ੍ਰਹਲਾਦ ਬੁਲਾਏ ਬੇਗਿ ਧਾਇ ॥
ਤੂ ਰਾਮ ਕਹਨ ਕੀ ਛੋਡੁ ਬਾਨਿ ॥ ਤੁਝੁ ਤੁਰਤੁ ਛਡਾਊ ਮੇਰੋ ਕਹਿਓ ਮਾਨਿ ॥
ਮੋ ਕਉ ਕਹਾ ਸਤਾਵਹੁ ਬਾਰ ਬਾਰ ॥ ਪ੍ਰਭਿ ਜਲ ਥਲ ਗਿਰਿ ਕੀਏ ਪਹਾਰ ॥
ਇਕੁ ਰਾਮੁ ਨ ਛੋਡਉ ਗੁਰਹਿ ਗਾਰਿ ॥ ਮੋ ਕਉ ਘਾਲਿ ਜਾਰਿ ਭਾਵੈ ਮਾਰਿ ਡਾਰਿ ॥੩॥
ਕਾਢਿ ਖੜਗੁ ਕੋਪਿਓ ਰਿਸਾਇ ॥ ਤੁਝ ਰਾਖਨਹਾਰੋ ਮੋਹਿ ਬਤਾਇ ॥
ਪ੍ਰਭ ਥੰਭ ਤੇ ਨਿਕਸੇ ਕੈ ਬਿਥਾਰ ॥ ਹਰਨਾਖਸੁ ਛੇਦਿਓ ਨਖ ਬਿਦਾਰ ॥੪॥
ਓਇ ਪਰਮ ਪੁਰਖ ਦੇਵਾਧਿ ਦੇਵ ॥ ਭਗਤਿ ਹੇਤਿ ਨਰਸਿੰਘ ਭੇਵ ॥
ਕਹਿ ਕਬੀਰ ਕੋ ਲਖੈ ਨ ਪਾਰ ॥ ਪ੍ਰਹਲਾਦ ਉਧਾਰੇ ਅਨਿਕ ਬਾਰ ॥੫॥

(ਰਾਗੁ ਬਸੰਤੁ, ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀ, ਪੰਨਾ ੧੧੯੪)

ਅਸਥਾਈ

				੩				×				੨			
														ਸ	ਨ਼
														ਨ	ਹੀ
	ਮ					ਮੋਂ						ਰ			
ਸ	ਗ	ਗ	ਗ	ਮ	ਪ	ਗ	ਮ	ਗ	—	—	—	ਸ	ਸ	ਸ	ਨ਼
ਛੋ	ਡਉ	ਰੇ	ਬਾ	ਬਾ	ਰਾ	ऽ	ਮ	ਨਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਮ।	ਮੋ	ਰੋ

ਸ	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨ	—	ਨ	ਸਂ	ਨ	ਪ	ਗਮ	ਗਰ	ਸ	ਨ਼
ਅਉ	ऽ	ਰ	ਪ	ੜ੍ਹ	ਨ	ਜਿਉ	ऽ	ਨ	ਹੀ	ऽ	ਕਾ	ऽऽ	ਮऽ;	ਨ	ਹੀ

ਅੰਤਰਾ

	ਮ														
ਪ	ਗ	ਗ	ਮ	ਪ	—	ਨ	—	ਸਂ	ਮਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	—	ਮ	—
ਪ੍ਰਹ	ਲਾ	ਦ	ਪ	ਠਾ	ऽ	ਏ	ऽ	ਪ	ੜ੍ਹ	ਨ	ਸਾ	ऽ	ऽ	ਲ	ऽ
								ਧ		ਮੱ					
—	ਨ	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਨ	ਨ	ਪ	ਪ	ਗ	ਮ	ਗ	—	ਸ	—
ऽ	ਸੰ	ਗ	ਸ	ਖਾ	ऽ	ਬ	ਹੁ	ਲੀ	ऽ	ऽ	ਬਾ	ऽ	ऽ	ਲ	ऽ
													ਲ	ਮੋ	ਕਉ
ਸ	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	—	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨ
ऽ	ਕ	ਹਾ	ਪ	ੜ੍ਹਾ	ऽ	ਵ	ਸ	ਆ	ऽ	ਲ	ਜਾ	ऽ	ਲ	ਸੀ	ਰੀ
										ਧ					
ਸਂ	ਗਂ	ਗਂ	ਮਂ	ਗਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਪ	ਗਮ	ਗ	ਗ	ਸ	ਨ਼
ਪ	ਟੀ	ਆ	ऽ	ਲਿ	ਖ	ਦੇ	ਹੁ	ਸ੍ਰਿ	ਗੀ	ਗੋ	ਪਾऽ	ऽ	ਲ,	ਨ	ਹੀ

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

ਇਹ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸ਼ਬਦ-ਗੀਤ ਹੈ।

੨. ਰਾਗ ਬਿਹਾਗ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਮੂ ਲਾਲਨ ਸਿਉ ਪ੍ਰੀਤਿ ਬਨੀ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਤੋਰੀ ਨ ਤੂਟੈ ਛੋਰੀ ਨ ਛੂਟੈ ਐਸੀ ਮਾਧੋ ਖਿੰਚ ਤਨੀ ॥ ੧ ॥
ਦਿਨਸੁ ਰੈਨਿ ਮਨ ਮਾਹਿ ਬਸਤੁ ਹੈ, ਤੂ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਪ੍ਰਭ ਅਪਨੀ ॥ ੨ ॥
ਬਲਿ ਬਲਿ ਜਾਉ ਸਿਆਮ ਸੁੰਦਰ ਕਉ ਅਕਥ ਕਥਾ ਜਾ ਕੀ ਬਾਤ ਸੁਨੀ ॥ ੩ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਦਾਸਨਿ ਦਾਸੁ ਕਹੀਅਤ ਹੈ, ਮੋਹਿ ਕਰਹੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਠਾਕੁਰੁ ਅਪੁਨੀ ॥ ੪ ॥
(ਬਿਲਾਵਲ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੮੨੭)

ਅਸਕਾਈ

੦				੩				×				੨			
ਨ		ਧ	ਮੱ												
ਸਂ	ਨ	ਪ	ਗ	ਮ	ਗ	ਸ	ਨ਼	ਪ਼	—	ਨ਼	ਨ਼	ਸ	—	ਗ	—
ਮੂ	ऽ	ਲਾ	ਲ	ਨ	ਸਿ	ऽ	ਉ	ਪ੍ਰੀ	ऽ	ਤ	ਬ	ਨੀ	ऽ	ऽ	ऽ
ਨ਼	ਸ	ਗ	ਮ	ਪ	—	ਸਂ	ਨ	ਪ	—	ਗ	ਮ	ਗ	—	ਸ	—
ਤੋ	ऽ	ਰੀ	ਨ	ਤੂ	ऽ	ਟੈ	ऽ	ਛੋ	ऽ	ਰੀ	ਨ	ਛੂ	ऽ	ਟੈ	ऽ

ਨ਼	ਸ	ਗ	ਮ	ਪ	—	ਨ	—	ਸਂ	ਸਂਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ	ਨ਼ਸ
ਐ	ऽ	ਸੀ	ऽ	ਮਾ	ऽ	ਧੋ	ऽ	ਖਿੰ	ऽऽ	ਚ	ਤ	ਠੀऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਪ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	(ਸਂ)	ਨ	ਪ	ਪ	ਸਂ	ਨ	ਪ
ਦਿ	ਨ	ਸ	ਰੈ	ऽ	ਨ	ਮ	ਨ	ਮਾ	ऽ	ਹਿ	ਬ	ਸ	ਤ	ਹੈ	ऽ
ਗ	ਮ	ਪ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	ਪ	ਪਮਂ	ਗ	ਮ	ਗ	—	ਸ	—
ਤੂ	ऽ	ਕ	ਰ	ਕਿ	ਰ	ਪਾ	ऽ	ਪੂ	ਭऽ	ਅ	ਪ	ਨੀ	ऽ	ऽ	ऽ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੩. ਰਾਗ ਬਿਹਾਗ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਮੀਤਾ ਐਸੇ ਹਰਿ ਜੀਉ ਪਾਏ ॥
ਛੋਡਿ ਨ ਜਾਈ ਸਦ ਹੀ ਸੰਗੇ, ਅਨਦਿਨ ਗੁਰ ਮਿਲ ਗਾਏ ॥੧॥ਰਾਉ॥
ਮਿਲਿਓ ਮਨੋਹਰੁ ਸਰਬ ਸੁਖੈਨਾ, ਤਿਆਗਿ ਨ ਕਤਹੂ ਜਾਏ ॥
ਅਨਿਕ ਅਨਿਕ ਭਾਤਿ ਬਹੁ ਪੇਖੇ ਪ੍ਰਿਅ ਰੋਮ ਨ ਸਮਸਰਿ ਲਾਏ ॥੧॥
ਮੰਦਰਿ ਭਾਗੁ ਸੋਭ ਦੁਆਰੈ ਅਨਹਤ ਰੁਣੁ ਝੁਣੁ ਲਾਏ ॥
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਸਦਾ ਰੰਗੁ ਮਾਣੇ ਗ੍ਰਿਹ ਪ੍ਰਿਅ ਥੀਤੇ ਸਦ ਥਾਏ ॥੨॥
(ਰਾਗੁ ਦੇਵਗੰਧਾਰੀ, ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੫੩੩)

ਅਸਥਾਈ

੨				੦				੩				×			
												ਨ਼			
ਧਰ	ਨ਼ਸ	ਸ	ਨ਼	ਸ	ਨ਼	ਸ	ਮ	ਗ	ਗ	ਸ	ਸ	ਸ	—	ਸ	—
ਮੀऽ	ऽऽ	ਤਾ	ऽ	ਐ	ऽ	ਸੇ	ऽ	ਹ	ਰਿ	ਜੀ	ਉ	ਪਾ	ऽ	ਏ	ऽ
(ਸ)	ਨ਼ਸ	ਸ	ਸ	ਸਰ	ਨ਼ਸ	ਸ	—	ਨ਼	ਨ਼	ਪ਼ਧ਼	ਮਂਪ਼	ਪ਼	—	ਪ਼	—
ਛੋ	ऽऽ	ਡ	ਨ	ਜਾऽ	ऽऽ	ਈ	ऽ	ਸ	ਦ	ਹੀऽ	ऽऽ	ਸੰ	ऽ	ਗੇ	ऽ
ਨ਼	ਨ਼	ਸ	ਮ	ਗ	ਗ	ਪ	ਧ	ਨ	-ਧ	ਮਂਪ	-ਮਂ	ਗ	-ਰ	ਸ	—
ਅ	ਨ	ਦਿ	ਨ	ਗੁ	ਰ	ਮਿ	ਲ	ਗਾ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽ	ऽऽ	ਏ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

		ਨ													
ਪ	ਪ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	(ਸਂ)	ਨ	ਪ	ਪ	ਸਂ	ਨ	—
ਮਿ	ਲਿ	ਓ	ਮ	ਨੋ	ऽ	ਹ	ਰ	ਸ	ਰ	ਬ	ਸੁ	ਖੇ	ऽ	ਨਾ	ऽ
								ਨ							
ਨ਼	ਸ	ਗ	ਮ	ਪ	ਨ	ਸਂਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	-ਨ	(ਪ)	-ਮੱ	ਗ	-ਰ	ਸ	—
ਤਿਆ	ऽ	ਗ	ਨ	ਕ	ਤ	ਹੁऽ	ऽ	ਜਾ	ऽऽ	ऽ	ऽऽ	ऽ	ऽऽ	ਏ	ऽ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੋਂ ਲਾਓ ।

੪. ਰਾਗ ਬਿਹਾਗ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਮ ਲਯ)

ਨਾਥ ਕਛੂਅ ਨ ਜਾਨਉ ॥ ਮਨੁ ਮਾਇਆ ਕੈ ਹਾਥਿ ਬਿਕਾਨਉ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਤੁਮ ਕਹੀਅਤ ਹੌ ਜਗਤ ਗੁਰ ਸੁਆਮੀ ॥ ਹਮ ਕਹੀਅਤ ਕਲਿਜੁਗ ਕੇ ਕਾਮੀ ॥੧॥
ਇਨ ਪੰਚਨ ਮੇਰੋ ਮਨੁ ਜੁ ਬਿਗਾਰਿਓ ॥ ਪਲੁ ਪਲੁ ਹਰਿ ਜੀ ਤੇ ਅੰਤਰੁ ਪਾਰਿਓ ॥੨॥
ਜਤ ਦੇਖਉ ਤਤ ਦੁਖ ਕੀ ਰਾਸੀ ॥ ਅਜੌਂ ਨ ਪਤ੍ਯ੍ਯਾਇ ਨਿਗਮ ਭਏ ਸਾਖੀ ॥੩॥
ਗੋਤਮ ਨਾਰਿ ਉਮਾਪਤਿ ਸ੍ਵਾਮੀ ॥ ਸੀਸੁ ਧਰਨਿ ਸਹਸ ਭਗ ਗਾਮੀ ॥੪॥
ਇਨ ਦੂਤਨ ਖਲੁ ਬਧੁ ਕਰਿ ਮਾਰਿਓ ॥ ਬਡੋ ਨਿਲਾਜੁ ਅਜਹੂ ਨਹੀ ਹਾਰਿਓ ॥੫॥
ਕਹਿ ਰਵਿਦਾਸ ਕਹਾ ਕੈਸੇ ਕੀਜੈ ॥ ਬਿਨੁ ਰਘੁਨਾਥ ਸਰਨਿ ਕਾ ਕੀ ਲੀਜੈ ॥੬॥

(ਰਾਗੁ ਜੈਤਸਰੀ, ਸ੍ਰੀ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ, ਪੰਨਾ ੭੧੦)

ਅਸਥਾਈ

×				੨				੦				੩			
											ਪ		ਧ		
											ਨ	—	ਪ	ਗ	ਮ
											ਨਾ	ऽ	ਥ	ऽ	ਕ
ਗ	—	—	ਮ	ਗ	ਗ	—	ਰ	ਸਰ	ਨ਼ਸ	ਸ	—	ਨ਼	ਪ਼	ਨ਼	ਸ
ਛੂਅ	ऽ	ऽ	ऽ,	ਨ	ਛੂਅ	ऽ	ਨ	ਜਾऽ	ऽऽ	ਨਉ	ऽ	ਮ	ਨ	ਮਾ	ऽ
ਗ	-ਰ	ਸ	—	ਪ	ਮੱ	ਗ	ਮ	ਗ	—	ਸ					
ਇਆ	ऽऽ	ਕੈ	ऽ	ਹਾ	ऽ	ਥ	ਬਿ	ਕਾ	ऽ	ਨਉ					

ਅੰਤਰਾ

												ਗ	ਮ	ਪ	ਨ
												ਤੁ	ਮ	ਕ	ਹੀ
				ਨ											
ਸਂ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	(ਸਂ)	ਨ	ਪ	ਪ	ਸਂ	ਨ	—	ਪ	ਪ	ਨ	ਸਂ
ਅ	ਤ	ਹੌ	ऽ	ਜਗ	ਤ	ਗੁ	ਰ	ਸੁਆ	ऽ	ਮੀ	ऽ	ਹ	ਮ	ਕ	ਹੀ

ਰਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਨ	ਧਪ	ਮੱਪ	ਗਮ	ਗਰ	ਸ	ਨ਼	—			
ਅ	ਤ	ਕ	ਲ	ਜੁ	ਗ	ਭੇS	SS	ਕਾS	SS	ਮੀ,	ਨਾ	S	ਥ	ਕਵੂ ..	

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੫. ਰਾਗ ਬਿਹਾਗ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਹਰਿ ਕੇ ਨਾਮ ਬਿਨਾ ਦੁਖੁ ਪਾਵੈ ॥
ਭਗਤਿ ਬਿਨਾ ਸਹਸਾ ਨਹ ਚੂਕੈ ਗੁਰ ਇਹ ਭੇਦੁ ਬਤਾਵੈ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਕਹਾ ਭਇਓ ਤੀਰਥ ਬ੍ਰਤ ਕੀਏ, ਰਾਮ ਸਰਨਿ ਨਹੀਂ ਆਵੈ ॥
ਜੋਗ ਜਗ ਨਿਹਫਲ ਤਿਹ ਮਾਨਉ ਜੋ ਪ੍ਰਭ ਜਸੁ ਬਿਸਰਾਵੈ ॥ ੧ ॥
ਮਾਨ ਮੋਹ ਦੋਨੋ ਕਉ ਪਰਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਕੇ ਗੁਨ ਗਾਵੈ ॥
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਇਹ ਬਿਧਿ ਕੋ ਪ੍ਰਾਨੀ ਜੀਵਨ ਮੁਕਤਿ ਕਹਾਵੈ ॥ ੨ ॥

(ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ, ਮ: ੯, ਪੰਨਾ ੮੩੦)

ਅਸਥਾਈ

੨				੦				੩				×			
ਪ਼	ਨ਼	ਸ	ਗ	—	ਸ	ਗ	ਗਮ	ਪ	-ਮੰ	ਗ	ਮ	ਗ	ਸ	—	ਨ਼
ਹ	ਰਿ	ਕੇ	S	S	ਨਾ	ਮ	ਬਿS	ਨਾ	SS	ਦੁ	ਖ	ਪਾ	S	S	ਵੈ
ਨ਼	ਸ	ਗ	ਮ	ਪ	—	ਸਂ	ਨ	(ਪ)	—	ਗ	ਮ	ਗ	ਸ	—	ਸ
ਭ	ਗ	ਤ	ਬਿ	ਨਾ	S	ਸਹ	S	ਸਾ	S	ਨਹ	S	ਚੂ	S	S	ਕੈ
ਨ਼	ਸ	ਗ	ਗ	—	ਸ	ਗ	ਗਮ	ਪ	-ਮੰ	ਗ	ਮ	ਗ	ਸ	—	ਨ਼
ਗੁ	ਰ	ਇ	ਹ	S	ਗੁ	ਰ	ਇਹ	ਭੇ	SS	ਦ	ਬ	ਤਾ	S	S	ਵੈ

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਪ	ਨ	ਸਂ	ਗਂਰਂ	ਸਂ	ਨਧ	ਪਮੰ	ਪ
ਕ	ਹਾ	S	ਭ	ਇਓ	S	ਤੀ	S	ਰ	ਥ	ਬ੍ਰ	ਤS	ਕੀ	SS	SS	ਏ
						ਸਂ									
ਗ	ਮ	ਪ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਨ	ਸਂ	(ਪ)	-ਮੰ	ਗ	ਮ	ਗ	ਸ	—	ਨ਼
ਰਾ	S	ਮ	ਸ	ਰ	ਨ	ਨ	ਹੀ	ਆ	SS	S	S	S	S	S	ਵੈ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੬. ਰਾਗ ਬਿਹਾਗ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਪ੍ਰਭ ਜੀ ਤੂ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਾਨ ਅਧਾਰੈ ॥
ਨਮਸਕਾਰ ਡੰਡਉਤਿ ਬੰਧਨਾ ਅਨਿਕ ਬਾਰ ਜਾਉ ਬਾਰੈ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਊਠਤ ਬੈਠਤ ਸੋਵਤ ਜਾਗਤ ਇਹੁ ਮਨੁ ਤੁਝਹਿ ਚਿਤਾਰੈ ॥
ਸੂਖ ਦੂਖ ਇਸ ਮਨ ਕੀ ਬਿਰਥਾ ਤੁਝ ਹੀ ਆਗੈ ਸਾਰੈ ॥ ੧ ॥
ਤੂ ਮੇਰੀ ਓਟ ਬਲ ਬੁਧਿ ਧਨੁ ਤੁਮਹੀ ਤੁਮਹਿ ਮੇਰੈ ਪਰਵਾਰੈ ॥
ਜੋ ਤੁਮ ਕਰਹੁ ਸੋਈ ਭਲ ਹਮਰੈ ਪੇਖਿ ਨਾਨਕ ਸੁਖ ਚਰਨਾਰੈ ॥ ੨ ॥

(ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲ, ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੮੨੦)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
ਸ	ਗ	ਗਮ	ਪ	—	ਨ	—	ਸੰ	ਨ	—	—	ਨਧ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ
ਤੂ	ਮੇ	ਰੇऽ	ਪ੍ਰਾ	ऽ	ਨ	ऽ	ਅ	ਧਾ	ऽ	ऽ	ਰੇऽ	ਪ੍ਰऽ	ਭऽ	ਜੀऽ	ऽऽ
ਸ	ਗ	ਗਮ	ਪ	—	ਨ	—	ਸੰ	ਨ	—	—	ਨਧ	ਪ	ਮੱ	ਪ	—
ਤੂ	ਮੇ	ਰੇऽ	ਪ੍ਰਾ	ऽ	ਨ	ऽ	ਅ	ਧਾ	ऽ	ऽ	ਰੇऽ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਜੀ	ऽ
ਪ	ਨ	ਸੇਂ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧਪ	—	ਪ	-ਮੱ	ਗ	ਮ	ਗ	ਗ	ਸ	—
ਨ	ਮ	ਸ	ਕਾ	ऽ	ਰ	ਡੰऽ	ऽ	ਡਉ	ऽऽ	ਤ	ਬੰ	ऽ	ਧ	ਨਾ	ऽ
ਨ਼															
ਸ	ਗ	ਗਮ	ਪ	ਪ	ਨ	—	ਸੰ	ਨ	—	—	ਨਧ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ
ਅਨ	ਕ	ਬਾऽ	ऽ	ਰ	ਜਾ	ऽ	ਉ	ਬਾ	ऽ	ऽ	ਰੇऽ	ਪ੍ਰऽ	ਭऽ	ਜੀऽ	ऽऽ

ਅੰਤਰਾ

	ਮ														
	ਗ	ਗ	ਮ	ਪ	—	ਨ	ਨ	ਸੰ	—	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	—	ਸੰ	ਸੰ
	ਊ	ਠ	ਤ	ਬੈ	ऽ	ਠ	ਤ	ਸੋਂ	ऽ	ਵ	ਤ	ਜਾ	ऽ	ਜ	ਗ
												ਧ		ਧ	
—	ਨ	ਨ	ਨ	ਨ	ਨ	ਧ	ਨ	ਸੰ	—	—	—	ਨ	—	ਪ	—
ऽ	ਇਹ	ਮ	ਨ	ਤੁ	ਝਹਿ	ऽ	ਚਿ	ਤਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਰੈ	ऽ
—	ਗ	ਗ	ਸ	ਗ	ਮ	ਪਧ	ਪ	ਗ	ਗ	ਮਪ	ਮ	ਗ	ਗ	ਸ	—
ऽ	ਸੂ	ਖ	ਦੂ	ऽ	ਖ	ਇऽ	ਸ	ਮ	ਨ	ਕੀऽ	ऽ	ਬਿ	ਰ	ਥਾ	ऽ
ਸ	ਗ	ਗਮ	ਪ	—	ਨ	—	ਸੰ	ਨ	—	—	ਨਧ	ਸੰਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ
ਤੁ	ਝ	ਹੀऽ	ਆ	ऽ	ਗੈ	ऽ	ऽ	ਸਾ	ऽ	ऽ	ਰੇऽ	ਪ੍ਰਭ	ਭऽ	ਜੀऽ	ऽऽ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੭. ਰਾਗ ਬਿਹਾਗ, ਛੋਟੀ ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਕਬੀਰ ਐਸਾ ਬੀਜੁ ਬੋਇ ਬਾਰਹ ਮਾਸ ਫਲੰਤ ॥
ਸੀਤਲ ਛਾਇਆ ਗਹਿਰ ਫਲ ਪੰਖੀ ਕੇਲ ਕਰੰਤ ॥
ਕਬੀਰ ਦਾਤਾ ਤਰਵਰੁ ਦਯਾ ਫਲੁ ਉਪਕਾਰੀ ਜੀਵੰਤ ॥
ਪੰਖੀ ਚਲੇ ਦਿਸਾਵਰੀ ਬਿਰਖਾ ਸੁਫਲ ਫਲੰਤ ॥ ੨੩੦ ॥

(ਸਲੋਕ ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀ, ਪੰਨਾ ੧੩੭੬)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
ਨ				ਧ				ਪ							
ਸਂ	ਨ	—	ਸਂ	ਨ	—	ਪ	—	ਗ	—	—	ਮ਼	ਗ	—	ਸ	—
ਕ	ਬੀ	ऽ	ਰ	ਐ	ऽ	ਸਾ	ऽ	ਬੀ	ऽ	ऽ	ਜ	ਬੋ	ऽ	ਇ	ऽ
—	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	—	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	—	-ਰਂ	ਸਂਨ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ
ऽ;	ਬਾ	ऽ	ਰਹ	ਮਾ	ऽ	ਸ	ਫ	ਲੰ	ऽ	ऽ	ऽऽ	ਤऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ

ਅੰਤਰਾ

	ਮ														
	ਗ	ਗ	ਮ	ਪ	—	ਨ	—	ਸਂ	—	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	—
	ਸੀ	ਤ	ਲ	ਛਾ	ऽ	ਇਆ	ऽ	ਗਹਿ	ऽ	ऽ	ਰ	ਫ	ਲ	ऽ	ऽ
	ਨ											ਧ			
—	ਸਂ	—	ਸਂ	ਗਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	—	—	ਸਂ	ਨ	—	ਪ	—
ऽ	ਪੰ	ऽ	ਖੀ	ਕੇ	ऽ	ਲ	ਕ	ਰੰ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਤ	ऽ

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੮. ਰਾਗ ਬਿਹਾਗ ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ ਤੋਂ ਥੋੜੀ ਵਧਾ ਕੇ)

ਲਾਲੁ ਚੋਲਨਾ ਤੈ ਤਨਿ ਸੋਹਿਆ ॥ ਸੁਰਿਜਨ ਭਾਨੀ ਤਾਂ ਮਨੁ ਮੋਹਿਆ ॥ ੧ ॥
ਕਵਨ ਬਨੀ ਰੀ ਤੇਰੀ ਲਾਲੀ ॥ ਕਵਨ ਰੰਗਿ ਤੂੰ ਭਈ ਗੁਲਾਲੀ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਤੁਮ ਹੀ ਸੁੰਦਰਿ ਤੁਮਹਿ ਸੁਹਾਗੁ ॥ ਤੁਮ ਘਰਿ ਲਾਲਨੁ ਤੁਮ ਘਰਿ ਭਾਗੁ ॥੨॥
ਤੂੰ ਸਤਵੰਤੀ ਤੂੰ ਪਰਧਾਨਿ ॥ ਤੂੰ ਪ੍ਰੀਤਮ ਭਾਨੀ ਤੁਹੀ ਸੁਰ ਗਿਆਨ ॥੩॥
ਪ੍ਰੀਤਮ ਭਾਨੀ ਤਾਂ ਰੰਗਿ ਗੁਲਾਲ ॥ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਸੁਭ ਦ੍ਰਿਸਟਿ ਨਿਹਾਲ ॥੪॥
ਸੁਨਿ ਰੀ ਸਖੀ ਇਹ ਹਮਰੀ ਘਾਲ ॥ ਪ੍ਰਭ ਆਪਿ ਸੀਗਾਰਿ ਸਵਾਰਨਹਾਰ॥ਰਹਾਉ ਦੂਜਾ॥

(ਰਾਗੁ ਆਸਾ, ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੩੮੪)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
	ਸ							ਨ							
—	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	—	ਨ	—	ਸਂ	—	ਨ	-ਧ	ਪਮੑ	ਪ	ਗਮ	ਗ
S;	ਕਵ	ਨ	ਬ	ਨੀ	S	ਰੀ	S	ਤੇ	S	ਰੀ	SS	ਲਾ'S	S	ਲੀS	S
ਰ								ਮ				ਸ			
ਸ	ਗ	ਗ	ਸ	ਗਮ	ਪਧ	ਪਮੑ	ਪ	ਗ	ਗ	—	ਰ	ਨ਼	—	ਸ	—
S;	ਕਵ	ਨ	ਰੰ	SS	SS	ਙੂੰS	S	ਭ	ਈ	S	ਗੁ	ਲਾ	S	ਲੀ	S

ਅੰਤਰਾ

	ਮ														
	ਗ	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—
	ਲਾ	ਲ	ਚੋ	S	ਲ	ਨਾ	S	ਤ	ਹਿ	ਤ	ਨ	ਸੋਂ	ਹਿ	ਆ	S
—	ਨ	ਨ	ਨ	ਨ	—	ਨਧ	ਨ	ਸਂ	—	ਨ	ਨਧ	ਪਮੑ	ਧ	ਗਮ	ਗ
S	ਸੁਰ	ਜ	ਨ	ਭਾ	S	ਨੀS	S	ਤਾ	S	ਮ	ਨS	ਮੋਂS	ਹਿ	ਆ'S	S
ਰ	ਸ														
ਸ	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ...											
S	ਕਵ	ਨ	ਬ	ਨੀ	ਰੀ	ਤੇਰੀ...									

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੯. ਰਾਗ ਬਿਹਾਗ, ਤਾਲ–ਦਾਦਰਾ (ਲਗ-ਭਗ ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਚਰਨ ਕਮਲ ਸੰਗਿ ਲਾਗੀ ਡੋਰੀ ॥
ਸੁਖ ਸਾਗਰ ਕਰਿ ਪਰਮ ਗਤਿ ਮੋਰੀ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਅੰਚਲਾ ਗਹਾਇਓ ਜਨ ਅਪਨੇ ਕਉ, ਮਨੁ ਬੀਧੋ ਪ੍ਰੇਮ ਕੀ ਖੋਰੀ ॥
ਜਸੁ ਗਾਵਤ ਭਗਤਿ ਰਸੁ ਉਪਜਿਓ ਮਾਇਆ ਕੀ ਜਾਲੀ ਤੋਰੀ ॥ ੧ ॥
ਪੂਰਨ ਪੂਰਿ ਰਹੇ ਕਿਰਪਾ ਨਿਧਿ ਆਨ ਨ ਪੇਖਉ ਹੋਰੀ ॥
ਨਾਨਕ ਮੇਲਿ ਲੀਓ ਦਾਸੁ ਅਪੁਨਾ, ਪ੍ਰੀਤਿ ਨ ਕਬਹੂ ਥੋਰੀ ॥ ੨ ॥

(ਰਾਗੁ ਨਟ, ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੯੭੯)

ਅਸਥਾਈ

×			੦			×			੦		
ਸ	ਰ	ਸਨ਼	ਸ	ਸ	ਸ	ਧਮੱ	ਧਮੱ	ਧ	ਗਮ	ਗ	—
ਚਰ	ਨ	ऽਕ	ਮਲ	ਸੰ	ਗ	ਲਾऽ	ਗੀऽ	ऽ	ਛੋਂऽ	ਰੀ	ऽ
			ਧ				ਧ				
ਧ	ਨ	ਨਸੰ	ਨ	ਨ	ਪਪ	ਧਮੱ	ਧ	-ਮੱ	ਗਮ	ਗ	—
ਸੁ	ਖ	ਸਾऽ	ਗ	ਰ	ਕਰ	ਪ੍ਰਮ	ਕ	ऽਤ	ਮੋऽ	ਰੀ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਧ	ਨ	-ਨ	ਸੰ	ਸੰ	—	ਨਧ	ਨ	ਪਪ	ਨਧ	ਨ	—
ਅੰਚ	ਲਾ	ऽਗ	ਹਾ	ਇਓ	ऽ	ਜਨ	ऽ	ਅਪ	ਨੇऽ	ਕਉ	ऽ
ਨ	ਨ	-ਸੰ	ਧਨ	ਪ	—	ਧਮੱ	ਧ	-ਮੱ	ਗਮ	ਗ	—
ਮ	ਨ	ऽऽ	ਬੀऽ	ਧੋ	ऽ	ਪ੍ਰੇऽ	ਮ	ऽਕੀ	ਖੋਂऽ	ਰੀ	ऽ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੧੦. ਰਾਗ ਬਿਹਾਗ, ਤਾਲ–ਰੂਪਕ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਮਿਤ੍ਰ ਪਿਆਰੇ ਨੂੰ ਹਾਲੁ ਮੁਰੀਦਾਂ ਦਾ ਕਹਣਾ ॥
ਤੁਧੁ ਬਿਨੁ ਰੋਗ ਰਜਾਈਆਂ ਦਾ ਓਢਣ, ਨਾਗ ਨਿਵਾਸਾਂ ਦੇ ਰਹਣਾ ॥
ਸੂਲ ਸੁਰਾਹੀ ਖੰਜਰ ਪਿਆਲਾ ਬਿੰਗ ਕਸਾਈਆਂ ਦਾ ਸਹਣਾ ॥
ਯਾਰੜੇ ਦਾ ਸਾਨੂੰ ਸਥਰ ਚੰਗਾ, ਭਠ ਖੇੜਿਆ ਦਾ ਰਹਣਾ ॥ ੧ ॥

(ਸ਼ਬਦ, ਖਿਯਾਲ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ੧੦)

ਅਸਥਾਈ

⊕			੧		੨		⊕			੧		੨	
							ਧ	ਧ					
ਸ	ਗ	-ਮ	ਪ	—	ਨ	ਸੰ	ਨ	ਪ	—	ਮ	ਮਧ	ਪ	ਧ
ਹਾ	ਲ	ऽਮੁ	ਰੀ	ऽ	ਦਾਂ	ਦਾ	ਕਹ	ਣਾ	ऽ	ਮਿ	ऽऽ	ਤ੍ਰ	ਪਿ
ਮ		ਰ											
ਗ	—	ਸ	ਗ	—	—	—							
ਆ	ऽ	ਰੇ	ਨੂੰ	ऽ	ऽ	ऽ							

ਅੰਤਰਾ

							ਗ						
							ਮ	ਗ	-ਮ	ਪ	—	ਨ	ਨ
							ਤੁਧ	ਬਿ	ऽਨ	ਰੋ	ऽ	ਗ	ਰ
ਸਂ	ਸਂ	-ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਗਂ	ਗਂ	-ਮਂ	ਗਂ	—	ਸਂ	ਸਂ
ਜਾਈ	ਆ	ऽਦਾ	ਓ	ऽ	ਢ	ਣ	ਨਾ	ਗ	ऽਨਿ	ਵਾ	ऽ	ਸਾਂ	ਦੇ
							ਮ		ਰ				
ਨਰਂ	ਸਂਨ	ਧਧ	ਮ	ਮਧ	ਪ	ਪ	ਗ	—	ਸ	ਗ	—	—	—
ਰਹ	ਣਾऽ	ऽऽ	ਮਿ	ऽऽ	ਤ੍ਰ	ਪਿ	ਆ	ऽ	ਰੇ	ਨੂੰ	ऽ	ऽ	ऽ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ । (ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੧੧. ਰਾਗ ਬਿਹਾਗ, ਝਪਤਾਲ (ਲਗ-ਭਗ ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਡਿਠੇ ਸਭੇ ਥਾਵ ਨਹੀ ਤੁਧੁ ਜੇਹਿਆ ॥
ਬਧੋਹੁ ਪੁਰਖਿ ਬਿਧਾਤੈ ਤਾਂ ਤੂ ਸੋਹਿਆ ॥
ਵਸਦੀ ਸਘਨ ਅਪਾਰ ਅਨੂਪ ਰਾਮਦਾਸਪੁਰ ॥
ਹਰਿਹਾਂ ਨਾਨਕ ਕਸਮਲ ਜਾਹਿ ਨ੍ਹਾਇਐ ਰਾਮਦਾਸਸਰ ॥ ੧੦ ॥

(ਫੁਨਹੇ ਮਹਲਾ ੫, ਪੰਨਾ ੧੩੬੨)

ਅਸਥਾਈ

×		੨			੦		੩		
ਨ		ਧ							
ਸਂ	ਨ	ਪ	ਗ	ਮ	ਗ	—	ਸ	—	—
ਡਿ	ਠੇ	ਸ	ऽ	ਭੇ	ਥਾ	ऽ	ਵ	ऽ	ऽ
ਨ਼	ਪ਼	ਨ਼	ਸ	ਮ	ਗ	—	ਸ	—	—
ਨ	ਹੀ	ਤੁ	ऽ	ਧ	ਜੇ	ऽ	ਹਿਆ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਮ									
ਗ	ਮ	ਧਪ	ਨ	-ਨ	ਸਂ	-ਨ	ਸਂ	—	—
ਬ	ਧੋਹੁ	ਪੁਰ	ਖ	ऽਬਿ	ਧਾ	ऽऽ	ਤੈ	ऽ	ऽ
		ਧ							
ਨ	—	ਪ	ਗ	ਮ	ਪ	ਗਮ	ਗ	ਸ	—
ਤਾ	ऽ	ਤੂ	ऽ	ऽ	ਸੋ	ऽऽ	ਹਿਆ	ऽ	ऽ

—ਡਿਠੇ ਸਭੇ...

ਸੰਚਾਰੀ—ਅਭੋਗ

ਨ਼									
ਸ	ਸ	ਨ਼	ਪ਼	ਨ਼	ਸ	ਨ਼	ਸ	—	—
ਵਸ	ਦੀ	ਸਘ	ਨ	ऽਅ	ਪਾ	ऽऽ	ਰ	ऽ	ऽ
ਗ	ਗ	ਸ	ਗ	ਮ	ਪ	ਗ	ਮ	ਗ	ਗ
ਅ	ਨੂ	ਪ	ਰਾ	ਮ	ਦਾ	ऽ	ਸ	ਪੁ	ਰ
ਧਪ	ਪ	ਨ	ਨਨ	ਸੰਸੰ	ਗੰ	ਮੰ	ਰੰ	—	ਸੰ
ਹਰਿ	ਜਾਂ	ਨਾ	ਨਕ	ਕਸ	ਮ	ਲ	ਜਾ	ऽ	ਹਿ
ਨ	ਸੰ	ਨ	ਪ	ਧ	ਗ	ਮ	ਗ	ਸ	ਸ
ਨ੍ਹਾ	ਇਐ	ਰਾ	ऽ	ਮ	ਦਾ	ਸ	ਸ	ऽ	ਰ —ਡਿਠੇ ਸਭੈ...

ਨੋਟ :—ਲਯ-ਤਾਲ ਦੀ ਵੰਡ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਤਿਹਾਈ ਲਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੧੨. ਰਾਗ ਬਿਹਾਗ, ਝਪਤਾਲ (ਲਗ-ਭਗ ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਦਰਸਨ ਦੇਖਤ ਹੀ ਸੁਧ ਕੀ ਨ ਸੁਧ ਰਹੀ
ਬੁਧਿ ਕੀ ਨ ਬੁਧਿ ਰਹੀ ਮਤਿ ਮੈ ਨ ਮਤਿ ਹੈ ॥
ਸੁਰਤਿ ਮੈ ਨ ਸੁਰਤਿ ਔ ਧਯਾਨ ਮੈਂ ਨ ਧਯਾਨ ਰਹਯੋ,
ਗਯਾਨ ਮੈ ਨ ਗਯਾਨ ਰਹਯੋ ਗਤਿ ਮੈ ਨ ਗਤਿ ਹੈ ॥
ਧੀਰਜ ਕੋ ਧੀਰਜ ਗਰਬ ਕੋ ਗਰਬ ਗਯੋ,
ਰਤਿ ਮੈ ਨ ਰਤਿ ਰਹੀ ਪਤਿ ਰਤਿ ਪਤਿ ਹੈ ॥
ਅਦਭੁਤ ਪਰਮਦਭੁਤ ਬਿਸਮੈ ਬਿਸਮ,
ਅਸਚਰਜੈ ਅਸਚਰਜ ਅਤਿ ਅਤਿ ਹੈ ॥ ੨੫ ॥

(ਕਬਿੱਤ, ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ)

ਅਸਥਾਈ

X		੨			੦		੩		
ਸੰ		ਧ			ਸੰ		ਧ		
ਨ	ਸੰ	ਨ	—	ਪ	ਨ	ਸੰ	ਨ	—	ਪ
ਦ	ਰ	ਸ਼	ऽ	ਨ	ਦੇ	ਖ	ਤ	ऽ	ਹੀ
ਮੰ		ਗ	ਰ						
ਧ	ਧ	ਮ	ਗ	ਪ	ਗ	ਮ	ਗ	—	ਸ
ਸੁ	ਧ	ਕੀ	ऽ	ਨ	ਸੁ	ਧ	ਰ	ऽ	ਹੀ

ਨ̣									
ਸ	ਸ	ਨ̣	—	ਪ̣	ਨ̣	ਨ̣	ਸ	—	ਸ
ਬੁ	ਧਿ	ਕੀ	ऽ	ਨ	ਬੁ	ਧਿ	ਰ	ऽ	ਹੀ
ਮ									
ਗ	ਗ	ਮ	—	ਪ	ਗ	ਮ	ਗ	—	ਸ
ਮ	ਤ	ਮੈ	ऽ	ਨ	ਮ	ਤ	ਹੈ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਪਪ	ਪ	ਨ	—	ਨ	ਸੰਰੇਂ	ਨ	ਸੰ	—	—
ਸੁਰ	ਤ	ਮੈ	ऽ	ਨ	ਸੁਰ	ਤ	ਐ	ऽ	ऽ
ਨ	ਰੇਂ			ਧ					
ਸੰ	ਸੰ	ਨ	—	ਧ	ਨ	ਸੰ	ਨ	—	ਪ
ਧਜਾ	ਨ	ਮੈ	ऽ	ਨ	ਧਜਾ	ਨ	ਰਹ	ऽ	ਯੋ
ਨ									
ਸੰ	ਸੰ	ਗੰ	—	ਮੰ	ਗੰ	ਗੰ	ਸੰ	—	ਸੰ
ਗਜਾ	ਨ	ਮੈ	ऽ	ਨ	ਗਜਾ	ਨ	ਰਹ	ऽ	ਯੋ
ਨ	ਰੇਂ			ਮ̍					
ਸੰ	ਸੰ	ਨ	ਪ	ਧ	ਗ	ਮ	ਗ	—	ਸ
ਗ	ਤ	ਮੈ	ऽ	ਨ	ਗ	ਤ	ਹੈ	ऽ	ऽ

ਸੰਚਾਰੀ

ਨ̣		ਸ							
ਸ	ਸ	ਪ	—	ਪ	ਧਮੱ	ਧ	ਗ	—	ਮ
ਧੀ	ਰ	ਜ	ऽ	ਕੋ	ਧੀऽ	ਰ	ਜ	ऽ	ऽ
		ਸੰ							
ਪ	ਮਪ	ਨ	—	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਨ	—	ਪ
ਗ	ਰਬ	ਕੋ	ऽ	ਗ	ਰ	ਬ	ਗ	ऽ	ਯੋ
ਮ̍					ਧ				
ਪ	ਧ	ਗ	ਮ	ਪ	ਗ	ਮ	ਗ	—	ਸ
ਰ	ਤ	ਮੈ	ऽ	ਨ	ਰ	ਤ	ਰ	ऽ	ਹੀ
ਨ̣									
ਸ	ਸ	ਨ̣	ਪ̣	ਨ̣	ਸ	ਸ	ਸ	—	—
ਧ	ਤ	ਰ	ऽ	ਤ	ਧ	ਤ	ਹੈ	ऽ	ऽ

ਅਭੋਗ

ਮ									
ਗ	ਮ	ਪ	ਨ	ਨਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—
ਅ	ਦ	ਭੂ	ਤ	ਪਰ	ਮ	ਦ	ਭੂ	ਤ	S
ਨ	ਸਂ	ਨ	—	ਪ	ਨ	ਸਂ	ਨ	—	ਪ
ਬਿ	ਸ	ਮੈ	S	S	ਬਿ	ਸ	ਮ	S	S
ਨ		ਮਂ			ਪਂ				
ਸਂ	ਸਂ	ਗਂ	ਪਂ	ਪਂ	ਗਂ	ਮਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਸਂ
ਅ	Sਸ	ਚ	ਰ	ਜੈ	ਅ	Sਸ	ਚ	ਰ	ਜ
ਧ									
ਨ	ਨ	ਧ	ਗ	ਮ	ਪ	ਗਮ	ਗ	—	ਸ
ਅ	ਤਿ	ਅ	S	ਤ	ਅ	ਤS	ਹੈ	S	S

੧੩. ਰਾਗ ਬਿਹਾਗ, ਇਕਤਾਲਾ (ਦਰੁੱਤ ਲਯ)

ਬਾਵਰ ਸੋਇ ਰਹੇ ॥ ੧ ਰਹਾਉ ॥
ਮੋਹ ਕੁਟੰਬ ਬਿਖੈ ਰਸ ਮਾਤੇ ਮਿਥਿਆ ਗਹਨ ਗਹੇ ॥ ੧ ॥
ਮਿਥਨ ਮਨੋਰਥ ਸੁਪਨ ਅਨੰਦ ਉਲਾਸ ਮਨਿਮੁਖਿ ਸਤਿ ਕਹੇ ॥੧॥
ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਨਾਮੁ ਪਦਾਰਥੁ ਸੰਗੇ ਤਿਲੁ ਮਰਮ ਨ ਲਹੇ ॥ ੩ ॥
ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਰਾਖੇ ਸਤਿਸੰਗੇ ਨਾਨਕ ਸਰਣਿ ਆਹੇ ॥ ੪ ॥

(ਰਾਗੁ ਆਸਾ, ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੪੦੬)

ਅਸਥਾਈ

X		੦		੨		੦		੩		੪	
				ਮ							
				ਗ	ਗਮ	ਪ	—	—	ਨ	—	ਨ
				ਬਾ	ਵਰ	ਸੋ	S	S	ਇ	S	ਰ
ਸਂ	—	ਨ	—	ਪਮਂ	ਪ	ਗ	—	ਮ	ਪ	ਗ	ਮ
ਹੇ	S	S	S	ਬਾS	ਵਰ	ਸੋ	S	S	ਇ	S	ਰ
			ਰ	ਪ							
ਗ	—	—	ਸ	ਧ	ਪ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਗ
ਹੇ	S	S	S	ਮੋਹ	ਕੁ	ਟੰ	ਬ	ਬਿ	ਖੈ	ਰ	ਸ

ਸ	ਸ	—	ਮ	ਗ	ਮ	ਧ	—	—	ਨ	—	ਨ
ਮਾ	ਤੇ	ऽ	ਮਿ	ਬਿ	ਆ	ਗਹ	ऽ	ऽ	ਨ	ऽ	ਗ
ਸੰ	—	ਨ	—	ਧਮੰ	ਪ	ਗ	—	ਮ	ਪ	ਗ	ਮ
ਹੋ	ऽ	ऽ	ऽ	ਬਾऽ	ਵਰ	ਸੋ	ऽ	ऽ	ਇ	ऽ	ਰ

ਅੰਤਰਾ

			ਧ	ਗ	ਮ	ਪ	—	—	ਨ	—	—
			ਮਿਥ	ਨ	ਮ	ਨੋ	ऽ	ऽ	ਰ	ऽ	ऽ
ਸੰ	—	—	ਨਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ	ਧ	ਪ	ਨ	—	—
ਬ	ऽ	ऽ	ਸੁਧ	ਨ	ਅ	ਨੰ	ਦ	ਉ	ਲਾ	ऽ	ऽ
ਸੰ	ਨ	ਧ	ਧ	ਗ	ਮ	ਪ	—	—	ਨ	—	ਨ
ਸ	ऽ	ऽ	ਮਨ	ਮੁ	ਖ	ਸ	ऽ	ऽ	ਤ	ऽ	ਕ
ਸੰ	—	ਨ	—	ਧਮੰ	ਪ	ਗ	—	ਮ	ਪ		
ਹੋ	ऽ	ऽ	ऽ,	ਬਾऽ	ਵਰ	ਸੋ	ऽ	ऽ	ਇ	ਰਹੋ...	

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

ਨੋਟ :—ਇਹ ਸ਼ਬਦ-ਰੀਤ ਬਹੁਤ ਪੁਰਾਣੀ ਤੇ ਅਤਿ ਸੁੰਦਰ ਹੈ।

੧੪. ਰਾਗ ਬਿਹਾਗ, ਚਾਰਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਬਿਸੁਪਾਲ ਜਗਤਪਾਲ ਦੀਨਦਿਆਲ ਬੈਰੀ ਸਾਲ
ਸਦਾ ਪ੍ਰਤਪਾਲ ਜਮ ਜਾਲ ਤੇ ਰਹਤ ਹੈਂ ॥
ਜੋਗੀ ਜਟਾਧਾਰੀ ਸਤੀ ਸਾਚੇ ਬਡੇ ਬ੍ਰਹਮਚਾਰੀ
ਧਿਆਨ ਕਾਜ ਭੂਖ ਪਿਆਸ ਦੇਹ ਪੈ ਸਹਤ ਹੈਂ ॥
ਨਿਉਲੀ ਕਰਮ ਜਲ ਹੋਮ ਪਾਵਕ ਪਵਨ ਹੋਮ
ਅਧੋ ਮੁਖ ਏਕ ਪਾਇ ਠਾਢੇ ਨ ਬਹਤ ਹੈਂ ॥
ਮਾਨਵ ਫਨਿੰਦ ਦੇਵ ਦਾਨਵ ਨ ਪਾਵੈ ਭੇਦ
ਬੇਦ ਔ ਕਤੇਬ ਨੇਤ ਨੇਤ ਕੈ ਕਹਤ ਹੈਂ ॥ ੫ ॥ ੭੫ ॥

(ਕਬਿੱਤ, ਅਕਾਲ ਉਸਤਤ, ਪਾ: ੧੦)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਸ									ਸ		
ਨ਼	ਸ	ਮ	ਗ	—	ਸ	ਨ਼	ਨ਼	ਪ਼	ਨ਼	—	ਸ
ਖਿ	ਸ੍ਰੁ	ऽ	ਧਾ	ऽ	ਲ	ਜ	ਗ	ਤ	ਕਾ	ऽ	ਲ
ਨ਼			ਮ						ਰ		
ਸ	—	ਸ	ਗ	—	ਮ	ਪ	ਗ	ਮ	ਗ	—	ਸ
ਦੀ	ऽ	ਨ	ਦਿਆ	ऽ	ਲ	ਬੇ	ऽ	ਗੀ	ਸਾ	ऽ	ਲ
ਨ਼			ਮ								
ਸ	ਸ	—	ਗ	—	ਮ	ਪ	ਪ	ਸਂ	ਨ	—	ਪ
ਸ	ਦਾ	ऽ	ਪ੍ਰ	ऽ	ਤ	ਪਾ	ਲ	ऽ	ਜ	ऽ	ਮ
ਪ			ਪ								
ਮੱ	ਧ	—	ਗ	—	ਮ	ਪ	ਗ	ਮ	ਗ	—	ਸ
ਜਾ	ਲ	ऽ	ਤੇ	ऽ	ਰ	ਹ	ਤ	ऽ	ਹੈਂ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਮ											
ਗ	ਗ	ਮ	ਪ	ਨ	—	ਸਂ	—	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	—
ਜੋ	ਗੀ	ऽ	ਜ	ਟਾ	ऽ	ਧਾ	ऽ	ਰੀ	ਸ	ਤੀ	ऽ
ਨ	ਰਂ		ਧ								
ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਨ	—	ਪ	ਧ	ਸਂ	ਨ	—	ਪ
ਸਾ	ऽ	ਰੇ	ਬ	ਡੇ	ऽ	ਬ੍ਰ	ਹ	ਮ	ਚਾ	ऽ	ਰੀ
						ਮ					
ਪ	—	ਗਮ	ਗ	—	ਸ	ਗ	—	ਮ	ਪ	ਨ	ਨ
ਧਿਆ	ऽ	ਨऽ	ਕਾ	ऽ	ਜ	ਭੂ	ऽ	ਖ	ਪਿਆ	ऽ	ਸ
ਨ			ਰਂ		ਧ	ਮੱ			ਰ		
ਸਂ	ਸਂ	ਗਂ	ਨ	—	ਪ	ਪ	ਗ	ਮ	ਗ	—	ਸ
ਦੇ	ਹ	ऽ	ਪੈ	ऽ	ਸ	ਹ	ਤ	ऽ	ਹੈਂ	ऽ	ऽ

ਸੰਚਾਰੀ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਗ											
ਮ	ਗ	—	ਸ	ਸ	ਸ	ਨ਼	ਨ਼	ਪ਼	ਨ਼	ਸ	ਸ
ਨਿਉ	ਲੀ	ऽ	ਕ	ਰ	ਮ	ਜ	ਲ	ऽ	ਹੌਂ	ऽ	ਮ
ਨ਼			ਮ								
ਸ	ਸ	—	ਗ	—	ਮ	ਪ	ਗ	ਮ	ਗ	—	ਸ
ਧਾ	ਵ	ऽ	ਕ	ऽ	ਪ	ਵ	ਨ	ऽ	ਹੌਂ	ऽ	ਮ

ਸ	ਨ੍	—	ਸ	ਗ	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨ	—	ਨ੍
ਅ	ਧੋ	ऽ	ਮੁ	ऽ	ਖ	ਏ	ऽ	ਕ	ਪਾ	ऽ	ਇ
ਪ	ਸਂ	—	ਨ	—	ਪ	ਪ	ਗ	ਮ	ਗ	—	ਸ
ਠਾ	ਢੇ	ऽ	ਨ	ऽ	ਬ	ਹ	ਤ	ऽ	ਹੈਂ	ऽ	ऽ

ਅਭੋਗ

ਪ	—	—	ਸਂ ਨ	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ
ਮਾ	ऽ	ऽ	ਨ	ਵ	ਫ	ਨਿੰ	ऽ	ਦ	ਦੇ	ऽ	ਵ
ਸਂ	ਗਂ	ਸਂ	ਨ	ਨ	ਪ	ਪ	—	ਸਂ	ਨ	—	ਪ
ਦਾ	ऽ	ऽ	ਨ	ਵ	ਨ	ਪਾ	ऽ	ਵੈ	ਭੇ	ऽ	ਦ
ਨ ਸਂ	—	ਸਂ	ਮਂ ਗਂ	—	ਮਂ	ਪਂ	ਗਂ	ਮਂ	ਰਂ ਗਂ	—	ਸਂ
ਬੇ	ऽ	ਦ	ਐ	ऽ	ਕ	ਤੇ	ऽ	ਬ	ਨੇ	ऽ	ਤ
ਨ	—	ਪ	ਪ	ਗ	ਮ	ਪ	ਗ	ਮ	ਗ	—	ਸ
ਨੇ	ऽ	ऽ	ਤ	ऽ	ਕ	ਹ	ਤ	ऽ	ਹੈਂ	ऽ	ऽ

ਨੋਟ :—ਧੁਰਪਦ ਗਾਉਣ ਸਮੇਂ ਲਯ-ਤਾਲ ਦੀ ਵੰਡ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰੋ। ਭਾਵ—ਦੁਗੁਨ, ਤਿਗੁਨ, ਚੌਗੁਨ ਆਦਿ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਤਿਹਾਈ ਲਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

—ਬਿਹਾਗ ਰਾਗ ਸਮਾਪਤ—

ਰਾਗ ਮਾਲਕੌਂਸ

ਵਾਦੀ—ਮ	ਠਾਟ—ਭੈਰਵੀ	ਸਮਾਂ—ਅੱਧੀ ਰਾਤ, ਲਗ-ਭਗ ਤੀਜਾ ਪਹਿਰ।
ਸੰਵਾਦੀ—ਸ	ਜਾਤੀ—ਓਡਵ-ਓਡਵ	ਮ ਨੁ ਸਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼—ਗੁ, ਧੁ, ਨੁ, ਇੰਜ ਕਣ ਲਗਦੇ ਹਨ।

ਮ ਨ
ਆਰੋਹੀ—ਸ, ਗੁ ਮ, ਧੁ, ਨੁ ਸਂ।
ਅਵਰੋਹੀ – ਸਂ ਨੁ ਧੁ ਮ, ਗੁ ਸ।

ਭੈਰਉ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਵਾਂਗ ਮਾਲਕੌਂਸ ਭੀ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਛੇ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਹੈ। ਪੁਰਾਤਨ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦੇ "ਮਾਲਵਕੌਸ਼ਿਕ, ਮਾਲਕੌਸ਼ਿਕ, ਮੱਲਕੌਸ਼ਿਕ ਜਾਂ ਮਾਲਕੰਸ" ਇਤਿਆਦਿ ਨਾਮ ਲਿਖੇ ਹਨ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਗਾਇਕ (ਰਾਗੀ) ਜੋ ਮਾਲਕੌਂਸ ਗਾਇਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਹ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਨਹੀਂ। ਕਿਉਂਕਿ "ਸੰਗੀਤ ਦਰਪਣ, ਪਾਰਿਜਾਤ, ਕੌਤੁਕ, ਹਿਰਦਯ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਜਾਂ ਰਾਗ ਮੰਜਰੀ" ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਮਾਲਕੌਂਸ ਦਾ ਸੁਰ-ਰੂਪ ਸੰਪੂਰਣ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਭਾਵ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਮੇਂ 'ਭੈਰਵੀ ਠਾਟ' ਆਖਦੇ ਹਾਂ, ਉਹ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਮਾਲਕੌਂਸ ਦਾ ਹੀ ਸਰੂਪ ਹੈ। ਪਰ ਸਾਡੇ ਕਈ ਸੰਗੀਤ-ਵਿਦਿਆ ਤੋਂ ਅਨਜਾਨ ਲਿਖਾਰੀ ਅਜੇ ਭੀ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਰਾਗ-ਰਾਗਣੀਆਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਦ ਕਿ ਛੇ ਪਰਮੁੱਖ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਸੁਰ-ਰੂਪ, ਜਾਤੀ, ਠਾਟ ਆਦਿ ਤਬਦੀਲ ਹੋਇਆਂ ਨੂੰ ਦੋ ਸੌ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਦੱਖਣੀ ਸੰਗੀਤ (ਕਰਨਾਟਕੀ) ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤੀਯ (ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ) ਸੰਗੀਤ ਹੀ ਪਰਚਲਿਤ ਹੈ। ਭਾਵ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸਾਡੇ ਕੀਰਤਨੀਏਂ (ਰਾਗੀ-ਰਬਾਬੀ) ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਸੇ ਨੂੰ 'ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤੀਯ' ਸੰਗੀਤ ਆਖਦੇ ਹਨ। ਮਨੁਖ ਆਪਣੇ ਸੁਭਾਵ ਅਨੁਸਾਰ ਜਿਵੇਂ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਬਦਲਾਵ ਤੇ ਨਵੀਨਤਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤਿਵੇਂ ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਭੀ ਪਰਿਵਰਤਨ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸੇ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਅਗੋਂ ਗ੍ਰੰਥ ਲਿਖੇ ਹਨ। ਸੋ, ਮਾਲਕੌਂਸ, ਹਿੰਡੋਲ, ਮੇਘ ਇਤਿਆਦਿ ਜਿਹੜੇ ਪੁਰਾਤਨ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਸੰਪੂਰਣ ਜਾਤੀ ਦੇ ਰਾਗ ਸਨ, ਉਹੋ ਆਧੁਨਿਕ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਪੰਜ-ਪੰਜ ਸੁਰਾਂ ਦੇ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਨੂੰ ਪੱਥਰ ਦੀ ਲਕੀਰ ਸਮਝ ਕੇ ਚਲਣ ਦੀ ਇਸ ਸਮੇਂ ਲੋੜ ਨਹੀਂ।

ਮਾਲਕੌਂਸ ਭੈਰਵੀ ਠਾਟ ਦਾ (ਰੇ-ਪਾ ਵਰਜਿਤ) ਓਡਵ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਮੱਧਮ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਖੜਜ ਹੈ, ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਜਾਂ ਰਾਤ ਦਾ ਤੀਜਾ ਪਹਿਰ ਹੈ। ਪਰ ਆਮ ਗਾਇਕ ਇਸ ਨੂੰ ਰਾਤ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਹਿਰ ਵਿਚ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਸਰਲ ਤੇ ਬੀਰ-ਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਗ ਹੈ ਅਤੇ ਤਿੰਨੇ ਸਪਤਕਾਂ ਵਿਚ ਬਖ਼ੂਬੀ ਗਾਇਆ ਬਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸੁਰ-ਵਿਸਥਾਰ (ਆਲਾਪ)

ਨ. ਨ. ਸ ਸ ਨ. ਸ ਨ. ਧ.ਨ. ਸ
੧: ਸ—ਨਸ, ਧ ਧ ਨਸ—ਸਨ ਗਸ, ਧ ਨਸ—ਨਸਗਸਧ, ਨਧਮ, ਮਧ ਨਸ—ਗਸ— ।

ਸ ਸ ਨ. ਨ. ਸ ਨ. ਨ. ਮ ਨ. ਸ
੨. ਸ—ਗਸਨਧ ਨਸ —ਨਸਗ ਧ, ਮ, ਧਨਸ—ਨਗ, ਮਗਸ, ਧਨਸ—ਨਸ ਧਮ, ਗਮ—ਧ ਨਸ—

ਨ. ਸ ਗ ਨ.
ਸਗਸ, ਨਸਗਸਧ—ਧਨਸਗ —ਧ ਨ ਸਮ—ਗਮਗਸ—ਨਸਮ—ਮਗਸ, ਧਨਸ— ।

ਗ ਮ ਨ. ਸ ਗ
੩. ਸ—ਨਸ; ਧਨਸਗਮ—ਮਗ-ਸ, ਗਮ, ਸਗਮ, ਗਮਗਸਨਧਮ—ਮ ਮਗਸਨਧਮ, ਧ ਨ ਸਮ—

ਗ ਮ ਮ ਨ. ਮ ਮ ਸ ਨ
ਮਧਮ—ਸ, ਗਮਧ, ਧਮਗ-ਸ, ਧਨਸਗਮਧ, ਧਮ—ਗਧਮ, ਨਸਗਮ—ਗਮਧਮ, ਧ ਧਮ, ਗਸ,

ਮ ਨ.
ਸਗਮਧਮ, ਮਗ, ਮਧਮ, ਗਮਗ-ਸ, ਧ—ਨਸ— ।

ਨ. ਸ ਗ ਮ ਨ
੪. ਸਗਮਧ, ਮਗ, ਗਮਧਮਗ, ਧ ਨ ਸ ਗਮਧ—ਧਮਗ, ਮਗਮ ਧ, ਨਧਮ, ਧਮਗ, ਸਗਮ, ਨਸਗਮ,

ਮ ਮ ਸਂ ਮ ਨ ਸਂ ਮ ਨ
ਗਮਗਸ, ਨਸਗਮਧ, ਨਧਮਗਸ, ਗਮਧਨ ਨਧਮ, ਗਮ ਧ ਨਸਂ—ਨਸਂਨਧ, ਮ—ਗਮ ਧਨਸਂ—

ਸਂ ਨ ਨ ਨ
ਨਸਂ, ਧਨਸਂ—ਨਸਂਨਧ —ਮ, ਗ ਧ. ਮ ਨ ਧਨਸਂ—ਸਂਗਂਸਂ, ਨਸਂ ਧਨਸਂ—ਸਂਨਧਮ, ਗਮ ਧਨਸਂਗਂਸਂ

—ਸਂਨਗਂ—ਸਂ, ਨਸਂਨਧਮ, ਗਮ, ਮਧ ਧਨ ਨਸਂ—ਸਂਨਧ, ਮਗਸ—ਨਸਗਸ, ਗਮਗ ਮਧਮ

ਮ
ਧਨਧ, ਨਸਂ—ਸਂਗਂ, ਮਂਗਂਸਂ, ਨਸਂਨਧ—ਮ, ਗਮਗ ਸ— ।

ਮ ਧ ਨ ਸਂ ਨ ਮ ਨ ਸਂ
੫. ਗ ਮ ਧ ਨਸਂ—ਸਂਗਂਸਂ, ਧਨਸਂ —ਸਂਮਂ, ਗਂਮਂਗਂਸਂ, ਨਸਂਧਨਸਂ ਗ, ਮ ਧਨਸਂ—ਧਨਸਂਮਂਗਂ, ਨਸਂਮਂ

ਮ ਨ ਸਂ
—ਮਂਗਂਸਂਨਧਮ—ਮ-ਮਂ, ਗਂਮਂਗਂਸਂ—ਗਂ, ਸਂਨ, ਸਂ, ਨਧ, ਨ, ਧਮ, ਧ, ਮਗ, ਮ, ਗਸ, ਗਮ ਧ ਨਸਂ,

ਮ ਨ ਮਂ
ਨਸਂਨਧ, ਮ, ਗਮਧਨਸਂ, ਸਂਨ ਨਧ ਧਮ, ਗਮਧਨਸਂ—ਧਨਸਂਗਂਮਂ, ਗਂਮਂਗਂਸਂਨਸਂਧਨਸਂ—ਸਂਨਧਮਧ,

ਨੁਧੁਮਗੁਮ, ਧੁਮਗੁਸਗੁ, ਨੁਸਗੁਮਧੁਨੁਸੰ—ਸੰਨੁਸੰਨੁਧੁ, ਨੁਧੁਨੁਧੁਮ, ਧੁਮਧੁਮਗੁ, ਮਗੁਮਗੁ ਸ—ਨੁਸਗੁ,

ਸਗੁਮ, ਗੁਮਧੁ, ਮਧੁਨੁ, ਧੁਨੁਸੰ, ਨੁਸੰਗੁੰ, ਸੰਗੁੰਮੰ—ਮੰਗੁੰਸੰ, ਗੁੰਸੰਨੁ, ਸੰਨੁਧੁ, ਨੁਧੁਮ, ਧੁਮਗੁ, ਗੁਮਧੁ,

ਮ
ਨੁਸੰ, ਨੁਸੰ ਗੁੰ—ਸੰ, ਨੁਧੁ—ਮ, ਗੁਮਗੁ—ਸ, ਨੁਸਗੁਮਧੁਨੁਸੰ—ਗੁਮਧੁਨੁਸੰ, ਮਧੁਨੁਸੰ, ਧੁਨੁਸੰ— ।

ਮਾਲਕੌਂਸ ਰਾਗ ਦੀਆਂ ਤਾਨਾਂ (ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਨੰ: ੮)

ਅਸਥਾਈ

	×		੦		੨		੦		੩		੪	
	ਮ				ਨੁ							
	ਗੁ	ਮ	ਗੁ	ਸ	ਧੁ	ਨੁ	ਸ	ਸ	ਮ	—	ਗੁ	—
	ਗ	ਗ	ਨ	ਦ	ਮਾ	ਮਾ	ਬਾ	ਜਿ	ੳ	ऽ	ऽ	ऽ
੧.	.	.	.	.	ਨੁਸ	ਗੁਮ	ਧੁਨੁ	ਸੰਨੁ	ਧੁਨੁ	ਧੁਮ	ਗੁਮ	ਗੁਸ,
੨.	ਨੁਸ	ਗੁਮ	ਧੁਨੁ	ਸੰਨੁ	ਧੁਨੁ	ਸੰਗੁੰ	ਸੰਨੁ	ਧੁਨੁ	ਧੁਮ	ਗੁਮ	ਗੁਸ	ਨੁਸ,
੩.	.	.	.	.	ਧੁਨੁ	ਸਨੁ	ਸਗੁ	ਮਗੁ	ਮਧੁ	ਨੁਧੁ	ਨੁਸੰ	ਗੁੰਸੰ
	ਗੁੰਮੰ	ਗੁੰਸੰ	ਨੁਸੰ	ਗੁੰਸੰ	ਧੁਨੁ	ਸੰਨੁ	ਮਧੁ	ਨੁਧੁ	ਗੁਮ	ਧੁਮ	ਸਗੁ	ਮਗੁ,
੪.	ਨੁਸ	ਗੁਮ,	ਧੁਨੁ	ਧੁਮ,	ਗੁਮ	ਧੁਨੁ	ਸੰਨੁ	ਧੁਮ,	ਗੁਮ	ਧੁਨੁ	ਸੰਗੁੰ	ਸੰਨੁ
	ਧੁਮ,	ਗੁਮ	ਧੁਨੁ	ਸੰਗੁੰ	ਮੰਗੁੰ	ਸੰਨੁ	ਧੁਮ,	ਗੁਮ	ਗੁਸ	ਨੁਸ	ਧੁਨੁ	ਸ,
੫.	ਨੁਸ	ਗੁਮ,	ਸਗੁ	ਮਧੁ,	ਗੁਮ	ਧੁਨੁ,	ਮਧੁ	ਨੁਸੰ,	ਧੁਨੁ	ਸੰਗੁੰ,	ਨੁਸੰ	ਗੁੰਮੰ,
	ਗੁੰਗੁੰ	ਸੰਨੁ	ਸੰਸੰ	ਨੁਧੁ,	ਨੁਨੁ	ਧੁਮ,	ਧੁਧੁ	ਮਗੁ,	ਮਮ	ਗੁਸ,	ਗੁਗੁ	ਸਨੁ
੬.	ਸਗੁ	ਸਮ	ਗੁਗੁ	ਮਮ	ਮਧੁ	ਮਨੁ	ਧੁਧੁ	ਨੁਨੁ	ਨੁਸੰ	ਨੁਗੁੰ	ਧੁਸੰ	ਗੁੰਗੁੰ
	ਸੰਗੁੰ	ਸੰਮੰ,	ਗੁੰਸੰ	ਨੁਸੰ	ਸੰਨੁ	ਧੁਨੁ	ਨੁਧੁ	ਮਧੁ,	ਧੁਮ	ਗੁਮ	ਮਗੁ	ਸਗੁ
੭.	ਧੁਨੁ	ਸ,ਧੁ	ਨੁਸ	ਧੁਨੁ,	ਗੁਮ	ਧੁ,ਗੁ	ਮਧੁ	ਗੁਮ,	ਧੁਨੁ	ਸੰ,ਧੁ	ਨੁਸੰ	ਧੁਨੁ,
	ਸੰਮੰ	ਗੁੰਸੰ,	ਨੁਗੁੰ	ਸੰਨੁ,	ਧੁਸੰ	ਨੁਧੁ,	ਮਨੁ	ਧੁਮ,	ਗੁਧੁ	ਮਗੁ	ਸਮੰ	ਗੁਸ
੮.	.	.	.	.	ਨੁਸ	ਗੁ,ਨੁ	ਸਗੁ	ਨੁਸ	ਗੁਮ,	ਸਗੁ	ਮ,ਸ	ਗੁਮ
	ਸਗੁ	ਮਧੁ,	ਗੁਮ	ਧੁ ਗੁ	ਮਧੁ	ਗੁਮ	ਧੁਨੁ,	ਮਧੁ	ਨੁ,ਮ	ਧੁਨੁ	ਮਧੁ	ਨੁਸੰ
	ਧੁਨੁ	ਸੰ,ਧੁ	ਨੁਸੰ	ਧੁਨੁ,	ਸੰਗੁੰ	ਸੰ,ਨੁ	ਸੰਨੁ,	ਧੁਨੁ	ਧੁ,ਮ	ਧੁਮ,	ਗੁਮ	ਗੁਸ

ਅੰਤਰਾ

੧.	ਸੂ	ऽ	ਸਂਨੁ	ਧੁਨੁ	ਸਂਗੁਂ	ਸਂਨੁ	ਧੁਮ	ਗੁਮ	ਗੁਸ	ਗੁਮ	ਧੁਨੁ	ਸਂ
੨.	•	•	ਗੁਮ	ਧੁਨੁ	ਸਂਗੁਂ	ਮਂਗੁਂ	ਸਂਨੁ	ਧੁਮ	ਗੁਸ	ਗੁਮ	ਧੁਨੁ	ਸਂ
੩.	•	•	•	•	ਨੁਸਂ	ਗੁਂਮਂ	ਗੁਂਸਂ,	ਨੁਸਂ	ਗੁਂਸਂ	ਨੁਧੁ,	ਮਧੁ	ਨੁਸਂ
	ਨੁਧੁ	ਮਗੁ,	ਮਧੁ	ਨੁਧੁ	ਮਗੁ	ਸਗੁ	ਮਧੁ	ਮਗੁ	ਸਨੁ	ਸਗੁ	ਮਧੁ	ਨੁਸਂ
੪.	ਸਂ	ਧੁਨੁ	ਸਂ,ਧੁ	ਨੁਸਂ	ਧੁਨੁ,	ਗੁਂਗੁਂ	ਸਂ,ਗੁਂ	ਗੁਂਸਂ	ਨੁਸਂ,	ਨੁਨੁ	ਧੁ,ਨੁ	ਨੁਧੁ
	ਮਧੁ,	ਮਮ.	ਗੁ,ਮ	ਮਗੁ	ਸਗੁ,	ਸਨੁ	ਗੁਸ	ਮਗੁ	ਧੁਮ	ਨੁਧੁ	ਸਂਨੁ	ਗੁਂਸਂ
੫.	•	•	•	•	ਗੁਮ	ਧੁਨੁ	ਸਂ,ਧੁ	ਨੁਸਂ	ਧੁਨੁ	ਸਂਗੁਂ	ਮਂਗੁਂ	ਸਂਸਂ
	ਨੁਸਂ	ਗੁਂਗੁਂ	ਸਂਨੁ	ਧੁਨੁ	ਸਂਸਂ	ਨੁਧੁ,	ਮਧੁ	ਨੁਨੁ	ਧੁਮ,	ਗੁਮ	ਧੁਧੁ	ਮਗੁ,
	ਨੁਸ	ਗੁਮ	ਧੁਨੁ	ਸਂ	ਨੁਸ	ਗੁਮ	ਧੁਨੁ	ਸਂ,	ਨੁਸ	ਗੁਮ	ਧੁਨੁ	ਸਂ
੬.	ਨੁਸਂ	ਮਂਮਂ	ਗੁਂਗੁਂ	ਮਂਗੁਂ	ਨੁਨੁ	ਸਂਨੁ	ਧੁਧੁ	ਨੁਧੁ,	ਮਮ	ਧੁਮ	ਗੁਗੁ	ਮਗੁ,
	ਸਮ	ਗੁਗੁ	ਮਨੁ	ਧੁਧੁ	ਧੁਸਂ	ਨੁਨੁ	ਨੁਗੁਂ	ਸਂਸਂ	ਸਂਮਂ	ਗੁਂਗੁਂ	ਸਂਸਂ	ਨੁਨੁ
	ਧੁਧੁ	ਮਮ	ਗੁਗੁ	ਸਸ	ਗੁਮ	ਧੁਨੁ	ਸਂ,	ਗੁਮ	ਧੁਨੁ	ਸਂ,	ਗੁਮ	ਧੁਨੁ
੭.	ਗੁਮ	ਧੁਨੁ	ਸਂਗੁਂ	ਗੁਂਸਂ;	ਨੁਸਂ	ਸਂਨੁ,	ਧੁਨੁ	ਨੁਧੁ,	ਮਧੁ	ਧੁਮ,	ਗੁਮ	ਮਗੁ,
	ਸਗੁ	ਗੁਸ,	ਗੁਮ	ਮਧੁ	ਧੁਨੁ	ਨੁਸਂ	ਸਂਗੁਂ	ਗੁਂਮਂ	ਮਂਗੁਂ	ਗੁਂਸਂ	ਸਂਨੁ	ਨੁਧੁ
	ਧੁਮ	ਮਗੁ	ਗੁਸ	ਗੁਮ	ਧੁਨੁ	ਸਂ,	ਗੁਮ	ਧੁਨੁ	ਸਂ,	ਗੁਮ	ਧੁਨੁ	ਸਂ
੮.	ਸਂਨੁ	ਧੁਨੁ	ਧੁਮ	ਗੁਮ	ਗੁਸ	ਨੁਸ,	ਮਗੁ	ਮਗੁ	ਧੁਮ	ਧੁਮ	ਨੁਧੁ	ਨੁਧੁ
	ਸਂਨੁ	ਸਂਨੁ	ਧੁਨੁ	ਧੁਮ,	ਧੁਨੁ	ਨੁ,ਧੁ	ਨੁਨੁ	ਧੁਨੁ	ਮਧੁ	ਨੁਸਂ	ਧੁਨੁ	ਸਂ,ਧੁ
	ਨੁਸਂ	ਧੁਨੁ	ਮਧੁ	ਨੁਸਂ,	ਗੁਮ	ਧੁ,ਗੁ	ਮਧੁ	ਗੁਮ	ਧੁਨੁ	ਸਂਨ	ਧੁਨੁ	ਧੁਮ
	ਗੁਸ,	ਗੁਮ	ਧੁਨੁ	ਸਂ	ਸ	ਗੁਮ	ਧੁਨੁ	ਸਂ	ਸ	ਗੁਮ	ਧੁਨੁ	ਸਂ

੧. ਰਾਜਾ ਮਾਲਕੌਂਸ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ਼ ਲਯ)

ਰੋਗਨ ਤੇ ਅਰ ਸੋਗਨ ਤੇ ਜਲ ਜੋਗਨ ਤੇ ਬਹੁ ਭਾਂਤ ਬਚਾਵੈ ॥
ਸੱਤ੍ਰ ਅਨੇਕ ਚਲਾਵਤ ਘਾਵ ਤਊ ਤਨ ਏਕ ਨ ਲਾਗਨ ਪਾਵੈ ॥
ਰਾਖਤ ਹੈ ਅਪਨੋ ਕਰ ਦੈ ਕਰ ਪਾਪ ਸੰਬੂਹ ਨ ਭੇਟਨ ਪਾਵੈ ॥
ਔਰ ਕੀ ਬਾਤ ਕਹਾ ਕਹ ਤੋ ਸੋ, ਸੁ ਪੇਟ ਹੀ ਕੇ ਪਟ ਬੀਚ ਬਚਾਵੈ ॥੬॥੨੪੯॥

(ਸਵੈਯੇ, ਅਕਾਲ ਉਸਤਤ ਪਾ: ੧੦)

ਅਸਥਾਈ

×				੨				੦				੩			
											ਸੰ	—	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ
											ਰੇ	ऽ	ਗ	ऽ	ਨ
ਮ	—	—	ਗੁ	ਸ	ਗੁ	ਮ	ਗੁ	ਸ	—	—	ਨੁ.	ਸ	ਧੁ.	ਧੁ.	ਨੁ.
ਤੇ	ऽ	ऽ	ਅ	ਰਿ	ਸੋ	ਗ	ਨ	ਤੇ	ऽ	ऽ;	ਜੋ	ਲ	ਜੰ	ਗ	ਨ
ਸ	ਮ	—	ਗੁ	ਮ	ਧੁਨੁ	ਸੰ	ਸੰ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁਮ	ਸੰ	—			
ਤੇ	ऽ	ऽ	ਬ	ਹੁ	ਭਾਂऽ	ਤ	ਬ	ਚਾ	ऽ	ਵੇਂऽ,	ਰੇ	—ਗਨ ਤੇ...			

ਅੰਤਰਾ

											ਮ		ਨੁ		
											ਗੁ	ਮ	ਧੁ	—	ਨੁ
											ਸ	ऽ	ਤ੍ਰੁ	ऽ	ਅ
													ਨੁ		
ਸੰ	—	ਸੰ	ਧੁ	ਨੁ	ਸੰ	ਮੰ	ਗੁੰ	ਸੰ	—	ਮੰ	ਗੁ	ਸੰ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ
ਨੇ	ऽ	ਕ	ਚ	ਲਾ	ਵ	ऽ	ਤ	ਘਾ	ऽ	ਵ,	ਤ	ਉ	ਤ	ऽ	ਨ
ਮ	—	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਧੁਨੁ	ਸੰਗੁੰ	ਸੰਨੁ	ਧੁਨੁ	ਧੁਮ	ਗੁਮ	ਸੰ	—	ਨੁਧੁ	ਨੁ	ਧੁ
ਏ	ऽ	ਕ	ਨਾ	ऽ	ਲਾऽ	ਗऽ	ਨऽ	ਪਾऽ	ऽऽ	ਵੈਂ,	ਰੇ	ऽ	ਗऽ	ऽ	ਨ

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੨. ਰਾਗ ਮਾਲਕੌਂਸ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਖੰਡਾ ਪ੍ਰਿਥਮੈ ਸਾਜਿ ਕੈ ਜਿਨ ਸਭ ਸੈਸਾਰੁ ਉਪਾਇਆ ॥
ਬ੍ਰਹਮਾ ਬਿਸਨੁ ਮਹੇਸ ਸਾਜਿ ਕੁਦਰਤੀ ਦਾ ਖੇਲੁ ਰਚਾਇ ਬਣਾਇਆ ॥
ਸਿੰਧ ਪਰਬਤ ਮੇਦਨੀ ਬਿਨੁ ਥੰਮ੍ਹਾ ਗਗਨਿ ਰਹਾਇਆ ॥
ਸਿਰਜੇ ਦਾਨੋ ਦੇਵਤੇ ਤਿਨ ਅੰਦਰਿ ਬਾਦੁ ਰਚਾਇਆ ॥
ਤੈਹੀ ਦੁਰਗਾ ਸਾਜਿ ਕੈ ਦੈਤਾ ਦਾ ਨਾਸੁ ਕਰਾਇਆ ॥
ਤੈਥੋਂ ਹੀ ਬਲੁ ਰਾਮ ਲੈ ਨਾਲ ਬਾਣਾ ਦਹਸਿਰੁ ਘਾਇਆ ॥
ਤੈਥੋਂ ਹੀ ਬਲੁ ਕ੍ਰਿਸਨ ਲੈ ਕੰਸੁ ਕੇਸੀ ਪਕੜਿ ਗਿਰਾਇਆ ॥
ਬਡੇ ਬਡੇ ਮੁਨਿ ਦੇਵਤੇ ਕਈ ਜੁਗ ਤਿਨੀ ਤਨੁ ਤਾਇਆ ॥
ਕਿਨੀ ਤੇਰਾ ਅੰਤੁ ਨ ਪਾਇਆ ॥ ੨ ॥

(ਚੰਡੀ ਦੀ ਵਾਰ, ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ੧੦)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
	ਨੁ									ਨੁ					
—	ਸਂ	ਸਂ	ਗੁਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਧੁ	ਨੁ	ਸਂ	—	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਮ	ਗੁ	ਮ
ऽ	ਕਿ	ਨ	ਹੀ	ਤੇ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ਅੰ	ऽ	ਤ	ਨ	ਪਾ	ऽ	ਇਆ	ऽ
ਗੁ															
ਸ	ਸ	ਸ	ਸ	ਨੁ.	ਸ	ਧੁ.	ਨੁ.	ਸ	—	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	—	ਮ	—
ऽ;	ਕਿ	ਨ	ਹੀ	ਤੇ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ਅੰ	ऽ	ਤ	ਨ	ਪਾ	ऽ	ਇਆ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

	ਮ			ਨੁ									ਸਂ		
—	ਗੁ	—	ਮ	ਧੁ	ਧੁ	ਨੁ	—	ਸਂ	—	—	ਸਂ	ਗੁਂ	ਨੁ	ਸਂ	—
ऽ	ਖੰ	ऽ	ਡਾ	ਪ੍ਰਿ	ਥ	ਮੈ	ऽ	ਸਾ	ऽ	ऽ	ਜ	ਕੈ	ऽ	ऽ	ऽ
ਸਂ	ਨੁ	ਨੁ	ਨੁ	ਨੁ	—	ਨੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਨੁ	ਸਂ	ਨੁ	ਧੁ	—	ਮ	—
ਜਿਨ	ਸ	ਤ	ਸੈ	ਸਾ	ऽ	ਰ	ਉ	ਪਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਇਆ	ऽ	ऽ	ऽ
ਗੁ	ਸ	ਸ	ਸ	ਨੁ.	ਸ	ਧੁ.	ਨੁ.	ਸ	—	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ
ऽ,	ਬ੍ਰ	ਹ	ਮਾ	ਬਿ	ਸ	ਨ	ਮ	ਹੇ	ऽ	ਸ	ਸਾ	ऽ	ਜ	*	ਕੁ
ਮ				ਨੁ											
ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਮ	ਧੁ	—	ਨੁ	ਨੁ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਗੁਂ	ਸਂਨੁ	ਧੁਨੁ	ਧੁਮ	ਗੁਮ
ਦ	ਰ	ਤੀ	ਦਾ	ਖੇ	ऽ	ਲ	ਰ	ਚਾ	ऽ	ਇ	ਬ	ਣਾऽ	ऽऽ	ਇਆ	ऽऽ
ਗੁਸ															
ऽ ऽ,	ਕਿਨ ਹੀ...														

—ਪਉੜੀ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੩. ਰਾਗ ਮਾਲਕੌਂਸ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਪੰਡੀਆ ਕਵਨ ਕੁਮਤਿ ਤੁਮ ਲਾਗੇ ॥
ਬੂਡਹੁਗੇ ਪਰਵਾਰ ਸਕਲ ਸਿਉ ਰਾਮੁ ਨ ਜਪਹੁ ਅਭਾਗੇ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਬੇਦ ਪੁਰਾਨ ਪੜੇ ਕਾ ਕਿਆ ਗੁਨੁ ਖਰ ਚੰਦਨ ਜਸ ਭਾਰਾ ॥
ਰਾਮ ਨਾਮ ਕੀ ਗਤਿ ਨਹੀ ਜਾਨੀ ਕੈਸੇ ਉਤਰਸਿ ਪਾਰਾ ॥ ੧ ॥
ਜੀਅ ਬਧਹੁ ਸੁ ਧਰਮੁ ਕਰਿ ਥਾਪਹੁ ਅਧਰਮੁ ਕਹਹੁ ਕਤ ਭਾਈ ॥
ਆਪਸ ਕਉ ਮੁਨਿਵਰ ਕਰਿ ਥਾਪਹੁ ਕਾ ਕਉ ਕਹਹੁ ਕਸਾਈ ॥ ੨ ॥
ਮਨ ਕੇ ਅੰਧੇ ਆਪਿ ਨ ਬੂਝਹੁ ਕਾਹਿ ਬੁਝਾਵਹੁ ਭਾਈ ॥
ਮਾਇਆ ਕਾਰਨ ਬਿਦਿਆ ਬੇਚਹੁ ਜਨਮੁ ਅਬਿਰਥਾ ਜਾਈ ॥ ੩ ॥
ਨਾਰਦ ਬਚਨ ਬਿਆਸੁ ਕਹਤ ਹੈ ਸੁਕ ਕਉ ਪੂਛਹੁ ਜਾਈ ॥
ਕਹਿ ਕਬੀਰ ਰਾਮੈ ਰਮਿ ਛੂਟਹੁ ਨਾਹਿ ਤ ਬੂਡੇ ਭਾਈ ॥ ੪ ॥

(ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ, ਕਬੀਰ ਜੀਉ, ਪੰਨਾ ੧੧੦੨)

ਅਸਥਾਈ

×				੨				੦				੩			
						ਨ̲						ਗ̲			
						ਸਂ	ਸਂ	ਨ̲ਧ̲	ਨ̲ਧ̲	ਮ	ਮ	ਸ	ਸ	ਨ̣̲ਧ̣̲	ਨ̣̲
						ਪੰਡੀ	ਆ	ਕऽ	ਵऽ	ਨ	ਕੁ	ਮ	ਤ	ਤੁऽ	ਮ
ਸ	—	ਮ	—	ਧ̲ਮ	ਗ̲	—	—	ਮ	—	ਗ̲	—	ਮ	—	ਨ̲ਧ̲	ਨ̲
ਲਾ	ऽ	ਗੇ	ऽ	ऽऽ	ऽ;	ऽ	ऽ	ਬੂ	ऽ	ਡਹੁ	ऽ	ਗੇ	ऽ	ਪऽ	ਰ
ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਗ̲ਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ̲	ਧ̲	ਮ
ਵਾ	ऽ	ਰ	ਸ	ਕ	ਲ	ਸਿਉ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ਮ	ਨ	ਜ	ਪਹੁ	ऽ	ਅ
ਗ̲ਮ	ਧ̲ਨ̲	ਸਂਨ̲	ਧ̲ਮ	ਗ̲ਮ	ਗ̲ਸ										
ਭਾऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਗੇऽ	ऽऽ										

ਅੰਤਰਾ

								ਮ	ਗ̲	ਗ̲	ਗ̲	ਮ	—	ਨ̲ਧ̲	ਨ̲
								ਬੇ	ऽ	ਦ	ਪੁ	ਰਾ	ऽ	ਨऽ	ਪ
ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਨ̲	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨ̲	ਨ̲	ਨ̲	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ
ੜੇ	ऽ	ਕਾ	ऽ	ਕਿਆ	ऽ	ਗੁ	ਨ	ਖ	ਰ	ਚੰ	ऽ	ਦ	ਨ	ਜ	ਸ
ਗ̲ਂ	ਗ̲ਂਸਂ	ਨ̲ਸਂ	—	ਨ̲ਸਂ	ਗ̲ਂਸਂ	ਨ̲ਧ̲	—	ਨ̲	—	ਸਂ	ਸਂ	ਗ̲ਂ	ਮਂ	ਗ̲ਂ	ਸਂ
ਭਾ	ऽऽ	ऽऽ	ऽ	ਰਾऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽ;	ਰਾ	ऽ	ਮ	ਨਾ	ऽ	ਮ	ਕੀ	ऽ

ਸਂ ਨੁ ਗਂ ਸਂ | ਧੁ ਨੁ ਧੁ ਮ | ਗੁ — ਗੁ ਮ | ਧੁ ਨੁ ਸਂ ਸਂ

ਗ ਤ ਨ ਹੀ | ਜਾ ऽ ਨੀ ऽ | ਕੈ ऽ ਸੇ ऽ | ਉ ਤ ਰ ਸ

ਨੁ

ਸਂਗੁ ਸਂਨੁ ਧੁਨੁ ਧੁਮ | ਗੁਮ ਗੁਸ ਸਂ ਸਂ...

ਪਾऽ ऽऽ ऽऽ ऽऽ | ਰਾऽ ऽऽ, ਪਂ ਡੀਆ...

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੪. ਰਾਗ ਮਾਲਕੌਂਸ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਯ ਲਯ)

ਮਾਈ ਮੈ ਮਨ ਕੋ ਮਾਨੁ ਨ ਤਿਆਗਿਓ ॥
ਮਾਇਆ ਕੇ ਮਦਿ ਜਨਮੁ ਸਿਰਾਇਓ ਰਾਮ ਭਜਨ ਨਹੀ ਲਾਗਿਓ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਜਮ ਕੋ ਡੰਡ ਪਰਿਓ ਸਿਰ ਊਪਰਿ ਤਬ ਸੋਵਤ ਤੇ ਜਾਗਿਓ ॥
ਕਹਾ ਹੋਤ ਅਬ ਕੈ ਪਛੁਤਾਏ ਛੂਟਨ ਨਾਹਿ ਨ ਭਾਗਿਓ ॥ ੧ ॥
ਇਹ ਚਿੰਤਾ ਉਪਜੀ ਘਟ ਮੈ ਜਬ ਗੁਰ ਚਰਨਨ ਅਨੁਰਾਗਿਓ ॥
ਸਫਲੁ ਜਨਮੁ ਨਾਨਕ ਤਬ ਹੂਆ ਜੋ ਪ੍ਰਭ ਜਸ ਮੈ ਪਾਗਿਓ ॥੨॥

(ਮਾਰੂ ਮ: ੯, ਪੰਨਾ ੧੦੦੮)

ਅਸਥਾਈ

× | ੨ | ੦ | ੩

ਗੁ | ਨੁ

ਮ | ਗੁ ਸ ਧੁ ਨੁ

ਮਾ | ਈ ऽ ਮੈ ऽ

ਮ

ਸ ਸ ਮ — | ਗੁ — ਮ ਮ | ਗੁ ਸ ਸ — | ਗੁ — ਮ —

ਮ ਨ ਕੋ ऽ | ਮਾ ऽ ਨ ਨ | ਤਿਆ ऽ ਗਿਓ; ऽ | ਮਾ ऽ ਇਆ ऽ

ਨੁ | ਨੁ

ਧੁ — ਨੁ ਧੁ | ਸਂ ਸਂ ਸਂ ਸਂ | ਨੁ — ਸਂ — | ਗੁਂ ਸਂ ਸਂ ਗੁਂ

ਕੇ ऽ ਮ ਦ | ਜ ਨ ਮ ਸਿ | ਰਾ ऽ ਇਓ ऽ | ਰਾ ऽ ਮ ਭ

ਗੁ

ਸਂ ਨੁ ਧੁ ਮ | ਧੁ ਨੁ ਸਂ ਨੁ | ਧੁਨੁ ਧੁਮ ਗੁਸ ਮ | ਗੁ...

ਜ ਨ ਨ ਹੀ | ਲਾ ऽ ऽ ऽ | ਗਿਓ ऽऽ ऽऽ, ਮਾ | ਈ...

ਅੰਤਰਾ

												ਮ		ਨ॒	
												ਗ॒	ਮ	ਧ॒	ਨ॒
												ਜ	ਮ	ਕੋ	ऽ
								ਨ॒	ਨ॒						
ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਧ॒	ਧ॒	ਨ॒	ਨ॒	ਸਂ	ਸਂ	ਮਂ	—
ਡੰ	ऽ	ਡ	ਪ	ਰਿਓ	ऽ	ਸਿ	ਰ	ਊ	ऽ	ਪ	ਰ,	ਤ	ਬ	ਸੋਂ	ऽ
ਗ॒ਂ	ਗ॒ਂ	ਸਂ	—	ਧ॒	ਨ॒	ਸਂ	ਨ॒	ਧ॒ਨ॒	ਧ॒ਮ	ਗ॒ਸ					
ਵ	ਤ	ਤੈ	ऽ	ਜਾਂ	ऽ	ऽ	ऽ	ਗਿਓ	ऽऽ	ऽऽ,	ਮਾ	ਈ...			

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

ਨੋਟ :—ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਕਈ ਸ਼ਬਦ ਪੁਰਾਤਨ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ 'ਟਿਯੂਨਾਂ' ਤੇ ਲਾਏ ਹਨ ।

੫. ਰਾਗ ਮਾਲਕੌਂਸ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਰੰਗਾ ਰੰਗ ਰੰਗਨ ਕੇ ਰੰਗਾ ॥ ਕੀਟ ਹਸਤ ਪੂਰਨ ਸਭ ਸੰਗਾ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਬਰਤ ਨੇਮ ਤੀਰਥ ਸਹਿਤ ਗੰਗਾ ॥ ਜਲੁ ਹੇਵਤ ਭੂਖ ਅਰੁ ਨੰਗਾ ॥
ਪੂਜਾਚਾਰ ਕਰਤ ਮੇਲੰਗਾ ॥ ਚਕ੍ਰ ਕਰਮ ਤਿਲਕ ਖਾਟੰਗਾ ॥
ਦਰਸਨ ਭੇਟੇ ਬਿਨੁ ਸਤਸੰਗਾ ॥੧॥
ਹਠਿ ਨਿਗ੍ਰਹਿ ਅਤਿ ਰਹਤ ਬਿਟੰਗਾ ॥ ਹਉ ਰੋਗੁ ਬਿਆਪੈ ਚੁਕੈ ਨ ਭੰਗਾ ॥
ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਅਤਿ ਤ੍ਰਿਸਨ ਜਰੰਗਾ ॥ ਸੋ ਮੁਕਤੁ ਨਾਨਕ ਜਿਸੁ ਸਤਿਗੁਰੁ ਚੰਗਾ ॥੨॥

(ਰਾਗੁ ਕਾਨੜਾ, ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੩੦੫)

ਅਸਥਾਈ

×				੨				੦				੩			
						ਨ॒̣								ਨ॒̣	
						ਸ	ਸ	ਸਂ	ਨ॒	ਧ॒	ਮ	ਗ॒	ਸ	ਧ॒̣	ਨ॒̣
						ਰੰ	ਗਾ	ਰੰ	ऽ	ਗ	ਰੰ	ਗ	ਨ	ਕੇ	ऽ
ਗ॒														ਨ॒̣	
ਸ	—	ਮ	—	ਗ॒	ਸ	ਗ॒ਮ	ਧ॒ਨ॒ਸਂ	ਸਂ	ਨ॒	ਧ॒	ਮ	ਗ॒	ਸ	ਧ॒̣	ਨ॒̣
ਰੰ	ऽ	ਗਾ	ऽ	ऽ	ऽ,	ਰੰऽ	ਗਾऽऽ	ਰੰ	ऽ	ਗ	ਰੰ	ਗ	ਨ	ਕੇ	ऽ
ਗ॒										ਨ॒					
ਸ	—	ਮ	—	ਗ॒	—	ਸ	—	ਗ॒	ਮ	ਧ॒	ਨ॒̣	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—
ਰੰ	ऽ	ਗਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਕੌ	ऽ	ਟ	ਹ	ऽਸ	ਤ	ਪੂ	ऽ
ਧ॒	ਨ॒	ਸਂ	ਗ॒ਂ	ਸਂ	ਨ॒	ਗ॒ਮ	ਧ॒ਨ॒ਸਂ								
ਰ	ਨ	ਸ	ਭ	ਸੰ	ਗਾ,	ਰੰऽ	ਗਾऽऽ								

ਅੰਤਰਾ

								ਮ		ਨੁ					
								ਗੁ	ਮ	ਧੁ	ਨੁ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—
								ਬ	ਰ	ਤ	ਨੇ	S	ਮ	ਤੀ	S
								ਨੁ							
ਸਂ	ਸਂ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	—	ਮ	—	ਧੁ	ਨੁ	ਸਂ	ਮਂ	ਗੁਂ	ਗੁਂ	ਸਂ	ਸਂ
ਰ	ਥ	ਸਹਿ	ਤ	ਗੀ	S	ਗਾ	S	ਜ	ਲ	ਹੇ	S	ਵ	ਤ	S	ਭੂ
ਧੁ	ਨੁ	ਸਂ	ਨੁ	ਧੁ	ਮ	ਗੁਮ	ਧੁਨੁਸਂ	ਸਂ							
S	ਖ	ਅ	ਰ	ਨੰ	ਗਾ,	ਰੰS	ਗਾSS	ਰੰ...							

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਸੁੰਦਰ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਹੈ।

[illegible]

੬. ਰਾਗ ਮਾਲਕੌਂਸ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਲਗ-ਭਗ ਦਰੁੱਤ ਲਯ)

ਰਾਜਨ ਕਉਨੁ ਤੁਮਾਰੈ ਆਵੈ ॥
ਐਸੋ ਭਾਉ ਬਿਦਰ ਕੋ ਦੇਖਿਓ ਓਹੁ ਗਰੀਬੁ ਮੋਹਿ ਭਾਵੈ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਹਸਤੀ ਦੇਖਿ ਭਰਮ ਤੇ ਭੂਲਾ ਸ੍ਰੀ ਭਗਵਾਨੁ ਨ ਜਾਨਿਆ ॥
ਤੁਮਰੋ ਦੂਧੁ ਬਿਦਰ ਕੋ ਪਾਨੋ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਕਰਿ ਮੈ ਮਾਨਿਆ ॥੧॥
ਖੀਰ ਸਮਾਨਿ ਸਾਗੁ ਮੈ ਪਾਇਆ ਗੁਨ ਗਾਵਤ ਰੈਨਿ ਬਿਹਾਨੀ ॥
ਕਬੀਰ ਕੋ ਠਾਕੁਰ ਅਨਦ ਬਿਨੋਦੀ ਜਾਤਿ ਨ ਕਾਹੂ ਕੀ ਮਾਨੀ ॥੨॥
(ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ, ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀ, ਪੰਨਾ ੧੧੦੫)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
	ਨੁ									ਨੁ					
—	ਸਂ	ਸਂ	ਗੁਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਧੁ	ਨੁ	ਸਂ	—	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਮ	ਗੁ	ਮ
S	ਕਉ	ਨ	ਤੁ	ਮਾ	S	ਰੈ	S	ਆ	S	ਵੈ	S	ਰਾ	S	ਜ	ਨ
ਗੁ						ਨੁ									
ਸ	ਸ	—	ਸ	ਨੁ	ਸ	ਧੁਂ	ਨੁ	ਸ	ਸ	ਮ	—	ਮ	—	ਮ	—
S;	ਐ	S	ਸੋ	ਭਾ	S	ਉ	ਬਿ	ਦ	ਰ	ਕੋ	S	ਦੇ	S	ਖਿਓ	S
				ਨੁ											
—	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਧੁ	ਧੁ	ਨੁ	ਨੁ	ਸਂ	—	—	ਨੁ	ਧੁਨੁ	ਧੁਮ	ਗੁਮ	ਗੁਸ
S	ਓ	ਹੁ	ਗ	ਰੀ	ਬ	ਮੋ	ਹਿ	ਭਾ	S	S	S	ਵੈS	SS	SS	SS

ਅੰਤਰਾ

	ਮ			ਨੁ											
	ਗੁ	ਮ	ਮ	ਧੁ	—	ਨੁ	ਨੁ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਨੁ	—	ਸਂ	—
	ਹ	ऽਸ	ਤੀ	ਦੇ	ऽ	ਖ	ਭ	ਰ	ਮ	ਤੇ	ऽ	ਭੂ	ऽ	ਲਾ	ऽ
—	ਗੁਂ	ਗੁਂ	ਮਂ	ਗੁਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਧੁ	ਨੁ	ਸਂ	ਨੁ	ਧੁ	—	ਮ	—
ऽ	ਸ੍ਰੀ	ਭ	ਗ	ਵਾ	ऽ	ਨ	ਨ	ਜਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਨਿਆ	ऽ	ऽ	ऽ
	ਗੁ					ਨੁ		ਗੁ							
—	ਸ	ਸ	ਸ	ਨੁ̣	ਸ	ਧੁ̣	ਨੁ̣	ਸ	ਸ	ਮ	—	ਮ	—	ਮ	—
ऽ	ਤੁ	ਮ	ਰੋ	ਦੂ	ऽ	ਧ	ਖਿ	ਦ	ਰ	ਕੋ	ऽ	ਪਾ	ऽ	ਨੋਂ	ऽ
	ਮ			ਨੁ											
—	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਧੁ	ਧੁ	ਨੁ	—	ਸਂ	—	—	ਨੁ	ਧੁਨੁ	ਧੁ[illegible]	ਗੁਮ	ਗੁਸ
ऽ	ਅੰ	ਮ੍ਰਿ	ਤ	ਕ	ਰ	ਮੇ	ऽ	ਮਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਨਿਆ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ
	ਨੁ														
—	ਸਂ	ਸਂ	ਗੁਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਧੁ	ਨੁ								
ऽ	ਕਉ	ਨ	ਤੁ	ਮਾ	ऽ	ਰੇ	ऽ...								

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੭. ਰਾਗ ਮਾਲਕੌਂਸ, ਝਪਤਾਲ (ਲਗ-ਭਗ ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਚੱਤ੍ਰ ਚੱਕ੍ਰ ਵਰਤੀ ਚੱਤ੍ਰ ਚੱਕ੍ਰ ਭੁਗਤੇ ॥
ਸੁਯੰਭਵ ਸੁਭੰ ਸਰਬਦਾ ਸਰਬ ਜੁਗਤੇ ॥
ਦੁਕਾਲੰ ਪ੍ਰਣਾਸੀ ਦਿਆਲੰ ਸਰੂਪੇ ॥
ਸਦਾ ਅੰਗ ਸੰਗੇ ਅਭੰਗੰ ਬਿਭੂਤੇ ॥੧੯੯॥

(ਜਾਪੁ ਸਾਹਿਬ, ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕ ਪਾ: ੧੦)

ਅਸਥਾਈ

×		੨			੦		੩		
ਗੁ			ਨੁ		ਗੁ				
ਸ	ਸ	ਸ	ਧੁ̣	ਨੁ̣	ਸ	ਗੁ	ਮ	—	—
ਚੱ	ਤ੍ਰ	ਚੱ	ऽ	ਕ੍ਰ	ਵ	ਰ	ਤੀ	ऽ	ऽ
ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	—	ਨੁ	ਨੁਧੁ	ਸਂਨੁ	ਧੁ	ਮ	—
ਚੱ	ਤ੍ਰ	ਚੱ	ऽ	ਕ੍ਰ	ਭऽ	ਗऽ	ਤੇ	ऽ	ऽ

ਮ		ਨੁ							
ਗੁ	ਮ	ਧੁ	ਧੁ	ਨੁ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ
ਸੁਘੰ	S	ਡ	ਵ	ਸੁ	ਭੈਂ	S	ਸ	ਰ	ਬ
ਗੁਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਨੁਧੁ	ਸਂਨੁ	ਧੁ	ਮ	—
ਦਾ	S	ਸ	ਰ	ਬ	ਜੁS	ਗS	ਤੇ	S	S

ਅੰਤਰਾ

									ਮਮ
									Sਦੂ
ਮ									
ਗੁ	—	ਮ	ਧੁ	ਨੁ	ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਸਂ
ਕਾ	S	ਲੰ	S	ਪ੍ਰੂ	ਣਾ	S	ਸੀ	S	Sਦਿ
ਗੁਂ	—	ਸਂ	—	ਨੁਨੁ	ਨੁਧੁ	ਸਂਨੁ	ਧੁ	ਮ	—
ਆ	S	ਲੰ	S	Sਸ	ਰੂS	SS	ਪੇ	S	S
ਮਂ	ਮਂ	ਗੁਂ	—	ਸਂ	ਨੁਧੁ	ਸਂਨੁ	ਧੁ	ਮ	—
ਸ	ਦਾ	ਅੰ	S	ਗ	ਸੰS	SS	ਗੇ	S	S
ਗੁਮ	ਧੁਨੁ	ਸਂਸਂ	ਧੁਨੁ	ਸਂਸਂ	ਧੁਨੁ	ਸਂਸਂ	ਧੁਨੁ	ਧੁਮ	ਗੁਮ
ਸਦਾ	ਅੰਗ	ਸੰਗੇ,	ਅੰਗ	ਸੰਗੇ,	ਅੰਗ	ਸੰਗੇ	ਅਭੰ	ਗੀਬਿ	ਭੂਤੇ,

ਨੋਟ :—ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਨੂੰ ਠਾਅ, ਦੂਗੁਨ, ਤਿਗੁਨ, ਚੌਗੁਨ ਆਦਿ ਲਯ ਵਿਚ ਗਾਉਣ ਨਾਲ ਬੜਾ ਰਸ ਤੇ ਅਨੰਦ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

੮. ਰਾਗ ਮਾਲਕੌਂਸ, ਇਕਤਾਲਾ (ਦਰੁੱਤ ਲਯ ਵਿਚ)

ਸਲੋਕ ਕਬੀਰ ॥ ਗਗਨ ਦਮਾਮਾ ਬਾਜਿਓ ਪਰਿਓ ਨੀਸਾਨੈ ਘਾਉ ॥
ਖੇਤ ਜੁ ਮਾਂਡਿਓ ਸੂਰਮਾ ਅਬ ਜੂਝਨ ਕੋ ਦਾਉ ॥੧॥
ਸੂਰਾ ਸੋ ਪਹਿਚਾਨੀਐ ਜੋ ਲਰੈ ਦੀਨ ਕੇ ਹੇਤ ॥
ਪੁਰਜਾ ਪੁਰਜਾ ਕਟਿ ਮਰੈ ਕਬਹੂ ਨ ਛਾਡੈ ਖੇਤੁ ॥੨॥
(ਰਾਗੁ ਮਾਰੂ, ਕਬੀਰ ਜੀਉ, ਪੰਨਾ ੧੧੦੫)

ਅਸਥਾਈ

X		੦		੨		੦		੩		੪	
ਮ				ਨ							
ਗ॒	ਮ	ਗ॒	ਸ	ਧ॒ਂ	ਨ॒	ਸ	ਸ	ਮ	—	ਗ॒	—
ਗ	ਗ	ਨ	ਦ	ਮਾ	ਮਾ	ਬਾ	ਜਿ	ੳ	ऽ	ऽ	ऽ
ਗ॒	ਗ॒	ਮ	ਧ॒	ਨ॒	—	ਧ॒	ਨ॒	ਧ॒	ਮ	—	ਮ
ਪ	ਰਿ	ੳ	ਨੀ	ਸਾ	ऽ	ਨੈ	ऽ	ऽ	ਘਾ	ऽ	ੳ
			ਨ								
ਗ॒	ਗ॒	ਮ	ਧ॒	—	ਨ॒	ਸਂ	—	ਨ॒	ਸਂ	—	—
ਖੇ	ਤ	ਜੁ	ਮਾਂ	ऽ	ਡਿਓ	ਸੂ	ऽ	ਰ	ਮਾ	ऽ	ऽ
ਗ॒ਂ	ਸਂ	ਨ॒	ਧ॒	ਮਧ॒	ਨ॒	ਧ॒	ਨ॒	ਧ॒	ਮ	—	ਮ
ਅ	ਖ	ਜੂ	ऽ	ਝऽ	ਨ	ਕੈ	ऽ	ऽ	ਦਾ	ऽ	ਉ

ਅੰਤਰਾ

		ਮ									
ਮ	—	ਗ॒	—	ਮ	ਧ॒	ਨ॒	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—
ਸੂ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ਸੋ	ऽ	ਪਹਿ	ऽ	ਚਾ	ਨੋ	ਐ	ऽ
ਸਂ	—	ਗ॒ਂ	ਗ॒ਂ	ਸਂ	—	ਗ॒ਂ	ਸਂ	ਨ॒ਧ॒	ਨ॒	ਧ॒	ਨ॒
ਜੁ	ऽ	ਲ	ਰੈ	ऽ	ऽ	ਦੀ	ਨ	ਕੋऽ	ऽ	ਹੋ	ਤ
ਧ॒	ਧ॒	ਨ॒	ਸਂ	ਮਂ	ਮਂ	ਗ॒ਂ	ਮਂ	ਗ॒ਂ	ਸਂ	—	—
ਪੂ	ਰ	ਜਾ	ਪੁ	ਰ	ਜਾ	ਕ	ਟ	ਮ	ਰੈ	ऽ	ऽ
ਗ॒ਂ	ਗ॒ਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ॒	ਧ॒	ਮਧ॒	ਨ॒	ਧ॒	ਮ	—	ਮ
ਕ	ਥ	ਹੂ	ਨ	ਛਾ	ऽ	ਡੋऽ	ऽ	ऽ	ਖੇ	ऽ	ਤ

ਨੋਟ:- ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 'ਗਾਜਨ ਕਹੇ ਤੁਮਾਰੇ ਆਵੇਂਗੇ' ਸ਼ਬਦ ਗਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਉਚਾਰਣ ਆਮ ਸੰਗੀਤ ਹੈ।

੯. ਰਾਗ ਮਾਲਕੌਂਸ, ਇਕਤਾਲਾ (ਦਰੁੱਤ ਲਯ)

ਖਗ ਖੰਡ ਬਿਹੰਡੰ ਖਲ ਦਲ ਖੰਡੰ ਅਤਿ ਰਣ ਮੰਡੰ ਬਰਬੰਡੰ ॥
ਭੁਜਦੰਡ ਅਖੰਡੰ ਤੇਜ ਪਰਚੰਡੰ ਜੋਤਿ ਅਮੰਡੰ ਭਾਨ ਪ੍ਰਭੰ ॥
ਸੁਖ ਸੰਤਾ ਕਰਣੰ ਦੁਰਮਤਿ ਦਰਣੰ ਕਿਲਬਿਖ ਹਰਣੰ ਅਸਿ ਸਰਣੰ ॥
ਜੈ ਜੈ ਜਗ ਕਾਰਣ ਸ੍ਰਿਸਟਿ ਉਬਾਰਣ ਮਮ ਪ੍ਰਤਿਪਾਰਣ ਜੈ ਤੇਗੰ ॥੨॥

(ਬਚਿਤ੍ਰ ਨਾਟਕ, ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ੧੦)

ਅਸਥਾਈ

×		0		੨		0		੩		੪	
				ਸੰ	ਨ਼	ਸੰ	ਗੁੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਨੁ	ਨੁ
				ਜੈ	ऽ	ਜੈ	ਜ	ਗ	ਕਾ	ਰ	ਣ
ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਮ	ਮ	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਗੁ	ਸ	ਸ	ਸ
ਸ੍ਰਿਸ	ਟਿ	ਉ	ਬਾ	ਰ	ਣ	ਮਮ	ਪ੍ਰ	ਤ	ਪਾ	ਰ	ਣ
ਸ	ਗੁ	ਸ	ਗੁ	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਧੁ	ਮ	ਧੁਨੁ	ਸੰ	ਨੁ
ਜੈ	ऽ	ऽ	ਜੈਂ	ऽ	ऽ	ਜੈ	ऽ	ऽ	ਜੈऽ	ऽ	ਤੇ
ਸੰ	—	—	—								
ਗੰ	ऽ	ऽ	ऽ								

ਅੰਤਰਾ

					ਸੰ	ਮ ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਨੁ ਧੁ	ਧੁ	ਨੁ
					ਖਗ	ਖੰ	ਡ	ਬਿ	ਹੰ	ਡੰ	ऽ
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	—	ਨੁ	ਨੁ	ਨੁ	ਨੁ	ਨੁ	—
ਖਲ	ਦ	ਲ	ਖੰ	ਡੰ	ऽ	ਅਤਿ	ਰ	ਣ	ਮੰ	ਡੰ	ऽ
ਧੁ	ਨੁ	ਸੰਨੁ	ਧੁ	ਮ	ਮ	ਮੰ	ਮੰ	ਮੰ	ਗੁੰ	ਸੰ	—
ਬ	ਰ	ਬੰऽ	ਡੰ	ऽ	ਭੁਜ	ਦੰ	ਡ	ਅ	ਖੰ	ਡੰ	ऽ
ਨੁ ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਮ	ਮ	—	ਗੁ	ਮ	ਗੁ	ਸ	ਸ	—
ਤੇ	ਜ	ਪ੍ਰ	ਚੰ	ਡੰ	ऽ	ਜੋ	ਤ	ਅ	ਮੰ	ਡੰ	ऽ
ਸ	ਗੁ	ਸ	ਗੁ	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਧੁ	ਮ	ਧੁਨੁ	ਸੰ	ਨੁ
ਭਾ	ऽ	ਨ	ਭਾ	ऽ	ਨ	ਭਾ	ऽ	ਨ	ਭਾऽ	ऽਨ	ਪ੍ਰ
ਸੰ	—	—	—	ਐ	ੲ						
ਭੰ	ऽ	ऽ	ऽ;	ਜੈ	ऽ	ਜੈ	ਜ	ਗ			

—ਅੱਗੋਂ ਬਾਕੀ ਦੋਵੇਂ ਤੁਕਾਂ ਭੀ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

(ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਨੂੰ ਭਾ: ਸਾ: ਭਾਈ ਸਮੁੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗਾਉਂਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ)

੧੦. ਰਾਗ ਮਾਲਕੌਂਸ, ਚਾਰਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਤੂ ਚਉ ਸਜਣ ਮੈਡਿਆ ਡੇਈ ਸਿਸੁ ਉਤਾਰਿ ॥
ਨੈਣ ਮਹਿੰਜੇ ਤਰਸਦੇ ਕਦਿ ਪਸੀ ਦੀਦਾਰੁ ॥੧॥

(ਮਾਰੂ ਵਾਰ ਡਖਣੇ, ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੦੯੪)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
				ਨ਼ੁ			ਮ				
ਸ	—	ਸ	ਨ਼ੁਸ	ਧ਼ੁਂ	ਨ਼ੁ	ਸ	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	--	—
ਤੂ	ऽ	ਚਉ	ਸऽ	ਜ	ਣ	ਮੈ	ऽ	ਡਿ	ਆ	ऽ	ऽ
ਮ			ਨੁ				ਨੁ				
ਗੁ	—	ਮ	ਧੁ	ਧੁ	-ਨੁ	ਸਂ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਮ	—
ਡੇ	ऽ	ਈ	ਸਿ	ਸ	ऽਉ	ਤਾ	ऽ	ऽ	ਰ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਮ			ਨੁ								
ਗੁ	ਗੁ	-ਮ	ਧੁ	—	ਨੁ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	—
ਨੈ	ਣ	ऽਮ	ਹਿੰ	ऽ	ਜੇ	ਤ	ਰ	ਸ	ਦੇ	ऽ	ऽ
ਸਂ	ਸਂ	ਗੁਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਨੁਧੁ	ਮ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਮ	—
ਕ	ਦ	ਪ	ਸੀ	ऽ	ਦੀऽ	ਦਾ	ऽ	ऽ	ਰ	ऽ	ऽ

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੧੧. ਰਾਗ ਮਾਲਕੌਂਸ, ਧਮਾਰ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਜਉ ਤਉ ਪ੍ਰੇਮ ਖੇਲਣ ਕਾ ਚਾਉ ॥ ਸਿਰੁ ਧਰਿ ਤਲੀ ਗਲੀ ਮੇਰੀ ਆਉ ॥
ਇਤੁ ਮਾਰਗਿ ਪੈਰੁ ਧਰੀਜੈ ॥ ਸਿਰੁ ਦੀਜੈ ਕਾਣਿ ਨ ਕੀਜੈ ॥੨੦॥

(ਸਲੋਕ ਵਾਰਾਂ ਤੇ ਵਧੀਕ, ਮ: ੧, ਪੰਨਾ ੧੪੧੨)

ਅਸਥਾਈ

੩				×					੨		੦		
									ਨ਼ੁ				
		ਸ	ਮ	ਮ	ਗੁ	ਸ	—	ਨ਼ੁ	ਧ਼ੁਂ	ਨ਼ੁ	ਧ਼ੁ	ਮ਼	—
		ਜਉ	ऽ	ਤਉ	ਪ੍ਰੇ	ਮ	ऽ	ਖੇ	ਲ਼	ਨ	ਕਾ	ऽ	ऽ
											ਨ਼ੁ		
ਗ਼ੁ	ਮ਼	ਧ਼ੁ	—	ਸ	ਸ	—	ਸ	—	ਸ	ਸ	ਧ਼ੁ	—	ਨ਼ੁ
ਚਾ	ऽ	ਉ	ऽ	ਸਿ	ਰ	ऽ	ਧ	ऽ	ਰ	ਤ	ਲ਼ੀ	ऽ	ऽ

ਸ	ਗੁ	—	ਮ	ਨੁ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਮ	—	ਗੁ	ਸ	—	ਨੁ.
ਗ	ਲੀ	ऽ	ऽ	ਮੇ	ऽ	ਰੀ	ਆ	ऽ	ऽ	ਉ	ऽ	ऽ	ऽ
ਧੁ.	ਨੁ.	ਸ	ਮ										
ऽ	ऽ	ਜਉ,	ऽ										

ਅੰਤਰਾ

ਮ		ਨੁ											
ਗੁ	ਮ	ਧੁ	—	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਨੁ
ਇ	ਤ	ਮਾ	ऽ	ऽ	ਰ	ऽ	ਗ	ਪੈ	ਰ	ਧ	ਰੀ	ऽ	ਜੈ
ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਧੁ	—	ਮ	ਮ	ਗੁ	ਸ	ਸ	ਸ
ਸਿ	ऽ	ਰ	ऽ	ਦੀ	ऽ	ਜੈ	ऽ	ऽ	ਕਾ	ऽ	ਣ	ਨ	ਕੀ
ਨੁ.													
ਧੁਂ.	ਨੁ.	ਸ	ਮ	ਮ									
ऽ	ਜੈ	ਜਉ	ऽ	ਤਉ ਪ੍ਰੇਮ...									

੧੨. ਰਾਗ ਮਾਲਕੌਂਸ, ਪੜਤਾਲ, ਸੂਲਫਾਕ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਨਿਰਧਨ ਆਦਰੁ ਕੋਈ ਨ ਦੇਇ ॥
ਲਾਖ ਜਤਨ ਕਰੈ ਓਹੁ ਚਿਤਿ ਨ ਧਰੇਇ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਜਉ ਨਿਰਧਨੁ ਸਰਧਨ ਕੈ ਜਾਇ ॥ ਆਗੇ ਬੈਠਾ ਪੀਠਿ ਫਿਰਾਇ ॥ ੧ ॥
ਜਉ ਸਰਧਨੁ ਨਿਰਧਨ ਕੈ ਜਾਇ ॥ ਦੀਆ ਆਦਰੁ ਲੀਆ ਬੁਲਾਇ ॥ ੨ ॥
ਨਿਰਧਨੁ ਸਰਧਨੁ ਦੋਨਉ ਭਾਈ ॥ ਪ੍ਰਭ ਕੀ ਕਲਾ ਨ ਮੇਟੀ ਜਾਈ ॥ ੩ ॥
ਕਹਿ ਕਬੀਰ ਨਿਰਧਨੁ ਹੈ ਸੋਈ ॥ ਜਾ ਕੇ ਹਿਰਦੈ ਨਾਮੁ ਨ ਹੋਈ ॥ ੪ ॥
(ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ, ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀਉ, ਪੰਨਾ ੧੧੫੯)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੩		੦	
ਮ									
ਗੁ	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਗੁ	—	ਸ	ਸ	—	—
ਨਿ	ਰ	ਧ	ਨ	ਆ	ऽ	ਦ	ਰ	ऽ	ऽ
		ਨੁ							
ਨੁ.	ਸ	ਧੁ.	ਨੁ.	ਸ	—	ਮ	—	—	—
ਕੋ	ऽ	ਈ	ਨ	ਦੇ	ऽ	ਇ	ऽ	ऽ	ऽ

ਗੁ	ਮ	ਧੁ	ਨੁ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ
ਲਾ	ऽ	ਖ	ਜ	ਤ	ਨ	ਕ	ਰੇ	ੳ	ਹੁ
ਨੁ	ਨੁ	ਨੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਮ	—	—
ਚਿ	ਤ	ਨ	ਧ	ਰੇ	ऽ	ਇ	ऽ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਮ		ਨੁ								
ਗੁ	ਮ	ਧੁ	ਨੁ	ਸਂ	ਸਂ	—	—	ਸਂ	ਸਂ	
ਜਉ	ऽ	ਨਿ	ਰ	ਧ	ਨ	ऽ	ऽ	ਸ	ਰ	
ਜਉ	ऽ	ਸ	ਰ	ਧ	ਨ	ऽ	ऽ	ਨਿ	ਰ	
ਨੁ	ਨੁ	ਨੁ	—	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਮ	—	ਮ	
ਧ	ਨ	ਕੈ	ऽ	ਜਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਇ	
ਧ	ਨ	ਕੈ	ऽ	ਜਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਇ	
ਗੁਂ	—	ਗੁ	ਮਂ	ਗੁਂ	—	ਸਂ	—	—	—	
ਆ	ऽ	ਗੇ	ऽ	ਬੈ	ऽ	ਠਾ	ऽ	ऽ	ऽ	
ਦੀ	ऽ	ਆ	ऽ	ਆ	ऽ	ਦ	ਰ	ऽ	ऽ	
ਨੁ	—	ਨੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਮ	—	ਮ	
ਪੀ	ऽ	ਠ	ਫਿ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਇ	—ਨਿਰਧਨ..
ਲੀ	ऽ	ਆ	ਬੁ	ਲਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਇ	—ਨਿਰਧਨ..

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ—ਤਾਲ ਕਹਿਰਵਾ (ਲਯ ਬਰਾਬਰ ਸੂਲ ਦੀ)

×				੦				×				੦			
ਮ				ਨੁ											
ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਮ	ਧੁ	ਧੁ	ਨੁ	ਨੁ	ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਸਂ	—
ਨਿ	ਰ	ਧ	ਨ	ਸ	ਰ	ਧ	ਨ	ਦੋ	ऽ	ਨਉ	ऽ	ਭਾ	ऽ	ਈ	ऽ
ਨੁ	ਨੁ	ਨੁ	—	ਨੁ	ਨੁ	—	ਨੁ	ਧੁ	ਨੁ	ਸਂ	ਨੁ	ਧੁ	—	ਮ	—
ਪ੍ਰ	ਭ	ਕੀ	ऽ	ਕ	ਲਾ	ऽ	ਨ	ਮੈ	ऽ	ਟੀ	ऽ	ਜਾ	ऽ	ਈ	ऽ

ਇਕਤਾਲਾ ਜਾਂ ਚਾਰਤਾਲ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਮ			ਨੁ								
ਗੁ	ਮ	—	ਧੁ	—	ਨੁ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—
ਕ	ਹਿ	ऽ	ऽ	ऽ	ਕ	ਬੀ	ऽ	ਰ	ਨਿ	ਰ	ऽ
ਨੁ	ਨੁ	—	ਨੁ	—	—	ਧੁ	ਨੁ	ਸਂਨੁ	ਧੁ	—	ਮ
ਧ	ਨ	ऽ	ਹੈ	ऽ	ऽ	ਸੋ	ऽ	ऽऽ	ਈ	ऽ	ऽ

ਸੰ ਗੁੰ	—	—	ਗੁੰ	—	ਮੰ	ਗੁੰ	ਸੰ	—	ਸੰ	—	—
ਜਾ	ऽ	ऽ	ਕੇ	ऽ	ऽ	ਹਿ	ਰ	ऽ	ਦੇ	ऽ	ऽ
ਨੁ	—	—	ਨੁ	—	ਨੁ	ਧੁ	ਨੁ	ਸੰਨੁ	ਧੁ	—	ਮ
ਨਾ	ऽ	ऽ	ਮ	ऽ	ਨ	ਹੋ	ऽ	ऽऽ	ਈ	ऽ	ऽ

—ਨਿਰਧਨ ·ਅਸ਼

ਨੋਟ :—ਇਹੋ ਸ਼ਬਦ ਸੂਲ-ਤਾਲ ਵਿਚ ਭੀ ਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ।

੧੩. ਰਾਗ ਮਾਲਕੌਂਸ, ਪੜਤਾਲ, ਚਾਰਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਪਰਤਿਪਾਲ ਪ੍ਰਭ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਕਵਨ ਗੁਨ ਗਨੀ ॥
ਅਨਿਕ ਰੰਗ ਬਹੁ ਤਰੰਗ ਸਰਬ ਕੋ ਧਨੀ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਅਨਿਕ ਗਿਆਨ ਅਨਿਕ ਧਿਆਨ, ਅਨਿਕ ਜਾਪ ਜਾਪ ਤਾਪ ॥
ਅਨਿਕ ਗੁਨਿਤ ਧੁਨਿਤ ਲਲਿਤ ਅਨਿਕ ਧਾਰ ਮੁਨੀ ॥ ੧ ॥
ਅਨਿਕ ਨਾਦ ਅਨਿਕ ਬਾਜ, ਨਿਮਖ ਨਿਮਖ ਅਨਿਕ ਸੁਆਦ,
ਅਨਿਕ ਦੋਖ ਅਨਿਕ ਰੋਗ, ਮਿਟਹਿ ਜਸ ਸੁਨੀ ॥
ਨਾਨਕ ਸੇਵ ਅਪਾਰ ਦੇਵ ਤਟਹ ਖਟਹ ਬਰਤ ਪੂਜਾ,
ਗਵਨ ਭਵਨ ਜਾਤ੍ਰ ਕਰਨ ਸਗਲ ਫਲ ਪੁਨੀ ॥ ੨ ॥

(ਰਾਗੁ ਭੈਰਉ, ਮ: ੫, ਪੜਤਾਲ, ਪੰਨਾ ੧੧੫੩)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਗੁ ਮ	ਗੁ	ਸ	ਨੁਸ	ਨੁ ਧੁ	ਨੁ	ਸ	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	—	ਮ
ਪ	ਰ	ਤ	ਪਾऽ	ऽ	ਲ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਕ੍ਰਿ	ਪਾ	ऽ	ਲ
ਗੁ ਮ	ਮ ਗੁ	ਸ	ਗੁ	ਮ	ਨੁਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	—	ਮ	—	—
ਕ	ਵ	ਨ	ਗੁ	ਨ	ਗऽ	ਨੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ;
ਮ ਗੁ	ਮ ਗੁ	ਮ	ਧੁ ਮ	—	ਧੁਨੁ	ਸੰ	—	ਸੰ	ਸੰ	—	ਸੰ
ਅ	ਨਿ	ਕ	ਰੰ	ऽ	ਗऽ	ਬਹੁ	ऽ	ਤ	ਰੰ	ऽ	ਗ
ਨੁ	ਨੁ	ਧੁ ਮ	ਮਧੁ	ਨੁਸੰ	ਨੁ	ਸੰ	—	ਨੁ	ਧੁ	ਮ	—
ਸ	ਰ	ਬ	ਕੋऽ	ऽऽ	ਧ	ਨੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ—ਝਾਲ ਰੂਪਕ (ਚਾਰਤਾਲ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਲਯ ਵਿਚ)

⊕			੧		੨		⊕			੧		੨	
ਮ			ਨੁ										
ਗੁ	ਮ	ਮ	ਧੁ	—	ਨੁ	ਨੁ	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਸਂ	—	—	ਸਂ
ਅ	ਨਿ	ਕ	ਗਿਆ	ऽ	ऽ	ਠ	ਅ	ਨਿ	ਕ	ਧਿਆ	ऽ	ऽ	ਠ
									ਸਂ				
ਸਂ	ਨੁ	ਨੁ	ਨੁ	—	—	ਨੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	—	ਮ	ਮ
ਅ	ਨਿ	ਕ	ਜਾ	ऽ	ऽ	ਪ	ਜਾ	ऽ	ਧ	ਤਾ	ऽ	ऽ	ਪ
ਸਂ							ਨੁ						
ਗੁਂ	ਗੁਂ	ਮਂ	ਗੁਂ	ਗੁਂ	ਸਂ	—	ਧੁ	ਨੁ	ਸਂਨੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਮ	—
ਅ	ਨਿ	ਕ	ਗੁ	ਠ	ਤ	ऽ	ਧੂ	ਠ	ਤऽ	ਲ	ਲਿ	ਤ	ऽ
ਮ					ਨੁ								
ਗੁ	ਗੁ	ਸ	ਨੁ	ਸ	ਧੁ	ਨੁ	ਸ	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	—	—	—
ਅ	ਨਿ	ਕ	ਧਾ	ऽ	ਰ	ਮੁ	ਨੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ

—ਪ੍ਰਤਯਾ...

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ—ਇਕਤਾਲਾ (ਚਾਰਤਾਲ ਦੀ ਤਿਗੁਨ ਲਯ ਵਿਚ)

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਮ			ਨੁ								
ਗੁ	ਮ	ਮ	ਧੁ	—	ਨੁ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ
ਅ	ਨਿ	ਕ	ਠਾ	ऽ	ਦ	ਅ	ਨਿ	ਕ	ਥਾ	ऽ	ਤ
									ਨੁ		
ਨੁ	ਨੁ	ਨੁ	ਨੁ	ਨੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਨੁ	ਸਂ	ਧੁ	—	ਮ
ਨਿ	ਮ	ਖ	ਨਿ	ਮ	ਖ	ਅ	ਨਿ	ਕ	ਸੂਾ	ऽ	ਦ
				ਨੁ							
ਗੁ	ਸ	ਸ	ਨੁਸ	ਧੁ	ਨੁ	ਸ	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	—	ਮ
ਅ	ਨਿ	ਕ	ਦੇऽ	ऽ	ਖ	ਅ	ਨਿ	ਕ	ਰੋ	ऽ	ਗ
ਮ			ਨੁ				ਨੁ				
ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਧੁ	ਧੁ	ਨੁ	ਸਂ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਮ	—
ਮਿ	ਟਹਿ	ऽ	ਜ	ਸ	ਸੁ	ਨੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ

ਤਿੰਨਤਾਲ—(ਚਾਰਤਾਲ ਦੀ ਚੌਗੁਨ ਲਯ ਵਿਚ)

×				੨				੦				੩			
ਮ				ਨ਼											
ਗ਼	—	ਮ	ਮ	ਧ਼	—	ਨ਼	—	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	—
ਨਾ	ऽ	ਨ	ਕ	ਸੋ	ऽ	ਭ	ऽ	ਅ	ਪਾ	ऽ	ਰ	ਦੇ	ऽ	ਵ	ऽ
ਗ਼ਂ	ਸਂ	—	—	ਸਂ	ਨ਼	—	—	ਧ਼	ਨ਼	ਸਂ	ਨ਼	ਧ਼	—	ਮ	—
ਤ	ਟਹ	ऽ	ऽ	ਖ	ਟਹ	ऽ	ऽ	ਬ	ਰ	ऽ	ਤ	ਪੂ	ऽ	ਜਾ	ऽ
ਮ	ਗ਼	—	ਸ	ਸ	ਨ਼.	ਧ਼.	ਨ਼.	ਸ	—	ਗ਼	ਗ਼	ਮ	ਮ	ਮ	—
ਗ	ਵ	ऽ	ਨ	ਭ	ਥ	ऽ	ਨ	ਜਾ	ऽ	ऽ	ਰੂ	ਕ	ਰ	ਨ	ऽ
ਗ਼	ਮ	ਧ਼	ਨ਼	ਸਂ	ਗ਼ਂ	ਸਂ	ਨ਼	ਧ਼	ਨ਼	ਸਂ	ਨ਼	ਧ਼	ਮ	—	—
ਸ	ਗ	ऽ	ਲ	ਫ	ऽ	ਲ	ਪੁ	ਨੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ

—ਪ੍ਰਤਿਪਾਲ...

(ਇਸ ਪੁਰਾਤਨ 'ਪੜਤਾਲ' ਵਿਚ ਦੋ ਤਾਲ ਹੋਰ ਵਧਾਏ ਗਏ ਹਨ)

੧੪. ਰਾਗ ਮਾਲਕੌਂਸ, ਪੜਤਾਲ, ਤਾਲ–ਧਮਾਰ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਮਾਤੇ ਮਤੰਗ ਜਰੇ ਜਰ ਸੰਗ ਅਨੂਪ ਉਤੰਗ ਸੁਰੰਗ ਸਵਾਰੇ ॥
ਕੋਟ ਤੁਰੰਗ ਕੁਰੰਗ ਸੇ ਕੂਦਤ ਪਉਨ ਕੇ ਗਉਨ ਕਉ ਜਾਤ ਨਿਵਾਰੇ ॥
ਭਾਰੀ ਭੁਜਾਨ ਕੇ ਭੂਪ ਭਲੀ ਬਿਧਿ ਨਿਆਵਤ ਸੀਸ ਨ ਜਾਤ ਬਿਚਾਰੇ ॥
ਏਤੇ ਭਏ ਤੁ ਕਹਾ ਭਏ ਭੂਪਤਿ, ਅੰਤ ਕੌ ਨਾਂਗੇ ਹੀ ਪਾਂਇ ਪਧਾਰੇ ॥ ੨ ॥ ੨੨ ॥

(ਅਕਾਲ ਉਸਤਤ, ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ੧੦)

ਅਸਥਾਈ

×					੨		੦			੩			
												ਨ਼	
										ਸ	—	ਧ਼ਂ.	ਨ਼.
										ਮਾ	ऽ	ਤੇ	ਮ
ਗ਼—										ਮ		ਨ਼	
ਸ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਗ਼	ਮ	ਗ਼	ਸ	ਸ	ਗ਼	ਮ	ਧ਼	ਨ਼
ਤੰ	ऽ	ਗ	ਜ	ਰੇ	ਜ	ਰ	ਸੰ	ऽ	ਗ;	ਅ	ਨੂ	ਪ	ਉ
					ਨ਼					ਗ਼			
ਸਂ	ਸਂ	–ਸਂ	ਸਂ	—	ਧ਼	ਨ਼	ਧ਼	ਮ	ਮ	ਸ			
ਤੰ	ਗ	ऽਸੁ	ਰੰ	ऽ	ਗ	ਸ	ਵਾ	ऽ	ਰੇ	ਮਾ...			

ਅੰਤਰਾ—ਇਕਤਾਲਾ (ਧਮਾਰ ਦੀ ਤਿਗੁਨ ਲਯ ਵਿਚ)

×		0		੨		0		੩		੪	
						ਮ ਗੁ	ਮ	ਮ	ਨੁ ਧੁ	ਧੁ	ਨੁ
						ਕੰ	ਟ	ਤੁ	ਰੰ	ਗ	ਕੁ
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਗੁੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਧੁ	ਧੁ
ਰੰ	ਗ	ਸੇ	ਕੂ	ਦ	ਤ;	ਪਉ	ਨ	ਕੇ	ਗਉ	ਨ	ਕੰ
ਧੁ	ਨੁ	ਸੰਨੁ	ਧੁ	ਮ	—	ਗੁ	ਸ	—	ਨੁ ਧੁੰ	—	ਨੁ
ਜਾ	ਤ	ਨਿS	ਵਾ	ਰੇ	S;	ਮਾ	S	S	ਤੇ	S	ਮ

—ਮਤੰਗ...

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ—ਸੂਲਫਾਕ (ਧਮਾਰ ਦੀ ਚੌਗੁਨ ਲਯ ਵਿਚ)

×		0		੨		੩		0	
ਗੁ	ਮ	ਧੁ	ਨੁ	ਸੰ	—	ਸੰ	ਸੰ	—	—
ਭਾ	S	ਰੀ	ਭੂ	ਜਾ	S	ਨ	ਕੇ	S	S
ਸੰ	ਨੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਧੁ	ਨੁ	ਧੁ	ਮ	—	—
ਭੂ	S	ਪ	ਭ	ਲੀ	S	ਬਿ	ਧ	S	S

ਤਾਲ—ਰੂਪਕ (ਧਮਾਰ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਜਾਂ ਸੂਲਫਾਕ ਦੀ ਠਾਅ)

⊕			੧		੨		⊕			੧		੨	
ਗੁੰ	ਗੁੰ	-ਮੰ	ਗੁੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਧੁ	ਨੁ	ਸੰਸੰ	ਨੁ	ਧੁ	ਮ	—
ਨਿਆ	ਵ	Sਤ	ਸੀ	S	ਸ	ਨ	ਜਾ	ਤ	Sਬਿ	ਚਾ	S	ਰੇ	S
ਗੁ	ਸ	—	ਨੁ	ਸ	ਧੁ	ਨੁ							
ਮਾ	S	S	ਤੇ	S	S	ਮ							

ਤੀਜਾ ਅੰਤਰ—ਤਿੰਨਤਾਲ (ਧਮਾਰ ਦੀ ਚੌਗੁਨ ਲਯ ਵਿਚ)

×				੨				0				੩			
								*	ਮ ਗੁ	ਮ	ਮ	ਨੁ ਧੁ	—	ਨੁ	ਨੁ
								*	ਏ	ਤੇ	ਭ	ਏ	S	ਤੁ	ਕ
ਸੰ	—	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	—	ਸੰ	ਸੰ	—	ਗੁੰ	ਗੁੰ	ਮੰ	ਗੁੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ
ਹਾ	S	ਭ	ਏ	ਭੂ	S	ਪ	ਤ	S;	ਅੰ	ਤ	ਕੌ	ਨਾਂ	S	ਗੇ	ਹੀ

ਧੁ	ਨੁ	ਸਂ	ਨੁ	ਧੁ	—	ਮ	—	—	ਗੁ	ਸ	—	ਨ਼ੁ	ਸ	ਧ਼ੁ	ਨ਼ੁ
ਪਾਂ	ऽ	ਇ	ਪ	ਧਾ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ऽ,	ਮਾ	ऽ	ऽ	ਤੇ	ऽ	ऽ	ਮ

ਤੰਗ...

ਨੋਟ :—ਧਮਾਰ ਗਾਉਣ ਸਮੇਂ ਲਯ ਦਾ ਉਚੇਚਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਭਾਵ—ਧਮਾਰ ਤਾਲ ਦੀ ਲਯ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖ ਕੇ ਬਾਕੀ ਤਾਲ ਉਸੇ ਦੀ ਲਯ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅੰਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਦ ਅਸਥਾਈ ਤੇ ਆਓ ਤਾਂ ਧਮਾਰ ਦੀ ਲਯ ਜਿਉਂ ਦੀ ਤਿਉਂ ਟਿਕੀ ਰਹੇ।

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

—ਮਾਲਕੌਂਸ ਰਾਗ ਸਮਾਪਤ—

ਰਾਗ ਭੀਮਪਲਾਸੀ

ਵਾਦੀ—ਮ	ਠਾਟ—ਕਾਫੀ	ਸਮਾਂ—ਦਿਨ ਤੀਜਾ ਪਹਿਰ
ਸੰਵਾਦੀ—ਸ	ਜਾਤੀ—ਓਡਵ-ਸੰਪੂਰਣ	ਵਿਸ਼ੇਸ਼—ਪੰਚਮ ਸੁਰ ਤੇ ਬਹੁਤਾ ਰੁਕਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ।

ਮ ਸਂ

ਆਰੋਹ—ਨ਼ ਸ, ਗੁ ਮ, ਪ ਨੁ, ਸਂ।

ਮ ਮ

ਅਵਰੋਹ—ਸਂ ਨੁ, ਪ ਧ, ਪ ਗੁ ਮ, ਗੁ ਰ ਸ।

ਭੀਮਪਲਾਸੀ ਜਾਂ ਭੀਮਪਲਾਸਿਕਾ ਬਹੁਤ ਪੁਰਾਣਾ ਰਾਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ "ਸੰਗੀਤ ਪਾਰਿਜਾਤ, ਰਾਗ ਤੱਤ੍ਵ ਵਿਬੋਧ, ਅਨੂਪ ਵਿਲਾਸ, ਰਾਗ ਮੰਜਰੀ, ਸਦ੍ਰਾਗਚੰਦ੍ਰੋਦਯ, ਜਾਂ ਸੁਰਮੇਲਕਲਾਨਿਧੀ" ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ। ਸਗੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਿਖੇ ਗਏ "ਸੰਗੀਤ ਸਾਰ, ਰਾਗ ਕਲਪਦਰੁਮਾਕੁਰ, ਰਾਗ ਚੰਦ੍ਰਿਕਾਸਾਰ, ਅਭਿਨਵ ਰਾਗ ਮੰਜਰੀ" ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰਾਂ ਨੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਕੁਝ ਗਾਇਕ-ਵਾਦਕ 'ਭੀਮ' ਤੇ 'ਪਲਾਸੀ' ਦੋ ਵਖੋ-ਵਖ ਰਾਗ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਤ ਹੈ ਕਿ ਭੀਮਪਲਾਸੀ ਇਕ ਮਿਸ਼੍ਰਿਤ ਰਾਗ ਹੈ, ਜੋ ਉਕਤ ਦੋ ਰਾਗਾਂ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਇਕ ਹੈ ਕਿ—ਜਿਸ ਦੇ ਆਰੋਹ-ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਨਿਖਾਦ ਕੋਮਲ ਲਗੇ ਉਹ ਸ਼ੁੱਧ 'ਭੀਮ' ਦਾ ਰੂਪ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੇ ਆਰੋ-ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਨਿਖਾਦ ਤੀਵਰ ਲਗੇ ਉਹ 'ਪਲਾਸੀ' ਰਾਗ ਹੈ। ਫਿਰ ਜਿਸ ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ ਨਿਖਾਦ ਲਗਣ। ਭਾਵ, ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਤੀਵਰ ਤੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਕੋਮਲ ਉਹ ਭੀਮਪਲਾਸੀ ਰਾਗ ਕਿਹਾ ਜਾਏਗਾ। ਦੂਜਾ ਹੈ:—ਨਿਖਾਦ ਕੋਮਲ, ਧੈਵਤ ਵਰਜਿਤ ਖਾਡਵ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਗ 'ਭੀਮ' ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਨਿਖਾਦ ਸੰਯੁਕਤ ਓਡਵ-ਸੰਪੂਰਣ ਜਾਤੀ ਦਾ ਭੀਮਪਲਾਸੀ। ਕੋਈ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ 'ਪਲਾਸੀ' ਖਾਡਵ ਜਾਤੀ ਦਾ ਤੇ 'ਭੀਮ' ਓਡਵ-ਸੰਪੂਰਣ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਹ ਸਭ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਕਲਪਨਾਵਾਂ ਹਨ ਜੋ ਆਪਣੀ ਉਸਤਾਦੀ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਸਿਰਫ ਰਾਗਾਂ ਨੂੰ ਤਰੋੜ-ਮਰੋੜ ਕੇ ਕਰਦੇ ਜਾਂ ਦੱਸਦੇ ਹਨ। ਪਰਚਾਰ ਵਿਚ ਤਾਂ ਭੀਮਪਲਾਸੀ ਨਾਮ ਹੀ ਸੁਣਨ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਦਾ ਇਹ ਇਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰਾਗ ਹੈ।

ਕਾਫੀ ਠਾਟ ਦਾ ਇਕ ਧਨਾਸਰੀ ਰਾਗ ਭੀ ਹੈ; ਜੋ ਭੀਮਪਲਾਸੀ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਚੱਲਤ ਸੀ। ਪਰ ਅਜ-ਕਲ ਇਹ ਘਟ ਸੁਣਨ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਗਾਇਕ ਤਾਂ ਕਾਫੀ ਠਾਟ ਦੀ ਧਨਾਸਰੀ ਨੂੰ ਹੀ ਭੀਮਪਲਾਸੀ ਆਖਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਐਸਾ ਸਮਝਣਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ। ਹਾਂ, ਧਨਾਸਰੀ ਤੇ ਭੀਮਪਲਾਸੀ ਦੋਵੇਂ ਸਮਪਰਕ੍ਰਿਤਿਕ ਰਾਗ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਾਗਾਂ ਨੂੰ ਗਾਉਣ ਸਮੇਂ ਕਾਫੀ ਸੁਚੇਤ ਰਹਿਣਾ

ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਤੀ, ਠਾਟ ਆਦਿ ਇਕੋ ਹੈ। ਪਰ ਹੋਰ ਕਈ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਭਿੰਨਤਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ :—

(੧) ਭੀਮਪਲਾਸੀ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਮੱਧਮ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਖੜਜ ਹੈ। ਪਰ ਧਨਾਸਰੀ ਦਾ ਵਾਦੀ-ਸੰਵਾਦੀ 'ਪਾ-ਸਾ' ਹੈ।

(੨) ਭੀਮਪਲਾਸੀ ਵਿਚ "ਨੁ ਸ ਮ" ਖਾਸ ਸੁਰ ਹਨ। ਪਰ ਧਨਾਸਰੀ ਵਿਚ "ਸ ਗੁ ਪ" ਬੜੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ।

(੩) ਭੀਮਪਲਾਸੀ ਵਿਚ 'ਗਾ-ਨੀ' ਇਕ-ਇਕ ਪ੍ਰਮਾਣ ਸੁਰਤੀ ਉੱਚੇ (ਚੜ੍ਹੇ) ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾਂ

ਸ ਮ

ਖੜਜ-ਮੱਧਮ ਆਸ਼੍ਰਿਤ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ "ਨੁ ਗੁ" ਇਸ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਉਹ ਅੰਦੋਲਿਤ ਭੀ ਹਨ। ਪਰ ਧਨਾਸਰੀ ਵਿਚ ਇਹ ਮੁਕਤ ਹਨ।

(੪) ਧਨਾਸਰੀ ਵਿਚ "ਸ ਗੁ, ਪ ਗੁ, ਜਾਂ ਨੁਪ ਗੁ" ਇੰਜ ਸੁਰ ਸੰਗਤੀ ਹੈ। ਪਰ ਭੀਮਪਲਾਸੀ ਵਿਚ ਐਸੀ ਸੁਰ ਸੰਗਤੀ ਨਹੀਂ। ਇੰਜ ਇਹ ਜੋੜੀ ਦੇ ਰਾਗ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਭੀ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹਨ। ਭੀਮਪਲਾਸੀ ਦਾ ਠਾਟ ਕਾਫੀ ਤੇ ਜਾਤੀ ਓਡਵ-ਸੰਪੂਰਣ ਹੈ। ਵਾਦੀ ਮੱਧਮ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਖੜੱਜ

ਸ ਮ

ਅਤੇ ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿਨ ਦਾ ਤੀਜਾ ਪਹਿਰ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਪੂਰਵਾਂਗ ਵਿਚ "ਨੁ ਸ, ਗੁ ਮ,

ਮ

ਪ ਗੁ ਰ ਸ" ਇਹ ਤਾਂਨ ਬਾਰ ਬਾਰ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਉਤ੍ਰਾਂਗ ਵਿਚ ਅਵਰੋਹ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਨਿਖਾਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਧੈਵਤ ਤੇ ਪੰਚਮ ਦੀ ਅਤੇ ਰਿਖਭ ਤੇ ਖੜਜ ਦੀ ਆਂਸ ਲਗਾਉਣ ਨਾਲ

ਪ ਮ ਮ ਸ

ਰਾਗ ਦੀ ਰੰਜਕਤਾ ਵਧਦੀ ਹੈ :—ਸਂ ਨੁ ਧ—ਪ ਗੁ ਮ, ਗੁ ਰ—ਸ ਇੰਜ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਮ ਸਂ ਮ ਸਂ ਸਂ

ਇਸ ਦੇ ਅੰਤਰੇ ਦਾ ਉਠਾਵ "ਮ ਪ ਗੁ ਮ, ਪ ਨੁ—ਨੁ ਸਂ, ਜਾਂ ਪ, ਮਪ ਗੁ ਮ, ਪ ਨੁ, ਨੁ ਸਂ— ਇੰਜ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਗਾਇਕ-ਵਾਦਕ ਇਸ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਥੋੜਾ ਤੀਵਰ ਨਿਖਾਦ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਭੀ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਰਾਗ ਤਿੰਨੇ ਸਪਤਕਾਂ ਵਿਚ ਬੜੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਗਾਇਆ ਬਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਮਧੁਰ, ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਤੇ ਭਗਤੀ ਰਸ ਰਾਗ ਹੈ।

ਸੁਰ-ਵਿਸਥਾਰ (ਆਲਾਪ)

ਰ ਮ ਸ ਸ ਮ

੧. ਸ—ਨੁ ਸ, ਗੁ—ਰ—ਸ, ਸਰ ਨੁ, ਧੁਪੁ, ਨੁ ਸ, ਪੁਨੁਸ ਗੁ, ਰਸ—, ਪੁਨੁਸਰ ਨੁ, ਧੁ—ਪੁ, ਮੁਪੁ

ਸ

ਨੁ—ਪੁਨੁਸਗੁਰ,ਸ—।

ਸ ਮ ਮ ਸ ਸ ਰ ਗੁ ਸ ਗੁ ਮ

੨. ਨੁਸ, ਗੁਮ—ਗੁ—ਰ—ਸ, ਰਸਨੁ—ਮ੍ਪ੍ ਨੁ ਸ, ਨੁ ਸ ਮ, ਮ—ਗੁ—ਸਗੁਮਪ ਗੁ—ਮਗੁ

ਸ ਗੁ ਸ

ਰ—ਸ, ਸਮ ਮ—ਗੁ—ਸਗੁਮਪ—ਗੁ—ਮਗੁ ਰ—ਸ ।

ਸ ਪ੍ ਪ੍ ਸ ਸ ਨੁ. ਸ ਮ ਮ

੩. ਸ—ਨੁ ਧ੍—ਪ੍, ਮ੍ਪ੍ਨੁ, ਪ੍ਨੁਸ,, ਰ—ਨੁ—ਪ੍, ਨੁਧ੍—ਪ੍, ਨੁ ਸ—ਨੁਸਮ—ਗੁਮ, ਨੁਸ ਗੁਮ—

ਮ ਮ ਮ ਸ ਮ ਰ ਗੁ ਮ ਸ ਰ ਪ ਪ ਮ ਧ

ਮਪ ਗੁ ਸਗੁਮਪ ਗੁਮ, ਗੁ—ਰ—ਸ, ਗੁ—ਨੁ ਸ ਗੁ—ਰ—ਸ, ਨੁਸਮ—ਮ ਮਗੁ—ਪ, ਮ, ਪ

ਮ ਮ ਮ ਮ ਸ ਸ ਸ ਮ ਗੁ ਮ ਮ

ਧਮ—ਗੁਮਪ ਗੁ—ਸ, ਸਗੁਮਪ ਗੁ, ਰ—ਸ, ਰਸਨੁ, ਨੁਸਮ—ਨੁਸ ਗੁਮ—ਸਗੁਮ, ਗੁਮਪ ਗੁ,

ਸ

ਸਗੁਰ ਸ— ।

ਸ ਮ ਪ ਮ ਗੁ ਮ ਸਂ ਧ ਸਂ ਮ

੪. ਨੁਸਗੁਮਪ—ਗੁਮ, ਪਨੁ ਧ, ਪ ਗੁਮ—ਸ, ਗੁਮਪ ਨੁ—ਧ, ਪ, ਮ ਪਨੁਧਪ, ਨੁ—ਧਪ ਗੁਮ, ਪਨੁ, ਪ

ਸਂ ਨੁ ਸਂ ਸਂ ਪ ਮ ਧ ਪ ਮ ਮ ਪ ਧ ਸਂ

ਨੁ—ਸਂ—ਪ ਨੁ ਨੁਸਂ—ਰਂਨੁ ਧ, ਪ ਗੁ—ਮ, ਪਨੁ ਧਪ—ਮਪ ਗੁ—ਮ, ਸ ਗੁ ਮਪ, ਮ ਪਨੁ—ਨੁ

ਸਂ ਸਂ ਸਂ ਸਂ ਪ ਮ ਮ ਸ ਮ ਸਂ

ਪਨੁਸਂ—ਨੁਸਂ, ਪਨੁਸਂਰਂ ਨੁ ਨੁਪ ਨੁਸਂ—ਪ ਨੁ, ਧ—ਪ ਗੁ—ਮ, ਗੁ—ਰ—ਸ, ਗੁਮਪਨੁ—ਨੁਸਂ—

ਮਂ ਸਂ ਸਂ ਮ ਮ ਮ ਸ

ਗੁਂ—ਰਂ—ਸਂ, ਨੁਧ, ਪ ਗੁਮਪਨੁ, ਸਂ—ਨੁਸਂ, ਪਨੁਸਂਰਂ ਨੁਧ, ਪ—ਮਪ ਗੁ—ਮ, ਪ ਗੁ—ਰ—ਸ।

ਮ ਸਂ ਪ ਸਂ ਮ ਸਂ ਸਂ ਸਂ ਸਂ ਸਂ ਨੁ

੫, ਨੁਸਗੁਮਪ, ਗੁਮਪ ਨੁ—ਧਮਪ ਨੁਧ, ਪ—ਮਪ ਗੁਮਪਨੁ—ਸਂ; ਨੁ ਨੁ ਪ ਨੁ ਸਂ—(ਸਂ) ਨੁ ਨੁ ਪਸਂ—

ਸਂ ਮਂ ਸਂ ਸਂ ਧ ਮ

ਪਨੁਸਂਰਂ ਨੁਸਂ—ਨੁਸਂ ਗੁਂ—ਰਂਸਂ—ਰਂਸਂਨੁ— ਪਨੁਸਂਰਂਨੁਸਂਰਂਨੁ, ਪਨੁਸਂ—ਨੁ ਨੁ ਧ, ਪ, ਪ ਗੁ—ਮ,

ਸ ਮ ਪ ਮ ਮ ਮ ਸ ਸ

ਨੁਸ ਗੁਮਪਨੁ—ਸਂ—ਨੁ ਧਪ ਸਂ, ਨੁਸਂਰਂਨੁ,ਧਪ, ਗੁ ਗੁ, ਪ ਗੁ, ਗੁਮ, ਗੁ—ਰ—ਸ, ਸਮ, ਪ

ਮ ਸਂ ਮਂ ਮਂ ਸਂ ਮਂ ਸਂ ਮਂ ਮਂ ਮਂ ਸਂ

ਗੁਮਪਨੁ, ਪਨੁਸਂ, ਨੁਸਂ ਗੁਂਮਂ, ਗੁਂ—ਰਂਸਂ, ਰਂਨੁਸਂ, ਗੁਂ—ਨੁਸਂ ਗੁਂਮਂ, ਮਂਪਂ ਗੁਂ, ਗੁਂ—ਰਂ—ਸਂ, ਪਨੁਸਂਗੁਂ—

ਸਂ ਪ ਮ ਸਂ ਮਂ ਮਂ ਸਂ ਸਂ ਪ ਮ

ਰਂ—ਨੁਸਂ—ਰਂਨੁ, ਧ—ਪ, ਗੁਮਪਨੁ, ਸਂ, ਪਨੁਸਂ, ਨੁਸਂ ਗੁਂਮਂ, ਗੁਂ—ਰਂਸਂ, ਰਂਨੁ, ਧ—ਪ, ਮਪ ਗੁ—

ਮ

ਮ, ਪ ਗੁ, ਮਗੁਰਸ— ।

ਭੀਮਪਲਾਸੀ ਰਾਗ ਦੀਆਂ ਤਾਨਾਂ (ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਨੰ: ੭)

ਅਸਥਾਈ

	੦				੩				×				੨			
	ਮਗੁ	—	ਰ	ਸ												
੧.	ਏS	S	ਕੈ	S	ਹੀ	S	ਪਹਿ	S	ਨੁਸ	ਗੁਮ	ਪਨੁ	ਸੰਰੰ	ਸੰਨੁ	ਧਪ	ਮਗੁ	ਰਸ.
੨.	.	.	.	.	.	.	ਨੁਸ	ਗੁਮ	ਪਮ	ਗੁਮ	ਪਨੁ	ਸੰਰੰ	ਸੰਨੁ	ਧਪ	ਮਗੁ	ਰਸ.
੩.	.	.	.	.	ਪਮ	ਗੁਮ	ਪਨੁ	ਧਪ	ਗੁਮ	ਪਨੁ	ਸੰਗੁੰ	ਰੰਸੰ	ਨੁਧ	ਪਮ	ਗੁਰ	ਸ.
੪.	ਨੁਸ	ਗੁਮ	ਪਨੁ	ਧਪ	ਗੁਮ	ਪਨੁ	ਸੰਨੁ	ਧਪ	ਗੁਮ	ਪਨੁ	ਸੰਗੁੰ	ਰੰਸੰ	ਨੁਧ	ਪਮ	ਗੁਰ	ਸ.
੫.	ਸਰ	ਨੁਸ	ਗੁਮ	ਪਮ	ਪਨੁ	ਸੰਨੁ	ਪਨੁ	ਸੰਗੁੰ	ਰੰਸੰ	ਨੁਧ	ਪਨੁ	ਸੰਰੰ	ਸੰਨੁ	ਧਪ	ਮਗੁ	ਰਸ.
੬.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	,	ਨੁਸ	ਗੁਮ	ਪਨੁ	ਸੰਰੰ	ਸੰਨੁ	ਧਪ
	ਮਪ	ਸੰ,	ਸੰਨੁ	ਧਪ	ਮਪ	ਨੁ,	ਨੁਧ	ਪਮ	ਗੁਮ	ਪ,	ਪਮ	ਗੁਰ	ਸਗੁ	ਮ,	ਮਗੁ	ਰਸ.
੭.	.	.	.	.	.	.	ਨੁਸ	ਗੁਗੁ	ਸਗੁ	ਮਮ	ਗੁਮ	ਪਪ	ਮਪ	ਨੁਨੁ	ਪਨੁ	ਸੰਸੰ
	ਨੁਸੰ	ਗੁਗੁੰ	ਸੰਗੁੰ	ਮੰਮੰ	ਗੁੰਰੰ	ਸੰਨੁ	ਧਪ;	ਸੰਸੰ	ਨੁਧ	ਪਮ,	ਨੁਨੁ	ਧਪ	ਮਗੁ,	ਪਪ	ਮਗੁ	ਰਸ.
੮.	ਨੁਸ	ਮਗੁ	ਰਸ,	ਨੁਸ	ਗੁਮ	ਪਮ	ਗੁਰ	ਸ,	ਨੁਸ	ਗੁਮ	ਪਨੁ	ਸੰਨੁ	ਧਪ	ਮਗੁ	ਰਸ,	ਨੁਸ
	ਗੁਮ	ਪਨੁ	ਸੰਰੰ	ਸੰਨੁ	ਧਪ	ਮਗੁ	ਰਸ,	ਨੁਸ	ਗੁਮ	ਪਨੁ	ਸੰਗੁੰ	ਰੰਸੰ	ਨੁਧ	ਪਮ	ਗੁਰ	ਸ.

ਅੰਤਰਾ

	੨				੦				੩				×			
੧.	ਪ੍ਰ	ਗ	ਟਿਓ	S	ਜੋ	S	ਤ	ਸ	ਸੰਨੁ	ਧਪ	ਮਗੁ	ਰਸ	ਨੁਸ	ਗੁਮ	ਪਨੁ	ਸੰ.
੨.	.	.	.	.	.	.	.	.	ਪਨੁ	ਸੰਰੰ	ਸੰਨੁ	ਧਪ	ਮਪ	ਗੁਮ	ਪਨੁ	ਸੰ.
੩.	.	.	.	.	ਪਮ	ਗੁਮ	ਪਨੁ	ਸੰਰੰ	ਸੰਨੁ	ਧਪ	ਮਗੁ	ਰਸ	ਨੁਸ	ਗੁਮ	ਪਨੁ	ਸੰ.
੪.	.	.	.	.	.	.	.	.	ਪਨੁ	ਧਪ,	ਪਨੁ	ਸੰਨੁ	ਧਪ,	ਪਨੁ	ਸੰਰੰ	ਸੰਨੁ
	ਧਪ,	ਪਨੁ	ਸੰਗੁੰ	ਰੰਸੰ	ਨੁਧ	ਪਮ	ਗੁਰ	ਸ.	ਗੁਮ	ਪਨੁ	ਸੰ,	ਗੁਮ	ਪਨੁ	ਸੰ,	ਗੁਮ	ਪਨੁ.
੫.	ਸੰਰੰ	ਸੰਰੰ	ਸੰਨੁ,	ਪਨੁ	ਪਨੁ	ਧਮ,	ਗੁਮ	ਗੁਮ	ਗੁਰ,	ਨੁਸ	ਗੁਮ,	ਸਗੁ	ਮਪ,	ਗੁਮ	ਪਨੁ,	ਮਪ
	ਨੁਸੰ,	ਪਨੁ	ਸੰਗੁੰ,	ਰੰਸੰ	ਨੁਧ	ਪਮ	ਗੁਮ	ਪਨੁ	ਸੰਰੰ	ਸੰ,	ਪਨੁ	ਸੰਰੰ	ਸੰ,	ਪਨੁ	ਸੰਰੰ	ਸੰ.

੬.	ਗੁਂਰਂ ਗੁਂ,ਰਂ ਸਂਰਂ ਸਂਨੁ	ਸਂ,ਨੁ ਧਨੁ ਧਪ ਧ,ਪ	ਮਪ ਮਗੁ ਮ,ਗੁ ਰਸ,	ਸਮ ਗੁਪ ਮਨੁ ਪਸਂ
	ਨੁਗੁਂ ਸਂਮਂ ਗੁਂਰਂ ਸਂਨੁ	ਧਪ ਮਗੁ ਰਸ, ਗੁਮ	ਪਨੁ ਸਂ, ਗੁਮ ਪਨੁ	ਸਂ, ਗੁਮ ਪਨੁ ਸਂ.
੭.	. . . .	. . . .	. . . .	ਮਪ ਧਪ ਮਪ ਸਂਨੁ
	ਧਪ, ਮਪ ਨੁਸਂ ਗੁਂਰਂ	ਸਂਨੁ ਧਪ, ਮਪ ਨੁਸਂ	ਮਂਮਂ ਗੁਂਰਂ ਸਂਨੁ ਧਪ	ਮਗੁ ਰਸ, ਨੁਸ ਗੁਗੁ
	ਸਗੁ ਮਮ ਗੁਮ ਪਪ	ਮਪ ਨੁਨੁ ਪਨੁ ਸਂਸਂ	ਨੁਸਂ ਗੁਂਗੁਂ ਰਂਸਂ ਨੁਧ	ਪਮ ਗੁਮ ਪਨੁ ਸਂ,
੮.	. . . .	ਸਂਗੁਂ ऽਰਂ ਸਂਨੁ ਸਂਨੁ,	ਪਨੁ ऽਧ ਪਮ ਪਮ,	ਗੁਮ ऽਗੁ ਰਸ ਰਸ,
	ਨੁਸ ऽਸ, ਗੁਮ ऽਮ	ਪਨੁ ऽਨੁ ਨੁਸਂ ऽਸਂ	ਨੁਸਂ ਰਂਸਂ ਪਨੁ ਸਂਨੁ	ਮਪ ਧਪ ਗੁਮ ਪਮ
	ਗੁਰ ਸ, ਗੁਮ ਪਨੁ	ਸਂਨੁ ਪਨੁ ਸਂਸ ਗੁਮ	ਪਨੁ ਸਂਨੁ ਪਨੁ ਸਂਸਂ,	ਗੁਮ ਪਨੁ ਸਂਨੁ ਪਨੁ

ਨੋਟ :—ਇਹੋ ਤਾਨਾਂ ਨੰ: ੨ ਵਾਲੀ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਤੇ ਭੀ ਲਾ ਸਕਦੇ ਹੋ ।

੧. ਰਾਗ ਭੀਮਪਲਾਸੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਮ ਲਯ)

ਕਿਆ ਗੁਣ ਤੇਰੇ ਸਾਰਿ ਸਮ੍ਹਾਲੀ ਮੋਹਿ ਨਿਰਗੁਨ ਕੇ ਦਾਤਾ ਰੇ ॥
ਬੈਖਰੀਦੁ ਕਿਆ ਕਰੇ ਚਤੁਰਾਈ ਇਹੁ ਜੀਉ ਪਿੰਡੁ ਸਭੁ ਥਾਰੇ ॥ ੧ ॥
ਲਾਲ ਰੰਗੀਲੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਮਨਮੋਹਨ, ਤੇਰੇ ਦਰਸਨ ਕਉ ਹਮ ਬਾਰੇ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਪ੍ਰਭੁ ਦਾਤਾ ਮੋਹਿ ਦੀਨੁ ਭਿਖਾਰੀ ਤੁਮ੍ਹ ਸਦਾ ਸਦਾ ਉਪਕਾਰੇ ॥
ਸੋ ਕਿਛੁ ਨਾਹੀ ਜਿ ਮੈ ਤੇ ਹੋਵੈ ਮੇਰੇ ਠਾਕੁਰ ਅਗਮ ਅਪਾਰੇ ॥ ੨ ॥
ਕਿਆ ਸੇਵ ਕਮਾਵਉ ਕਿਆ ਕਹਿ ਰੀਝਾਵਉ ਬਿਧਿ ਕਿਤੁ ਪਾਵਉ ਦਰਸਾਰੇ ॥
ਮਿਤਿ ਨਹੀ ਪਾਈਐ ਅੰਤੁ ਨ ਲਹੀਐ ਮਨੁ ਤਰਸੈ ਚਰਨਾਰੇ ॥ ੩ ॥
ਪਾਵਉ ਦਾਨੁ ਢੀਠੁ ਹੋਇ ਮਾਗਉ ਮੁਖਿ ਲਾਗੈ ਸੰਤ ਰੇਨਾਰੇ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਕਉ ਗੁਰ ਕਿਰਪਾ ਧਾਰੀ ਪ੍ਰਭਿ ਹਾਥ ਦੇਇ ਨਿਸਤਾਰੇ ॥ ੪ ॥

(ਰਾਗੁ ਸੂਹੀ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੭੩੮)

ਅਸਥਾਈ

×				੨				੦				੩			
											ਪ			ਮ	
											ਨੁ	ਧ	ਪ	ਗੁ	ਮ
											ਲਾ	ਲ	ਰੰ	ਗੀ	ऽ
														ਮ	
ਪ	—	—	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਗੁਮ	ਪਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਰ	ਨੁ	ਸ	ਗੁ	ਮ
ਲੇ	ऽ	ऽ	ਪ੍ਰੀ	ਤ	ਮ	ਮऽ	ਨऽ	ਮੋ	ਹ	ਨ,	ਤੇ	ऽ	ਰੇ	ਦ	ਰ
						ਸਂ									
—	ਪਨੁ	ਸਂ	—	ਪਨੁ	ਸਂਰਂ	ਨੁ	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਪ					
ऽ	ਸऽ	ਨ	ऽ	ਕਉ	ऽऽ	ਹ	ਮ	ਬਾ	ऽ	ਰੇ					

ਅੰਤਰਾ

				ਪ		ਮ									
ਪ	—	ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਨੁ	ਸਂ	—	ਸਂ	—
ਕਿਆ	ऽ	ਗੁ	ਣ	ਤੇ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ਸਾ	ऽ	ਰ	ਸ	ਮ	ऽ	ਲੀ	ऽ
				ਪ		ਮ									
ਪ	—	ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਨੁ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ
ਕਿਆ	ऽ	ਗੁ	ਣ	ਤੇ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ਸਾ	ऽ	ਰ	ਸ	ਮਾ	ਲੀ	ਮੋ	ਹਿ
ਨੁ	ਨੁ	ਸਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਸਂ	ਨੂ	ਧ	ਪ					
ਨਿ	ਰ	ਗੁ	ਨ	ਕੇ	ऽ	ਦਾ	ऽ	ਤਾ	ऽ	ਰੇ, ਲਾਲ ਰੰਗੀਲੇ...					

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੨. ਰਾਗ ਭੀਮਪਲਾਸੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਕਾਹੇ ਰੇ ਬਨ ਖੋਜਨਿ ਜਾਈ ॥
ਸਰਬ ਨਿਵਾਸੀ ਸਦਾ ਅਲੇਪਾ ਤੋਹੀ ਸੰਗਿ ਸਮਾਈ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਪੁਹਪ ਮਧਿ ਜਿਉ ਬਾਸੁ ਬਸਤੁ ਹੈ ਮੁਕਰ ਮਾਹਿ ਜੈਸੇ ਛਾਈ ॥
ਤੈਸੇ ਹੀ ਹਰਿ ਬਸਹਿ ਨਿਰੰਤਰਿ ਘਟ ਹੀ ਖੋਜਹੁ ਭਾਈ ॥੧॥
ਬਾਹਰਿ ਭੀਤਰਿ ਏਕੋ ਜਾਨਹੁ ਇਹੁ ਗੁਰਿ ਗਿਆਨ ਬਤਾਈ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਬਿਨੁ ਆਪਾ ਚੀਨੈ ਮਿਟੈ ਨ ਭ੍ਰਮ ਕੀ ਕਾਈ ॥ ੨ ॥

(ਰਾਗੁ ਧਨਾਸਰੀ, ਮ: ੯, ਪੰਨਾ ੬੮੪)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
ਨੁ	—	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਪ	—	(ਮ)ਗੁ	ਮ	ਗੁ	ਰ	(ਸ)ਨੁ	ਸ
ਕਾ	ऽ	ਹੇ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ਬ	ਨ	ਖੋ	ऽ	ਜ	ਨ	ਜਾ	ऽ	ਈ	ऽ
ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	(ਮ)ਗੁ	—	ਮ	—	ਨੁ	ਸ	ਗੁ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ	—
ਸ	ਰ	ਬ	ਨਿ	ਵਾ	ऽ	ਸੀ	ऽ	ਸ	ਦਾ	ऽ	ਅ	ਲੇ	ऽ	ਪਾ	ऽ
ਨੁ	—	ਨੁ	—	ਪ	ਨੁ	ਸਂ	ਰਂ	(ਸਂ)ਨੁ	—	—	—	ਧ	—	ਪ	—
ਤੋ	ऽ	ਹੀ	ऽ	ਸੰ	ऽ	ਗ	ਸ	ਮਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਈ	ऽ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	(ਮ)ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਨੁ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—
ਪੁ	ਹ	ਪ	ਮ	ऽ	ਧ	ਜਿ	ਉ	ਬਾ	ऽ	ਸ	ਬ	ਸ	ਤ	ਹੈ	ऽ
ਪ	ਨੁ	ਸਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	—	—	—	ਧ	—	ਪ	—
ਮੁ	ਕ	ਰ	ਮਾ	ਹਿ	ऽ	ਜੈ	ਸੇ	ਛਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਈ	ऽ	ऽ	ऽ

ਮ	—	ਮ	—	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਸ
ਤੈ	ऽ	ਸੇ	ऽ	ਹੀ	ऽ	ਹ	ਰਿ	ਬ	ਸੇ	ऽ	ਨਿ	ਰੰ	ऽ	ਤ	ਰ
ਸ		ਮ						ਸਂ							
ਨੁ	ਸ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਸਂ	ਰਂ	ਨੁ	—	—	—	ਧ	—	ਪ	—
ਘ	ਟ	ਹੀ	ऽ	ਖੇ	ऽ	ਜਹੁ	ऽ	ਭਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਈ	ऽ	ऽ	ऽ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੩. ਰਾਗ ਭੀਮਪਲਾਸੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਮੀਤਾ ਐਸੇ ਹਰਿ ਜੀਉ ਪਾਏ ॥
ਛੋਡਿ ਨ ਜਾਈ ਸਦ ਹੀ ਸੰਗੇ ਅਨਦਿਨੁ ਗੁਰ ਮਿਲਿ ਗਾਏ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਮਿਲਿਓ ਮਨੋਹਰੁ ਸਰਬ ਸੁਖੈਨਾ ਤਿਆਗਿ ਨ ਕਤਹੂ ਜਾਏ ॥
ਅਨਿਕ ਅਨਿਕ ਭਾਤਿ ਬਹੁ ਪੇਖੇ ਪ੍ਰਿਅ ਰੋਮ ਨ ਸਮਸਰਿ ਲਾਏ ॥੧॥
ਮੰਦਰਿ ਭਾਗੁ ਸੋਭ ਦੁਆਰੈ ਅਨਹਤ ਰੁਣ ਝੁਣ ਲਾਏ ॥
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਸਦਾ ਰੰਗੁ ਮਾਣੇ ਗ੍ਰਿਹ ਪ੍ਰਿਅ ਥੀਤੇ ਸਦ ਥਾਏ ॥੨॥

(ਰਾਗੁ ਦੇਵਗੰਧਾਰੀ, ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੫੩੩)

ਅਸਥਾਈ

੨				੦				੩				×			
								ਮ		ਸ					
ਪ	ਮ	ਨੁ	ਪ	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਗੁ	ਰ	ਨੁ	ਸ	ਗੁ	ਰ	ਸ	—
ਮੀ	ऽ	ਤਾ	ऽ	ਐ	ऽ	ਸੇ	ऽ	ਹ	ਰਿ	ਜੀ	ਉ	ਪਾ	ऽ	ਏ	ऽ;
				ਸ											
ਸ	—	—	—	ਨੁ	--	ਸ	ਸ	ਮ	—	ਮ	—	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਮ
*	*	*	*	ਛੋ	ऽ	ਡ	ਨ	ਜਾ	ऽ	ਈ	ऽ	ਸ	ਦ	ਹੀ	ऽ
										ਪ		ਮ			
ਪ	ਨੁ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਰ	ਸ	—
ਸੰ	ऽ	ਗੇ	ऽ	ਅ	ਨ	ਦਿ	ਨ	ਗੁ	ਰ	ਮਿ	ਲ	ਗਾ	ऽ	ਏ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

								ਮ							
				ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	ਗੁ	—	ਮ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਸਂ	ਸਂ
				ਮਿ	ਲਿ	ਓ	ਮ	ਨੋ	ऽ	ਹ	ਰ	ਸ	ਰ	ਬ	ਸੁ
										ਪ		ਮ			
ਨੁ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਰ	ਸ	—
ਖੈ	ऽ	ਨਾ	ऽ,	ਤਿਆ	ऽ	ਗ	ਨ	ਕ	ਤ	ਹੂ	ऽ	ਜਾ	ऽ	ਏ	ऽ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੪ ਰਾਗ ਭੀਮਪਲਾਸੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਤਨੁ ਰੈਨੀ ਮਨੁ ਪੁਨ ਰਪਿ ਕਰਿਹਉ ਪਾਚਉ ਤਤ ਬਰਾਤੀ ॥
ਰਾਮਰਾਇ ਸਿਉ ਭਾਵਰਿ ਲੈਹਉ ਆਤਮ ਤਿਹ ਰੰਗ ਰਾਤੀ ॥੧॥
ਗਾਉ ਗਾਉਰੀ ਦੁਲਹਨੀ ਮੰਗਲਚਾਰਾ ॥
ਮੇਰੇ ਗ੍ਰਿਹ ਆਏ ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਭਤਾਰਾ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਨਾਭਿ ਕਮਲ ਮਹਿ ਬੇਦੀ ਰਚਿ ਲੇ ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਆਨ ਉਚਾਰਾ ॥
ਰਾਮ ਰਾਏ ਸੋ ਦੂਲਹੁ ਪਾਇਓ ਅਸ ਬਡਭਾਗ ਹਮਾਰਾ ॥ ੨ ॥
ਸੁਰਿਨਰ ਮੁਨਿਜਨ ਕਉਤਕ ਆਏ ਕੋਟਿ ਤੇਤੀਸ ਉਜਾਨਾ ॥
ਕਹਿ ਕਬੀਰ ਮੋਹਿ ਬਿਆਹਿ ਚਲੇ ਹੈ ਪੁਰਖ ਏਕ ਭਗਵਾਨਾ ॥੩॥

(ਆਸਾ, ਸ੍ਰੀ ਕਬੀਰ ਜੀ, ਪੰਨਾ ੪੮੨)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
			ਪ		ਮ										
			ਮ	ਪ	ਗ̱	—	ਮ	ਨ̱	ਪ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ̱ਸਂ	ਰਂਸਂ	ਨ̱	ਧ
			ਗਾ	ਊ	ਗਾ	ऽ	ਊ	ਰੀ	ऽ	ऽ	ਦੁ	ਲਹ	ऽऽ	ਨੀ	ऽ
					ਧ										
ਪ	—	—	ਨ̱	—	ਪ	—	ਮ	ਗ̱	—	ਰ	ਮ	—	ਗ̱	—	ਰ
ऽ	ऽ	ऽ,	ਮੰ	ऽ	ਗ	ऽ	ਲ	ਚਾ	ऽ	ਰਾ	ਮੰ	ऽ	ਗ	ऽ	ਲ
ਸ	—	ਸ	—	—	—	—	—	ਸ	ਗ̱	ਗ̱	ਸ	ਮ	—	ਗ̱	ਪ
ਚਾ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਮੇ	ऽ	ਰੇ	ਗ੍ਰਿ	ਹਾ	ऽ	ਆ	ऽ
ਪ	ਮ	ਧ	ਧ	ਪ	—	ਨ̱	ਨ̱	ਪ	ਨ̱	ਪਨ̱	ਸਂ	ਨ̱ਸਂ	ਰਂਸਂ	ਨ̱ਧ	ਪਮ
ਏ	ਰਾ	ऽ	ਜਾ	ਰਾ	ऽ	ਮ	ਭ	ਤਾ	ऽ	ऽऽ	ऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ
ਗ̱ਰ	ਸ	—													
ਰਾऽ	ऽ	ऽ,	ਗਾ	ਊ...											

ਅੰਤਰਾ

						ਮ		ਧ							
	ਪ	ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	ਗ̱	ਮ	ਪ	ਪ	ਨ̱	ਨ̱	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—
	ਤ	ਨ	ਰੈ	ਨੀ	ऽ	ਮ	ਨ	ਪੁ	ਮ	ਰ	ਪ	ਕ	ਰਿ	ਹਉ	ऽ
—	ਨ̱	—	ਨ̱	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨ̱	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ̱	ਧ	ਪ	—
ऽ	ਪਾ	ऽ	ਚਉ	ਤ	ऽ	ਤ	ਬ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਤੀ	ऽ	ऽ	ऽ

										ਮ					
	ਮ	-ਮ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਪ	—	ਗੁ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ	—
ऽ	ਰਾ	ऽਮ	ਰਾ	ਇ	ऽ	ਜਿ	ਉ	ਭਾ	ऽ	ਵ	ਰ	ਲੈ	ऽ	ਹਉ	ऽ
ਸ		ਮ													
ਨੁ	ਸ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਸਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	—	ਸਂ	—	ਪਨੁ	ਧਂ	ਨੁਸਂ	ਰਂਸਂ
ਆ	ऽ	ਤ	ਮ	ਤੇ	ऽ	ਰੰ	ਗ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਤੀऽ	ऽ	ऽऽ	ऽऽ

ਨੁਧ ਪਮ ਗੁਰਸ ਸ(ਪ) | (ਪ)

ऽऽ ऽऽ ऽऽऽ, ਮਾ | ਜਾਉ ਗਾਉੜੀ... —ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੫. ਰਾਗ ਭੀਮਪਲਾਸੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਮਨਸਾ ਪੂਰਨ ਸਰਨਾ ਜੋਗ ॥ ਜੋ ਕਰਿ ਪਾਇਆ ਸੋਈ ਹੋਗੁ ॥
ਹਰਨ ਭਰਨ ਜਾ ਕਾ ਨੇਤ੍ਰ ਫੋਰੁ ॥ ਤਿਸ ਕਾ ਮੰਤ੍ਰੁ ਨ ਜਾਨੈ ਹੋਰੁ ॥
ਅਨਦ ਰੂਪ ਮੰਗਲ ਸਦ ਜਾ ਕੈ ॥ ਸਰਬ ਥੋਕ ਸੁਨੀਅਹਿ ਘਰਿ ਤਾ ਕੈ ॥
ਰਾਜ ਮਹਿ ਰਾਜੁ ਜੋਗ ਮਹਿ ਜੋਗੀ ॥ ਤਪ ਮਹਿ ਤਪੀਸਰੁ ਗ੍ਰਿਹਸਤ ਮਹਿ ਭੋਗੀ ॥
ਧਿਆਇ ਧਿਆਇ ਭਗਤਹ ਸੁਖੁ ਪਾਇਆ ॥
ਨਾਨਕ ਤਿਸੁ ਪੁਰਖ ਕਾ ਕਿਨੈ ਅੰਤੁ ਨ ਪਾਇਆ ॥ ੨ ॥

(ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ, ਸੁਖਮਨੀ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੨੮੪)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
	ਪ					ਮ									
—	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਪ	—	ਪ	ਮ	ਮਪ	ਸਂਨੁ	ਧ	ਪ
ऽ	ਰਾ	ਜ	ਮਹਿ	ਰਾ	ऽ	ਜੁ	ऽ	ਜੋ	ऽ	ਗ	ਮਹਿ	ਜੋऽ	ऽऽ	ਗੀ	ऽ
	ਪ					ਮ				ਮ					
—	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਪ	—	ਗੁ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ	—
ऽ	ਰਾ	ਜ	ਮਹਿ	ਰਾ	ऽ	ਜ	ऽ	ਜੋ	ऽ	ਗ	ਮਹਿ	ਜੋ	ऽ	ਗੀ	ऽ
ਨੁ	ਸ	ਮ	ਮ	ਮ	—	ਮ	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪਨੁ	ਸਂਰਂ	ਸਂਨੁ	ਧਪ
ਤ	ਪ	ਮਹਿ	ਤ	ਪੀ	ऽ	ਸ	ਰ	ਗ੍ਰਿਹ	ऽਸ	ਤ	ਮਹਿ	ਭੋऽ	ऽऽ	ਗੀऽ	ऽऽ

						ਮ									
	ਪ	ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨੁ	—	ਸਂ	—	ਸਂ	—
	ਮ	ਨ	ਸਾ	ਪੂ	S	ਰ	ਨ	ਸ	ਰ	ਨਾ	S	ਜੋ	S	ਗ	S
—	ਸਂ	ਸਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	—	ਸਂ	—	ਨੁ	—	ਨੁ	—	ਪਨੁ	ਸਂਰਂ	ਸਂਨੁ	ਧਪ
S	ਜੋ	ਕ	ਰ	ਪਾ	S	ਇਆ	S	ਸੋ	S	ਈ	S	ਹੋS	SS	ਗS	SS

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੬. ਰਾਗ ਭੀਮਪਲਾਸੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਮੇਰੈ ਮਨਿ ਚੀਤਿ ਆਏ ਪ੍ਰਿਅ ਰੰਗਾ ॥
ਬਿਸਰਿਓ ਧੰਧੁ ਬੰਧੁ ਮਾਇਆ ਕੋ ਰਜਨਿ ਸਬਾਈ ਜੰਗਾ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਹਰਿ ਸੇਵਉ ਹਰਿ ਰਿਦੈ ਬਸਾਵਉ ਹਰਿ ਪਾਇਆ ਸਤ ਸੰਗਾ ॥
ਐਸੋ ਮਿਲਿਓ ਮਨੋਹਰੁ ਪ੍ਰੀਤਮੁ ਸੁਖ ਪਾਏ ਮੁਖ ਮੰਗਾ ॥ ੧ ॥
ਪ੍ਰਿਉ ਅਪਨਾ ਗੁਰਿ ਬਸਿ ਕਰਿ ਦੀਨਾ ਭੋਗਉ ਭੋਗ ਨਿਸੰਗਾ ॥
ਨਿਰਭਉ ਭਏ ਨਾਨਕ ਭਉ ਮਿਟਿਆ ਹਰਿ ਪਾਇਓ ਪਾਠੰਗਾ ॥ ੨ ॥

(ਸਾਰੰਗ ਮਹਲਾ ੫, ਪੰਨਾ ੧੨੧੦)

ਅਸਥਾਈ

੩				×				੨				੦			
ਮ	ਪਨੁਪ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	—	ਨੁਧ	—	ਪ	—	ਮ	ਗੁ	—	ਮ	—
ਮੇ	ਰੈSS	ਮ	ਨ	ਚੀ	ਤ	S	ਆS	S	ਏ	S	ਪ੍ਰਿਅ	ਰੰ	S	ਗਾ	S;
ਪ	ਗੁ	—	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ	—	ਨ਼	ਨ਼	ਸ	—	ਮ	—	ਮ	—
ਪ੍ਰਿਅ	S	S	S	ਰੰ	S	ਗਾ	S	ਬਿ	ਸ	ਰਿਓ	S	ਧੰ	S	ਧੁ	S
ਪ	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਸਂ	—	ਰਂ	ਸਂ	ਨਸਂਰਂ	ਨਸਂ	ਪ	ਮ	ਪ	ਮ
ਬੰ	ਧ	ਮਾ	S	ਇਆ	S	ਕੌ	S	ਰ	ਜ	ਨSS	ਸS	ਬਾ	ਈ	ਜੰ	ਗਾ

ਅੰਤਰਾ

ਸਂ	ਸਂ	ਨ	—	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁਧ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਸਂ	—
ਹ	ਰਿ	ਸੇ	S	ਵਉ	S	ਹ	ਰਿ	ਰਿS	ਦੈ	S	ਬ	ਸਾ	S	ਵਉ	S
ਨ	ਨ	ਸਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	—	ਸਂ	—	ਨ	—	ਸਂ	—	ਨੁ	ਧ	ਪ	—
ਹ	ਰਿ	ਪਾ	S	ਇਆ	S	S	S	ਸ	S	ਤ	S	ਸੰ	S	ਗਾ	S
ਧ								ਮ							
ਸਂ	—	ਨੁ	ਸਂ	ਨੁ	ਧਪ	ਮ	ਪ	ਗੁ	—	ਮ	ਪ	ਮਗੁ	ਮਗੁ	ਰ	ਸ
ਐ	S	ਸੋ	S	ਮਿ	ਲਿS	ਓ	ਮ	ਨੋ	S	ਹ	ਰ	ਪ੍ਰੀS	SS	ਤ	ਮ

ਨੁ	ਨੁ	ਸ	—	ਮ	—	—	—	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨ	ਸਂ	—
ਸੁ	ਖ	ਧਾ	ऽ	ਏ	ऽ	ऽ	ऽ	ਮੁ	ऽ	ਖ	ऽ	ਮਂ	ऽ	ਗਾ	ऽ

ਨੋਟ :—ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ ਨਿਖਾਦ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਬਾਕੀ ਤੁਕਾ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੭. ਰਾਗ ਭੀਮਪਲਾਸੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਜਿਸ ਕਾ ਤਨੁ ਮਨੁ ਧਨੁ ਸਭੁ ਤਿਸ ਕਾ ਸੋਈ ਸੁਘੜੁ ਸੁਜਾਨੀ ॥
ਤਿਨ ਹੀ ਸੁਣਿਆ ਦੁਖੁ ਸੁਖੁ ਮੇਰਾ ਤਉ ਬਿਧਿ ਨੀਕੀ ਖਟਾਨੀ ॥ ੧ ॥
ਜੀਅ ਕੀ ਏਕੈ ਹੀ ਪਹਿ ਮਾਨੀ ॥
ਅਵਰਿ ਜਤਨ ਕਰਿ ਰਹੇ ਬਹੁਤੇਰੇ ਤਿਨ ਤਿਲੁ ਨਹੀ ਕੀਮਤਿ ਜਾਨੀ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਾਮੁ ਨਿਰਮੋਲਕੁ ਹੀਰਾ ਗੁਰਿ ਦੀਨੋ ਮੰਤਾਨੀ ॥
ਡਿਗੈ ਨ ਡੋਲੈ ਦ੍ਰਿੜੁ ਕਰਿ ਰਹਿਓ ਪੂਰਨ ਹੋਇ ਤ੍ਰਿਪਤਾਨੀ ॥ ੨ ॥
ਓਇ ਜੁ ਬੀਚ ਹਮ ਤੁਮ ਕਛੁ ਹੋਤੇ ਤਿਨ ਕੀ ਬਾਤ ਬਿਲਾਨੀ ॥
ਅਲੰਕਾਰ ਮਿਲਿ ਥੈਲੀ ਹੋਈ ਹੈ ਤਾ ਤੇ ਕਨਿਕ ਵਖਾਨੀ ॥ ੩ ॥
ਪ੍ਰਗਟਿਓ ਜੋਤਿ ਸਹਜ ਸੁਖ ਸੋਭਾ ਬਾਜੇ ਅਨਹਤ ਬਾਨੀ ॥
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਨਿਹਚਲ ਘਰੁ ਬਾਧਿਓ ਗੁਰਿ ਕੀਓ ਬੰਧਾਨੀ ॥ ੪ ॥

(ਰਾਗੁ ਧਨਾਸਰੀ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੬੭੧)

ਅਸਥਾਈ

੨				੦				੩				×			
										ਸ		ਗੁ			
		ਮ	ਪ	ਮਗੁ	—	ਰ	ਸ	ਰ	—	ਨੁ	—	ਸ	—	ਮ	—
		ਜੀਅ	ਕੀ	ਏऽ	ऽ	ਕੈ	ऽ	ਹੀ	ऽ	ਪਹਿ	ऽ	ਮਾ	ऽ	ਨੀ	ऽ
										ਸ		ਗੁ			
—	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਮਗੁ	—	ਰ	ਸ	ਰ	—	ਨੁ	—	ਸ	—	ਮ	—
ऽ	ऽ,	ਜੀਅ	ਕੀ	ਏऽ	ऽ	ਕੈ	ऽ	ਹੀ	ऽ	ਪਹਿ	ऽ	ਮਾ	ऽ	ਨੀ	ऽ
ਗੁ	ਰ	ਸ	—	ਨੁ	ਨੁ	ਸ	ਸ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨੁ
ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਅ	ਵ	ਰ	ਜ	ਤ	ਨ	ਕ	ਰ	ਰ	ਹੇ	ਬਹੁ	ऽ
ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਪ	ਨੁ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮਪ	ਨੁਸਂ	ਨੁਧ	ਪਮ
ਤੇ	ऽ	ਰੇ	ਤਿਲ	ਤਿ	ਲ	ਨ	ਹੀ	ਕੀ	ऽ	ਮ	ਤ	ਜਾऽ	ऽऽ	ਨੀऽ	ऽऽ
ਗੁਰ	ਸ														
ऽऽ	ऽ														

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਮ	ਮ	—	ਪ	ਪ	(ਮ) ਗੁ	ਮ	(ਧ) ਪ	ਪ	ਨੁ	ਨੁ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—
ਜਿ	ਸ	ਕਾ	S	ਤ	ਨ	ਮ	ਨ	ਧ	ਨ	ਸ	ਭ	ਤਿ	ਸ	ਕਾ	S
(ਸਂ) ਨੁ	—	ਸਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	—	ਸਂ	—	ਨੁ	ਧ	ਪ	—
ਸੋ	S	ਈ	S	ਸੁ	ਘ	ੜ	ਸੁ	ਜਾ	S	S	S	ਨੀ	S	S	S
ਪ	ਸਂ	ਨੁ	ਸਂ	ਪ	ਨੁ	ਧ	ਪ	(ਮ) ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਮਗੁ	ਮਗੁ	ਰ	ਸ
ਤਿ	ਨ	ਹੀ	S	ਸੁ	ਣਿ	ਆ	S	ਦੁ	ਖ	ਸੁ	ਖ	ਮੇS	SS	ਰਾ	S
ਨੁ	ਸ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮਪ	ਨੁਸਂ	ਨੁਧ	ਪਮ
ਭਉ	S	ਬਿ	ਧ	ਨੀ	S	ਕੀ	ਖ	ਟਾ	S	S	S	ਨੀS	SS	SS	SS
ਗੁਰ	ਸ	ਮ	ਪ												
SS	S;	ਜੀਅ ਕੀ ਏਕੈ...													

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ*)

੯. ਰਾਗ ਭੀਮਪਲਾਸੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਲਗ-ਭਗ ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਮੇਰੁ ਕਰੋ ਤ੍ਰਿਣ ਤੇ ਮੁਹਿ ਜਾਹਿ ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜ ਨ ਦੂਸਰ ਤੋ ਸੋ ॥
ਭੂਲ ਛਿਮੋ ਹਮਰੀ ਪ੍ਰਭ ਆਪਨ ਭੂਲਨਹਾਰ ਕਹੂੰ ਕੋਊ ਮੋ ਸੋ ॥
ਸੇਵ ਕਰੀ ਤੁਮਰੀ ਤਿਨ ਕੇ ਸਭ ਹੀ ਗ੍ਰਿਹ ਦੇਖੀਅਤ ਦ੍ਰਬ ਭਰੋਸੋ ॥
ਯਾ ਕਲ ਮੈਂ ਸਭ ਕਾਲ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਕੇ ਭਾਰੀ ਭੁਜਾਨ ਕੋ ਭਾਰੀ ਭਰੋਸੋ ॥ ੯੨ ॥

(ਬਚਿਤ੍ਰ ਨਾਟਕ, ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ੧੦)

ਅਸਥਾਈ

੩				×				੨				੦			
ਨੁਸ	ਗੁਮ	ਪ-ਗੁਮ	ਪਸਂ	(ਸਂ) ਨੁ	(ਪ) ਧ	ਪ	—	(ਨੁ) ਧ	ਪ	ਮਗੁ	ਮ	ਪ	ਮਗੁਮਗੁ	ਰ	ਸ
ਮੋS	SS	SS SS	ਰਕ	ਰੋ	S	S	S	ਤ੍ਰਿ	ਣ	SS	S	ਤੇ	SSSS	ਮੋ	ਹਿ;
ਨੁ	—	ਸ	ਸ	ਨੁਸ	ਮਗੁ	ਰ	ਸ	ਨੁ	—	ਸ	ਮ	ਮ	—	ਪਗੁ	ਮ
ਮੋ	S	ਰ	ਕ	ਰੋS	SS	ਤ੍ਰਿ	ਣ	ਤੇ	S	ਮੋ	ਹਿ	ਜਾ	S	ਹਿS	S

						ਨੁ									
ਪ	ਨੁ	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁਪ	ਸਂ	ਧਪ	—	ਪ	ਮਗੁ	ਮ	ਪ	ਪ	ਗੁ	ਰ	ਸ
ਗ	ਰੀ	ਬ	ਨਿ	ਵਾS	ਜ	ਨS	S	ਦੂ	SS	ਸ	ਰ	ਤੈ	S	ਸੈ	S

ਅੰਤਰਾ

ਪ	—	ਗੁ	-ਮ	ਪ	ਨੁਨੁ	ਸਂ	—	ਨੁ	ਸਂ	ਗੁਂ	ਰਂਸਂ	ਨੁ	ਸਂ	ਨੁਧ	ਪ
ਭੂ	S	ਲ	Sਛਿ	ਮੈ	ਹਮ	ਗੀ	S	ਪ੍ਰ	ਭ	S	SS	ਆ	S	ਪS	ਨ
ਮਪ	ਨੁਨੁ	ਸਂਨੁ	ਸਂਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁਧ	ਪ	ਪ	ਮਗੁ	ਮ	ਪ	ਗੁ	—	ਰ	ਸ
ਭੂS	SS	ਲS	ਨS	ਹਾ	S	ਰS	ਕ	ਹੂ	SS	ਕੌ	ਉ	ਮੈ	S	ਸੈ	S

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੯. ਰਾਗ ਭੀਮਪਲਾਸੀ, ਤਾਲ–ਰੂਪਕ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਐਸੋ ਗੁਨ ਮੇਰੋ ਪ੍ਰਭ ਜੀ ਕੀਨ ॥
ਪੰਚ ਦੋਖ ਅਰੁ ਅਹੰਰੋਗ ਇਹ ਤਨ ਤੇ ਸਗਲ ਦੂਰਿ ਕੀਨ ॥ਰਹਾਉ॥
ਬੰਧਨ ਤੋਰਿ ਛੋਰਿ ਬਿਖਿਆ ਤੇ ਗੁਰ ਕੋ ਸਬਦ ਮੇਰੈ ਹੀਅਰੈ ਦੀਨ ॥
ਰੂਪੁ ਅਨਰੂਪ ਮੋਰੋ ਕਛੁ ਨ ਬੀਚਾਰਿਓ ਪ੍ਰੇਮ ਗਹਿਓ ਮੋਹਿ ਹਰਿ ਰੰਗ ਭੀਨ ॥੧॥
ਪੇਖਿਓ ਲਾਲਨੁ ਪਾਟ ਬੀਚ ਖੋਏ ਅਨਦ ਚਿਤਾ ਹਰਖੇ ਪਤੀਨ ॥
ਤਿਸ ਹੀ ਕੋ ਗ੍ਰਿਹੁ ਸੋਈ ਪ੍ਰਭੁ ਨਾਨਕ ਸੋ ਠਾਕੁਰੁ ਤਿਸ ਹੀ ਕੋ ਧੀਨ ॥੨॥
(ਟੋਡੀ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੭੧੬)

ਅਸਥਾਈ

੧		੨		⊕			੧		੨		⊕		
ਸ		ਮ							ਮ				
ਨੁਸ	ਸ	ਗੁ	ਮ	ਪ	—	ਮ	ਪ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਮ	—	ਮ
ਐਸੋ	ਸੋ	ਗੁ	ਨ	ਮੇ	S	ਰੋ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਜੀ	S	ਕੀ	S	ਨ
ਮ							ਮ						
ਗੁ	ਮ	ਪ	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਗੁ	ਰ	—	ਸ
ਐ	ਸੋ	ਗੁ	ਨ	ਮੇ	S	ਰੋ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਜੀ	S	ਕੀ	S	ਨ

ਅੰਤਰਾ

				ਮ									
ਪ	—	ਪ	—	ਗੁ	—	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਨੁ	ਸਂ	—	ਸਂ
ਪੰ	S	ਚ	S	ਦੋ	S	ਖ	ਅ	ਰ	ਅ	ਹੰ	ਰੋ	S	ਗ
ਨੁ	ਨੁ	ਸਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	—	ਸਂ	ਨੁ	ਨੁ	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਪ
ਇ	ਹ	ਤ	ਨ	ਤੇ	S	S	ਸਗ	ਲ	ਦੂ	ਰ	ਕੀ	S	ਨ

							ਮ					
ਪ	ਸਂ	ਨੁ	ਸਂ	ਨੁ	—	ਧਪ	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਗੁ	ਰ	—	ਸ
ਇ	ਹ	ਤ	ਨ	ਤੇ	ऽ	ऽऽ	ਸਗ	ਲ	ਦੂ	ਰ	ਕੀ	ऽ	ਨ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੧੦. ਰਾਗ ਭੀਮਪਲਾਸੀ, ਤਾਲ-ਸੂਲਫਾਕ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਨਾਚਤ ਫਿਰਤ ਮੋਰ ਬਾਦਰ ਕਰਤ ਘੋਰ ਦਾਮਨੀ ਅਨੇਕ ਭਾਉ ਕਰਿਓ ਈ ਕਰਤ ਹੈ ॥
ਚੰਦ੍ਰਮਾ ਤੇ ਸੀਤਲ ਨ ਸੂਰਜ ਤੇ ਤਪਤ ਤੇਜ ਇੰਦ੍ਰ ਸੋ ਨ ਰਾਜਾ ਭਵ ਭੂਮ ਕੋ ਭਰਤ ਹੈ ॥
ਸਿਵ ਸੇ ਤਪਸੀ ਆਦਿ ਬ੍ਰਹਮਾ ਸੇ ਨ ਬੇਦਚਾਰੀ
ਸਨਤ ਕੁਮਾਰ ਸੀ ਤਪੱਸਿਆ ਨ ਆਨਤ ਹੈ ॥
ਗਿਆਨ ਕੇ ਬਿਹੀਨ ਕਾਲ ਫਾਸ ਕੇ ਅਧੀਨ ਸਦਾ
ਜੁਗਨ ਕੀ ਚਉਕਰੀ ਫਿਰਾਏ ਈ ਫਿਰਤ ਹੈ ॥ ੬ ॥ ੭੬ ॥

(ਅਕਾਲ ਉਸਤਤ, ਪਾ: ੧੦)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੩		੦	
ਮ		ਮ			ਮ				
ਪ	—	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਰ	ਸ	—	ਸ
ਨਾ	ऽ	ਚ	ਤ	ਫਿ	ਰ	ਤ	ਮੋ	ऽ	ਰ
ਸ					ਮ				
ਨੁ	—	ਸ	ਸ	ਸ	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	—	ਮ
ਬਾ	ऽ	ਦ	ਰ	ਕ	ਰ	ਤ	ਘੋ	ऽ	ਰ
ਪ	ਮ	ਗੁ	—	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਸਂ	—	ਸਂ
ਦ	ਮ	ਨੀ	ऽ	ਅ	ਨੇ	ਕ	ਭਾ	ऽ	ਉ
			ਧ		ਮ				
ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਪ	ਪ	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	—	—
ਕ	ਰਿਓ	ਈ	ऽ	ਕ	ਰ	ਤ	ਹੈ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

		ਮ							
ਪ	ਪ	ਗੁ	—	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ
ਚੰ	ਦ੍ਰ	ਮਾ	ऽ	ਤੇ	ਸੀ	ऽ	ਤ	ਲ	ਨ
ਸਂ									ਧ
ਨੁ	ਨੁ	ਸਂ	—	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਪ
ਸੂ	ਰ	ਜ	ऽ	ਤੇ	ਤ	ਪ	ਤ	ਤੇ	ਜ

ਸਂ					ਸਂ				
ਨ਼	ਨ਼	ਸਂ	—	ਰਂ	ਨ਼	—	ਸਂ	—	ਸਂ
ਇੰ	ਦ੍ਰ	ਸੋ	ऽ	ਨ	ਰਾ	ऽ	ਜਾ	ऽ	ਭਵ
		ਧ			ਮ				
ਨ਼	ਧ	ਮ	—	ਪ	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	—	—
ਭੂ	ਮ	ਕੋਂ	ऽ	ਭ	ਰ	ਤ	ਹੈ	ऽ	ऽ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੧੧. ਰਾਗ ਭੀਮਪਲਾਸੀ, ਝਪਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਚਿਤ ਸਿਮਰਨੁ ਕਰਉ ਨੈਨ ਅਵਿਲੋਕਨੋ, ਸ੍ਰਵਨ ਬਾਨੀ ਸੁਜਸੁ ਪੂਰਿ ਰਾਖਉ ॥
ਮਨ ਸੁ ਮਧੁਕਰੁ ਕਰਉ ਚਰਨ ਹਿਰਦੇ ਧਰਉ ਰਸਨਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਰਾਮ ਨਾਮ ਭਾਖਉ ॥੧॥
ਮੇਰੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿਉ ਜਿਨਿ ਘਟੈ ॥
ਮੈ ਤਉ ਮੋਲਿ ਮਹਗੀ ਲਈ ਜੀਅ ਸਟੈ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਬਿਨਾ ਭਾਉ ਨਹੀ ਊਪਜੈ ਭਾਵ ਬਿਨੁ ਭਗਤਿ ਨਹੀ ਹੋਇ ਤੇਰੀ ॥
ਕਹੈ ਰਵਿਦਾਸੁ ਇਕ ਬੇਨਤੀ ਹਰਿ ਸਿਉ ਪੈਜ ਰਾਖਹੁ ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਮੇਰੀ ॥ ੨ ॥

(ਧਨਾਸਰੀ ਭਗਤ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ, ਪੰਨਾ ੬੯੪)

ਅਸਥਾਈ

×		੨			੦		੩		ਮਮ ਮੇਰੀ
	ਮ				ਮ			ਸ	
ਪ	ਗੁ	ਮ	ਪਨ਼	ਧਪ	ਗੁ	—	ਰ	ਨ਼	ਸ
ਪ੍ਰੀ	ऽ	ਤ	ਗੋऽ	ऽऽ	ਬਿੰ	ऽ	ਦ	ਸਿ	ਉ
ਸਂ									
ਨ	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਨ਼ਧ	ਸਂਨ਼	ਧਪ	ਮਗੁ	ਰਸ
ਜਿ	ਨ	ਘ	ਟੈ	ऽ	ਜਿऽ	ਨऽ	ਘऽ	ਟੈऽ	ਮੇਰੀ—ਪ੍ਰੀਤ...ਦੁਬਾਰਾ
								←	ऽऽ→
ਨ਼	ਸ	ਮ	ਮ	ਪ	ਗੁ	—	ਮ	—	ਮ
→ਮੈ	ਤਉ	ਮੋ	ਲ	ਮਹ	ਗੀ	ऽ	ਲ	ऽ	ਈ
ਪਸਂ	ਨਸਂ	—	—	ਧਪ	ਨ਼ਧ	ਪਮ	ਗੁਰ	ਸਨ਼	ਸ
ਜੀऽ	ਅऽ	ऽ	ऽ	ऽਸ	ਟੈऽ	ऽऽ	ਮੇऽ	ऽऽ	ਰੀ ਪ੍ਰੀਤ...

ਅੰਤਰਾ

			ਮ						
ਪ	ਪ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਨੁ	ਸਂ	—
ਚਿ	ਤ	ਜਿ	ऽ	ਮ	ਰ	ਨ	ਕ	ਰਉ	ऽ
ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂਮਂ	ਗੁਂ	ਰੁਂ	ਸਂ	ਨੁਧ	ਪ
ਨੈ	ਨ	ਅ	ऽ	ਵऽ	ਲੋਂ	ਕ	ਨੈਂ	ऽऽ	ऽ
ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂਰਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਮ	ਪ
ਸੂ	ਵ	ਨ	ऽ	ਬਾऽ	ਨੀ	ਸੁ	ਜ	ऽ	ਸ
ਪਸਂ	ਨਸਂ	ਸਂ	—	ਪਪ	ਨੁਧ	ਪਮ	ਗੁਰ	ਸਨੁ	ਸ
ਪ੍ਰਭੁऽ	ऽऽ	ਰ	ऽ	ऽਰਾ	ਖਉ	ऽऽ;	ਮੇऽ	ऽऽ	ਰੀ ਪ੍ਰੀਤ ..

ਨੋਟ :—ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ ਨਿਖਾਦ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੧੨. ਰਾਗ ਭੀਮਪਲਾਸੀ, ਇਕਤਾਲਾ (ਦਰੁੱਤ ਲਯ)

ਹਾ ਹਾ ਪ੍ਰਭ ਰਾਖਿ ਲੇਹੁ ॥
ਹਮ ਤੇ ਕਿਛੂ ਨ ਹੋਇ ਮੇਰੇ ਸ੍ਵਾਮੀ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਅਪੁਨਾ ਨਾਮੁ ਦੇਹੁ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਅਗਨਿ ਕੁਟੰਬ ਸਾਗਰ ਸੰਸਾਰ ॥ ਭਰਮ ਮੋਹ ਅਗਿਆਨ ਅੰਧਾਰ ॥ ੧ ॥
ਊਚ ਨੀਚ ਸੂਖ ਦੂਖ ॥ ਧ੍ਰਾਪਸਿ ਨਾਹੀ ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਭੂਖ ॥੨॥
ਮਨਿ ਬਾਸਨਾ ਰਚਿ ਬਿਖੈ ਬਿਆਧਿ ॥ ਪੰਚ ਦੂਤ ਸੰਗਿ ਮਹਾ ਅਸਾਧ ॥੩॥
ਜੀਅ ਜਹਾਨੁ ਪ੍ਰਾਨ ਧਨੁ ਤੇਰਾ ॥ ਨਾਨਕ ਜਾਨੁ ਸਦਾ ਹਰਿ ਨੇਰਾ ॥੪॥

(ਧਨਾਸਰੀ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੬੭੫)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਸ		ਮ									
ਨੁ	ਸ	ਗੁ	ਮ	ਪ	—	ਮ	ਗੁਮ	ਪ	ਮ	ਮ	—
ਹਾ	ਹਾ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ਖऽ	ऽ	ਲੇ	ਹੁ	ऽ
						ਮ					
ਧ	ਪ	ਪ	ਮ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਸ	ਸਰ
ਹ	ਮ	ਤੇ	ਕਿ	ਛੂ	ਨ	ਹੋਇ	ਮੇ	ਰੇ	ਸ੍ਵਾ	ਮੀ	ਕਰ
ਸ			ਮ								
ਨੁ	ਨੁ	ਸ	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਪਨੁ	—	ਧ	ਪ	ਪ	—
ਕਿ	ਰ	ਪਾ	ਅ	ਪੁ	ਨਾ	ਨਾऽ	ऽ	ਮ	ਦੇ	ਹੁ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਗੁ				ਮ							
ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਨੁ	ਸੰ	—	ਸੰ
ਅਗ	ਨ	ਕੁ	ਟੰ	ਬ	ਸਾ	ਗ	ਰ	ਸੰ	ਸਾ	ऽ	ਰ
ਸੰ		ਮੰ									
ਨੁ	ਸੰ	ਗੁੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਸੰ	ਰੰਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ
ਭਰ	ਮ	ऽ	ਮੋ	ਹ	ਅ	ਗਿਆ	ਨ	ਅੰऽ	ਧਾ	ऽ	ਰ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੧੩. ਰਾਗ ਭੀਮਪਲਾਸੀ, ਇਕਤਾਲਾ (ਦਰੁੱਤ ਲਯ)

ਕਰਵਤੁ ਭਲਾ ਨ ਕਰਵਟ ਤੇਰੀ ॥ ਲਾਗੁ ਗਲੇ ਸੁਨੁ ਬਿਨਤੀ ਮੇਰੀ ॥੧॥
ਹਉ ਵਾਰੀ ਮੁਖੁ ਫੇਰਿ ਪਿਆਰੇ ॥ ਕਰਵਟੁ ਦੇ ਮੋ ਕਉ ਕਾਹੇ ਕਉ ਮਾਰੇ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਜਉ ਤਨੁ ਚੀਰਹਿ ਅੰਗੁ ਨ ਮੋਰਉ ॥ ਪਿੰਡੁ ਪਰੈ ਤਉ ਪ੍ਰੀਤਿ ਨ ਤੋਰਉ ॥੨॥
ਹਮ ਤੁਮ ਬੀਚ ਭਇਓ ਨਹੀ ਕੋਈ ॥ ਤੁਮਹਿ ਸੁ ਕੰਤ ਨਾਰਿ ਹਮ ਸੋਈ ॥੩॥
ਕਹਤੁ ਕਬੀਰੁ ਸੁਨਹੁ ਰੇ ਲੋਈ ॥ ਅਬ ਤੁਮਰੀ ਪਰਤੀਤਿ ਨ ਹੋਈ ॥੪॥

(ਰਾਗੁ ਆਸਾ, ਸ੍ਰੀ ਕਬੀਰ ਜੀਉ, ਪੰਨਾ ੪੮੪)

ਅਸਥਾਈ

੩		੪		×		੦		੨			੦
											ਸਰ
											ਹਉ
ਸ		ਮ									
ਨੁ	ਸ	ਗੁ	ਮ	ਪ	—	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਮ	—
ਵਾ	ਰੀ	ਮੁ	ਖ	ਫੇ	ऽ	ਰ	ਪਿ	ਆ	ऽ	ਰੇ;	ऽ
						ਮ					
ਮ	ਪ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਸਰ
ਕਰ	ਵ	ਟ	ਦੇ	ਮੋ	ਕਉ	ਕਾ	ਹੇ	ਕਉ	ਮਾ	ਰੇ	ਹਉ

—ਵਾਰੀ...

ਅੰਤਰਾ

ਸ				ਮ							
ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਨੁ	ਸੰ	ਸੰ	—
ਕਰ	ਵ	ਤ	ਭ	ਲਾ	ਨ	ਕਰ	ਵ	ਟ	ਤੇ	ਰੀ	ऽ
ਨੁ						ਮ					
ਸੰ	ਸੰ	ਰੰਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਸਰ
ਲਾ	ਗ	ਗऽ	ਲੇ	ਸੁ	ਨ	ਬਿ	ਨ	ਤੀ	ਮੇ	ਰੀ,	ਹਉ

—ਵਾਰੀ...

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੧੪. ਰਾਗ ਭੀਮਪਲਾਸੀ, ਚਾਰਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਸਖੀ ਨਾਲਿ ਵਸਾ ਅਪੁਨੇ ਨਾਹ ਪਿਆਰੇ, ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਤਨੁ ਹਰਿ ਸੰਗਿ ਹਿਲਿਆ ॥
ਸੁਣਿ ਸਖੀਏ ਮੇਰੀ ਨੀਦ ਭਲੀ ਮੈ ਆਪਨੜਾ ਪਿਰੁ ਮਿਲਿਆ ॥
ਭ੍ਰਮੁ ਖੋਟਿਓ ਸਾਂਤਿ ਸਹਜਿ ਸੁਆਮੀ ਪਰਗਾਸੁ ਭਇਆ ਕਉਲੁ ਖਿਲਿਆ ॥
ਵਰੁ ਪਾਇਆ ਪ੍ਰਭੁ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਨਾਨਕ ਸੋਹਾਗੁ ਨ ਟਲਿਆ ॥੪॥

(ਗਉੜੀ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੨੪੯)

ਅਸਥਾਈ

×		०		੨		०		੩		੪	
							ਪ	ਧ		ਮ	
							ਨੁ	ਪ	ਪ	ਗੁ	ਮਗੁ
							ਹੇ	S	ਸ	S	ਖੀS
			ਮ							ਮ	
ਮ	—	—	ਪ	—	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਪ	ਗੁ	ਮ
ਨਾ	S	S	ਲ	S	ਵ	ਸਾ	S	S;	ਅ	ਪ	ਨੇ
			ਮ	ਮ			ਮ				
ਪ	—	—	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਗੁ	—	ਰ	ਸ	—
ਨਾ	S	S	ਹ	S	S	ਪਿ	ਆ	S	S	ਰੇ	S
ਸ							ਪ				
ਨੁ	ਸ	ਸ	ਨੁ	—	ਨੁ	ਨੁ	ਨੁ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਮ
ਮੇ	ਰਾ	ਮ	ਨ	S	ਤ	ਨ	ਹ	ਰ	S	ਸੰ	S
ਧ	ਸਂ		ਸਂ					ਧ		ਮ	
ਪ	ਨੁ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਪ	ਗੁ	ਮਗੁ
ਗ	ਹਿ	S	ਲਿ	ਆ	S	S;	ਹੇ	S	ਸ	S	ਖੀS

ਅੰਤਰਾ

×		०		੨		०		੩		੪	
ਗੁ				ਮ		ਧ					
ਮ	ਮ	—	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨੁ	—	ਸਂ	—	ਸਂ
ਸੁ	ਣ	S	ਸ	S	ਖੀ	ਏ	S	S	ਮੇ	S	ਰੀ
ਨੁ	—	—	ਸਂ	—	ਮਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਪ
ਨੀ	S	S	ਦ	S	ਭ	ਲੀ	S	S	S	S	ਮੈ
			ਪ								
ਨੁ	—	—	ਨੁ	—	ਨੁ	ਸਂ	—	—	ਸਂ	—	ਸਂ
ਆ	S	S	ਪ	S	ਨ	ੜਾ	S	S	ਪਿ	S	ਰ

ਧ	ਧ	ਸਂ		ਸਂ		ਪ					
ਮ	ਪ	ਨ਼	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਮ	ਪ	ਸਂਨ਼	ਧਪ	ਮਗ਼	ਰਸ
ਮਿ	S	S	S	ਲਿ	ਆ	S	S	ਹੋS	SS	ਸS	ਖੀS

ਨੋਟ :—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਾਲ ਦੀ ਟਿਊਨ ਵਿਚ ਵੀ ਗਾ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਪਰ ਸ਼ਬਦ ਪੂਰਾ ਗਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। [illegible]

੧੫. ਰਾਗ ਭੀਮਪਲਾਸੀ, ਚਾਰਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਚਰਨ ਸਰਨ ਗੁਰ ਏਕ ਪੈਂਡਾ ਜਾਇ ਚਲ,
ਸਤਿਗੁਰੂ ਕੋਟਿ ਪੈਂਡਾ ਆਗੇ ਹੋਇ ਲੇਤ ਹੈ।
ਏਕ ਬਾਰ ਸਤਿਗੁਰ ਮੰਤ੍ਰ ਸਿਮਰਨ ਮਾਤ੍ਰ,
ਸਿਮਰਨ ਤਾਂਹਿ ਬਾਰੰਬਾਰ ਗੁਰੁ ਹੇਤ ਹੈ ॥
ਭਾਵਨੀ ਭਗਤਿ ਭਾਇ ਕੌਡੀ ਅਗ੍ਰਭਾਗ ਰਾਖੈ,
ਤਾਹਿ ਗੁਰੁ ਸਰਬ ਨਿਧਾਨ ਦਾਨ ਦੇਤ ਹੈ ॥
ਸਤਿਗੁਰੁ ਦਯਾ ਨਿਧਿ ਮਹਿਮਾ ਆਗਾਧਿ ਬੋਧ,
ਨਮੋ ਨਮੋ ਨਮੋ ਨਮੋ ਨੇਤਿ ਨੇਤਿ ਨੇਤਿ ਹੈ ॥ ੧੧੧ ॥

(ਕਬਿੱਤ, ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਨ਼ਸ	ਮਗ਼	ਰ	ਸ	—	ਨ਼	ਧ਼	ਪ਼	ਨ਼	—	ਸ	—
ਚS	ਰS	ਨ	ਸ	S	ਰੰ	S	ਨ	ਗੁ	S	ਰ	S
ਨ਼	ਸ	ਸ	ਮ	ਗ਼	ਮ	ਪ	—	ਮਗ਼	ਰ	—	ਸ
ਏ	S	ਕ	ਪੈਂ	S	ਡਾ	ਜਾ	S	ਇS	ਚ	S	ਲ
ਨ਼	ਸ	—	ਪ	ਗ਼	ਮ	ਪ	—	ਨ਼	ਧ	ਪ	ਪ
ਸ	ਤ	S	ਗੁ	S	ਰ	ਕੋ	S	ਟ	ਪੈਂ	S	ਡਾ
(ਗ਼)ਮ	—	ਮ੍	ਮ	ਗ਼	ਸ	ਪ	ਮ	ਗ਼	ਰ	ਸ	—
ਆ	S	ਗੇ	ਹੋ	S	ਇ	ਲੇ	S	ਤ	ਹੈ	S	S

ਅੰਤਰਾ

ਮ	—	ਮ	ਪ	ਗ਼	ਮ	ਪ	ਨ਼	—	ਸਂ	—	ਸਂ
ਏ	S	ਕ	ਬਾ	S	ਰ	ਸ	ਤ	S	ਗੁ	S	ਰ
ਮ	ਪ	ਨ਼	ਸਂ	—	—	ਗ਼ਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ਼	ਧ	ਪ
ਮੰ	S	S	ਤ੍ਰ	S	S	ਸਿ	ਮ੍ਰ	ਨ	ਮਾ	S	ਤ੍ਰ

ਮ	ਧ	ਮ/ਗੁ	ਮ	ਪ	ਪ	ਪ	ਸਂ/ਨੁ	—	ਸਂ	—	ਸਂ
ਸਿ	ਮ	ऽ	ਰ	ऽ	ਨ	ਭਾ	ਹਿ	ऽ	ਬਾ	ऽ	ਰੈ
ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ
ਬਾ	ऽ	ਰ	ਗੁ	ऽ	ਰ	ਹੇ	ऽ	ਤ	ਹੈ	ऽ	ऽ

—ਚਰਨ ਰਨ...

ਸੰਚਾਰੀ

ਸਂ	ਨੁ	—	ਨੁ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂਨੁ	ਨੁ	ਧ	ਪ	—	ਪ
ਭਾ	ਵ	ऽ	ਨੀ	ऽ	ਭ	ਗऽ	ਤ	ऽ	ਭਾ	ऽ	ਇ
ਧ	ਪ	—	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਮਗੁ	ਰ	—	ਸ
ਕੋ	ਡੀ	ऽ	ਅ	ऽ	ਕੁ	ਭਾ	ऽ	ਗऽ	ਰਾ	ऽ	ਖੇ
ਰਨੁ	ਸ	ਮਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂਨੁ	—	ਸਂ	—	ਸਂ
ਤਾऽ	ਹਿ	ऽ	ਗੁ	ऽ	ਰ	ਸ	ਰऽ	ऽ	ਬ	ऽ	ਨਿ
ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ
ਬਾ	ऽ	ਨ	ਦਾ	ऽ	ਨ	ਦੇ	ऽ	ਤ	ਹੈ	ऽ	ऽ

ਅਭੋਗ

ਮ	ਮ	—	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨੁ	—	ਸਂ	—	ਸਂ
ਸ	ਤ	ऽ	ਗੁ	ऽ	ਰ	ਦ	ਯਾ	ऽ	ਨਿ	ऽ	ਧ
ਮ	ਪ	ਨੁ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਪ
ਮਹਿ	ऽ	ऽ	ਮਾ	ऽ	ਅ	ਗਾ	ऽ	ਧ	ਥੇ	ऽ	ਧ
ਪ	ਨੁ	ਸਂ	ਗੁਂ	ਮਂ	ਗੁਂ	ਪਂ	ਗੁਂ	ਮਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ
ਨ	ਮੋ	ऽ	ਨ	ਮੋ	ऽ	ਨ	ਮੋ	ऽ	ਨਂ	ਮੋ	ऽ
ਨ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ
ਨੇ	ऽ	ਤ	ਨੇ	ऽ	ਤ	ਨੇ	ऽ	ਤ	ਹੈ	ऽ	ऽ

—ਚਰਨ ਸਰਨ...

ਨੋਟ :—ਇਸ 'ਧ੍ਰੁਪਦ' ਦੇ ਚਾਰ ਭਾਗ ਹਨ । ਠਾਅ, ਦੁਗੁਨ, ਤਿਗੁਨ, ਚੌਗੁਨ ਆਦਿ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਤਿਹਾਈ ਲਾ ਕੇ ਗੁਰ (ਸਮ) ਤੇ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਸਿਰਫ 'ਠਾਅ' ਵਿਚ ਗਾਉਣ ਨਾਲ ਰਸ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਾ ਸੰਗੀਤ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਦਾ ਨਿਯਮ ਕਾਇਮ ਰਹੇਗਾ ।

੧੬. ਰਾਗ ਭੀਮਪਲਾਸੀ, ਤਾਲ ਧਮਾਰ (ਬਿਲਬਿਤ ਲਯ)

ਸਭਨਾ ਦਾਤਾ ਆਪਿ ਹੈ ਆਪੇ ਮੇਲਣਹਾਰੁ ॥
ਨਾਨਕ ਸਬਦਿ ਮਿਲੇ ਨ ਵਿਛੁੜਹਿ ਜਿਨਾ ਸੇਵਿਆ ਹਰਿ ਦਾਤਾਰੁ ॥੨॥
(ਸਾਰੰਗ ਕੀ ਵਾਰ, ਮ: ੪, ਪੰਨਾ ੧੨੪੪)

ਅਸਥਾਈ

੩				×					੨		੦		
ਸ		ਮ								ਮ			
ਨ਼ੁ	ਸ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਮ	—	—	—	ਪ	ਗੁ	ਮ	—	—
ਸ	ਭ	ਨਾ	ऽ	ਦਾ	ਤਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਆ	ਪ	ਹੈ	ऽ	ऽ
ਪ									ਪ		ਮ	ਸ	
ਸੰ	—	ਪ	—	ਮ	—	ਗੁ	ਨ਼ੁਸ	ਮਗੁ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਰ	ਸ
ਆ	ऽ	ਪੈ	ऽ	ਮੇ	ऽ	ऽ	ਲऽ	ऽऽ	ਣ	ऽ	ਹਾ	ऽ	ਰ

ਅੰਤਰਾ

									ਮ			ਸੰ	
				ਪ	ਮ	ਮ	ਨੁ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨੁ	—
				ਨਾ	ਨ	ਕ	ਸ	ਬ	ਦ	ऽ	ਮਿ	ਲੇ	ऽ
				ਸੰ		ਸੰ					ਸੰ	ਸੰ	
ਸੰ	—	—	ਸੰ	ਨੁ	ਸੰ	ਗੁੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਨੁ	ਸੰ
ऽ	ऽ	ऽ	ਨ	ਵਿ	ਛ	ੜਹਿ	ऽ	ऽ	ਜਿ	ਨਾ	ਸੇ	ऽ	ਵਿ
			ਪ									ਸ	
ਨੁ	ਧ	ਪ	ਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਰ	ਸ
ਆ	ऽ	ऽ	ਹ	ਰਿ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਦਾ	ਤਾ	ऽ	ਰ

੧੭. ਰਾਗ ਭੀਮਪਾਲੀ, ਪੜਤਾਲ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਹਰਿ ਚਰਨ ਸਰਨ ਗੋਬਿੰਦ ਦੁਖਭੰਜਨਾ ਦਾਸ ਅਪੁਨੇ ਕਉ ਨਾਮੁ ਦੇਵਹੁ ॥
ਦ੍ਰਿਸਟਿ ਪ੍ਰਭ ਧਾਰਹੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਿ ਤਾਰਹੁ, ਭੁਜਾ ਗਹਿ ਕੂਪ ਤੇ ਕਾਢਿ ਲੇਵਹੁ ॥ਰਹਾਉ॥
ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਕਰਿ ਅੰਧ ਮਾਇਆ ਕੇ ਬੰਧ ਅਨਿਕ ਦੋਖਾ ਤਨਿ ਛਾਦਿ ਪੂਰੇ ॥
ਪ੍ਰਭ ਬਿਨਾ ਆਨ ਨ ਰਾਖਨਹਾਰਾ ਨਾਮ ਸਿਮਰਾਵਹੁ ਸਰਨਿ ਸੂਰੇ ॥੧॥
ਪਤਿਤ ਉਧਾਰਣਾ ਜੀਅ ਜੰਤ ਤਾਰਣਾ ਬੇਦ ਉਚਾਰ ਨਹੀ ਅੰਤੁ ਪਾਇਓ ॥
ਗੁਣਹ ਸੁਖ ਸਾਗਰਾ ਬ੍ਰਹਮ ਰਤਨਾਗਰਾ ਭਗਤਿ ਵਛਲੁ ਨਾਨਕ ਗਾਇਓ ॥੨॥
(ਧਨਾਸਰੀ ਮ: ੫, ਪੜਤਾਲ, ਪੰਨਾ ੬੮੩)

ਅਸਥਾਈ

×				੨				੦				੩			
						ਮ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਰ	ਨ਼	ਸ	—
						ਹ	ਰਿ	ਚ	ਰ	ਨ	ਸ	ਰ	ਨ	ਗੋ	ऽ
ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	(ਮ)ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਰ	ਨ਼	ਸ	—
ਬਿੰ	ਦ	ਦੁ	ਖ	ਭੰ	ਜ	ਨਾ;	ਹਰਿ	ਚ	ਰ	ਨ	ਸ	ਰ	ਨ	ਗੋ	ऽ
ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	(ਮ)ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਪ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਸਂ	ਰਂ
ਬਿੰ	ਦ	ਦੁ	ਖ	ਭੰ	ਜ	ਨਾ	ऽ	ਦਾ	ਸ	ਅ	ਧ	ਨੇ	ऽ	ਕਉ	ऽ
ਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਪ								
ਨਾ	ऽ	ਮ	ਦੇ	ਵਹੁ	ऽ,	ਹ	ਰਿ	ਚਰਨ...							

ਅੰਤਰਾ—ਇਕਤਾਲਾ (ਤਿੰਨਤਾਲ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਲਯ ਵਿਚ)

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਮ	⁀ਮ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਪ	(ਸਂ)ਨੁ	—	ਸਂ	—	—
ਦ੍ਰਿ	ऽਸ	ਟ	ਪ੍ਰ	ऽ	ਭ	ਧਾ	ऽ	ऽ	ਰਹੁ	ऽ	ऽ
(ਸਂ)ਨੁ	ਨੁ	—	ਸਂ	—	(ਮਂ)ਗੁਂ	ਰਂ	—	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਪ
ਕ੍ਰਿ	ਧਾ	ऽ	ਕ	ऽ	ਰ	ਤਾ	ऽ	ऽ	ਰਹੁ	ऽ	ऽ
ਪ	ਨੁ	—	ਸਂ	—	ਰਂ	(ਸਂ)ਨੁ	—	—	ਧ	ਮ	ਪ
ਭੂ	ਜਾ	ऽ	ਗਹਿ	ऽ	ऽ	ਕੁ	ऽ	ऽ	ਧ	ऽ	ਤੇ
ਧ	(ਸਂ)ਨੁ	—	ਧ	ਪ	ਮ	ਮ	ਗੁ	—	ਮ	—	ਪ
ਕਾ	ऽ	ऽ	ਦ	ऽ	ਲੇ	ਵਹੁ	ऽ	ऽ;	ਹ	ऽ	ਰਿ
(ਮ)ਗੁ	ਗੁ	—	ਰ	ਸ	ਸ	ਰ	ਨ਼	—	ਸ	—	—
ਚ	ਰ	ऽ	ਨ	ऽ	ਸ	ਰ	ਨ	ऽ	ਗੋਂ	ऽ	ऽ

ਬਿੰਦ...

ਸੰਚਾਰੀ–ਚਾਰਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ ਭਾਵ ਠਾਅ ਤਿੰਨ:)

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਸ											
ਨ਼	—	ਸ	ਮ	—	ਮ	ਮ	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਧ	ਧ
ਕਾ	ऽ	ਮ	ਕ੍ਰੋਂ	ऽ	ਧ	ਕ	ਰ	ऽ	ਅੰ	ऽ	ਧ
						ਮ					
ਮ	—	ਗੁ	ਮ	ਪ	—	ਗੁ	—	ਰ	ਸ	—	ਸ
ਮਾ	ऽ	ऽ	ਇਆ	ऽ	ऽ	ਕੇ	ऽ	ऽ	ਬੰ	ऽ	ਧ
ਸ					ਸਂ						
ਮ	ਮ	—	ਧ	ਨੁ	ਨੁ	ਸਂ	—	—	ਸਂ	—	ਸਂ
ਅ	ਨਿ	ऽ	ਕ	ऽ	ਦੋ	ਖਾ	ऽ	ऽ	ਤ	ऽ	ਨ
ਸਂ						ਸਂ					
ਨੁ	—	—	ਸਂ	—	ਰਂ	ਨੁ	—	ਧ	ਧ	—	—
ਛਾ	ऽ	ऽ	ਦ	ऽ	ਪੂ	ਰੇ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ

ਇਥੋਂ ਇਕ ਤਾਲਾ, ਤਿਗੁਨ ਲਯ

ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਧ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ
ਪ੍ਰਭ	ਬਿ	ਨ	ਆ	ਨ	ਨ	ਰਾ	ਖ	ਨ	ਹਾ	ऽ	ਰਾ
ਸ	ਸ			ਮ		ਸ					
ਨ਼	ਨ਼	ਸ	ਸ	ਗੁ	ਗੁ	ਰ	ਰ	ਸ	ਸ	—	ਸ
ਨਾ	ऽਮ	ਸਿਮ	ਰਾ	ऽ	ਵਹੁ	ਸਰ	ਨ	ਸੂ	ਰੇ	ऽ	ਰੌਂ

...ਬਿੰਦ...ਤਿੰਨ: ਅਸ:

ਅਭੋਗ ਸੂਲਫਾਕ, ਇਕਤਾਲੇ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਲਯ ਵਿਚ, ਭਾਵ ਤਿੰਨਤਾਲ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਲਯ

×		੦		੨		੩		੦	
ਮ				ਸਂ					
ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਨੁ	ਸਂ	ਸਂ	—	—	—
ਪ	ਤਿ	ਤ	ਉ	ਧਾ	ਰ	ਣਾ	ऽ	ऽ	ऽ
ਸਂ									
ਨੁ	ਨੁ	ਸਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਸਂ	—	—	—
ਜੀ	ਅ	ਜੰ	ਤ	ਤਾ	ਰ	ਣਾ	ऽ	ऽ	ऽ
						ਮਂ			
ਸਂ	ਮਂ	ਗੁਂ	ਮਂ	—	ਪਂ	ਗੁਂ	—	ਰਂ	ਸਂ
ਬੇ	ऽ	ऽ	ਦ	ऽ	ਉ	ਚਾ	ऽ	ਰ	ਨ

ਸਂ	ਸਂ	ਨੂ	—	ਧ	ਪ	ਪ	ਮ	ਗੁ	—
ਹੀ	ਅਂ	ऽ	ऽ	ਤ	ऽ	ਪਾ	ਇਓ	ऽ	ऽ;
ਮ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਰ	ਨ਼ੂ	ਸ	—
ਹ	ਰਿ	ਚ	ਰ	ਨ	ਸ	ਰ	ਨ	ਗੋ	ऽ ਬਿੰਦ

— ਤਿੰਨ: ਅਸਥਾਈ

ਪਹਿਲੇ ਅੰਤਰੇ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ, ਤਾਲ ਰੂਪਕ, ਤਿੰਨ: ਦੁਗੁਨ ਲਯ ਜਾਂ ਚਗਾਬਠ

⊕			੧		੨		⊕			੧		੨	
			ਮ					ਸਂ					
ਮ	ਮ	ਪ	ਗੁ	—	ਮ	—	ਪ	ਨੂ	ਨੂ	ਸਂ	—	—	—
ਗੁ	ਣਹ	ऽ	ਸੁ	ऽ	ਖ	ऽ	ਸਾ	ऽ	-ਗ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ऽ
ਸਂ						ਮਂ							
ਨੂ	ਨੂ	ਨੂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਗੁਂ	ਰਂ	—	ਸਂ	ਨੂ	ਧ	ਧ	—
ਬ੍	ਹ	ਮ	ਰ	ਤ	ऽ	ऽ	ਨਾ	ऽ	ਗ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ऽ
							ਸਂ						
ਪ	ਨੂ	—	ਸਂ	—	—	ਰਂ	ਨੂ	ਸਂ	—	ਨੂ	ਧ	ਮ	ਪ
ਭ	ਗ	ऽ	ਤ	ऽ	ऽ	ਵ	ਛ	ਲ	ऽ	ऽ	ऽ	ਨਾ	ऽ
	ਸਂ												
ਧ	ਨੂ	—	ਧ	—	ਪ	—	ਮ	ਗੁ	—	ਮ	—	ਪ	—
ਨ	ਕ	ऽ	ਭਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਇਓ	ऽ	ऽ;	ਹ	ऽ	ਰਿ	ऽ
ਮ													
ਗੁ	ਗੁ	—	ਰ	—	ਸ	ਸ	ਰ	ਨ਼ੂ	—	ਸ	—	—	—
ਚ	ਰ	ऽ	ਨ	ऽ	ऽ	ਸ	ਰ	ਨ	ऽ	ਗੋ	ऽ	ऽ	ऽ

—ਬਿੰਦ.. ਤਿੰਨ: ਅਸਥਾਈ

੧੮. ਰਾਗ ਭੀਮਪਲਾਸੀ, ਪੜਤਾਲ, ਚਾਰਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਕਰਤ ਕੇਲ ਬਿਖੈ ਮੇਲ ਚੰਦ੍ਰ ਸੂਰ ਮੋਹੇ ॥
ਉਪਜਤਾ ਬਿਕਾਰ ਦੁੰਦਰ ਨਉਪਰੀ ਝੁਨੰਤਕਾਰ
ਸੁੰਦਰ ਅਨਿਗ ਭਾਉ ਕਰਤ ਫਿਰਤ ਬਿਨੁ ਗੋਪਾਲ ਧੋਹੇ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਤੀਨਿ ਭਉਨੇ ਲਪਟਾਇ ਰਹੀ ਕਾਚ ਕਰਮਿ ਨ ਜਾਤ ਸਹੀ
ਉਨਮਤ ਅੰਧ ਧੰਧ ਰਚਿਤ ਜੈਸੇ ਮਹਾ ਸਾਗਰ ਹੋਹੇ ॥ ੧ ॥
ਉਧਰੇ ਹਰਿ ਸੰਤ ਦਾਸ ਕਾਟਿ ਦੀਨੀ ਜਮ ਕੀ ਫਾਸ
ਪਤਿਤ ਪਾਵਨ ਨਾਮੁ ਜਾਕੋ ਸਿਮਰਿ ਨਾਨਕ ਓਹੇ ॥ ੨ ॥

(ਸਾਰੰਗ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੨੩੧)

ਅਸਥਾਈ

×		0		੨		0		੩		੪	
ਨੁ.				ਮ							
ਸ	ਮ	ਮ	ਪ	ਗੁ	ਮ	ਮ	ਪ	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਪ
ਕ	ਰ	ਤ	ਕੇ	਽	ਲ	ਬਿ	ਖੈ	਽	ਮੇ	਽	ਲ
ਪ									ਮ	ਸ	
ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਗ	ਰ	ਸ
ਚੰ	਽	ਦੂ	ਸੂ	਽	ਰ	ਮੋ	਽	਽	ਹੇ	਽	਽

ਅੰਤਰਾ, ਤਾਲ–ਰੂਪਕ ਚਾਰਤਾਲ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਲਯ ਵਿਚ)

⊕			੧		੨		⊕			੧		੨	
			ਮ				ਧ						
ਮ	ਮ	ਪ	ਗੁ	—	ਮ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਨੁ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ
ਉ	ਧ	ਜ	ਤਾ	਽	਽	ਬਿ	ਕਾ	਽	ਰ	ਦੂੰ	਽	ਦ	ਰ
			ਮਂ										
ਨੁ	—	ਸਂ	ਗੁਂ	—	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਨੁ	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਪ
ਨਉ	਽	ਪ	ਗੀ	਽	਽	਽	ਝੂ	ਨੰ	ਤ	ਕਾ	਽	਽	ਰ
ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨੁ	ਪ	ਨੁ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ
ਸੁੰ	ਦ	ਰ	ਅ	ਨਿ	ਗ	਽	ਭਾ	ਉ	ਕ	ਰ	ਤ	ਫਿਰ	ਤ
ਨੁ	ਨੁ	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਪ	—	ਮਪ	ਸਂਨੁ	ਧਪ	ਮਗੁ	ਮਗੁ	ਰਸ	—
ਬਿ	ਨ	ਗੋ	ਪਾ	਽	ਲ	਽	ਧੋ਽	਽਽	਽਽	ਹੇ਽	਽਽	਽਽	਽

—ਕਰਤ...

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ–ਤਿੰਨਤਾਲ (ਚਾਰਤਾਲ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਲਯ ਵਿਚ)

×				੨				0				੩			
ਪ					ਪ			ਮ				ਧ			
ਨੁ	—	ਧ	ਪ	ਧ	ਮ	ਪ	ਪ	ਗੁ	—	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਸਂ	—
ਤੀ	਽	ਨ	਽	ਭਉ	ਨੇ	ਲ	ਪ	ਟਾ	਽	ਇ	ਰ	ਹੀ	਽	਽	਽
								ਮ							
ਸਂ	ਨੁ	—	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮ	ਪ	ਗੁ	—	ਮ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ	—
ਕਾ	਽	਽	ਚ	ਕ	ਰ	ਮ	ਨ	ਜਾ	਽	ਤ	ਸ	ਹੀ	਽	਽	਽
ਨੁ.	ਨੁ.	ਸ	ਸ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਨੁ	ਸਂ	ਸਂ
ਉ	ਨ	ਮ	ਤ	ਅੰ	ਧ	ਧੰ	ਧ	ਰ	ਚ	ਤ	ਜੈ	ਸੇ	ਮਹਾ	ਸਾ	ਗਰ

				ਮਂ											
ਨੂ	—	ਸਂ	—	ਗੁਂ	—	ਰਂ	ਸਂ	ਮਪ	ਨੂਸਂ	ਗੁਂਰਂ	ਸਂਨੂ	ਧਪ	ਮਗੁ	ਰਸ	—
ਹੋ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਹੋऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽ

—ਕਰਤ...

ਤੀਜਾ ਅੰਤਰਾ—ਪੰਜਤਾਲ (ਚਾਰਤਾਲ ਦੀ ਦੁਗੁਨ ਲਯ ਵਿਚ)

×			੨				੩				੪		੫	
			ਮ				ਧ							
ਮ	ਮ	ਪ	ਗੁ	—	ਮ	—	ਪ	—	ਨੂ	—	ਸਂ	—	ਸਂ	—
ਉ	ਧ	ਰੇ	ਹ	ऽ	ਰਿ	ऽ	ਸੈ	ऽ	ਤ	ऽ	ਦਾ	ऽ	ਸ	ऽ
			ਮਂ											
ਨੂ	—	ਸਂ	ਗੁਂ	—	ਰਂ	ਸਂ	ਨੂ	ਨੂ	ਸਂ	—	ਨੂ	—	ਧ	ਪ
ਕਾ	ऽ	ਟ	ਦੀ	ऽ	ਨੀ	ऽ	ਜ	ਮ	ਕੀ	ऽ	ਫਾ	ऽ	ਸ	ऽ
ਪ		ਧ												
ਨੂ	ਨੂ	ਪ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨੂ	—	ਧ	—	ਪ	—	ਪ	—
ਪ	ਤਿ	ਤ	ਪਾ	ऽ	ਵ	ਨ	ਨਾ	ऽ	ਮ	ऽ	ਜਾ	ऽ	ਕੋ	ऽ
ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਮ	ਪਮ	ਗੁਮ	ਪਨੂ	ਸਂਰਂ	ਸਂਨੂ	ਧਪ	ਮਗੁ	ਰਸ
ਸਿ	ਮ	ਰ	ਨਾ	ऽ	ਨ	ਕ	ਓऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਹੋऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ

—ਕਰਤ...

ਨੋਟ :—ਰਾਗ ਭੀਮਪਲਾਸੀ ਦੀਆਂ ਇਹ ਦੋਵੇਂ 'ਪੜਤਾਲਾਂ' ਭਾਵੇਂ ਪੁਰਾਤਨ ਹਨ, ਪਰ ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੁਝ ਤਬਦੀਲੀ ਅਤੇ ਤਾਲਾਂ ਦੀ ਬੜ੍ਹੌਤ੍ਰੀ ਵੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ।

—ਭੀਮਪਲਾਸੀ ਰਾਗ ਸਮਾਪਤ—

ਰਾਗ ਬਾਗੇਸ਼੍ਰੀ

ਵਾਦੀ—ਮ	ਠਾਟ—ਕਾਫੀ	ਸਮਾਂ—ਰਾਤ ਦਾ ਤੀਜਾ ਪਹਿਰ (ਅੱਧੀ ਰਾਤ)
ਸੰਵਾਦੀ—ਸ	ਜਾਤੀ—ਓਡਵ-ਸੰਪੂਰਣ	ਵਿਸ਼ੇਸ਼—ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਪੰਚਮ ਸੁਰ ਵਕ੍ਰ ਕਰਕੇ ਲਗਾਓ ।

ਆਰੋਹ—ਸ, ਨੁ ਧ ਨੁ ਸ, ਮ-ਗੁ, ਮ ਧ, ਨੁ ਸਂ ।

ਅਵਰੋਹ—ਸਂ, ਨੁ ਧ, ਮ; ਪਧ ਗੁ, ਰ ਸ ।

ਆਧੁਨਿਕ ਸੰਗੀਤ ਪੱਧਤੀ ਦੇ ਪਰਚਲਿਤ ਠਾਟਾਂ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਠਾਟ ਬਹੁਤ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਤੋਂ ਜਿਤਨੇ ਰਾਗ ਉਤਪੰਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਤਨੇ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਠਾਟ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਇਸ ਠਾਟ ਦੇ ਰਾਗਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਅੰਗਾਂ ਨਾਲ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਪੰਜ ਅੰਗ ਇਹ ਹਨ :—

(੧) ਕਾਫੀ ਅੰਗ। (੨) ਕਾਨੜਾ ਅੰਗ। (੩) ਧਨਾਸਰੀ ਅੰਗ। (੪) ਸਾਰੰਗ ਅੰਗ। (੫) ਮਲ੍ਹਾਰ ਅੰਗ।

ਕਾਫੀ ਅੰਗ ਤੋਂ ਗਾਂਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਰਾਗ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਾਫੀ, ਸਿੰਧੜਾ, ਪੀਲੂ ਇਤਿਆਦਿ। ਬਾਗੇਸ਼੍ਰੀ, ਬਹਾਰ, ਸੂਹਾ, ਸਹਾਨਾ, ਸੁਘੜਈ. ਨਾਇਕੀ ਕਾਨੜਾ ਆਦਿ ਕਾਨੜਾ ਅੰਗ ਤੋਂ ਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਭੀਮਪਲਾਸੀ, ਧਾਨੀ, ਹੰਸਕੰਕਣੀ, ਪਟਦੀਪਕੀ, ਧਨਾਸਰੀ ਅੰਗ ਦੇ ਰਾਗ ਹਨ। ਸਾਰੰਗ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸਾਰੰਗ ਅੰਗ ਤੋਂ ਅਤੇ ਮਲ੍ਹਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਮਲ੍ਹਾਰ ਅੰਗ ਤੋਂ ਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਬਾਗੀਸ਼ਵਰੀ, ਬਾਗੇਸ਼ਵਰੀ ਜਾਂ ਬਾਗੇਸ਼੍ਰੀ ਇਕੋ ਰਾਗ ਦੇ ਨਾਮ ਹਨ। ਬਾਗੇਸ਼੍ਰੀ ਇਕ ਪੁਰਾਤਨ ਰਾਗ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ "ਰਾਗ ਤਰੰਗਣੀ, ਕੌਤੁਕ, ਹਿਰਦਯ ਪ੍ਰਕਾਸ਼" ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਵਰਣਨ ਹੈ। ਉਸ ਵਕਤ ਇਹ ਖਮਾਜ ਠਾਟ ਦਾ ਰਾਗ ਸੀ, ਪਰ ਅਜ-ਕਲ ਇਹ ਕਾਫੀ ਠਾਟ ਵਿਚ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਂਜ ਖਮਾਜ ਦਾ 'ਗੰਧਾਰ' ਕੋਮਲ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹੀ ਬਾਗੇਸ਼੍ਰੀ ਹੋ ਜਾਏਗਾ। ਭਾਵੇਂ ਵਰਜ-ਆਵਰਜ ਦੋਹਾਂ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਭਿੰਨ ਹਨ। ਪਰ ਕੁਝ ਸੁਰ-ਸਮੂਹ ਸਮਾਨ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ "ਮ ਧ, ਨੁਸਂ, ਨੁਸਂਰਂਸਂ, ਨੁਧ, ਮਧ, ਨੁਧ ਸਂ" ਇਹ ਸੁਰ ਖਮਾਜ ਤੇ ਬਾਗੇਸ਼੍ਰੀ ਵਿਚ ਇਕੋ ਜੇਹੇ ਹਨ। ਅੱਗੇ ਮਧ, ਨੁਧ, ਮਗ' ਐਸਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਖਮਾਜ ਅਤੇ 'ਮਧ, ਨੁਧ ਮਗੁ' ਇਹ ਬਾਗੇਸ਼੍ਰੀ ਦਾ ਰੂਪ ਹੈ। ਸੋ, ਸਮੇਂ ਦੇ ਪਰਿਵਰਤਨ ਨਾਲ ਬਾਗੇਸ਼੍ਰੀ ਦਾ ਗੰਧਾਰ ਤੀਵਰ ਤੋਂ ਕੋਮਲ ਹੋਇਆ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਅਜ-ਕਲ ਬਾਗੇਸ਼੍ਰੀ ਦੇ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪਰਚਲਿਤ ਹਨ :—(੧) ਖਾਡਵ, (੨) ਖਾਡਵ-ਸੰਪੂਰਣ, (੩) ਸੰਪੂਰਣ-ਸੰਪੂਰਣ। ਪਹਿਲ੍ਹਾ ਖਾਡਵ ਪ੍ਰਕਾਰ ਵਿਚ ਪੰਚਮ ਵਰਜ ਹੈ, ਪੰਚਮ ਸੁਰ ਵਰਜ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਭੀ ਉਸਤਾਦ ਲੋਗ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਥੋੜਾ ਪੰਚਮ ਲਗਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਪੰਚਮ ਇੰਜ ਲਗਾਉਣਾ

ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਰੂਪ ਨਾ ਬਿਗੜੇ। ਜਿਵੇਂ—"ਸਂ, ਨ਼ਧ—ਮ; ਪਧੱ ਗੁ, ਰਸ, ਜਾਂ -ਸਂ, ਨ਼ਧ,

ਮਗੁ, ਮਪ ਗੁ, ਰਸ" ਇੰਜ।

ਦੂਜਾ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਪੰਚਮ ਸੁਰ ਸਪਸ਼ਟ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ—"ਗੁਮ, ਧ, ਨ਼ਸਂ, ਨ਼ਧ, ਪਮ, ਗੁ ਰ ਸ" ਉਤੇ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਭੀ ਪੰਚਮ ਸੁਰ ਕਦੀ ਕਦੀ ਥੋੜਾ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਤੀਜਾ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਆਰੋਹ-ਅਵਰੋਹ ਵਿਚ ਪੰਚਮ ਸੁਰ ਪੂਰਨ ਤੌਰ ਤੇ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪਹਿਲਾ ਜਾਂ ਦੂਜਾ ਪ੍ਰਕਾਰ ਬਹੁਤ ਪਰਸਿੱਧ ਹੈ।

ਬਾਗੇਸ਼੍ਰੀ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਰਿਖਭ ਅਕਸਰ ਛੱਡ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ 'ਧ ਮ, ਤੇ ਧ ਗੁ' ਦੀ ਸੁਰ-ਸੰਗਤੀ ਨਾਲ ਰਾਗ ਦੀ ਮਧੁਰਤਾ ਵਧਦੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ—"ਸਂਨ਼, ਧ ਮ; ਨ਼ਧ—ਮ, ਪਧ ਗੁ, ਰ ਸ" ਇਸ ਦੇ ਅੰਤਰੇ ਦਾ ਉਠਾਵ "ਗੁ ਮ, ਧ ਨ਼ ਸਂ, ਜਾਂ ਮਗੁ, ਮਨ਼ਧ, ਨ਼ਸਂ" ਇੰਜ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੱਧਮ, ਧੈਵਤ ਤੇ ਨਿਖਾਦ ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਵਿਸ਼ਰਾਮ ਸਥਾਨ ਹਨ। ਕਾਨੜਾ ਰਾਗ ਦੇ ਅਠਾਰਾਂ ਪ੍ਰਕਾਰਾਂ ਚੋਂ ਇਹ ਭੀ ਇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਮੱਧਮ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਖੜਜ ਹੈ। ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਦਾ ਤੀਜਾ ਪਹਿਰ ਹੈ ਅਤੇ ਤਿੰਨਾਂ ਸਪਤਕਾਂ ਵਿਚ ਬਾਖ਼ੂਬੀ ਗਾਇਆ ਬਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮਧੁਰ ਰਾਗ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਅਤੀ ਲੋਕ-ਪ੍ਰਿਅ ਹੈ।

ਸੁਰ-ਵਿਸਥਾਰ (ਆਲਾਪ)

੧. ਸ—ਗੁ, ਰ, ਸ—ਨ਼, ਨ਼ਧ, ਸ—ਧਨ਼ਸ—ਗੁ, ਰਮ, ਗੁ ਗੁ ਰਸ—(ਸ) ਨ਼ਧ, ਸ—ਧਨ਼ਸ, ਨ਼ਸਮ, ਮਗੁਰਮ, ਗੁ—ਰਸ—ਰਸਨ਼ਧ, ਧਨ਼ਸ—।

੨. ਧਨ਼ਸਮ—(ਮ) ਗੁ ਰਮ, ਗੁ ਗੁ ਰ—ਸ, ਨ਼ਧਸ, ਰਸਨ਼ਧ, ਮ, ਮਨ਼ਧ, ਗੁਮ, ਮਧ, ਨ਼ਧਨ਼ਸ—ਸਨ਼ਧਨ਼ਸਮ—ਗੁ—ਰਗੁਮ, (ਮ) ਗੁ—ਮਧ—ਗੁ, ਗੁਰਸ—ਮਧ, ਨ਼ਧਸ—।

ਮ ਮ ਨੁ ਨੁ ਮ ਮ ਰ
੩. ਗੁ—ਰਸਨੁਧ, ਮੁਧ, ਨੁਧ, ਮਨੁਧਸ—ਗੁ—ਰਮ—ਮਧ—ਧ ਧਮ—ਗੁ ਗੁ ਮ—ਗੁਮਗੁਮਧ—ਮ,

ਧ ਨੁ ਮ ਮ ਸ ਮ ਧ
ਨੁਧ, ਧ—ਮ, ਮਪਧ ਗੁ; ਗੁ ਗੁ ਰ—ਸ, ਰਸਨੁਧਨੁਸਮ—ਗੁਮਧ—ਮਧ—ਮ, ਨੁਧ ਗੁ, ਮਪਧ

ਮ ਰ ਮ ਮ ਪ ਮ ਸ
ਗੁ—ਮ, ਗੁ ਗੁ—ਮ, ਮੁ, ਮੁਧਨੁਸ ਧਨੁਸਮ—ਗੁਮਧ ਗੁ, ਰਗੁਮਗੁ ਰ—ਸ— ।

ਮ ਨੁ ਨੁ ਨੁ ਸਂ ਪ ਮ ਪ ਧ ਪ ਮ
੪. ਗੁਮਧ—ਧ ਧਮ, ਧ, ਨੁਧ, ਧ—ਮ, ਗੁਮਧ—ਧਨੁਸਗੁਮਧ—ਧਮਨੁ, ਨੁ, ਧ—ਮ, ਮਪਧ ਗੁ,

ਧ ਸਂ ਸਂ ਸਂ ਸਂ ਸਂ ਮ ਮ ਮ ਮ
ਮਧਨੁ, ਮਧ ਨੁ; ਨੁਧਸਂ—ਧਨੁਧ—ਮਧ, ਨੁ ਨੁਧ, ਮਪਧ ਗੁ ਗੁਰਸ—ਗੁਰ—ਸ—ਗੁਮਧਨੁਧ,
ਸਂ ਨੁ ਪ ਨੁ ਮ ਸ ਮ ਨ
ਨੁਧਮ, ਧਨੁਸਂ, ਧਨੁਸਂ—ਸਂਰਂਨੁਸਂਨੁਧ, ਧ ਧਮ—ਮਪਧ ਗੁ—ਰਸ, ਗੁਮਧਨੁਸਂ—ਨੁਧ, ਸਂ—(ਸਂ)
ਪ ਮ ਸ
ਨੁ, ਧਨੁਸਂ, ਸਂਨੁਧ ਧ—ਮ, ਗੁਮਧਨੁਸਂਨੁਧ, ਗੁ—ਰ—ਸ— ।

ਮ ਨੁ ਮਂ ਮਂ ਮਂ
੫. ਗੁਮਧਨੁਸਂ—ਨੁਧਧਮਗੁਮਧਨੁਸਂ—ਨੁਰਂਸਂ—ਰਂਨੁਸਂਨੁਧ, ਧਨੁਸਂ ਗੁਂ, ਗੁਂਰਂ ਗੁਂ-ਰਂਸਂ, ਰਂਨੁਸਂ—ਨੁਸਂਰਂਸਂ

ਨੁ ਸਂ ਸਂ ਪ ਮ ਧ ਮ ਸਂ ਸਂ
ਨੁਧ, ਮ ਧ ਨੁ ਨੁਧ—ਮ, ਧਮਪਧ ਗੁ—ਰਗੁਮ, ਮਗੁਰਸ, ਨੁਧ, ਗੁਮਧਨੁਸਂ—ਰਂਸਂਨੁਧਮ, ਨੁ ਨੁਧਸਂ—

ਮਂ ਰਂ ਮਂ ਮਂ ਸਂ ਮਂ ਮਂ ਮਂ ਮਂ ਨੁ
ਧਨੁਸਂ ਗੁਂ ਮਂ, ਗੁਂ ਗੁਂ ਰਂਸਂ—ਧਨੁਸਂਰਂ ਗੁਂ—ਗੁਂਰਂਸਂ—ਨੁਸਂਗੁਂਮਂ, ਗੁਂਰਂਸਂ, ਸਂਰਂਨੁਸਂਨੁਧ, ਧਨੁਸਂ—

ਮ ਮਂ ਮਂ ਮਂ
ਮਧਨੁਸਂ, ਗੁ, ਮਧਨੁਸਂ ਗੁਂ, ਮਂ, ਗੁਂ ਗੁਂਰਂ—ਸਂ, ਸਂਨੁਧਮਗੁ, ਮਧ, ਮਨੁਧ, ਮ ਸਂਨੁਧ; ਮਪਧ ਗੁ,

ਮ ਮਂ ਮ ਮ ਮ
ਗੁਮਧਨੁਸਂਮਂ, ਗੁਂ—ਰਂਸਂਨੁਧ, ਨੁਸਂਰਂਨੁਧ, ਮਨੁਧ ਗੁ—ਗੁ ਗੁਰ—ਸ— ।

ਬਾਗੇਸ਼੍ਰੀ ਰਾਗ ਦੀਆਂ ਤਾਨਾਂ (ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਨੰ: ੧)

ਅਸਥਾਈ

	੦	੩	×	੨
੧.	ਸਾ ऽ ਧ ਸੰ	ਗ ਤ ਨਿ ਧਿ	ਗੁਮ ਧਨੁ ਸੰਨੁ ਧਮ	ਧਨੁ ਧਪ ਮਗੁ ਰਸ.
੨.	. . . .	. . . .	ਗੁਮ ਧਧ ਗੁਮ ਧਨੁ	ਸੰਨੁ ਧਪ ਮਗੁ ਰਸ.
੩.	* * ਨੁਸ ਗੁਮ	ਧਨੁ ਧਮ, ਗੁਮ ਧਨੁ	ਸੰਨੁ ਧਮ, ਧਨੁ ਸੰਰੰ	ਸੰਨੁ ਧਪ ਮਗੁ ਰਸੁ.
੪.	ਰਰ ਸਸ ਮਮ ਗੁਗੁ	ਧਧ ਮਮ ਨੁਨੁ ਧਧ	ਸੰਸੰ ਨੁਨੁ ਰੰਰੰ ਸੰਸੰ	ਮੰਮੰ ਗੁੰਰੰ ਸੰਨੁ ਧਮ.
੫.	. . . .	. . . .	ਰਸ ਨੁਧੁ ਨੁਸ ਮਗੁ	ਮਧ ਪਧ ਨੁਧ ਨੁਸੰ
	ਨੁਸੰ ਮੰਗੁੰ ਗੁੰਰੰ ਰੰਸੰ	ਸੰਨੁ ਨੁਧ ਧਮ ਮਗੁ	ਗੁਰ ਰਸ, ਨੁਧੁ ਨੁਸ	ਸਗੁ ਗੁਮ ਮਧ ਧਨੁ.
੬.	. . . .	. . . .	ਰਸ ਨੁਸ, ਮਗੁ ਰਗੁ,	ਧਮ ਗੁਮ, ਨੁਧ ਮਧ,
	ਸੰਨੁ ਧਨੁ ਰੰਸੰ ਨੁਸੰ	ਮੰਗੁੰ ਰੰਗੁੰ ਰੰਸੰ ऽਸੰ,	ਨੁਧ ऽਧ, ਧਮ ऽਮ,	ਮਗੁ ऽਗੁ, ਰਸ ऽਸ.
੭.	. . . .	ਨੁਸ ਗੁਮ ਧਨੁ ਧਮ,	ਗੁਮ ਧਨੁ ਸੰਨੁ ਧਮ,	ਗੁਮ ਧਨੁ ਸੰਰੰ ਸੰਨੁ
	ਧਮ, ਗੁਮ ਧਨੁ ਸੰਰੰ	ਗੁੰਰੰ ਸੰਨੁ ਧਮ, ਗੁਮ	ਧਨੁ ਸੰਮੰ ਗੁੰਰੰ ਸੰਨੁ	ਧਪ ਮਗੁ ਰਸ ਗੁਮ.
੮.	ਨੁਨੁ ਧਮ ਧਨੁ ਸੰਰੰ	ਗੁੰਰੰ ਮੰਗੁੰ ਰੰਸੰ. ਰੰਸੰ	ਗੁੰਰੰ ਸੰਨੁ. ਸੰਨੁ ਰੰਸੰ	ਨੁਧ. ਨੁਧ ਸੰਨੁ ਧਮ,
	ਧਮ ਨੁਧ ਮਗੁ, ਗੁਰ	ਮਗੁ ਰਸ. ਨੁਸ ਗੁਮ,	ਗੁਮ ਧਨੁ, ਮਧੁ ਨੁਸੰ.	ਰੰ, ਰੰਸੰ ਨੁਧ ਧਮ,
	ਸੰ. ਸੰਨੁ ਧਪ ਮਗੁ,	ਨੁ, ਨੁਧ ਮਗੁ ਰਸੁ,	ਗੁਮ ਧਨੁ ਸੰ, ਗੁਮ	ਧਨੁ ਸੰ, ਗੁਮ ਧਨੁ.

ਅੰਤਰਾ

੧.	ਸੰ ऽ ਤ ਜ	ਨਾ ऽ ਕੀ ऽ	ਮਧ ਨੁਸੰ ਧਨੁ ਸੰਨੁ	ਧਪ ਗੁਮ ਧਨੁ ਸੰ.
੨.	. . . .	. . . .	ਧਨੁ ਸੰਨੁ ਧਪ ਮਗੁ	ਰਸ ਗੁਮ ਧਨੁ ਸੰ.
੩.	ਸੰਨੁ ਧਮ ਧਨੁ ਸੰ,	ਸੰਨੁ ਧਮ ਗੁਮ ਧਨੁ	ਸੰ, ਸੰਨੁ ਧਪ ਮਗੁ	ਰਸ, ਗੁਮ ਧਨੁ ਸੰ.
੪.	. . . .	ਮਧ ਨੁਸੰ ਧਨੁ ਸੰਨੁ	ਗੁਮ ਧਨੁ ਪਧ ਨੁਸੰ	ਧਨੁ ਸੰਰੰ ਗੁੰਰੰ ਸੰਨੁ
	ਧਨੁ ਸੰਰੰ ਮੰਗੁੰ ਰੰਸੰ	ਨੁਧ ਧਮ ਗੁਰ ਸ.	ਗੁਮ ਧਨੁ ਸੰ. ਗੁਮ	ਧਨੁ ਸੰ ਗੁਮ ਧਨੁ.
੫.	ਸੰਮੰ ਗੁੰਮੰ ਰੰਗੁੰ ਸੰਰੰ	ਨੁਸੰ ਧਨੁ ਪਧ ਮਪ	ਗੁਮ ਰਗੁ ਸਰ ਨੁਸ,	ਗੁਰ ਮਗੁ ਧਪ ਨੁਧ
	ਸੰਨੁ ਰੰਸੰ ਗੁੰਰੰ ਮੰਗੁੰ	ਰੰਸੰ ਨੁਧ ਧਮ ਧਨੁ	ਸੰਰੰ ਸੰ, ਧਨੁ ਸੰਰੰ	ਸੰ, ਧਨੁ ਸੰਰੰ ਸੰ.

੬.	. . . .	. . . .	ਮਂਗੁਂ ਰਂ,ਗੁਂ ਰਂਸਂ ਰਂਸਂ	ਨੁ,ਸਂ ਨੁਧ ਨੁਧ ਮ,ਧ
	ਮਗੁ ਮਗੁ ਰ,ਗੁ ਰਸ	ਸਨ਼ੁ ਸ,ਮ ਗੁਮ ਮਗੁ	ਮ,ਧ ਮਧ ਧਮ ਧ,ਨੁ	ਧਨੁ ਨੁਧ ਨੁ,ਧਂ ਨੁਸਂ:
੭.	. . . .	. . . .	ਸਂਗੁਂ ਰਂਸਂ ਨੁਧ ਧਮ	ਗੁਰ ਸਨ਼ੁ ਧ਼ਨ਼ੁ ਸਰ
	ਗੁ, ਰਗੁ ਮਧ ਨੁ,	ਧਨੁ ਸਂਰਂ ਗੁਂ. ਰਂਸਂ	ਰਂ, ਸਂਨ ਸਂ, ਨੁਧ	ਨੁ, ਧਮ ਧ, ਮਗ
	ਮ, ਗੁਰ ਗੁ, ਰਸ,	ਰਸ ਨ਼ੁਸ ਮਗੁ ਰਗੁ	ਨੁਧ ਪਧ ਸਂਨੁ ਧਨੁ	ਰਂਸਂ ਨੁਸਂ ਮਂਗੁਂ ਰਂਸਂ.
੮.	. . . .	. . . .	ਧਨੁ ਸਂ,ਧ ਨੁਸਂ ਧਨੁ	ਸਂਰਂ ਸਂਨੁ ਧਪ ਮਗੁ,
	ਗੁਮ ਧਨੁ ਸਂਰਂ ਨੁਸਂ	ਗੁਂਰਂ ਗੁਂ, ਰਂਸਂ ਨੁਸਂ	ਰਂਸਂ ਰਂ, ਸਂਨੁ ਧਨੁ	ਸਂਨੁ ਸਂ, ਨੁਧ ਪਮ,
	ਧਪ ਧ, ਮਗੁ ਰਗੁ	ਮ਼ਗੁ ਮ, ਗੁਰ ਸਰ	ਗੁਰ ਗੁ, ਰਸ ਨ਼ੁਸ	ਗੁਮ ਧਨ਼ੁ ਸਂਰਂ ਸਂ.

੧. ਰਾਗ ਬਾਗੇਸ਼੍ਰੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਨਿਧਿ ਹਰਿ ਕੋ ਨਾਮ ॥ ਸੰਗਿ ਸਹਾਈ ਜੀਅ ਕੈ ਕਾਮ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਸੰਤ ਰੇਨੁ ਨਿਤਿ ਮਜਨੁ ਕਰੈ ॥ ਜਨਮ ਜਨਮ ਕੇ ਕਿਲਬਿਖ ਹਰੈ ॥੧॥
ਸੰਤ ਜਨਾ ਕੀ ਊਚੀ ਬਾਣੀ ॥ ਸਿਮਰਿ ਸਿਮਰਿ ਤਰੇ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਾਨੀ ॥੨॥

(ਕਾਨੜਾ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੩੦੦)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
								ਮ							
ਸਂ	—	ਨੁ	ਨੁ	ਧ	ਮ	ਪ	ਧ	ਗੁ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਰ	—	ਸ	—
ਸਾ	ऽ	ਧ	ਸੰ	ਗ	ਤ	ਨਿ	ਧਿ	ਹ	ਰਿ	ਕੋ	ऽ	ਨਾ	ऽ	ਮ	ऽ
ਸ									ਸਂ			ਮ			
ਨ਼ੁ	—	ਧ਼	ਧ਼	ਸ	—	ਸ	—	ਮਧ	ਨੁ	ਧ	—	ਗੁ	ਰ	ਸ	—
ਸੰ	ऽ	ਗਿ	ਸ	ਹਾ	ऽ	ਈ	ऽ	ਜੀਅ	ऽ	ਕੈ	ऽ	ਕਾ	ऽ	ਮ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਮ															
ਗੁ	—	ਮ	ਮ	ਧ	ਧ	ਨੁ	ਨੁਧ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਨੁ	ਸਂ	—
ਸੰ	ऽ	ਤ	ਰੇ	ऽ	ਨ	ਨਿ	ਤਿऽ	ਮ	ऽ	ਜ	ਨ	ਕ	ਰੈ	ऽ	ऽ
ਨੁ		ਮਂ										ਮ			
ਸਂ	ਸਂ	ਗੁਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਸਂ	—	ਮ	ਮ	ਪ	ਧ	ਗੁ	ਰ	ਸ	—
ਜ	ਨ	ਮ	ਜ	ਨ	ਮ	ਕੇ	ऽ	ਕਿ	ਲ	ਬਿ	ਖ	ਹ	ਰੈ	ऽ	ऽ

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੨. ਰਾਗ ਬਾਗੇਸ਼੍ਰੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਐਸੀ ਮਾਂਗੁ ਗੋਬਿੰਦ ਤੇ ॥
ਟਹਲ ਸੰਤਨ ਕ੍ਰੀ ਸੰਗੁ ਸਾਧੂ ਕਾ ਹਰਿਨਾਮਾ ਜਪਿ ਪਰਮ ਗਤੇ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਪੂਜਾ ਚਰਨਾ ਠਾਕੁਰ ਸਰਨਾ ॥ ਸੋਈ ਕੁਸਲੁ ਜੁ ਪ੍ਰਭ ਜੀਉ ਕਰਨਾ ॥੧॥
ਸਫਲ ਹੋਤ ਇਹ ਦੁਰਲਭ ਦੇਹੀ ॥ ਜਾ ਕਉ ਸਤਿਗੁਰੁ ਮਇਆ ਕਰੇਹੀ ॥੨॥
ਅਗਿਆਨ ਭਰਮੁ ਬਿਨਸੈ ਦੁਖ ਡੇਰਾ ॥ ਜਾ ਕੈ ਹਿਰਦੈ ਬਸਹਿ ਗੁਰ ਪੈਰਾ ॥੩॥
ਸਾਧ ਸੰਗਿ ਰੰਗਿ ਪ੍ਰਭੁ ਧਿਆਇਆ ॥ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਤਿਨਿ ਪੂਰਾ ਪਾਇਆ ॥੪॥

(ਕਾਨੜਾ ਨ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੨੯੮)

ਅਸਥਾਈ

×				੨				੦				੩			
															ਪ
											ਮ	—	ਧ	—	ਧ
											ਐ	S	ਸੀ	S	S
ਸੰ															
ਨ਼	—	ਧ	ਧ	ਮਗ਼	ਮਗ਼	ਰ	ਰ	ਸ	—	—	—	ਸ	ਰਸ	ਨ਼	ਧ
ਮਾਂ	S	S	ਗ	ਗੋS	SS	ਬਿੰ	ਦ	ਤੇ	S	S;	S	ਟਹ	ਲS	ਸੰ	S
ਸ	ਸ	ਸ	—	ਮ	ਮ	ਗ਼	—	ਰ	—	ਸ	—	ਮ	ਮ	ਧ	—
ਤ	ਨ	ਕ੍ਰੀ	S	ਸੰ	ਗ	ਸਾ	S	ਧੂ	S	ਕਾ	S	ਹ	ਰਿ	ਨਾ	S
ਨ਼	ਧ	ਸੰ	ਸੰ	ਮਗ਼	ਮਗ਼	ਰ	ਰ	ਸ	—	—					
ਮਾਂ	S	ਜ	ਪ	ਪS	ਰS	ਮ	ਗ	ਤੇ	S	S	ਐ	ਸੀ...			

ਅੰਤਰਾ

												ਮ	—	ਧ	ਨ਼
												ਪੂ	S	ਜਾ	S
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	—	ਨ਼	—	ਸੰ	ਰੰਸੰ	ਨ਼	ਨ਼	ਧ	—	ਸੰ	—	ਪੰ	ਗੰ
ਚ	ਰ	ਨਾ	S	ਠਾ	S	ਕੁ	ਰS	ਸ	ਰ	ਨਾ	S	ਸੋ	S	ਈ	ਕੁ
				ਨ਼				ਮ							
ਰੰ	ਰੰ	ਸੰ	—	ਧ	ਧ	ਨ਼	ਧ	ਗ਼	ਰ	ਸ					
ਸ	ਲ	ਜੁ	S	ਪ੍ਰ	ਭ	ਜੀ	ਉ	ਕ	ਰ	ਨਾ	ਐਸੀ...				

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੩. ਰਾਗ ਬਾਗੇਸ਼੍ਰੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਕੀਰਤਿ ਪ੍ਰਭ ਕੀ ਗਾਉ ਮੇਰੀ ਰਸਨਾ ॥
ਅਨਿਕ ਬਾਰ ਕਰਿ ਬੰਦਨ ਸੰਤਨ ਊਹਾਂ ਚਰਨ ਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਕੇ ਬਸਨਾ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਅਨਿਕ ਭਾਂਤਿ ਕਰਿ ਦੁਆਰੁ ਨ ਪਾਵਉ ॥ ਹੋਇ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁ ਤ ਹਰਿ ਹਰਿ ਧਿਆਵਉ॥੧॥
ਕੋਟਿ ਕਰਮ ਕਰਿ ਦੇਹ ਨ ਸੋਧਾ ॥ ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਮਹਿ ਮਨੁ ਪਰਬੋਧਾ ॥੨॥
ਤ੍ਰਿਸਨ ਨ ਬੂਝੀ ਬਹੁ ਰੰਗ ਮਾਇਆ ॥ ਨਾਮੁ ਲੈਤ ਸਰਬ ਸੁਖ ਪਾਇਆ ॥੩॥
ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਜਬ ਭਏ ਦਇਆਲ ॥ ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਤਉ ਛੂਟੇ ਜੰਜਾਲ ॥੪॥
(ਕਾਨੜਾ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੨੯੮)

ਅਸਥਾਈ

੩				×				੨				੦			
															ਗ॒
															ਮ
															ਕੀ
								ਸ							
ਗ॒	ਰ	—	ਸ	ਰ	ਰ	ਸ	—	ਨ॒̣	ਨ॒̣	ਧ̣	ਧ̣	ਸ	ਸ	ਸ	—
ऽ	ਰ	ऽ	ਤ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਕੀ	ऽ	ਗਾ	ਉ	ਮੇ	ਰੀ	ਰ	ਸ	ਨਾ;	ऽ
ਮ	ਮ	ਧ	ਨ॒	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ॒	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨ॒	—	ਧ	ਧ
ਅ	ਨਿ	ਕ	ਬਾ	ऽ	ਰ	ਕ	ਰ	ਬੰ	ऽ	ਦ	ਨ	ਸੰ	ऽ	ਤ	ਨ
				ਸਂ								ਮ			ਗ॒
ਮ	—	ਧ	—	ਨ॒	ਨ॒	ਧ	ਧ	ਮ	ਮ	ਪ	ਧ	ਗ॒	ਰ	ਸ	ਮ
ਊ	ऽ	ਹਾਂ	ऽ	ਚ	ਰ	ਨ	ਗੋ	ਬਿੰ	ਦ	ਜੀ	ਕੇ	ਬ	ਸ	ਨਾ;	ਕੀ

ਅੰਤਰਾ

											ਮਂ				
ਮ	ਮ	ਧ	ਨ॒	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ॒	—	ਸਂ	ਗ॒ਂ	ਰਂ	—	ਸਂ	—
ਅ	ਨਿ	ਕ	ਭਾਂ	ऽ	ਤ	ਕ	ਰ	ਦੁਆ	ऽ	ਟ	ਨ	ਪਾ	ऽ	ਵਉ	ऽ
ਨ॒												ਮ			ਗ॒
ਧ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨ॒	—	ਧ	ਧ	ਮ	ਮ	ਪ	ਧ	ਗ॒	ਰ	ਸ	ਮ
ਹੋ	ऽ	ਇ	ਕ੍ਰਿ	ਪਾ	ऽ	ਲ	ਤ	ਹ	ਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਧਿਆ	ऽ	ਵਉ,	ਕੀ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੪. ਰਾਗ ਬਾਗੇਸ਼੍ਰੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਪਤਿਤ ਪਵਿਤ੍ਰ ਲੀਏ ਕਰਿ ਆਪੁਨੇ ਸਗਲ ਕਰਤ ਨਮਸਕਾਰੋ ॥
ਬਰਨੁ ਜਾਤਿ ਕੋਊ ਪੂਛੈ ਨਾਹੀ ਬਾਛਹਿ ਚਰਨ ਰਵਾਰੋ ॥ ੧ ॥
ਠਾਕੁਰ ਐਸੋ ਨਾਮੁ ਤੁਮ੍ਹਾਰੋ ॥
ਸਗਲ ਸ੍ਰਿਸਟਿ ਕੋ ਧਣੀ ਕਹੀਜੈ ਜਨ ਕੋ ਅੰਗੁ ਨਿਰਾਰੋ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਸਾਧ ਸੰਗਿ ਨਾਨਕ ਬੁਧਿ ਪਾਈ ਹਰਿ ਕੀਰਤਨੁ ਆਧਾਰੋ ॥
ਨਾਮਦੇਉ ਤ੍ਰਿਲੋਚਨੁ ਕਬੀਰ ਦਾਸਰੋ ਮੁਕਤਿ ਭਇਓ ਚੰਮਿਆਰੋ ॥ ੨ ॥

(ਗੂਜਰੀ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੪੯੮)

ਅਸਥਾਈ

੨				੦				੩				×			
						ਪ	ਧ	ਮ		ਨ਼.					
ਮ	—	ਧ	ਪਧ	ਸੰਨ਼	ਧ	ਮ	ਪ	ਗ਼	ਰਸ	ਧ਼	ਨ਼	ਸ	—	ਸ	—
ਠਾ	ऽ	ਕੁ	ਰऽ	ऽऽ	ਐ	ਸੋ	ऽ	ਨਾ	ऽऽ	ਮ	ਤੁ	ਮ੍ਹਾ	ऽ	ਰੋ	ऽ;
ਮ						ਨ਼.									
ਗ਼	ਰ	ਸ	—	—	ਸਸ	ਧ਼	ਨ਼	ਸ	ਸ	ਸ	—	ਮ	ਮ	ਗ਼	ਗ਼
*	*	*	*	*	ਸਗ	ਲ	ਸ੍ਰਿ	ऽਸ	ਟ	ਕੋ	ऽ	ਧ	ਣੀ	ऽ	ਕ
												ਮ			
ਰ	—	ਸ	—	—	ਮ	ਧ	ਧ	ਧਨ਼	ਸੰ	ਨ਼	ਧ	ਗ਼	ਰ	ਸ	—
ਹੀ	ऽ	ਜੈ	ऽ	ऽ	ਜ	ਨ	ਕੋ	ਅੰऽ	ऽ	ਗ	ਨਿ	ਰਾ	ऽ	ਰੋ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

੦				੩				×				੨			
	ਮ	ਮ	ਮ	ਧ	—	ਨ਼	ਧਨ਼	ਸੰ	—	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	—
	ਪਤਿ	ਤ	ਪ	ਵਿ	ऽ	ਤ੍ਰ	ਲੀऽ	ਏ	ऽ	ਕ	ਰ	ਆ	ਪ	ਨੇ	ऽ
		ਨ਼													
—	ਸੰ[illegible]	ਧ	ਨ਼	ਸੰ	ਗੁੰ	ਗੁੰਰੇ	ਸੰ	ਨ਼ਧ	ਸੰ	ਨ਼	ਧ	ਮ	—	ਧ	ਪਧ
ऽ	ਸਗ	ਲ	ਕ	ਰ	ਤ	ਨਮ	ਸ	ਕਾऽ	ऽ	ਰੋ	ऽ,	ਠਾ	ऽ	ਕੁ	ਰऽ

ਨੋਟ :—ਅੰਤਰਾ 'ਖਾਲੀ' ਤੋਂ ਫੜਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਵੀ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੫. ਰਾਗ ਬਾਗੇਸ੍ਰੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਮਨ ਕਰਿ ਕਬਹੂ ਨ ਹਰਿ ਗੁਨ ਗਾਇਓ ॥
ਬਿਖਿਆ ਸਕਤਿ ਰਹਿਓ ਨਿਸਿ ਬਾਸੁਰ ਕੀਨੋ ਅਪਨੋ ਭਾਇਓ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਗੁਰ ਉਪਦੇਸੁ ਸੁਨਿਓ ਨਹ ਕਾਨਨਿ ਪਰ ਦਾਰਾ ਲਪਟਾਇਓ ॥
ਪਰ ਨਿੰਦਿਆ ਕਾਰਨਿ ਬਹੁ ਧਾਵਤ ਸਮਝਿਓ ਨਹ ਸਮਝਾਇਓ ॥ ੧ ॥
ਕਹਾ ਕਹਉ ਮੈ ਅਪਨੀ ਕਰਨੀ ਜਿਹ ਬਿਧਿ ਜਨਮੁ ਗਵਾਇਓ ॥
ਕਹਿ ਨਾਨਕ ਸਭ ਅਉਗਨ ਮੋ ਮੈ ਰਾਖਿ ਲੇਹੁ ਸਰਨਾਇਓ ॥ ੨ ॥

(ਸਾਰੰਗ ਮ: ੯, ਪੰਨਾ ੧੨੩੧)

ਅਸਥਾਈ

੩				×				੨				੦			
		ਧ								ਮ	ਮ				
ਸਂ	ਨੁ	ਨੁ	ਧ	ਸਂ	—	ਨੁ	—	ਧ	ਧ	ਗੁ	ਗੁ	ਰ	—	ਸ	—
ਮ	ऽ	ਨ	ਕ	ਰ	ऽ	ऽ	ऽ	ਕ	ਬ	ਹੂ	ऽ	ऽ	ऽ	ਨ	ऽ
									ਨੁ						
ਰ	ਸ	ਨੁ̣	ਧ̣	ਸ	—	ਸ	—	ਮ	ਧ	ਸਂਨੁ	ਧ	ਮਗੁ	ਮਗੁ	ਰ	ਸ
ਹ	ऽ	ਰਿ	ऽ	ਗੁ	ऽ	ਨ	ऽ	ਗਾ	ऽ	ऽऽ	ऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽ	ਇਓ

ਅੰਤਰਾ

ਮ															
ਗੁ	ਮ	ਧ	ਨੁਧ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਸਂ	ਨੁ	ਧ
ਬਿ	ਖਿ	ਆ	ऽऽ	ਸ	ਕ	ਤ	ਰ	ਹਿਓ	ऽ	ਨਿ	ਸ	ਬਾ	ऽ	ਸੁ	ਰ
ਮ															
ਗੁ	ਮ	ਧ	ਨੁ	ਨੁਸਂ	ਮਂਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਧਮ	ਨੁਧ	ਮਗੁ	ਮਗੁ	ਰ	ਸ
ਕੀ	ऽ	ਨੋ	ऽ	ਅऽ	ਪऽ	ਨੇ	ऽ	ਭਾ	ऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽ	ਇਓ

ਨੋਟ .—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ, ਜਾਂ ਅੱਗੇ ਜੋ 'ਟਿਯੂਨ' ਇਕਤਾਲੇ ਵਿਚ ਲਿਖੀ ਹੈ ਉਸ ਤੇ ਗਾਓ ।

੬. ਰਾਗ ਬਾਗੇਸ਼੍ਰੀ, ਇਕਤਾਲਾ (ਦਰੁੱਤ ਲਯ)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
				ਨੁ.			ਮ				
ਸਰ	ਸ	ਸ	ਸ	ਧ	ਨੁ	ਸ	ਗੁ	ਗੁ	ਰ	ਸ	—
ਮਨ	ਕ	ਰ	ਕਬ	ਹੂ	ਨ	ਹਰਿ	ਗੁ	ਨ	ਗਾ	ਇਓ	S
						ਮ					
ਸ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮਪ	ਗੁ	ਗੁ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਸ
ਬਿ	ਖਿ	ਆ	ਸਕ	ਤ	ਰS	ਹਿਓ	ਨਿ	ਸ	ਬਾ	ਸੁ	ਰ
ਗੁ			ਧ								
ਮ	—	ਮ	ਨੁ	ਧ	ਨੁ	ਸਂ	—	—	ਨੁਧ	ਮਗੁ	ਰਸ
ਕੀ	S	ਨੋਂ	ਅ	ਪ	ਨੋਂ	ਭਾ	S	S	ਇਓ	SS	SS

ਅੰਤਰਾ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਮ	ਮ	ਮ	ਧ	ਧ	ਨੁ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ
ਗੁਰ	ਉ	ਪ	ਦੇ	ਸ	ਸੁ	ਨਿਓ	ਨਹ	S	ਕਾ	ਨ	ਨ
ਨੁ				ਧ		ਸਂ					
ਧ	ਧ	ਧ	ਧ	ਪ	ਧ	ਨੁ	—	—	ਧ	—	ਮ
ਪ	ਰ	ਥ	ਰ	ਲ	ਪ	ਟਾ	S	S	ਇਓ	S	S
ਮ						ਮ					
ਗੁ	ਮ	ਮ	ਮ	—	ਮਪ	ਗੁ	ਗੁ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਸ
ਪ	ਰ	ਨਿੰ	ਦਿਆ	S	ਕਾS	ਰ	ਨ	ਬਹੁ	ਧਾ	ਵ	ਤ
			ਧ								
ਸ	ਮ	ਮ	ਨੁ	ਧ	ਨੁ	ਸਂ	—	—	ਨੁਧ	ਮਗੁ	ਰਸ
ਸ	ਮ	ਭਿਓ	ਨਹ	ਸ	ਮ	ਭਾ	S	S	ਇਓ	SS	SS

—ਮਨ ਕਰ...

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੭. ਰਾਗ ਬਾਗੇਸ਼੍ਰੀ, ਤਾਲ–ਦਾਦਰਾ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਰਾਮ ਸਿਮਰਿ ਰਾਮ ਸਿਮਰਿ ਰਾਮ ਸਿਮਰਿ ਭਾਈ ॥
ਰਾਮ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਬਿਨੁ ਬੂਡਤੇ ਅਧਿਕਾਈ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਬਨਿਤਾ ਸੁਤ ਦੇਹ ਗ੍ਰੇਹ ਸੰਪਤਿ ਸੁਖਦਾਈ ॥
ਇਨੑ ਮੈ ਕਛੁ ਨਾਹਿ ਤੇਰੋ ਕਾਲ ਅਵਧ ਆਈ ॥ ੧ ॥
ਅਜਾਮਲ ਗਜ ਗਨਿਕਾ ਪਤਿਤ ਕਰਮ ਕੀਨੇ ॥
ਤੇਊ ਉਤਰਿ ਪਾਰਿ ਪਰੇ ਰਾਮ ਨਾਮ ਲੀਨੇ ॥ ੨ ॥
ਸੂਕਰ ਕੂਕਰ ਜੋਨਿ ਭ੍ਰਮੇ ਤਊ ਲਾਜ ਨ ਆਈ ॥
ਰਾਮ ਨਾਮ ਛਾਡਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕਾਹੇ ਬਿਖੁ ਖਾਈ ॥ ੩ ॥
ਤਜਿ ਭਰਮ ਕਰਮ ਬਿਧਿ ਨਿਖੇਧ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਲੇਹੀ ॥
ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਜਨ ਕਬੀਰ ਰਾਮੁ ਕਰ ਸਨੇਹੀ ॥ ੪ ॥

(ਧਨਾਸਰੀ ਭ: ਕਬੀਰ ਜੀ, ਪੰਨਾ ੬੯੨)

ਅਸਥਾਈ

×			੦			×			੦					
ਸ	—	ਸ	ਸ	ਨ਼ੁਧ਼	ਨ਼ੁ	ਸ	—	ਮਗੁ	ਰ	ਸ	ਸ			
ਰਾ	S	ਮ	ਸਿ	ਮS	ਰ	ਰਾ	S	ਮS	ਸਿ	ਮ	ਰ			
ਮ														
ਗੁ	ਮ	ਮ	ਧ	ਧ	ਧ	ਧ	ਨੁ	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	-ਮ			
ਰਾ	S	ਮ	ਸਿ	ਮ	ਰ	ਭਾ	S	S	ਈ	S	SS			
ਸਂ	—	ਸਂ	ਨੁ	—	ਧ	ਨੁ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ			
ਰਾ	S	ਮ	ਨਾ	S	ਮ	ਸਿ	ਮ	ਰ	ਨ	ਬਿ	ਨ			
												ਮ		
ਸਂ	—	ਨੁ	ਧ	ਧ	ਧ	ਧ	ਨੁ	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	-ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ
ਬੂ	S	ਡ	ਤੇ	ਅ	ਧਿ	ਕਾ	S	S	ਈ	S	SS,	ਰਾ	S	ਮ

ਸਿਮ...

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਮ	ਮ	ਧ	ਧ	ਨੁ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	—
ਬ	ਨਿ	ਤਾ	S	ਸੁ	ਤ	ਦੇ	ਹ	S	ਗ੍ਰਿ	ਹ	S
						ਪ					
ਸਂ	—	ਨੁ	ਨੁ	ਧ	ਧ	ਧ	—	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਮ
ਸੰ	S	ਪ	ਤ	ਸੁ	ਖ	ਦਾ	S	S	ਈ	S	S

ਮ				ਨ਼							
ਗੁ	ਰ	ਸ	—	ਧ਼	ਨ਼	ਸ	—	ਸ	ਸ	—	ਸ
ਇ	ਨ	ਮੈ	S	ਕ	ਛ	ਨਾ	S	ਹਿ	ਤੇ	S	ਰੇ

												ਮ		
ਮ	—	ਮ	ਧ	ਧ	ਧ	ਧ	ਨ਼	ਸਂ	ਨ਼	ਧ	-ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ
ਕਾ	S	ਲ	ਅ	ਵ	ਧ	ਆ	S	S	ਈ	S	SS,	ਰਾ	S	ਮ

ਸਿਮ...

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੮. ਰਾਗ ਬਾਗੇਸ਼੍ਰੀ, ਤਾਲ–ਰੂਪਕ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਠਾਕੁਰ ਜੀਉ ਤੁਹਾਰੋ ਪਰਨਾ ॥
ਮਾਨੁ ਮਹਤੁ ਤੁਮ੍ਹਾਰੈ ਊਪਰਿ ਤੁਮ੍ਹਰੀ ਓਟ ਤੁਮ੍ਹਾਰੀ ਸਰਨਾ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਤੁਮ੍ਹਰੀ ਆਸ ਭਰੋਸਾ ਤੁਮਰਾ, ਤੁਮਰਾ ਨਾਮੁ ਰਿਦੈ ਲੈ ਧਰਨਾ ॥
ਤੁਮਰੋ ਬਲੁ ਤੁਮ ਸੰਗਿ ਸੁਹੇਲੇ ਜੋ ਜੋ ਕਹਹੁ ਸੋਈ ਸੋਈ ਕਰਨਾ ॥ ੧ ॥
ਤੁਮਰੀ ਦਇਆ ਮਇਆ ਸੁਖੁ ਪਾਵਉ ਹੋਹੁ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਤ ਭਉਜਲੁ ਤਰਨਾ ॥
ਅਭੈ ਦਾਨੁ ਨਾਮੁ ਹਰਿ ਪਾਇਓ ਸਿਰੁ ਡਾਰਿਓ ਨਾਨਕ ਸੰਤ ਚਰਨਾ ॥੨॥

(ਕਾਨੜਾ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੨੯੯)

ਅਸਥਾਈ

⊕			੧		੨		⊕			੧		੨	
							ਸਂ			ਮ			
ਸਂ	ਸਂ	ਨ਼	ਧ	—	ਧਪ	ਧ	ਨ਼	—	ਧ	ਗੁ	ਰ	ਸ	—
ਠਾ	ਕੁ	ਰ	ਜੀ	S	ਉS	ਤੁ	ਹਾ	S	ਰੋ	ਪ	ਰ	ਨਾ	S
	ਨ਼						ਗੁ			ਸ			
ਸ	ਧ਼	ਨ਼	ਸ	—	ਸ	ਮ	ਮ	—	ਗੁ	ਰ	—	ਸ	ਸ
ਮਾ	ਨ	ਮ	ਹ	S	ਤ	ਤੁ	ਮਾ	S	ਰੈ	ਊ	S	ਪ	ਰ
										ਮ			
ਮ	ਧ	ਨ਼ਧ	ਸਂ	—	ਨ਼	ਧ	ਮ	—	ਪਧ	ਗੁ	ਰ	ਸ	—
ਤੁ	ਮ	ਰੀS	ਓ	S	ਟ	ਤੁ	ਮ੍ਹਾ	S	ਰੀS	ਸ	ਰ	ਨਾ	S

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	—	ਧ	ਨ਼ਧ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—
ਤੁ	ਮ	ਰੀ	ਆ	S	ਸ	ਭS	ਰੋ	S	ਸਾ	ਤੁ	ਮ	ਰਾ	S
ਸਂ							ਮਂ			ਸਂ			
ਨ਼	ਨ਼	ਧ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਮਂ	ਗੁਂ	—	ਗੁਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਸਂ	—
ਤੁ	ਮ	ਰਾ	ਨਾ	S	ਮ	ਰਿ	ਦੈ	S	ਲੈ	ਧ	ਰ	ਨਾ	S

ਨ਼									ਮ			
ਧ	ਧ	ਧ	ਧ	ਧ	ਨ਼	ਧ	ਮ	ਪ	ਧ	ਗੁ	ਰ	ਸ	—
ਤੁ	ਮ	ਰੋ	ਬ	ਲ	ਤੁ	ਮ	ਸੰ	ਗ	ਸੁ	ਹੇ	ऽ	ਲੇ	ऽ
							ਮ			ਸ			
ਨ਼	ਨ਼	ਧ਼	ਸ	ਸ	—	ਮ	ਗੁ	—	ਮਗੁ	ਰ	ਰ	ਸ	—
ਜੋ	ਜੋ	ऽ	ਕ	ਹਹੁ	ऽ	ਸੋ	ਈ	ऽ	ਸੋਈ	ਕ	ਰ	ਨਾ	ऽ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੯. ਰਾਗ ਬਾਗੇਸ਼੍ਰੀ, ਝਪਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਬਿਸਰਿ ਗਈ ਸਭ ਤਾਤਿ ਪਰਾਈ ॥
ਜਬ ਤੇ ਸਾਧ ਸੰਗਤਿ ਮੋਹਿ ਪਾਈ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਨਾ ਕੋ ਬੈਰੀ ਨਹੀ ਬਿਗਾਨਾ ਸਗਲ ਸੰਗਿ ਹਮ ਕਉ ਬਨਿ ਆਈ ॥੧॥
ਜੋ ਪ੍ਰਭ ਕੀਨੋ ਸੋ ਭਲ ਮਾਨਿਓ ਏਹ ਸੁਮਤਿ ਸਾਧੂ ਤੇ ਪਾਈ ॥੨॥
ਸਭ ਮਹਿ ਰਵਿ ਰਹਿਆ ਪ੍ਰਭ ਏਕੈ ਪੇਖਿ ਪੇਖਿ ਨਾਨਕ ਬਿਗਸਾਈ ॥ ੩ ॥

(ਕਾਨੜਾ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੨੯੯)

ਅਸਥਾਈ

×		੨			੦		੩		
							ਸ		
ਸੰ	ਸੰ	ਨ਼ਧ	ਮ	ਪਧ	ਮਗੁ	—	ਰ	—	ਸ
ਬਿ	ਸ	ਰऽ	ऽ	ऽਗ	ਈऽ	ऽ	ਸ	ऽ	ਭ
ਸ	—	ਨ਼ਸ	ਧ਼	ਨ਼	ਸ	ਮ	ਮ	—	—
ਤਾ	ऽ	ਤऽ	ऽ	ਪ	ਰਾ	ऽ	ਈ	ऽ	ऽ
ਗੁ	ਮ	ਧ	—	ਨ਼	ਸੰ	—	ਸੰ	—	ਸੰਰੰ
ਜ	ਬ	ਤੇ	ऽ	ऽ	ਸਾ	ऽ	ਧ	ऽ	ਸੰऽ
ਸੰ				ਪ	ਸੰ		⌒		
ਨ਼	ਨ਼	ਧ	—	ਧ	ਨ਼	—	ਧ	ਮ	—
ਗ	ਤ	ਮੋ	ऽ	ਹਿ	ਪਾ	ऽ	ਈ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਮ									
ਗੁ	ਮ	ਧ	—	ਨ਼ਧ	ਸੰ	—	ਸੰ	—	—
ਨਾ	ऽ	ਕੋ	ऽ	ऽऽ	ਬੈ	ऽ	ਗੀ	ऽ	ऽ

				ਮੰ					
ਸੰਨੁ	ਨੁ	ਸੰ	—	ਗੁੰ	ਰੰ	—	ਸੰ	—	—
ਨS	ਹੀ	S	S	ਬਿ	ਗਾ	S	ਨਾ	S	S
ਨੁ				ਪ	ਸੰ				
ਧ	ਧ	ਧ	—	ਧ	ਨੁ	ਨੁ	ਧ⌒	ਮ	ਮ
ਸ	ਗ	ਲ	S	ਸੈ	S	ਗ	ਹ	S	ਮ
					ਮ				
ਗੁ	—	ਮ	—	ਪਧ	ਗੁ	—	ਰ	—	ਸ
ਕੋ	S	ਬ	S	ਨਿS	ਆ	S	ਈ	S	S

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੧੦. ਰਾਗ ਬਾਗੇਸ਼੍ਰੀ, ਇਕਤਾਲਾ (ਦਰੁੱਤ ਲਯ)

ਆਤਮਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਾਹ ਸਿੱਧਤਾ ਸਰੂਪ ਤਾਹ
ਬੁੱਧਤਾ ਬਿਭੂਤ ਜਾਹ ਸਿੱਧਤਾ ਸੁਭਾਉ ਹੈ ।
ਰਾਗ ਭੀ ਨ ਰੰਗ ਤਾਹਿ ਰੂਪ ਭੀ ਨ ਰੇਖ ਜਾਹਿ
ਅੰਗ ਭੀ ਸੁਰੰਗ ਤਾਹਿ ਰੰਗ ਕੇ ਸੁਭਾਉ ਹੈ ।
ਚਿਤ੍ਰ ਸੋਂ ਬਚਿਤ੍ਰ ਹੈ ਪਰਮਤਾ ਪਵਿਤ੍ਰ ਹੈ
ਸੁ ਮਿਤ੍ਰ ਹੂੰ ਕੇ ਮਿਤ੍ਰ ਹੈ ਬਿਭੂਤ ਕੋ ਉਪਾਉ ਹੈ ।
ਦੇਵਨ ਕੋ ਦੇਵ ਹੈ ਕਿ ਸਾਹਨ ਕੋ ਸਾਹੁ ਹੈ
ਕਿ ਰਾਜਨ ਕੋ ਰਾਜੁ ਹੈ ਕਿ ਰਾਵਨ ਕੋ ਰਾਉ ਹੈ ॥ ੮ ॥ ੪੭ ॥

(ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਬੋਧ ਪਾ: ੧੦)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਸੰ	—	ਨੁ	ਨੁ	ਧ	—	ਸੰ	—	ਨੁ	ਧ	—	ਧ
ਦੇ	S	ਵ	ਨ	ਕੋ	S	ਦੇ	S	ਵ	ਹੈ	S	ਕਿ
						ਮ					
ਮ	—	—	ਪ	ਧ	ਧ	ਗੁ	—	ਰ	ਸ	—	ਸ
ਸਾ	S	S	ਹ	ਨ	ਕੌ	ਸਾ	S	ਹੁ	ਹੈ	S	ਕਿ
		ਸ									
ਰ	—	ਨੁ̣	ਨੁ̣	ਧ̣	—	ਸ	—	ਸ	ਸ	—	ਸ
ਰਾ	S	ਜ	ਨ	ਕੋ	S	ਰਾ	S	ਜ	ਹੈ	S	ਕਿ
		ਧ				ਮ					
ਮ	—	ਨੁ	ਨੁ	ਧ	—	ਗੁ	—	ਰ	ਸ	—	—
ਰਾ	S	ਵ	ਨ	ਕੋ	S	ਰਾ	S	ਉ	ਹੈ	S	S

ਅੰਤਰਾ

ਗੁ											
ਮ	—	ਮ	ਧ	—	ਨੁ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ
ਆ	ऽ	ਤ	ਮਾ	ऽ	ਪ੍ਰ	ਧਾ	ऽ	ਨ	ਜਾ	ऽ	ਹ
ਸਂ						ਸਂ					
ਨੁ	—	ਨੁ	ਸਂ	—	ਰਂ	ਨੁ	—	ਨੁ	ਧ	—	ਧ
ਸਿੱ	ऽ	ਧ	ਤਾ	ऽ	ਸ	ਰੂ	ऽ	ਪ	ਤਾ	ऽ	ਹ
ਨ			ਮਂ								
ਸਂ	—	ਸਂ	ਗੁਂ	—	ਗੁਂ	ਰਂ	—	ਰਂ	ਸਂ	—	ਸਂ
ਬ੍ਰ	ऽ	ਧ	ਤਾ	ऽ	ਬਿ	ਭ੍ਰੂ	ऽ	ਤ	ਜਾ	ऽ	ਹ
						ਮ					
ਮ	—	ਮ	ਪ	ਧ	ਧ	ਗੁ	—	ਰ	ਸ	—	—
ਸਿੱ	ऽ	ਧ	ਤਾ	ऽ	ਸੁ	ਭਾ	ऽ	ਉ	ਹੈ	ऽ	ऽ

—ਦੇਵਨ ਕੋ...

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੰ ਤੇ ਲਾਓ ।

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੧੧. ਰਾਗ ਬਾਗੇਸ੍ਰੀ, ਚਾਰਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਏਕ ਜੋਤਿ ਏਕਾ ਮਿਲੀ ਕਿੰਬਾ ਹੋਇ ਮਹੋਇ ॥
ਜਿਤੁ ਘਟਿ ਨਾਮੁ ਨ ਊਪਜੈ ਫੂਟਿ ਮਰੈ ਜਨੁ ਸੋਇ ॥
ਸਾਵਲ ਸੁੰਦਰਿ ਰਾਮਈਆ ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਲਾਗਾ ਤੋਹਿ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਸਾਧੁ ਮਿਲੈ ਸਿਧਿ ਪਾਈਐ ਕਿ ਏਹੁ ਜੋਗੁ ਕਿ ਭੋਗੁ ॥
ਦੁਹੁ ਮਿਲਿ ਕਾਰਜੁ ਊਪਜੈ ਰਾਮ ਨਾਮ ਸੰਜੋਗੁ ॥ ੨ ॥
ਲੋਗੁ ਜਾਨੈ ਇਹੁ ਗੀਤੁ ਹੈ ਇਹੁ ਤਉ ਬ੍ਰਹਮ ਬੀਚਾਰ ॥
ਜਿਉ ਕਾਸੀ ਉਪਦੇਸੁ ਹੋਇ ਮਾਨਸ ਮਰਤੀ ਬਾਰ ॥ ੩ ॥
ਕੋਈ ਗਾਵੈ ਕੋ ਸੁਣੈ ਹਰਿਨਾਮਾ ਚਿਤੁ ਲਾਇ ॥
ਕਹੁ ਕਬੀਰ ਸੰਸਾ ਨਹੀ ਅੰਤਿ ਪਰਮ ਗਤਿ ਪਾਇ ॥ ੪ ॥

(ਗਉੜੀ ਭ: ਕਬੀਰ ਜੀਉ, ਪੰਨਾ ੩੩੫)

ਅਸਥਾਈ

✕		੦		੨		੦		੩		੪	
ਸ	ਸਗੁ	ਰਸ	ਨੁਧ	ਧ	ਧਨੁ	ਸ	ਮ	—	-ਮ	ਧ	ਪਧ
ਸਾ	ਵऽ	ऽਲ	ਸੁੰऽ	ਦ	ਰ,ਰਾ	ਮਈ	ਆ	ऽ	ऽਰਾ	ਮਈ	ਆ,ਮੇ

		ਸਂ									
ਸਂ	-ਸਂਰਂ	ਨ਼	-ਨ਼ਸਂ	ਧ	—	ਮ	ਧ	ਪਧਨ਼	ਧ	ਮਗ਼	ਰਸ
ਰਾ	S,SS	ਮ	SSS	ਨ	S	ਲਾ	ਗਾ	SSS	ਤੋਂ	SS	ਹਿS

ਅੰਤਰਾ

ਮ	—	ਮ	ਧ	ਧ	ਨ਼ਧ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	—	—
ਏ	S	ਕ	ਜੋਂ	ਤ	ਏS	ਕਾ	S	ਮਿ	ਲੀ	S	S
ਜਿਤ	ਘ	ਟ	ਨਾ	ਮ	ਨS	ਉ	S	ਪ	ਜੈ	S	S
ਸਂ						ਸਂ					
ਨ਼	—	ਨ਼	ਧ	ਧ	ਪਧ	ਨ਼	—	—	ਧ	ਮਗ਼	ਰਸ
ਕਿੰ	S	ਬਾ	ਹੋਂ	ਇ	Sਮ	ਹੋਂ	S	S	ਇ	SS	SS
ਢੂ	ਟ	Sਮ	ਹੈ	S	ਜਨ	ਸੋ	S	S	ਇ	SS	SS

ਨੋਟ :—ਚਾਰਤਾਲ ਦੀ ਅਸਥਾਈ, ਅੰਤਰਾ ਅਤੇ ਦੁਗੁਨ ਤਿਗੁਨ ਆਦਿ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸੇ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੀ 'ਟਿਯੂਨ' ਤੇ ਗਾਉਣ ਨਾਲ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਰਸ ਆਵੇਗਾ ।

੧੨. ਰਾਗ ਬਾਗੇਸ਼੍ਰੀ, ਇਕਤਾਲਾ (ਦਰੁੱਤ ਲਯ)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
	ਮ			ਨ਼							
ਸ	ਗ਼	ਰ	ਸ	ਧ਼	ਨ਼	ਸ	—	ਸ	ਸ	—	—
ਸਾ	ਵ	ਲ	ਸੂੰ	ਦ	ਰ	ਰਾ	S	ਮਈ	ਆ	S	ਮੇ;
ਮ	ਮ	ਮ	ਧ	—	ਨ਼	ਸਂ	—	ਨ਼	ਧ	ਮਗ਼	ਰਸ
ਰਾ	ਮ	ਨ	ਲਾ	S	ਗਾ	ਤੋਂ	S	S	ਹਿ	SS	SS

ਅੰਤਰਾ

ਮ	—	ਮ	ਧ	ਧ	ਨ਼	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—
ਏ	S	ਕ	ਜੋ	ਤ	ਏ	ਕਾ	S	ਮਿ	ਲੀ	S	S
ਨ਼											
ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਨ਼	ਸਂ	ਨ਼	ਧ	—	ਮ
ਕਿੰ	S	ਬਾ	ਹੋਂ	ਇ	ਮ	ਹੋਂ	S	S	ਇ	S	S
ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਪਮ	ਮ	ਗ਼	ਗ਼	ਰ	ਸ	—
ਜਿਤ	ਘ	ਟ	ਨਾ	ਮ	ਨS	ਉ	S	ਪ	ਜੈ	S	S
ਮ	ਮ	ਮ	ਨ਼	ਧ	ਨ਼	ਸਂ	—	ਨ਼	ਧ	ਮਗ	ਰਸ
ਢੂ	ਟ	ਮ	ਹੈ	ਜ	ਨ	ਸੋ	S	S	ਇ	SS	SS

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੧੩. ਰਾਗ ਬਾਗੇਸ਼੍ਰੀ, ਚਾਰਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਸੁਪਨੈ ਊਭੀ ਭਈ ਗਹਿਓ ਕੀ ਨ ਅੰਚਲਾ ॥
ਸੁੰਦਰ ਪੁਰਖ ਬਿਰਾਜਿਤ ਪੇਖਿ ਮਨੁ ਬੰਚਲਾ ॥
ਖੋਜਉ ਤਾ ਕੇ ਚਰਣ ਕਹਹੁ ਕਤ ਪਾਈਐ ॥
ਹਰਿਹਾਂ ਸੋਈ ਜਤੰਨੁ ਬਤਾਇ ਸਖੀ ਪ੍ਰਿਉ ਪਾਈਐ ॥ ੧੩ ॥

(ਫੁਨਹੇ ਮਹਲਾ ੫, ਪੰਨਾ ੧੩੬੨)

ਅਸਥਾਈ

×		०		੨		०		੩		੪	
ਨ਼					ਪ				ਸ		
ਸ	ਸਂ	ਨ਼	ਧ	ਮ	ਧ	ਮਗ਼	ਮ	ਗ਼	ਰ	ਸ	—
ਸੁ	ਪ	ਨੈ	ਊ	ऽ	ਭੀ	ਭऽ	ऽ	ऽ	ਈ	ऽ	ऽ
				ਨ਼.						ਸ	
ਰ	ਸ	—	ਨ਼ਸ	ਧ	ਨ਼	ਸ	ਮ	ਮ	ਗ਼	ਰ	ਸ
ਗ	ਹਿਓ	ऽ	ਕੀऽ	ऽ	ਨ	ਅੰ	ऽ	ਚ	ਲਾ	ऽ	ऽ
ਨ਼.				ਮ							
ਸ	—	ਮ	ਮ	ਗ਼	ਮ	ਧ	ਨ਼	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ
ਸੁੰ	ऽ	ਦ	ਰ	ਪੁ	ਰ	ਖ	ਬਿ	ਰਾ	ऽ	ਜ	ਤ
									ਸ		
ਸਂ	ਨ਼	ਧ	ਮ	ਨ਼	ਧ	ਮਗ਼	ਮ	ਗ਼	ਰ	ਸ	—
ਪੇ	ऽ	ਖ	ਮ	ऽ	ਨ	ਬੰऽ	ऽ	ਚ	ਲਾ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

×		०		੨		०		੩		੪	
			ਨ਼								
ਮ	ਗ਼	ਮ	ਧ	—	ਨ਼	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	—	—
ਖੋ	ऽ	ਜਉ	ਤਾ	ऽ	ਕੇ	ਚ	ਰ	ऽ	ਣ	ऽ	ऽ
ਸਂ											
ਨ਼	ਸਂ	ਨ਼ਸਂ	ਰਂ	—	ਸਂ	ਨ਼	ਸਂ	ਸਂ	ਨ਼	ਧ	—
ਕ	ਹਹੁ	ऽऽ	ਕ	ऽ	ਤ	ਪਾ	ऽ	ਈ	ਐ	ऽ	ऽ
									ਸਂ		
ਨ਼	ਧ	ਨ਼	ਸਂ	ਸਂ	ਮਂ	ਗ਼ਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	—
ਹਰਿ	ਹਾਂ	ਸੋ	ऽ	ਈ	ਜ	ਤ	ਨ	ਬ	ਤਾ	ਇ	ऽ

ਮ	ਸੰ	ਨ਼	ਧ	ਮ	ਧ	ਮਗ਼	ਮ	ਗ਼	ਸ ਰ	ਸ	—
ਸ	ਖੀ	ਙ	ਪ੍ਰਿਉ	ਙ	ਙ	ਪਾਙ	ਙ	ਈ	ਐ	ਙ	ਙ

ਨੋਟ :—ਧ੍ਰੁਰਪਦ, ਗਾਉਣ ਸਮੇਂ ਲਯ ਦਾ ਧਿਆਨ ਜ਼ਰੂਰ ਰੱਖੋ ਅਤੇ ਠਾਅ; ਦੁਗੁਨ, ਤਿਗੁਨ, ਚੌਗੁਨ ਆਦਿ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਤਿਹਾਈ ਲਾ ਕੇ 'ਸਮ' ਤੇ ਆਓ ।

੧੪. ਰਾਗ ਬਾਗੇਸ਼੍ਰੀ, ਤਾਲ–ਚੰਚਲ (ਮੱਧਯ ਲਯ)

ਬਾਬੇ ਡਿਠੀ ਪਿਰਥਮੀ ਨਵੈ ਖੰਡਿ ਜਿਥੈ ਤਕਿ ਆਹੀ ॥
ਫਿਰਿ ਜਾਇ ਚੜ੍ਹਿਆ ਸੁਮੇਰ ਪਰ ਸਿਧ ਮੰਡਲੀ ਦ੍ਰਿਸਟੀ ਆਈ ॥
ਚਉਰਾਸੀਹ ਸਿਧ ਗੋਰਖਾਦਿ, ਮਨਿ ਅੰਦਰਿ ਗਿਣਤੀ ਵਰਤਾਈ ॥
ਸਿਧ ਪੁਛਣਿ ਸੁਣਿ ਬਾਲਿਆ ਕਉਣੁ ਸਕਤਿ ਤੁਹਿ ਏਥੇ ਲਿਆਈ ॥
ਹਉ ਜਪਿਆ ਪਰਮੇਸਰੋ, ਭਾਉ ਭਗਤਿ ਸੰਗਿ ਤਾੜੀ ਲਾਈ ॥
ਆਖਣਿ ਸਿਧ ਸੁਣਿ ਬਾਲਿਆ ਆਪਣਾ ਨਾਉ ਤੁਮ ਦੇਹੁ ਬਤਾਈ ॥
ਬਾਬਾ ਆਖੇ ਨਾਥ ਜੀ, ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਜਪੇ ਗਤਿ ਪਾਈ ॥
ਨੀਚੁ ਕਹਾਇ ਊਚ ਘਰਿ ਆਈ ॥੨੯॥

(ਵਾਰ ਪਹਿਲੀ, ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ)

ਅਸਥਾਈ

੩				×			੨				੦		
	ਸੰ							ਮ					
ਧ	ਨ਼	ਧ	ਧ	ਮ	ਗ਼	—	ਰ	ਗ਼	—	ਸ	—	—	—
ਠੀ	ਙ	ਚ	ਕ	ਹਾ	ਇ	ਙ	ਙ	ਙ	ਙ	ਙ	ਙ	ਙ	ਙ
									ਸੰ				
ਨ਼	ਸ	ਧ	ਨ਼	ਸ	ਮ	—	ਧ	—	ਨ਼	—	ਧ	—	—
ਊ	ਚ	ਘ	ਰ	ਆ	ਈ	ਙ	ਙ	ਙ	ਙ	ਙ	ਙ	ਙ	ਙ

ਅੰਤਰਾ

						ਸੰ							
ਮ	ਮ	ਧ	ਨ਼	ਸੰ	ਰੰ	ਨ਼	ਸੰ	—	—	—	—	—	—
ਬਾ	ਬੇ	ਡਿ	ਠੀ	ਪਿਰ	ਥ	ਙ	ਮੀ	ਙ	ਙ	ਙ	ਙ	ਙ	ਙ
ਧ	ਨ਼	ਸੰ	ਗ਼ੰ	ਰੰ	—	—	[illegible]	—	—	—	—	—	—
ਨ	ਵੈ	ਖੰ	ਙ	ਡ	ਙ	ਙ	ਙ	ਙ	ਙ	ਙ	*	*	*
	ਮੰ												
ਰੰ	ਗ਼	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਧ	ਨ਼	ਸੰ	—	—	—	ਨ਼	ਧ	—
ਜਿ	ਥੈ	ਤ	ਕ	ਆ	ਙ	ਙ	ਈ	ਙ	ਙ	ਙ	ਙ	ਙ	ਙ

ਨੀਚ...ਅਸਥਾਈ

ਦੂਜਾ ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਮ	ਧ	ਨ਼	ਸਂ	ਨ਼	ਰਂ	ਸਂ	—	—	—	—	—	—
ਫਿ	ਰ	ਜਾ	ਇ	ਚ	ੜਿ	ऽ	ਆ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
ਧ	ਨ਼	ਸਂ	ਗਂ਼	ਰਂ	ਰਂ	—	ਗਂ	ਮਂ	—	—	—	—	—
ਸੁ	ਮੇ	ऽ	ਰ	ਪ	ਰ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	*	*	*
	ਮਂ												
ਰਂ	ਗਂ਼	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਧ	ਨ਼	ਸਂ	—	—	—	ਨ਼	ਧ	—
ਸਿ	ਧ	ऽ	ऽ	ਮੰ	ਡ	ऽ	ਲੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
				ਮ			ਮ						
ਮ	ਮ	ਮ	ਪਧ	ਗ਼	—	ਰ	ਗ਼	—	—	ਸ	—	—	—
ਦ੍ਰਿ	ऽਸ	ਟੀ	ऽऽ	ਆ	ऽ	ऽ	ਈ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਦੂਜੇ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੧੫. ਰਾਗ ਬਗੇਸ਼੍ਰੀ, ਤਾਲ–ਚੰਚਲ ਠੁਮਰੀ ਅੰਗ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਕਬੀਰ ਲਾਗੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਸੁਜਾਨ ਸਿਉ ਬਰਜੈ ਲੋਗੁ ਅਜਾਨੁ ॥
ਤਾ ਸਿਉ ਟੂਟੀ ਕਿਉ ਬਨੈ ਜਾ ਕੇ ਜੀਅ ਪਰਾਨ ॥ ੨੧੭ ॥

(ਸਲੋਕ ਕਬੀਰ ਜੀ ਕੇ, ਪੰਨਾ ੧੩੭੬)

ਅਸਥਾਈ

੩				×			੨				੦		
				ਸਂ						ਮ			
	ਸਂਨ਼	–ਧ	ਪਧ	ਨ਼	—	ਧ	ਮ	—	ਮਪਧ	ਗ਼	—	ਰ	ਸ
	ਲਾਗੀ	ऽਪ੍ਰੀ	ਤਸੁ	ਜਾ	ऽ	ऽ	ਨ	ऽ	ऽऽऽ	ਸਿਉ	ऽ	ऽ	ऽ
													ਮ
—	ਨ਼ਸ	ਧ	ਨ਼	ਸ	ਮ	ਮ	ਮ	ਗ਼ਮ	ਧ	ਨ਼ਧ	ਮ	ਪਧ	ਗ਼
ऽ;	ਬਰ	ਜੈ	ऽ	ਲੋਂ	ऽ	ਗ	ਅ	ਜਾ	ऽ	ऽऽ	ਨ	ऽਕ	ਬੀ
				ਸਂ									
ਰਸ	ਸਂਨ਼	–ਧ	ਪਧ	ਨ਼									
ऽਰ,	ਲਾਗੀ	ऽਪ੍ਰੀ	ਤਸੁ	ਜਾ...									

ਅੰਤਰਾ

												ਸਂ	
	ਗ਼ਮ	–ਧ	–ਨ਼	ਸਂ	—	—	ਸਂ	—	ਸਂਨ਼	—	ਸਂਰਂ	ਨ਼	—
	ਤਾऽ	ऽਸਿ	ऽਉ	ਟੂ	ऽ	ऽ	ਟੀ	ऽ	ਕਿਉ	ऽ	ऽਬ	ਨੈ	ऽ

	ਮ							ਸਂ					
ਧ	ਗੁ	ਮ	ਧ	ਨੁਸਂ	ਮਂਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂਸਂ	ਰੇਂ	ਨੁ	ਸਂ	ਧਨੁਸਂਨੁ	ਧਮਪਧ	ਮਗੁਰਸ
ऽ,	ਜਾ	ऽ	ਕੇ	ਜੋऽ	ਅऽ	ऽ	ऽਪ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ऽऽऽऽ	ऽऽऽऽ	ऽऽऽऽ
				ਸਂ									
ਨੁ਼ਧ਼ਨੁ਼ਸ	ਸਂਨ	-ਧ	ਪਧ	ਨੁ	—								
ਨऽऽऽ,	ਲਾਗੀ	ਪ੍ਰੀऽ	ਭਸੁ	ਜਾ...									

੧੯. ਰਾਗ ਬਾਗੇਸ਼੍ਰੀ, ਤਾਲ–ਧਮਾਰ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਸਜਣੁ ਲੋੜਿ ਲਹੁ ਭਾਗਿ ਵਸੈ ਵਡ ਭਾਗਿ ॥
ਗੁਰਿ ਪੂਰੈ ਦੇਖਾਲਿਆ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਲਿਵ ਲਾਗਿ ॥ ੨ ॥

(ਕਾਨੜੇ ਕੀ ਵਾਰ ਮ: ੪, ਪੰਨਾ ੧੩੧੭)

ਅਸਥਾਈ

×					੨		੦			੩			
												ਨੁ਼	
										ਸ	ਸ	ਧ਼	ਨੁ਼
										ਹ	ਰਿ	ਪ੍ਰ	ਭ
													ਪ
ਸ	ਮ	—	ਮ	—	ਗੁ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਮ	—	ਧ	ਧ
ਸ	ਜ	ऽ	ਣ	ऽ	ਲੋ	ੜ	ਲ	ਹੁ	ऽ;	ਭਾ	ऽ	ਗ	ਵ
ਸਂ					ਪ		ਮ					ਨੁ਼	
ਨੁ	—	—	ਧ	ਮ	ਧ	ਧ	ਗੁ	—	ਰ	ਸ	ਸ	ਧ਼	ਨੁ਼
ਸੈ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਵ	ਡ	ਭਾ	ऽ	ਗ,	ਹ	ਰਿ	ਪ੍ਰ	ਭ

ਅੰਤਰਾ

×					੨		੦			੩			
ਮ			ਧ							ਸਂ			
ਗੁ	ਮ	ਮ	ਨੁ	—	ਧ	ਨੁ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਨੁ	ਰਂ	ਸਂ	—
ਗੁ	ਰ	ऽਪੂ	ਰੈ	ऽ	ऽ	ਦੇ	ਖਾ	ऽ	ਲਿ	ਆ	ऽ	ऽ	ऽ
					ਪ		ਮ					ਨੁ਼	
ਸਂ	ਨੁ	ਨੁ	ਧ	ਮ	ਧ	ਧ	ਗੁ	—	ਰ	ਸ	ਸ	ਧ਼	ਨੁ਼
ਨਾ	ਨ	ਕ	ਹ	ਰਿ	ਲਿ	ਵ	ਲਾ	ऽ	ਗ,	ਹ	ਰਿ	ਪ੍ਰ	ਭ

ਨੋਟ :—ਧਮਾਰ, ਧ੍ਰੁਪਦ ਗਾਉਣ ਸਮੇਂ ਲਯ ਦੀ ਵੰਡ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਉਂਜ ਇਹ ਬੜੀ ਮਿਹਨਤ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ, ਕਾਫ਼ੀ ਸਮੇਂ ਤਕ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਲਯ-ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

—ਬਾਗੇਸ਼੍ਰੀ ਰਾਗ ਸਮਾਪਤ—

ਰਾਗ ਕਾਫੀ

ਵਾਦੀ—ਪ	ਠਾਟ—ਕਾਫੀ	ਸਮਾਂ—ਰਾਤ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪਹਿਰ।
ਸੰਵਾਦੀ—ਸ	ਜਾਤੀ—ਸੰ: ਸੰਪੂਰਣ	ਵਿਸ਼ੇਸ਼—ਗਾ-ਨੀ, ਦੋਵੇਂ ਲਗਦੇ ਹਨ।

ਆਰੋਹ—ਸ ਰ ਗੁ, ਮ, ਪ, ਧ ਨੁ ਸਂ।
ਅਵਰੋਹ—ਸਂ ਨੁ ਧ ਪ, ਮ ਗੁ ਰ, ਸ।

ਨਵੀਨ ਠਾਟ ਪੱਧਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਫੀ ਇਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਠਾਟ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਤਾਂ ਵੀ ਕੁਝ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦੇ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਫੀ ਰਾਗ ਨੂੰ ਪਰਚਲਿਤ ਹੋਇਆਂ ਚਾਰ-ਪੰਜ ਸੌ ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਉਂਜ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸੁਰਾਂ ਤੇ ਇਹ ਰਾਗ ਆਧਾਰਤ ਹੈ ਉਹ ਸਾਡੇ ਅਤੀ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਕਾਲ ਦੇ ਸੁਰ ਹਨ। ਭਾਵ, ਜਦੋਂ "ਤੀਨ ਗ੍ਰਾਮ ਇਕੀਸ ਮੂਰਛਨਾ" ਦੇ ਨਿਯਮ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਗ ਬਣਾਏ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਉਦੋਂ ਇਹ ਇਕ ਪਰਮੁਖ ਠਾਟ ਸੀ। ਭਾਵ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਜ-ਕਲ ਕਾਫੀ ਠਾਟ ਆਖਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਪੁਰਾਤਨ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਪੰਡਿਤ ਸਾਰੰਗ-ਦੇਵ ਦੇ ਸੰਗੀਤ ਰਤਨਾਕਰ (੧੩ਵੀਂ ਸਦੀ) ਵਿਚ ਲਿਖੇ ਵੀਹ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪਹਿਲਾ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਸ ਸਮੇਂ 'ਰੇ ਮਾ ਧਾ' ਸ਼ੁੱਧ ਤੇ 'ਗਾ ਨੀ' ਕੋਮਲ ਲਗਦੇ ਸਨ। ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਪੁਰਾਤਨ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਇੰਜ ਹੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਸਮੇਂ ਦੇ ਪਰਿਵਰਤਨ ਨਾਲ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਪੂਰਵੀ ਠਾਟ ਵਿਚ ਚਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਦੇ ਅੰਤਰਗਤਿ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਰਾਗ ਕਾਫੀ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਦੀ ਥਾਂ ਸੁਭਾਇਮਾਨ ਹੋ ਗਿਆ। ਹਾਂ, ਕਰਨਾਟਕ (ਦੱਖਣ) ਦੇ ਗਾਇਕ ਅਜੇ ਭੀ ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਦੀਆਂ ਸੁਰਾਂ ਤੇ ਹੀ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਖੈਰ, ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਵਧੇਰੇ ਲਿਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਅਸਾਂ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਲਈ ਥੋੜਾ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਪ੍ਰਚੀਨ, ਮੱਧਕਾਲੀਨ ਤੇ ਵਰਤਮਾਨ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸੰਗੀਤ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰਾਂ ਦੀ ਕੁਝ ਜਾਣਕਾਰੀ ਭੀ ਸੰਗੀਤ (ਕੀਰਤਨ) ਸਿੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਲੋ-ਨਾਲ ਮਿਲਦੀ ਰਹੇ।

ਕਾਫੀ ਸੰਪੂਰਣ ਜਾਤੀ ਦਾ ਇਕ ਜਨਕ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਪੰਚਮ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਰਿਖਭ ਜਾਂ ਖੜਜ ਹੈ। ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪਹਿਰ (ਮੱਧ-ਰਾਤ) ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ 'ਗਾ ਨੀ' ਕੋਮਲ ਤੇ ਬਾਕੀ ਸਭ ਸੁਰ ਸ਼ੁੱਧ (ਤੀਵਰ) ਲਗਦੇ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਇਸ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ ਤੇ ਨਿਖਾਦ ਤੀਵਰ ਭੀ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ "ਸ ਰ ਗੁ, ਮ ਪ, ਧ ਨੁ ਸਂ, ਨ ਸਂ ਰਂ ਸਂ ਨੁ ਧਪ, ਮ ਗ
ਮ   ਮ
ਮ ਪ, ਗੁ ਰ, ਸ, ਜਾਂ ਸ ਰ ਗੁ, ਮ ਪ, ਨੁ ਧ ਪ, ਮ ਪ ਨ, ਸਂ, ਨੁ ਧ ਪ, ਮ ਗ ਮ ਪ. ਗੁ ਰ, ਨੁ ਸ" ਇਸ ਦੇ ਅੰਤਰੇ ਦਾ ਉਠਾਵ "ਮ ਮ ਪ ਧ, ਨ ਨ ਸਂ, ਜਾਂ ਮ, ਮ ਪ ਨ, ਸਂ" ਇੰਜ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਵਰੋਹ ਕਰਨ ਸਮੇਂ "ਸਂ, ਨੁ ਧ ਪ, ਮ ਗ ਮ ਪ, ਨੁ ਧ ਪ ਮ ਗੁ ਰ" ਇਹ ਤਾਨ ਬਾਰ ਬਾਰ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਮੱਧ ਤੇ ਤਾਰ ਸਪਤਕ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਇਕ ਸਰਲ, ਮਧੁਰ ਤੇ ਲੋਕ-ਪ੍ਰਿਅ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ ਦੇ ਖਯਾਲ ਆਦਿ ਨਹੀਂ ਗਾਏ ਜਾਂਦੇ। ਸਗੋਂ ਟੱਪਾ, ਠੁਮਰੀ, ਗੀਤ, ਗਜ਼ਲ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਹੋਲੀ ਦੇ ਮੌਸਮ ਵਿਚ ਲੋਕੀਂ ਅਕਸਰ ਸਾਰਾ-ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਤੇ ਰਾਤੀਂ ਹੋਲੀਆਂ ਗਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਇਸ ਰਾਗ ਨੂੰ ਸਰਬ ਕਾਲੀਨ ਗਾਉਣ ਦੀ ਪਰਿਪਾਟੀ ਜੇਹੀ ਪੈ ਗਈ ਹੈ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ (ਮਿਸਰ-ਕਾਫੀ, ਸਿਧੜਾ, ਪੀਲੂ ਇਤਿਆਦਿ ਰਾਗ ਕਾਫੀ ਅੰਗ ਤੋਂ ਹੀ ਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਸੁਰ-ਵਿਸਥਾਰ (ਆਲਾਪ)

ਮ ਗੁ
੧. ਸ, ਸਨੁਧਸ—ਰਸ ਨੁਧਨੁਸ—ਸਰਗੁਰ, ਰਗੁਰ, ਨੁਧਸ—ਸਰਗੁਰ, ਮਗੁਰਸ—।

ਮ ਮ
੨. ਸ—ਰਗੁ, ਸਰ ਗੁਰ—ਗੁਸ, ਨੁਧਨੁਸਰਗੁਰ, ਰਗੁਮ ਪਮਗੁਰ, ਗੁਸ—ਸਰਪ, ਗੁਰ, ਰਗੁਰ, ਮਗੁਰਸ,

ਮ
ਸਰਗੁ, ਸਰਮਪ ਗੁਤ, ਧਨੁਗੁਰ, ਮਗੁਰਸ—।

ਮ ਮ
੩, ਸਰਗੁਮਪ—ਮਪਗੁਰ, ਸਰਗੁ, ਮਪ, ਨੁਧਪ, ਮਪਨੁਧਪ, ਮਪਗੁਰ, ਮਗੁਤ ਗੁਸ, ਨੁਧਨੁਰਗੁਰ, ਗੁ,

ਮ
ਮਗੁਰ, ਸਰਪ, ਮਪਧਪ, ਨੁਧਪ, ਮਗਮਪ ਗੁਰ, ਰਗੁਸਰਨੁਸ, ਰਗੁਮਪ, ਧਨੁਧਪ, ਮਪਨੁਧ—ਪਮਗੁਰ,

ਮ
ਗੁਸ—ਸਰਗੁਮਪ, ਮਪਧਨੁਧਪ, ਮਗਮਪ ਗੁਰ, ਮਗੁਰਸ—।

੪. ਸਸਰਰ ਗੁਗੁਮਮਪ—ਧਧਪ—ਮਪਧਨੁਧਪ, ਮਪਗੁਰ, ਨੁਧਪਮਗਮ, ਗੁਰ, ਨੁਧਮਪਗਮ, ਗੁਰ,

ਮ ਮ
ਨੁਧਨੁਰਗੁਰ, ਗੁ, ਮਪ, ਪਧਪਮਗੁਰ, ਮਗੁਰ, ਰਗੁਰਮਗੁਰਸ—ਸਰਗੁਮਪ, ਨੁਨੁਧਪ, ਧਧਪ, ਮਪਧਨੁਸਂ

ਮ
—ਨੁਧਸਂਰਂਨੁਧਪ, ਮਪਨੁਧਪ, ਮਗਮਪ ਗੁਰ, ਗੁਸ—ਸਰਮਪਧਨੁਧਪ, ਮਪਨ, ਸਂ—ਨੁਧਸਂ, ਨੁਧਸਂਨੁ ਧਪ, ਮਪਨੁਧਪਮਗੁਰ, ਗੁਸ—ਨੁਸਰਗੁਰ, ਮਗੁਰਸ।

੫. ਮਪਨ, ਸਂ—ਨਸਂਰਂਸਂਨੁਧਨੁਨੁਧਪ, ਮਪਨੁਧਸਂਨੁਧਪ, ਮਗਮਪਨੁਧਪਮਗੁਰ, ਸਰਪਗੁਰ, ਜ, ਮਪਧਨੁਸਂ,

ਮਂ
ਨੁਧਨੁਸਂ—ਰਂਗੁਂਰਂ, ਸਂਨੁਧਨੁਸਂ, ਨੁਧਪਮਪਧਨੁਧਸਂ, ਸਂਰਂਗੁਂਰਂ, ਮਂਗੁਂਰਂ, ਸਂਨਰਂਸਂ, ਧਨੁਸਂਰਂਗੁਂ, ਰਂਸਂ. ਰਂਰਂਸਂਨੁਧਪ, ਗੁਂਗੁਂਰਂਰਂਸਂਨੁਧਪ, ਧਨੁਧ, ਸਂਨੁਰਂਸਂਨੁਧਪਮਗੁਰ, ਸ, ਸਨੁ ਰਸ ਗੁਰ ਮਗੁ ਧਮ, ਧਪ ਨੁਧ

ਮਂ
ਸਂਨੁ ਰਂਸਂ, ਨੁਧਪ, ਮਪਨਸਂਰਂਗੁਂਰਂਸਂ, ਗੁਂਰਂਮਂਗੁਂਰਂਸਂ, ਪਂ, ਗੁਂਰਂ, ਸਂਰਂਗੁਂਰਂਸਂਨੁਧਪ, ਮਗਮਪਨੁਧਪਮਗੁਰ,

ਸ
ਨੁਧਨੁਸ—।

ਕਾਫੀ ਰਾਗ ਦੀਆਂ ਤਾਨਾਂ (ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਨੰ: ੧)

ਅਸਥਾਈ

	੦	੩	×	੨
੧.	ਤੂੰ ਸੰ ਤਾਂ ਕਾ	ऽ ਸੰ ऽ ਤ	ਸਰ ਗੁਮ ਪਧ ਨੁਸਂ	ਨੁਧ ਪਮ ਗੁਰ ਸਨ਼
੨.	. . . .	ਰਗੁ ਸਰ ਗੁਮ ਪਮ,	ਪਧ ਨੁਸਂ ਨੁਧ ਪਮ	ਨੁਧ ਪਮ ਗੁਰ ਸਨ਼
੩.	ਸਰ ਗੁਗੁ, ਰਗੁ ਮਮ,	ਗੁਮ ਪਪ, ਮਪ ਧਧ,	ਪਧ ਨੁਨੁ, ਧਨੁ ਸਂਸਂ,	ਨੁਧ ਪਮ ਗੁਰ ਸਨ਼
੪.	. . . .	. . . .	. . . .	ਸਰ ਸਗੁ ਰਮ ਗੁਪ
	ਪਧ ਪਨੁ ਧਸਂ ਨੁਰਂ	ਸਂਗੁਂ ਰਂਮਂ ਰਂਗੁਂ ਸਂਰਂ	ਨੁਸਂ ਧਨੁ ਪਧ ਮਪ	ਗੁਮ ਰਗੁ ਸਰ ਨ਼ਸ
੫.	. . . .	. . . .	. . ਸਰ ਸਗੁ	ਰਸ ਨ਼ਸ, ਰਗੁ ਰਮ
	ਗੁਰ ਸਨ਼, ਰਪ ਮਧ	ਪਮ ਗੁਰ, ਪਧ ਪਨੁ	ਧਪ ਮਗੁ, ਧਨੁ ਧਸਂ	ਨੁਧ ਪਮ ਗੁਰ ਸਨ਼
੬.	. . . .	. . . .	ਸਰ ਗੁਮ ਪਮ ਗੁਰ,	ਗੁਮ ਪਧ ਨੁਧ ਪਮ,
	ਪਧ ਨੁਸਂ ਰਂਸਂ ਨੁਧ,	ਨੁਸਂ ਰਂਗੁਂ ਮਂਗੁਂ ਰਂਸਂ,	ਧਨੁ ਸਂਨੁ ਧਪ ਮਗੁ,	ਰਗੁ ਮਪ ਮਗੁ ਰਸ.
੭.	ਸਰ ਸਸ, ਰਗੁ ਰਰ.	ਗੁਮ ਗੁਗੁ. ਮਪ ਮਮ,	ਪਧ ਪਪ, ਧਨੁ ਧਧ,	ਨੁਸਂ ਨੁਨੁ, ਸਂਰਂ ਸਂਸਂ,
	ਰਂਗੁਂ ਰਂਰਂ, ਗੁਂਮਂ ਗੁਂ,ਰਂ	ਗੁਂਰਂ, ਸਂਰਂ ਸਂ,ਨੁ ਸਂਨੁ.	ਧਨੁ ਧ,ਪ ਧਪ, ਮਪ	ਮ,ਗੁ ਮਗੁ, ਰਗੁ ਰ,
੮.	. . . .	. . . .	. . ਸਰ ਗੁਰ,	ਰਗੁ ਮਗੁ, ਗੁਮ ਪਮ,
	ਮਪ ਧਪ, ਪਧ ਨੁਧ,	ਧਨੁ ਸਂਨੁ, ਨੁਸਂ ਰਂਸਂ,	ਸਂਰਂ ਗੁਂਰਂ, ਰਂਗੁਂ ਮਂਗੁਂ,	ਮਂਮਂ ਗੁਂਰਂ, ਗੁਂਗੁਂ ਰਂਸਂ,
	ਰਂਰਂ ਸਂਨੁ. ਸਂਸਂ ਨੁਧ,	ਨੁਨੁ ਧਪ, ਧਧ ਪਮ,	ਪਪ ਮਗੁ, ਮਮ ਗੁਰ,	ਗੁਗੁ ਰਸ, ਰਰ ਸਨ਼

ਅੰਤਰਾ

੧.	ਗਿਆ ऽ ਨ ਧਿ	ਆ ਨ ਕਿ ਛ	ਸਂਨੁ ਧਪ ਮਗੁ ਰਸ	ਸਰ ਗੁਮ ਪਧ ਨੁਸਂ
੨.	. . ਸਂਰਂ ਸਂਨੁ	ਧਪ ਮਗੁ ਰਸ, ਸਰ	ਗੁ,ਰ ਗੁਮ, ਗੁਮ ਪ,ਮ	ਪਧ, ਪਧ ਨੁ,ਧ ਨੁਸਂ
੩.	ਸਂਰਂ ਗੁਂਰਂ ਸਂਨੁ ਧਪ,	ਧਨੁ ਸਂਨੁ ਧਪ ਮਗੁ,	ਮਪ ਧਪ ਮਗੁ ਰਸ,	ਸਰ ਗੁਮ ਪਧ ਨੁਸਂ
੪.	. . . .	. . . .	ਸਂਨੁ ਧਨੁ, ਨੁਧ ਪਧ,	ਧਪ ਮਪ, ਪਮ ਗੁਮ,
	ਮਗੁ ਰਗੁ, ਗੁਰ ਸਰ,	ਰਸ ਨ਼ਸ, ਸਰ ਗੁਮ,	ਰਗੁ ਮਪ, ਗੁਮ ਪਧ,	ਮਪ ਧਨੁ, ਪਧ ਨ਼ਸਂ
੫.	. . . .	. . . .	ਸਂ ਸਂਨੁ ਧਪ, ਨੁ	ਨ਼ਧ ਪਮ, ਧ ਧ।
	ਮਗੁ, ਪ ਪਮ ਗੁਰ,	ਮ ਮਗੁ ਰਸ, ਸਨ਼	ਰਸ ਗੁਰ ਮਗੁ ਪਮ	ਧਪ ਨੁਧ ਸਂਨੁ ਰਂਸਂ
੬.	. . . .	. . . .	ਸਂਨੁ ਰਂਸਂ ਨੁਧ ਪਮ,	ਸਂਨੁ ਧਪ ਮਗੁ ਰਸ,
	ਗੁਰ ਸ,ਮ ਗੁਰ, ਪਮ	ਗੁ,ਧ ਪਮ, ਨੁਧ ਪ,ਸਂ	ਨੁਧ, ਰਂਸਂ ਨੁ,ਗੁਂ ਰਂਸਂ,	ਨੁਧ ਪਮ ਪਧ ਨੁਸਂ

੭.	ਮੰ ਗੁੰਮੰ ਗੁੰ,ਰੰ ਗੁੰਰੰ, ਰਸ ਨੁ਼ਸ, ਗੁਰ ਸਰ,	ਸੰਰੰ ਸੰ,ਨੁ ਸੰਨੁ, ਧਨੁ ਮਗੁ ਰਗੁ, ਪਮ ਗੁਮ,	ਧ,ਪ ਧਪ, ਮਪ ਮ,ਗੁ ਧਪ ਮਪ, ਨੁਧ ਪਧ,	ਮਗੁ, ਰਗੁ ਰੁ,ਸ ਰਸ, ਸੰਨੁ ਧਨੁ, ਰੰਸੰ ਨੁਸੰ
੮.	• • • • ਧਪ ਨੁਧ ਪਮ ਗੁਰ, ਪਮ, ਮਪ ਧਨੁ ਧਪ.	• • • • ਪਮ ਧਪ ਮਗੁ ਰਸ, ਪਧ ਨੁਸੰ ਨੁਧ, ਧਨੁ	ਗੁੰਰੰ ਮੰਗੁੰ ਰੰਸੰ ਨੁਧ, ਸਰ ਗੁਮ ਗੁਰ, ਰਗੁ ਸੰਰੰ ਸੰਨੁ, ਨੁਸੰ ਰੰਗੁੰ	ਸੰਨੁ ਰੰਸੰ ਨੁਧ ਪਮ, ਮਪ ਮਗੁ, ਗੁਮ ਪਧ ਰੰਸੰ, ਸੰਰੰ ਗੁੰਮੰ ਗੁੰਰੰ

੧. ਰਾਗ ਕਾਫੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਮ ਲਯ)

ਜਿਸ ਕੇ ਸਿਰ ਊਪਰਿ ਤੂੰ ਸੁਆਮੀ ਸੋ ਦੁਖੁ ਕੈਸਾ ਪਾਵੈ ॥
ਬੋਲਿ ਨ ਜਾਣੈ ਮਾਇਆ ਮਦਿ ਮਾਤਾ ਮਰਣਾ ਚੀਤਿ ਨ ਆਵੈ ॥੧॥
ਮੇਰੇ ਰਾਮਰਾਇ ਤੂੰ ਸੰਤਾ ਕਾ ਸੰਤ ਤੇਰੇ ॥
ਤੇਰੇ ਸੇਵਕ ਕਉ ਭਉ ਕਿਛੁ ਨਾਹੀ ਜਮੁ ਨਹੀ ਆਵੈ ਨੇਰੇ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਜੋ ਤੇਰੈ ਰੰਗਿ ਰਾਤੇ ਸੁਆਮੀ ਤਿਨ ਕਾ ਜਨਮ ਮਰਣ ਦੁਖੁ ਨਾਸਾ ॥
ਤੇਰੀ ਬਖਸ ਨ ਮੇਟੈ ਕੋਈ ਸਤਿਗੁਰ ਕਾ ਦਿਲਾਸਾ ॥੨॥
ਨਾਮੁ ਧਿਆਇਨਿ ਸੁਖ ਫਲ ਪਾਇਨਿ ਆਠ ਪਹਰ ਆਰਾਧਹਿ ॥
ਤੇਰੀ ਸਰਣਿ ਤੇਰੈ ਭਰਵਾਸੈ ਪੰਚ ਦੁਸਟ ਲੈ ਸਾਧਹਿ ॥੩॥
ਗਿਆਨੁ ਧਿਆਨੁ ਕਿਛੁ ਕਰਮੁ ਨ ਜਾਣਾ ਸਾਰ ਨ ਜਾਣਾ ਤੇਰੀ ॥
ਸਭ ਤੇ ਵਡਾ ਸਤਿਗੁਰੁ ਨਾਨਕੁ ਜਿਨਿ ਕਲ ਰਾਖੀ ਮੇਰੀ ॥੪॥

(ਸੂਹੀ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੨੪੯)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
ਸ	ਗੁ	ਰ	ਗੁ	—	ਗੁਮ	ਪ	ਮ	ਪ	ਪ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਨ਼
ਤੂੰ	ਸੰ	ਤਾ	ਕਾ	ऽ	ਸੰऽ	ऽ	ਤ	ਤੇ	ਰੇ	ਮੇ	ਰੇ	ਰਾ	ਮ	ਰਾ	ਇ
ਸ	ਗੁ	ਰ	ਗੁ	—	ਗੁਮ	ਪ	ਮ	ਪ	—	—	ਮ	ਪ	ਧ	ਨੁ	ਸੰ
ਤੂੰ	ਸੰ	ਤਾ	ਕਾ	ऽ	ਸੰऽ	ऽ	ਤ	ਤੇ	ऽ	ऽ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ऽ	ऽ
—	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ	—	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	—
ऽ	ਤੇ	ਰੇ	ਸੇ	ਵ	ਕ	ਕਉ	ऽ	ਭਉ	ऽ	ਕਿ	ਛ	ਨਾ	ऽ	ਹੀ	ऽ
ਰ	ਗੁ	ਰ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ	—	ਨੁਧ	ਪਮ	ਪਧ	ਨੁਸੰ	ਨੁਧ	ਪਮ	ਗੁਰ	ਸਨ਼
ਜ	ਮ	ਨ	ਹੀ	ਆ	ऽ	ਵੈ	ऽ	ਨੇऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਰੇऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ

ਅੰਤਰਾ

	ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਸਂ	—
	ਜਿ	ਸ	ਕੈ	ਸਿ	ਰ	ਊ	ऽ	ਪ	ਰ	ਤੂ	ऽ	ਸੁਆ	ऽ	ਮੀ	ऽ
—	ਰੇਂ	ਰੇਂ	ਗੁਂ	ਰੇਂਸਂ	ਰੇਂ	ਸਂ	—	ਨੁ	ਧ	ਨੁ	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਪ	—
ऽ	ਸੋ	ਦੁ	ਖ	ਕੈਂऽ	ऽ	ਸਾ	ऽ	ਪਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਵੈ	ऽ	ऽ	ऽ
—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	—
ऽ	ਬੋ	ਲ	ਨ	ਜਾ	ऽ	ਣੈ	ਮਾ	ਇਆ	ऽ	ਮ	ਦ	ਮਾ	ऽ	ਤਾ	ऽ
ਰ	ਗੁ	ਰ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਨੁ	ਨੁਧ	ਪਮ	ਪਧ	ਨੁਸਂ	ਨੁਧ	ਧਮ	ਗੁਰ	ਸਨੁ
ਮ	ਰ	ਣਾਂ	ऽ	ਚੀ	ऽ	ਤ	ਨ	ਆऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ	ਵੈऽ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੨. ਰਾਗ ਕਾਫੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਮ ਲਯ)

ਹਮ ਆਦਮੀ ਹਾਂ ਇਕ ਦਮੀ ਮੁਹਲਤਿ ਮੁਹਤੁ ਨ ਜਾਣਾ ॥
ਨਾਨਕੁ ਬਿਨਵੈ ਤਿਸੈ ਸਰੇਵਹੁ ਜਾ ਕੇ ਜੀਅ ਪਰਾਣਾ ॥ ੧ ॥
ਅੰਧੇ ਜੀਵਨਾ ਵੀਚਾਰਿ ਦੇਖਿ ਕੇਤੇ ਕੇ ਦਿਨਾ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਸਾਸੁ ਮਾਸੁ ਸਭੁ ਜੀਉ ਤੁਮਾਰਾ ਤੂ ਮੈ ਖਰਾ ਪਿਆਰਾ ॥
ਨਾਨਕੁ ਸਾਇਰ ਏਵ ਕਹਤੁ ਹੈ ਸਚੇ ਪਰਵਦਗਾਰਾ ॥੨॥
ਜੇ ਤੂ ਕਿਸੈ ਨ ਦੇਹੀ ਮੇਰੇ ਸਾਹਿਬਾ ਕਿਆ ਕੋ ਕਢੈ ਗਹਣਾ ॥
ਨਾਨਕੁ ਬਿਨਵੈ ਸੋ ਕਿਛੁ ਪਾਈਐ ਪੁਰਬਿ ਲਿਖੇ ਕਾ ਲਹਣਾ ॥੩॥
ਨਾਮੁ ਖਸਮ ਕਾ ਚਿਤਿ ਨ ਕੀਆ ਕਪਟੀ ਕਪਟੁ ਕਮਾਣਾ ॥
ਜਮ ਦੁਆਰਿ ਜਾ ਪਕੜਿ ਚਲਾਇਆ ਤਾ ਚਲਣਾ ਪਛੁਤਾਣਾ ॥੪॥
ਜਬ ਲਗ ਦੁਨੀਆ ਰਹੀਐ ਨਾਨਕ ਕਿਛੁ ਸੁਣੀਐ ਕਿਛੁ ਕਹੀਐ ॥
ਭਾਲਿ ਰਹੇ ਹਮ ਰਹਣੁ ਨ ਪਾਇਆ ਜੀਵਤਿਆ ਮਰਿ ਰਹੀਐ ॥੫॥

(ਰਾਗੁ ਧਨਾਸਰੀ ਮ: ੧, ਪੰਨਾ ੬੬੦)

ਅਸਥਾਈ

੨				੦				੩				×			
												ਧ			
ਮ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਰ	—	ਗੁ	ਸ	ਰਗੁ	ਮਪ	ਮ	ਪ	—	—	ਪ
ਅੰ	ऽ	ਧੇ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਜੀ	ਵ	ਨਾऽ	ऽऽ	ਬਿ	ਚਾ	ऽ	ऽ	ਰ
												ਧ			
ਮ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਰ	—	ਗੁ	ਸ	ਰਗੁ	ਮਪ	ਮ	ਪ	—	—	—
ਅੰ	ऽ	ਧੇ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਜੀ	ਵ	ਨਾऽ	ऽऽ	ਬਿ	ਚਾ	ऽ	ऽ	ऽ

													ਸਂ		
—	—	—	—	ਪ	ਮ	—	ਮ	ਪਧ	—	ਧ	—	—	ਨ਼	—	ਧ
ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਰ	ਦੇ	ऽ	ਖ	ਕੇऽ	ऽ	ਤੇ	ऽ	ऽ	ਕੇ	ऽ	ਦਿ
				ਮ											
ਧ	ਧ	ਪ	—	ਗੁ	ਰ	—	ਗੁ	ਸ	ਰਗੁ	ਮਪ	ਮ	ਪ...			
ਨਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ,	ਜੀ	ਵ	ਨਾऽ	ऽऽ	ਬਿ	ਚਾ...			

ਅੰਤਰਾ

				ਪ	ਮ	—	ਮ	ਪ	—	ਨ	—	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨ
				ਹਮ	ਆ	ऽ	ਦ	ਮੀ	ऽ	ਹਾਂ	ऽ	ऽ	ਇ	ਕ	ਦ
ਸਂ	—	—	—	—	ਰਂਗੁ	ਰਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ਼	ਧ	ਨ਼	ਸਂ
ਮੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਮੁਹ	ਲ	ਤ	ਮੁ	ਹ	ਤ	ਨ	ਜਾ	ऽ	ऽ	ऽ
								ਪ					ਸਂ		
ਨ਼	ਧ	ਪ	—	—	ਮ	ਮ	ਮ	ਧ	ਧ	ਧ	—	—	ਨ਼	ਨ਼	ਧ
ਣਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਨਾ	ਨ	ਕ	ਬਿ	ਨ	ਵੇ	ऽ	ऽ	ਤਿ	ਸੈ	ਸ
ਪ	ਧ	ਪ	—	—	ਨ	—	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਰਂ	ਸਂ	ਨ਼	ਧ	ਪ
ਰੇ	ऽ	ਵਹੁ	ऽ	ऽ	ਜਾ	ऽ	ਕੇ	ਜੀ	ਅ	ऽ	ਪ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ऽ
							ਰ								
ਨ਼	ਧ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਗੁ	ਸ	ਰਗੁ	ਮਪ	ਮ	ਪ	—		
ਣਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ,	ਜੀ	ਵ	ਨਾऽ	ऽऽ	ਬਿ	ਚਾਰ...			

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ। (ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੩. ਰਾਗ ਕਾਫੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਮ ਲਯ)

ਕਾਲੁ ਨਾਹੀ ਜੋਗੁ ਨਾਹੀ, ਨਾਹੀ ਸਤ ਕਾ ਢਬੁ ॥
ਥਾਨਸਟ ਜਗ ਭਰਿਸਟ ਹੋਏ ਡੂਬਤਾ ਇਵ ਜਗੁ ॥ ੧ ॥
ਕਲ ਮਹਿ ਰਾਮਨਾਮੁ ਸਾਰੁ ॥
ਅਖੀ ਤ ਮੀਟਹਿ ਨਾਕ ਪਕੜਹਿ ਠਗਣ ਕਉ ਸੰਸਾਰੁ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਆਂਟ ਸੇਤੀ ਨਾਕੁ ਪਕੜਹਿ ਸੂਝਤੇ ਤਿਨਿ ਲੋਅ ॥
ਮਗਰ ਪਾਛੈ ਕਛੁ ਨ ਸੂਝੈ ਏਹੁ ਪਦਮੁ ਅਲੋਅ ॥ ੨ ॥
ਖਤ੍ਰੀਆ ਤ ਧਰਮੁ ਛੋਡਿਆ ਮਲੇਛ ਭਾਖਿਆ ਗਹੀ ॥
ਸ੍ਰਿਸਟਿ ਸਭ ਇਕ ਵਰਨ ਹੋਈ ਧਰਮ ਕੀ ਗਤਿ ਰਹੀ ॥ ੩ ॥
ਅਸਟ ਸਾਜ ਸਾਜਿ ਪੁਰਾਣ ਸੋਧਹਿ ਕਰਹਿ ਬੇਦ ਅਭਿਆਸੁ ॥
ਬਿਨੁ ਨਾਮ ਹਰਿ ਕੇ ਮੁਕਤਿ ਨਾਹੀ ਕਹੈ ਨਾਨਕੁ ਦਾਸੁ ॥ ੪ ॥

(ਰਾਗੁ ਧਨਾਸਰੀ ਮ: ੧, ਪੰਨਾ ੬੬੨)

ਅਸਥਾਈ

×				੨				੦				੩			
														ਪ	ਧ
														ਕ	ਲ
ਸੰ	—	—	ਨੁ	ਧ	ਪਮ	—	ਪ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਰਸ	ਪ	ਧ
ਮਹਿ	ऽ	ऽ	ਰਾ	ਮ	ਨਾऽ	ऽ	ਮ	ਸਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਰऽ;	ਕ	ਲ
ਸੰ	—	—	ਨੁ	ਧ	ਪਮ	—	ਪ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ	—
ਮਹਿ	ऽ	ऽ	ਰਾ	ਮ	ਨਾऽ	ऽ	ਮ	ਸਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਰ	ऽ
—	ਗੁ	ਰ	ਗੁ	ਸ	ਰ	ਸ	—	—	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਪ	—
*	ਅ	ਖੀ	ਤ	ਮੀ	ऽ	ਟਹਿ	ऽ	ऽ	ਨਾ	ऽ	ਕ	ਪ	ਕ	ੜਹਿ	ऽ
—	ਧ	ਧ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਧ	ਨੁ	ਸੰ	—	—	—	ਨੁਧ	ਪਮ	ਪ	ਧ
*	ਠ	ਗ	ਣ	ਕੋ	ऽ	ਸੰ	ऽ	ਸਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽऽ	ਰऽ,	ਕ	ਲ

ਅੰਤਰਾ

×				੨				੦				੩			
	ਰੰ	—	ਗੁੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	—	—	ਨੁਧ	ਪ	ਧ	ਨ	—	ਸੰ	—
	ਕਾ	ऽ	ਲ	ਨਾ	ऽ	ਹੀ	ऽ	ऽ	ਜੋऽ	ऽ	ਗ	ਨਾ	ऽ	ਹੀ	ऽ
—	ਨੁ	—	ਨੁ	ਧ	ਧ	ਪ	—	ਮ	—	—	ਗ	ਮਪ	—	—	—
ऽ	ਨਾ	ऽ	ਹੀ	ਸ	ਤ	ਕਾ	ऽ	ਢ	ऽ	ऽ	ऽ	ਬऽ	ऽ	ऽ	ऽ
	ਪ														
—	ਮ	ਮ	ਮ	ਧ	—	ਨ	—	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	—	ਸੰ	—
ऽ	ਥਾ	ਨਸ	ਟ	ਜ	ऽ	ਗ	ऽ	ਭ	ਰਿ	ऽਸ	ਟ	ਹੋ	ऽ	ਏ	ऽ
—	ਰੰ	—	ਗੁੰ	ਰੰ	—	ਸੰ	ਸੰ	ਨੁ	ਧ	ਨੁ	ਸੰ	ਨੁਧ	ਪਮ	ਪ	ਧ
ऽ	ਡੂ	ऽ	ਬ	ਤਾ	ऽ	ਇ	ਵ	ਜ	ऽ	ऽ	ऽ	ਗਾऽ	ऽऽ,	ਕ	ਲ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੪. ਰਾਗ ਕਾਫੀ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਪਾਤੀ ਤੋਰੈ ਮਾਲਿਨੀ ਪਾਤੀ ਪਾਤੀ ਜੀਉ ॥
ਜਿਸੁ ਪਾਹਨ ਕਉ ਪਾਤੀ ਤੋਰੈ ਸੋ ਪਾਹਨ ਨਿਰਜੀਉ ॥ ੧ ॥
ਭੂਲੀ ਮਾਲਨੀ ਹੈ ਏਉ ॥ ਸਤਿਗੁਰੁ ਜਾਗਤਾ ਹੈ ਦੇਉ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਬ੍ਰਹਮੁ ਪਾਤੀ ਬਿਸਨੁ ਡਾਰੀ ਫੂਲ ਸੰਕਰ ਦੇਉ ॥
ਤੀਨਿ ਦੇਵ ਪ੍ਰਤਖਿ ਤੋਰਹਿ ਕਰਹਿ ਕਿਸ ਕੀ ਸੇਉ ॥ ੨ ॥
ਪਾਖਾਨ ਗਢਿ ਕੈ ਮੂਰਤਿ ਕੀਨੀ ਦੇਕੈ ਛਾਤੀ ਪਾਉ ॥
ਜੇ ਇਹ ਮੂਰਤਿ ਸਾਚੀ ਹੈ ਤਉ ਗੜ੍ਹਣ ਹਾਰੇ ਖਾਉ ॥੩॥
ਭਾਤੁ ਪਹਿਤਿ ਅਰੁ ਲਾਪਸੀ ਕਰਕਰਾ ਕਾਸਾਰੁ ॥
ਭੋਗਨ ਹਾਰੇ ਭੋਗਿਆ ਇਸੁ ਮੂਰਤਿ ਕੇ ਮੁਖ ਛਾਰੁ ॥ ੪ ॥
ਮਾਲਿਨਿ ਭੂਲੀ ਜਗੁ ਭੁਲਾਨਾ ਹਮ ਭੁਲਾਨੇ ਨਾਹਿ ॥
ਕਹੁ ਕਬੀਰ ਹਮ ਰਾਮ ਰਾਖੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਿ ਹਰਿ ਰਾਇ ॥ ੫ ॥

(ਰਾਗੁ ਆਸਾ ਭ: ਕਬੀਰ ਜੀ, ਪੰਨਾ ੪੭੯)

ਅਸਥਾਈ

×				੨				੦				੩			
						ਸ	ਨ਼	ਸ	ਗੁ	ਰ	ਗੁ	—	ਮ	ਪ	ਮ
						ਪਾ	ਤੀ	ਪਾ	ਤੀ	ਤੋ	ਰੇ	ऽ	ਮਾ	ऽ	ਲਿ
ਪ	—	—	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਨ਼	ਸ	ਗੁ	ਰ	ਗੁ	—	ਮ	ਪ	ਮ
ਨੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ;	ਪਾ	ਤੀ	ਪਾ	ਤੀ	ਤੋ	ਰੇ	ऽ	ਮਾ	ऽ	ਲਿ
ਪ	—	—	—	—	—	—	—	ਪ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਨ਼	ਧ	ਪ	—
ਨੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਪਾ	ਤੀ	ਤੋ	ਰੇ	ਮਾ	ਲਿ	ਨੀ	ऽ
ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	—	ਮ	ਨ਼	ਧ	ਨ਼	ਪ	ਧ	ਪ	ਪ
ਪਾ	ਤੀ	ਪਾ	ਤੀ	ਜੀ	ऽ	ਉ	ऽ	ਜਿਸ	ਪਾ	ਹਨ	ਕਉ	ਪਾ	ਤੀ	ਤੋ	ਰੇ
ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਗ	ਗ	ਮ	ਪ	ਗ ਮ	ਮ	ਮ	ਮ
ਸੋ	ਪਾ	ਹਨ	ਨਿਰ	ਜੀ	ਉ	ਭੂ	ਲੀ	ਮਾ	ਲ	ਨੀ	ਹੈ	ਦੇ	ਉ	ਸਤਿ	ਗੁਰ
ਨ਼	ਧ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸ	ਨ਼	ਸ	ਗੁ	ਰ	ਗੁ	—			
ਜਾ	ਗ	ਤਾ	ਹੈ	ਦੇ	ਉ,	ਪਾ	ਤੀ	ਪਾ	ਤੀ	ਤੋ	ਰੇ	ऽ ..			

ਅੰਤਰਾ

									ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਨ	—
									ਬ੍ਰ	ਹ	ਮ	ਪਾ	ऽ	ਤੀ	ऽ
ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	—	—	ਗੁਂ	ਰਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	—	ਸਂ	ਸਂ
ਬਿ	ਸ	ऽ	ਨ	ਡਾ	ऽ	ਰੀ	ऽ	ऽ	ਫੂ	ऽ	ਲ	ਸੰ	ऽ	ਕ	ਰ
ਨ਼	ਧ	ਨ਼	ਸਂ	ਨ਼	ਧ	ਪ	—	—	ਸਂ	—	ਸਂ	ਨ਼	ਧ	ਪ	ਪ
ਦੇ	ऽ	ऽ	ऽ	ਉ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਤੀ	ऽ	ਨ	ਦੇ	ਵ	ਪ	ਰ
ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਮ	ਗ	ਮ	—	—	ਮ	ਗ	ਮ	ਪ	ਪ	ਮ	ਪ
ਭ	ऽ	ऽ	ਖ	ਤੋ	ऽ	ਰਹਿ	ऽ	ऽ	ਕ	ਰਹਿ	ऽ	ਕਿ	ਸ	ਕੀ	ऽ
ਨ਼	ਧ	ਪ	ਮ	ਗੁ	ਰ	ਸਨ਼									
ਸੇ	ऽ	ऽ	ऽ	ਉ	ऽ,	ਪਾਤੀ...									

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

ਇਹ ਪੁਰਾਤਨ ਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰੀਤ ਹੈ।

੫. ਰਾਗ ਕਾਫੀ, ਛੋਟੀ ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਯ ਲਯ)

ਮਾਘਿ ਪੁਨੀਤ ਭਈ ਤੀਰਥੁ ਅੰਤਰਿ ਜਾਨਿਆ ॥
ਸਾਜਨ ਸਹਜਿ ਮਿਲੇ ਗੁਣ ਗਹਿ ਅੰਕਿ ਸਮਾਨਿਆ ॥
ਪ੍ਰੀਤਮ ਗੁਣ ਅੰਕੇ ਸੁਣਿ ਪ੍ਰਭ ਬੰਕੇ ਤੁਧੁ ਭਾਵਾ ਸਰਿ ਨਾਵਾ ॥
ਗੰਗ ਜਮੁਨ ਤਹ ਬੇਣੀ ਸੰਗਮ ਸਾਤ ਸਮੁੰਦ ਸਮਾਵਾ ॥
ਪੁੰਨ ਦਾਨ ਪੂਜਾ ਪਰਮੇਸੁਰ ਜੁਗਿ ਜੁਗਿ ਏਕੋ ਜਾਤਾ ॥
ਨਾਨਕ ਮਾਘਿ ਮਹਾਰਸੁ ਹਰਿ ਜਪਿ, ਅਠਸਠਿ ਤੀਰਥ ਨਾਤਾ ॥ ੪ ॥

(ਰਾਗੁ ਤੁਖਾਰੀ ਬਾਰਹਮਾਹਾ ਮ: ੧, ਪੰਨਾ ੧੧੦੯)

ਅਸਥਾਈ

×				੨				੦				੩			
						ਮ	ਪ	ਧਨ਼ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ਼ਧ	ਪਮ	ਮਪ	ਧ	ਪ
						ਮਾ	ऽ	ਘऽऽ	ऽ	ਪੁ	ਨੀऽ	ऽऽ	ਤऽ	ऽ	ਭ
ਮ													ਰ		
ਗੁ	—	—	—	ਰ	—	ਸ	—	ਰ	ਰ	—	ਗੁ	—	ਸ	—	ਰ
ਈ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਤੀ	ऽ	ਰ	ਥ	ऽ	ਅੰ	ऽ	ਤ	ऽ	ਰ
ਸ															
ਨ਼	-ਨ਼	ਸ	—	—	—	ਸ	—	ਰ	ਰ	—	ਗੁ	ਗੁ	ਮ	ਪ	ਮ
ਜਾ	ऽਨਿ	ਆ	ऽ	ऽ	ऽ;	ਸਾ	ऽ	ਜ	ਨ	ऽ	ਸ	ਹ	ਜ	ऽ	ਮਿ

ਧ	—	—	—	—	—	ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	—	ਗੁਂ	ਰਂ	ਗਂ	—	ਰਂ
ਲੇ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਗੁ	ਣ	ਗ	ਹਿ	ऽ	ਅੰ	ऽ	ਕ	ऽ	ਸ
ਸਂ															
ਨ	-ਨ	ਸਂ	—	—	—	ਪ ਐ	ਪ								
ਮਾ	ऽਨਿ	ਆ	ऽ	ऽ	ऽ,	ਆ	ऽ								

ਅੰਤਰਾ

						ਪ									
						ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	—	ਧ	—	ਨ	—	—
						ਪ੍ਰੀ	ਤਮ	ਗੁ	ਣ	ऽ	ਅੰ	ऽ	ਕੇ	ऽ	ऽ
					→	ਗੰ	ऽ	ਗ	ऽ	ਜ	ਮੁ	ਨ	ਤਹ	ऽ	ऽ
ਸਂ	—	—	—	—	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਨੂ	—	ਧ	—	ਪ	—	ਧ
ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਸੁ	ਣ	ਪ੍ਰ	ਭ	ऽ	ਬੰ	ऽ	ਕੇ	ऽ	ऽ
ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਬੇ	ऽ	ਣੀ	ऽ	ऽ	ਸੰ	ऽ	ਗ	ऽ	ऽ
ਨ	—	ਸਂ	—	—	—	ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	—	—	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	—	ਰਂ
ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਕੁ	ਧ	ਭਾ	ऽ	ऽ	ਵਾ	ऽ	ਸ	ऽ	ਰ
ਮ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਸਾ	ऽ	ਤ	ऽ	ਸ	ਮੁੰ	ऽ	ਦ	ऽ	ਸ

ਧਂ						
ਨ	—	ਸਂ	—	—	—	
ਨਾ	ऽ	ਵਾ	ऽ	ऽ	ऽ →	
ਮਾ	ऽ	ਵਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਮਾਘ ਪੁਨੀਤ...

ਨੋਟ :—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਅਗਲੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਤੁਕਾਂ ਇੰਜ ਕੱਠੀਆਂ ਲਾਓ।

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੬. ਰਾਗ ਮਿਸਰ-ਕਾਫੀ, ਤਾਲ–ਦਾਦਰਾ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਸੇਵੀ ਸਤਿਗੁਰੁ ਆਪਣਾ ਹਰਿ ਸਿਮਰੀ ਦਿਨ ਸਭਿ ਰੈਣਿ ॥
ਆਪੁ ਤਿਆਗਿ ਸਰਣੀ ਪਵਾਂ ਮੁਖਿ ਬੋਲੀ ਮਿਠੜੇ ਵੈਣ ॥
ਜਨਮ ਜਨਮ ਕਾ ਵਿਛੁੜਿਆ ਹਰਿ ਮੇਲਹੁ ਸਜਣੁ ਸੈਣ ॥
ਜੋ ਜੀਅ ਹਰਿ ਤੇ ਵਿਛੁੜੇ ਸੇ ਸੁਖਿ ਨ ਵਸਨਿ ਭੈਣ ॥
ਹਰਿ ਪਿਰ ਬਿਨੁ ਚੈਨੁ ਨ ਪਾਈਐ ਖੋਜਿ ਡਿਠੇ ਸਭਿ ਗੈਣ ॥
ਆਪ ਕਮਾਣੈ ਵਿਛੁੜੀ ਦੋਸੁ ਨ ਕਾਹੂ ਦੇਣ ॥
ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਪ੍ਰਭ ਰਾਖਿ ਲੇਹੁ ਹੋਰੁ ਨਾਹੀ ਕਰਣ ਕਰੇਣ ॥
ਹਰਿ ਤੁਧੁ ਵਿਣੁ ਖਾਕੂ ਰੂਲਣਾ ਕਹੀਐ ਕਿਥੈ ਵੈਣ ॥
ਨਾਨਕ ਕੀ ਬੇਨੰਤੀਆ ਹਰਿ ਸੁਰਜਨੁ ਦੇਖਾ ਨੈਣ ॥ ੧ ॥

(ਰਾਗੁ ਮਾਝ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੩੬)

ਅਸਥਾਈ

×			੦			×			੦		
ਨ			ਸਂ								
ਮਂ	ਸਂ	ਸਂਰਂ	ਨ਼	ਧ	ਪ	ਪਧ	—	-ਪ	ਮਗ਼	ਰਗ਼	ਸਸ
ਸੇ	ਵੀ	ऽऽ	ਸਤਿ	ਗੁ	ਰ	ਆऽ	ऽ	ऽਪ	ਣਾऽ	ऽऽ	ਹਰਿ
			ਮ								
ਰਪ	ਮ	ਪ	ਗੁਰ	ਸ	ਸ	ਰ	ਗ	—	ਮ	ਧ	ਧਪ
ਸਿਮ	ਰੀ	ऽ	ਦਿਨ	ਸ	ਭ	ਰੈ	ऽ	ऽ	ਣ	ऽ	ਹਰਿ
			ਮ								
ਰਪ	ਮ	ਪ	ਗੁਰ	ਸ	ਸਨ਼	ਸ	—	—	ਸ	—	—
ਸਿਮ	ਰੀ	ऽ	ਦਿਨ	ਸ	ਭऽ	ਰੈ	ऽ	ऽ	ਣ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਪ											
ਮ	—	ਮ	ਪ	ਨ	ਨਨ	ਸਂ	—	-ਨ	ਸਂ	—	ਨਸਂ
ਆ	ऽ	ਪ	ਤਿਆ	ਗ	ਸਰ	ਣੀ	ऽ	ऽਪ	ਵਾਂ	ऽ	ਮੁਖ
	ਮਂ				ਸਂ						
ਰਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਨ	ਸਂ	—	—	ਨ਼ਧ	ਪ	—
ਬੋ	ਲੀ	ऽ	ਮਿ	ਠ	ੜੇ	ਵੇ	ऽ	ऽ	ਣऽ	ऽ	ऽ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੭. ਰਾਗ ਕਾਫੀ, ਤਾਲ–ਕਹਿਰਵਾ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਸਾਧੋ ਗੋਬਿੰਦ ਕੇ ਗੁਨ ਗਾਉ ॥
ਮਾਨਸ ਜਨਮੁ ਅਮੋਲਕੁ ਪਾਇਓ ਬਿਰਥਾ ਕਾਹਿ ਗਵਾਵਉ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਪਤਤਿ ਪੁਨੀਤ ਦੀਨ ਬੰਧ ਹਰਿ ਸਰਨਿ ਤਾਹਿ ਤੁਮ ਆਵਉ ॥
ਗਜ ਕੋ ਤ੍ਰਾਸ ਮਿਟਿਓ ਜਿਹ ਸਿਮਰਤ ਤੁਮ ਕਾਹੇ ਬਿਸਰਾਵਉ ॥੧॥
ਤਜਿ ਅਭਿਮਾਨ ਮੋਹ ਮਾਇਆ ਫੁਨਿ ਭਜਨ ਰਾਮੁ ਚਿਤੁ ਲਾਵਉ ॥
ਨਾਨਕ ਕਹਤ ਮੁਕਤਿ ਪੰਥ ਇਹੁ ਗੁਰਮੁਖਿ ਹੋਇ ਤੁਮ ਪਾਵਉ ॥੨॥

(ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ ਮ: ੯, ਪੰਨਾ ੨੧੯)

ਅਸਥਾਈ

×				o				×				o			
	ਸਂ				ਰਂ				ਸਂ						
—	ਨ	ਨ	ਨ	ਸਂਨ	ਸਂ	ਨੁਧ	ਪ	ਪਧ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮਗ	ਮ	ਰਗੁ	ਸਰ
S	ਗੋ	ਬਿੰ	ਦ	ਕੇS	S	ਗੁS	ਨ	ਗਾS	S	ਵਉ	S	ਸਾS	S	ਧੇS	SS
—	ਪ	ਪ	ਪ	ਮਗ	ਮ	ਗੁਰ	ਰ	ਰਗੁ	ਮਗੁ	ਰਸ	—	—	—	—	—
S	ਗੋ	ਬਿੰ	ਦ	ਕੇS	S	ਗੁS	ਨ	ਗਾS	SS	ਵਉ	S	S	S	S	S
													ਮ		
—	ਸ	ਨੁਧੁ	ਨੁ	ਸ	ਰਗੁ	ਰ	—	ਰ	ਰਮ	ਗ	ਮ	ਰ	ਗੁ	ਰ	—
S;	ਮਾ	ਨS	ਸ	ਜ	ਨS	ਮ	S	ਅ	ਮੋS	ਲ	ਕ	ਪਾ	S	ਇਓ	S
						ਪ									
—	ਪਧ	ਨੁ	ਨੁ	ਧਪ	ਧ	ਮ	ਮ	ਪਧ	ਨੁ	ਧਨੁ	ਸਂ	ਨੁਧ	ਪਮ	ਗੁਰ	ਸ
S	ਬਿS	ਰ	ਥਾ	ਕਾS	ਹਿ	S	ਗ	ਵਾS	S	SS	S	ਵਉ	SS	SS	S

ਅੰਤਰਾ

	ਮ	ਪ	ਪ	ਨ	—	ਸਂ	—	—	ਰਗੁਂ	ਰਂ	ਗੁਂ	ਰਂਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ
	ਪਤ	ਤਿ	ਪੁ	ਨੀ	S	ਤ	S	S	ਦੀS	ਨ	ਬੰ	SS	ਧ	ਹ	ਰਿ
						ਪ									
—	ਨੁ	ਨੁ	ਨੁ	ਧਪ	ਧ	ਮ	ਮ	ਪਧ	ਨੁ	ਧਨੁ	ਸਂ	ਨੁਧ	ਪਮ	ਗੁਰ	ਸ
S	ਸਰ	ਨ	ਤਾ	ਹਿS	S	ਤੂ	ਮ	ਆ	S	SS	S	ਵਉ	SS	SS	S

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

(ਸੁਰ ਰਚਨਾਂ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੮. ਰਾਗ ਕਾਫ਼ੀ, ਤਾਲ–ਆਡਾ ਚੌਤਾਲਾ (ਬਿਲੰਬਿਤ)')

ਪਤਿਤ ਪਾਵਨ ਮਾਧਉ ਬਿਰਦੁ ਤੇਰਾ ॥
ਧੰਨਿ ਤੇਵੈ ਮੁਨਿ ਜਨ, ਜਿਨ ਧਿਆਇਓ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਮੇਰਾ ॥ ੧ ॥
ਮੇਰੈ ਮਾਥੈ ਲਾਗੀ ਲੇ ਧੂਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਚਰਨਨ ਕੀ ॥
ਸੁਰਿ ਨਰ ਮੁਨਿ ਜਨ ਤਿਨਹੂ ਤੇ ਦੂਰਿ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਦੀਨ ਕਾ ਦਇਆਲੁ ਮਾਧੌ ਗਰਬ ਪਰਹਾਰੀ ॥
ਚਰਨ ਸਰਨ ਨਾਮਾ ਬਲਿ ਤਿਹਾਰੀ ॥੨॥

(ਰਾਗੁ ਧਨਾਸਰੀ, ਭ: ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ, ਪੰਨਾ ੬੯੪)

ਅਸਥਾਈ

X	੨	੦	੩	੦	੪	੦
						ਰਗ੍ਹ ਸਰ
						ਮੇਰੈ ਮਾਥੈ
ਪ -ਧ	ਪਧ,ਨੁ ਧਪ	ਮਗ ਮਰ	ਗੁਸ ਰਨ਼	ਸਸ ਨੁਧ	ਪਮੱ ਪ	
ਲਾ ss	ਗੀss ਲੇs	ਧੂs ਰਗੋ	ਬਿੰਦ ਚਰ	ਨਨ ਚਰ	ਨਨ ਕੀ	

ਅੰਤਰਾ

ਮਮ ਮਮ	ਪਪ ਨਨ	ਸਂਸਂ -ਸਂ	ਗੁਂਰਂਸਂਨ ਸਂ	ਨੁਨੁ ਧ,ਧਨੁ	ਪਧ ਨਸਂ	ਧਨੁ ਧਪ
ਪਤਿ ਤਪਾ	ਵਨ ਮਾਧੋ	ਬਿਰ sਦ	ਤੇsss ਰਾ	ਧੰਨਤੇ ਵੇਮੁਨਿ	ਜਨ ਜਿਨ ਧਿਆਇਓ	ਹਰਿ ਪ੍ਰਭ ਮੇਰਾ

ਪ — ਧ
ਲਾ s ਗੀ ਲੇ ..

ਨੋਟ :—ਅੰਤਰੇ ਤੇ 'ਸੁਰ ਨਰ ਮੁਨਿ ਜਨ' ਵਾਲੀ ਤੁਕ ਨੂੰ ਦੋ ਵਾਰ ਗਾਓਗੇ ਤਾਂ ਪੂਰੀ ਆਵੇਗੀ, ਬਾਕੀ ਅਗਲੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਤੁਕਾਂ ਕੱਠੀਆਂ ਲਾਓ। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਨੂੰ ਦੁਗਨ, ਤਿਗੁਨ, ਚੌਗੁਨ ਲਯ ਵਿਚ ਗਾਉਣ ਨਾਲ ਵਧੇਰੇ ਰਸ ਆਵੇਗਾ।

੯. ਰਾਗ ਕਾਫੀ, ਤਾਲ–ਚੰਚਲ (ਮੱਧਯ ਲਯ)

ਫਲਗੁਣਿ ਅਨੰਦ ਉਪਾਰਜਨਾ ਹਰਿ ਸਜਣ ਪ੍ਰਗਟੇ ਆਇ ॥
ਸੰਤ ਸਹਾਈ ਰਾਮ ਕੇ ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਦੀਆ ਮਿਲਾਇ ॥
ਸੇਜ ਸੁਹਾਵੀ ਸਰਬ ਸੁਖ ਹੁਣਿ ਦੁਖਾ ਨਾਹੀ ਜਾਇ ॥
ਇਛ ਪੁਨੀ ਵਡਭਾਗਣੀ ਵਰੁ ਪਾਇਆ ਹਰਿ ਰਾਇ ॥
ਮਿਲਿ ਸਹੀਆ ਮੰਗਲੁ ਗਾਵਹੀ ਗੀਤ ਗੋਵਿੰਦ ਅਲਾਇ ॥
ਹਰਿ ਜੇਹਾ ਅਵਰੁ ਨ ਦਿਸਈ ਕੋਈ ਦੂਜਾ ਲਵੈ ਨ ਲਾਇ ॥
ਹਲਤੁ ਪਲਤੁ ਸਵਾਰਿਓਨੁ ਨਿਹਚਲ ਦਿਤੀਅਨੁ ਜਾਇ ॥
ਸੰਸਾਰ ਸਾਗਰ ਤੇ ਰਖਿਅਨੁ ਬਹੁੜਿ ਨ ਜਨਮੈ ਧਾਇ ॥
ਜਿਹਵਾ ਏਕ ਅਨੇਕ ਗੁਣ ਤਰੇ ਨਾਨਕ ਚਰਣੀ ਪਾਇ ॥
ਫਲਗੁਣਿ ਨਿਤ ਸਲਾਹੀਐ ਜਿਸ ਨੋ ਤਿਲੁ ਨ ਤਮਾਇ ॥ ੧੩ ॥

(ਬਾਰਹਮਾਹਾ ਮਾਂਝ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੩੬)–

ਅਸਥਾਈ

×			2				0			3			
							ਮ						
			ਸ	ਸ	ਰ	ਰ	ਗੁ	ਗੁ	—	ਮ	—	ਪ	ਮ
			ਫ	ਲ	ਗੁ	ਣ	ਅ	ਣੈ	ऽ	ਦ	ऽ	ऽ	ਉ
ਧ							ਸਂ						
ਪ	—	—	—	—	ਧ	ਧ	ਧ	ਸਂ	—	—	—	—	—
ਪਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਰ	ਜ	ਠਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
							ਸਂ					ਨੁ	
—	—	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂਰਂ	ਨੁ	ਨੁ	—	ਧ	—	ਪ	—
ऽ	ऽ	ਹਰਿ	ਸ	ऽ	ਜ	ਣऽ	ਪੂ	ਗ	ऽ	ਟੇ	ऽ	ऽ	ऽ
							ਮ						
—	—	—	ਗ	ਮ	ਧ	ਪ	ਗੁ	—	—	ਰ	—	ਗੁ	ਸ
ऽ	ऽ	ऽ	ਆ	ऽ	ऽ	ਇ	ਜੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
											ਮਂ		
—	—	—	ਰਂ	—	ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	—	ਸਂ	ਸਂਰਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਗੁਂ
ऽ	ऽ	ऽ;	ਸੰ	ऽ	ਤ	ਸ	ਹਾ	ऽ	ऽ	ਈऽ	ऽ	ऽ	ऽ
ਰਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	—	—	ਰਂ	ਨ	—	—	ਸਂ	—	—	—
ऽ	ऽ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ਮ	ਕੇ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
							ਸਂ					ਨੁ	
—	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਨੁ	—	—	ਧ	—	ਪ	—
*	*	ਕਰਿ	ਕਿ	ਰ	ਪਾ	ऽ	ਦੀ	ऽ	ऽ	ਆ	ऽ	ऽ	ऽ
							ਮ						
—	—	ਪ	ਗ	ਮ	ਧ	ਪ	ਗੁ	—	—	ਰ	—	ਗੁ	ਸ
ऽ	ऽ	ਮਿ	ਲਾ	ऽ	ऽ	ਇ	ਜੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
—	—	—											
*	*	*											

ਅੰਤਰਾ

			ਮ	—	ਮ	ਧ	ਨ	—	—	ਸਂ	—	—	—
			ਸੇ	ऽ	ਜ	ਸੁ	ਹਾ	ऽ	ऽ	ਵੀ	ऽ	ऽ	ऽ
											ਮਂ		
—	—	—	ਰਂ	ਰਂ	—	ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਸਂਰਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਗੁਂ
*	*	*	ਸ	ਰ	ऽ	ਬ	ਸੁ	ਖ	ऽ	ऽऽ	ऽ	ऽ	ऽ

			ਨ				ਸਂ					ਨੁ	
ਰਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂਰਂ	ਨੁ	—	—	ਧ	—	ਪ	—
ऽ	ऽ	ਹੁਣ	ਦੁ	ऽ	ਖਾ	ऽऽ	ਨਾ	ऽ	ऽ	ਹੀ	ऽ	ऽ	ऽ
—	—	—	ਪ	—	ਪ	ਧ	ਨ	—	—	ਸਂ	—	—	—
ऽ	ऽ	ऽ	ਨਾ	ऽ	ਹੀ	ऽ	ਜਾ	ऽ	ऽ	ਇ	ऽ	ऽ	ऽ
											ਮਂ		
—	—	—	ਪ	ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	—	ਸਂ	ਸਂਰਂ	ਗੁਂ	ਰਂ	ਗੁਂ
*	*	*	ਇ	ऽ	ਛ	ਪੁ	ਨੀ	ऽ	ऽ	ऽऽ	ऽ	ऽ	ऽ
ਥਂ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਨ	—	—	ਸਂ	—	—	—
ऽ	ऽ	ऽ	ਵ	ਡ	ਭਾ	ਗ	ਣੀ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
							ਸਂ					ਨੁ	
—	—	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਨੁ	—	—	ਧ	—	ਪ	—
*	*	*	ਵ	ਰ	ਪਾ	ऽ	ਇਆ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
							ਮ						
—	—	—	ਗ	ਮ	ਧ	ਪ	ਗੁ	—	—	ਰ	—	ਗੁ	ਸ
ऽ	ऽ	ऽ	ਹ	ऽ	ਰਿ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ਇ	ऽ	ऽ	ऽ
							ਮ						
—	—	—	ਸ	ਸ	ਸ	ਰ	ਗੁ	ਗੁ	—				
*	*	*	ਫ	ਲ	ਗੁ	ਣ	ਅ	ਨੰ	ऽ	ਦ ਉਪਾਰ...			

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੧੦. ਰਾਗ ਕਾਫੀ, ਤਾਲ–ਚੰਚਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਮਾਘ ਬਤੀਤਿ ਭਈ ਰੁਤ ਫਾਗੁਨ ਆਇ ਗਈਂ ਸਭ ਖੇਲਤ ਹੋਰੀ ॥
ਗਾਵਤ ਗੀਤ ਬਜਾਵਤ ਤਾਲ ਕਹੈ ਮੁਖ ਤੇ ਭਰੂਆ ਮਿਲਿ ਜੋਰੀ ॥
ਡਾਰਤ ਹੈਂ ਅਲਤਾ ਬਨਿਤਾ ਛਟਕਾ ਸੰਗ ਮਾਰਤ ਬੈਸਨ ਬੋਰੀ ॥
ਖੇਲਤ ਸਯਾਮ ਧਮਾਰ ਅਨੂਪ ਮਹਾਂ ਮਿਲ ਸੁੰਦਰ ਸਾਂਵਲ ਗੋਰੀ ॥ ੨੨੫ ॥

(ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਵਤਾਰ:ਅਥ ਗੋਪਾਲ ਸੋ ਹੋਲੀ ਖੇਲਬੋ)

ਅਸਥਾਈ

				ਮ						
ਸ	—	ਰ	ਰ	ਗੁ	—	—	ਮ	—	ਪ	ਮ
ਆ	ऽ	ਇ	ਗ	ਈ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਸ	ਭ

ਧ
ਪ — — | — — ਮ ਮ | ਪ ਧਨ਼ ਧ | ਸੰ — — —
ਖੇ S S | S S ਲ ਤ | ਹੈਂ SS S | ਰੀ S S S

ਮ
ਨ਼ਧ ਧਮ ਗ਼ਰਸ | ਸ — ਰ ਰ | ਗ਼ — — | ਮ — ਪ ਮ
SS SS SSS | ਆ S ਇ ਗ | ਈ S S | S S ਸ ਭ

ਧ
ਪ — — | ਪ — ਮ ਮ | ਪ ਧਨ਼ ਧ | ਸੰ — — —
ਖੇ S S | ਖੇ S ਲ ਤ | ਹੋ SS S | ਰੀ S S S

— — — | ਸੰ — ਸੰ ਸੰਰੰ | ਸੰਨ਼ — — | ਧ ਨ਼ ਧ ਪ
S S S | ਮਾ S ਘ ਬS | ਤੀS S S | ਤ S S S

ਮ
— — — | ਗ ਮ ਧ ਪ | ਗ਼ — — | ਰ ਰ ਗ਼ ਸ
S S S | ਭ ਈ ਰੂ ਤ | ਛਾ S S | ਗ ਨ S S

— — — |
S S S |

ਅੰਤਰਾ

| ਰੰ — ਰੰ ਰੰ | ਰੰ — — | ਰੰ — — —
| ਗਾ S ਵ ਤ | ਗੀ S S | ਤ S S S

— — ਰੰ | ਰੰ ਗ਼ੰ ਚੰ ਸੰ | ਨ਼ਧ — — | ਸੰ — ਗ਼ੰਰੰ ਗ਼ੰਰੰ
S S ਬ | ਜਾ S ਵ ਤ | ਤਾS S S | ਲ S SS SS

ਨ਼
ਗ਼ੰਰੰ ਸੰ ਸੰ | ਸੰ — ਸੰ ਸੰਰੰ | ਸੰਨ਼ — — | ਧ — ਪ —
SS S ਕ | ਹਾ S ਮੁ ਖS | ਤੇS S S | S S S S

— — ਪ | ਮ — ਪ ਧ | ਨ — — | ਸੰ — — —
S S ਭਰ | ਬਾ S ਮਿ ਲ | ਜੋ S S | ਰੀ S S S

ਨ਼ਧ ਧਮ ਗ਼ਰਸ |
SS SS SSS | ਆਇ ਗਈ...

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੧੧. ਰਾਗ ਕਾਫੀ, ਤਾਲ–ਚੰਚਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਫਾਗੁਨ ਫਾਗ ਬਢਯੋ ਅਨੁਰਾਗ ਸੁਹਾਗਨ ਭਾਗ ਸੁਹਾਗ ਸੁਹਾਈ ।
ਕੇਸਰ ਚੀਰ ਬਨਾਇ ਸਰੀਰ ਗੁਲਾਬ ਅਬੀਰ ਗੁਲਾਲ ਉਡਾਈ ॥
ਸੋ ਛਬਿ ਮੈ ਨ ਲਖੀ ਜਨ ਦ੍ਵਾਦਸ ਮਾਸ ਕੀ ਸੋਭਤ ਆਗ ਜਗਾਈ ॥
ਆਸ ਕੋ ਤਯਾਗ ਨਿਰਾਸ ਭਈ ਟਸਕਯੋ ਨ ਹੀਯੋ ਕਸਕਯੋ ਨ ਕਸਾਈ ॥ ੯੨੫ ॥

(ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਵਤਾਰ–ਬਾਰਾਮਾਹ ਸੰਪੂਰਨ)

ਅਸਥਾਈ

×			੨				੦			੩			
			ਧ										
ਨੁ	ਧ	ਨੁ	ਪ	—	ਪ	—	ਧ	ਮ	—	ਪ	—	—	ਧ
ਫਾ	ਸ	ਸ	ਗੁ	ਸ	ਨ	ਸ	ਫਾ	ਸ	ਸ	ਗ	ਸ	ਸ	ਬ
ਸੰ					ਧ								
ਨ	(ਸੰ)	—	ਨੁ	—	ਪ	ਪ	ਮ	ਪ	—	ਮ	ਗ	ਮ	ਗ
ਢਯੋ	ਸ	ਸ	ਸ	ਸ	ਅ	ਨੁ	ਰਾ	ਸ	ਸ	ਗ	ਸ	ਸ	ਸੁ
ਮ	(ਮ)	—	ਰ	—	ਸ	—	ਰ	—	—	ਸ	—	—	ਸ
ਹਾ	ਸ	ਸ	ਗ	ਸ	ਨ	ਸ	ਭਾ	ਸ	ਸ	ਗ	ਸ	ਸ	ਸੁ
ਪ	—	—	ਧਨ	ਸੰਰੰ	—	ਰੰ	ਸੰਨ	ਸੰ	—	ਨੁ	ਧ	ਨੁ	ਪ
ਹਾ	ਸ	ਸ	ਗਸ	ਸਸ	ਸ	ਸੁ	ਹਾਸ	ਸ	ਸ	ਈ	ਸ	ਸ	ਸ

ਅੰਤਰਾ

ਮ	ਪ	—	ਨੁ	ਧ	ਨ	ਨ	ਸੰ	—	ਨ	ਸੰ	—	—	ਸੰ
ਕੇ	ਸ	ਸ	ਸ	ਸ	ਸ	ਰ	ਚੀ	ਸ	ਸ	ਰ	ਸ	ਸ	ਬ
							ਸੰ						
ਨ	ਸੰ	—	ਨਸੰ	ਰੰਗ	ਮੰ	ਰੰ	ਨ	(ਸੰ)	—	ਨੁ	ਧ	ਨੁ	ਧ
ਨਾ	ਸ	ਸ	ਇਸ	ਸਸ	ਸ	ਸ	ਰੀ	ਸ	ਸ	ਰ	ਸ	ਸ	ਗੁ
[illegible]	—	—	ਪ	—	—	ਪ	ਧ	ਮ	—	ਪ	—	—	ਧ
[illegible]	ਸ	ਸ	ਬ	ਸ	ਸ	ਅ	ਬੀ	ਸ	ਸ	ਰ	ਸ	ਸ	ਗੁ
ਸੰ													
ਨ	(ਸੰ)	—	ਨੁ	ਧ	ਨੁ	ਪ	ਮ	ਪ	—	ਮ	ਗ	ਮ	—
ਲਾ	ਸ	ਸ	ਲ	ਸ	ਸ	ਉ	ਡਾ	ਸ	ਸ	ਈ	ਸ	ਸ	ਸ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੧੨. ਰਾਗ ਕਾਫੀ, ਤਾਲ–ਚੰਚਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਗੁਰੁ ਸੇਵਉ ਕਰਿ ਨਮਸਕਾਰ ॥ ਆਜੁ ਹਮਾਰੈ ਮੰਗਲਚਾਰ ॥
ਆਜੁ ਹਮਾਰੈ ਮਹਾ ਅਨੰਦ ॥ ਚਿੰਤ ਲਥੀ ਭੇਟੇ ਗੋਬਿੰਦ ॥ ੧ ॥
ਆਜੁ ਹਮਾਰੈ ਗ੍ਰਿਹਿ ਬਸੰਤ ॥ ਗੁਨ ਗਾਏ ਪ੍ਰਭ ਤੁਮ ਬੇਅੰਤ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਆਜੁ ਹਮਾਰੈ ਬਨੇ ਫਾਗ ॥ ਪ੍ਰਭ ਸੰਗੀ ਮਿਲਿ ਖੇਲਨ ਲਾਗ ॥
ਹੋਲੀ ਕੀਨੀ ਸੰਤ ਸੇਵ ॥ ਰੰਗੁ ਲਾਗਾ ਅਤਿ ਲਾਲ ਦੇਵ ॥੨॥
ਮਨੁ ਤਨੁ ਮਉਲਿਓ ਅਤਿ ਅਨੂਪ ॥ ਸੂਕੈ ਨਾਹੀ ਛਾਮ ਧੂਪ ॥
ਸਗਲੀ ਰੂਤੀ ਹਰਿਆ ਹੋਇ ॥ ਸਦ ਬਸੰਤ ਗੁਰ ਮਿਲੇ ਦੇਵ ॥੩॥
ਬਿਰਖੁ ਜੰਮਿਓ ਹੈ ਪਾਰਜਾਤ ॥ ਫੂਲ ਲਗੇ ਫਲ ਰਤਨ ਭਾਂਤਿ ॥
ਤ੍ਰਿਪਤਿ ਅਘਾਏ ਹਰਿ ਗੁਣਹ ਗਾਇ ॥ ਜਨ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰਿ ਧਿਆਇ ॥੪॥

(ਰਾਗੁ ਬਸੰਤ, ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੧੧੮੦)

ਅਸਥਾਈ

×			੨				੦			੩			
										ਰ	—	ਗ॒	ਰ
										ਹੋ	ऽ	ਲੀ	ऽ
							ਮ						
ਗ॒	ਸ	—	ਸ	—	ਰ	—	ਗ॒	—	—	ਮ	—	ਧ	ਮ
ऽ	ऽ	ऽ	ਕੀ	ऽ	ਨੀ	ऽ	ਸੰ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਤ	ऽ
ਧ													
ਪ	—	—	—	—	—	ਮ	ਗ॒	ਰ	ਸ	ਰ	—	ਗ॒	ਰ
ਸੇ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਵ	*	*	*;	ਹੋ	ऽ	ਲੀ	ऽ
	ਰ						ਮ						
ਗ॒	ਸ	—	ਸ	—	ਰ	—	ਗ॒	—	—	ਮ	—	ਮ	ਪ
ऽ	ऽ	ऽ	ਕੀ	ऽ	ਨੀ	ऽ	ਸੰ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ,	ਹਾਂ	ਜੀ
							ਸੰ			ਪ			
ਨ	—	—	ਸੰ	—	—	ਰੰ	ਨ॒	—	—	ਧ॒	—	ਪ	—
ਰੰ	ऽ	ऽ	ਗ	ऽ	ऽ	ਲਾ	ਗਾ	ऽ	ऽ	ਅ	ऽ	ਤਿ	ऽ
ਮ							ਮ						
ਗ	—	—	ਮ	—	ਧ	ਪ	ਗ॒	—	ਗ॒				
ਲਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਲ	ਦੇ	ऽ	ਵ	ਹੋਲੀ ਕੀਨੀ...			

ਅੰਤਰਾ

			ਪ ਗੁ	ਪ ਰ	ਪ ਸੇ	ਰੰ ऽ	ਰੰ ਵਉ	— ऽ	— ऽ	ਰੰ ਕ	— ऽ	ਰੰ ਰ	— ऽ
ਸੰਨੁ ऽऽ	ਧਪ ऽऽ	— ऽ	ਪ ਨ	ਪ ਮ	— ऽ	ਧ ਸ	ਧ ਕਾ	ਸੰ ऽ	— ऽ	ਸੰ ਰ	ਰੰ ऽ	ਸੰਰੰ ऽ	ਗੁੰ ऽ
ਰੰ ऽ	ਗੁੰਰੰ ऽऽ	ਸੰ ऽ	ਸੰ ਆ	ਰੰ ऽ	ਸੰ ਜ	ਨੁ ਹ	ਧ ਮਾ	— ऽ	— ऽ	ਪ ਰੇ	ਧ ऽ	ਪ ऽ	ਮ ऽ
— ऽ	— ऽ	— ऽ	ਪ ਮੰ	— ऽ	ਪ ਗ	ਧ ਲ	ਨ ਚਾ	— ऽ	— ऽ	ਸੰ ਰ	— ऽ	— ऽ	— ऽ
— ऽ	— ऽ	— ऽ	ਨੁ ਆ	— ऽ	ਨੁ ਜ	ਨੁ ਹ	ਧ ਮਾ	— ऽ	— ऽ	ਪ ਰੇ	— ऽ	— ऽ	ਧ ऽ
ਨ ਮ	ਨ ਹਾ	— ऽ	ਸੰ ऽ	— ऽ	— ऽ	ਰੰ ਅ	ਸੰ ਨੁ ਨੰ	— ऽ	— ऽ	ਧ ਦ	— ऽ	ਪ ਮ ऽ	ਧ ऽ
ਨ ਚਿੰ	— ऽ	— ऽ	ਸੰ ਤ	— ऽ	— ऽ	ਰੰ ਲ	ਸੰ ਨੁ ਖੀ	— ऽ	— ऽ	ਧ ऽ	— ऽ	ਪ ऽ	ਪ ਭੇ
ਮ ਗ ਟੇ	— ऽ	— ऽ	ਮ ऽ	— ऽ	ਧ ऽ	ਪ ਗੋ	ਮ ਗੁ ਬਿੰ	— ऽ	ਗੁ ਦ,	ਹੌਲੀ ਕੀਨੀ ਸੰਤ...			

— ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ, ਇਹ ਭੀ ਇਕ ਪੁਰਾਤਨ ਗੀਤ ਹੈ ।

—ਕਾਫੀ ਰਾਗ ਸਮਾਪਤ—

ਰਾਗ ਦੇਸ

ਵਾਦੀ—ਰ	ਠਾਟ—ਖਮਾਜ	ਸਮਾਂ—ਰਾਤ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪਹਿਰ ।
ਸੰਵਾਦੀ—ਪ	ਜਾਤੀ—ਸੰਪੂਰਣ	ਵਿਸ਼ੇਸ਼—ਗੰਧਾਰ ਕੋਮਲ ਭੀ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ।

ਗ
ਆਰੋਹ—ਸ ਰ ਮ ਧ, ਨ ਸਂ ।

ਅਵਰੋਹ—ਸਂ ਨ੍ਹ ਧ ਪ, ਮ ਗ ਰ, ਗ ਸ ।

ਪੁਰਾਤਨ ਸੰਗੀਤ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਦੇਸੀ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਜਾਂ ਤਾਂ, ਵਖੋ-ਵਖ ਪ੍ਰਾਂਤਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਰੱਖੇ ਗਏ ਹਨ ਜਾਂ ਕੁਝ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਗਾਇਕਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਜੌਨਪੁਰੀ, ਪੂਰਵੀ, ਮੁਲਤਾਨੀ, ਸੋਰਾਸ਼ਟਰ, ਮਾਂਝ, ਬੰਗਾਲ, ਭੈਰਉ, ਬਿੰਦ੍ਰਾਬਨੀ ਆਦਿ ਅਤੇ ਬਿਲਾਸਖਾਨੀ, ਬਹਾਦਰੀ ਟੋਡੀ, ਮੀਏਂ ਕੀ ਟੋਡੀ, ਮੀਏਂ ਕੀ ਸਾਰੰਗ, ਮੀਏਂ ਕੀ ਮਲ੍ਹਾਰ, ਰਾਮਦਾਸੀ ਮਲ੍ਹਾਰ, ਚਰਜੂ ਕੀ ਮਲ੍ਹਾਰ, ਮੀਰਾ ਬਾਈ ਕੀ ਮਲ੍ਹਾਰ ਇਤਿਆਦਿ ਰਾਗ ਹਨ, ਤਿਵੇਂ—ਸੋਰਠ ਤੇ ਦੇਸ ਭੀ ਪ੍ਰਾਂਤਿਕ ਰਾਗ ਹਨ। ਦੇਸ ਮਾਰਵਾੜ ਤੇ ਜਯਪੁਰ ਦੀ ਤਰਫ ਬੜੀ ਖ਼ੂਬਸੂਰਤੀ ਨਾਲ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਮਾਂਰਵਾੜੀ ਬੋਲੀ ਦਾ ਰੂਪ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ—"ਹੋਜੀ ਮਹਾਰੀ ਬੇਗ ਸੁਧ ਲੀਜੋ, ਜਾਂ—ਮੋਹਾ ਰੇ ਬਨ-ਬਨ ਡਾਰ-ਡਾਰ ਮੁਰਲਾ ਬੋਲੇ"। ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਜਪੂਤਾਨੇ ਦਾ ਲੋਕ-ਗੀਤ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਮਗਰ ਇਸ ਦੀ ਸੁਭਾਵਕ ਸੁੰਦਰਤਾ ਦੇ ਕਾਰਣ, ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਗਾਉਣ-ਬਜਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅਪਨਾ ਲਿਆ। ਇੰਜ ਸਹਜੇ ਸਹਜੇ ਇਹ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰੀ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਇਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰਾਗ ਹੋ ਗਿਆ।

ਦੇਸ ਖਮਾਜ ਠਾਟ ਤੋਂ ਉਤਪੰਨ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਖਮਾਜ ਠਾਟ ਦੇ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਸਾਧਾਰਣ ਨਿਯਮ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਕਸਰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਰਿਖਭ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਗੰਧਾਰ। ਦੇਸ ਪਹਿਲੇ ਵਰਗ (ਰੇ ਵਾਦੀ) ਦਾ ਰਾਗ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਦੇ ਆਰੋਹ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਗਾ ਤੇ ਧਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹੱਤਤਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ। ਭਾਵ, ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਸੁਰ ਬਹੁਤ ਘਟ ਲਗਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਹ ਪੂਰਨ ਤੌਰ ਤੇ ਵਰਜਿਤ ਭੀ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਡੇ ਖਯਾਲ ਨਾਲ ਇਸ ਨੂੰ ਓਡਵ-ਸੰਪੂਰਣ ਦੀ ਥਾਂ ਸੰਪੂਰਣ ਜਾਤੀ ਦਾ ਰਾਗ ਮੰਨਣਾ ਉਚਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਵਾਦੀ ਸੁਰ ਰਿਖਭ ਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਪੰਚਮ ਹੈ। ਪਰ ਕਈ ਵਿਦਵਾਨ ਪੰਚਮ ਵਾਦੀ ਤੇ ਰਿਖਭ ਸੰਵਾਦੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਗਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਰਾਤ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪਹਿਰ ਹੈ।

ਦੇਸ ਅਤੇ ਸੋਰਠ ਦੋਵੇਂ ਜੋੜੀ ਦੇ ਰਾਗ ਹਨ। ਭਾਵ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਰੂਪ-ਰੇਖਾ ਲਗ-ਭਗ ਇਕੋ ਜੇਹੀ ਹੈ। ਸੋ, ਦੇਸ ਨੂੰ ਸੋਰਠ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਬੜੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਰਤਨੀ ਪੈਂਦੀ

ਹੈ। ਦੇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੋਰਠ ਜਾਂ ਸੋਰਠ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇਸ ਰਾਗ ਨੂੰ ਗਾਉਣਾ ਔਖਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚ ਅੰਤਰ ਕੇਵਲ ਗੰਧਾਰ ਦਾ ਹੈ। ਸੋਰਠ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ ਗੁਪਤ ਹੈ, ਪਰ ਦੇਸ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਸਪਸ਼ਟ ਪਰਯੋਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬਸ, ਇਸ ਸੂਖਮ ਭੇਦ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਬਾਕੀ ਸਭ ਗੱਲਾਂ ਬਰਾਬਰ ਹਨ।

ਸੋਰਠ ਦਾ ਸੁਰ-ਰੂਪ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ :—ਸ, ਮ ਰ, ਮ ਪ, ਨ—ਸੰ. ਰੰ—ਨੁ—ਧ ਪ, ਧ ਮ ਰ, ਰਪ,

ਮ

ਮ—ਰ, ਸ ਮ ਰ। ਪਰ ਦੇਸ ਦਾ ਆਲਾਪ ਅਕਸਰ ਇੰਜ ਹੁੰਦਾ ਹੈ :—ਸ, ਰ, ਮਗਰ, ਮਪ, ਨੁਧ ਪ, ਮ

ਮ ਮ ਪ ਪ

ਗ ਰ ਗ ਸ, ਰ—ਰ—ਮਪ, ਨੁਧਪ, ਮ ਪ ਨ—ਸੰ, ਨੁਧਪ, ਧ ਮ ਗ ਰ, ਗ ਸ। ਦੇਸ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ ਜਿਥੇ ਸਪਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿਚ ਲਾਈਦਾ ਹੈ ਉਥੇ ਰਿਖਭ ਅਕਸਰ ਵਕ੍ਰ ਕਰਕੇ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਗ ਵਿਚ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਤੇ ਵਿਯੋਗ ਦਾ ਸੁਮੇਲ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਰਾਗ ਦੀ ਰੌਚਕਤਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਤਾਰ ਸਪਤਕ ਵਿਚ ਗੰਧਾਰ ਕੋਮਲ ਵੀ ਗਾਇਕ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਅਤੀ ਮਨੋਹਰ ਤੇ ਲੋਕ-ਪ੍ਰਿਅ ਰਾਗ ਹੈ।

ਸੁਰ-ਵਿਸਥਾਰ (ਆਲਾਪ)

ਗ ਸ ਮ

੧. ਸ—ਰ, ਮਗਰ, ਗ ਨ਼—ਸ —ਰਸਨ਼ੁਧ਼ਪ਼—ਮ਼ਪ਼ਨ਼—ਸ—ਰ ਮਗਰ, ਗ ਸ, ਸਰਮਗਰ, ਧ,

ਮਗਰਗ ਸ— ।

ਮ ਮ ਮ ਸ ਗ ਮ ਮ

੨, ਸ—ਰਮਗਰ. ਰ ਰਪ, ਮਗਰ, ਰਮਗਰ, ਗਨ਼—ਸ, ਰਮਪ, ਰਮਪ, ਧਮਗਰ, ਗ ਸ, ਨ਼ਸਰ, ਨ਼ੁਧ਼ਪ਼,

ਗ

ਮ਼ਪ਼ਨ਼ੁਧ਼ਪ਼, ਮ਼ਪ਼ਨ਼—ਸ, ਰਮਪ, ਧਮਗਰ, ਗਨ਼—ਸ— ।

ਗ ਮ ਪ ਗ ਸ ਮ ਪ ਪ ਧ

੩. ਸ—ਰਮਪਨੁਧਪ, ਰਮਪ, ਧਪ, ਨੁਧਪ, ਧਮਗਰ, ਰਮਗਰ ਨ਼—ਸ, ਰ ਮਪ—(ਪ) ਰਮਪ, ਮ ਪ

ਪ ਗ ਮ ਮ ਮ ਪ ਪ ਸ

ਨੁਧਪ, ਧ ਮਗਰ, ਰਮਗਰਪ—ਰ ਰਪਮਗਰ ਗ ਸ, ਰਮਪ, ਮਪਧ, ਮਪਨੁਧ—ਪ, ਧਮਗਰਗ ਨ਼—

ਗ ਪ ਧ ਗ

ਸ—ਰ ਮ ਧ ਨੁਧ, ਧਮਗਰ, ਮਪ, ਨ—ਨੁਧਪਮਗਰ ਗ—ਸ, ਰਮਪਨ—ਸੰ—ਨੁਧਪ ਮਪ

ਸ

ਧ ਮਗਰ, ਨ਼—ਸ।

ਸੰ ਮ

੪. ਮਧ, ਨ—ਸੰ, ਰੰ ਨੁਧਪ, ਮਗਰ, ਮਪਨ, ਸੰ—(ਸੰ) ਨੁਧਪ, ਮਪਧ ਮਗਰ, ਰਮਪਨ, ਸੰ—ਨੁਧਪ,

ਸੰ ਸੰ ਸੰ ਮ ਰ ਮ ਪ ਧ

ਮਧਨਸੰਰੰ—ਨੁਧਪ, ਮਪਨ—ਸੰ—ਨਸੰ, ਨਸੰਰੰ—ਨੁਧਧਮਗਰ; ਰਪਮਗਰ, ਗ ਸ, ਰ ਮ ਪਨ—

ਪ   ਮ ਮ   ਪ
ਸੰ, ਮਪਨਨ ਸੰ, ਨਸੰ ਨਸੰਰੰ, ਨੁਧਪਧਮਗਰ, ਰ ਰਪਮਗਰ ਗ ਸ, ਮਪਨ — ਸੰ, ਧਮਪਨ, ਸੰ—ਪਨਸੰ,

ਗੰ   ਸੰ   ਸੰ   ਪ
ਪਨਸੰਰੰ, ਰੰਮੰਗੰਰੰ, ਨ,ਸੰ— ਰੰਨੁਧਪ ਧਮਗਰ, ਰੰ—ਨੁਧਪਧਮਗਰ, ਗ ਸ ।

ਮ   ਮ   ਸੰ   ਗੰ ਗੰ
੫. ਰਮਪਨ, ਸੰ —ਨਸੰ, ਪਨਸੰ, ਮਪਨ, ਸੰ —ਰਮਪਨ, ਸੰ—ਰੰਨੁਧਪਮਪਨ, ਸੰ—ਨਸੰਰੰ, ਰੰ ਰੰਮੰਗੰਰੰ,

ਗੰ   ਸੰ   ਗੰ   ਮ
ਗੰ ਨ, ਸੰ—ਨਸੰਰੰਨੁਧਪਮਪਨ, ਸੰ-- ਰੰਮੰਗੰਰੰ, ਪੰ—ਮੰਗੰਰੰ, ਨ, ਸੰ -ਨਸੰਰੰਨਸੰ ਰੰਮੰਗੰਰੰ, ਰਮਗਰ,

ਮਪਨਸੰਰੰਮੰਗੰਰੰ, ਨੁਧਪ, ਧਮਗਰ, ਗ ਸ, ਮਪਨੁਧਪਮਪਨ, ਸੰ— ਨਸੰ, ਪਨਸੰ, ਮਪਨਸੰ, ਨਸੰਰੰਨਸੰ

ਮ ਮ
ਨੁਧਪ, ਧਮਪਨ,ਨਸੰ, ਨੁਨੁਧਪ, ਮਪਨ,ਨਸੰ ਰ ਰਮਮਪਪਨਨਸੰ—ਨੁਧਪਧਮਪਨਨਸੰ, ਰੰ—ਰ—

ਗੰ   ਗੰ   ਸ
ਮਪਨਸੰਰੰ, ਰੰਮੰਗੰਰੰ, ਰੰਪੰ, ਮੰਗੰਰੰਗੰਨ,ਸੰਰੰਨੁਧਪਧਮਗਰ, ਨ — ਸ ।

ਦੇਸ ਰਾਗ ਦੀਆਂ ਤਾਨਾਂ (ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਨੰ: ੧)

ਅਸਥਾਈ

	੦				੩				×				੨			
੧.	ਰੇ	ऽ	ਨ	ਰ	ऽ	ਕਾ	ਹੇ	ਪ	ਨੁਸ	ਰਮ	ਪਧ	ਮਪ	ਨੁਧ	ਪਮ	ਗਰ	ਸ
੨.	.	.	.	.	.	.	.	.	ਨੁਸ	ਰਮ	ਪਨ	ਸੰਰੰ	ਸੰਨੁ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ
੩.	.	.	.	.	ਨੁਸ	ਰਮ	ਪਨੁ	ਧਪ	ਮਪ	ਨਸੰ	ਰੰਮੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰਨੁ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ
੪.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	ਨੁਸ	ਰਮ	ਗਰ,	ਸਤ
	ਮਪ	ਮਗ,	ਰਮ	ਪਨੁ	ਧਪ,	ਮਪ	ਨਸੰ	ਨੁਧ,	ਪਨ	ਸੰਰੰ	ਸੰਨੁ	ਧਪ	ਨੁਧ	ਪਮ	ਗਰ	ਗਸ
੫.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	ਨੁਸ	ਰ,ਸ	ਰਮ,	ਰਮ	ਪ,ਮ	ਪਨੁ,
	ਪਨ	ਸੰ,ਨ	ਸੰਰੰ,	ਸੰਰੰ	ਮੰ,ਗੰ	ਰੰਸੰ,	ਰੰਸੰ	ਨ,ਸੰ	ਨੁਧ,	ਨੁਧ	ਪ,ਧ	ਪਮ,	ਪਮ	ਗ,ਮ	ਗਰ	ਗਸ
੬.	.	.	.	.	.	.	ਨੁਸ	ਰਮ	ਪਨੁ	ਧਪ,	ਮਪ	ਨਸੰ	ਰੰਗੰ	ਰੰਸੰ,	ਮੰਮੰ	ਗੰਰੰ,
	ਗੰਗੰ	ਰੰਸੰ,	ਰੰਰੰ	ਸੰਨੁ,	ਸੰਸੰ	ਨੁਧ,	ਨੁਨੁ	ਧਪ,	ਧਧ	ਪਮ,	ਪਪ	ਮਗ,	ਮਮ	ਗਰ,	ਗਗ	ਰਸ
੭.	.	.	ਰਗ	ਰਮ	ਗਰ,	ਪਧ	ਪਨੁ	ਧਪ,	ਨਸੰ	ਨਰੰ	ਸੰਨੁ,	ਰੰਗੰ	ਰੰਮੰ	ਗੰਰੰ,	ਨਸੰ	ਨਰੰ
	ਸੰਨੁ	ਪਧ	ਪਨੁ	ਧਪ,	ਰਗ	ਰਮ	ਗਰ	ਸ,	ਨੁਸ	ਰਮ	ਪਨ	ਸੰਰੰ	ਸੰਨੁ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ
੮.	ਰਰ	ਸ,ਰ	ਰਸ	ਨੁਸ,	ਮਮ	ਗ,ਮ	ਮਗ	ਰਸ,	ਧਧ	ਪ,ਧ	ਧਪ	ਮਪ,	ਰੰਰੰ	ਸੰ,ਰੰ	ਰੰਸੰ,	ਨਸੰ
	ਮੰਮੰ	ਗੰ,ਮੰ	ਮੰਗੰ	ਰੰਸੰ,	ਰੰਰੰ	ਸੰ,ਰੰ	ਰੰਮੰ	ਨਸੰ,	ਨੁਨੁ	ਧ,ਨੁ	ਨੁਧ	ਮਪ,	ਮਮ	ਗ,ਮ	ਮਗ	ਰਸ

ਅੰਤਰਾ

੧,	ਜਿਨ ਤੁ ਮ	ਸਿ ਰ ਜੇ ऽ	ਸਂਨ਼ ਧਪ ਮਗ ਰਸ,	ਨ਼ਸ ਰਮ ਪਨ ਸਂ
੨.	. . . .	ਪਨ ਸਂਰਂ ਸਂਨ਼ ਧਪ	ਨ਼ਧ ਪਮ ਗਰ ਗਸ,	ਰਮ ਪਨ ਸਂਰਂ ਸਂ
੩.	ਨਸਂ ਰਂਰਂ ਸਂਨ਼ ਧਪ,	ਮਪ ਸਂਸਂ ਨ਼ਧ ਪਮ,	ਰਮ ਪਪ ਮਗ ਰਸ,	ਨ਼ਸ ਰਮ ਪਨ ਸਂ
੪.	. . . .	. . . .	ਨਸਂ ਰਂਸਂ ਨ਼ਧ ਪਮ	ਗਰ ਗਸ, ਨ਼ਸ ਰਮ
	ਪਧ ਮਪ ਨਸਂ, ਪਨ	ਸਂਰਂ ਨਸਂ ਰਂਗਂ਼ ਰਂਸਂ	ਨ਼ਧ ਪਮ ਗਰ ਗਸ,	ਰਮ ਪਨ ਸਂਰਂ ਸਂ
੫.	. . . .	. . . .	ਨਸਂ ਰਂਗਂ ਮਂਗਂ ਰਂਗਂ	ਸਂਰਂ ਨਸਂ ਧਨ਼ ਪਧ
	ਮਪ ਗਮ ਰਗ ਸਰ	ਸਮ ਰਪ ਮਧ ਪਸਂ	ਨਰਂ ਸਂਮਂ ਰਂਪਂ ਮਂਗਂ	ਰਂਸਂ ਨ਼ਧ ਮਪ ਨਸਂ
੬.	. . . .	. . . .	ਰਂਰਂ ਸਂ,ਰਂ ਰਂਸਂ ਨਸਂ,	ਨ਼ਨ਼ ਧ,ਨ਼ ਨ਼ਧ ਪਧ,
	ਮਮ ਗ,ਮ ਮਗ ਰਗ,	ਸਰ ਨ਼ਸ ਰਮ ਸਰ,	ਮਪ ਰਮ ਪਧ ਮਪ,	ਨਸਂ ਧਨ ਸਂਰਂ ਨਸਂ
੭.	ਮਂਮਂ ਗਂਰਂ, ਗਂਗਂ ਰਂਸਂ,	ਰਂਰਂ ਸਂਨ, ਸਂਸਂ ਨ਼ਧ,	ਨ਼ਨ਼ ਧਪ, ਧਧ ਪਮ,	ਪਪ ਮਗ, ਮਮ ਗਰ
	ਗਗ ਰਸ, ਨ਼ਸ ਰਮ	ਪਧ ਮਪ ਸਂ; ਨ਼ਸ	ਰਮ ਪਧ ਮਪ ਸਂ,	ਨ਼ਸ ਰਮ ਪਧ ਮਪ
੮.	. . . .	. . . .	. . ਰਂਗਂ ਰਂਮਂ	ਗਂਰਂ, ਨਸਂ ਨਰਂ ਸਂਨ਼,
	ਧਨ਼ ਧਸਂ ਨ਼ਧ, ਪਧ	ਪਨ਼ ਧਪ, ਮਪ ਮਧ	ਪਮ, ਰਗ ਰਮ ਗਰ,	ਸਰ ਸਗ ਰਸ, ਨ਼ਸ
	ਰਮ, ਸਰ ਮਪ, ਰਮ	ਪਧ, ਮਪ ਨਸਂ, ਪਨ	ਸਂਰਂ ਸਂ, ਪਨ ਸਂਰਂ	ਸਂ, ਪਨ ਸਂਰਂ ਸਂ

੧. ਰਾਗ ਦੇਸ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਪੁਤ੍ਰ ਕਲਤ੍ਰ ਲੋਕ ਗ੍ਰਿਹ ਬਨਿਤਾ ਮਾਇਆ ਸਨਬੰਧੇਹੀ ॥
ਅੰਤ ਕੀ ਬਾਰ ਕੋ ਖਰਾ ਨ ਹੋਸੀ ਸਭ ਮਿਥਿਆ ਅਸਨੇਹੀ ॥ ੧ ॥
ਰੇ ਨਰ ਕਾਹੇ ਪਪੋਰਹੁ ਦੇਹੀ ॥
ਊਡਿ ਜਾਇਗੋ ਧੂਮੁ ਬਾਦਰੋ ਇਕੁ ਭਾਜਹੁ ਰਾਮ ਸਨੇਹੀ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਤੀਨਿ ਸੰਙਿਆ ਕਰਿ ਦੇਹੀ ਕੀਨੀ ਜਲ ਕੂਕਰ ਭਸਮੇਹੀ ॥
ਹੋਇ ਆਮਰੋ ਗ੍ਰਿਹ ਮਹਿ ਬੈਠਾ ਕਰਣ ਕਾਰਣ ਬਿਸਰੋਹੀ ॥ ੨ ॥
ਅਨਿਕ ਭਾਤਿ ਕਰਿ ਮਣੀਏ ਸਾਜੇ ਕਾਚੈ ਤਾਗਿ ਪਰੋਹੀ ॥
ਤੂਟ ਜਾਇਗੋ ਸੂਤੁ ਬਾਪੁਰੇ ਫਿਰਿ ਪਾਛੈ ਪਛੁਤੋਹੀ ॥ ੩ ॥
ਜਿਨਿ ਤੁਮ ਸਿਰਜੇ ਸਿਰਜਿ ਸਵਾਰੇ ਤਿਸੁ ਧਿਆਵਹੁ ਦਿਨੁ ਰੈਨੇਹੀ ॥
ਜਨ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਭ ਕਿਰਪਾ ਧਾਰੀ ਮੈ ਸਤਿਗੁਰ ਓਟ ਗਹੇਹੀ ॥ ੪ ॥

(ਸੋਰਠ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੬੦੯)

ਅਸਥਾਈ

੦				੩				×				੨			
ਗ								ਸਂ							
ਰ	ਮ	ਰ	ਮ	—	ਪਧ	ਪ	ਧ	ਨ਼	—	ਧ	ਧ	ਪ	ਧ	ਪ	—
ਰੇ	ऽ	ਨ	ਰ	ऽ	ਕਾऽ	ਹੇ	ਪ	ਪੰ	ऽ	ਰਹੁ	ऽ	ਦੇ	ऽ	ਹੀ	ऽ;
						ਰ		ਗ							
*	ਮ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗ	ਸ	—	ਰ	—	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਪ	—
*	ਊ	ਡ	ਜਾ	ਇ	ऽ	ਗੋ	ऽ	ਧੂ	ऽ	ਮ	ਬਾ	ऽ	ਦ	ਰੋ	ऽ
ਧ	ਨ	—	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ਼	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ
ਇਕ	ਭਾ	ऽ	ਜਹੁ	ਰਾ	ऽ	ਮ	ਸ	ਨੇ	ऽ	ऽ	ऽ	ਹੀ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ

ਅੰਤਰਾ

	ਧ	ਪ		ਧ											
	ਧ	ਮ	—	ਪ	ਪ	ਨ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—
	ਪੂ	ਤੂ	ऽ	ਕ	ਲ	ਤ੍ਰ	ऽ	ਲੋਂ	ਕ	ਗ੍ਰਿ	ਹ	ਬ	ਨਿ	ਤਾ	ऽ
				ਗਂ								ਸਂ			
—	ਰਂ	—	ਰਂ	ਰਂ	ਮਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	—	—	ਰਂ	ਨ	—	ਸਂ	—
ऽ	ਮਾ	ऽ	ਇਆ	ਸ	ਨ	ਬੰ	ऽ	ਧੇ	ऽ	ऽ	ऽ	ਹੀ	ऽ	ऽ	ऽ
—	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ਼	ਧ	ਪ	ਪ	ਨ਼	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ
ऽ	ਅੰ	ਤ	ਕੀ	ਬਾ	ਰ	ਕੋ	ऽ	ਖ	ਰਾ	ऽ	ਨ	ਹੋਂ	ऽ	ਸੀ	ऽ
ਗ												ਸਂ			
ਰ	ਰ	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	—	ਰਂ	ਨ਼	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ
ਸ	ਭ	ਮਿ	ਥਿ	ਆ	ऽ	ਅ	ਸ	ਨੇ	ऽ	ऽ	ऽ	ਹੀ	ऽऽ	ऽऽ	ऽऽ

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੨. ਰਾਗ ਦੇਸ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਪ੍ਰਭ ਕੀ ਸਰਣਿ ਸਗਲ ਭੈ ਲਾਥੇ ਦੁਖ ਬਿਨਸੇ ਸੁਖੁ ਪਾਇਆ ॥
ਦਇਆਲੁ ਹੋਆ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਸੁਆਮੀ ਪੂਰਾ ਸਤਿਗੁਰੁ ਧਿਆਇਆ ॥ ੧ ॥
ਪ੍ਰਭ ਜੀਉ ਤੂ ਮੇਰੋ ਸਾਹਿਬੁ ਦਾਤਾ ॥
ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਪ੍ਰਭ ਦੀਨ ਦਇਆਲਾ ਗੁਣ ਗਾਵਉ ਰੰਗਿ ਰਾਤਾ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਮੁ ਨਿਧਾਨੁ ਦ੍ਰਿੜਾਇਆ ਚਿੰਤਾ ਸਗਲ ਬਿਨਾਸੀ ॥
ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਅਪੁਨੋ ਕਰਿ ਲੀਨਾ ਮਨਿ ਵਸਿਆ ਅਬਿਨਾਸੀ ॥2॥
ਤਾ ਕਉ ਬਿਘਨੁ ਨ ਕੋਊ ਲਾਗੈ ਜੋ ਸਤਿਗੁਰਿ ਅਪੁਨੈ ਰਾਖੇ ॥
ਚਰਨ ਕਮਲ ਬਸੇ ਰਿਦ ਅੰਦਰਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਹਰਿ ਰਸੁ ਚਾਖੇ ॥ ੩ ॥
ਕਰਿ ਸੇਵਾ ਸੇਵਕ ਪ੍ਰਭ ਅਪੁਨੇ ਜਿਨਿ ਮਨ ਕੀ ਇਛ ਪੁਜਾਈ ॥
ਨਾਨਕ ਦਾਸ ਤਾ ਕੈ ਬਲਿਹਾਰੈ ਜਿਨਿ ਪੂਰਨ ਪੈਜ ਰਖਾਈ ॥ ੪ ॥

(ਸੋਰਠ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੬੧੫)

ਅਸਥਾਈ

੩				×				੨				੦			
ਪ				ਮ											
ਧ	ਧਪ	ਮਗ	ਰਸ	ਰ	—	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਨ	ਨ	ਸਂ	-ਰਂ	ਸਂਨ਼	ਧਪ
ਪ੍ਰ	ਭS	ਜੀS	ਉS	ਤੂ	S	ਮੇ	ਰੌ	ਸਾ	S	ਹਿ	ਬ	ਦਾ	SS	ਤਾS	SS;
				ਰ						ਰ					
ਪਧ	ਪਮ	ਗਰ	ਗਸ	ਮ	ਮ	ਮ	ਮ	ਗਰ	ਗ	ਸ	ਸ	ਨ਼	—	ਸ	ਸ
**	**	**	**	ਕ	ਰ	ਕਿ	ਰ	ਪਾS	S	ਪ੍ਰ	ਭ	ਦੀ	S	ਨ	ਦ
ਰ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	ਰ	ਮ	—	ਪ	—	ਨ	ਨ	ਸਂ	-ਰਂ	ਸਂਨ਼	ਧਪ
ਇਆ	S	ਲਾ	S	ਗੁ	ਣ	ਗਾ	S	ਵਉ	S	ਰੰ	ਗ	ਰਾ	SS	ਤਾS	SS

ਅੰਤਰਾ

								ਪ							
								ਮ	ਮ	ਮ	—	ਪ	ਪ	ਨ	ਨ
								ਪ੍ਰ	ਭ	ਕੀ	S	ਸ	ਰ	ਣ	ਸ
												ਗਂ		ਰਂ	
ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਨ	—	ਸਂ	—	ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਗਂ	ਸਂ	ਰਂ
ਗ	ਲ	ਭੈ	S	ਲਾ	S	ਥੇ	S	ਦੁ	ਖ	ਬਿ	ਨ	ਸੇ	S	ਸੁ	ਖ
ਸਂ				ਨ				ਸਂ							
ਨ	—	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂਰਂ	ਨ਼	—	ਧ	ਪ	ਪ	ਪ	ਪ	ਧ
ਪਾ	S	ਇਆ	S	ਦਇ	ਆ	ਲ	ਹੋS	ਆ	S	ਪਾ	ਰ	ਬ੍ਰ	ਹ	ਮ	ਸੁ

ਪ				ਮ											
ਮ	—	ਗ	ਰ	ਸ	ਰ	ਮ	—	ਪ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸੰ	-ਰੰ	ਸੰਨੁ	ਧਪ
ਆ	ऽ	ਮੀ	ऽ	ਪੂ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ਸ	ਤਿ	ਗੁ	ਰ	ਧਿਆ	ऽ	ਇਆ	ऽऽ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੩. ਰਾਗ ਦੇਸ, ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਮ ਲਯ)

ਦੂਰਤੁ ਗਵਾਇਆ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭ ਆਪੇ ਸਭੁ ਸੰਸਾਰੁ ਉਬਾਰਿਆ ॥
ਪਾਰਬ੍ਰਹਮਿ ਪ੍ਰਭਿ ਕਿਰਪਾ ਧਾਰੀ ਅਪਣਾ ਬਿਰਦੁ ਸਮਾਰਿਆ ॥ ੧ ॥
ਹੋਈ ਰਾਜੇ ਰਾਮ ਕੀ ਰਖਵਾਲੀ ॥
ਸੂਖ ਸਹਜ ਆਨਦ ਗੁਣ ਗਾਵਹੁ ਮਨੁ ਤਨੁ ਦੇਹ ਸੁਖਾਲੀ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਪਤਿਤ ਉਧਾਰਣਿ ਸਤਿਗੁਰੁ ਮੇਰਾ ਮੋਹਿ ਤਿਸ ਕਾ ਭਰਵਾਸਾ ॥
ਬਖਸਿ ਲਏ ਸਭਿ ਸਚੈ ਸਾਹਿਬਿ ਸੁਣਿ ਨਾਨਕ ਕੀ ਅਰਦਾਸਾ ॥ ੨ ॥

(ਸੋਰਠ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੬੨੦)

ਅਸਥਾਈ

×				੨				੦				੩			
														ਰ	
												ਗਰ	ਗ	ਸ	ਸ
												ਹੋऽ	ਈ	ਰਾ	ਜੇ
ਮ												ਗ			
ਰ	—	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਪ	ਪ	ਪਧ	-ਪ	ਮ	—	ਰ	—	ਸ	—
ਰਾ	ऽ	ऽ	ਮ	ਕੀ	ऽ	ਰ	ਖ	ਵਾऽ	ऽऽ	ਲੀ	ऽ;	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
ਗ									ਸੰ			ਪ		ਪ	
ਰ	—	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਪ	ਪ	ਪਧ	ਨੁ	ਨੁ	ਧ	ਧ	—	ਮ	—
ਸੂ	ऽ	ਖ	ਸ	ਹ	ऽ	ਜ	ਆ	ਨੰऽ	ਦ	ਗੁ	ਣ	ਗਾ	ऽ	ਵਹੁ	ऽ
								ਸੰ							
ਪ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	—	ਸੰਰੰ	ਨੁ	-ਧ	ਪ	ਮ				
ਮ	ਨ	ਤ	ਨ	ਦੇ	ਹ	ऽ	ਸੁऽ	ਖਾ	ऽऽ	ਲੀ	ऽ				

ਅੰਤਰਾ

	ਗ														ਰ
*	ਰ	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਧ	—	—	ਪਧ	ਧ	ਪ	ਮ	–ਗ	ਰਗ	ਸ
*	ਦੂਰ	ਤ	ਗ	ਵਾ	ऽ	ਇਆ	ऽ	ऽ	ਹਰਿ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਆ	ऽऽ	ਪੇऽ	ऽ
—	ਰ	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਨ	ਨ	ਸੰ	—	—	—	ਨ	—	ਸੰ	—
ऽ	ਸ	ਭ	ਸੰ	ਸਾ	ऽ	ਰ	ਉ	ਬਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਰਿਆ	ऽ
—	ਰੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਗੰਰੰ	ਮੰ	ਗੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	—	ਸੰ	—
ऽ	ਪਾ	ਰ	ਬ੍ਰ	ਹऽ	ਮ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਕਿ	ਰ	ਪਾ	ऽ	ਧਾ	ऽ	ਰੀ	ऽ
								ਸੰ						ਰ	
—	ਪ	ਨ	ਨ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰਰੰ	ਨ੍	–ਧ	ਪ	ਮ	ਗਰ	ਗ	ਸ	ਸ
ऽ	ਅ	ਪ	ਨਾ	ਬਿ	ਰ	ਦ	ਸੁऽ	ਮਾ	ऽऽ	ਰਿਆ	ऽ,	ਹੋऽ	ਈ	ਰਾ	ਜੇ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੪. ਰਾਗ ਦੇਸ, ਛੋਟੀ ਤਿੰਨਤਾਲ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਭਿੰਨੀ ਰੈਨੜੀਐ ਚਾਮਕਨਿ ਤਾਰੇ ॥
ਜਾਗਹਿ ਸੰਤ ਜਨਾ ਮੇਰੇ ਰਾਮ ਪਿਆਰੇ ॥
ਰਾਮ ਪਿਆਰੇ ਸਦਾ ਜਾਗਹਿ ਨਾਮੁ ਸਿਮਰਹਿ ਅਨਦਿਨੋ ॥
ਚਰਨ ਕਮਲ ਧਿਆਨੁ ਹਿਰਦੈ ਪ੍ਰਭ ਬਿਸਰੁ ਨਾਹੀ ਇਕੁ ਖਿਨੋ ॥
ਤਜਿ ਮਾਨ ਮੋਹੁ ਬਿਕਾਰੁ ਮਨ ਕਾ ਕਲਮਲਾ ਦੁਖ ਜਾਰੇ ॥
ਬਿਨਵੰਤਿ ਨਾਨਕ ਸਦਾ ਜਾਗਹਿ ਹਰਿ ਦਾਸ ਸੰਤ ਪਿਆਰੇ ॥ ੧ ॥

(ਆਸਾ ਛੰਤ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੪੫੯)

ਅਸਥਾਈ

×				੨				੦				੩			
						ਸੰ							ਪ		
						ਨ	—	ਸੰ	—	ਧ	ਧਪ	ਧ	ਮ	—	ਗ
						ਭਿੰ	ऽ	ਨੀ	ऽ	ऽ	ਰੈऽ	ऽ	ਨ	ऽ	ੜੀ
	ਗ												ਰ		
ਮ	ਰ	—	—	—	—	ਰਪ	—	ਪ	ਮ	—	ਗਰ	ਗ	ਸ	—	ਰ
ਐ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	**	*	ਜੀ	ऽ	ऽ	ਚऽ	ਮ	ਕ	ऽ	ਣ
ਸ								ਗ							
ਨ੍	—	ਸ	—	—	—	ਸ	ਸ	ਰ	—	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਨ	ਨ
ਤਾ	ऽ	ਰੇ	ऽ	ऽ	ऽ;	ਜਾ	ਗਹਿ	ਸੰ	ऽ	ਤ	ਜ	ਨਾ	ऽ	ਮੇ	ਰੇ
ਸੰ	ਰੰ	ਸੰ	ਨ੍	ਧ	ਪ										
ਰਾ	ऽ	ਮ	ਪਿ	ਆ	ਰੇ	ਭਿੰਨੀ...									

ਅੰਤਰਾ

						ਪ									
						ਮ	—	ਮ	ਮ	—	ਪ	—	ਨ	—	—
						ਰਾ	S	ਮ	ਪਿ	S	ਆ	S	ਰੇ	S	S
						ਨ									
ਸਂ	—	—	—	—	—	ਸਂ	—	ਸਂ	—	—	ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਨ
S	S	S	S	S	S	ਸ	S	ਦਾ	S	S	ਜਾ	S	ਗਹਿ	S	S
													ਨ਼		
ਸਂ	ਰਂ	—	—	—	—	ਨ	—	ਨ	—	--	ਸਂ	ਸਂ	ਧਪ	—	—
S	S	S	S	S	S	ਨਾ	S	ਮ	S	S	ਸਿ	ਮ	ਰਹਿ	S	S
		ਪ				ਸਂ									
ਧਪ	ਧ	ਮ	—	ਗ	ਰ	ਨ	ਨ	ਸਂ	—						
ਅਠ	ਦਿ	ਨੋ	S	S	S,	ਭਿੰ	ਨੀ	S......		—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।					

ਨੋਟ :—ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਨੂੰ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਸਮੁੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗਾਉਂਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ।
ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਨ ਭਾਉਂਦੀ ਸ਼ਬਦ ਰੀਤ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਗਾਉਂਦੇ ਸਨ।

੫. ਰਾਗ ਦੇਸ, ਤਾਲ–ਦਾਦਰਾ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਕਰਿ ਇਸਨਾਨੁ ਸਿਮਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਆਪਨਾ ਮਨ ਤਨ ਭਏ ਅਰੋਗਾ ॥
ਕੋਟਿ ਬਿਘਨ ਲਾਥੇ ਪ੍ਰਭ ਸਰਣਾ ਪ੍ਰਗਟੇ ਭਲੇ ਸੰਜੋਗਾ ॥ ੧ ॥
ਪ੍ਰਭੁ ਬਾਣੀ ਸਬਦੁ ਸੁਭਾਖਿਆ ॥
ਗਾਵਹੁ ਸੁਣਹੁ ਪੜਹੁ ਨਿਤ ਭਾਈ ਗੁਰ ਪੂਰੈ ਤੂ ਰਾਖਿਆ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਸਾਚਾ ਸਾਹਿਬੁ ਅਮਿਤਿ ਵਡਾਈ ਭਗਤਿ ਵਛਲ ਦਇਆਲਾ ॥
ਸੰਤਾ ਕੀ ਪੈਜ ਰਖਦਾ ਆਇਆ ਆਦਿ ਬਿਰਦੁ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲਾ ॥ ੨ ॥
ਹਰਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਾਮੁ ਭੋਜਨੁ ਨਿਤ ਭੁੰਚਹੁ ਸਰਬ ਵੇਲਾ ਮੁਖਿ ਪਾਵਹੁ ॥
ਜਰਾ ਮਰਾ ਤਾਪੁ ਸਭੁ ਨਾਠਾ ਗੁਣ ਗੋਬਿੰਦ ਨਿਤ ਗਾਵਹੁ ॥ ੩ ॥
ਸੁਣੀ ਅਰਦਾਸਿ ਸੁਆਮੀ ਮੇਰੈ ਸਰਬ ਕਲਾ ਬਣਿ ਆਈ ॥
ਪ੍ਰਗਟ ਭਈ ਸਗਲੇ ਜੁਗ ਅੰਤਰਿ ਗੁਰ ਨਾਨਕ ਕੀ ਵਡਿਆਈ ॥ ੪ ॥

(ਸੋਰਠ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੬੧੧)

ਅਸਥਾਈ

×			੦			×			੦		
ਮ	ਪ	ਨਨ	ਸਂ	—	—	ਪ	ਨ	ਸਂਸਂ	ਰਂ	—	—
ਪ੍ਰਗ	ਟ	Sਭ	ਈ	S	S	ਪ੍ਰਗ	ਟ	Sਭ	ਈ	S	S

						ਧ					
ਗੰਰੰ	ਗੰਰੰ	ਸੰਨ	ਸੰ	—	—	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰਰੰ	ਸੰਨ੍ਹ	ਧਪ	ਪ
ਪ੍ਰਗ	ਟS	Sਭ	ਈ	S	S	ਪ੍ਰਗ	ਟ	Sਭ	ਈS	SS	ਸਗ
						ਗ					
ਪਧ	ਪਮ	ਮਗ	ਰਗ	ਗਰ	ਸਸ	ਰ	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਪ
ਲੇS	SS	ਜੁਗ	ਅੰS	ਤਰ	ਗੁਰ	ਨਾ	ਨ	Sਕ	ਕੀ	S	ਵਡਿ
ਧਪ	ਧ	ਮ	ਮਗ	ਰ	ਗ	ਮਗ	ਰਸ	ਰਸ	ਸ	—	—
ਆS	S	S	ਈS	S	S	ਪ੍ਰਗ	ਟS	Sਭ	ਈ	S	S

ਅੰਤਰਾ

ਗ										ਰ	
ਰ	ਰ	-ਰ	ਰ	ਰ	-ਗ	ਮ	ਮ	ਮਗ	ਰਗ	ਸ	—
ਕਰਿ	ਇ	Sਸ	ਨਾ	ਨ	Sਸਿ	ਮਰ	ਪ੍ਰ	ਭS	ਅਪ	ਨਾ	S
ਮ											
ਰ	ਮ	-ਮ	ਪ	ਪ	ਪ	ਧਪ	ਧ	ਮ	ਮਗ	ਰ	—
ਮਨ	ਤ	Sਨ	ਭ	ਏ	ਅ	ਰੌS	S	S	ਗਾS	S	S,
ਮ	ਮ	-ਮ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸੰ	—	ਸੰ	ਨ	ਸੰ	—
ਕੋ	ਟ	Sਬਿ	ਘਨ	S	ਲਾ	ਥੇ	S	ਪ੍ਰਭ	ਸਰ	ਨਾ	S
ਪ	ਨ	—	ਸੰ	ਸੰ	ਸੰ	ਨਸੰ	ਨਸੰ	ਰੰਸੰ	ਨੁਧ	ਪ	—
ਪ੍ਰਗ	ਟੇ	S	ਭ	ਲੇ	ਸੈਂ	ਜੋS	SS	SS	ਗਾS	S	S

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੬. ਰਾਗ ਦੇਸ, ਤਾਲ–ਦਾਦਰਾ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਮੀਠੇ ਹਰਿਗੁਣ ਗਾਉ ਜਿੰਦੂ ਤੂੰ ਮੀਠੇ ਹਰਿਗੁਣ ਗਾਉ ॥
ਸਚੇ ਸੇਤੀ ਰਤਿਆ ਮਿਲਿਆ ਨਿਥਾਵੇ ਥਾਉ ॥ ੧ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਹੋਰਿ ਸਾਦ ਸਭਿ ਫਿਕਿਆ ਤਨੁ ਮਨੁ ਫਿਕਾ ਹੋਇ ॥
ਵਿਣੁ ਪਰਮੇਸਰ ਜੋ ਕਰੇ ਫਿਟੁ ਸੁ ਜੀਵਣੁ ਸੋਇ ॥ ੧ ॥
ਅੰਚਲੁ ਗਹਿ ਕੈ ਸਾਧ ਕਾ ਤਰਣਾ ਇਹੁ ਸੰਸਾਰੁ ॥
ਪਾਰਬ੍ਰਹਮੁ ਆਰਾਧੀਐ ਉਧਰੈ ਸਭ ਪਰਵਾਰੁ ॥ ੨ ॥
ਸਾਜਨੁ ਬੰਧੁ ਸੁਮਿਤ੍ਰੁ ਸੋ ਹਰਿਨਾਮੁ ਹਿਰਦੈ ਦੇਇ ॥
ਅਉਗਣ ਸਭ ਮਿਟਾਇ ਕੈ ਪਰਉਪਕਾਰੁ ਕਰੇਇ ॥ ੩ ॥
ਮਾਲੁ ਖਜਾਨਾ ਥੇਹੁ ਘਰੁ ਹਰਿ ਕੇ ਚਰਣ ਨਿਧਾਨ ॥
ਨਾਨਕੁ ਜਾਚਕੁ ਦਰਿ ਤੇਰੈ ਪ੍ਰਭ ਤੁਧ ਨੋ ਮੰਗੈ ਦਾਨੁ ॥ ੪ ॥

(ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ ਮਾਝ, ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੨੧੮)

ਅਸਥਾਈ

×			○			×			○		
ਨ			ਸੰ								ਰ
ਸੰ	ਸੰ	ਸੰਰੰ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਪਧ	ਧ	-ਪ	ਮਗ	ਰਗ	ਸ
ਮੀ	ਠੇ	ss	ਹਰਿ	ਗੁ	ਣ	ਗਾs	ਉ	sਜਿੰ	ਦੁs	ss	ਤੂੰ
ਗ											
ਰ	ਮ	—	ਪ	ਨ	ਨ	ਸੰ	—	ਨ	ਸੰ	—	—
ਮੀ	ਠੇ	s	ਹਰਿ	ਗੁ	ਣ	ਗਾ	s	s	ਉ	s	s

ਅੰਤਰਾ

			ਧ								
ਮ	ਮ	—	ਪ	ਨ	—	ਸੰ	—	ਨ	ਸੰ	—	—
ਸ	ਚੇ	s	ਸੇ	ਤੀਂ	s	ਰ	s	ਥਿ	ਆ	s	s
ਪ	ਨ	-ਨ	ਸੰ	—	ਸੰ	ਨਸੰ	ਨਸੰ	ਰੰਸੰ	ਨੁਧ	ਪ	—
ਮਿਲਿ	ਆ	sਨਿ	ਥਾ	s	ਵੇ	ਥਾs	ss	ss	ਉs	s	s

ਨੋਟ :—ਅਗੋਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਦੋ ਦੋ ਤੁਕਾਂ ਕੱਠੀਆਂ ਹੀ ਗਾਉਣੀਆਂ ਹਨ ।

੭. ਰਾਗ ਦੇਸ਼, ਤਾਲ–ਕਹਿਰਵਾ (ਮੱਧਮ ਲਯ)

ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਗਟਿਆ ਮਿਟੀ ਧੁੰਧ ਜਗਿ ਚਾਨਣੁ ਹੋਆ ॥
ਜਿਉ ਕਰਿ ਸੂਰਜੁ ਨਿਕਲਿਆ ਤਾਰੇ ਛਪੇ ਅੰਧੇਰੁ ਪਲੋਆ ॥
ਸਿੰਘ ਬੁਕੇ ਮਿਰਗਾਵਲੀ ਭੰਨੀ ਜਾਇ ਨ ਧੀਰ ਧਰੋਆ ॥
ਜਿਥੈ ਬਾਬਾ ਪੈਰ ਧਰੈ ਪੂਜਾ ਆਸਣੁ ਥਾਪਣਿ ਸੋਆ ॥
ਸਿਧ ਆਸਣਿ ਸਭਿ ਜਗਤ ਦੇ ਨਾਨਕ ਆਦਿ ਮਤੇ ਜੇ ਕੋਆ ॥
ਘਰਿ ਘਰਿ ਅੰਦਰਿ ਧਰਮਸਾਲ ਹੋਵੈ ਕੀਰਤਨੁ ਸਦਾ ਵਿਸੋਆ ॥
ਬਾਬੇ ਤਾਰੇ ਚਾਰਿ ਚਕਿ ਨਉਖੰਡਿ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਸਚਾ ਢੋਆ ॥
ਗੁਰਮੁਖਿ ਕਲਿ ਵਿਚਿ ਪਰਗਟੁ ਹੋਆ ॥ ੨੭ ॥

(ਭਾ: ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ, ਵਾਰ ਪਹਿਲੀ)

ਅਸਥਾਈ

×				○				×				○			
														ਸ	ਸ
														ਮਿ	ਟੀ
ਗ								ਸੰ							
ਰ	ਰ	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਨ	ਨ	ਨ	ਸੰ	—	—	—	—	ਨੁਧ	ਪ
ਧੁੰ	ਧ	ਜ	ਗ	ਚਾ	s	ਨ	ਣ	ਹੋ	ਆ	s	s	s	s	ਮਿs	ਟੀ

		ਧ		ਗ		ਰ		ਰ							
—	ਧਧ	ਮ	ਮ	ਰ	ਗ	ਸ	ਰ	ਮ	ਮ	—	ਗ	ਰ	—	ਸ	—
S	ਧੁੰਧ	ਜ	ਗ	ਚਾ	S	ਨ	ਣ	ਹੋ	ਆ	S	S	S	S;	S	S
														ਰ	
—	ਸ	ਰ	ਰ	ਰ	—	ਰ	ਗ	—	ਮ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗ	ਸ	ਸ
S	ਸਤਿ	ਗੁ	ਰ	ਨਾ	S	ਨ	ਕ	S	ਪ੍ਰ	ਗ	ਟਿ	ਆ	S,	ਮਿ	ਟੀ

ਅੰਤਰਾ

								ਸੰ							
	ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਨ	ਨ	ਨ	ਸੰ	—	ਸੰ	ਸੰ	—	ਸੰ	ਸੰ
	ਜਿਉ	ਕ	ਰ	ਸੂ	S	ਰ	ਜ	ਨਿ	ਕ	S	ਲਿ	ਆ	S	ਤਾ	ਰੇ
						ਰੰ		ਸੰ							
—	ਰੰ	ਰੰ	ਰੰ	ਗੰਰੰ	ਗੰ	ਸੰ	ਰੰ	ਨ	ਸੰ	—	—	—	—	ਨੁਧ	ਪ
S	ਛ	ਪੇ	ਅੰ	ਧੇS	S	ਰ	ਪ	ਲੋ	ਆ	S	S	S	S	ਮਿS	ਟੀ
		ਪ		ਗ		ਰ		ਰ							
—	ਪਧ	ਮ	ਮ	ਰ	ਗ	ਸ	ਰ	ਮ	ਮ	—	ਗ	ਰ	—	ਸ	ਸ
S	ਧੁੰਧ	ਜ	ਗ	ਚਾ	S	ਨ	ਣ	ਹੋ	ਆ	S	S	S	S,	ਮਿ	ਟੀ

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੯. ਰਾਗ ਦੇਸ, ਤਾਲ–ਕਹਿਰਵਾ (ਮੱਧਜ ਲਯ)

ਕਉਣ ਤਰਾਜੀ ਕਵਣੁ ਤੁਲਾ ਤੇਰਾ ਕਵਣੁ ਸਰਾਫੁ ਬੁਲਾਵਾ ॥
ਕਉਣੁ ਗੁਰੂ ਕੈ ਪਹਿ ਦੀਖਿਆ ਲੇਵਾ ਕੈ ਪਹਿ ਮੁਲੁ ਕਰਾਵਾ ॥ ੧ ॥
ਮੇਰੇ ਲਾਲ ਜੀਉ ਤੇਰਾ ਅੰਤੁ ਨ ਜਾਣਾ ॥
ਤੂੰ ਜਲਥਲਿ ਮਹੀਅਲਿ ਭਰਪੁਰਿ ਲੀਣਾ ਤੂੰ ਆਪੇ ਸਰਬ ਸਮਾਣਾ ॥੧॥ਰਹਾਉ॥
ਮਨੁ ਤਰਾਜੀ ਚਿਤੁ ਤੁਲਾ ਤੇਰੀ ਸੇਵ ਸਰਾਫੁ ਕਮਾਵਾ ॥
ਘਟ ਹੀ ਭੀਤਰਿ ਸੋ ਸਹੁ ਤੋਲੀ ਇਨੁ ਬਿਧਿ ਚਿਤੁ ਰਹਾਵਾ ॥ ੨ ॥
ਆਪੇ ਕੰਡਾ ਤੋਲੁ ਤਰਾਜੀ ਆਪੇ ਤੋਲਣਹਾਰਾ ॥
ਆਪੇ ਦੇਖੈ ਆਪੇ ਬੂਝੈ ਆਪੇ ਹੈ ਵਣਜਾਰਾ ॥ ੩ ॥
ਅੰਧੁਲਾ ਨੀਚ ਜਾਤਿ ਪਰਦੇਸੀ ਖਿਨੁ ਆਵੈ ਤਿਲੁ ਜਾਵੈ ॥
ਤਾ ਕੀ ਸੰਗਤਿ ਨਾਨਕੁ ਰਹਦਾ ਕਿਉਕਰਿ ਮੂੜਾ ਪਾਵੈ ॥ ੪ ॥

(ਰਾਗੁ ਸੂਹੀ ਮ: ੧, ਪੰਨਾ ੭੩੦)

ਅਸਥਾਈ

×				0				×				0			
														ਸ	ਸ
														ਤੇ	ਗਾ
								ਨ							
ਰ	ਮ	ਰ	ਮ	—	ਪ	—	ਧ	ਸਂ	—	—	ਰਂ	ਸਂ	—	ਨੁ	ਧ
ਕਵ	ਨ	ਸ	ਰਾ	ऽ	ਫ	ऽ	ਬੁ	ਲਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਵਾ	ऽ	ऽ	ऽ
ਪ	ਧ	ਪ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰ	ਗ	ਰ	ਮ	ਗ	ਰ	ਸ	ਸ
ਕਉ	ऽ	ਣ	ਤ	ਰਾ	ऽ	ਜੀ	ऽ	ਕ	ਵ	ਣ	ਤੁ	ਲਾਂ	ऽ,	ਤੇ	ਗਾ

ਅੰਤਰਾ

	ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	—	ਗੁਂ	ਰਂ	ਸਂ	—	ਰਂ	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਪ	—
	ਕਉ	ਣ	ਗੁ	ਰੂ	ऽ	ਕੈ	ਪਹਿ	ਦੀ	ऽ	ਖਿਆ	ऽ	ਲੋ	ऽ	ਵਾ	ऽ
—	ਨ	—	ਨ	ਨ	ਨ	—	ਸਂ	ਧ	ਨ	ਧ	ਰਂ	ਸਂ	—	ਨੁ	ਧ
ऽ	ਕੈ	ऽ	ਪਹਿ	ਮੂ	ਲ	ऽ	ਕ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ਵਾ	ऽ	ऽ	ऽ
ਪ	ਧ	ਪ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ								
ਕਉ	ऽ	ਣ	ਤ	ਰਾ	ऽ	ਜੀ	ऽ								

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

ਨੋਟ :—ਇਹ ਇਕ ਪੁਰਾਤਨ ਤਰਜ਼ (ਟਿਯੂਨ) ਹੈ। ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਨਿਯਮ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਵੇਂ ਸ਼ੁੱਧ ਨਹੀਂ ਪਰ ਹੈ ਬਹੁਤ ਮਧੁਰ। ਅੰਤਰੇ ਤੇ [illegible] ਤੁਕਾਂ [illegible] ਸਕਦੇ ਹੈ।

੯. ਰਾਗ ਦੇਸ, ਤਾਲ-ਰੂਪਕ (ਮੱਧਯ ਲਯ)

ਕੋਟਿ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਕੋ ਠਾਕੁਰੁ ਸੁਆਮੀ ਸਰਬ ਜੀਆ ਕਾ ਦਾਤਾ ਰੇ ॥
ਪ੍ਰਤਿਪਾਲੈ ਨਿਤ ਸਾਰਿ ਸਮਾਲੈ ਇਕੁ ਗੁਨੁ ਨਹੀ ਮੂਰਖਿ ਜਾਤਾ ਰੇ ॥
ਹਰਿ ਆਰਾਧਿ ਨ ਜਾਨਾ ਰੇ ॥ ਹਰਿ ਹਰਿ ਗੁਰੁ ਗੁਰੁ ਕਰਤਾ ਰੇ ॥
ਹਰਿ ਜੀਉ ਨਾਮੁ ਪਰਿਓ ਰਾਮਦਾਸੁ ॥ ਰਹਾਉ ॥
ਦੀਨ ਦਇਆਲ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਸੁਖ ਸਾਗਰ ਸਰਬ ਘਟਾ ਭਰਪੂਰੀ ਰੇ ॥
ਪੇਖਤ ਸੁਨਤ ਸਦਾ ਹੈ ਸੰਗੇ ਮੈ ਮੂਰਖ ਜਾਨਿਆ ਦੂਰੀ ਰੇ ॥੨॥
ਹਰਿ ਬਿਅੰਤ ਹਉ ਮਿਤਿ ਕਰਿ ਵਰਨਉ ਕਿਆ ਜਾਨਾ ਹੋਇ ਕੈਸੋ ਰੇ ॥
ਕਰਉ ਬੇਨਤੀ ਸਤਿਗੁਰ ਅਪੁਨੇ ਮੈ ਮੂਰਖ ਦੇਹੁ ਉਪਦੇਸੋ ਰੇ ॥ ੩ ॥
ਮੈ ਮੂਰਖ ਕੀ ਕੇਤਕ ਬਾਤ ਹੈ ਕੋਟਿ ਪਰਾਧੀ ਤਰਿਆ ਰੇ ॥
ਗੁਰੂ ਨਾਨਕੁ ਜਿਨ ਸੁਣਿਆ ਪੇਖਿਆ ਸੇ ਫਿਰਿ ਗਰਭਾਸਿ ਨ ਪਰਿਆ ਰੇ ॥ ੪ ॥

(ਰਾਗੁ ਸੋਰਠ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੬੧੨)

ਅਸਥਾਈ

⊕			੧		੨		⊕			੧		੨	
ਨ			ਸਂ				ਪ						ਰ
ਸਂ	ਸਂ	ਸਂਰਂ	ਨੂ	—	ਧ	ਪ	ਧ	—	ਧਪ	ਮ	ਗ	ਰਗ	ਸ
ਹ	ਰਿ	ਆS	ਰਾ	S	ਧ	ਨ	ਜਾ	S	ਨਾS	ਰੇ	S	SS	S
ਗ			ਧ										
ਰ	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	—	—	—
ਹਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਗੁ	ਰ	ਗੁ	ਰ	ਕ	ਰ	ਤਾ	ਰੇ	S	S	S
ਸਂ									-ਸਂ				
ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਰਂਗਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ	-ਨ	ਨਨ	ਸਂ	—	—	ਸਂ
ਹਰਿ	ਜੀ	ਉ	ਨਾ	SS	ਮ	S	ਪ	ਰਿਓ	ਰਾਮ	ਦਾ	S	S	ਸ

ਅੰਤਰਾ

ਧ			ਧ										
ਮ	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	—
ਕੋ	ਟ	ਬ੍ਰਹ	ਮੰ	ਡ	ਕੋ	S	ਠਾ	ਕ	ਰ	ਸੁਆ	S	ਮੀ	S
ਨ	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਨ	ਸਂ	ਰਂਸਂ	ਨੂ	ਧ	ਪ	—
ਸਰ	ਬ	ਜੀ	ਆ	S	ਕਾ	S	ਦਾ	S	ਤਾS	ਰੇ	S	S	S
							ਸਂ						
ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਗਂਰਂ	ਮਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਨ	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ
ਪ੍ਰ	ਤ	ਪਾ	ਲੈS	S	ਨਿ	ਤ	ਸਾ	ਰ	ਸ	ਮਾ	ਲੇ	ਇ	ਕ
ਨ			ਸਂ				ਪ						ਰ
ਸਂ	ਸਂ	ਸਂਰਂ	ਨੂ	—	ਧ	ਪ	ਧ	—	ਧਪ	ਮ	ਗ	ਰਗ	ਸ
ਗੁਨ	ਨ	ਹੀS	ਮੂ	S	ਰ	ਖ	ਜਾ	S	ਤਾS	ਰੇ	S	SS	S
ਮ													
ਰ	ਮ	ਮ	ਪ	ਪ									
ਹਰਿ	ਹ	ਰਿ	ਗੁ	ਰ	ਗੁ...								

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ। (ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੧੦. ਰਾਗ ਦੇਸ, ਝਪਤਾਲ (ਮੱਧਯ ਲਯ)

ਸਕਲ ਸੁਗੰਧਤਾ ਮਿਲਤ ਅਰਗਜਾ ਹੋਤ, ਕੋਟਿ ਅਰਗਜਾ ਮਿਲ ਬਿਸਮ ਸੁ ਬਾਸ ਕੈ ॥
ਸਕਲ ਅਨੂਪ ਰੂਪ ਕਮਲ ਬਿਖੈ ਸਮਾਤ, ਹੇਰਤ ਹਿਰਾਤ ਕੋਟਿ ਕਮਲ ਪ੍ਰਗਾਸ ਕੈ ॥
ਸਰਬ ਨਿਧਾਨ ਮਿਲ ਪਰਮ ਨਿਧਾਨ ਭਏ, ਕੋਟਿਕ ਨਿਧਾਨ ਹੁਇ ਚਕਿਤ ਬਿਲਾਸ ਕੈ ॥
ਚਰਨ ਕਮਲ ਗੁਰ ਮਹਿਮਾ ਅਗਾਧ ਬੋਧ, ਗੁਰਸਿਖ ਮਧੁਕਰ ਅਨਭੈ ਅਭਯਾਸ ਕੈ।੩੨।੬੯।

(ਕਬਿੱਤ, ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ)

ਅਸਥਾਈ

×		੨			੦		੩		
ਪ		ਪ						ਸ	
ਧ	ਧ	ਮ	—	ਮ	ਗ	ਰ	ਗ	ਨ਼	ਸ
ਚ	ਰ	ਨ	ऽ	ਕ	ਮ	ਲ	ਗੁ	ऽ	ਰ
ਗ						ਸਂ			
ਰ	ਰ	ਮ	—	ਪ	ਧ	ਨ਼	ਧ	ਪ	ਪ
ਮ	ਹਿ	ਮਾ	ऽ	ਅ	ਗਾ	ਧ	ਬੋ	ऽ	ਧ
					ਨ				
ਨ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂਸਂ	ਨ਼	ਧ	ਪ
ਗੁ	ਰ	ਸਿ	ऽ	ਖ	ਮ	ਧੁऽ	ਕ	ऽ	ਰ
						ਸਂ			
ਧ	ਧ	ਪਧ	ਪਮ	ਮ	ਪਧ	ਨ਼	ਧ	ਪ	—
ਅ	ਨ	ਭੈऽ	ऽऽ	ਅ	ਭਜਾ	ਸ	ਕੈ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

×		੨			੦		੩		
ਪ		ਸਂ							
ਮ	ਪ	ਨ	—	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	—	ਸਂ
ਸ	ਕ	ਲ	ऽ	ਸੁ	ਗੰ	ਧ	ਤਾ	ऽ	ਮਿ
ਧ				ਨ			ਸਂ		
ਪ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	—	ਨ਼	ਧ	ਪ
ਲ	ਤ	ਅ	ਰ	ਗ	ਜਾ	ऽ	ਹੋ	ऽ	ਤ
		ਗਂ			ਸਂ				
ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਮਂ	ਗਂਰਂ	ਨ	—	ਸਂ	—	ਸਂ
ਕੋ	ਟਿ	ਅ	ਰ	ਗऽ	ਜਾ	ऽ	ਮਿ	ऽ	ਲ
ਨ				ਪ		ਸਂ			
ਸਂ	ਰਂਸਂ	ਨ਼ਧ	ਪਧ	ਮ	ਪਧ	ਨ਼	ਧ	ਪ	—
ਬਿ	ਸऽ	ਮऽ	ऽऽ	ਸੁ	ਬਾऽ	ਸ	ਕੈ	ऽ	ऽ

—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ।

੧੧. ਰਾਗ ਦੇਸ, ਇਕਤਾਲਾ (ਦਰੁੱਤ ਲਯ)

ਭਏ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਗੁਰੂ ਗੋਵਿੰਦਾ ਸਗਲ ਮਨੋਰਥ ਪਾਏ ॥
ਅਸਥਿਰ ਭਏ ਲਾਗਿ ਹਰਿ ਚਰਣੀ ਗੋਵਿੰਦ ਕੇ ਗੁਣ ਗਾਏ ॥੧॥
ਭਲੋ ਸਮੂਰਤ ਪੂਰਾ ॥
ਸਾਂਤ ਸਹਜ ਆਨੰਦ ਨਾਮੁ ਜਪਿ ਵਾਜੇ ਅਨਹਦ ਤੂਰਾ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਮਿਲੇ ਸੁਆਮੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਅਪੁਨੇ ਘਰ ਮੰਦਰ ਸੁਖਦਾਈ ॥
ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਨਿਧਾਨੁ ਨਾਨਕ ਜਨ ਪਾਇਆ ਸਗਲੀ ਇਛ ਪੁਜਾਈ ॥੨॥

(ਸੋਰਠ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੬੧੮)

ਅਸਥਾਈ

×		੦		੨		੦		੩		੪	
ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	—	ਗ	ਰ	ਗ	ਰਸ	—	—	ਰ
ਭ	ऽ	ਲੋ	ऽ	ऽ	ਸ	ਮੂ	ऽ	ਰऽ	ऽ	ऽ	ਤ
ਮ	—	ਮ	—	ਗ	ਰ	ਮ	—	ਪ	—	—	—
ਪੂ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	—	ਗ	ਰ	ਗ	ਰਸ	—	—	ਰ
ਭ	ऽ	ਲੋ	ऽ	ऽ	ਸ	ਮੂ	ऽ	ਰऽ	ऽ	ऽ	ਤ
ਮ	—	ਮ	—	ਗ	ਰ	—	—	—	—	—	—
ਪੂ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ
ਸ	—	ਰ	—	—	—	ਰ	ਰ	ਰ	—	—	ਗ
ਸਾ	ऽ	ਤ	ऽ	ऽ	ऽ	ਸ	ਹ	ਜ	ऽ	ऽ	ਅ
ਮ	—	ਮ	—	—	ਗ	ਰ	ਗ	ਰਸ	—	ਸ	—
ਨੰ	ऽ	ਦ	ऽ	ऽ	ਨਾ	ऽ	ਮ	ਜऽ	ऽ	ਪ	ऽ
ਗ ਰ	—	ਮ	—	—	—	ਪ	ਪ	ਨ	—	ਸਂ	ਸਂ
ਵਾ	ऽ	ਜੇ	ऽ	ऽ	ऽ	ਅ	ਨ	ਹ	ऽ	ऽ	ਦ
ਰਂ	—	—	—	—	ਸਂ	ਨ	ਧ	ਪ	ਧ	ਪ	—
ਤੂ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਰਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ

ਅੰਤਰਾ

ਪ											
ਮ	—	ਮ	—	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਨ	—	—	—
ਭ	S	ਏ	S	ਕਿ	ਰ	ਪਾ	S	ਲ	S	S	S
ਅ	Sਸ	ਥਿ	S	S	ਰ	ਭ	S	ਏ	S	S	S
ਸਂ	—	ਸਂ	—	—	ਸਂ	ਨ	—	ਸਂ	—	—	—
ਗੁ	S	ਰੂ	S	S	ਗੋ	ਵਿੰ	S	ਦਾ	S	S	S
ਲਾ	S	ਗ	S	ਹ	ਰਿ	ਚ	ਰ	ਨੀ	S	S	S
ਪ	ਪ	ਨ	—	—	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ	—	ਨ	ਸਂ
ਸ	ਗ	ਲ	S	S	ਮ	ਨੋ	S	ਰ	S	S	ਥ
ਗੋ	S	ਵਿੰ	S	S	ਦ	ਕੇ	S	S	S	ਗੁ	ਣ
ਰੰ	—	—	—	—	ਸਂ	ਨੁ	ਧ	ਪ	—	—	—
ਪਾ	S	S	S	S	S	ਏ	S	S	S	S	S
ਗਾ	S	S	S	S	S	ਏ	S	S	S	S	S

ਨੋਟ :—ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਕੱਠੀਆਂ ਹੀ ਲਾਉਣੀਆਂ ਹਨ ।

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

੧੨. ਰਾਗ ਦੇਸ, ਇਕਤਾਲਾ (ਦਰੁੱਤ ਲਯ)

ਜਾ ਕੈ ਸਿਮਰਣਿ ਸਭ ਕਛੁ ਪਾਈਐ ਬਿਰਥੀ ਘਾਲ ਨ ਜਾਈ ॥
ਤਿਸੁ ਪ੍ਰਭ ਤਿਆਗਿ ਅਵਰ ਕਤ ਰਾਚਹੁ ਜੋ ਸਭ ਮਹਿ ਰਹਿਆ ਸਮਾਈ ॥੧॥
ਹਰਿ ਹਰਿ ਸਿਮਰਹੁ ਸੰਤ ਗੋਪਾਲਾ ॥
ਸਾਧ ਸੰਗਿ ਮਿਲਿ ਨਾਮੁ ਧਿਆਵਹੁ ਪੂਰਨ ਹੋਵੈ ਘਾਲਾ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥
ਸਾਰਿ ਸਮਾਲੈ ਨਿਤਿ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲੈ ਪ੍ਰੇਮ ਸਹਿਤ ਗਲਿ ਲਾਵੈ ॥
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਭ ਤੁਮਰੇ ਬਿਸਰਤ ਜਗਤੁ ਜੀਵਨੁ ਕੈਸੇ ਪਾਵੈ ॥੨॥

(ਸੋਰਠ ਮ: ੫, ਪੰਨਾ ੬੧੭)

ਅਸਥਾਈ

x		੦		੨		੦		੩		੪	
ਨ਼											
ਸ	—	ਸ	ਗਰ	—	ਰ	ਮ	ਪ	ਧ	ਮ	ਗ	ਮ
ਹ	S	ਰਿ	ਹ	S	ਰਿ	ਸਿ	ਮ	S	ਰਹੁ	S	S
ਗ	ਰ	ਗ	ਸ	ਨ਼	ਸ	ਰ	ਮ	ਗ	ਰ	—	—
ਸੰ	S	S	ਤ	S	ਗੋ	ਪਾ	S	S	ਲਾ	S	S:

ਮ	ਮ	ਪ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	—	ਸਂ
ਸਾ	ਧ	ਸੰ	ਗ	ਮਿ	ਲ	ਨਾ	ਮ	ਧਿ	ਆ	ऽ	ਵਹੁ
ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ਼	ਧ	ਪ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰਸ
ਪੂ	ਰ	ਨ	ਹੋ	ऽ	ਵੈ	ਘਾ	ऽ	ਲਾ	ऽ	ऽ	ऽऽ

ਅੰਤਰਾ

ਮ	—	ਮ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ
ਜਾ	ऽ	ਕੈ	ਸਿਮ	ਰ	ਨ	ਸਭ	ਕ	ਛ	ਪਾ	ऽਈ	ਐ
ਪ	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	ਰਂਸਂ	ਨ਼	ਧ	ਪ
ਬਿ	ਰ	ਥੀ	ਘਾ	ਲ	ਨ	ਜਾ	ऽ	ऽऽ	ਈ	ऽ	ऽ
ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਰਂਗਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਨ	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਸਂ
ਤਿਸ	ਪ੍ਰ	ਭ	ਤਿਆ	ਗ	ਅ	ਵਰ	ਕ	ਤ	ਰਾ	ਚਹੁ	ਜੋ
ਸਂ	ਰਂ	ਸਂ	ਨ਼	ਧ	ਪ	ਪ	ਧ	ਪ	ਮ	ਗ	ਰਸ
ਸ	ਭ	ਮਹਿ	ਰ	ਹਿਆ	ਸ	ਮਾ	ऽ	ਈ	ऽ	ऽ	ऽऽ

—ਬਾਕੀ ਤੁਕਾਂ ਅੰਤਰੇ ਤੇ ਲਾਓ ।

੧੩. ਰਾਗ ਦੇਸ, ਚਾਰਤਾਲ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਸਜਣੁ ਮੈਡਾ ਰੰਗੁਲਾ ਰੰਗੁ ਲਾਏ ਮਨੁ ਲੇਇ ॥
ਜਿਉ ਮਾਜੀਠੈ ਕਪੜੇ ਰੰਗੇ ਭੀ ਪਾਹੇਹਿ ॥
ਨਾਨਕ ਰੰਗੁ ਨ ਉਤਰੈ ਬਿਆ ਨ ਲਗੈ ਕੇਹ ॥੨॥

(ਰਾਗ ਸੋਰਠ ਵਾਰ, ਸਲੋਕ ਮ: ੩, ਪੰਨਾ ੬੪੪)

ਅਸਥਾਈ

X		੦		੨		੦		੩		੪	
ਨ਼	ਗ			ਰ		ਮ					
ਸ	ਰ	ਮ	ਗ	ਸ	ਸ	ਰ	ਮ	ਮ	ਪ	—	—
ਸ	ਜ	ਣ	ਮੈ	ऽ	ਡਾ	ਰੰ	ऽ	ਗ	ਲਾ	ऽ	ऽ
ਸਂ				ਸਂ			ਪ				
ਨ	ਸਂ	ਸਂ	ਰਂ	ਨ਼	ਧ	ਪ	ਧ	ਮ	—	ਗਰ	ਗਸ
ਰੰ	ਗ	ਲਾ	ਏ	ऽ	ਮ	ਨ	ਲੇ	ऽ	ऽ	ਇऽ	ऽऽ

ਅੰਤਰਾ

ਪ			ਧ								
ਮ	ਪ	ਪ	ਪ	ਨ	ਨ	ਸਂ	ਨ	ਸਂ	—	—	—
ਜਿਉ	ऽ	ਮਾ	ਜੀ	ऽ	ਠੋ	ਕ	ਪ	ੜੇ	ऽ	ऽ	ऽ
							ਸਂ				
ਪ	ਨ	ਨ	ਸਂ	—	—	ਰਂ	ਨੁ	ਧਪ	ਧ	ਮ	—
ਰੰ	ऽ	ਗੇ	ਭੀ	ऽ	ऽ	ਪਾ	ਹੇ	ਹਿऽ	ऽ	ऽ	ऽ
								ਸਂ			
ਪ	ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਗਂਰਂ	ਗਂ	ਨ	ਸਂ	—	—
ਨਾ	ਨ	ਕ	ਰੈ	ਗ	ਨ	ਉऽ	ऽ	ਤ	ਰੈ	ऽ	ऽ
			ਸਂ								ਰ
ਨ	ਸਂ	ਰਂ	ਨੁ	ਧ	ਪ	ਧ	ਮ	—	ਗਰ	ਗ	ਸ
ਬਿਆ	ऽ	ਨ	ਲ	ऽ	ਗੇ	ਕੇ	ਹ	ऽ	ऽऽ	ऽ	ऽ

(ਸੁਰ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾ ਵਲੋਂ)

ਨੋਟ :—ਇਸੇ ਸਲੋਕ ਦੀ ਦੂਜੀ 'ਸੁਰ ਬੰਦਿਸ਼' ਹੇਠਾਂ ਤਾਲ ਧਮਾਰ ਵਿਚ ਲਿਖੀ ਹੈ ।

੧੪. ਰਾਗ ਦੇਸ, ਤਾਲ-ਧਮਾਰ (ਬਿਲੰਬਿਤ ਲਯ)

ਅਸਥਾਈ

×					੨		੦			੩			
										ਗ		ਪ	
										ਰਗ	ਸਰ	ਮ	ਪ
										ਸऽ	ऽऽ	ਜ	ਣ
ਸਂ							ਨ			ਸਂ			
ਨ	ਸਂ	—	—	—	—	—	ਸਂ	ਰਂ	ਰਂ	ਨੁ	—	ਧ	ਪ
ਮੋ	ਤਾ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ऽ	ਰੰ	ऽ	ਗ	ਲਾ	ऽ	ऽ	ऽ
ਮ													
ਰ	ਮ	ਮ	ਪ	—	ਧ	ਧਪ	ਮ	ਗ	ਗਸ				
ਰੰ	ਗ	ਲਾ	ਏ	ऽ	ਮ	ਨऽ	ਲੇ	ਇ	ऽऽ				

ਅੰਤਰਾ

ਪ			ਧ										
ਮ	ਪ	ਪ	ਪ	—	ਨ	—	ਸਂ	—	ਨ	ਸਂ	—	—	—
ਜਿਉ	ऽ	ਮਾ	ਜੀ	ऽ	ਠੋ	ऽ	ਕ	ऽ	ਪ	ੜੇ	ऽ	ऽ	ऽ

ਨ	—	ਨ	ਸਂ	—	—	ਨ ਸਂ	ਰਂ	—	—	ਸਂ ਨ̱	—	ਧ	ਪ
ਰੰ	ऽ	ਗੇ	ਭੀ	ऽ	ऽ	ਧਾ	ਹੇ	ऽ	ऽ	ਹਿ	ऽ	ऽ	ऽ
ਧਂ	ਧਂ	ਰਂ	ਗਂ ਰਂ	ਮਂ	ਗਂ	ਰਂ	ਸਂ ਨ	—	ਨ	ਸਂ	—	—	—
ਨਾ	ਨ	ਕ	ਰੰ	ऽ	ਗ	ਨ	ਉ	ऽ	ਤ	ਰੇ	ऽ	ऽ	ऽ
ਸਂ ਨ̱	ਧ	ਧ	ਧ	—	ਪ ਮ	—	ਗਰ	ਗ	ਰ ਸ	ਸ ਮ	ਰ	ਪ ਮ	ਪ
ਥਿਆ	ऽ	ਨ	ਲ	ऽ	ਗੈ	ऽ	ਕੋऽ	ਹ	ऽ,	ਸ	ऽ	ਜ	ਣ

ਨੋਟ :—ਧੁਰਪਦ-ਧਮਾਰ ਗਾਉਣ ਸਮੇਂ ਠਾਅ, ਦੁਗੁਨ, ਤਿਗੁਨ, ਚੌਗੁਨ ਆਦਿ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਤਿਹਾਈ ਲਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਐਸਾ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਦਾ ਨਿਯਮ ਹੈ।

—ਦੇਸ ਰਾਗ ਸਮਾਪਤ—

ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੂਚਨਾ :—ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਛਪਾਈ ਵਿਚ ਜੇ ਕਿਤੇ ਗਲਤੀ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਰਾਗ ਦੇ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦ-ਰੀਤ (ਟਿਯੂਨ) ਦੀ ਬੰਦਿਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਕਰਨੀ ਜੀ।

(ਕਰਤਾ)